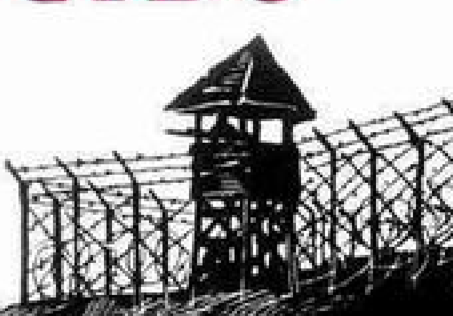

ПАВЛО ШТЕПА

МОСКОВСТВО

ПАВЛО ШТЕПА

МОСКОВСТВО

його походження, зміст, форми й історична тяглість

Видання четверте

Дрогобич–Львів
Видавнича фірма
«ВІДРОДЖЕННЯ»
2003

ББК 63.3(РОС)
УДК 94(470+571)
Ш 89

У книзі на багатому історичному матеріалі, фактах, свідченнях численних російських та закордонних авторів аналізуються передумови, витоки, закономірності виникнення, розвитку і занепаду Російської імперії. Автор з позицій патріота України всебічно розглядає історичне підґрунтя визвольних змагань свого народу за здобуття незалежності, створення української держави, пророкує їхнє переможне завершення. Ця книга є скороченим варіантом видання 1968 року, що здійснене в Торонто (Канада). Зокрема, вилучено ряд використаних автором матеріалів тогочасної радянської преси, які спростовані плином часу, втратили свою актуальність.

Книга розрахована як на фахівців – істориків, політологів, так і на широкого масового читача.

Редакція Володимира КОВТУНА

Висловлюєм щиру подяку друзям із Америки і Канади, фінансовій допомозі яких побачила світ ця книга. Особливу подяку складаємо Роману Пилип'яку, Роману Кравчуку та Богдану Госю

Ш $\frac{0503020902\text{-}3}{2003}$ Без оголошення

ISBN 966-538-141-5

Молодим борцям за волю України
присвячує автор

ВСТУП

Ще за передісторичних часів до північно-східного кутка Європи примандрував з Азії маленький угро-фінський народець. Величезний праліс на багнистому ґрунті відгородив той народець від усього світу так, що він відстав від культурного розвитку людства на багато століть. Наприклад, свою літературну мову почав творити аж у XIX столітті, від О. Пушкіна (1799–1837), отже, на 800 років пізніше за українців. Чужинці: українці, татари, німці створили державний лад у тому – Богом і людьми забутому – кутику Східної Європи. Постало маленьке, вбоге князівство Суздальське, що за кількасот років виросло на величезну імперію, яка зайняла одну шосту суходолу планети. Як же воно виросло? Загарбавши значно сильніші (фізично і культурно) за себе сусідні народи. Чи москвини були розумніші, відважніші за сусідів? Ні. Де ж таємниця перемог московського народу?

Мабуть, немає в світі народу, що про нього світ знає менше, ніж про народ московський. І цілком певно немає в світі народу, про якого світ має більш помилкову уяву, ніж про народ московський та про його державу. Найдивніше, що навіть сусіди: українці, поляки досить не знали московського народу. А вони ж заплатили за те незнання руїною власних держав. Отже, мусили б вивчати свого ворога, бо ж не знаючи його „ахілесової ступні“, ніколи його не переможуть. А слабкостей має Московщина багато. Та, власне, жоден ворог Московщини ніколи не бив по її найслабших місцях, бо не знав їх. Що гірше, часом вважав слабші місця за сильні. Наприклад, московські вороги мали військову потужність Московщини за велику силу лише тому, що імперія розляглася на величезному просторі. Засліплені такою географічною розлогістю, історики не добачали того історичного факту, що Московщина ніколи не вигравала жодної війни своєю військовою силою. Таких хибних уявлень про Московщину можна назбирати тисячі. Пригадаймо лише кілька.

Ще перед Полтавою Карл XII намовляв Туреччину воювати Московщину. Польща дала туркам великого хабара, щоб вони не послухали Карла. Кілька років пізніше Туреччина таки воювала з Московщиною, але було вже запізно спинити зростання імперії, яка розвалила турецьку сто років пізніше. А Польща за свій хабар туркам дістала – сто років пізніше – московське ярмо на свою шию.

Українська шляхта озброїла 1812 р. своїм коштом 15 кінних полків, нібито для московського війська. Уповноважений шляхти генерал В. Закревський таємно поїхав до Варшави намовляти Наполеона йти в Україну, обіцяючи тут повстання проти Московщини. Французький посол у Царгороді (Костянтинополі) наполегливо радив Наполеонові те саме. Поляки ж усілякими очорнюваннями українців переконали Наполеона не йти в Україну, а про місію В. Закревського повідомили Московщину. Московщина негайно роззброїла та розігнала згадані полки, а В. Закревського підступно схопила і заслала до Сибіру. Наполеон, програвши війну на Сході Європи, втратив корону. Московщина ж, вигравши війну, відібрала від Польщі рештки її самоуправних (автономних) прав.

Московщина (уряди О. Керенського і В. Леніна) офіційно проголосила, що вона бореться за „мир во всем мире“. Уряд В. Леніна визнав державну незалежність України і підписав з нею мир. Українські міністри повірили і розпустили українське військо. Незабаром ті міністри опинилися у московських в'язницях або на вигнанні, а Україна опинилася знову у стані московської колонії. Та український народ не здався, і кілька років уся Україна палала в пожежах селянських повстань. Ці повстання примусили Московщину визнати „малороссийское наречие“ за „украинский язык“ і погодитись на „українізацію“ України. Виявивши імена українізаторів, Московщина вигубила 1933–1937 рр. усіх їх упень.

Франція, Англія та США допомогли 1918–1920 рр. Московщині рятувати її імперію. Франція заборонила Польщі та Румунії продавати Україні не лише зброю, а й навіть ліки. Англія загрозила Кубанщині припинити допомогу зброєю, якщо Кубанщина не визнає зверхності московської влади генерала Денікіна. Англія і США надали Денікіну та Колчакові військової допомоги на 950 мільйонів доларів. США примусили Японію вивести її війська з Сибіру і самі забрали свої полки, відкриваючи тим шлях Московщині знову відбудовувати імперію. Так європейці та американці самі розбудовували московську загрозу своїм власним державам.

Польща зрадила 1921 р. свого союзника – Україну, підписавши з Московщиною мир. Московщина 28 років пізніше обернула Польщу на свого сателіта.

Німеччина нищенням українців і всього українського обернула 1939–1941 рр. свого природнього союзника Україну проти Московщини на свого ворога. Своїм знищенням полонених Німеччина припинила здачу до полону вояків СРСР (здалося понад п'ять мільйонів солдатів і офіцерів) і тим зміцнила московське військо.

США десять років (1941–1951) своїм власним коштом розбудовували військову, господарську, політичну потужність московської імперії так, що тепер самі тремтять зі страху. За тих років Московщина діставала всі американські таємниці виробництва найновішої зброї (разом з атомною) не лише від шпигунів, але й офіційно, відкрито від уряду США[1].

Багато таких фактів московських „перемог" можна назбирати в історії. Та для історика, соціолога, а насамперед для політика історичний факт важить не сам по собі, а як вияв напряму (тенденції) життя відповідного народу чи спільноти. Важить як символ його могутності. Не зрозуміємо суті, змісту, ваги, наслідків історичного факту, не пізнавши причин, які той факт створили. А не зрозумівши суті минулого, блукатимемо наосліп у сучасному, робитимемо помилки, що за них платитимуть наші діти, внуки і правнуки. Найяскравішим прикладом є СРСР, що його створила не мудрість москвинів, а нерозумність європейців, а насамперед українців.

Щоб зрозуміти історичні явища та події того чи того народу, мало знати лише історичну хронологію культурних, господарських, політичних подій у його житті. Саме знання є лише передумовою осягнення внутрішніх, незримих сил, що спричиняють і ТВОРЯТЬ ті події. Треба, насамперед, дослідити їхнє походження, закладені в них їхні властивості, взаємопов'язаність, взаємодію тих сил; творчий чи руйнівний вплив їх на весь народ. Коротко кажучи – потрібен глибокий соціологічний аналіз ДУХОВНОСТІ певного народу. І лише пізнавши ДУХ і ДУШУ народну, зможемо зрозуміти дії того народу. Дії ж бо особи чи спільноти є лише зовнішнім виявом їх духовності.

Наука про народну вдачу (етнологія) тепер лише в пелюшках, і тому мусимо звертатися також і до суспільствознавства (соціології), народознавства (етнографії), до науки про походження народу (етногенії) та науки про спадковість (генетики), взагалі до історії людської культури. Стара історіософія майже не брала до уваги цих наук, не зважала на дух і душу народів.

Тим-то багато історичних подій впало на вчені голови істориків несподівано. А саме історики мали дати політикам ключ до передбачення історичного розвитку, діянь окремих народів. Але саме найбільший український історик М. Грушевський, ставши 1917 р. на чолі українського народу, завів його до жахливого пекла на ім’я СРСР.

Повторюємо: 90 % помилок західних політиків спричинило цілковите незнання душі москвина. Причин багатьох несподіваних виявів московської політики вони не можуть зрозуміти, бо ніяка людська логіка не може їх пояснити навіть з точки зору добра самої ж Московщини. Та найдивніше, що навіть українська інтелігенція не знала і не знає душі москвина, хоч він аж надто переконливо показував її українцям століттями. Лише український народ кількасотрічним досвідом знав московську душу і висловив те знання сотнями приповідок. Найглибший знавець московської душі Ф. Достоєвський свідчить: „Найбільшою силою Московщини було те, що європейці не знали нас, москвинів“. Московські вожді були свідомі цього від першопочатків своєї держави і тому мають на її кордонах заслону від Європи вже понад півтисячі років. Москвини кілька сторіч напружують усі свої здібності в брехні, підкупах, щоб світ не дізнався про справжнього москвина і про справжню Московщину. Найвищі досягнення в обдурюванні чужинців здобула московська „демократія“ по 1917 році. І осягнула дуже простим, але направду геніальним способом: лише змінила термінологію.

Московщина почала шахраювати політичним перейменуванням ще по нашій поразці в Переяславі 1654 р., а поширила його по нашій катастрофі під Полтавою 1709 р. Тоді вона, не зважаючи на жодні історичні факти, не переймаючись ніякими підставами, просто проголосила себе „Росією“, отже, спадкоємницею всього культурного та політичного надбання Руси. А щоб „хахол“ ліпше зрозумів, що саме така зміна означає політично, москвин назвав себе „великорусским“, а українця „малорусским“. І ця засада „велико-мало“ стала змістом усіх московсько-українських стосунків відтоді й досі. Якщо ж хтось з українців пробував кпити з тих новоспечених „великих“ – мандрував до Сибіру. А коли європейські уряди за старим звичаєм адресували листа до Московії, до московського уряду, то москвини повертали їм назад з приміткою, що такої „не существует“, а є лише „Россия“ і „российский“. Психологи запевняють, що люди сприймають найбезглуздішу брехню за правду, якщо ту брехню вперто і довго повторювати. Так азіати-москвини стали „русскими“, а монгольська Московщина – „Россией“. Та ця крадіжка

чужого імені була лише дитячою забавкою порівняно з назовницькими загарбаннями московської „демократії“ по 1917 році.

Можна без перебільшення вважати назву „советский“ найгеніальнішим винаходом москвинів. Це ж не стара, зненавиджена, загарбницька московська імперія відродилася 1917 року, а виник цілковито новий „союз советских республик“. Колишніми колоніями московської імперії правлять не прислані з Петербурга губернатори, а „советские“ (мовляв, робітничо-селянські) уряди національних республік, що їх обирає місцева людність більшістю 99 % голосів. Отже, грабує, ув'язнює, мордує, виганяє з рідної землі не московська імперська влада, а місцева, „советская“. Щоправда, в тій місцевій „советской“ владі є забагато „старших братів“, але ж їхній обов'язок – навчати розуму молодших, ще нерозумних. Зрештою, і найвища влада СРСР є в руках не лише леніних, єжових, молотових, а також і скрипників, тимошенків, криленків, дзержинських, косіорів, мікоянів, сталінів, берій, троцьких, кагановичів, ягод і т. п. Отже, всі бачать: найвища влада СРСР не московська, а інтернаціональна. І це вона, III Інтернаціонал, загарбала Україну, Грузію, Туркестан, Естонію, Латвію, Литву, Польщу, Румунію, Болгарію, Мадярщину, Чехію, Словаччину, а Московщина не загарбувала жодної країни. Щобільше, інтернаціональна „советская“ влада, мовляв, гнобить також і Московщину і все московське. Так Московщина личиною „советский“ не лише замаскувала своє історичне загарбництво (імперіалізм) та осадництво (колоніалізм), а й переклала з московського народу на „советскую“ власть ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ за всі диявольські злочини в СРСР і в світі. І москвини в СРСР та на еміграції вже планують, щоб немосквини СРСР нищили на своїх землях не московську владу, а комуністів та „советскую“ владу, коли прийде Великий День Порахунку на Сході Європи.

В Україні є сотні тисяч питомих москвинів, що вивчили українську мову. Рятуючись від стихійного вибуху ненависті до всього московського, вони хутко обернуться на щирих українських патріотів, навіть у націоналістів. А за революційного безладу горлодери (демагоги) дуже легко дістаються на провідні пости. Так посядуть „зукраїнізовані“ москвини самостійної України всі вищі посади. І подбають, щоб під приводом приналежності до НКВД загинуло у революційному безладі якомога більше справжніх українських патріотів. І це не теоретичне припущення. У війні 1939–1945 рр. москвини це робили масово. Тоді німці приймали на службу багато московських утікачів, бо ті знали німецьку і московську мови та поборювали (у денікінсь-

кій армії) „советскую“ владу. Ці москвини вигубили (німецькими руками) сотні тисяч українців в окупованій Україні під звинуваченням у комунізмі. І водночас ті „антикомуністи“ врятували десятки тисяч москвинів-комуністів і навіть енкаведистів від німецької шибениці. Ось як далеко заводить московська личина „советский“ і взагалі московське переназовництво. Завдання цієї розвідки зривати московські личини. Ми називатимемо речі своїми іменами. Покажемо, що т. зв. „советская“ влада є не що інше, як стара, традиційна, історична, загарбницька МОСКОВСЬКА влада, глибоко шовіністично-націоналістична. Покажемо, що т. зв. КПРС є не що інше, як стара, з XVI сторіччя московська національна „опричнина“. Що т. зв. „республіки“ СРСР є не що інше, як старі з-перед 1917 р. московські осади (колонії) з московськими губернаторами. Коротко кажучи, покажемо, що т. зв. СРСР є не що інше, як найцинічніше в історії лицемірство під машкарою найбрехливішої термінології. Покажемо москвина правдивого, історичного москвина.

Іспанський соціолог Х. Ортега-і-Гасет пише: „Я чекаю на книжку, яка перекладе московський „большевизм“ на мову московської історії“. Хоч і не вичерпані, проте такі спроби вже є. Та немає й дотепер справжньої історії справжньої Московщини, себто такої, яка подає не лише перебіг історичних подій, а й ті незримі духовні сили, що їх спричинювали. Навіть жертви московського загарбництва українці та поляки не подали нам такої історії Московщини. Кілька маленьких книжечок[2] тонуть у морі томів, написаних москволюбами, найманими Московщиною чужинцями, або невігласами – з московських таки джерел. Доки не матимемо справжньої історії справжньої Московщини, доки не знищимо московські МІФИ, не зірвемо облудні личини – доти Московщина перемагатиме навіть сильніші за себе держави й народи.

Обов'язок дати таку історію Московщини випадає, насамперед, на українських науковців-емігрантів. Вони ще недооцінюють величезної політичної ваги того історичного факту, що московську імперію разом з теперішнім СРСР створили і розбудували не москвини, але західний світ (тобто й Україна). Українські науковці дотепер не дали глибокого всебічного аналізу ДУХОВНОСТІ москвина і московського народу (є лише окремі, не пов'язані в одну цілість і неповні спроби), а відтак і політичного синтезу. А вони ж знають, що Україна заплатила в 1917 р. за брак таких досліджень неймовірно жахливу ціну, що називається СРСР. Матеріалу до подібних наукових праць москвини самі накопичили цілі гори. В цій розвідці ми наведемо лише

невеличку частку з тих матеріалів[3]. Повторюємо: час остаточно зрозуміти духовність московського народу (нації), інакше в новому „1917 році“ заплатимо новим СРСР, на сучасний колір перемальованим.

Духовність: вдачу, психіку, культуру, світогляд московського народу можна визначити терміном „Московізм“, а точніше – „Московство“. Щоб дослідити, вивчити московство, потрібна багаторічна праця багатьох науковців – фахівців з усіх галузей знань. Треба мати доступ до московських архівів та великих книгозбірень. Проте і поза СРСР можна знайти чимало матеріалів про московство для великої наукової праці. Такої ще не маємо, а життя вимагає, бо вже п’ять хвилин до 12-ої. Тим-то і ця наша публіцистична розвідка – ліпше, як нічого, бо зверне увагу наших молодих науковців на вирішальну наукову тему: московство. Вирішальну, бо НЕ ПІЗНАВШИ МОСКОВСТВА, НЕ ПЕРЕМОЖЕМО МОСКОВЩИНУ.

I. ПОХОДЖЕННЯ МОСКВИНА

В жилах московського народу тече щонайменше 80 % азійської крові.

М. Покровський

Да, азиаты – мы,
с раскосыми и жадными очами!

О. Блок

Однією чи не найголовнішою з багатьох московських вигадок є походження московського народу. Адже походження великою мірою впливає на духовність народу. А духовність є вирішальним чинником, бо „Дух животворить“, тобто творить життя, в тому числі й матеріальне. Генетика вчить, що людина успадковує від предків не лише фізичні властивості, а й духовні[4]. Щоб пізнати духовність народу, треба вивчити його походження та природні й господарські умови, за яких він розвивався упродовж кількох десятків поколінь.

Прапредки теперішніх москвинів – угро-фінни примандрували на землі теперішньої Московщини та Фінляндії ще за непроглядних часів передісторії. Літописець XI ст. згадує про московські племена чудь, лівь, водь, ямь, чухна, вєсь, пєрмь, мурома, мордва, мокша, мєщєра, чєрєміси, югра, пєчора, карєль, зирянь, єрзя, самоядь. Він пише, що то були дикуни: не мали жодних законів, звичайної моралі, жили в землянках, їли сире м’ясо і сиру рибу, не знали рільництва. Того самого часу (XI ст.), за свідченням чужинців, Київ був культурніший і багатший за Париж та Лондон. Праукраїна мала жваві торговельні та культурні зв’язки з усім культурним світом – Грецією, Малою Азією, Індією ще тисячу років до РХ. У північній Московщині носили ще й у XX ст. шкіряний одяг дикунського крою (один шмат з діркою на голову), що його носили мавполюди 6 тисяч років тому. Московський археолог пише, що слов’янських могил до X ст. не знайдено ніде в Московщині[5]. Московський історик стверджує: „В жилах московського народу тече щонайменше 80 % фінно-татарської крові“[6]. На захід від угро-фіннів жили предки теперішніх білорусів та литовців. На суміжних землях вони змішувалися з угро-фіннами і розчинилися без сліду в угро-фінському морі.

Географічні назви довготривалі. На теперішній карті Московщини більшість географічних назв – надто озер, річок – фінські. Навіть назва столиці фінська. „Москва“ у фінській мові означає „каламутна вода“. Тих угро-фіннів підбив у X ст. під свою владу український князь Святослав Великий і зробив їхні землі (теперішню Московщину) осадою (колонією) української держави. Правили нею прислані з Києва воєводи з військом та державними урядовцями. Київський митрополит висилав сюди місіонерів навертати предків теперішніх москвинів на християнську віру та будувати церкви і монастирі. Багатьох тих українських місіонерів москвини повбивали. Київські місіонери вишколювали прамосквинів – угро-фіннів на священиків. Київські воєводи призначали ватажків угро-фінських племен на урядові посади. Так помалу почала цивілізуватися верхівка московського народу. Нащадки ж київських цивілізаторів одружувалися з тими, дещо поцивілізованими, угро-фіннами. Їхні діти розмовляли староукраїнською мовою, засміченою угро-фінськими словами[7]. Загал народу залишався суто угро-фінським. Навіть у XIX столітті лише за 80 км від Москви були села, де люди не знали московської мови. У східній частині Московщини були цілі повіти таких сіл[8].

Ні в писаних пам'ятках, ні в усних давніх переказах московського народу немає жодних натяків на боротьбу слов'ян з тубільцями-фіннами. Теперішні фінські та слов'янські географічні назви не зосереджені на окремих обширах, а перемішані на всьому просторі від Оки до Білого моря. Це вказує, що слов'яни – осадники не наступали великою масою, а проходили малими гуртами весь простір і мирно змішувалися з тубільцями угро-фіннами. Виникла потрійна суміш: 1) релігійна, що стала основою теперішнього набоженського світогляду москвина, 2) расова – теперішній антропологічний москвин, 3) суспільна – початок рільничого стану[9].

Українська держава IX–XIII ст. була однією з найбільших держав Європи. Правити нею з Києва було нелегко, і тому українські князі поділили її на уділи, призначаючи своїх синів правити там під своєю зверхністю. Так Юрій Долгорукий княжив на Суздальщині. Там народився (від половчанки) і виріс його син Андрій. Українська держава була тоді дуже ослаблена невпинними війнами з азійськими ордами. Використовуючи це ослаблення, Андрій Боголюбський напав 1169 р. на Київ, спалив усе місто, вигубив людей у ньому, пограбував церкви. Після цього він заснував свою столицю в новозбудованому місті Володимирі на р. Клязьмі. Московський історик В. Ключевський

уважає 1169-й роком народження Московської держави. Всі московські історики не згадують нищення Києва Андрієм Боголюбським, а твердять, що Київ зруйнували татари. А татари руйнували його 1240 року, тобто 70 років після Андрія. Тому наш літописець і записав: „Суздальці так дуже зруйнували 1169 року Київ, що татари не мали вже що руйнувати 1240 року“. Як бачимо, традиція ненависті Московщини до Києва досить тривала. Від Андрія Боголюбського через Іванів, Петрів, Катерин, Миколаїв, Олександрів до Володимира 1917-го та Микити 50–60-х років.

Року 1237 Московщину завоювала Татарська Орда хана Батия. Московські князі стали підлеглими Батия, і він поставив по всій Московщині свої залоги. Татари були такими ж азіатами, як і угро-фінни, і ця їхня спорідненість сприяла злиттю обох народів в один – московський. Московський історик підтверджує: „Московські князі і не думали про боротьбу з татарами, розуміючи, що покорою та грішми вони осягнуть більше, ніж боротьбою. На відміну від українських князів, московські одразу визнали без застережень владу хана і встановили приятельські і навіть кровні зв'язки з татарами. Сам великий князь Михайло Тверськой оженився з татаркою, а за ним одружилися з татарками всі інші московські князі“[10]. За князями масово женилися обидва народи. Не важко уявити, якою мовою говорили їхні діти. Потатарщення (радше злиття) було загальним. По упадку влади Орди, татари масово переходили у християнську віру, і так з тої угро-фінно-татарської мішанини створився теперішній московський народ. Народ суто азійський, що й підтверджує аналіз їхньої крові. Азійські народи мають у крові групу „В“, а індоєвропейські – групу „А“. Москвини мають „В“, а українці – „А“. Москвинам притаманні первні монголоїдної раси, а українцям – європейської раси.

Тепер у Московщині більшість прізвищ простонароддя є фінськими і татарськими. Серед аристократії та дворянства – сотні тисяч. Наприклад, цар Борис Годунов був татарин. Татарами – князі: Хованський, Юсупов, Урусов, Салтиков, Ордин-Нащокін, Мансуров, Сумбатов і т. п. Татари – дворяни: Архалуков, Алімонов, Аракчєєв, Аксаков, Ахматов, Асланбєков, Артанов, Аргамаков, Армяков, Ахметьєв, Арабажін, Арбатов, Баскаков, Бурдюков, Бехметьєв, Бурнаков, Барабанов, Беклємишев, Базаров, Бакчєєв, Барханов, Балаханов, Берендєєв, Бакунін, Барсанов тощо. „Да, азиаты – мы с раскосыми и жадными очами!“,– співає О. Блок. Москвини, що переселилися до Сибіру поміж тамтешніх азіатів: якутів, камчадалів, киргизів дуже скоро переби-

рали не лише мову тих народів, а й їхні звичаї, навіть віру (поганську), забуваючи свою (московську) мову і звичаї. Але ті москвини, що оселювалися в Україні чи в Польщі, не переймали українських чи польських звичаїв, української чи польської мови. Ось така сила расової спорідненості.

Москвини вважали всіх немосквинів, навіть православних українців, за єретиків, грішників. Часто не пускали немосквинів-християн (навіть православних) до церкви. Татари були не християнами, а магометанами та поганами. Але москвини не вважали гріхом шлюб москвинів-християн з татарами-магометанами. Щобільше, Московська церква молилася за татарських ханів. Московський митрополит Феогност проклинав і відлучав від церкви тих, хто не виявляв беззастережної покори ханові Золотої Орди[11]. Московський письменник свідчить: „Ми, москвини, в Європі – гості, а в Азії ми вдома“[12]. Азійський звичай продавати дівчат дожив у Московщині до XX ст. у формі т. зв. „кладки“, тобто умовленої суми грошей, що її платили батьки хлопця батькам дівчини[13]. „...Не ззовні, а зсередини татарська духовність заволоділа душею москвина. Це духовне завоювання тривало водночас і з політичним упадком Золотої Орди. В XV ст. тисячі охрещених і неохрещених татар ішли на службу до московського князя, вливаючись до лав майбутнього дворянства. Двохсотрічне татарське панування не знищило волі в Московщині. Воля в Московщині загинула власне після визволення з-під татарської влади“[14]. Наведене твердження московського патріота і науковця виглядає дивним. Але воно правдиве. Ми звикли вважати татар дикунами, грабіжниками, вони ж бо сторіччями плюндрували Україну, брали ясир тощо. Проте дикунами – як на той час – вони не були, а військовими здобичниками, що за тих часів уважалося в Європі законним заняттям.

Татари прийшли з Азії, де вони жили побіч висококультурного Китаю. Від Китаю татари перебрали багато знань і культурних звичаїв. За татарських (монгольських) ханів завжди були китайські науковці, дорадники і керівники. Арабські історики ставлять татарську державну адміністрацію не нижче за римську. Чужоземні торгівці їздили зі своїм коштовним крамом по всій татарській державі безпечно. В Московщині було небезпечно подорожувати навіть у XVIII ст. Столиця Татарської Орди – Сарай була культурним містом з брукованими вулицями, водостоками, з мистецьки збудованим палацом. Щодо військової майстерності татари були не гірші за римлян.

Татари були значно культурнішими за прамосквинів-угрофіннів. Це визнають і московські історики від М. Карамзіна

(1766–1826) до М. Покровського (1868–1932). Всі вони пишуть, що московська держава завдячує своїм народженням татарам. В. Ключевський (1841–1911) пише, що в XVI–XVIII ст. 57 % московської провідної верстви були татарського походження, а ідею Чінгіс-хана загарбати весь світ дала Московщині її аристократія татарського походження. Перший московський історик М. Карамзін був татарського походження. Силу татарського впливу у щоденному житті видно з того факту, що москвини молилися в церкві в шапках на голові аж до 1651 року.

У складі татарської держави Московщина була напівсамостійною (автономною) і тому називалася „Русский Улус“. У татарському війську та уряді служило багато москвинів, а в московському війську і уряді – татар. В Сараї постійно жило багато московських торгівців, вельмож і навіть московський єпископ. Так само і в московських містах було повно татарських торгівців, вельмож, ремісників. Цілком природно вони одружувалися з місцевими людьми, і коли впала Золота Орда, лишилися там, де жили. Таке мирне злиття обох народів московські історики називають „татарським ігом“ (ярмом) і пишуть, що москвини збройною боротьбою скинули те ярмо. Це звична московська вигадка. Збройна боротьба була лише участю в боротьбі окремих ханів за владу. Зазвичай москвини завжди були на боці того, хто мав більше шансів на перемогу. Коли Золота Орда розпалася, ніяких змін у Московщині не сталося. Всі – і татари, і москвини – лишилися на своїх місцях, на старих посадах. Лише замість хана найвищим володарем став цар. Московський історик свідчить: „Не відділенням від Золотої Орди, не скиненням татарського нібито „ярма“, але цілковито навпаки – перебранням усього ідейного спадку татар стала Московщина великою потугою“[15]. Расова спорідненість татар з предками москвинів не лише полегшила та прискорила потатарщення, що просякнуло дуже глибоко всі царини матеріального і духовного життя Московщини. Татарська кров дала лісовому угро-фіннові великий степовий розгін і розмах кочовика та нічим необмежений фанатизм. Ці суперечні властивості: боягузтво і розгін виявляються в сучасному москвинові. Він стихійно суне ордою підбивати, грабувати сусідні народи, але поза ордою достоту боягуз. Це бачимо в усій історії Московщини до сьогоднішнього дня. Пізніше домішалася до московської провідної верстви (лише до неї) невелика кількість європейської (української та німецької) крові, але вона розчинилася в морі азійської. Зрештою, татарська доба Московщини тривала вдвічі довше, ніж її „європеїзована“ (1709–1917) доба. Азійський духовний тип

москвина виявився надзвичайно стійким. По XVIII ст. дещо змінилися форми, і то лише у вищих верствах, але зміст усього життя Московщини (матеріального і духовного) лишився через усі сторіччя і досі азійським. У XIX ст. московська інтелігенція ніби скинула з себе татарський „кафтан“ і зодяглася в європейський фрак. Цей карикатурний „истинно русский европеец“ панує й дотепер.

Після 1917 р. здавалося, що імперія втратила свою найсильнішу європейську підпору – Україну. Московщина повернеться до своїх природніх меж XV сторіччя. Перелякані такою можливістю москвини заходилися закладати ідеологічно-правні підвалини свого панування в Сибіру, щоб утримати бодай його. Група московських утікачів-професорів (очолив її малорос проф. Петро Савицький) заходилася розробляти доктрину т. зв. євразійства. Євразійці, визнаючи азійське походження московського народу, пропонували обіперти московську фізичну і духовну силу на Азію, на все азійське. Їхній клич: „Москвини, обличчям до Азії!“ означав ще: спиною до Європи. Вони обґрунтували тези, що Московщина є цілковито природньою історичною спадкоємницею політичного й ідейного капіталу Чингіс-хана.

Тим часом новому московському володареві В. Леніну пощастило повернути до імперії її європейську підвалину – Україну. Гострота імперської кризи минула, євразійська доктрина позірно ніби завмерла. Та не минула сама криза, і нова московська провідна верства кинулася поквапно розбудовувати господарство Сибіру, себто здійснювати доктрину євразійців. Розбудова Сибіру потребувала багато праці, і то тяжкої. І соціалістична влада пішла слідами своєї попередниці – монархічної: розбудовує Сибір руками і головою немосквинів. Тепер у Сибіру живе їх значно більше, ніж москвинів. Московщина тисячократно посилила московщення немосквинів, а насамперед – найнебезпечніших їй українців. Але й по тисячократно посиленому за останні півстоліття московщенні читаємо 1967 р. в часописах СРСР тривожні заклики боротися з націоналізмом немосковських народів.

У державних архівах СРСР є безліч офіційних ухвал усіляких з’їздів, нарад урядів від найвищого – ЦК КПРС до найнижчих районних – нищити націоналістів і націоналізм немосковських народів. Але не змосковщили. Чому? Москвин не знає відповіді і не зрозуміє, якщо хтось йому її підкаже, бо не бачить сили національного ДУХУ і ДУШІ немосковських народів. Не хоче вірити, що та сила передається з покоління в покоління, і що старший народ, то незнищимішою є його сила.

Цього не розуміють і багато малоукраїнців. Тому доречно буде сказати кілька слів про нашу силу.

Антропологи поділяють народи за походженням на три культурні групи: рільничу, скотарську, мисливську. Духовність народів цих культур помітно відрізняється одна від одної. Українці – народ дуже давньої рільничої культури. Москвини – народ молодої мисливської. Ці дві культури протистоять одна одній, і ця їхня протиставність заіснувала тисячі років тому, вона виявляється в усіх – без жодного винятку – царинах фізичного і духовного життя обох народів. І власне вона – ця протиставність – визначала, визначає і визначатиме всі стосунки між ними через всю історію по сьогоднішній день.

Ми вже згадали, що москвини – азійської раси, а українці – європейської. З багатьох фізичних відмінностей згадаємо лише кілька для прикладу. Назагал українці високого зросту (1709 см), а москвини – низького (1615 см). Українці мають довгі ноги (54,6 см), а москвини – короткі (50,1 см)[16]. Українці – кулястоголові (брахіцефальність понад 80), а москвини – довгоголові (доліхоцефальність менше 75,9).

Діти від расово споріднених батька-матері успадковують їхні властивості, які передають своїм дітям, онукам, правнукам, якщо й далі поєднуються расово споріднені. Властивості, успадковані від расово неспоріднених батька-матері, вироджуються (дегенерують) у другому, а ще більше в третьому і подальших поколіннях. Діти москвина-татарки чи татарина-московки передають їхні властивості нащадкам, якщо й далі спаровуватимуться татари-москвини. Але діти москвина-українки, чи українця-московки є типовими покручами (гібридами). Вони дають звироднілих нащадків, що мають протилежні властивості, а ті, заперечуючись взаємно, викликають душевну боротьбу, душевний безлад, що часто кінчається трагічно[17]. Переконливі приклади цього читач знайде, дослідивши життєпис та твори тих московських письменників, в жилах яких тече частина немосковської (української) крові. До речі, всі більші московські письменники, музиканти, митці не є питомими москвинами. Чимало з них не мають ні краплини московської крові, а дехто кінчав життя трагічно, бо їхня немосковська душа не витримувала московського духовного ґвалту, наприклад М. Гоголь. Психологічний аналіз життя і творів московських письменників, митців-покручів дав би тисячі конкретних доказів згубності кровного змішування азіатів (москвинів) з європейцями (українцями).

Дуже промовистим для соціолога є той факт, що московсько-українські шлюби були лише серед інтелігенції та напівінтелі-

генції. Український же простий народ – надто селяни – інстинктивно уникали шлюбу з москвинами. Вони бридилися всім московським. Коли московський уряд привіз із Московщини в XVIII–XIX ст. сотні тисяч москвинів і оселив їх в Україні окремими селами поміж українськими, за кількасот років там не було московсько-українських шлюбів. Українські села, озброївшись сокирами, вилами, виганяли 1917 р. з України такі московські села, хоч москволюбний уряд УНР боронив тих зайд. Так само і московські „деревни“ виганяли з Московщини (Саратовщини) тамтешні українські села. Московський уряд не боронив тих українців, навпаки – сам виганяв.

Московський уряд, заселюючи Сибір, розміщував упереміш москвинів і українців, щоб створився „единый русский „народ (як бачимо, ідею „единый советский народ“ позичила московська „демократія“ у своєї аристократії. Лише аристократія була чесніша: казала відверто „русский“, а не ховалася за личиною „советский“). За кілька років українці скупчувалися на одному боці села, а москвини – на протилежному. Звичайно на суміжних між двома народами територіях утворюються говірки з мішаних двох мов. Наприклад, українці на суміжжі польському, білоруському, словацькому мають мішані говірки. Але на московському – як ножем відтята – відрубність, ані натяку на змішання мов. На московсько-українському суміжжі українські села і московські „деревни“ були двома цілковито протилежними світами фізично і духовно. Між ними не згасала взаємна неприязнь, ворожнеча. Так саме життя довело не лише непримиренну різницю, але й протиставність народів московського й українського.

Свій назбираний століттями життєвий досвід народ висловлює у приказках та приповідках. Український народ каже: „На базарі не було людей, а самі жиди та москалі“[18]. Є сотні подібних приказок[19]. У т. зв. УРСР видано велику збірку українських і „українських“ приказок. Московська влада не дозволила надрукувати там жодної протимосковської.

Та не лише український народ, а й чужинці, які пізнали духовність московського народу, говорять те саме. Французький історик зауважує: „Москвин не має найвартнішого, що має людина – це здібності відчувати моральне добро і зло. А ця здібність є основою всієї людської культури. Отже, москвини не є ще людськими істотами“ (Ю. Міхелет).

Зрештою, і самі москвини зізнаються, що... „Ми, москвини, ані східний, ані західний народ; ми – якась нісенітниця“[20].

II. МОВА І ЛІТЕРАТУРА МОСКВИНА

Аж до XIX ст. москвини не мали граматики своєї мови.

М. Трубєцькой

Балачки про рівновартність московської літератури з європейською є лише пихатою маячнею.

В. Бєлінський

Запозичивши дещо з китайської культури, татари перебрали також і толерантність китайського релігійного світогляду. Татари тоді щойно перейшли з поганства на магометанство, але його запеклість (фанатизм) ще не опанувала татарську душу. Старий, ще не забутий поганський світогляд велів їм боятися помсти чужих богів. І татарська влада взяла християнську церкву в Московщині під свою охорону. Монастирі та церкви разом з людьми, що до них належали, ніякої данини не платили. За кривди священикам або ченцям татарська влада карала. Вона не перешкоджала навертати на християнство навіть і татар. Серед татарської аристократії в Сараї було чимало християн. В татарському війську служило багато москвинів-християн. У свою чергу московські єпископи наказували своїм священикам молитися за хана Золотої Орди. Така пільга (привілей) церкви дала їй силу врятувати тодішню українську мову не лише в Церкві, а й у державному урядуванні. Тоді в Московщині єпископами, священиками, ченцями були українці, що їх прислав з Києва митрополит і якому вони підлягали. Самозрозуміло, вони готували священиків з місцевих людей та вчили дітей місцевої провідної верстви мовою староукраїнською. Але та провідна верства була дуже тоненька, а в ній ще тоншою була плівочка нащадків колишніх українських цивілізаторів з Києва. Переважна ж більшість уже була угро-фінно-татарською. Держава зростала і владно вимагала і розвою культури, якщо не освічених, то бодай письменних урядовців, дипломатів. Культурний розвиток неможливий без виробленої власної мови. Відокремлені від усього культурного світу угро-фінни не могли розвинути у своєму пралісі мову, вищу за життя того пралісу. Татарська мова була значно багатшою за угро-фінську, але й вона в Московщині

занепадала. „Нарешті московські правителі зрозуміли, що для „книжного дела“ треба мати справжніх учених. Своїх не було, отже почали закликати їх з Києва. Так у XVI–XVII століттях освіта й література Києва цілковито опанували московську“[21]. „Українці обсадили в Московщині всі керівні посади. Вони – митрополити, єпископи, вихователі царських дітей, учителі шкіл (що їх вони ж заснували), міністри, науковці, вищі державні урядовці. Все підпадало їхнім впливам та реформам. Вони виправляли церковні книжки, реформували церковні та державні установи, писали книжки, укладали граматику та правопис, складали програми навчання, навіть накидали нам свою вимову“ (К. Безсонов). „Від остаточного потатарщення московської мови врятували сильні впливи Києва. Аж до М. Ломоносова (1711–1765) всі москвини вчилися з української граматики Мелетія Смотрицького“ (М. Трубєцькой). „Аж до XVIII ст. Московщина жила чужим літературним добром: Києва, Львова, Вільна. Власних же московських письменників майже не було. Київ зробив величезну послугу Московщині, ознайомивши її з культурним надбанням Європи. Граматика М. Смотрицького дуже вплинула на московську мову XVII ст. Спроба М. Ломоносова її змінити не вдалася“[22]. Так у XV–XVII і почасти XVIII ст. розпочалася і тривала українізація московської мови.

Ніщо не може рости без ґрунту. Він бо дає поживу всьому, що на ньому росте. І національна мова та література може зростати лише тоді, коли має корені в рідному, а не чужому ґрунті. Латинська мова була власним витвором європейців, була споріднена з їхніми народними мовами. Тому латина могла запліднити їх і тим започаткувати розвиток національних літератур європейських народів. Щиро слов'янська, українська мова була цілковито чужою московській народній (фінно-татарській). Так українська мова в Московщині опинилася без ґрунту і не могла запліднити московську народну, як це зробила латинська в Західній Європі. Але багатюща, сильна старо-українська мова, що нею писали вже в XI і дальших століттях науково-філософські твори, змогла запанувати в церкві, школі, літературі й уряді Московщини. Іншими словами, обернулася на мову державну для всієї імперії, мову провідної верстви. А від цього – лише один крок до гегемонії українців в імперії, два кроки до перенесення імперської столиці до Києва, три кроки до повернення Московщини до старого стану з XI ст.– колонії. Рятуючись від такої можливості, москвини радше інстинктивно, ніж свідомо, стали на протилежний шлях, що підривав, віддалював

московську мову від української. А що самим зробити те було несила, то закликали собі на допомогу німців.

Розбудовуючи військову потужність Московщини, Петро I запрошував сотнями німецьких фахівців на державну службу. По загарбанні Прибалтики балтійські німці самі посунули туди хмарами. І в XVIII–XIX ст. (та значно й пізніше) все культурне і політичне життя Московщини опинилося в німецьких руках. Чистокровними німцями були Катерина II, Петро II, міністри К. Мініх, А. Остерман, А. Бірон, С. Вітте, В. Плеве, П. Струве, О. Бенкендорф, Л. Дубельт, Е. Нольде, Нессельроде, Таубе, Фредерікс, Штюрмер, Саблер, Корф та інші, професори Б. Брант, М. Вольф, Б. Кафенгауз, О. Рігельман та сотні, коли не тисячі інших. Вони реорганізували московське військо, флот, державну адміністрацію, грошове господарство, розбудували промисловість, керували дипломатією і т. п. Проф. В. Даль уклав словник московської мови. Проф. А. Гільфердінг зібрав московські етнографічні матеріали. Брокгауз та Ефрон видали московську енциклопедію. Проф. Г. Баєр вигадав московську теорію варязького походження Руси.

Як українська, так і німецька мова не мала нічого спільного з московською азійською народною мовою. Як українські цивілізатори, так і німецькі не знайшли в московській народній мові основи, матеріалу, щоб з них творити московську літературну мову. Отже, німці змушені були робити те, що перед ними робили українці. Тобто запроваджувати до московської мови німецькі слова, як раніше запроваджувалися українські. А що німці вважали себе вищою за москвинів расою і з погордою дивилися на все московське, то вони навіть не надавали московської форми запозиченим словам. Наприклад, залишили зайвий у московській мові німецький суфікс „ир“ (комментировать). Кожна мова позичає слова з інших, але розвинені мови запозичують лише нові наукові та вузькотехнічні слова. А бідна московська мусила позичати звичайні, щоденні, що їх кожний більш-менш культурний народ має свої власні. Московська взяла в німецької, наприклад: абрикос (жерделя), бархат (оксамит), брандмейстер (пожежник), брюки (штани), брухт (покидьки), бунт (повстання), бурт (купа), вакса (мастило), вал (окіп), ванна (купіль), вахта (варта), гауптвахта (вартівня), горн (ріжок), гастроль (виступ), глетчер (льодовик), глазурь (полива), камердинер (покойовий), кант (облямівка), краги (холявки), кран (затичка), лозунг (гасло), лакей (прислужник), маклер (посередник), мундштук (цибух), орден (відзнака), офицер (старшина), обер-, унтер-офицер (над-, підстаршина), пакгауз (комора),

парта (лавка), патронтаж (ладунка), пилигрим (прочанин), пушка (гармата), ранец (наплечник), траур (жалоба), фальшивый (підроблений), флюс (пухлина), флаг (прапор), флагшток (щогла), фон (тло), форпост (передова варта), фрахт (перевізне), футляр (коробка), шанцы (окопи), шахта (копальня), швейцар (двірник), шельма (крутій), шина (обруч), шкатулка (коробочка), штемпель (тавро), штиблеты (черевики), штука (одиниця), штурм (наступ), штурман (стерновий), шулер (шахрай) і десятки тисяч подібних.

За часів війни з Наполеоном москвини загналися були аж до Франції. Культурний блиск Парижа так приголомшив їх, що вони відчули свою неповноцінність, яка зродила в них страх перед силою Європи. Щоб якось приглушити той страх, москвини кинулися надолужувати свою відсталість: вивчати французьку мову та мавпувати французькі звичаї. Тоді в Московщині залишилося багато полонених французів. Їх москвини наймали вихователями своїх дітей. Ті французи заклали т. зв. пансіони, де навчали московську молодь французької мови та французьких „изящных манер“. Московські школи світили порожнечею, а французькі пансіони були переповнені, хоч платня за навчання в них була дуже висока[23]. Годі й казати, що те мавпування було лише поверховим. „На людях у французькому фраці, а вдома таргани і блощиці в ласці“,– глузували українці з тих офранцужених москвинів. Проте ця мода залишила в московській мові десятки тисяч французьких слів, і знову-таки звичайного, щоденного вжитку: азарт (запал), аккомпанемент (супровід), амплуа (роль), ангажемент (запрошення), анонс (оповістка), антракт (перерва), аплодисменты (оплески), апломб (самовпевненість), армія (військо), артиллерист (гармаш), артист (митець), ассортимент (набір), атака (напад), афиша (оголошення), балюстрада (поруччя), баланс (рівновага), бандаж (перев’язь), барьер (перепона), бассейн (сточище, водойма), бивуак (табір), блондин (русявий), бокал (келих), бонна (нянька), бордюр (окрайка), ботфорты (чоботи), брошюра (книжечка), брюнет (смаглявий), бульйон (юшка), бутылка (пляшка), бюджет (кошторис), бюст (погруддя), визит (відвідини), вуаль (серпанок), галиматья (нісенітниця), гарантия (запорука), гардина (завіса), гарнизон (залога), гувернантка (вихователька), девиз (гасло), декаданс (занепад), департамент (відділ), деталь (подробиця, частина), диссонанс (розлад), эксплуататор (визискувач), экспорт (вивіз), элегантный (чепурний), этажерка (полиця), этикетка (наліпка), жетон (значок), интерес (зацікавлення), интимный (близький), кавалерия (кіннота), канделябр (світильник), каприз (примха,

вередування), карьер (каменище), квартира (помешкання), квитанция (посвідка), колонист (поселенець), команда (наказ), коммерсант (торговець), компания (товариство), комплот (змова), компот (узвар), компрометация (знеславлення), коммуникат (повідомлення), констатировать (стверджувати), контур (обрис), конфеты (цукерки), костюм (убрання), кошмар (жах), кулинар (кухар), кулисы (лаштунки), курьер (посланець), магазин (крамниця, склад), манеры (поведінка), манкировать (ухилятися), манто (накидка), марш (похід), маршрут (розклад подорожі), медаль (відзнака), мемуары (спогади), модистка (швачка), мотив (спонука), оранжерея (теплиця), ордер (наказ), пансион (бурса), портмоне (гаманець), пейзаж (краєвид), персона (особа), пьедестал (підніжжя), поза (постава), престиж (повага), приз (нагорода), район (округа), рапорт (звіт), режим (лад), резонанс (луна), результат (наслідок), реноме (слава, розголос), репрезентабельный (показний), репрессия (утиск), ресторан (харчевня), ресурсы (засоби, запас), секрет (таємниця), серьезный (поважний), сигнал (знак), спектакль (вистава), стаж (досвід), табуретка (стілець), тираж (наклад), трактир (корчма), фаворитка (улюблениця), фамильярность (панібратство), фетр (повсть), флірт (залицяння), флакон (пляшечка), флаг (крило), фонд (запас), формат (розмір), шалопай (гульвіса), шеф (начальник), шофер (водій) і т. п.[24].

Так творилися в Московщині дві мови: мова простолюду – народна, і мова інтелігенції – літературна. Обидві існували відокремлено одна від одної аж до О. Пушкіна. Московський поет-народник М. Нєкрасов написав сатиру „Разговор барина с мужиком“. В ній ані мужик „барина“ (інтелігента), ані „барин“ мужика не розуміли, хоч обидва говорили „на русском языке“. І причина не в темноті „мужика“, бо ж розмовляли про „мужицькі“ справи.

МОСКОВСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Отже, ніщо не може рости без ґрунту. Не могла рости й московська літературна мова, відірвана від своєї народної, без джерела свого розвитку. Від XII до XVIII ст. москвини мали лише перекладені твори (з української). За 500 років москвини написали лише ДВІ книжки. За той час українці написали кількасот, і то великих творів з богослов’я, філософії, історії, красного письменства. Це митрополита Якова „Житие царя Ивана Федоровича“ та Кубасова „Хронограф“. Лише у XVIII ст.

з'являється третя книжка, та й ту написав змосковщений волох А. Кантемир. Він, власне, мавпував французького письменника Н. Буало (А. Кантемир був московським послом у Парижі). Лише від М. Ломоносова (1711–1765) починається слабенька література, та й та була під вирішальним впливом української. „Московська літературна мова була століття фантастичною у своїй відірваності від народної московської. Вона була жалюгідною мішаниною „мови" Ягужинських, Розумовських, Безбородьок та блазенського жаргону Мініхів і Остерманів"[25]. Укладач першого великого словника московської мови змосковщений німець В. Даль назвав ту мову „каженником".

Московська література почала ставати на ноги щойно у XIX столітті, після О. Пушкіна. Та й її творили змосковщені чужинці. Сам засновник московської літературної мови О. Пушкін мав муринську, німецьку, волоську кров. Німецького походження були В. Авенаріус, О. Блок, О. Герцен, З. Гіппіус, Л. Мей, О. Мюллер, М. Салтиков-Щедрін, А. Фет, Д. Фонвізін та інші. Українці: А. Ахматова (Горенко), А. Аверченко, І. Бунін (Буньковський), М. Гоголь, М. Зощенко, В. Короленко, В. Немирович-Данченко, Т. Прокопович та інші. Євреї: П. Антокольський, Е. Багрицький, І. Еренбург, С. Кірсанов, О. Мандельштам, Я. Надсон, Б. Пастернак, Й. Уткін, Л. Шестов та інші. Татарської крові: І. Аксаков, Ф. Достоєвський, В. Загоскін, Р. Зотов, М. Карамзін, М. Огарьов, І. Тургенєв. Поляки: О. Грибоєдов (Грзібовскі), В. Сологуб, напівполяки: Д. Мережковський, М. Нєкрасов. Волохи: А. Кантемир, М. Херасков, шотландець М. Лермонтов, італійського походження Ф. Тютчев, напівтурок В. Жуковський і сотні інших, що їхні прізвища та життєписи надруковані в старих і нових московських енциклопедіях. Ці чужинці хоч і змосковщені мовно, проте психічно, духовно відірвані від джерела національної творчості – від московського народу – природно не мали сили творити перлини літератури, що ввійшли би до скарбниці світової культури. Це визнають і розумніші москвини. Наприклад, критик В. Бєлінський писав: „Світової, історичної ваги московська література ніколи не мала і мати не може. Якщо не було би О. Пушкіна, то в історії людської культури не постало б найменшої прогалини. А цього не можна сказати про Байрона чи Шіллера. Всілякі балачки про рівновартність московської літератури з європейською треба вважати за порожнє базікання або за маячню чванливості"[26]. Інший московський критик додає: „У своєму змісті московська література перевищила всі літератури своєю огидною безсоромністю та нахабством"[27].

Духовність, а з нею й життя кожного народу (нації) віддзеркалює його література. На жаль, ми, європейці, досі не маємо великої аналітичної праці про московську літературу, крім деяких розвідок Д. Донцова. Наші літературознавці були б зберегли Україні (і не лише їй) багато тисяч її дітей, якби дали нам своєчасно велику працю про московську літературу у світлі ідей та ідеалів європейської, християнської культури, бо вибили б ґрунт з-під нашого (і не нашого) москволюбства. А що такої праці ще не маємо, то подамо дещо з розвідок Д. Донцова.

„В естета О. Пушкіна, у спростаченого графа Л. Толстого, в апостола міського шумовиння Ф. Достоєвского, у циніка О. Блока – в усіх них все йде всуміш: добро і зло, брехня і правда, краса і погань, щоб знищити в загальному хаосі всі етичні вартості; щоб довести, що розбій – це свобода, що душогубство – це любов, що нерівність – це бунт проти Бога, що краса – це бруд і свинство. Чортівська мішанина всіх тямок, усіх „за“ і „проти“, всіх „так“ і „ні“, всіх „дозволено“ і „заборонено“, всіх ріжниць між правдою і брехнею, добром і злом, красою і гидотою, запереченням усякої дисципліни. І це – і в моралі, і в політиці, і в суспільному житті“[28].

„Що характеризує героїв московської літератури? Моральна слабість і бажання виправдати ту слабість хибами самого життя. Мрії про будучність і повна нездібність здійснити ті мрії в сучасності. Чацький О. Грибоєдова втікає перед огидою життя. Рудін та інші „гамлети“ І. Тургенєва, або Обломов та Райський І. Гончарова – безплідні балакуни-нероби. Епілептики Ф. Достоєвского, звихнені істоти А. Чехова, „лишние люди“ – ось які є типи московської літератури... Улюблені герої Ф. Достоєвського – це не бунтівники, але „униженные и оскорбленные“, або „страдальнички“, які потульно зносять незаслужене зло, які роскошують в терпінні (Макар Дєвушкін, Неллі, князь Мишкін). Співчуття не до геройської душі, але до розчавленого тіла. Потреба бути упокореним, висмаганим. А. Чехову найсимпатичнішими були невдахи, І. Гончарову – Обломови, Ф. Достоєвському – епілептики, Л. Толстому – Іванушка Дурачок та Платон Каратаєв, „бунтареві“ М. Горькому – вкритий гнилими виразками каліка. Що це є? Це – апотеоза каліцтва, це – бунт нікчеми проти сильного, безплідного проти творчого, виродів проти здорових, проти тих, які не гнуться; це – бунт хаосу проти ладу, смерті проти життя...“

„Апотеоза маси в московській літературі призвела до апотеози примітиву, некультурності. Не тягти маси вгору, але самому до неї знизитися. Толстой заперечує особистість; заперечує її

здібність осягти щось власним зусиллям. Звеличання безладу, маси; журба за її лише матеріальні потреби; покора безвільної людини силам ззовні; деспотизм як ідеал суспільного ладу; біль „тряпичной“ душі; знищення і упокорення особистості – ось ті проблеми і вартості, ось ті ідеї, що їх принесла світові московська література стара і новіша. Власники брудних ніг і нечесаної чуприни стали в московській літературі носіями всіх чеснот, носіями великої правди життя. Вони мали уздоровити світ, Європу. Їх – ці нулі – московська література протиставляла великим особистостям, великим організаторам життя Європи. Протиставляла всім, хто виділявся з отари, хто переростав інтелектом, характером, волею, чи ... чистою сорочкою. Та, що ж могло зродитися в країні „чухонской помеси и массового батожья“? У країні рабства, де все залежало від пана і володаря, не могла зродитися віра в себе, у вагу власних зусиль; не міг повстати культ волі. Там все було настрій і примха. Рятунок – лише в покорі Л. Толстого, або „пивной скандал“ С. Єсєніна. Або „прощение“ як ідеал, або „дайош Європу“, щоб, зруйнувавши Нотр-Дам, на його місці поставити лобное место“.

„Ідеї, що їх внесла московська література до скарбниці народів, є ті самі і в її пушкінську добу, і в горьковську та большевицьку. Серед тих ідей нема ідей величного, а є ідея корисного; нема ідеї краси, а є ідея „полезного“; нема ідеї особистості, а є ідея маси, отари; нема ідеї чину, пориву, а є страх життя та „грусть и тоска безысходная“. Бунт С. Єсєніна – це лише московське „озорство“; в його душі живе не вогонь Прометея, не бунт Чайльда Гарольда, а лише „озорство деревенского озорника“. Він хоче „коленом придавить экватор“ і „пополам нашу землю разломить, как калач“, і аж „до Египта раскорячить ноги“. І все це „под гармонии пьяной кличи“. Якщо це Мойсей, то ... зі дзвіночками на шапці, що кривить обличчя і висолоплює язик. Клоун...“

„Захід знає Дон-Кіхота, Фавста. Московщина – босяка М. Горького та Іванушку Дурачка, що втечею від ворога хоче зломити його волю. Типи, що їх ніякий Діоген не знайде на Заході. Лицарскість і вірність – це головні прикмети англійської літератури. Означити ці типи можна одним словом – джентльмен. Літературним типом же московської літератури був безумний бунтівник, бездумний раб; в обидвох випадках – хам, починаючи від приниженого, ідеалізованого мужика і кінчаючи на хуліганських типах С. Єсєніна. Глибокі ідеї і глибину змісту дає лише суспільство з напруженим, барвистим, активно творчим життям. Московщина ніколи таким суспільством не була.

„Вона не дала світові ніякої ідеї, нічим не спричинилася до людського поступу“,– свідчить москвин П. Чаадаєв. Та як же вона могла дати якусь ідею? Всяку ж бо ідею зроджує вільна думка вільної людини; вона була на Заході, а Московщина такої не мала. Тому-то на Заході створився тип незалежної людини, а в Московщині тип раба і деспота в тій самій особі...“

„Яку свою ідею дала світові Московщина? Може, ідею М. Чернишевського з його філософією „чорного передела“, себто першенством розподілу над творчістю? Чи, може, ідею „славянофильства“, себто месіанства московського мужика, того (за свідченням М. Горького) „тяжкого московського народу, що доп'яв штуки жити жебраком на багатющій землі, недбало лежачи на ній“? Чи може ідею „непротивления злу“ і примітивної безформності Л. Толстого, ворожу всьому сильному і гарному? Чи може ідею суспільного „милосердия и жалости“, що за нею крилося звеличення всього безвартісного? Чи ідею „гибельного различия между твоим и моим“? Чи ідею приниження людської гідності? Як же може зродити якусь велику ідею народ, що його ідеалом є хаос, аморальність, ненависть до краси, до вільної думки, до всякої творчості? Ні! Культура „босяків“, Іванушків Дурачків, „лишних людей“, „ідіотів“ і т. п.– не для нас, українців“[29].

З такою оцінкою московської літератури українського націоналіста Д. Донцова погодився навіть яничар М. Хвильовий. На запит: „На яку зі світових літератур має орієнтуватися українська?“ він відповів: „У всякому разі не на московську, і це без жодних застережень. Від московської літератури мусить тікати українська якомога швидше“[30].

Московщина щойно у XVIII столітті, лише 200 років тому тільки починає закладати основи своєї літературної мови. Московщина щойно у XIX столітті, себто ВІСІМСОТ років ПІЗНІШЕ за Україну, лише ПОЧИНАЛА творити свою літературу. І з питомим їй нахабством, не моргнувши оком, проголосила, що Київська Русь і все, що з нею зв'язане: її історія, її культура, її література є „общим достоянием“. А щоб довести це маловірам, притуляла до їхнього чола пістоль. Де рука її з пістолем була закоротка – щедро позолочувала пера істориків. Монархічні московські історики боялися, щоб європейці не глузували з їхніх вигадок. Тому видумували різноманітні фантастичні „теорії“ про походження свого народу, намагалися якось обдурити світ і свій народ. Теперішні ж московські історики вже не бояться нікого, бо московські руки з наганами повиростали такі довгі, що досягають усіх у світі. Ніколи ще в історії ніякий народ

не мав й одної тисячної тих п'ятої та шостої колон, що їх має тепер Московщина. Ці колони пильнують, щоб ніхто не вирвав з московських рук жодного з усіх московських „общих достояний“. З їхньою допомогою Московщина так перелякала світ, що він втратив розум і власними руками натягає на свою шию зашморг, допомагаючи Московщині посилювати військову, господарчу, політичну силу СРСР. Наймогутніша в світі держава США навколішках благає москвинів подарувати їй american way of life[31] і більше нічого не бажає. Така казково неймовірна перемога задурманила москвинам розум так, що вони заплющили очі на ту безодню, що її бачили московські письменники під копитами Петрового коня „на дибах“. Москвин вимагає від усього світу не менше, як „покоряйтеся нам все языки, ибо с нами сам... сатана“. А щоб беззаперечно довести своє право панувати над світом, проголошує: „Світова історія взаємовідносин між народами не записала прикладів такого величезного і поступового впливу на інші культури та мови, як вплив московської культури та мови. Велика, могутня московська мова, впливаючи на інші мови, збагачує їх безмірно. І кожна людина, що хоче поглибити свою культуру і культуру свого народу, мусить знати московську мову, щоб могла безпосередньо черпати знання з багатющої культурної скарбниці, що її створив великий московський народ“[32].

Московська мова не є звичайною мовою. Вона є великою мовою. Мовою всього прогресивного людства. Вона безперечно буде мовою Світової Совєцької Республіки. І той, хто байдуже ставиться до вивчення московської мови, є ворогом світового поступу. Ті науковці, які не знають московської мови, не є справжніми науковцями[33]. Маячня А. Гітлера, порівнюючи з цією московською, направду є ангельським лебединням. Такими божевільно-шовіністичними мареннями переповнена література (разом з науковою) московських „інтернаціоналістів“ СРСР. Малоукраїнським приятелям „московської демократії“ радимо читати цю літературу. Московська шоста колона у світі подбала, щоб європейці та американці читали московську літературу, але не шовіністичну. В США навчають московської мови, літератури, історії в двохстах вузах. І це не коштує ні цента Московщині. Про кошти подбала московська шоста колона. Українці в США своєї шостої колони не мають, і в жодній американській школі українознавство не викладається, хіба що самі українці заплатять.

Тут доречно згадати про ставлення Московщини до міжнародної мови есперанто. Есперанто – це штучна міжнародна мова,

що її уклав 1887 р. Л. Заменгоф. Її словник складається з коренів слів, спільних кільком європейським мовам, і тому європеєць може зрозуміти есперанто, вивчивши лише граматику. Граматика ж проста, її можна вивчити за кілька годин. Не європеєць (азіат, африканець) може вивчити есперанто за один місяць. Ліга Націй, Міжнародний Поштовий Союз, Міжнародний Червоний Хрест та інші міжнародні організації визнали есперанто за одну з своїх офіційних мов. Багато міжнародних з'їздів провадилося мовою есперанто. Є вже чимала література цією мовою, видається кілька журналів. Франція та Англія бойкотують есперанто, бо не хочуть втратити панування їхніх мов у міжнародному житті. Єдине, чого бракує цій мові – словника наукових та технічних слів, але граматика дає безмежні можливості їх творити. Отже, ця надзвичайно легка до вивчення мова найбільше надається для робітництва, бо ж воно чужих мов не вчило. А для III Інтернаціоналу важив ще й той факт, що есперанто не було мовою жодної нації. Отже, все промовляло за те, щоб ухвалити есперанто офіційною і єдиною мовою III Інтернаціоналу. І голова Світового Союзу есперантистів, англійський комуніст І. Ляпен запропонував був на І-му з'їзді III Інтернаціоналу в Москві взяти есперанто за єдину офіційну мову. Всі члени погоджувалися, крім Московщини. А що вона не мала жодної причини заперечити, то запропонувала доручити окремій комісії всебічно обміркувати справу, а поки що московську мову вважати за офіційну. Те „поки що" триває досьогодні.

Московщина проголосила „великую русскую литературу" обов'язковою до наслідування всіма народами СРСР. Це своє беззаперечне проголошення підперла непохитним доводом літературо-знавців з НКВД. Спробуйте-но, „інородці", писнути, що Т. Шевченко, А. Міцкевич, Ш. Руставелі не вчилися у всіляких бєлінських, чернишевських, федіних, єсєніних! Спробуйте-но хахлішки, полячішки, кінтошки[34] не поцілувати – і то прилюдно, шанобливо – смердючі пранці московського „мракобесия" (за виразом І. Буніна)! Московська „демократія" в СРСР вже цілковито відверто глузує з подоланих, безборонних „инородцев" (немосквинів) СРСР. Мовляв, ми москвини, знаємо, що М. Рильський, П. Тичина, Ю. Яновський, Б. Антоненко-Давидович, В. Гжицький, О. Вишня, П. Панч, Є. Плужник, А. Малишко, та інші є європейськими письменниками. Знаємо, що вони не обожнюють наших М. Горького, С. Єсєніна, В. Маяковського та їм подібних. Знаючи це, ще з більшою насолодою дивимося, як ці ваші речники, скрегочучи зубами, ридаючи душевно, цілують духовні пранці нашої літератури і культури. Що з того, що

кільканадцять ваших українських митців пручалися і не поцілували, як от Г. Косинка, М. Зеров, М. Куліш, Л. Курбас, М. Драй-Хмара, О. Влизько, Д. Фальківський, К. Буревій, К. Поліщук та понад 200 інших? Московщина винищила їх, як мух, вигубила лише за 10 років (1929–1939) понад 200 українських письменників. Отже, хто переміг?

Далекоглядний Т. Зіньківський писав 77 років тому: „Господарче (економічне) гноблення, господарча неволя менше шкодить народові, як гноблення культурне. Гноблення будь-якої дикої орди – це доброта, порівнюючи до гноблення цивілізованої нації, бо цивілізована знає: де і чим дошкульніше вдарити гнобленого. Дика орда нищить господарчо, грабує, але ці лиха є такі ж природні, як і усяке стихійне лихо: град, посуха, землетрус – прийшло, понищило, зруйнувало господарство і зникло. Всі ті господарчі втрати праця надолужить, і знаку по них не зістанеться... Цілковито інакше дикунство цивілізоване. Цивілізоване дикунство вже знає таблицю множення і вже знає лічити навіть і на мільйони; крім того, воно розуміє, що йому не панувати, коли підвладні матимуть іншу від нього природу, вдачу. Звідси – його дика думка: „Щобільше маємо „гарматного м'яса", то більше можемо награбувати у сусідів. А щоб „гарматне м'ясо" забуло за свою людську природу, схильну до розумного життя і до добра,– треба всіх підвладних переробити на один копил так, що лише іменем можна б було відріжнити Івана від Степана. Коли так зробимо, то матимемо мільйони „гарматного м'яса", матимемо величезну військову машину, щоб загарбати весь світ... Так цивілізовані дикуни хочуть вийняти ДУШУ з народу, знищити його мораль і культуру. Винародовити. І ось таке цивілізоване дикунство (яке щойно вчора навчилося складати літери цивілізації) бере у свої руки монополію на мову, освіту, культуру. Це цивілізоване дикунство краде у підбитого народу його культуру, його історію; накидає йому й іншим народам свої дикі, деспотичні ідеали, завинені у християнські ризи"[35]. Чи ж не про московську „демократію" СРСР писав автор 77 років тому?

III. ЛЕДАРСТВО І ВОЛОЦЮЗТВО МОСКВИНА

Ми, москвини – народ волоцюг.

М. Горький

Москвини – народ волоцюг, ледарів і злодіїв.

С. Рождественський

Історична доля оселила москвинів у багнистому північному пралісі. Рільництво там було можливим лише на горбках сухішої землі, що були поміж болотами, річками, озерцями. Там москвин вирубував ліс, палив його і засівав у попіл зерно. По п'ятьох роках така „паль" уже не родила, і москвин кидав її, а шукав нового, не вирубаного горбика землі. Отже, навіть рільництво було кочовим, аж поки уряд не прив'язав москвина до землі кріпацтвом.

Вирубувати праліс – праця тяжка, а головне – невдячна, бо ж лише 3–5 років родила та „паль", та й урожаї були малі. Це знеохотило москвина до рільництва, навіть викликало у нього злобу на невдячну землю. Міняючи що п'ять років місце осідку, природно не було потреби ставити довготривалі будови, огороджувати обійстя, прикрашати хату тощо. Московський історик пише, що навіть у XX ст. московська „деревня" (село) виглядала як тимчасовий табір без найпростіших життєвих вигід. Чорні дерев'яні хати, жодної огорожі, ані натяку на чистоту, сморід від гнилого сміття навколо хати. Про квіти чи садки біля неї (як в Україні) і згадки немає. Брудні, нечесані, з хмарою нужі люди; підозрілі, злобні погляди – все це природно викликає у чужинця огиду. Всі чужинці, які бували в Московщині, однозгідно свідчать про неймовірно жахливий фізичний і моральний бруд не лише московського мужика, але й аристократа. Чужинці ті дивувалися, що навіть панівна верства цілковито не відчувала ніякої краси, ніякої потреби в культурі, і не розуміла найпростіших моральних, етичних засад[36]. У духовності і народній словесності москвина немає нічогісінько рільничого. Це віддзеркалюється і в його мові. Московський рільник називає себе „крестьянином", або „мужиком" – тут і натяку на рільництво. Слова „земледелец" або „хлебопашец" – складні, а це вказує, що їх створив не народ, а інтелігенція.

Московський народознавець В. Даль пише (перед 1914 р.), що десятки тисяч московських селян щовесни лишають на жінку господарство, а самі йдуть в Україну продавати дрібний московський крам, або на косовицю, або жебрати та красти. У Києві та інших наших містах юрби московських жебраків облягали всі церкви та монастирі. В наших містах жебраки, волоцюги, злодії були майже всі москвинами. Взагалі ж юрби жебраків – це прикметна риса азійських міст. У Москві їх завжди були тисячі. В. Даль підкреслює, що не завжди гнала їх з дому біда, а багато з них мали заможні господарства. Проф. Н. Чегулін налічив у Московщині сотні сіл, покинутих людьми, і десятки тисяч гектарів землі, що позаростали бур'янами. Ґрунтознавець проф. Г. Махів пише, що Московщина може легко прогодувати всю свою людність з урожаю власної землі, якщо поліпшить примітивне рільництво. Отже, маємо аж надто переконливий довід, що не земельний голод, не перелюднення штовхало і штовхає Московщину загарбувати чужі землі.

По скасуванні кріпацтва 1861 р. українці знайшли в Московщині (на Саратовщині) покинуті москвинами землі і заселили їх. До 1917 року там було кількадесят великих, багатих українських сіл. По 1917 р. Московщина вигнала тих українців до Сибіру і забрала собі їхні села разом з усім майном.

Царський уряд оселив у Сибіру кілька тисяч москвинів, давши їм великі наділи землі, гроші на худобу, реманент, позики тощо. Ті поселенці кинули землю, купили рушниці і жили з полювання. Зненавидівши невдячне рільництво, москвин звернувся до ловецтва та рибальства. Цьому сприяли місцеві обставини, бо в московському пралісі жило багато звірини, та ще й високоцінної хутряної. Хутра завжди і всюди коштували дорого. Їх можна продати чи виміняти на все потрібне, отже, й на рільничі вироби. Одним пострілом мисливець заробляв більше, ніж цілорічно тяжкою працею на московській бідній землі. Отже, навіть і неледар, немосквин волів мисливство, а не рільництво. Московський праліс увесь був помережений болотяними річками та озерами, отже, ідеальним краєм для рибальства. А рибалити – незрівняно легший спосіб наїстися, ніж корчувати пні на „паль". Так самі природні обставини навчили і призвичаїли москвина шукати легкого хліба. Москвин звик ненавидіти не лише рільничу, а й усяку працю. ЛЕДАРСТВО, НЕРОБСТВО СТАЛО ОДНОЮ З НАЙПРИКМЕТНІШИХ ОЗНАК МОСКОВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВДАЧІ. Москвин уважає працю за прокляття, за кару, гіршу, ніж кара на горло. Воліє голодувати, та не працювати. Історик В. Ключевський пише, що чужинці

дивувалися, бачучи в Московщині величезну кількість людей („бродяг“), які не працювали, хоч великі обшири землі стояли необроблені, заросли бур'янами. До 1917 р. десятки тисяч московських здорових, молодих волоцюг швендяли по всій імперії, живучи з крадіжок, жебрання, шахрайства. Царський уряд не міг спонукати їх до будь-якої праці. Розумний соціалістичний уряд знайшов такий спосіб: призначив тих „босяков“ всіляким начальством на немосковських землях СРСР, тим більше, що серед них були люди з середньою (і навіть університетською) освітою. Мільйони їх тепер працюють в Україні.

Знавець московської душі Ф. Достоєвський пише про москвина за кордоном: „Я радше все життя проживу в шатрі, ніж поклонюся німецькому богові. Я живу в Німеччині недовго, проте, все, що я встиг тут побачити, обурює мою татарську кров. Робити, як віл, ощадити гріш, як жид? Ні! Я волію „дебоширить по-русски“.

ВОЛОЦЮЗТВО

Мандрівне рільництво, полювання, рибальство не прив'язувало москвина до осідлого життя. Це зродило і за десятки поколінь розвинуло й закріпило у москвина світогляд і вдачу волоцюги. Татарська кров владно кличе його кочувати, волочитися, мандрувати світ за очі. Чому, задля чого, куди – москвин сам не знає. Він просто не має сили противитися цьому з молоком матері всотаному, вродженому потягу, звабі. В науці це називається „атавізм“, себто повернення до прапрадідівського. „Ми, москвини,– народ волоцюг“,– зізнається М. Горький, який сам волочився по всій імперії. „Ми, москвини, завжди були „бігунами“. Нам кортить бігти, бігти, бігти. Куди, чого – самі не знаємо“,– підтверджує Вяч. Іванов. „Мандрівність завжди була прикметною рисою не лише наших міщан, а й селян“,– каже С. Рождественський. „Всі ми, москвини, не можемо всидіти на одному місці; всі ми кочовики. У власних домах і у своєму місті ми начебто тимчасові гості і живемо як кочовики“,– пише П. Чаадаєв. Кинути свою хату і свою землю, йти світ за очі, волочитися і красти (бо ж працювати не хочеться) – такий ідеал і московського мужика, і московського інтелігента. І справді, серед десятків тисяч московських „босяків“, що тиняються по всій імперії (найбільше по Україні, по чорноморських портах) були сотні московських інтелігентів, навіть з вищою освітою[37]. „Устал я жить в родном краю, в тоске по грозневым

просторам, покину хижину мою; уйду бродягою и вором“,– співав С. Єсенін.

Задля порівняння доречно пригадати, що навіть третє покоління українських поселенців у Сибіру мріяло про повернення в Україну. Сибірські українці вислали 1917 р. своє посольство (делегацію) до Києва розвідати такі можливості, а в Сибіру ж вони мали багаті господарства. Так само виселені Польщею з рідної землі лемки поверталися назад, хоч Лемківщина була спалена до голої землі, а Польща утискала і навіть убивала тих, хто повертався.

В. Ленін добре знав національну вдачу москвина і використав її на всі 100 %. Він порозсилав своїх „ребят“ по всій імперії на легкий хліб погоничів, жандармів, начальників немосковських народів. І москвин справді почувається всюди, як удома. В Києві, Тбілісі, Менську, Варшаві, Омську – всюди вищим за тубільців, і вважає своїм правом і обов'язком накидати всім свою мову, свої примітивні звичаї, світогляд, віру. Коли ж хтось починає сумніватися в його вищості, таку „темну“ голову москвин просвіщає кулею в потилицю, чи вивозить до Сибіру „прохладить национализм“. Десятки мільйонів таких вивезено за останні півстоліття.

Погляд московського народу на Україну прояснює (ліпше за грубу наукову книжку) така билиця: упросився зайда-москвин до українця переночувати. Українець пригостив його вечерею, постелив ліжко і почав молитися. Зайда слухає і раптом перебиває молитву: „А ты как молишься? Так нельзя молиться“. Обурений українець відказує, що він є господарем хати і має право молитися, як хоче. Москвин, показуючи на свої лапті, що висіли сушитися, питає: „А чьи это лапти?“ – „Ну, то твої“,– каже господар. „А как лапти мои, то я здесь хозяин“,– проголошує зайда. І москвин має для цього підстави. Коли 40-мільйонна нація, що її предків знало і боялося пів-Європи, дозволила дикій, малій Московщині сушити її лапті на престолі св. Софії у столиці, то цілковито справедливо прорік їй Бог жити на „нашій не своїй“ землі. Якщо московські культурні лапті сушаться на духовному престолі української столиці, то неухильний НАСЛІДОК – політичне, господарське, культурне рабство українського народу.

Рабом є лише той, кого НЕ печуть кайдани. Величезна московська імперія підбила під свою владу нечисленний черкеський народ (Московщині знадобилося для цього 60 років). Підбила, але ДУХОВНО не скорила. Навіть у XX ст. жодний московський зайда не наважувався зайти до черкеського села, бо знав, що

живим звідти не вийде. Московські урядовці їздили туди лише під військовою охороною. За понад сто років Московщина не змогла купити жодного черкеського яничара. Ось чому московська могутня імперія не брала жодних податків з черкесів, ані їхніх синів – до імперського війська. А про якесь московщення черкесів Московщина навіть і не мріяла. Чому? Своїм бо інстинктом відчувала велику ДУХОВНУ СИЛУ черкесів. Оскільки москвини духовні раби до дна їхньої душі, то вони розуміють лише мову сили. Московські зайди в жаху тікали з України 1918 і 1941 року, коли український народ показав їм свою ДУХОВНУ СИЛУ.

IV. БЕЗВЛАСНІСТЬ І ЗЛОДІЙСТВО МОСКВИНА

Московський народ не знав згубної різниці між „твоїм“ і „моїм“.

Ю. Самарін

Хто не бреше і не краде, той не москвин.

Олександр I

У всіх народів початок рільництва був початком творення цивілізації та культури. Обробляючи, поливаючи власним потом певний шмат землі і так вирощуючи добрий урожай, рільник навчився цінувати той шмат землі, любити, вважати за СВІЙ, і природно боронив від загарбання сусідами. Так народжувалася і зміцнювалася свідомість власності. Землю успадковували від прадідів правнуки. Так народжувалася і через багато поколінь зміцнювалася свідомість свого роду, а з неї – свого племені, далі – свого народу, і нарешті свідомість НАЦІОНАЛЬНА. Так постала свідомість історичного права на власну ЗЕМЛЮ, а з того – свідомість обов'язку її боронити для нащадків, тобто ПАТРІОТИЗМ. Всі рільничі народи – патріотичні, свідомі своєї гідності, мають приватновласницьку правосвідомість і понад усе волелюбні.

Не маючи ані природного інстинкту приватної власності, ані виробленої життям відповідної правосвідомості, москвин, самозрозуміло, міг створити лише безвласницьку форму користування землею. І не лише землею, але й усім іншим, включно з особистою думкою. І він створив свою національну форму – общину. Форму не лише господарського, а й громадського ладу та культури. По 1917 році він переназвав ту свою „общину“ на „колхоз“.

Аж до XVIII ст. не було в Московщині приватних власників на землю. Вся земля (разом з людьми на ній) належала цареві, він „жалував“ (давав право користуватися) її своїм боярам, дворянам за їхню службу. Це й віддзеркалилося в московській мові. Всяка стала платня (від держави, громади чи особи) називається „жалование“, себто ласка. Це також відбилося в мові. Москвини – аристократи і мужики – називали себе „царскими людьми“ до XVIII ст., а потім – „русскими“. Всі європейці свою народність висловлюють в іменниковій формі (ХТО): українець,

поляк, чех, серб, хорват, словак тощо. Москвини ж уживають прикметникову форму „русский“, тобто ЧИЙ. Москвин психічно не міг сприйняти іменникової форми „русин“.

Безвласницька правосвідомість природно поширилася на все московське життя. Щобільше, увійшла в підсвідомість москвина, зробилася складником його духовності. Тим-то і соціалістичне безвласництво москвин сприйняв охоче, як своє рідне, природне, замінивши слово „государь“ (цар) на „государство“ (соціалістичне). За старою історичною традицією те „государство“ (як і колись „государь“) відбирає в СРСР приватне майно разом з життям власників.

Ще 1840 року неписьменний московський мужик Максим Попов проповідував 100 %-ий марксизм. К. Маркс видав „Капітал“ 27 років пізніше. Граф Лев Толстой марксистом не був, а 1905 р. писав цареві: „Мати землю на власність – це протиприродний злочин. Тим-то московський народ бажає не знищити нашу споконвічну комуну-общину, а навпаки – поширити її на все життя держави“. Новий цар Володимир I задовольнив 1917 р. те бажання і мужика М. Попова, і графа Л. Толстого. І не лише бажання цих двох станів, а й усіх. Наприклад, аристократа князя П. Кропоткіна, монархістів В. Соловйова, К. Лєонтьєва, А. Хомякова, націоналістів Ф. Тютчева, Г. Успенського, Ю. Самаріна, лібералів М. Погодіна, Н. Данилевського, соціалістів М. Бакуніна, О. Герцена, С. Нєчаєва, М. Чернишевського, Г. Плеханова, В. Леніна – всі вони вірили (підкреслюємо – вірили), що мати землю у приватній власності неморально, неприродно і гріховно. Всі вони ненавиділи і мріяли зруйнувати суспільний лад у Європі власне тому, що він заснований на ідеї приватної власності та на ідеї вільної людини. Нема потреби наводити цитати з їхніх писань, виданих в СРСР великими накладами. Хіба кілька прикладів.

Монархіст К. Лєонтьєв: „Світ скоро мусить відкинути буржуазну культуру, а новий ідеал людства вийде безперечно з московщини; з народу, у якого найслабше розвинені буржуазні ідеали. І пора вже покласти край європейській буржуазії“[38]. Ю. Самарін: „Так, москвин не знає згубної різниці між „моє“ і „твоє“. І справді, в Московщині живуть разом і працюють спільно батьки, сини, внуки і правнуки, не розділяючись аж до смерті „большака“ (батька). Цілковито природно така сім’я-комуна породила більшу комуну-общину. Цілковито природно, що в Московщині не було жодного протесту проти усуспільнення (колективізації) землі. Навпаки, московські селяни самі охоче йшли до колгоспів.

Москвини здійснювали ідею безвласності у своїй державі не від 1917 року, як гадають невігласи. Московська ідея безвласності виникла водночас з народженням самої московської спільноти (навіть ще раніше). Вже за перших Іванів у XVI столітті записали москвини до державних законів свою ідею безвласності. Ті закони були правосильні аж до 1801 року, коли „дворяни" одержали право власності на землю. Селяни та інші нижчі верстви не мали того права аж до 1906 року. А 1917 року Московщина повернулася назад до старих безвласницьких законів, зневажнивши закони 1801 і 1906 років. Отож, за всю історію право власності на землю мали: вищі верстви – 116 років, а нижчі – лише 10 років.

Кількасотрічна безвласницька правосвідомість москвина стала складником його духовності, увійшла в його душу. Москвин ненавидить ідею приватної власності не з переконання в її шкідливості, а з віри в її неморальність, гріховність. А вірою – як і кожним почуттям – керує не розум, а душа. Віру не можна побороти розумом, бо віра і розум лежать у несумірних царинах: мозок у матеріальній, фізичній, а душа – в позаматеріальній, духовній. Так невизнання ідеї та засади приватної власності стало московським національним символом віри.

Заперечуючи право власності, москвин логічно не визнавав його і поза Московщиною. Іншими словами – виправдовував тим своє загарбання чужих земель, грабунок чужих багатств. У XX ст. московська „демократія" безмірно вдосконалила історично-традиційне загарбництво, і то досить легко, надавши йому нових назв: „соціалізм", „інтернаціоналізм", „визволення з капіталістичного, колоніального ярма" і подібних ЛИЧИН.

ОБЩИНА

Від початків московської держави у XII ст. аж до XX ст. вся селянська земля в ній належала юридично і фактично сільським громадам (общинам). Кожна община ділила свою землю між своїми членами для користування і обробітку. А що кількість люду в селі мінялася, то община кожні 3 – 5 років робила новий переділ.

Звільняючи 1861 року селян з кріпацтва, уряд мусив продати їм частину дворянських земель. Позаяк селяни не мали грошей, то продав у борг (в Україні та дворянська земля належала колись українським козакам та селянам. Петро I та Катерина II відібрали її від них і подарували дворянам, переважно

неукраїнським. Отже, українські селяни купували 1861 р. свою колишню власну землю. Чи ж не „благотворное влияние России в присоединенных окраинах“?). А щоб забезпечити його стягнення, уряд продав не окремим селянам, а у власність общинам. Вся община відповідала спільною порукою за виплату землі і податків. Так московська община збереглася і по 1861 році. Зрештою, московський уряд не міг, хоча б і хотів, продати землю у власність окремим селянам,– бо ж ненавидячи працю на ріллі, московський мужик продав би свій наділ з першої нагоди і втік до міста. Він тікав і з общини, відмовляючись від своєї частки. Московський уряд змушений був заборонити 1861 р. сільській владі видавати паспорти селянам без дозволу повітового начальника. Достеменно така самісінька заборона є і в СРСР. Без паспорта ніхто не міг вийти з хати ні до 1917 р., ні досі.

Цілковито протилежно було в Україні. Землю одержали у власність також сільські громади, а не окремі селяни. Та поділивши її поміж своїми, українські сільські громади ніколи потім не переділювали, а батько передавав своїм дітям, діти – внукам, внуки – правнукам. І не лише передавали, але й продавали та купували, як свою приватну власність, хоч офіційно власником була сільська громада. Так українська правосвідомість не визнала 1861 року і ніколи не визнавала московської безвласницької ідеї. Не визнає і тепер в СРСР. За це українське селянство заплатило по 1917 р. неймовірно жахливу ціну – П'ЯТНАДЦЯТЬ МІЛЬЙОНІВ своїх трупів на „нашій не своїй“ землі. Та й у цьому московська „демократія“ СРСР лише наслідувала свою стару аристократію, яка до 1917 року також жорстоко карала українських селян за те, що вони не хотіли і не дозволяли нікому творити в Україні московської общини, а вважали одержану землю за свою приватну власність. Різниця лише в тому, що московська аристократія покарала тисячі, і то не смертю, а московська „демократія“ – на смерть і мільйони.

Московський селянин не знав, чи в наступному переділі одержить ту саму ділянку землі, що має. Отже, не мав матеріальної спонуки її поліпшувати. Це призводило дедалі до менших урожаїв (високі врожаї в Україні спричинював не лише родючий чорнозем, але й, більшою мірою, приватна власність на землю. Український селянин дуже дбав, щоб його діти успадкували невиснажену, незасмічену бур'янами землю.). В державному ж бюджеті московської імперії податки з рільництва та з рільничого промислу давали більше грошей, ніж усі інші податки. Зменшення врожаїв – це зменшення державних прибутків, недобір у державному бюджеті, борги, занепад господарства, рево-

люція, розвал імперії. Щоб урятувати її від такої можливості, міністр С. Вітте запропонував 1904 р. замінити общинне володіння землею приватновласницьким. А що община була свята святих кожного москвина, то німець збувся міністерського крісла. Та життя не зважало на московські святощі, й імперія котилася до господарчого і політичного упадку. Хоч-не-хоч, наступник С. Вітте П. Столипін законом від 6 листопада 1906 р. дав селянам право перебирати від общини свої частки у приватну власність. Той закон не примушував, лише давав селянам право обирати общинний чи приватновласницький спосіб володіти землею. В Україні він нічого не змінив, бо тут селяни давно мали землю фактично на приватновласницькій засаді, отож, лише офіційно визнав фактичний, давно існуючий стан. Московські ж селяни не спішили виходити з общини, не сприйнявши дивного і незрозумілого їм столипінського закону. Так і лишилася в Московщині їхня община досі (перезвана на „колхоз“).

П. Столипін, мабуть, не розумів, що запроваджуючи приватну власність у Московщині, він „осквернил“ московське безвласництво. Всі москвини попри різницю політичних поглядів і суспільного стану – від соціалістів до монархістів, поставилися вкрай ворожо до його земельної реформи. І навпаки – вся Україна її вітала. В Україні вітали навіть і ті москвини, що народилися і виросли тут, бо живучи серед українців, були значно культурніші за своїх одноплеменників з Московщини. Тому змогли зрозуміти користь з реформи. Духовну ж, етичну її вартість вони не відчували. Москвини вбили (з дозволу царя) в 1910 р. Столипіна, не давши йому часу розпочати реформу. І прикметна подробиця: вбив соціаліст Богров, що був на таємній службі у політичній жандармерії.

Споконвічна община знищила у москвина інстинкт власності не лише на матеріальні цінності, а й на духовні. Общинник не потребував власного розуму, бо за нього думала община; не смів мати власного почину (ініціативи), бо тим руйнував би общину. Та общинник усе ж таки мав якесь рільниче знаряддя та худобу і мусив сам думати, як те знаряддя використати і чим ту худобу нагодувати. Колгосп звільнив його і від цієї потреби, і москвини радо привітали 1917 р. усуспільнення (колективізацію).

В Україні ж Московщина знайшла вільного селянина з його споконвічною, непохитною приватновласницькою правосвідомістю, з його власним особистим світоглядом, з його вродженим почуттям власної гідності, з його незнищимим прагненням до волі, незалежності, з розвиненим почином (ініціативою). Український

селянин зустрів московську колгоспну ідею з такою ненавистю, що Україна стихійно схопилася за зброю і горіла кілька років у заграві селянських повстань. Перелякана Московщина змушена була визнати, що: „Силою українців не візьмемо“[39], і В. Ленін наказав: „Не накидайте силою колгоспів і взагалі комунізму українцям доти, доки ми не зміцнимо свою владу в Україні“. Так вимушено повернули частково приватну власність і особистий почин у формі НЕПу (Нова Економічна Політика). Отже, знову – як і перед 1917 роком – українська приватновласницька правосвідомість перемогла московське безвласництво. Та й тут бачимо „прогрес“ московської „демократії“. Московська аристократія побоялася зломити силою український спротив, а от „демократія“, зміцнивши свою владу, знищила 1928 року НЕП і вигубила мільйони українців.

Московщина почала закладати свої теперішні радгоспи ще в XIX столітті. Тоді Олександр I (1777–1825) наказав запровадити т. зв. „посьолки“. В них землі, худоба, будинки, реманент, знаряддя і навіть люди належали державі. Селяни працювали за приписами, складеними в Петербурзі, і під наглядом старшин та підстаршин. Все робилося там лише за командою, як у війську. Лад був напіввійськовий з суворою дисципліною і жорстокими карами. В Україні з тих „посьолків“ тікали. Їх ловили і прилюдно вішали на пострах іншим. Олександр загрожував: „Ті посьолки будуть, хоч би довелося встелити мерцями шлях від Петербурга до Чудова“. Цар встелював лише тисячами, а „рабоче-крестьянская“ влада СРСР встелила мільйонами мерців і не сотнекілометровий шлях Олександра, а тисячокілометровий від Карпат по Сахалін. Тут виникає цікаве питання: чому московські монархічні соціалісти не поширили своїх радгоспів XIX ст.на всю Україну, а „демократичні“ поширили? Бо треба було вигубити тисячі й тисячі українців. На це вони не відважилися, бо тоді в Європі ще живою і діяльною була традиційна культура, заснована на християнській етиці і римському праві. Тоді на кожне варварство Європа відгукувалася, і борців за християнські ідеали підтримувала не лише морально, а й матеріально: грішми, дипломатично і навіть збройно. Так Європа допомогла знищити рабство в Америці, Греції – визволити з турецької неволі тощо. Тисячі українських борців, полеглих у боротьбі за Богом дане право бути Людиною, а не худобою могло обурити культурну Європу. Московщина ризикувала втратити Україну, а з нею і мрії про панування у світі. Вона знала, що тоді були в Європі державні мужі, які розуміли московську загрозу Європі та її культурі.

Європа ж XX століття вже цілковито інакша. Ще ніколи у своїй історії не падала вона духовно і морально так низько. Європа знає, що діється в тому гіршому за пекло СРСР. Знає, і не лише мовчить, а й шукає московської ласки. Московщина знала про такий духовний стан Європи і тому була цілковито певна, що минеться їй безкарно вигублення мільйонів українців. Не помилилася. Щобільше, по війні 1939–1945 рр. західний світ, нічим і ніким не примушений, з власної волі подарував Московщині нові мільйони рабів. Московська монархічна держава була власником 35 % всіх кріпаків[40]. Соціалістична московська імперія СРСР є власником усіх 100 %.

Теперішнє удержавлення промисловості, рабство робітників, розстріл інженерів за низьку якість і кількість продукції і т. п. було й за Петра I[41], і за Миколи I. I за пізніших царів уся уральська промисловість, майже вся петербурзька і чимало навколо Москви були розбудовані і діяли за державні гроші. Чимало з них належали державі й формально. В Україні тоді було кілька великих і кількадесят менших державних підприємств, де працювали державні кріпаки під керівництвом державних урядовців[42]. Точнісінько так само і в СРСР. В СРСР, бо ВСЯ промисловість – державна, і ВСІ робітники – державні кріпаки. І не лише робітники, а й жінки та діти.

Удержавлення банків почали не соціалісти у XX ст., а монархісти у XIX ст. Вже тоді більшість банків у Московській імперії були приватними лише офіційно, формально (назвою), а фактично були державні, засновані на державні гроші, одержували від держави безповоротні грошові допомоги, управителів призначав уряд[43].

Так само і всі залізниці були фактично державні, хоч так і не називалися. Держава платила 50–90 % коштів побудови і визначала оплату за перевезення та доплачувала недобори[44].

ЗЛОДІЙСТВО

Вважаючи право власності за гріховне, за неморальне, москвин логічно не вважав крадіжку гріхом, а морально виправданою. До цього, зрештою, примусило його і саме московське життя. Як уже мовилося, стара „паль“ не родила, і примара голоду спонукала москвина брати, нікого не питаючи, не свій шмат землі під нову „палю“. Ця практика давала москвинові моральне виправдання (санкцію) на захоплення чужої власності. Так з покоління в покоління виплекалися у москвина світогляд

і вдача „вора“ (злодія), грабіжника, а далі й розбійника, харцизяки, загарбника (імперіаліста). Ця вдача та світогляд панують у житті москвина: у приватному, у громадському, у культурному, у міжнародному. Ними просякнута московські література, наука, мистецтво і навіть церква. Вони віддзеркалюються в московській народній мудрості. Наприклад: „Что взято – то свято“, „С трудов праведных не наживешь палат каменных“ і т. п. Український народ, навчений довгим життєвим досвідом, створив безліч приказок та сміховиськ (анекдотів) про злодійство, брехню, шахрайство, ошуканство москвина.

Крадіжку громадських та державних („казьонних“) грошей москвин навіть не вважає за крадіжку. Крадуть усі: від царя (тепер диктатора) до жебрака. І всі це знають. І ніхто не кине каменем у злодія, бо ж кожний „возьмет, что плохо лежит“. Спритного злодія, який безкарно багато накрав, уважають за мудру людину, його шанують, йому заздрять. За Катерини II урядовці крали 43 % державних грошей[45]. В СРСР крадуть значно більше. Всі чужинці, які мали нещастя жити в Московщині від XVI до XX ст., свідчать про неймовірне злодійство, крадіжки, брехливість, ошуканство москвинів від міністрів до вуличних дітей[46]. Олександр І казав: „Хто не бреше і не краде – той не москвин“. Навіть усі московські державно-національні клейноди – крадені. У державному гімні „Боже, царя храни“ слова англійського гімну в перекладі В. Жуковського, а музика – старовинна європейська „О, Санктисімо“ композитора В. Гена, що її московський композитор А. Львов пристосував до московського перекладу. Державний герб – двоглавого орла – Московщина вкрала у Візантії. Барви національного прапора – у Голландії. Назву своєї імперії (навіть і народу) вкрала в України. Назву своєї столиці (Москва) – у фіннів. Навіть свою мову склала з запозичень у фіннів, татар, українців, німців, французів. Ніякі найжорстокіші кари, ніякий найлютіший деспот не зможуть знищити те злодійство, брехню, ошуканство. Бо плекане століттями входить у кров, стає спадковим і стійким. Так злодійство, брехня, ошуканство, волоцюзтво, безвласництво, безбожництво, загарбництво стали національними рисами москвина[47].

До 1917 р. московською імперією правили помосковщені немосквини. Їхня кров веліла їм стримувати москвина від надто великого виявлення своїх національних рис. По 1917 р. владу захопили вихідці з народу – питомі москвини. Вони вже не мали жодного стриму і явно та відверто проголосили соціалістичну безвласніть імперським законом. Ця національна „демократія“ виявилася найбільшим, найжорстокішим, найпідлішим

деспотом, загарбником, душогубом, розбишакою, злодієм, ошуканцем, брехуном за всіх знаних у світовій історії.

Власність була визнана законом незаконною, отже, логічно кожний громадянин „социалистического отечества“ мав законне право відбирати у власників їхнє добро. А що власником усього добра в СРСР є держава, то відбирати і в держави. Так клич: „Хто не працює – той не їсть“ обернувся в СРСР на „Хто не краде – той не їсть“. Ледве чи є в усьому СРСР бодай одна людина, яка не дотримується цього закону. Тисячі прикладів можна назбирати в часописах СРСР, а вони друкують таке лише тоді, коли явище стає загальним, надто поширеним. Отже, затаювати – це визнавати, що сам уряд тому потурає, бо ж усі часописи СРСР видає сам уряд. Ми згадаємо лише кілька задля прикладу.

„У соціалістичному ладі СРСР нема нічого, що породжує злочинність. В СРСР давно вже усунено ті суспільні причини, які роблять злочинність неминучим суспільним явищем капіталістичних держав“,– пише[48] найвищий обвинувач (генеральний прокурор) СРСР Руденко саме тоді, коли уряд СРСР оголосив смертну кару за крадіжки, ґвалтування жінок, хабарництво і т. п. Всі часописи СРСР нарікають, що злочини коїть переважно молодь. А вона ж народилася по 1917 році, отже, вихована ладом СРСР, у якому нема нічого, що породжує злочинність.

Уряд СРСР створив окремі бригади з в’язнів, які ночами – під наглядом НКВД – розкопували старі могили, шукаючи золотих хрестиків, перснів, зубів у мерців. До такого джерела золота не доглупався ще жодний злодій у світі, не те що уряд. Чи ж не „прогрес“ московської „демократії“?

Поблизу будови великого металургійного комбінату в Західному Сибіру виросло чимале місто, прозване „Крадигород“. А прозвано його так, бо люди побудували його з крадених матеріалів. І – самозрозуміло – крали не сторожі чи служки, але місцеві можновладці, всілякі начальники[49].

„У Киргизькій РСР лише за пару років украдено всілякого державного майна на 30 мільйонів рублів. Серед злодіїв були такі високі особи, як, наприклад, голова Ради міністрів“[50].

Навіть у столиці Москві високі урядовці, начальники „Союзглавмашу“ та управителі кількох великих заводів створили таємне підприємство, що продало нелегально самих лише ткацьких верстатів 900. Кому ж продало? Та ж державним підприємствам, де вони були управителями. Самозрозуміло, продало за цінами, значно вищими, ніж офіційні. Чому ж управителі купували, переплачуючи? Бо купити офіційно через Держплан заби-

рає не місяці, але роки часу. А імперська влада вимагає виконати план уже цього року. А як же виробиш без машин?[51]

Отже, сама держава спонукує себе ж (державу) красти, шахраювати, дурити і... плювати на всі Держплани. До такого соціалізму не доглупалися всі світові соціалісти разом. „Істинно русский“ соціалізм. Увесь СРСР можна назвати „Крадигосударством“.

V. БЕЗБОЖНИЦТВО І РОЗПУСТА МОСКВИНА

Годится – молиться.
Не годится – горшки накрывать.

Московська приказка

Людині черево найважливіше.
Все ж бо життя людини з черева виходить.

М. Горький

Набоженство (релігія) народу творять ті самі чинники, що формують і всю його духовність. Нема нічого випадкового в тому, що китайці мають буддизм, а не що інше. Іслам (магометанство) не випадково поширився серед кочовиків-семітів. Завжди легко сприймається те, що духовно споріднене. Українці досить легко і скоро перейшли з свого поганства на християнство з цієї ж причини. Набоженство, що не споріднене духовності народу, він або цілковито не сприймає, як, наприклад, не сприйняли християнство семіти – араби та євреї, або змінює, пристосовує до своєї духовності, як москвини – християнство.

Іронія історії накинула (руками українців) москвинам набоженство, яке цілковито заперечувало всю духовність москвина. Тим то москвини – простий народ, інтелігенція і навіть священики та єпископи від XII ст. і досі московщили і змосковщили цілковито своє „християнство“, переробили його на своє національне поганство. Московський історик пише: „Міфологія фінів (предків москвинів) не виросла до антропоморфізму. Сили та предмети природи вони мали не за символи чи вияв божества, але за саме божество; звідси – дикунський фетишизм. В московських переказах про життя їхніх святих є відлуння обожнювання дерева, каменю, прикриті християнською формою. „В лесу родился – пню молился“,– записав етнограф В. Даль. Поганство і християнство в Московщині змішалися. Поганські боги, одержавши християнське ім'я „бесы“, знайшли місце в московському християнському культі. Християнство і поганство не стали в Московщині двома протиставними релігіями. Навпаки, частинами одного московського набоженства. Доповнюючи одна іншу, кожна частина діяла у своїй царині: християнська в небесній, а поганська в земній. Ще в XX ст. були в Московщині села, де молилися поганським богам перед християнським образом

із засвіченими лампадами. Християнство не стало для москвинів виходом з темряви до світла, а лише переходом з-під влади богів нижчих під владу богів вищих, бо ж старих поганських богів москвин не викинув із свідомості, а визнавав їх надалі, надавши їм нижчого ступеню“[52].

Москвини і тепер вірять, що чаклунами опікуються чорти. На весілля завжди запрошують „колдуна“ (чаклуна) і частують його найбільше, щоб його опікун – „леший“ (чорт) обороняв молодих. Так і співають у весільних піснях, пояснюючи: мовляв, Бог на небі і не почує, а чорт тут, на землі, і напевно почує.

Згаданий проф. В. Даль записав такі релігійні погляди москвинів: молючись, треба черес (пояс) спускати нижче пупа, а ноги не розчепірювати, бо чорт проскочить. Чай, кава, картопля, тютюн – викляті Вселенським собором (горілка – ні). Дар Божий гріх колоти (себто брати виделкою). Гріх їздити возом, що має дишло (а не голоблі), бо антихрист має дишлову колісницю. Державне тавро на вагових гирях – це печатка антихриста. Щеплення віспи – запродаж дияволові. Статистика робиться, щоб і на тому світі платити податки і т. п. Він записав, наприклад, такі народні приказки: „Какой бог, такая ему и свечка“, „Годится – молиться; не годится – горшки накрывать“ (це про ікони). На церковній дзвіниці москвини ставили поганського боввана. Попові та місцевому поліцаєві давали хабара, щоб вони не перешкоджали приносити жертви поганським богам та молитися в поганських капищах, захованих у лісі[53]. Таких капищ знайдено 1931 р. чимало в Московщині. Москвини мали секту „діромолів“. Ті сектанти просвердлювали в хатній стіні дірку і крізь неї кричали: „Изба моя, дыра моя, спаси меня“[54].

Датський дипломат, що був у Московщині, пише: „Московський митрополит дає за добрі гроші дозвіл продавати біля церкви горілку. Люди біля церкви пиячать, співають сороміцьких пісень і розпуствують“[55]. „При московських церквах існували т. зв. „братчины“, щоб спільно святкувати церковні свята. На тих святкуваннях москвини напивалися так, що билися і навіть убивали. Жінки не відставали від чоловіків. Священики пиячили і билися не менше за свою паству. Пиячили і жебраки, сліпці, каліки. На вулицях валялося десятки і сотні п’яних, що часто замерзали на смерть. До того всі жахливо матюкалися. Взагалі в Московщині всі матюкаються, навіть жінки, дівчата і діти, простолюд і аристократія. Матюкаються навіть у церкві; навіть священики і ченці[56].

Московську „побожність“ задокументовано офіційно в їхньому збірнику церковних законів „Стоглаве“, де читаємо: „Свяще-

ники завжди п'яні, і в церкві сваряться найогиднішими лайками; навіть б'ються в церкві. А на них і люди рівняються: стоять у церкві в шапках, служби Божої не слухають, навіть глузують з неї; розмовляють між собою голосно, сваряться, вживаючи соромітських лайок". Та як же слухати службу Божу, коли (щоб її прискорити) священик „возглашає", диякон промовляє єктен'ю, дячок читає псалми, і це всі три водночас, не турбуючись, чи люди щось розуміють, чи чують. Московські священики ніяких казань не виголошували.

Т. Шевченко у своєму „Щоденнику" пише: „Чеснотні уральці, а надто уралки не дадуть води напитися „нестароверу". „Староверы" – московські церковні фанатики, що не визнавали церковної реформи патр. Нікона. За це московський уряд виселив їх на Урал, а їхніх священиків „расстригал", себто відбирав сан і права священицькі та карав. На Уралі найліпше удавати попа-розстригу. Тоді, мов у казці, з'являється перед вами все, разом із „свальным грехом". Тоді мати сама запропонує святому страднику „за вєру" свою дочку на нічну „розвагу".

І. Прижов назбирав у XIX ст. у московських селах тисячі безбожницьких оповідань[57]. І. Родінов – безліч таких жахливих оповідань, що коли видав окремою книжкою[58], то уряд оголосив його божевільним.

Московський письменник пише: „На Великдень 1908 р. я зустрів у Петербурзі на головній вулиці гурт п'яних, що йшли вулицею і кричали: „Христос воскрес ... его мать!"[59]. Це було за 10 років перед ленінською безбожницькою пропагандою.

Темний народ? Той же Д. Мережковський пише, що мати московського вельможі захворіла на пістряк. Перше вона молилася, просила Бога, щоб Він уздоровив її. Коли ж переконалася, що молитва не помогла, то роззлостилася, наказала порубати образи і викинути їх на смітник. Як бачимо, народну приказку „Годится – молиться, не годится – горшки накрывать" визнавали й аристократи. Окремий випадок? „У московських монастирях панували пиятицькі оргії, розпуста і бійки"[60]. „У московських монастирях чоловічих і жіночих було багато всіляких злочинців, які там ховалися під чернечою рясою. Там панували пиятика і розпуста"[61]. В. Розанов свідчить, що 1913 р. в одній лише губернії (Нижегородській) кілька жіночих монастирів „раделі". Московське „радение" – це збочене „релігійне" захоплення, що кінчалося розпусницькою оргією всіх учасників. Учасники-мужчини називалися „бугаями", а жінки – „богородицами". Те „радение" було поширене і серед московської аристократії у XIX столітті. Олександр І брав у них активну участь. У XX ст.

московська аристократія разом з царицею „радели“ з Г. Распутіним. Ніяких сект (навіть і незбоченських) ніколи не було в Україні. Були 2–3 протестантські секти, але їх творили і ними керували німці та москвини. З українців до них приставали лише ті, хто не міг витримати морального бруду попів-москвинів, що їх московський уряд оселював в Україні як своїх шпигунів та агентів. З усієї України до тих сект належало лише кількасот українців.

„Петро І заснував був „Сумасброднейший, Всешутейший и Всепьянейший Собор“. Він був організацією найбільших пияків. Мав свого „патріарха“ (сенатор Н. Зотов), 12 „кардиналів“, „єпископів“, „священиків“ з такими титулами, що їх жодний цензор не дозволить друкувати. Та „братія“ одягала церковні ризи, митри і з хрестами відправляла свою „богослужбу“, тобто співали найбрудніші, сороміцькі та блюзнірські пісні, і „причащались“, упиваючись до безтями. До того „собору“ належали також і „всешутейшие“ матері-ігумені і архірейші. У великі свята той „собор“ (близько 200 люду) на кількадесятьох санях гасали, як навіжені, по столиці всю ніч на чолі зі своїм „патріархом“; він – у повному патріаршому одязі, з патерицею, митрою, а решта – в єпископських і священицьких ризах. Їздячи, вони на весь голос викрикували свою „богослужбу“. Потім заїздили до домів московської аристократії і разом з господарями закінчували жахливою пиятицькою та розпусницькою оргією. Петро І брав активну участь, лише мав скромний титул „протодьякона“. Він сам уклав статут і приписник того „собору“. Читаючи їх, найрозпусніший розпусник засоромиться, зашаріється“[62].

У Богословській академії в Москві існувала у ХІХ–ХХ столітті студентська „всепьянейшая, всешутейшая иерархия“. Щороку на храмове свято академічної церкви студенти-богослови влаштовували пиятицьку блюзнірську оргію з блюзнірським „богослуженням“, з усім Петровим сороміцьким брудом. Це робилося в мурах Троїцько-Сергієвої Лаври, і про це знали ректор Академії і все начальство[63]. Подібне діялося і в богословських школах (семінаріях)[64]. Саме таких „богословів“ призначав московський уряд до 1917 року і пізніше на патріархів, митрополитів, єпископів. Наприклад, запеклого україножера архиєпископа Антонія Храповецького. Він навіть у пристойному товаристві не міг витримати й півгодини, щоб не оповісти якогось сороміцького анекдоту.

„Петро І часто влаштовував бенкети. Гвардійці носили у великих відрах горілку, а гвардійські офіцери пильнували, щоб ніхто не ухилився випити за здоров’я царя. Лише попів не треба

було пильнувати. Чужинці дивувалися, що на тих пиятиках найп'янішими були саме священики та ченці[65]. Московський письменник пише: „У Московщині піп є символом ненажерства, скнарості, безсоромності, неуцтва і підлабузництва[66]. На їхнє неуцтво вказує те, що вони й у XVIII столітті заперечували, що наша планета – куля й обертається.

Про те, якими були зверхники тих священиків: єпископи, митрополити, патріархи, оповідає літописець: „Єпископ Федір багато людей запроторив до в'язниць і забрав їхні маєтки. Інші мусили працювати на нього як раби. Іншим він рубав голови, випалював очі, вирізував язики, на стіні розпинав, катував іншими способами, бажаючи загарбати їхні маєтки, бо на маєтки і гроші ненажерливий був, як пекло[67].

Патріарх Нікон наказав катувати єпископа Павла Коломенського так, що той збожеволів. Свого духівника Нікон звелів бити два роки, аж поки той не сконав. У Воскресенському монастирі Нікон наказав бити ченців немилосердно батогами та пекти вогнем, і від того багато ченців померло"[68].

Іван IV одягав сам і наказував своїм опричникам (опричники – це тодішні чекісти, енкаведисти) одягати чернечі ряси; називав себе їхнім ігуменом, і вони йшли молитися до церкви. Помолившись, їхали всі до темниць і там катували в'язнів. Імена скатованих на смерть Іван IV наказав записувати до синодиків (поминальних книжечок) і розсилати по монастирях, щоб там їх поминали. У деяких синодиках кількість жертв доходила до 4 тисяч „упокоеных християн мужесково, женсково и детсково чина, имена коих Ты Сам, Господи, веси". Іван IV власною рукою вбив ігумена Псковського монастиря Корнелія і наказав на його нагробку написати: „Предпослал его Земной Царь Царю Небесному[69].

Монастирі, що їх москвини заснували в хащах лісів, ставали управительськими осередками, бо крім ігумена та його ченців не було там нікого, хто міг би керувати господарським (а відтак і політичним) життям околиці. З плином часу такі монастирі виростали на міста, і світська влада набирала сили. Монастирі мали свою землю з кріпаками та ремісниками, і на них світська влада не поширювалась. На ґрунті цього виникла боротьба між церковною і державною владою. Державна влада мала військо, тому московські єрархи обрали інший шлях забезпечити собі добробут. Вони продали державі незалежність церкви за ціну добробуту її єрархів. Московська церква визнала беззастережно зверхність держави. Пізніше це оформилося і правно. У „Своде Законов" написано, що найвища влада в „Русской православной

церкви“ належить імператорові. А що московські царі завжди були самодержавцями (деспотами), то логічно не могло бути іншого голови церкви – Патріарха. Петро I знищив московський патріархат, а керувати церквою доручив одному з міністрів (називався він оберпрокурор Св. Синоду).

Всі європейські (отже й Українська) церкви ніколи не визнавали зверхності держави над собою. Іноді церква була зверхницею держави (католицька, кальвінська). Жодна церква у світі, крім московської та турецької (магометанської), не були ніколи під владою держави. Турецька стала 1921 р. вільною, незалежною від держави. Лише одна московська як була, так і лишилася досі рабинею і служкою держави.

„Наша московська церква віддала себе беззастережно на послугу державі, щоб мати від держави запоруку свого існування і пільг. Вказані в державних карних законах способи примусу та насильства – це властиво єдина зброя, якою наша церква бореться з відступниками та іншою вірою. Крихка і сумнівна єдність нашої церкви тримається лише насильством і фальшем, що їх наша держава не лише визнає, а й сама робить. Наприклад, підробляє документи вигаданого церковного Собору, або переклади документів Вселенських Соборів. Уся оборонна і наступальна діяльність нашої церкви – це суцільне шахрайство, фальш і брехня, що чиняться безкарно, під захистом державної цензури, яка дуже пильнує, щоб хтось не відкрив тих шахрайств... Наша московська церква визнає саму засаду зверхності держави над Церквою і потребу державного керування церквою. Ця засада і записана в державних і церковних законах“[70].

„Цар Павло I нагородив архиєпископа Ірінея генеральськими відзнаками[71]. Це промовисто виявляє стосунки між церквою і державою в Московщині. Державний закон надає духовенству чини і платню, що відповідають військовим чинам і платні. Митрополит – повний генерал, архиєпископ – генерал-лейтенант, єпископ – генерал-майор, заслужений священик – полковник і т. д. Наші слуги церковного вівтаря вважають себе державними урядовцями. А докладніше висловлюючись – вірними слугами держави насамперед, а потім може (?) і Бога. Створений безбожником Петром I т. зв. Св. Синод від самого свого початку не оминав нагоди вказувати на державну владу, як на істотне джерело своєї влади і поваги. Цього нема в жодній церкві жодного народу. Наша московська церква завжди була і є покірною і вірною служкою московської держави, а точніше – московського уряду. Духу правди, любові, духу життя, духу волі – цього

спасенного натхнення християнства – немає ані сліду в нашій московській церкві[72].

Зверхність держави над церквою в Московщині виявляється в щоденному житті. Московський князь Андрій Боголюбський вигнав 1157 р. з Московщини єпископа Нестора за те, що той не виконував його (Андрія) наказів. З наказу Івана IV Малюта Скуратов задушив 1569 р. у в'язниці московського митрополита Філіпа Количева за те, що митрополит осудив прилюдно в церкві опричнину. Катерина II замурувала 1764 р. живим у Ревельській фортеці митрополита Арсенія Мацієвича за те, що він викляв тих, хто грабує церкви (Катерина тоді загарбала церковні та монастирські землі в Україні). Олександр I наказав 1812 р. закатувати архиєпископа Варлама Шишацького за те, що він „противился Его Императорскому Величеству". „Радянський" цар наказав 1928 р. вигубити митрополитів В. Липківського та М. Борецького також за те, що вони „противились Его Советскому Величеству". Крім Количева, всі згадані жертви – українці.

Держава (уряд) має керувати церквою; цар має бути головою церкви. Ці голослівні московські ідеали потребували якоїсь основи, щоб не зависнути в повітрі. І чернець Іосиф Волоколамський проголосив московську національну догму: „Понеже власть царская от Бога исходит – царь богоподобен есть". Ця догма існує досьогодні. „Цар Олексій поводився в церкві, як у себе вдома; під час Богослужби ходив по церкві; голосно на всю церкву лаяв священиків брудною лайкою, якщо вони помилялися. У Велику П'ятницю на Богослужбі в катедральному соборі лаяв нецензурною вуличною лайкою (а в тому він був великим майстром) самого патріарха Нікона. Патріарх не протестував[73]. Не протестував, бо ж цар „богоподобен есть".

У XX ст. московський митрополит Ніколай наказав світити лампадки перед образом Й. Сталіна, як перед іконою. Наказав, бо ж „царь богоподобен есть".

Московські селяни, відвідуючи мавзолей В. Леніна, хрестяться і шепочуть молитву, бо ж „царь богоподобен есть". Всі московські космонавти ходили до мавзолею В. Леніна по його благословіння[74], помолитися йому, бо ж „царь богоподобен есть".

Звичайний промисловий робітник, 30-річний комуніст, безбожник Ніколай Ротов раптово став 1960 р. фактичним московським патріархом (офіційно – митрополитом). Закордонні москвини кажуть, що у тому нема нічого дивного, бо ж комуністичний бозбожницький уряд зробив його митрополитом. Та в літопису XII ст. читаємо: „Патриарх Иоким начал учитца, а до того не знал он писания, разве азбуке. Ни церкови, ни чина

церковного не знал, понеже был человек служилый и жил в деревни и зайцев ловил, а в церкве в редкий Великдень бывал“[75]. Не знав читати-писати, до церкви ходив раз на рік і раптом став патріархом. Хіба і в XVII ст. був у Московщині комуністичний уряд? Цей самий патріарх Іоким писав цареві з приводу тодішнього „староверческого“ розколу в московській церкві: „Аз, Государь, не знаю не старые веры не новые, но што велять начальніце, то і готов творить и слушать их во всем“[76]. Чи ж не те саме говорить (не прилюдно) фактичний патріарх Ніколай Ротов й офіційний Алексій Семанський?

„Начальніце“ ж, тобто уряд монархічний до 1917 року і уряд соціалістичний по 1917 році, наказали церкві бути таємною державною поліціанткою, і московські патріархи, митрополити, єпископи веліли священикам виказувати поліції таємну сповідь своїх парохіян. А за законами церкви сповідь є святим таїнством, і тому церква знімає священицький сан, якщо священик порушив таїну сповіді, хоч би злочин був найжахливіший, і злочинець небезпечний суспільству. Отже, московські єпископи свідомо порушили святі канони, свідомо наказували священикам виявляти поліції таємницю сповіді. Так низько не падала жодна церква в світі.

Нема нічого дивного, що коли відроджувалася в 1920-х роках Українська Національна (Автокефальна) Церква, то ВСІ – без єдиного винятку – московські єпископи та священики в Україні самі охоче пішли на службу в ЧЕКА (таємна поліція), щоб нищити „изменников-сепаратистов“. Вони більше за будь-кого допомогли московській поліції (ЧЕКА) вигубити всіх єпископів та священиків УАПЦ[77]. Так само нищили 1946 р. Українську Греко-Католицьку Церкву (вона мала в 1939 р. 3800 тисяч парафіян у 2226 парафіях і 2275 священиків). Власне „демократический“ патріарх Алексій лише докінчив 1946 р. те, чого не встиг зробити 1915 р. монархічний „патріарх“ (обер-прокурор Св. Синоду) К. Побєдоносцев. За 1914–1916 рр. запеклий україножер єпископ Євлогій нищив щосили Українську Греко-Католицьку Церкву в Галичині. Її митрополита А. Шептицького вивезли до Московщини. Євлогій не встиг його знищити, бо Московщина програла війну. Року 1945 вона виграла і докінчила нищення. Подиву гідна стійкість московських традицій без огляду на зміни – від монархічної до соціалістичної влади. Щобільше, соціалістична перевершила монархічну у нищенні „сепаратистов“. Якщо за монархічної було в Україні дві Богословські Академії (у Києві і Львові) та 9 богословських середніх шкіл (семінарій), то тепер нема жодної академії і лише дві семінарії (в Москов-

щині є дві богословські академії і чимало середніх богословських шкіл), і то в маленькому Луцьку та в інтернаціональній Одесі (раніш їх там не було). Боїться Московщина Києва.

Московський патріот і людина побожна визнає: „Московський шовінізм у московській церкві – це питома москвинам, суто московська національна її прикмета. Московська церква насичена московським шовінізмом від гори до споду і в минулому, і в сучасному“[78]. З приводу 30-ої річниці радянської влади патріарх Алексій Семанський написав 1947 р. таке „послание“: „Скріпімо наші молитви за Русскую (не за „советскую“ чи за СРСР, але відкрито за „русскую“, тобто за московську) державу, за її законну владу на чолі з її мудрим вождем, якого сам Бог обрав і призначив вести нашу батьківщину (отже, батьківщин інших народів СРСР він не визнає) шляхом добра і слави“[79]. Був примушений терором НКВД? Ось ніким не примушений голос. Московський емігрант, запеклий монархіст, архиєпископ Вільямін у своїй промові, що її виголосив у Парижі 17 вересня 1945 р., казав: „Я вважаю радянську владу за наставлену самим Богом. Боже благословення зійде на тих, хто підтримує її“[80]. Ще приклад. Москвини переклали Біблію на свою мову щойно 1824 р. Той переклад видало Британське Біблійне Товариство. З цього приводу архиєпископ Фотій і міністр освіти М. Шишков писали цареві Миколі I таке: „Британське Біблійне Товариство має своєю метою валити трони, Церкви, закони, державний лад, набоженство[81], щоб запровадити світову республіку. Ретельне дослідження діяльності того товариства показує цілковито ясно і безпомилково, що переклад Біблії з церковно-слов'янської мови на мову романів та театру зробило те Товариство задля того, щоб захитати основи нашої держави, щоб поширити безбожництво, щоб запалити громадянську війну, щоб зробити революцію в нашій державі, щоб знищити суспільний лад“[82].

Московська церква боронила московську імперію від революціонерів до 1917 р. і боронить по 1917 році. Московський патріарх Сергій Староградський уклав 1929 р. угоду з урядом СРСР, якою підтвердив стару зверхність уряду над церквою і якою зобов'язався служити владі СРСР, бо вона – як він проголосив у своєму „послании“ – від Бога походить. Уряд відновив Св. Синод, нічого не змінивши в його устрої, крім назви, перезвавши на „Совет по делам Русской Церкви“, що фактично і правно є міністерством (міністр Г. Карпов – комуніст, певна річ). Єпископи та священики одержують від уряду сталу платню; єпископ – таку, як генерал.

Як бачимо, навіть стара царська „табель о рангах“ існує в СРСР. Направду, нічого нового не запровадили москвини в СРСР крім того, що винищили всіх українських єпископів та священиків.

Емігрантка княжна З. Шаховська, що вийшла заміж за бельгійського дипломата, їздила до Москви. Там її приймали урядові, церковні кола з почестями. Повернувшись вона написала: „Хоч би й усі москвини в СРСР стали б побожними, то безбожницький уряд СРСР може спати спокійно. Ані єпископи, ані священики, ані побожні світські ніколи і ніякого бунту проти уряду СРСР не вчинять“[83]. Аж до XVIII ст. московські монастирі були в'язницями для політичних злочинців. Дуже часто їх силоміць постригали у ченці. Щоб мовчали – відтинали їм язика. Щоб не бачили, чого не дозволено бачити – осліплювали. Кому хотіли вкоротити віку – морили голодом і т. п. У монастирських льохах тримали закованих у ланцюги, там були катівські приладдя. В'язнів доглядали ченці під керівництвом ігумена. Соловецький монастир власне й побудували для ув'язнення великих політичних злочинців, а не для молитов. І справді, їх там завжди було багато. Запорізький кошовий Петро Калнишевський сидів замурований у келії 28 років до смерті (1803). Ув'язнені в Тобольському монастирі померли: Генеральний суддя Павло Головатий (1790 р.), військовий писар Іван Глоба (1791 р.) та інші „сепаратисты“. До 1917 р. в Соловецькому „монастирі“ каралося десятки політичних в'язнів. По 1917 – багато тисяч.

Такий самий „прогрес“ бачимо і в безбожництві. Наприклад, предки теперішніх комсомольців-безбожників ще 1611 р. „вдерлися до кафедрального собору в Ростові, порубали труну св. Лаврентія на друзки, з митрополита здерли і шматували ризи, а його одягнули у смердюче лахміття і знущалися. Пограбували все в церкві, а решту понищили. Дівочий монастир сплюндрували: ікони потоптали і попалили, черниць оголили і зґвалтували. Так діялося перед тим і по тім і в інших містах, навіть і в Москві“. Стєнька Разін зі своїми людьми під час Богослужби в церкві бешкетували, блюзнірили, а по Богослужбі катували і вбивали священиків, забирали з церков усі золоті і срібні речі, а решту нищили.“ „Воєвода М. Салтиков знущався з патріарха Гермогена і хотів його ножем краяти“[84]. Сотні подібних та ще страшніших фактів задокументовано в московських старих архівах і тисячі таких самих та гірших – у нових архівах та спогадах жертв чи самовидців 1917–1964 рр. Різниця лише в тому, що до XVII ст. москвини могли здійснювати свою „побожність“

лише у своїй Московщині, а по нашій катастрофі 1709 р. під Полтавою дістали до своїх рук тисячі багатющих кількасотрічних українських церков. Було що грабувати та нищити. Та монархічні Петри забирали лише дзвони з церков і робили з них гармати. Монархічні Катерини лише роздавали своїм любасам українську землю. Соціалістичні ж Петри та Катерини не лише нищать і грабують церкви, але насамперед їх спаскуджують; вигублюють не лише священиків (як їхні предки), але й усю їхню рідню, сусідів і знайомих. Чи ж не прогрес „боголюбивого, христианского народа-богоносца“, як величають його московські письменники. Та розумніші з них пишуть: „На Вашу думку московський народ є побожним. Брехня! Основою побожності є богобоязнь та чеснотливість взагалі. У московському ж народі нема найменших ознак, найменших слідів цього. Його „побожність“ переповнена поганством та дикунськими забобонами. НІ! Московський народ у всій його духовності є глибоко безбожницький народ. Навіть попи наші є фактично безбожниками“[85]. З В. Бєлінським погоджуються й інші московські письменники. Наприклад, В. Салтиков каже: „Московська церква наскрізь переповнена цілковито чужими християнству, поганськими і навіть безбожницькими тенденціями“. М. Бєрдяєв: „Правду кажучи, в московському народі є готовий до прийняття антихриста ґрунт“. „Та ж антихрист не має чого робити в Московщині“,– каже М. Булгаков. І він справді не мав що робити в Московщині. „Цар від Бога. Був цар – був Бог. Не стало царя – не стало Бога. Перехід від церкви до повного безбожництва стався так легко, ніби в лазні новою водою змилися“[86].

Московська інтелігенція була такою самою безбожницькою (і то не лише соціалістична), як і московський народ, тобто наскрізь безбожницькою. Народники проповідували безбожництво не лише словом, але й ділом, що набирало форми дикунського блюзнірства[87]. Це – до 1917 р. Сам безбожник, що влаштовував п’яні, блюзнірські оргії, І. Прижов переодягнувся в лахміття, взяв жебрацьку торбу і прилучився до гурту мандрівних московських жебраків, щоб дослідити їхнє життя та побожність. Він пише: „Хоч я знав багато гидкого про побожність московського народу, все ж те, що я побачив та почув, мандруючи з жебраками, направду переляками мене. Нормальній людині тяжко уявити таку безпробудну пиятику, таке гидке блюзнірство, таку безсоромну розпусту, такі дикунсько-жахливі пісні, такі поганські молитви з божевільним реготом, такий моральний і фізичний бруд, який панував у всіх монастирях, що до них заходив наш гурт жебраків. Ясна річ, наш гурт брав дієву

участь у всіх тих паскудствах... Я також знайшов „пророка" Івана Яковлевича. Його життя – це такий неймовірний, дикий фанатизм, темнота, розпуста, що того не знайти і серед найдикіших дикунів. Серед селян Московської, Тверської, Владимирської губерній я поназбирав тисячі морально брудних, сороміцьких оповідань про священиків, ченців, черниць[88]. Отже, навіть безбожник перелякався глибочини безбожництва свого „народа-богоносца". З зібраних фактів І. Прижов склав 1860 р. дві книжки: „Жизнь Ивана Яковлевича" та „Юродивый". Московські селяни, прийнявши в церкві причастя, не ковтали його, а зашивали в „ладанку", закладали в рушницю і вистрілювали[89]. У XVIII ст. малописьменний селянин Даніїл Філіпов заснував секту хлистовців. Він проголосив себе богом Саваофом, а свого сина Івана Суслова – Христом. Він навчав, що Христів і Дів Марій є багато серед народу. Вчив, що людина може стати Богом. Ця секта влаштовувала гуртові розпусницькі оргії. Робили людину Богом не лише малописьменні Філіпови, але й еліта московської інтелігенції.

Москвин живе у духовому і фізичному рабстві. Своє приниження він намагається надолужити містицизмом. Його душу полонила божевільна манія його власної божественості (андротеїзм). Ф. Достоєвський у романі „Бесы" показав цю манію жахливо реально. Герой роману Кирилов каже, що людина стане Богом, зміняться її почуття, думка і дії, зміниться вона навіть фізично[90]. М. Бакунін обґрунтував своє безбожництво у книзі „Бог и государство". В. Бєлінський – у листі до М. Гоголя та в статтях. Він доводив, що глибоке безбожництво москвинів є запорукою великої майбутності Московщини. М. Чернишевський, П. Чайковський, М. Маліков намагалися зробити собі Бога з людини. А. Михайлов мріяв про нову релігію без Бога. М. Горький мав московський народ уже не за богоносця, але за самого бога[91]. В. Маяковський робив Богом не людину взагалі, але лише „большевика". О. Блок – так само. Як бачимо, духовний варвар-москвин підсвідомо робив свою комуністичну ідеологію новою безбожницькою релігією (секулярною релігією). Його безбожність є не переконання, але ВІРА (в неіснування Бога). Крім сліпої віри, москвин не мав жодної іншої сили, яка підтримала б його. Віра в її найвищій політичній формі месіанства стала рятівною догмою всього духовного (а з нього й політичного) життя москвинів всіх станів і всіх політичних поглядів, від старих монархістів до нових комуністів. „Москва – III Рим" стала справжнім московським богом. І жертв тому богові чужою і навіть власною кров'ю ніколи Московщина

не шкодувала за всі минулі століття, не шкодує й тепер. Боввани на церквах, дика пиятика на церковних святах, матюки і сварки на Богослужбі, діромоли, зогидження, плюндрування, нищення святинь, блюзнірство царів, єпископів, священиків, богословів, вигуби патріархів, митрополитів, єпископів, таємна поліція в рясах, розпусні „побожні“ оргії царів, аристократії, мужиків, ченців, черниць, безбожництво священиків, інтелігенції, простого народу, десятки тисяч закатованих у синодиках Іванів, Петрів, Миколаїв і десятки мільйонів закатованих без синодиків у СРСР, знищення цілих народів, церков з митрополитами, єпископами, священиками, парафіями й їхніми родинами. Від непроглядної давнини по сьогоднішній день. Кров, кров, кров. Катування, катування, катування. Нищення, нищення, нищення. Вірні Бога любові, чи бога ненависті, крові, нищення? Християнство чи сатанинство?

Швед Йоган Батвідус захищав 1620 року свою докторську дисертацію в Упсальському університеті на тему: чи москвини є християнами. Він доводив, що москвини не є християни. Професори визнали тезу доведеною і докторат дали. Слушно. Християнство ж бо є релігією Любові, а набоженством москвина є САТАНИНСТВО.

РОЗПУСТА МОСКВИНА

Ще в XI ст. наш літописець писав: „Радимичі і Вятичі (предки москвинів.– ***П. Ш.***) живуть у лісах як звірі, їдять всіляку нечисть, ведуть сороміцькі розмови у присутності своїх батьків і сестер, а шлюбу не беруть“. Ще й тепер існує в Московщині т. зв. „снохачество“, тобто статеві стосунки батька з жінками своїх синів. Московське суспільство не вважає ті стосунки за розпусту. Навпаки, сини й їхні жінки вважають те за честь для себе. Ці стосунки здійснюються відкрито, навіть у присутності жінки старого та дітей. Ледве чи таке є в африканських дикунів.

Датський дипломат А. Олеарій подорожував по Московщині 1633 р. Він бачив, як на церковному святі люди пиячили біля церкви. Одна п’яна жінка заснула і лежала на вулиці заголена. Побачивши її, п’яний мужик поліз на неї, а навколо них зібралися мужчини, жінки, дівчата, діти і сміялися та підбадьорювали „удальца“. Це за дня, на вулиці.

По 1917 році московська „демократія“ поширила розпусту на безмірно більше мірило. Вона офіційно проголосила шлюб, подружню вірність та родину буржуазним забобоном; проголосила

законною і моральною „вільну любов“. Вустами дружини В. Леніна Н. Крупської та більшовички О. Коллонтай навіть заохочувала молодь, давши їй „наукову“ засаду розпусти. Потребу і легкість статевих стосунків вони прирівнювали до потреби і легкості випити шклянку води.

Після такого заохочення молоді, середнього віку, старі вже офіційно „женилися“ і „розлучалися“ кілька разів на місяць, міняючи 5–10 „жінок“ чи „чоловіків“. За соціалістичним законом чоловік мусив платити розведеній жінці „аліменти“ – гроші на утримання дітей. Московки й кинулися плодити якомога більше дітей від якомога більше чоловіків. Діти виростали самопасом на вулиці серед малих повій та розбишак. Голі, голодні вони прилучалися до юрби „беспризорных“ дітей-повій, дітей-злодіїв і навіть дітей-бандитів. З них творилася мільйонова озлоблена сила. Нові голодранці (люмпен-пролетаріат) мали свої організації, свої закони й дисципліну. Сила, що скидала царів і робила революції в історії.

Наступники В. Леніна добре знали навіщо той випустив із в'язниць злодіїв і душогубів. Як обернути цю силу на підпору уряду навчив їх Іван IV. Адже й НКВД заснували на тих самих (аж до подробиць) засадах, що й „Пытошный приказ“ Івана IV. У 20-ту річницю ЧЕКА (НКВД) уряд СРСР урочисто підніс М. Єжову золоту відзнаку (емблему) опричнини – собачу голову з мітлою. Сирота, що ніколи не відчула материнської, родинної любові, ласки, а навпаки виросла серед злоби, розпусти, крові, насильства, цілковито природно втрачала людські почуття і ставала недолюдком, потворою, звірячішою за звіра. Вона насолоджується, коли катує, мучить, убиває, бо ця насолода є психічною винагородою (компенсацією) за каліцтво душі. Додайте до цього ще й вроджену, з молоком матері всмоктану жорстокість, і маєте сучасного „опричника“ – чекіста, енкаведиста, ідеалом життя якого є розпуста та садизм. Тому Московщина вишколює енкаведистів насамперед з „беспризорных“, яким дає все, що вони вважають за вартісне: право знущатися з безборонних досхочу, жахати собою підвладних. Ось хто є основою теперішньої московської імперської влади, всієї імперії. Це знають і московські емігранти. Вони цілком відверто пишуть, що не змінять нічого в СРСР, коли переберуть там владу, хіба змінять назви (і то не всі). Отже, вигадають нову, привабливішу назву і старому НКВД.

VI. ЖОРСТОКІСТЬ МОСКВИНА

Найпитомішою прикметою вдачі москвина є його садистична жорстокість.

М. Горький

Грецький історик Геродот (484–425 до РХ) писав, що на просторі теперішньої Московщини живе народ андрофаги, тобто людожери[92]. І справді, археологи знайшли в Московщині чимало т. зв. „смітників“, що існували за неоліту (2000 р. до РХ), а Геродот писав у 5 ст. до РХ. Отже, прамосквини були людожерами кілька тисяч років. Мабуть залишилися такими і по РХ, на що натякають московські пісні. Наприклад, ще й у XX ст. співали пісню, в якій жінка нахваляється забити свого чоловіка, з його кісток зварити холодець, з його печінки – пиріг, з його мозку – юшку[93]. Багатий сибіряк запросив адмірала А. Шидловського на весілля свого сина. На тому весіллі частували гостей також і пельменями. Адмірал відчув якийсь дивний смак і запитав господаря: з якого м'яса вони зроблені. Той не хотів сказати, але потім, узявши з адмірала слово, що не скаже нікому, зізнався, що зроблені з людського м'яса. Про це знали гості. Обурений адмірал (українець) повідомив поліцію, і уряд наказав дослідити справу. Та вибухла революція 1905 р., і про ту справу забули. Навіть у XIX ст. влада записала чимало випадків, коли москвини не ховали своїх мерців, а викидали їх звірям.

Московський уряд не дозволяв науковцям оприлюднювати подібне з архівів, „понеже в них много несуществовавших истин“. Проте 1838 р. дозволив видати кілька книг архівних матеріалів під суворою цензурою[94], дозволив проф. М. Костомарову видати кілька книжок історичних розвідок. З тисяч фактів у тих книжках наведемо лише кілька.

За часів т. зв. „смуты“ (1607–1611) повсталі московські стрільці виводили на ганок Кремля зв'язаних бояр і питали юрбу: „Иль любо?“. Юрба кричала: „Любо, любо!“. Тоді бояр кидали на підставлені списи. Потім розтинали їм черева, витягали кишки, відрубували руки, ноги. Юрба (чоловіки, жінки, діти) радісно кричали: „Любо! Любо!“

По смерті царя Бориса Годунова москвини схопили його вдову, доньку і сина, роздягли їх догола, посадили на віз з-під гною

і повезли через пеньки й ями до в'язниці. Там вдову задушили, сина закатували в той спосіб, що розчавили йому статеві органи, дочку не вбили одразу „дабы лепотой ея насладится, еже и быше". Зґвалтованих і закатованих дівчат 1917–1967 рр. в СРСР (а за війни і поза ним) доведеться лічити сотнями тисяч.

Якщо жертви вмирали скоро, то знущалися над мертвими. Наприклад, 1697 року викопали з могили тіло боярина Мілославського, притягнули свинями до помосту, де рубали голови зрадникам, а їхньою кров'ю поливали тіло Мілославського[95].

За Лівонських війн (1558 і 1701) московські міщани та селяни захоплювали полонених, відтинали їм носи, вуха, губи, статеві органи, пхаючи їх до рота жертв; здирали з живих всю шкіру, витягали з живих кишки і т. п.[96]. У 1917–1920-х рр. вирізали у полонених шкіру на плечах і ногах, як офіцерські погони і генеральські лампаси, випікали розпеченим залізом на спинах: більшовикам – п'ятикутну зірку, денікінцям – двоголового орла, петлюрівцям – тризуб, залежно хто і кого полонив.

Року 1812 до московського полону здавалися напівзамерзлі вояки Наполеона. Московські жінки купували у солдатів тих полонених, приводили до своїх осель і там мучили немилосердно. Кололи ножами, видирали волосся, пекли вогнем, відтинали носи, статеві органи і робили ще таке, що не надається до друку. Вбивати не спішили, щоб довше смакувати муки та зойки жертв[97]. Серед московських чекістів 1917–1967 рр. були сотні жінок, про те, як вони катували в'язнів, написано чимало спогадів колишніх жертв.

За подружню зраду жінок закопували у землю по шию, навіть вагітних. Щоб відразу не вмерли, годували і напували. В селі Камскому закопали двох вагітних жінок: одна прожила 23 дні, друга 12[98].

Курцям відтинали носи. Підроблювачам грошей заливали розтоплений метал у горлянку. У кого випадала з рук на землю монета, того карали на горло, бо на монеті викарбовано образ царя. Боярина, що був прикрасив свою піч кахлями з малюнками якогось птаха, закатували на смерть, бо орел був державним гербом. Чи ж не закатовують тепер в СРСР сотні тисяч людей за подібні „образи" нових царів, вельмож та за зневажливе ставлення до „великого старшего брата", його культури та мови?

Німецький лікар Ф. Отон не міг 1685 р. вилікувати московського князя І. Каракучу, за те зарізали його, як вівцю. Жінка великого князя Василія – Соломія була безплідна і покликала лікарку Стефаниду. Довідавшись про це, Василій постриг

дружину в черниці, а Стефаниду наказав утопити. Взагалі у XVII ст. москвини ще палили на вогнищі тих, хто лікував людей, уважаючи їх за слуг диявола. Вигублювали навіть тих, хто мав якусь лікарську книжку (тоді в Україні лікарські книжки були дуже розповсюджені, і лікарів шанували та щедро винагороджували. Навіть у XV–XVI ст. було кілька десятків лікарів, які скінчили європейські університети і навіть були там професорами: наприклад, Я. Урсин, С. Бірковський, Я. Латошинський, П. Ляшковський, І. Козак, В. Юрський, І. Шоквич та інші). 1677 року закатували боярина Артамона Матвєєва за те, що мав лікарську книжку[99].

До покарань, встановлених урядом, місцева влада додавала ще свої, що їх винаходила вже власна „творча уява“. Наприклад, прив'язували тягар до ніг і взимку кидали в річку по шию. Тримали, доки не визнає провини. Чекісти значно перевершили своїх предків. Тепер в СРСР катують, мучать, знущаються не якісь там неграмотні мужики, а люди з університетською освітою. Лише перелік їхніх катівських способів і засобів жахає людину. Чужинці, читаючи спогади недокатованих, відмовляються вірити, бо це переходить межі людського розуму. Але ці способи теж видумувала не сама кремлівська кліка, як виправдовуються московські емігранти (а їм підтакують малоукраїнські підголоски). Їх винайшли і вживали сотні тисяч місцевих „вірних стражів революції“. Лише катування вищого ступеню – катування душі – винаходили московські науковці-психологи на чолі з академіком І. Павловим, розробивши науку т. зв. „рефлексів“. Досвід показав, що душевні психічні тортури дають наслідки стократ більші, ніж фізичні. Не фізичний біль, а душевний за життя ближніх змушував сотні тисяч людей ставати таємними виказниками НКВД.

За невдалу облогу Смоленська 1634 р. і за невигідну угоду з Польщею цар Михайло наказав спочатку катувати, а потім відрубати голови 15 боярам та воєводам, а їхні родини вивезти до Сибіру. Але тоді ще не знали психології і висилали всю родину в одне місце, дозволяли взяти з собою потрібні для життя речі, родичам надсилати гроші, не примушували працювати. Ось як, наприклад, „мучив“ В. Леніна в сибірському засланні царський уряд. На прожиток йому давали 8 р. місячно, то були великі гроші. За них В. Ленін наймав у багатого сибіряка велику кімнату з харчами і пранням. Мав м'ясних страв тричі на день, удосталь яєць, молока, городини, мав слугу, велику бібліотеку, одержував багато листів (навіть з-за кордону), редагував із Сибіру часописи, що виходили в Петербурзі і за кордоном.

Жандармів біля нього не було. Часом ходив на полювання з господарем[100].

Більшовицькі революціонери вивчили психологію і вивозять батька в одне місце, мати – в друге за тисячі кілометрів, старших дітей – у третє, ще далі, а маленьких – до Московщини, де в дитбудинках змінюють їхні прізвища на московські і виховують на яничарів. Вивезених не поселяють у хатах, як робив кривавий царат, а заганяють далеко від осель до тундри і лишають у снігу проти неба. „Демократична" влада СРСР розстріляла, закатувала, вигубила голодом, холодом ДЕСЯТКИ МІЛЬЙОНІВ, з яких більше як 99 % і не думали вбивати „советских" царів, начальників, забирати їхні маєтки. Закон СРСР „Про охорону соціалістичної власності" карає кількарічною каторгою матір, яканазбирала по жнивах на полі чи на дорозі загублені колоски, щоб нагодувати своїх голодних дітей. Та кількарічна каторга фактично обертається в кару на смерть, бо з неї повертається щонайбільше 10 %. За кілька колосків, що однак згнили б. Єгипетські фараони, перські деспоти виглядають янголами, порівняно з московською „демократією". Кажемо про „демократію", себто народ, а не лише уряд СРСР, бо всі закони лишилися б мертвою буквою, якби не було МІЛЬЙОНІВ ОХОЧИХ МОСКВИНІВ ЗДІЙСНЮВАТИ ЇХ НА МІСЦЯХ.

Москвини здавна купували українських (та інших) яничарів. Спосіб досить непевний, бо куплені можуть зрадити. Навіть змосковщені немосквини можуть за сприятливих обставин повернутися до свого народу. Московські революціонери направду зреволюціонували ті старі способи. В СРСР, мабуть, не злічити московських шовіністів, що називаються: Єгоров, Подперегін, Пошехонов, Іванов, Лаптєв і т. п., які не знають, хто були їхні батьки. Може колись старі архіви НКВД скажуть, що їхні батьки мали прізвища Гончаренко, Коваленко, Мироненко і т. п. Аж надто підозрілі статистичні відсотки зростання кількості москвинів в СРСР, вони вдвічі більші за природній приріст, адже радянська „статистика" показує не збільшення, а зменшення числа українців (не враховуючи жертв війни та голодоморів). Царат вигублював тисячі українців і тим ослаблював людську силу імперії. Розумніша ж московська „демократія" творить нові мільйони націоналістів-москвинів з різних немосквинів. Тепер в СРСР є чимало добрих організаторів, науковців-творців, що називаються: Єгоров, Саприкін, Панюшкін тощо, але з певністю можна припускати, що їхні батьки були немосквини. Адже й стару московську імперію будували Прокоповичі, Безбородьки, Родзянки, Остермани, Фредерикси, Штюрмери – люди не дуже

певні. Але нинішні Єгорови, Панюшкіни, що не пам'ятають своїх батьків,– це вже цілковиті московськи патріоти. До такого способу творити надійних яничарів не додумалася московська аристократія за 300 років.

У Московщині XIV–XVIII ст. кати, крім платні, одержували ще й частину майна страченого, тому завжди було багато охочих на цю посаду. Уряд продавав її тому, хто більше заплатить. Московська „демократія" піднесла КУЛЬТ ката на незнану височінь. Хоч пошана до ката існувала в Московщині і до 1917 року, проте за всю її монархічну історію не знайшлося жодного поета чи письменника, який би прославляв професію ката. Тепер у СРСР чекіста віншують поети, письменники, митці, навіть філософи, в театрах, академіях наук, університетах, школах, він нагороджується не лише великою платнею та відзнаками, а й почесним членством Академії Наук. Їхні спогади (як вони катували) видаються в небаченій кількості, як, наприклад, книжка Ф. Т. Фоміна „Записки старого чекиста", М.1962, накладом 365 тисяч. Місто Псков вислало до Івана IV послів просити у царя захисту проти зловживань московського воєводи. Іван наказав роздягти всіх тих послів, поливати їх окропом, палити волосся тощо. Петро І власноручно рубав голови зв'язаним стрільцям і наказував своїм міністрам рубати. В. Голіцин, не вміючи рубати, батував, мучив. О. Меншиков хизувався, що зарубав 20. Лефорт та Бломберг (француз і німець) відмовилися рубати[101]. Теперішніх лефортів в СРСР називають „мягкотелыми интеллигентами" і виганяють з посад, навіть суто культурницьких. Петро не карав своїх лефортів за відмову рубати зв'язаним людям голови. Московська ж „демократія" розстріляла кілька тисяч своїх голіциних за те, що замало порубали, як наприклад, П. Постишева, С. Косіора, М. Єжова, В. Балицького та інших. Син Петра І – Олексій був утік 1716 р. до Австрії. Петро урочисто обіцяв простити його і не карати, якщо повернеться. Син повірив батькові, повернувся. Петро негайно посадив його до в'язниці і сам катував шість місяців, доки син сконав. В. Ленін урочисто проголосив 1923 р. амністію всім емігрантам, які повернуться до СРСР. Тисячі повірили і повернулися. Там їх зустріла доля Олексія. Захопивши 1463 р. Великий Новгород, москвини погнали до Московщини 8 тисяч родин новгородців з жінками та дітьми пішки, не дозволивши їм ні найняти сани, ні взяти теплий одяг. Те саме зробили, захопивши 1489 р. Псков та Вятку. Дуже багато загинуло в дорозі від холоду, голоду та знущань вартових.

Вивезли з Новгорода 8 тисяч, багато із Пскова та Вятки, але разом не більш як 25 тисяч. Кривава московська „демократія"

XX століття з самої лише України вивезла ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНІВ люду. На одній лише Колимі загинуло з голоду, холоду, знущань ВІСІМ МІЛЬЙОНІВ. За один лише 1933 рік Московщина вигубила ВІСІМ МІЛЬЙОНІВ українців голодомором. Вивезла 1937 р. до Сибіру на повільну смерть 3500 тисяч українців. Розстріляла на місці в Україні 300 тисяч люду[102]. Це ж майже все населення такої великої держави, як Канада. Якби в Канаді загинула лише одна десята такої кількості, то весь світ здригнувся б. І не лише кричав би, але й надіслав би своє військо припинити геноцид. Кілька менших народів СРСР вже не існує. Винищені до ноги. Міжнародна слідча комісія вирахувала, що за 25 років в СРСР згинуло 60 мільйонів люду, не враховуючи вбитих на війні 1939–1945 рр. Це знає світ і мовчить. Той світ купував у Московщині 1933 р. українську пшеницю, бо продавалась дуже дешево. Це той світ, який проголосив, що дві останні війни воював за волю і добробут усіх народів. Інша комісія, враховуючи тих, які не народилися, бо батьки загинули молодими, встановила, що в СРСР загинуло сто мільйонів люду[103]. Сто мільйонів невинних людей вигубив „богобоязливий“ московський народ. Підкреслюємо – НАРОД, а не лише „кремлівська кліка“, чи „радянська влада“, чи „більшовики“, чи „КПСС“. Вигублено, бо ж було ще 80 мільйонів нащадків тих, що жінкам просвердлювали дірки в грудях і через них і через рот протягали грубий мотуз і на йому їх вішали. Нащадків тих, хто засипав порохом роти і запалював; хто здирав з живих людей шкіру з голови до ніг; хто відтинав статеві органи; хто закопував по шию вагітних матерів; хто задля розваги на народних святах робив багато такого, що не надається до друку[104]. Все те чинив народ, а не лише „режим“, бо сучасна наука про спадковість (генетика) вчить, що нащадки дістають від предків не лише фізичні властивості, але й духовні[105].

У XX ст. московський уряд, щоб дати вихід народному потягу до таких розваг, дозволив йому таке. Всі мужчини двох сусідніх сіл разом з дідами і підлітками зустрічалися на умовленому місці і починався бій. Билися не кулаками, а киями, камінням і великими різницькими ножами. Було багато поранених, кілька смертельно. Жінки, діти спостерігали за боєм, криками підбадьорюючи своїх односельців. Переможені купували „сивуху“, і обидва села пиячили. У містах бився один „кінець“ (частина) з протилежним. Пора на цю розвагу тривала від Водохреща до Великого посту, майже кожної неділі по Богослужбі. Влада ніби не заохочувала це офіційно, але фактично дивилася крізь пальці, дбаючи, щоб накопичений „бойовий дух“ не вибух-

нув проти неї. Та після 1917 р. нова московська влада не лише не забороняла, а й заохочувала та щедро винагороджувала той „бойовий дух“. Уряд більшовиків створював у 1917–19 рр. озброєні „хлібозаготівельні загони“ і висилав в Україну грабувати харчі і вугілля для голодної Московщини. На його заклик вступати до тих загонів зголосилося в одному лише Петрограді за два дні 65 тисяч чоловік. За 1920-х і дальших років не треба було вже й битися, щоб усе мати. Призначені на державні посади комісари, командири, директори, інспектори, управителі, уповноважені та безліч інших голодранців і волоцюг уже спокійно заходили до домівок, крамниць, складів, музеїв, церков і брали іменем влади все, що бажали. З офіційно відібраного урядом СРСР майна в Україні до державної скарбниці не дійшло й 10 %. В боротьбі за владу чимало урядовців потрапило до в'язниць. У них знаходили золотих грошей, речей та коштовностей на сотні тисяч рублів. У начальника НКВД Ягоди виявили їх на мільйони рублів. Вже згадувалося, що за часів Катерини II прилипало до пальців урядовців 43 % державних податкових коштів. Петро I хотів покарати смертю кожного чиновника, який краде державні гроші. Сенатор П. Ягужинський (українець) глузливо йому зауважив: „Чи ваша величність хочуть залишитися без жодного урядовця?“[106]. В СРСР крадіжки державних грошей мільйоннократно більші, бо тепер немає нічогісінько, що не належить державі. Все належить державі, всюди керують державні урядовці, всі вони – від найвищого міністра в Москві до найнижчого наглядача в колгоспі – всі крадуть. Крадуть хто, що і скільки може.

Ще 1915 р. московський генштаб наказав своїм генералам ощадити набої з огляду на їх нестачу, а вдаватися якомога більше до багнетів, бо гарматного м'яса імперія мала вдосталь. Тоді москвини штурмували Перемишль 22 рази за один лише тиждень. Австрійці викошували гарматним та кулеметним вогнем полки за полками, а москвини нападали доти, доки австрійцям забракло набоїв. По тілах кількох своїх полків москвини увійшли до Перемишля. Оцю свою традиційну засаду – „людей хватит“ Московщина застосувала і в розбудові промисловості СРСР. Ще за життя В. Леніна точилася в найвищому вузькому колі в уряді СРСР таємна запекла боротьба двох поглядів: господарників і політиків. Господарники виступали проти безглуздого винищення робочої сили імперії. Їх підтримували і генерали, аби уникнути втрати майбутніх новобранців. Політики ж доводили потребу, ба необхідність терору проти всіх ворогів влади, а насамперед „сепаратистів“, себто немосквинів, бо ж

кожний з них, мовляв, мріє розвалити імперію СРСР. Та й господарники і політики були переконані, що європейські капіталісти чекають нагоди напасти на СРСР. Отже, СРСР потребує якомога сильнішої армії. Сучасна війна – це війна машин. Військову силу може розбудувати лише дуже розвинена власна промисловість, власна техніка. Розвивати її в європейській частині СРСР небезпечно з огляду на близькість капіталістичних держав та ворожість України до Московщини. Вирішили індустріалізувати Сибір та північно-східну Московщину. Господарників очолював М. Томський, а політиків Й. Сталін. Згодом він повистрілював господарників, але здійснив їхні вимоги щодо розбудови Сибіру. Одне слово, московський уряд „робітників і селян“ повернувся на старий, століттями випробуваний шлях „поміщиків і капіталістів“. На шлях РАБСЬКОЇ праці на державу, на шлях розбудови військової сили НАСАМПЕРЕД.

Поступ військової науки і техніки вимагав тисячократно більшої промисловості, ніж мала імперія 1917 р. На місці тисяч кріпаків монархічних з'явилися мільйони кріпаків соціалістичних. Нові рабовласники перевезли до Сибіру та Московщини 20 мільйонів „сепаратистів“, щоб витиснути з них усі до краплини сили на розбудову нової імперської потуги. Одним заходом Московщина здійснює обидві мети: розвиває свою промисловість і знищує своїх ворогів, а до того ще й заощаджує мільярди коштів. Киньмо оком, як це робилося, щоб відповісти на запитання: „Хто фактично вигублював каторжан у сибірських таборах на каторзі?“ Всю економіку СРСР планує центральна установа в Москві – Держплан. Московські інженери мають т. зв. „Строительное уложение“. На підставі довгорічного досвіду (ще й до 1917 р.) багатьох будов у тій книзі наведено цифри, таблиці, що показують: скільки тої чи іншої праці один робітник може виконати за один день. Плануючи якусь будову в Сибіру, інженери в Москві вираховують: скільки і яких треба фахівців, щоб закінчити будову в строки, визначені урядом. Ось так обчислену кількість робітників-в'язнів привозить НКВД на ту чи іншу будову, а начальникові табору дається розклад робіт із зазначенням, яка й коли мусить бути закінчена.

Щоб полегшити розрахунки між установами, що постачають матеріали і робітників і керують будовами, Держплан запровадив: 1) кошторис видатків на каторжанина і 2) теоретичну заробітну платню каторжанинові. За цим кошторисом усі видатки на каторжанина має платити сам каторжанин. Він має платити за харчі (разом з вартістю їх завезення, зберігання, приготування тощо), за опалення і освітлення в'язниці (табору), кошти

утримання всієї адміністрації, як таборової так і позатаборової, разом з коштами утримання (і платнею) НКВД, вартових, псів тощо. Має платити навіть за утримання в'язниці під час слідства та суду і вартість свого перевезення до Сибіру. Разом каторжанин має платити щодня 7 рублів, а заробляти має 8 руб. 50 коп., якщо виробити „норму" – кількість праці, вираховану інженерами в Москві. Отже, за Держпланом каторжанинові має лишатися щодня півтора рублі чистого заробітку. Але той заробіток не видають в'язневі на руки, а лише записують на його ощадний рахунок. Вмирає каторжанин (а в таборах помирає їх 80 %), і ті заощаджені гроші не видають спадкоємцям, а забирають до московської державної скарбниці. На руки видають лише тим в'язням, які виробили „норму" на 100 %, а таких щасливців не більше 10 % з-посеред усіх каторжан. Та й бувають ними ті, яким саме начальство дописує до невиконаної „норми" за „допомогу" адміністрації табору, тобто донощикам, охороні, конвоїрам, підганяйлам, повіям та іншим „нашим". Як бачимо утримання півмільйонного війська енкаведистів та ще більшого – урядовців не коштує Московщині ні копійки. Каторжанин платить за все. Платить навіть за ту кулю, що нею вартовий його застрелить.

Крім чорноробів на будовах потрібні інженери та майстри. З власної волі мало хто хоче їхати до Сибіру. І Московщина не хоче, щоб їхали, бо їм треба платити. Отож, місцеве НКВД, скажімо у Полтаві, одержує з Москви (а не з Києва) наказ вислати до Сибіру визначену кількість інженерів та майстрів. Полтавське НКВД ув'язнює ту кількість, вигадуючи їм якийсь „злочин", і висилає на каторгу. Заощаджуються великі кошти. Якщо вільний інженер одержує в Сибіру 3250 руб. на місяць, то він, на тій самій посаді, але як каторжанин одержує лише 50 руб. на папері, а фактично на руки лише 5 руб.[107]. Але ж і Україна потребує тих знавців. Отже, на звільнені місця в Україні присилають „своїх" з Московщини. Знову таким робом Московщина 1) розбудовує Сибір; 2) заощаджує мільярди рублів; 3) московщить Україну.

Європейські соціалісти тримали державну владу в своїх руках багато разів. Але ніколи не здійснювали свої соціалістичні ідеї так, як московські соціалісти в СРСР. Європейські соціалістичні уряди втілили в своїх країнах більше соціалістичних ідей, ніж московські соціалісти в СРСР. І не тільки не розстріляли, навіть і не ув'язнили жодного контрреволюціонера. Тому московські соціалісти ненавидять європейських соціалістів значно більше, ніж капіталістів. Безсторонньо кажучи, вирахувані

в Москві „норми“ міг виконати за 9 годин кожний здоровий, звиклий до фізичної праці, робітник. Бо, як ми вже казали, ті норми не теоретики вигадали в кабінетах, а взято з тривалого досвіду. У Канаді не існує жодної „норми“, а канадські робітники на півночі на таких самих будовах, як у Сибіру, виробляють більше, ніж загадує московське „Строительное Уложение“. Виробляють у такому самому кліматі, як сибірський, а помирає їх не 90 %, як у Сибіру, а менше як 0,01 %. На Колимі вимирало в 1935–1936 рр. 30 % каторжан[108]. Колишній в'язень, що доглядав картотеку каторжан, пише, що в 1947–1955 рр. вимерло в Колимі понад 7 мільйонів[109]. У Байкало-Амурських таборах (БАМЛАГ), у Кузнецьку, Караганді вимирало щорічно 30 %, у Карелії – 60 %. На спорудженні Бєломорсько-Балтійського каналу помирало ЩОДЕННО в одному лише таборі понад 700. На їхнє місце привозили щоденно тисячу. В одному лише таборі померло понад один мільйон в'язнів[110]. В 1922–1958 роках Московщина винищила 60 мільйонів люду[111]. Хто ж фактично спричинив смерть 90 % каторжан? Чи всю оту техніку знущань, катувань з усіма їхніми подробицями винайшов уряд у Москві або найвищі керівники НКВД, чи може місцеві малі й дрібні начальники, слідчі, вартові?

Плановики в Москві насамперед хотіли збудувати якомога більше і якомога швидше всього, чого Московщина потребувала. Вони добре розуміли, що робочу худобу треба ліпше годувати, щоб вона не підупадала на силі. А з усіх каторжан було лише 5–10 % таких, що їх треба винищити, бо вони боролися чи можуть боротися проти Московщини. Решта 90 % – це невинні, працьовиті, тихі раби і вбивати їх – безглуздя. З цих міркувань плановики в Москві склали щоденне меню каторжанина, що дає йому досить калорій виконувати „норму“. Наказали табірному начальству витрачати на харчі два рублі щодня на особу. У меню були: житнє борошно, м'ясо, риба, крупи, лій, олія, цукор. Щоправда, все те було найнижчого гатунку, проте давало досить калорій, його можна було купити за два рублі. І табірне начальство купувало. А в'язні вмирали з голоду тисячами. З тих харчів вони одержували (крім хліба) лише 25–40 %. Решту розкрадало начальство – від постачальних складів до кухарів. Водночас не лише в Сибіру, а в Україні щороку згнивають мільйони центнерів продовольства в купах проти неба. Єдина причина – нездарність москвинів щось налагодити. Привезені до Сибіру харчі видавалися таборам напівгнилими, спричинювали шлункові хвороби, збільшували смертність. Дуже багато в'язнів гинуло від холоду. За планом кожний мав одержувати щодва роки

новий теплий одяг, білизну і взуття. Ніколи того не одержував, бо 75 % завезеного нового одягу і взуття начальство продавало місцевим людям, а гроші привласнювало. З померлих каторжан одяг забирали до складу. Найгірший видавали іншим каторжанам, записуючи до рахункових книжок, що видали новий. Каторжани ходили напівголі, гинули від морозів тисячами. В'язень мав право купити ще подертий одяг, якщо мав гроші на своєму ощадному рахунку. Так він платив двічі: вперше за новий (якого ніколи не одержував) і вдруге за знятий з мерця. Але ж тих, хто мав заощадження, було якихось 10 %. Бачимо, що смертність могла бути не більшою за 5–10 % навіть за сибірських обставин, якби в'язням видавали призначену їм кількість та якість харчів і одягу. А це залежало від МІСЦЕВИХ урядовців, а 95 % їх походило з простого народу. Це підтверджують і чужинці, повернувшись із сибірських таборів. У своїх спогадах вони наводять тисячі фактів садизму вартових, бригадирів, дрібних урядовців навіть москвинів-в'язнів, знущань не з примусу начальства, не викликаного поведінкою каторжан, а з власної волі. Ось один приклад з багатьох.

За часів війни 1941–1945 рр. їхав улітку з України до Сибіру поїзд із в'язнями, яких навмисно годували солоною рибою, не давали пити. В'язні божеволіли зі спраги і просили води. На одній станції поїзд зупинився за кілька кроків від водогону, і в'язні ще голосніше вимагали пити. Саме в цей час на станції стояв поїзд з сибірськими солдатами, що їхали на фронт. Вони співали українських пісень. Почувши крики, вийшли, а довідавшись про причину, принесли в'язням води. Вартові повідомили про це начальника, а той з наганом у руці наказав воякам забиратися геть. Солдати мовчки оточили його, відібрали зброю і запитали: „Чому ти не давав води в'язням?“ Москвин мовчить. „Чи твій начальник наказував не давати?“ – перепитують. Мовчить. Солдати стягли з нього штани та сорочку і відшматували, погрозивши, що не втече від їхнього суду, коли не даватиме пити і не годуватиме в'язнів. Командир військового ешелону не втручався. Надалі в'язні одержували воду на станціях.

У романі „Идиот“ Ф. Достоєвський оповідає: селянин Балабанов прийшов до свого приятеля міщанина Суслова в гості. Випили по чарці. Суслов похизувався новим годинником. Коли він порався біля самовара, Балабанов узяв зі столу кухонний ніж, підійшов до Суслова, кажучи: „Благослови, Господи. Прости Христа ради“ перерізав приятелеві горлянку і забрав годинника. За 1917–1945 рр. москвини повбивали сотні тисяч власників, щоб відібрати від них їхні годинники.

Колишній в'язень-москвин оповідає: „Двоє в'язнів-москвинів грають у карти. Один програв усі гроші. Не маючи що поставити на карту, каже: „Якщо програю – заколю отого бородатого, що спить у куті і щовечора молиться". Програв і заколов"[112].

В Одесі в 1918 р. жило багато українських родин утікачів з Галичини. Українська Галицька армія воювала проти більшовиків. Коли червоні взяли Одесу, вони наказали тим родинам повертатися додому. Виділили окремий поїзд, призначили день, коли галичани мають прийти на вокзал. Коли ті прийшли, москвини перестріляли всіх разом з немовлятами[112].

У 1918 р. ленінці взяли Київ, і їхній командувач М. Муравйов надіслав В. Леніну телеграму: „Ми вогнем і мечем запроваджуємо радянську владу. Взяли Київ. Гарматами били по палацах та церквах, по попах і ченцях немилосердно. Київська міська рада здалася і просила замирення. Я відповів наказом обстрілювати отруйним газом. Ми могли не допустити до вибухів та пожеж, але не хотіли, бо наше гасло є нищити все немилосердно"[113].

В. Ленін, наказавши випустити з в'язниць всіх злодіїв, душогубів, волоцюг і т. п., своїм здивованим співробітникам пояснив: „У нас у Московщині справжніми революціонерами, загартованими у боротьбі з багатіями, є лише ці злочинці. Наші м'якотілі інтелігенти не надаються на твердих революціонерів"[114]. Звільнених злочинців почали брати на посади чекістів, вартових, міліціонерів тощо. Московська монархічна влада до 1917 року стримувала свій злодійський народ від убивств та крадіжок жорстокими карами. Московська соціалістична влада після 1917 року сама закликала: „грабь награбленное", „мир хижинам, война дворцам". І народ кинувся грабувати, вбивати, мордувати. Той, хто зазнав пекла 1917–1920 років у Московщині, може належно відчути стихійність ВСЕНАРОДНОГО московського насильства. Клич „Грабуй награбоване" не мав відгуку в Україні. Селяни не дозволяли нікому грабувати панських маєтків. Село обирало земельний комітет, і той перебирав від поміщика маєток, управляв ним, чекаючи нового земельного закону. В тих маєтках влаштовували школи та сільськогосподарські дослідні установи.

Чи це не перебільшення українського націоналіста? Наполеон відповідає: „Свобода матиме на московський народ вплив міцного вина на людину, що не звикла пити. Коли б якийсь новий Пугачов з університетською освітою став на чолі незадоволених москвинів, то ... мені бракує слів висловити вам те, що настало б. Мою пам'ять пошанують європейці тоді, коли

ті північні дикуни заволодіють Європою“[115]. Як бачимо, геніально далекозорий Наполеон сто років перед 1917 роком бачив В. Леніна з його КП та НКВД.

Москвини не пускали до себе здібних до торгівлі немосквинів, хіба що не могли без них обійтися, зокрема заборонили всім євреям жити в Московщині. Китайці – відомі торгівці, у їхніх руках перебувала торгівля на Амурі, що був кордоном між Китаєм і московською імперією. Москвини відібрали все майно в китайців, що жили на московському березі, а самих китайців загнали до ріки і наказали плисти на китайський бік, загрожуючи перестріляти тих, хто відмовиться. Десятки тисяч китайців потонули на очах москвинів. Китай тоді був безсилий запобігти цьому. Таке сталося перед 1914 роком. Москвини завжди намагалися заробити на нещасті. Ось найновіший приклад.

Немосквини в СРСР на „нашій не своїй землі“ часто голодують. Їхні родичі на чужині пересилають їм їжу та одяг. А що 90 % вигнанців з СРСР є немосквини, то й посилки відправляють здебільшого немосквини-емігранти. Уряд СРСР наклав на ті посилки 300–500 % мита. Громадяни СРСР не мають таких грошей, отже, мито сплачує той, хто посилає. Багато мільйонів доларів цього мита одержує Московщина лише зі США. Московщина горлає про американських „акул Уолстріту“, які обдирають когось до нитки. А „робітничо-селянський“ уряд здирає з емігрантів таке мито: 40 фунтів борошна коштують у США 4,4 долара, а за ввезення його в СРСР накладає 20,6 долара. 40 фунтів рису коштують 8 доларів, а московське мито на нього – 27,2 долара. 20 фунтів сухого молока коштують 9 доларів, а московське мито на нього – 21,4 долара. 40 фунтів коштують 6,4 долара, а мито 23,6 долара. 40 фунтів смальцю коштують у США 10 доларів, а московське мито – 37. Знані міжнародні добродійні установи – Міжнародній Червоний Хрест, американське КАРЕ і т. п. часто посилають голодним у всьому світі харчі. Певна річ, безплатно. Радянський уряд не дозволяє таким установам нічого присилати до СРСР, аби його громадяни не довідалися, що капіталістичний світ має всього так багато, що може ще й дарувати бідним народам.

Чи знову не перебільшення українського націоналіста? Авторитетний москвин, що сам вийшов з народних низів, а його твори видаються в СРСР мільйонними накладами, пише: „Найпитомішою рисою московської національної вдачі є ЖОРСТОКІСТЬ, і то жорстокість садистична. Кажу не про окремі вибухи жорстокості, а про психіку, про душу народну. Я переглянув архів одного суду за 1901–1910 рр. і мене охопив жах

від величезної кількості неймовірно жорстокого поводження з людьми. Взагалі у нас у Московщині кожний з насолодою б'є когось. І народ уважає биття за корисне, бо ж склав приповідку „За битого двох небитих дають“. За 1917–1919 рр. селяни закопували полонених червоногвардійців донизу головою так глибоко, що з землі стирчали ноги. Потім сміялися як ті ноги карлючилися. Або високо на дереві прибивали цвяхами одну руку і одну ногу і насолоджувалися муками жертви. Червоногвардійці ж здирали з живих полонених денікінців-контрреволюціонерів шкіру, забивали цвяхи в голову, вирізали шкіру на плечах, як офіцерські погони і т. п.

Я не знаю, чи де у світі поводяться так жорстоко з жінками, як у московському селі. Московська народна мудрість каже: „Риба – не м'ясо, баба – не людина“, „Для бабів і звірів суду немає“. Коли я питав учасників громадянської війни, чи вони не гидяться вбивати один одного, то вони із здивуванням відповідали: „А кому це шкодить? Людей багато. Всім вистачить“. „А де ж той – так гарно змальований нашою літературою – богобоязний шукач правди і справедливості „русский мужичок“? Я шукав його по всій Московщині і не знайшов. Не знайшов, бо він існував лише у мріях наших письменників, а не в житті“ (М. Горький. „Русская жестокость“).

VII. РАБСТВО І ДЕСПОТІЯ МОСКВИНА

Найпокірніше просимо Вашу Величність правити нами самодержавно.

Московські аристократи 1730 р.

Добровільне рабство створює більшу тиранію, ніж тирани можуть створити насильством.

Г. Мірабо

Сия сарынь ничем, кроме жесточи унята быть не может.

Петро I

У пралісі є безліч небезпек людині. За деревами далеко не видко, і не може людина передбачити: звідки і коли впаде на неї нещастя. Це породжує у лісовика не лише підозрілість, а й відчуття безпорадності, що природно обертається на боягузтво. Москвин особисто – великий боягуз, що засвідчить кожний офіцер, що командував московськими вояками. Він нападає лише тоді, коли чує за своїми плечами силу свого гурту, організації, війська, держави. Опинившись сам-на-сам чи побачивши, що його гурт слабший за ворога, впадає в паніку. У спогадах очевидців та учасників війн 1917 і 1941 років знайдете багато фактів великого страху енкаведистів, коли падала чи захиталася їхня влада. Потрапивши в полон до українських повстанців (УПА), плакали, благали дарувати їм життя, ганебно, гидко було дивитися на них. Начальник НКВД, що вигубив мільйони людей, що постріляв тисячі в'язнів власноручно – М. Єжов лежав у ліжку кілька днів хворим після невдалого замаху на його життя, хоч той замах не зачепив жодної його волосинки.

Стадний інстинкт самозбереження підказував шукати безпеки й охорони в гурті. Так зродилася у москвина ідея: „человек – ничто, а общество – все", „На миру и смерть красна", „Ломи стеной, иль мало нас", „Нас – тьмы, и тьмы, и тьмы, попробуйте сразитесь с нами!" (О. Блок). Безпорадність, почуття меншвартості, боягузтво, кріпацтво, рабський побут, деспотична влада в родині, безапеляційна влада общини, деспотія уряду – все це виплекало і за багато поколінь зміцнило стадність москвина.

Чужинці – мандрівники по Московщині у XV–XX ст. свідчать, що особистість (індивідуальність) – незнана річ москвинові. П. Чаадаєв пише, що йому боляче порівнювати московські обличчя з європейськими: боляче вражала безвиразність московських облич. „У Московщині ніколи не існувала особиста воля, особиста ініціатива, особиста діяльність, бо особистість закували москвини в кайдани. Москвини гуртом, отарою, ордою боронилися від ворогів і загарбували чужі землі. У московській історії бачимо мовчазне, стихійне, гуртове рушення безликого загалу, що не зважає на жодні жертви: свої і чужі“[116]. Понад сто років тому проф. М. Погодін (1800–1875) виклав московський ідеал держави і суспільного ладу: держава – це одна всеохоплююча (тоталітарна) єдність. Всі сили нації – матеріальні і духовні – є частинами державної машини, пристосовані, готові до найвищої мети (а нею є панування Московщини в усьому світі, як він писав деінде). Всією цією машиною (державою) керує лише одна рука – рука всевладного царя. Він може єдиним порухом пальця спрямувати ту машину в будь-якому напрямі. Така держава, натхнена почуттям та ідеєю (месіанізмом за його ж словами) та зцементована ЄДИНОМИСЛЕННЯМ буде непереможна, буде провідником усього світу. М. Погодін був монархістом, назадником. А що думали поступовці, ліберали? Вони казали 1839 року французові те саме, що й М. Погодін[117]. Серед москвинів були й прихильники європеізації т. зв. „західники“. Один з них М. Огарьов пише: „Ми не можемо дозволити різниці поглядів, бо вони є не власністю особи, а громади“. Інший писав: „За соціалістичного ладу всі люди будуть однакові, не матимуть жодних особистих рис, бо існує лише одна безстороння міра вартостей“[118]. Суто московська „логіка“. В СРСР вона називається „партійна лінія“. Московські монархісти хоч і мріяли про „единомыслие“, але ще не запроваджували його такою жахливою ціною. Запаморочена політичними перемогами московська голота вже не боїться нікого і пише: „Ми однаково думаємо про всі справи нашого життя і тому говоримо однаково кожному з нас зрозумілою мовою. У нас нема і бути не може непорозуміння. Ця наша однодумність є нашою найбільшою і непереможною силою і вирішальною перевагою над іншим світом, який розбитий власне браком однодумності“[119].

По смерті Й. Сталіна його наступники, боячись повстання немосковських народів СРСР, змушені були дещо попустити віжки. Невдовзі почали писати трохи правди: „Начотництвом, бездушним повторенням загальновідомого знижувалася вимогливість до творчої праці, заморожувалася вільна думка. Автори

боялися думати самостійно. Багато газет, що видаються в різних містах нашої республіки, подібні одні до інших, як краплини води. Жодна газета не має власного обличчя. Всі передруковують те самісіньке“[120]. У СРСР сотні і тисячі відомих людей прилюдно каються і визнають помилковість, шкідливість своїх поглядів. Декого з них уряд запроторив до божевільні. Але подібне було і перед 1917 р. Філософ П. Чаадаєв каявся і визнавав помилковими свої думки. Микола I оголосив 1846 р. його божевільним. У СРСР не задовольняються самим визнанням помилковості, вимагають привселюдно уславляти те, що вони ганили. Однодумність (партійну лінію) вигадав не В. Ленін, а найосвіченіші москвини сповідували її здавна і навіть погоджували тривимірне (особисте, громадське, державне) європейське життя з одномірним (державним) московським дуже просто. Декларування європейських ідей завжди було в Московщині лише порожньою балаканиною. У XIX ст. такою балаканиною був московський „лібералізм“, а в XX ст. став соціалізм, інтернаціоналізм. І все це було димовою завісою, що за нею ховався НАЦІОНАЛЬНИЙ ідеал УСІХ москвинів. Ідеал і мрія поширити свою тиранію (та її невід’ємну половину – рабство) на весь світ. Герой роману Ф. Достоєвського Шігальов пропонував поділити все людство на дві нерівні частини: маленьку – панів, і величезну – рабів. Ясна річ, раби не мали б жодних прав, нічого особистого, покірна отара мала працювати на панів. Шігальов не каже, але Ф. Достоєвський вустами іншого свого героя каже, що пануючою меншістю має бути московський НАРОД (нація). З примусового однодумства немосквини (хоч і змосковщені) глузували (М. Гоголь, М. Салтиков-Щедрін), уболівали (П. Чаадаєв), його проклинали (Ф. Достоєвський), але нічого так і не змінили. Інстинктивно відчувши, що європейська думка руйнує основи азійської московської імперії, національна РЕАКЦІЯ 1917 р. замурувала всі вікна до Європи. А новітніх гоголів, салтикових-щедріних, чаадаєвих, достоєвських почали убивати по першій же спробі заговорити.

Московська „демократія“ перевершила всі держави тим, що заснувала міністерство, якого не має жодний уряд у всьому світі – міністерство літератури. Щоправда так його не назвала, проте кожний письменник знає його адресу, бо одержує звідти замовлення на твори і платню за них. Міністерство літератури керує виробництвом художніх творів. Завдання значно важче, ніж в інших міністерствах, ті керують виробництвом речей матеріальних, і щоб поліпшити якість чи збільшити кількість, можуть придбати кращі машини. Такої можливості міністерство

літератури не має, бо літературу творить не друкарська машина, а дух, що його за все золото світу не купиш, і навіть сам письменник не завжди може його зловити, втримати. Міністерство літератури підпорядковує виробництво літератури одній – єдиній засаді – політичній користі. Воно дає письменникам „соціальне замовлення" довести читачам потрібні урядові СРСР ідеї, і то у формі, дозволеній урядом (соціалістичний реалізм). Платить (через підпорядковані йому видавництва) авторам і в найтіснішій співпраці з НКВД пильнує, щоб письменники виконували замовлення. Ця жандармська (чекістська) література намагається переробити Людину (з великої літери) на бездушного бездумного раба, на робочого вола, ідеалом якого є теплий хлів і повні ясла, або на вірного слугу – пса, що лиже панську руку, яка щойно його била. Московський світогляд вірить, що може це зробити, бо за ним людина (з малої літери) – така самісінька тварина, як віл чи пес. А дух чи душа – це попівський опіум для народу. По 40 роках такого жандармського виробництва „казьонних" ідей та ідеалів москвини з великим зчудованням і переляком побачили, що та „література" не завжди дає політичну користь, на яку її спрямовує міністерство літератури, особливо серед немосквинів. Секретар всесоюзного комсомолу С. Павлов визнає, що українські комсомольці байдужі до комунізму[121]. Заступник Голови Ради Міністрів УРСР П. Тронько у доповіді Верховній Раді казав, що серед українських дітей та молоді поширюються ідеологічні впливи „буржуазного націоналізму"[122]. „Українська молодь разом з комсомольцями щораз більше стає побожною. Ані КПУ, ані комсомолові, ані безбожницьким товариствам, ані школі несила побороти цього загрозливого СРСР явища"[123]. Не виконала та „література" покладеного на неї завдання, хоч уряд платив письменникам більше, як міністрам, хоч повистріляв сотні старих письменників та професорів, які могли „зіпсувати" покоління народжених по 1917 році і вихованих комсомолом. Дивне, незрозуміле москвинам явище. Московський філософ стверджує: „Велика московська держава, з її деспотичною владою, створилася не лише зусиллями її правителів, але також і підтримкою всього московського народу, що інстинктивно боявся безладу"[124], а соціаліст підтверджує: „Ми, москвини, в особі свого царя бачимо велич і єдність нашої імперії"[125]. Щоб зміцнити свою владу, Іван IV розіграв комедію, ніби хоче зректися трону. Перелякані москвини стояли вдень і вночі на кремлівській площі з плачем, благаючи свого ката „не осиротить" їх. Після того Іван міг спокійно катувати їх досхочу, не боючись протесту.

Таке самісіньке видовище повторилося на тій площі 400 років пізніше. Коли сконав Й. Сталін, стояли цілодобово тисячі москвинів. Чужинецькі очевидці свідчать, що на обличчях були великий сум, тривога, розпука і сльози. Старі люди молилися і хрестилися, благаючи „не осиротить“ їх. І це підтверджує московський письменник: „Відразу ж настала в душі порожнеча. Хотілося сісти і, звернувши обличчя до неба, завити так, як виють безпритульні пси. Ні, не хочу я волі. Я хочу і потребую володаря“[126]. І далі: „Смерть Й. Сталіна завдала нашій релігійно-естетичній системі непоправної втрати, шкоди. І відродження культу В. Леніна тої утрати не зрівноважить. В. Ленін надто подібний до звичайної людини: малий зріст, лисий, цивільний. А Й. Сталін був загадковий, всемогутній, що бачив все і всіх. Щоб стати богом йому лише одного бракувало – безсмертя. О, якби ми були мудрішими, то були б оточили його смерть чудесами. Треба було проголосити по радіо, що він не вмер, а вознісся живим на небо і поглядає звідти на нас. Його нетлінні мощі зцілювали б паралітиків і шалених. А ми дурні, скомпрометувавши „культ особи“, самі висадили у повітря саму основу сили нашої нації“[127]. Так глузував з москвинів А. Синявський. А сімоновський генерал Сєрпілін (його Сталін заслав на каторгу) каже: „Навіть ті, хто ненавидів Сталіна, віддали б своє життя, щоб його врятувати від смерті. Віддали б, бо ми всі знали, що його смерть буде величезним нещастям Московщини“[128]. По смерті Петра II москвини запросили 1730 р. на московський трон герцогиню Анну Курляндську. Канцлер В. Голіцин (білий крук у Московщині – за виразом історика В. Ключевського) був прихильником Петрових змін (він походив зі старого роду київських князів, себто був українцем з походження) і поставив Анні передумовою до обрання на трон, вісім обмежень царської влади на користь Сенату. Обмеження були такі малі, що вихована в Європі Анна охоче погодилася і обмеження підписала. Та коли Анна приїхала до Москви коронуватися, до неї прийшло велике посольство сенаторів, генералів, дворян, єпископів, подало чолобитну з 150 підписами, у якій „всепокорнейшие рабы всепокорнейше просят всемилостивейше принять самодержавие своих славных, достойных предков, а нею подписанные пункты уничтожить“. Анна на очах посольства подерла на шматки підписані нею обмеження царської влади. Так скінчилася 10-денна конституційна московська монархія XVIII ст.[129]. Доречно тут пригадати, що за 20 років раніше (1710) українська шляхта склала, а Гетьман Пилип Орлик підписав і проголосив Конституцію Української Держави (Pacta et Constitutiones legum liber-

tatumqe Exercitus Zaporoviensis). За нею найвища законодавча влада України належить Сеймові. Голова держави – Гетьман з його урядом є лише виконавчою найвищою владою, відповідальною перед Сеймом. Суд є незалежний від виконавчої державної влади. Отже, сучасна демократична конституція. Як бачимо, Україна випередила в цьому Західну Європу (крім Англії). Друга спроба конституційної монархії за Миколи II проіснувала лише 10 років (1906–1916). В обох випадках влада царя обмежувалася на користь аристократії, дворянства. Лише дворянам (шляхті) і більше нікому давалося право керувати державними справами. Московська шляхта відмовлялася брати більше прав для себе навіть тоді, коли цар наказував брати. Петро I наказав 1702 р. дворянам-землевласникам обрати з-поміж себе 2–4 особи, яким цар давав право перевіряти діяльність воєводи (призначеного урядом), і разом з ним правити повітом. У жодному повіті не обрали. Петро знову наказав 1713 р. дворянам обрати в кожній губернії 8–12 дворян, що мали б скласти „консіліум" на чолі з губернатором. Всі губернські справи „консіліум" мав розв'язувати більшістю голосів. Дворяни знову не захотіли обирати.

Кожне послаблення влади короля європейці використовували, щоб обмежити його владу. Москвини – навпаки, скликали свої Земські Собори за часів династичних криз (1608, 1773, 1825, 1917) з метою ЗМІЦНИТИ царську владу. Кат Іван IV не захитався на троні, а слабкого Івана III москвини задушили, як щура. Петро I душив кого хотів, а недоладного Петра III москвини самого задушили. Деспот Микола I перевішав „мятежников", а слабенького Миколу II „мятежники" застрелили в льоху. Європейці також страчували своїх королів, але завжди після прилюдного суду, як, наприклад, англійці Карла I чи французи Людовіка XVI. Москвини ж убивали своїх царів завжди без жодного суду, таємно, тих же Івана III, Петра III, Павла I, Миколу II. Прикметно: Івана забито за наказом його тітки Єлізавети, Петра – за наказом дружини Катерини, Павла за згодою сина Олександра I. Грузин Л. Берія пробував захопити трон свого земляка Й. Сталіна, спираючись на немосковські народи СРСР. Хоч він і знав, що кожний москвин-шовініст передовсім звірився кільком своїм найближчим друзям-москвинам. Вони негайно виказали його політбюро КПРС, яке не дозволило слідства й суду: застрелило Берію таємно. Є чимало натяків, що і самого Й. Сталіна вбили самі кремлівські вельможі, як Петра III 1762 р., традиційно. Обмежити царську владу пробували князь В. Голіцин 1730 р., М. Сперанський – 1815 р., Н. Лоріс-Мєліков – 1881 р.,

П. Мілюков – 1905 р., О. Керенський – 1917 р.. Всі спроби скінчилися трагічно для їх авторів. В. Голіцина та М. Сперанського заслали в Сибір, а П. Мілюкова та О. Керенського вигнали на чужину. Лише під тиском немосковських народів часом поступалися московські деспоти. За Кримської війни вибухло 1854 р. велике селянське повстання в половині України (т. зв. Київська Козаччина), і Олександр II скасував невдовзі кріпацтво та трохи лібералізував уряд. Налякані його лібералізмом москвини вбили його. За японської війни вибухнули 1905-06 рр. селянські повстання по всій Україні. Перелякавшись, Микола II підписав конституцію, дозволив скликати парламент, дав куцу місцеву самоуправу. Його вбили.

Москвини ніколи в своїй історії не повставали проти царя-деспота. Ворохобилися, коли слабшала царська влада. Причиною найбільших московських заколотів і заворушень були династичні кризи. Заколот І. Болотнікова 1611 року проходив під гаслом „за Димитрия“. Повстання Є. Пугачова 1733 року – „за Петра III“, декабристів 1825 року – „за Костянтина“. Отже, не проти самодержавства (деспотії), а ЗА БІЛЬШУ всевладність царя. А класові гасла Є. Пугачова чи В. Леніна були демагогією, що полегшувала захоплення влади. Є. Пугачову не пощастило, бо натрапив на тверду Катерину II. Ленінові пощастило, царював слабкий Микола II, а потім „баба болтуха“ (за виразом К. Ворошилова) – О. Керенський. А захопивши владу, В. Ленін запровадив таку деспотію, що перевершила деспотії всіх Іванів, Петрів, Миколаїв разом. ТОМУ й підтримала В. Леніна московська нація. Збройна боротьба проти його влади колчаків, денікіних, юденичів 1917–1920-х рр. була трагічним непорозумінням, що й визнав пізніше А. Денікін. Та й 90 % вояків т. зв. „білих“ військ становили немосквини та донські козаки, які за кількасот років вільного життя навчилися цінити волю. Зрештою і ті генерали Колчак, Юденич, Врангель також були не москвини з походження. Натомість питомі москвини Брусілов, Поліванов, Клембовський одразу стали на бік В. Леніна. В Московщині В. Ленін захопив владу легко. Коли більшовики розігнали демократичні установчі збори, то на їхній захист не здійнялася жодна московська рука. Трохи пізніший спротив московських демократів (Омський Уряд) за кілька місяців сам розвалився, бо не мав підтримки московського народу. Переконливо показала, кого і що любить московський народ та його інтелігенція, війна 1939–1945 рр. На прийомі з приводу перемоги Й. Сталін виголосив тост не за „радянський“, а за „русский“ народ і наголосив, що будь-який інший народ, використовуючи

воєнну завірюху, скинув би таку владу. Московський же народ не лише не скинув, а й одностайно, всіма силами її підтримав тоді, коли інші народи СРСР її зраджували. Московські емігранти, бажаючи врятувати свій народ від кари за злочини 1917–1967 рр., запевняють чужинців, що москвини ніби не хотіли більшовизму, що його накинула купка міжнародних комуністів (жидів). Поминаючи запит: як, якою силою могла маленька купка (та ще чужинців) накинути 80 мільйонам те, чого ті 80 мільйонів не хотіли, подамо офіційні числа виборів у листопаді 1917 р. до „Учредительного Собрания" (імперського парламенту). У тих виборах голосувало 75 млн. люду. Партія більшовиків дістала 25 млн. голосів. В Україні голосувало 8211 тисяч. За українські партії голосувало 5933 тисяч. За більшовицьку – 859 тисяч, хоча в Україні тоді стояло московське військо (близько чверті мільйона), жило понад один мільйон москвинів і понад два мільйони євреїв. А з трьох єврейських партій лише одна (Поалей Сіон) не виступала проти державної самостійності України. Та й провідник Поалей Сіону Бер Борохов був москвофілом та українажером. У селах українські партії одержали в середньому 96 % голосів, а в губерніях – 76 %. Більшовицька партія одержала 2 %. Отже, 859 тисяч голосів за більшовиків подали в Україні москвини і євреї. Можна припустити, що серед виборців імперії половину, тобто 38 млн., становили москвини, а більшовики одержали 25 млн. голосів. Отже, 70 % москвинів голосували 1917 р. за них. Голосували, бо В. Ленін обдурив, обіцяючи золоті гори – виправдовуються московські емігранти. Від 1917 р. до 1939 р. було досить часу, щоб розпізнати ленінську брехню, але радянську владу практично одностайно підтримували всі москвини.

На 22-му з'їзді КПРС 1960 р. М. Хрущов визнав Й. Сталіна за злочинця, душогуба, деспота і т. п. За кого ж історія має визнати весь ЦК КПРС і всю еліту московського народу, що покірно корилася Сталінові, наввипередки виконувала всі його накази та ще й славила його? Соціологія відповідає: сталіни не падають з неба, а їх творить і дає їм владу відповідне суспільство. Сталіни фактично є виконавцями волі того суспільства. Інакше вони не мали би сили наказувати, а особливо в спосіб диктаторський. Хитрий грузин ще 1917 р. збагнув, що за московськими комуністично-інтернаціональними словами ховаються московський шовінізм і загарбництво. І показав себе більшим московським шовіністом, ніж москвини, тому вони підтримали його в боротьбі за владу. Жодної влади, крім деспотичної, москвини не визнають за владу, бо всі вони – від царя до псаря – відчува-

ють: недеспотична влада не могла утримати лад і забезпечити життя кожного з них[130]. Не те що демократизація, а й звичайна лібералізація московської влади, призводила до кривавого безладу, моря крові, ослаблювала імперію. Останній провідник московських демократів О. Керенський казав: „Краще деспотичний диктатор, ніж розпад нашої імперії“[131]. За майже тисячу років демократичний лад у московській державі існував усього ПІВРОКУ (від березня до листопада 1917 р.), а кріпацтва не було лише 57 років (1861–1918). Такими є факти. Не витримують серйозної критики і твердження, ніби повстання декабристів було спробою обмежити владу царя. У статуті заснованого 1816 р. „Союзу истинных и верных сынов отечества“ значилося, що його метою є допомагати урядові „в его благих начинаниях“. Олександр I читав статут, програму і проекти Союзу, знав особисто його членів. По смерті Олександра I трон мав успадкувати його брат Костянтин, але відмовився на користь Миколи I. Провід Союзу став на бік Костянтина. Члени Союзу були офіцерами столичної гвардії і повели полк до царського палацу, щоб скинути Миколу. Вірні Миколі війська розігнали їх за дві години. Лише в Україні Чернігівський полк з полковником Сергієм Апостолом (нащадком гетьмана Д. Апостола) пробував взяти Київ і викликати загальне повстання в Україні. Один з декабристів О. Бєстужев пізніше писав із сибірського заслання: „Божий перст і царський гнів мучать моє сумління. Тепер я бачу, що свої здібності я зневажив замість того, щоб жити і вмерти чесно за свого царя“. М. Муравйов перед смертю казав: „Я завжди дякував і дякую Богові, що переворот НЕ вдався, бо той виступ не був нашим московським явищем, бо конституція взагалі не є щастям для народів, а для Московщини є безперечно згубна. А день 14 грудня не шанувати, але соромитися його треба“. А ось зізнання відомого московського революціонера М. Бакуніна (1814–1876): „Хоч я маю демократичні переконання, проте я в глибині душі шаную свого царя. Я бажав, щоб наша держава була республікою, але без парламенту. Я ніколи не захоплювався європейським лібералізмом та конституційним ладом. Навпаки, я завжди зневажав їх, бо бачив наслідки у Франції та в Німеччині. Я твердо вірю, що наша імперія потребує сильної, диктаторської влади, не обмеженої будь-чим чи будь-ким“[132].

Але ж були і справжні революціонери, що віддали своє життя задля революції. Так, були. Та перше – серед таких багато було немосквинів (хоч і змосковщених), наприклад: А. Желябов, К. Брешко-Брешковська, О. Коллонтай, С. Перовська (українці), О. Натасон та інші. А по-друге, московські революціонери

не лише не працювали, щоб поліпшити долю народу, але навіть і не думали про поліпшення. Єдине, про що вони думали – це як захопити владу. Захопити владу, байдуже якою ціною і якими способами. А що вони зробили з народом, захопивши 1917 р. владу, бачить тепер і дитина. Московські революціонери не визнавали жодних людських вартостей, особистих прав, моралі, вільної думки. Фактично все те зводилося до одного – захопити державну владу. В. Бєлінський писав, що народ такий дурний, що не знає, де його щастя, отже, треба його тягнути силоміць до щастя. І справді, московські революціонери завжди виступали кривавими деспотами народу. Один з них, П. Ткачов, учив, що чекати на почин народу – це дурість або зрада революції. Починати може і мусить добре організований гурт революціонерів. Народ піде за ним, якщо побачить його силу. А буде він сильний лише тоді, коли складатиметься з фанатиків революції, коли буде зцементований залізною дисципліною, з диктаторським проводом[133]. В. Ленін якраз побудував свою партію на засадах, що їх проголосили П. Ткачов, С. Нєчаєв, які копіювали опричнину Івана IV.

Ми вже говорили, як постала в Московщині їхня община, що звільняла москвина від турботи думати, планувати, платила податки, збираючи їх від общинників, а коли хтось не мав чим заплатити, його частку розподіляли межи решти. Міщанин не мав общини і мусив сам діставати гроші на податок. А податки справді великі, а кари за несплату – жорстокі. Щоб не платити, вільні міщани самі продавали себе у кріпацтво і то дешево (за рублі), а святкуючи таку велику подію в житті, гроші пропивали. Цей звичай так поширився, що уряд мусів 1649 р. заборонити подібне окремим законом (був правосильним аж до 1833 р.) і наклав кару на тих, хто відцурався волі[134]. Мабуть жодна держава в світі за всю історію людства не видавала подібного закону. У московській імперії (крім Польщі та Фінляндії) 1836 р. було 50 мільйонів населення. З нього панських кріпаків 25 млн., царських та державних – 20 млн. Решту – 5 млн. складало дворянство, духовенство, урядовці, торгівці, міщани. Державні та громадські права мали лише вищі стани: дворянство (350 тисяч), духовенство (272 тисяч), багаті торгівці (128 тисяч). Разом 750 тисяч напівлюдей серед 50 мільйонів, що вважалися двоногою худобою. Кажемо напівлюдей, бо їхня доля могла щоразу змінитися (аж до жебрацької) від примхи царя. Від 1654 р. (Переяславська поразка) до 1783 р. (закріпачення Катериною II) в Україні не було кріпаків, існувала панщина – 2–3 дні на тиждень навесні, влітку. Від 1783 р. до 1861 р. (звільнення з крі-

пацтва) 80 % людності України були кріпаками. Від 1919 р. й досі 83 % людності України – селяни є вже не звичайними кріпаками, але справжніми РАБАМИ, що їх переганяють з місця на місце, продають, купують, убивають. Поділяючи СРСР на господарчі області, новоімперський уряд цілковито не зважає на кордони т. зв. „республік“, робить з людьми, що хоче. Навіть відкрито заявляє про це. Якийсь А. Аланов пише: „Сучасна кількість людності південної господарської області (тобто України.– ***П. Ш.***) дозволяє без шкоди пересунути частину населення до азійської півночі на видобуток там копалин, бо тепер населення там – лише одна особа на 100 кв. кілометрів, отже вимагає допомоги робочою силою ззовні“[135]. Німецькі нацисти були відвертіші за московських, коли проголосили не-німців неповноцінними, не прикриваючись фіговим листком „рівноправності“, як москвини в СРСР. У московській імперії до 1917 р. ніхто не смів вийти з хати без паспорта в кишені. Щоб кріпаки не повтікали, московський монархічний уряд не давав їм паспортів аж до звільнення з кріпацтва 1861 р. Уряд СРСР не дає паспортів колгоспникам з тієї самої причини. За панщини кріпаки працювали на пана 150–200 днів на рік. За соціалістичної панщини колгоспники мусять працювати щодня. Монархічна Московщина хоч і була ворогом робітництва, проте не видавала закону про трудову дисципліну. Такий закон (від 15 грудня 1932 р.) наказує ув’язнювати на кілька років робітника за невихід на роботу. Закон від 28 червня 1940 р. забороняє робітникам змінювати місце праці без дозволу начальства, за порушення – 6 місяців примусових робіт і зменшення платні на 25 %. Закон від 19 жовтня 1940 р. надає необмежене право перевозити робітників разом з родинами з одного краю СРСР до іншого, не питаючи їхньої згоди. Закон від 10 липня 1940 р. карає інженерів в’язницею на 5–8 років за неякісні вироби.

Історія цивілізованого людства знає мало прикладів такого всебічного, всеохоплюючого рабства, як є в СРСР. Англійський письменник докладно і правдиво змалював картину рабства в СРСР, але це сприймається як карикатура[136]. Інакше бачить і сучасність і майбуття московський письменник-некомуніст у фантастичному романі про XXVI століття. Він пише, що існуватиме єдина світова держава з столицею Москвою. Як людство до того дійде? „Як рух нерозривно пов’язаний з швидкістю, так і свобода нерозривно пов’язана із злочином. Не можна відокремити швидкості від руху. Щоб знищити швидкість, треба знищити самий рух. Так само не можна відокремити злочин від свободи. Отже, щоб знищити злочин, треба знищити свободу.

Раб, що лише виконує накази, не зробить злочину. Ми, москвини, обрали щастя без свободи і тому переможемо. Немосквини обрали свободу без щастя і тому будуть переможені“[137]. Отже, щастя в РАБСТВІ. Москвинові РАБСТВО Є ЩАСТЯМ. Справді, саме цей ідеал втілювався не лише деспотами та червоними, а й назагал московською нацією. Мужики здійснювали в родині та в общині, інтелігенція у своєму побуті, літературі і філософії, панівна верства – в державній політиці. Не марксизм, не соціалістичні ідеї підказали 1917 року В. Леніну ПОНОВИТИ деспотичну владу та кріпацтво, а непереможна сила національних традицій.

Всяка московська імперія (навіть сама етнографічна Московщина) не дозволить жодної свободи: особистої, громадської, національної немосковським народам. Не може дозволити приватної власності, що є основою свободи. Всіляка Московщина – монархічна і соціалістична – заперечує особу та її права; заперечує ідею приватної власності; заперечує всіляку свободу. „Деспотія і рабство, брехня і доноси, злодійство і безбожництво. Московщини без цих властивостей не було в історії. І досі вона не показала, що може бути інакшою. Отже, як не боляче, мусимо визнати, що і не може бути інакшою. Тому вона і не має права існувати взагалі“,– щиро зізнавався московський патріот князь С. Волконський.

VIII. ДЕРЖАВНИЙ ЛАД МОСКВИНА

Ми, москвини, вважаємо великим злочином сумніватися у праві держави робити з нами все, що вона хоче.

В. Соловйов, 1905 р.

Ліквідувати диктатуру та централізацію нашої держави і партії – це зліквідувати РРФСР.

В. Ленін, 1918 р.

Воліємо деспота, ніж розвал нашої імперії.

О. Керенський, 1950 р.

Кожна людська спільнота обмежує волю і права особи, щоб сама громада могла існувати і допомагати своїм членам. Народи, що їх культура заснована на вірі в Бога і в Божу справедливість та кару, виробили свої закони моралі, права, самообмеження стосунків. Справді культурну, побожну людину стримує від злочину не лише страх людської кари, а власне сумління, етичні засади, власна мораль, самоконтроль, коротко – культура. Москвини розуміють єдиний стрим – страх перед більшою фізичною силою, тобто владою, державою.

СТАНИ

Європейська шляхта виховувалася на багатій культурі Еллади та Риму. Вона знала і розуміла ідеї обов'язку, права, свободи, власної гідності, життєвої мети. На цих ідеях зродилося і виросло в Європі лицарство, що присвячувало своє життя боротьбі за вищі ідеї та ідеали, поширення християнства, та насамперед – служіння своєму народові. Один з представників європейського лицарства високоосвічений наш князь Дмитро Вишневецький саме на тих засадах заснував у XVI ст. славну Запорізьку Січ.

Власний почин (ініціатива), власна свобода, власні зусилля виховували у європейців почуття сили, гідності, гордий, незалежницький дух. І європейські стани: аристократія, шляхта,

торгівці, ремісники власними силами і боротьбою здобували станові і особисті права та вольності, навчилися їх боронити. Український народ від передісторичних часів творив з іншими європейську культуру та цивілізацію. Українська провідна верства жила тими самими ідеями та ідеалами, що й західно-європейська. У IX–XIII ст. український народ створив найбільшу, наймогутнішу, найбагатшу і найкультурнішу державу в Європі. Втративши у XIV–XV ст. переважну більшість старої аристократії[138], український народ створив у XVI–XVII століттях нову – козацьку. Вона мечем і пером боронила народ від поневолення з півночі, сходу і півдня та заходу. І цю боротьбу вела не тільки шляхта, а й усі стани українського народу. Навіть селянський, бо він століттями орав степ з мечем при боці і не раз за життя одного покоління кидав плуг і хапався за шаблю. Орачі-лицарі – визначали наше козацьке селянство європейські історики. Ця кривава, безупинна БОРОТЬБА кількох поколінь всіх станів народу за вищі національні та людські ідеали зміцнила в українців успадковану від попередніх поколінь волелюбність, самостійність і критичність думки, національну і особисту гідність. Зміцнила настільки, що Московщина не змогла асимілювати Україну за триста років азійського нищення. Навіть московщена школою та літературою українська інтелігенція не денаціоналізувалася аж до XIX ст., доки драгоманівці зловили її на соціалістичний гачок. Ніхто інший, як Україна заб'є осиковий кіл у могилу московської імперії. Така сила українського національного духу.

Ми ухилилися вбік, щоби дати тло до малюнку московської провідної верстви та станів. У Московщині перша провідна верства IX–XII ст. походила з київських князів та їхнього оточення. Змішуючись з тубільцями угро-фіннами, ця верства помалу московщилася. До неї влилася XIII–XVI ст. велика ріка татарської провідної верстви. Малий гурт українців розчинився в фінно-татарському морі. У XVIII ст. домішалося багато балтійських німців[139], а в XIX ст.– інших змосковщених немосквинів (найбільше малоросів). Ті європейці домішувалися лише до аристократії та дворянства (О. Грибоєдов пише: „Якби заблукав до нас чужинець, що не знає нашої історії, то він був би напевно подумав, що наші пани і наші мужики походять від двох цілковито різних народів"). Всі інші стани (понад 90 % населення) лишалися азіатами. Отже, європейська домішка не могла, певна річ, змінити угро-фінно-татарської духовності москвина.

Азійські народи розвивалися за дуже відмінних від європейських географічно-господарських обставин, і тому духовність

азійських народів має дуже мало спільного з європейською. Москвини не могли мати, хоч би й хотіли, нічого подібного до європейської аристократії та шляхти. Навіть сама назва „дворянин“ вказує на те, що це придворний, що служить при дворі, тобто слуга. Коли найвищий стан був і хотів бути рабом, то чого ж можна сподіватися від нижчих станів. В Московщині стани творив цар. Цар давав їм „права“, які сам хотів, а отже, і відбирав. Французький посол Демурьє у розмові з Павлом І висловився: „Одна з Ваших визначних осіб...“. Павло зауважив йому: „Знайте, пане, що тут ніхто не є визначною особою, крім тої, до якої я мовлю, і лише доти, доки я до неї мовлю“. Ці слова не означали тільки пиху, а точно окреслювали „права“ станів. А життя та добробут нижчих станів залежали навіть не тільки від царя, а й від місцевих урядовців. Навіть дворянський стан залежав від ласки губернаторів. Зрештою, як пише В. Ключевський, освітній і моральний рівень московського дворянства XVIII ст. не був вищим за рівень московського селянства. Селян же навіть закони мали за безправну худобу. І не лише за кріпацтва, але й після 1861 року.

Від першопочатків історії в Московщині існували замкнені касти. Перехід з нижчої до вищої: духовенства, дворянства не дозволявся аж до 1865 року, а з селянства – до 1906 р., хіба винятково, за великі заслуги. Таких випадків траплялося мало. До 1917 року важливі державні посади в московській імперії обсаджувалися лише дворянами. Бути офіцером мав право лише дворянин. Кожна панівна верства дбає, щоб владу передати своїм нащадкам. Для цього їх треба з дитинства виховувати, прищеплювати почуття вищості над іншими. Так виховати можна лише в окремих, панських школах. І в московській імперії існували окремі школи для дворянських дітей: пажеські і кадетські корпуси, дворянські ліцеї, інститути благородних дівиць тощо.

Московські більшовики, встановивши свою імперську диктатуру в СРСР, наслідували традицію старої аристократії, організувавшись у привілейований, панівний клас „номенклатури КПРС“, без належності до якої ніхто не може зробити життєвої кар’єри.

ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Московська централізація державної влади походить не з розуму, а з почуття. Інстинктом самозбереження відчув москвин загрозу своєму особистому життю від державної децентралізації.

Особистому, бо від злочину його втримує страх перед карою жорстокої влади. А такою є лише влада деспотична, неможлива без надцентралізації. Центральна влада не могла допильнувати життя на всьому величезному обширі імперії. Місцева ж московська влада чекала наказів імперського уряду. Такий лад не лише гальмував, але убивав усе життя країни. Всюди, куди приходила московська влада – життя завмирало. Багатющі країни (як Україна), опинившись під московською владою, ожебрачувалися не лише тому, що москвини грабували, а й через те, що вони накладали кайдани на всі почини місцевого населення, підозрюючи підступ і зраду.

Щоб не допустити надмірного зосередження всієї влади в уряді, диктатури уряду, європейці поділили державну владу на законодавчу (парламент), виконавчу (уряд), судову (незалежний суд). Такого поділу ніколи не було в Московщині, немає і в СРСР. За теперішнього розвитку науки і техніки всі царини так взаємопов'язані, що зміни в одній впливають на життя в інших. Отже, державна децентралізація, коли вона є, мусить охоплювати ВСІ галузі життя, бути тотальною. Створюється дуже багато міністерств. В окремих „республіках“ СРСР є „міністерства“ тої самої назви, що й у Москві. Республіканських „міністрів“ призначає Москва. Фактично під владою уряду СРСР перебувають навіть і ті царини життя, що за конституцією є під владою республіканських „урядів“.

ХАБАРНИЦТВО

Хабарництво взагалі поширене в азійських народів, отож і в московському. Датський посол Й. Юст пише (1712): „Московські суди можна підкупити дуже легко. Навіть Найвищий Суд можна, давши канцлерові якихось 20 тисяч руб. хабара. І сам цар бере з того хабара свою пайку“[140]. Австрійський посол Й. Корб писав (1701), що немає такого москвина, якого не можна підкупити. Кожний з них за пару рублів складе яку хочте кривоприсягу в церкві на св. Євангелії та хресті[141]. Те саме свідчать й інші чужинці, що були в Московщині у XV–XX ст. Петро І наказав „сечь розгами“ прилюдно сенаторів князів Г. Волконського й А. Апухтіна за те, що крали державні гроші та брали хабарі.

Московські соціалісти в СРСР усуспільнили все, навіть хабарі. Стала платня, високі нагороди, що їх платить уряд СРСР,– це ніщо інше, як хабарі. Бо платить лише тим, які хвалять,

прославляють „великого, геніального вождя", премудру непомильну Партію (комуністичну), „щасливе життя", передовий московський народ і т. п. Хабарництво в СРСР поширене – від найвищого урядовця до найнижчого поганяйла в колгоспі – його всі вважають за цілковито природне. Уряд СРСР знає ліпше за будь-кого, що він не лише не має сили винищити хабарництво, а й не хоче, бо історичний досвід показав: хто підносить руку на московські історичні традиції – губить свою голову.

ДОНОС

Москвин нікому не вірить. Сусідові, братові, батькам, власним дітям. Кожного підозрює в підступі, у зраді, і тому сам повсякчас готовий зрадити, обмовити, знищити будь-кого, аби порятувати себе. Ніде в світі донос не розповсюджений так широко, як у Московщині. Ніякий уряд у світі, крім московського (монархічного й соціалістичного), не узаконив офіційно доноси.

Москвин ненавидить усіх, хто ослаблює державу, насамперед – „расчленителей", а найбільше – українців. З цілковитою певністю можна сказати, що не народився ще такий москвин, який не виказав би владі „мазепинця", „петлюрівця", „бандерівця".

„У XVII ст. донос у Московщині поширився на всі стани, на родину, на церкву. Доносили бояри і жебраки, священики і ченці, виказували батьків діти, чоловіків жінки. Було багато донощиків, що зробили донос ремеслом і лише з нього жили. Вони пролазили на весілля і похорони, на учти і в приватне життя, підслуховували і доносили. Багато тисяч невинних людей вигубив уряд на брехливий донос, бо виказникам добре платив"[142].

„У Московщині існує закон, за яким половину майна злочинця одержує той, хто виказав владі того злочинця. Ніяких свідчень, крім доносу, не вимагається. За брехливий донос не карається. Охочих одержати половину маєтку жертви ніколи не бракувало. Коли ж нема злочину, то його вигадують („пришивают", як кажуть в СРСР.– ***П. Ш.***). Ув'язнюють невинну людину, катують її у в'язниці і за ціну звільнення вимагають, щоб та людина посвідчила проти небажаної урядові особи. Москвини охоче це роблять, бо здатність брехати у них у крові, а про сумління вони не мають жодного уявлення. Навіть за малі гроші москвин складе кривоприсягу"[143]. Так писав англійський посол в Москві 1588 року. Про це саме в СРСР написано сотні книжок з тисячами фактів: про брехливі доноси, про „пришивання"

провин, про катування в'язнів, щоб посвідчили проти небажаної людини. Найбільший знавець цього всього – уряд СРСР сам офіційно це визнав по смерті Й. Сталіна.

„Донос був головним способом державного контролю, і уряд всіма способами його заохочував в ширину і глибину по всіх землях імперії і в усіх установах. „Фіскал“ (донощик) одержував половину гривни. Петро I наказав усім людям усіх станів виказувати державних ворогів, зрадників, шкідників. Зробив донос патріотичним обов'язком. Для заохочення донощиків віддавали половину майна злочинця та всі його титули і права. Петро запровадив донощиків навіть у церкві, назвавши їх не „фіскалами“, а „інквізиторами“. Петро наказав почепити на зовнішніх дверях кожної державної установи скриньку для листів, щоб донощики могли вільно кидати до них доноси. Підпису й адреси не вимагалося, хіба що донощик хотів одержати нагороду. Павло I 1798 р. наказав зробити те саме[144].

Микола I нагородив срібною відзнакою з написом „За усердие“ одну селянку за те, що вона виказала свого сина, який втік був із війська[145]. Отож не дивуймося, що в СРСР стоять пам'ятники хлопчикові Павликові Морозову, який виказав свого батька – „куркуля“.

Московська інтелігенція, т. зв. „народники“, визнавала за обов'язок кожного члена свого товариства стежити за іншими членами і навіть виказувати провідникам підозрілих. І всі визнавали і здійснювали це без примусу, вважаючи донос за чесноту.

Перебравши 1917 р. державну владу, більшовики успадкували і всі московські традиції, зокрема й доносительства, значно його вдосконаливши. Монархічний уряд, принаймні, не карав тих, хто не доносив. Уряд СРСР карає тих, хто НЕ доносить, видав закон, що визначає кари за НЕвиказ[146]. Від Івана VI в кожному московському посольстві за кордоном є кілька агентів таємної поліції. Вони стежать за кожним рухом і словом членів посольства, включно з послом.

Московщина завозить щороку тисячі „своїх“. В Україні живе майже 8 мільйонів (18 %) москвинів. Кожний з них мав бути „оком і вухом государевим“, вважати за патріотичний обов'язок шукати „сепаратистов-изменников“ і виказувати їх. Тепер в Україні немає жодної установи, підприємства, де не було б донощиків. Навіть у маленькому селі. Про таку досконалу мережу донощиків монархічним урядам і не снилося. Хоч як гидиться українець доносом, проте може погодитися стати донощиком, якщо його добре припекти вогнем, поламати ребра, загнати голки під нігті і т. п. Але людину твердої вдачі не зломиш,

катуючи її фізично. У спогадах і оповіданнях недокатованих українців та чужинців знаходимо тисячі українських імен, що гинули, а донощиками не стали. Висока мораль українця, тверда віра в Бога давали йому силу жертвувати життям своїм, але не життям інших людей. Щоб їх порятувати, українець міг погодитися на власну смерть, служити ворогові – Московщині. Своєї фізичної смерті він уже не боявся: божеволів, або накладав на себе руки. Або з великими душевними муками спускався до моральної безодні, як П. Тичина, М. Рильський, М. Бажан, О. Корнійчук та інші. Свідомість своєї духовної смерті вбила творчий дух багатьох тичин. Москвини інстинктивно передчувають розпад СРСР і в розпуці хапаються за доноси, перевірку, нагляд і кари. Московська імперія – СРСР тисячократно збільшила кількість політичної поліції. За підрахунком Інтерполу (Міжнародна Поліційна Організація) один поліцай припадає: в Англії – на 400 громадян, у Франції – на 347, у США – на 340, у Західній Німеччині – на 294, в Італії – на 238, в Австрії – на 220. Міністр поліції в СРСР І. Щолоков писав у „Правде“, що в СРСР один поліцай припадає на кожні 40 громадян.

ГОСПОДАРСЬКА БЕЗПОРАДНІСТЬ

М. Салтиков-Щедрін писав: „Самодури дуже любили наводити всюди порядок. Так що там, де колись росло жито – залишився лише порядок, де ходила всіляка худоба – лишився самий порядок, де росли колись гаї – лишився самий порядок“.

До 1917 р. державні урядовці могли спричинити лише часткову шкоду в економічній діяльності. Петро I наказав вести до Петербурга Вишневолоцьким водним шляхом дубове дерево на будівництво Балтійського флоту. Гори стовбурів гнили і засипалися піском на березі Ладозького озера, бо Петро перебував за кордоном. Довколишні селяни викопували з-під піску те напівзігниле дерево на свої потреби, але місцева влада ловила їх і карала на горло[147].

В Карпатах згнило 30 % зрубаного дерева, бо його не вивезли[148]. На залізничних станціях гниють у купах проти неба мільйони тонн зерна, картоплі, буряків, овочів з тієї самої причини, що й за Петра: начальство з столиці не наказало прислати до тих станцій порожні вагони. Офіційна статистика визнає, що гине 15 %[149] урожаю. І так само, як за Петра, коли люди вибирають з погнилих куп щось поживне, їх засилають на сибірську каторгу за „расхищение социалистического имущества“.

БРЕХНЯ

Ми вже наводили слова Олександра І: „Хто не бреше і не краде, той – не москвин“. А ось що говорить знаний письменник: „Москвин є найбільшим і найнахабнішим брехуном у всьому світі“[150]. З новіших часів варто згадати: мільйони людей виморювали голодом, мерців не встигали підбирати, Москва писала: „СРСР – це єдина країна в усьому світі, де люди не знають, що таке бідність чи нестача харчів“[151].

Навчений досвідом століть, український народ каже: „Бреше, як москаль“; „Ти, москалю, добрий чоловік, та руки твої злодійські“; „Москаль, мабуть, тоді красти перестане, коли чорт молитися Богові стане“; „Москаль тоді правду скаже, коли вмиється свиня в сажі“; „Коли москаль каже „сухо“, то залізеш в болото по вуха“; „Хоч би москаль з неба – вірити йому не треба“; „Варив чорт з москалем пиво, та й солоду зрікся“; „З москалем дружи, а за пазухою камінь держи“; „Москаль ликом в'язаний, у ликах ходить та й усіх у ликах водить“; „Від чорта відхрестишся, а від москаля не відмовишся“; „Москалики поїли наші волики, як вернуться здорові, поїдять і корови“; „Тату, лізе чорт у хату.– Дарма, дочко, аби не москаль“. Сотні таких приказок має український народ[152]. В українських селах молодь влаштовувала таку забаву. Хлопці переодягалися на цигана, єврея та москвина, ходили по хатах та просили дати їм щось на вечорниці, жартом погрожуючи, що покрадуть з городу цибулю чи картоплю. У тому жарті роль злодіїв грали москвин та циган, а єврей – перекупника[153].

Крім підкуплених московським урядом, всі чужинці, що були в Московщині XVI–XX ст., пишуть про брехливість її населення. „Москвини брешуть з неймовірною безсоромністю і нахабством. Ані трохи не зашаріються, коли зловите їх на брехні. Підліших крутіїв за московських міністрів ледве чи знайдете десь у світі. Московські торгівці та ремісники найбезсоромніші ошуканці і шахраї. У Москві злодіїв та ошуканців – юрби на кожній вулиці[154].

„Москвин у брехливості не знає ні меж, ні сорому. Ошуканство він вважає за мудрість, спритних ошуканців шанує. Москвин складе в церкві на хресті кривоприсягу за пару рублів“[155].

„Я бачив у кожного москвина зовні бундючу пиху, а всередині – перелякане рабство. Взагалі, зовнішність москвина найоблудніша за всі його властивості. Тому-то москвини вважають своїм найгіршим ворогом того, хто відкриє личину їхньої зовнішності. Навіть історія є власністю царя, і він її змінює

за своєю примхою. Він мало не щодня подає своєму народові історичну правду, оброблену відповідно до вимог того дня“[156]. Це писав А.де Кюстін сто років тому. Відомо, що в СРСР час від часу викидаються старі підручники історії і видаються нові без прізвищ „вичищених“ діячів. Кілька разів уже змінювали зміст „історії“ комуністичної партії. Твори невгодних авторів нищили. Навіть перемальовували наново великі картини, прибираючи з них „єретиків“. По розвінчанні Й. Сталіна в історичних працях не згадують про його „геніальність“. По розвінчанні М. Хрущова вже не згадують його жодним словом. Наприклад, АН УРСР видала 1960 р. „Історію УРСР“ О. Касименка. В ній Хрущова підносять до неба, мало що не на кожній сторінці. Та сама АН УРСР випустила 1965 р. друге видання цієї самої книжки і за редакцією того самого О. Касименка, де вже немає слова про Хрущова. Не згадано навіть факту, що він був 10 років губернатором України. Деякі чужоземні бібліотеки (університетські, громадські) передплатили „Большую Советскую Энциклопедию“. По кожній політичній чистці Московщина надсилає всім передплатникам нововидані сторінки з вимогою видерти відповідні сторінки з старої і замінити новими.

Мудрість московського народу каже: „Не обманешь – не продашь“, „С трудов праведных не наживешь палат каменных“, „Наш человек сеет ниву рожью, а живет ложью“ і т. п. Уряд СРСР удержавив та планує брехню, зокрема в личині статистики, яка цілковито служить політиці. Всі господарські явища та заходи міряються гумовою політичною мірою, яку розтягають відповідно до потреб дня, як казав 100 років тому А.де Кюстін. Так Московщина обдурює своїми статистичними „досягненнями“ чужоземних господарників і політиків. Виробничу статистику спритно фальшують керівники підприємств і колгоспів. Адже вони повинні виробити загадану їм „планову“ кількість продукції. Та загальний безлад, канцелярська тяганина численних плановиків ставлять керівникові тисячі перешкод виконати план. Рятуючи свою шкуру, керівник примушений підробляти статистичні звіти. І про це уряд знає, але вдає, що не добачає, бо й сам підробляє, щоб не виявилася правда про „вищість“ соціалістичного планування над капіталістичною „анархією“.

Арифметичний підрахунок не може показати якості. Мало що не у кожному часописі СРСР читаємо про дуже низьку якість виробів. Але й низькоякісну кількість важко виробити, бо сам Держплан тому перешкоджає. За його вказівками підприємство має одержувати потрібну сировину, частини за тисячі кілометрів, хоч те саме є за кількадесят кілометрів. Тому взаємне

постачання часто порушується. Всю справу часто рятує хабар. За подвійну-потрійну ціну керівники дістають потрібне. Без тих крутійств промисловість давно зупинилася б, або не давала й чверті того, що дає. Хабарі та подвійні ціни сплачуються з кишені робітників. Ніде у світі не визискують робітників так жорстоко, як у країні здійсненого соціалізму. Лише китайські кулі та африканські дикуни одержують меншу платню. У кожній країні індустріалізація збагачувала всіх людей, зростала їхня купівельна спроможність. Лише в СРСР індустріалізація ожебрачила робітників і селян до рівня значно нижчого, ніж був до 1917 року.

Як це властиве московській владі, брехню переназвали „окозамилюванням". Не хто інший, як Верховна Рада СРСР законом від 24 травня 1961 визнала: статистика і навіть офіційні промови керівників, ухвали найвищої влади були суцільною БРЕХНЕЮ, окозамиленням. План розбудови господарства 1957 року складався, щоб показати світові „грандіозні масштаби" досягнень соціалістичного ладу на гучному святкуванні 40-ї річниці СРСР. Відсвяткувавши ту річницю, відкинули (в березні 1959 р.) і той „грандіозний" план. План розвитку господарства, ухвалений 1961 року на XXII з'їзді КПРС, був окозамилюванням, бо ж передбачав збільшувати промисловість на 15 % щороку. Навіть за фальшованою „статистикою" промисловість СРСР зростала щорічно лише на 6 % (європейські та американські фахівці вирахували на підставі московських же даних, що зростала не більше як на 3 %). Окозамилювання цього плану виявилося через два роки. Уряд СРСР закупив 1963 року в Канаді 6,8 млн. тонн пшениці, в Австралії 1,8 млн. тонн, навіть у бідній Румунії – 400 тисяч тонн. У Франції купив 80 тисяч тонн борошна, у Західній Німеччині – 35 тисяч тонн. Крім того, в США 2,7 млн. тонн. Разом – 11 мільйонів 800 тисяч тонн[157]. А до 1917 р. Україна сама продавала 8,6 мільйонів тонн зерна щороку.

Визнавши існування окозамилювання, влада дозволила пресі писати про окремі його з'яви. „Дехто з керівників прикривав хиби та нестачі в сільському господарстві та в промисловості гучними словами, обіцянками, що їх ніколи не виконував, окозамиленням, нереально високими зобов'язаннями і подібним шахрайством"[158].

„Голова колгоспу Сорокін записував до прибуткових книжок молоко, що його не мав, а потім виписував те молоко на годівлю телят, поросят, яких не було взагалі в колгоспі. Навіть записував, що 20 % молока випили доярки та скотарі. Голова

райвиконкому Бризгалов дав премію цьому колгоспові за збільшення надоїв молока. Інший колгосп звітував, що засіяно 100 га кукурудзи, а перед жнивами одержав посвідку, що та кукурудза загинула“[159].

Керівники колгоспів, районів, областей фальсифікують у звітах мільйони центнерів зерна, городини, мільйони голів худоби, свиней, курей, що їх виростили, виплекали колгоспи... лише на папері. Мільярди квадратних метрів новобудов існують лише у звітах.

Окозамилювання бачимо у всіх без винятку галузях життя: у літературі, мистецтві, науці, політиці, господарстві, законах, наказах, з'їздах. Всі „замилюють“. Поруч із хабарем окозамилювання стало головним способом врятувати голову в тому безладді, що називається „планове господарство“.

І тут можна простежити давню московську традицію. Скажімо, в Московщині був 1603 року великий голод. Цар Борис Годунов не хотів, щоб про нього дізналася Європа і заборонив голодним та голодранцям виходити вдень на вулиці в тих містах, де жили чужинці. В Москві, крім того, влаштував походи добре зодягнутих, здорових людей під вікнами іноземних посольств.

За часів голодомору України 1933 року в Москві перебував французький прем'єр-міністр Е. Еріо. В Європі ширилися чутки про голод в Україні. Отже, москвини хотіли, щоб той на власні очі переконався, що ніякого голоду нема. У Києві тисячі людей чистили, фарбували стіни будинків на Хрещатику та виставляли на вітринах усілякі товари. В день приїзду Е. Еріо влада видала комсомольцям, комуністам новенький одяг і вивела їх на Хрещатик вітати гостя. Проїхавшись Хрещатиком та поївши-попивши на розкішному прийомі, Еріо повернувся до Франції і офіційно заявив, що жодних ознак голоду в Україні не бачив. За часів голодомору не дозволялося поїхати до України жодному іноземному кореспондентові, крім тих, які продали своє перо Московщині і писали до американських газет, що ніякого голоду в Україні немає.

Коли Катерина II захотіла подивитися на Україну, її фаворит Потьомкін набудував на Дніпрових берегах театральні лаштунки гарних сіл, великих мостів тощо. Катерина була дуже задоволена „достижениями“, і дала йому в нагороду 42 тисячі десятин козацької землі, обернувши вільних селян на кріпаків.

Ще одна форма брехливості в СРСР. У всьому світі новоухвалений закон стає правосильним і обов'язковим лише по його оприлюдненні. Із 7 тисяч законів, ухвалених Верховною Радою

СРСР, оприлюднено лише кілька сот. З 390 тисяч указів уряду СРСР оприлюднено лише кілька тисяч[160]. Позначку „секретно“ мають 95 % документів уряду після 1917 р. За московськими законами і до, і після 1917 р. „секретні“, НЕоприлюднені закони є правосильні й обов'язкові. Така от „правосвідомість“.

Москвини від першопочатків своєї держави замкнули кордони, щоб європейці не дізналися про справжню Московщину. Упродовж своєї історії москвини постійно замилювали очі іноземцям. Саме цій меті слугує багато оприлюднених законів. Найліпшим прикладом є оприлюднена Конституція СРСР. У ній немає слова правди, кожне з них треба читати навпаки: якщо написано „має право“, треба читати „НЕ має права“. Наприклад, право народів СРСР вийти з Союзу. Або право вільного слова, зборів, молитви, відкритого суду та інших „прав“. Європейські та американські науковці написали тисячі книжок про СРСР, виходячи з документів, що їх Московщина оприлюднила, щоб обдурити чужинців. І дуже часто їй це вдається. Це теж давня традиція Московщини, але в СРСР значно вдосконалена. Царська і більшовицька Москва обдурила чи купила малоросів брюховецьких, кочубеїв, галаганів, яворських, ягужинських, розумовських, безбородьків, гоголів, драгоманових, винниченків, скоропадських, скрипників, чубарів, любченків, тичин, корнійчуків, шелестів, кириченків і т. п. А по Другій світовій війні зуміла надбати мільйони малополяків, малочехів, малоболгар, маломадяр, малонімців, малофранцузів, малоіталійців, малоанглійців, малоамериканців, мало-... не всіх народів, в особі отих піків, торезів, кадарів, гомулок, тольяттів, димитрових, берутів, фостерів.

Московський монархічний уряд мав у світі лише кілька сотень чужинців (не рахуючи чехів, сербів, болгар), що служили Московщині, та й тим Московщина мусила платити. Московський соціалістичний уряд має десятки мільйонів таких своїх п'ятих та шостих колон. Всі брюховецькі, драгоманови, скрипники разом не варті Московщині й частки такого малоамериканця, як міністр закордонних справ США Дін Раск, з його політикою підтримки „единой, неделимой России“. І таких американців є чимало на найвищих посадах, а до них ще додамо журналістів, редакторів, професорів, радіокоментаторів, письменників, ба навіть священиків разом з єпископами, які щиро слугують „матушке России“ не гірше за самих москвинів. Уряд США дав московським емігрантам мільйон доларів на окозамилювання (московське видавництво у США). У 200 університетах США на кафедрах слов'янознавства москвини та москволюби

замилюють очі десяткам американських студентів (завтрашніх політиків). Перебравши владу, президент Дж. Кеннеді одразу зняв заборону ввозити книжки, журнали, часописи з СРСР. По кількох місяцях Московщина подесятерила висилку до США свого окозамилювання. Американські університети та міські бібліотеки купують оте окозамилення за мільйони доларів. Отже, нема чого дивуватися, що Московщина так часто дурить американців.

Отже, у жовтні 1917 року відродилася, по короткому занепаді (1855–1917), стара НАЦІОНАЛІСТИЧНА Московщина з її старою традиційною державою. Це підтверджують і самі визначні москвини, кажучи: „Більшовицька реакція є закінченням доби європеїзації Московщини“[161]. Національний інстинкт москвинів нехибно вказав їм на джерело їхньої слабості, на їхню найбільшу державницьку помилку – Петрове „вікно в Європу“. І вони знову замурували 1917 року це вікно… „Московщина повернулася назад до XVI ст. до „Пыточного Приказа“, до опричнини, до Соловків, до шукання „измены и подноготной правды“. Кремль, що пам'ятав іванів, малют, годунових і „тишайших“, знову вступив на історичний кін у знаних візантійсько-азійських шатах соціалістичного православ'я – большевизму. І сучасні князі московські в СРСР, шукаючи нових форм старого московського імперіалізму, старанно відбудовують ідеї Івана IV про III Рим та всілякі „електрифікації“ Петра І“[162].

По 1917 році немосковські народи імперії, звільнившись з її обіймів, БИЛИ ЇЇ, доки стало сили. Вогонь ненависті до „матушки“, що горів у їхніх душах, спалахнув таким величезним полум'ям, що спалив те зненавиджене ім'я на немосковських землях імперії. Не здолавши спалити ті немосковські землі, змушені були москвини сховати стару ненависну назву за якоюсь личиною. Обрали найбрехливішу з найбрехливіших маску СРСР. Але кожна московська дитина знає, що „матушка Россия“ лишилася непорушною, незмінною. Після євреїв москвини є найфанатичнішими націоналістами-шовіністами з усіх народів. У Московщині всіх політичних барв, всіх громадських станів, і „матушка“ Андрія Боголюбського XII ст. і „матушка“ Микити Хрущова були ВЛАСНИЦЕЮ не лише їхнього тіла, але й ДУШІ. Заради неї приносяться жертви людською кров'ю, муками (чужими і своїми) у всіх століттях московської історії аж посьогодні. „Ми, москвини, віримо в державу, як у Бога, і тому вважаємо великим злочином сумніватися у праві держави робити все, що вона захоче“[163].

IX. ТВОРЧА ЯЛОВІСТЬ МОСКВИНА

Московська людина має слабку мозкову систему.

Академік І. Павлов

Московський народ не має ані натяку на творчу здібність.

Г. Успенський

Московська нація не дала жодної творчої ідеї.

П. Чаадаєв

ТВОРЧИЙ ДУХ

Чому не кожна освічена людина може написати бодай слабенького вірша чи створити хоч якусь мелодію? Чому з тисяч людей, що скінчили консерваторії, лише десятки стають знаними композиторами? Чому серед десятків тисяч професорів є лише сотні справжніх науковців, дослідників, винахідників? Чому серед сотень тисяч політиків бачимо лише десятки великих державних мужів? Чому з мільйонів людей з університетською освітою маємо лише тисячі добрих письменників? І навпаки, чому багато геніальних творців світової культури вийшли з нижчих верств суспільства, часто не маючи освіти, не маючи якоїсь допомоги? Звідки творці світової культури одержували свою силу? Творча сила виявляється ще в дитинстві. Леся Українка почала віршувати на сьомім році життя. Маленький Тарас розмальовував шмат паперу,– голодна, холодна, кріпацька сирота. Мільйони розумних, спостережливих людей щодня бачили, як „танцює“ накривка на посудині, коли кипить вода. Та лише в голові хлопця Джіма Ватта зродилася думка: „Та це ж – сила“. В цю хвилину й народилася парова машина, тобто ідея парової сили, ідея використати ту силу. Чому ж ця ідея не зародилася в головах тисяч розумніших, спостережливіших за хлопця, дорослих людей? Звідки Лесі, Тарасики, Джіми одержували здатність ТВОРИТИ нові ідеї? Хто чи що дав ту силу людям і то не всім, а лише обранцям? І хто визначає тих обранців?

Дослідник природи та її законів переконується, що досконалу гармонію мільярдів істот та речей від бактерії до планети

могла сотворити лише якась Найпремудріша Премудрість. Її називають Богом. У досконалій всесвітній гармонії її Творець визначив кожному творінню своє місце. Людина має розбудовувати свою культуру і цивілізацію, щоб пізнати і ліпше розуміти закони свого Творця і жити так, аби не порушувати всесвітньої гармонії. Щоб усе виконувало своє призначення, Творець дає відповідні органи, засоби, силу діяти так, а не інакше. І Всіх об'єднав у Всесвітню Гармонію Божественної Краси.

Відомо, що два рідні брати не однакові. Від самого початку видно різницю вдачі, розуму, здібностей, нахилів. Отже, навіть діти однієї матері чи батька народжуються неоднакові. Отже, вираз „вроджені здібності" є глибоко правдивим. Одначе, Бог дав людині і вільну волю. Людина вже сама визначає, як з вроджених здібностей скористатися: на добро людям і собі, чи на зло, а може і не виявляти, занедбати дані їй Богом здібності. Але як пояснив нам Син Божий, за зловживання і занедбання даних здібностей Бог карає. „Кому більше дано, з того більше й вимагатиметься",– каже закон Божий. Не на зле, а на добре дає Бог здібності людині. Поняття „творити" означає не лише будувати, робити, працювати, здійснювати, виконувати і т. п., синонімом „творити" є „народжувати". Тим-то й кажемо: „народилася ідея", „народилася думка". Отже, творити – це породити щось таке, чого ще не існувало. Будівничі цивілізації будують з матеріалу, що вже існує. Творці ж культури мусять створити нову ІДЕЮ, тобто те, що досі не існувало. Це – чудо. А чудо може творити якась НАДЛЮДСЬКА сила. Мікроскопічній порошинці у всесвіті – людині несила творити чуда. І справді, всі великі творці світової культури: поети, письменники, музиканти, малярі, скульптори, науковці-дослідники, винахідники – всі вони свідчать у своїх життєписах, що творили вони ЛИШЕ тоді, коли приходило до них НАТХНЕННЯ. Не знати звідки прилітали до їхньої свідомості нові ідеї, нові думки, нові прекрасні образи, нечувана ще мелодія. Ніби хтось незримий стояв за плечима і підказував. За таких хвилин рука письменника чи композитора ледве встигала записувати. Вони свідчать також, що коли не було натхнення, лише марнували години, дні, тижні, місяці, нічого не створивши. Науковці, винахідники також свідчать, що якось раптово (часом у сні) розв'язка сама приходила до голови, і вони хапалися її записати, доки не „відлетіла".

Незаперечним історичним фактом є те, що великі творці культури були глибоко побожними людьми. Побожність – не тільки виконання церковних обрядів. Це той стан душі, що породжує непереборний потяг до всього високого, великого, красивого,

що охоплює слово „Бог“. Щира (часом і не висловлена) молитва – це ЄДНАННЯ людської душі з тим великим, високим. „Глибока віра в Бога і щира молитва заспокоює нерви і тривогу, проганяє страх і журбу, поборює все те, що спричиняє половину всіх хвороб тіла, розуму і душі. Глибоко щира, побожна людина ніколи не мала нервових чи розумових хвороб. Всі мої понад 35-річні пацієнти захворіли лише тому, що втратили віру в Бога. Ті, що повернулися до Бога – вилікувалися. Ті, що не повернулися – не вилікувалися“[164].

Інший лікар підтверджує: „Молитва – це сила така ж реальна, як і земний магнетизм. У своєму лікарському досвіді я бачив чимало людей, яким не помогли жодні ліки, а вилікувала щира молитва. Подібно до радію, молитва є джерелом снаги (енергії). Побожна людина, молячись, звертається до невичерпного джерела снаги – до Бога, щоб посилити свою ослаблу. Вірючи в те джерело – в Бога, людина по щирій молитві справді почувається сильнішою, здоровішою і то не лише душевно, а й фізично. Так молитва може вилікувати (і часом виліковує) навіть і фізичні хвороби, а душевні та розумові – напевно. Самозрозуміло, вилікує лише дуже щира молитва. Ми, лікарі, не вважаємо лікування молитвою за чудо“[165].

Творчість – не що інше, як молитва, злет душі до праджерела її сили – до її Творця. Наші т. зв. „шевченкознавці“, власне, НЕ знали Т. Шевченка. Вони роками досліджували все в житті поета, аж до дрібниць його спроб оженитися, але джерела його пророчої сили не змогли збагнути, бо самі живилися ідеями матеріалістичного світогляду. Глибину Шевченкової побожності простацьки пояснювали впливом села, читанням церковних книжок тощо. Щойно Д. Донцов показав нам справжнього Тараса-Пророка, вказавши на саме джерело безсмертної його сили в нашому народі[166].

Той, хто відкидає Бога, викидає зі своєї душі все Божественне, насамперед – ВІРУ. А віра – крила душі. Без неї душа не може полинути в небо, в безмежне царство Духу; жалюгідно борсається, лише намагаючись творити. А з порожнього не наллєш. Порожня, БЕЗБОЖНА ДУША – ЯЛОВА. Це і бачимо у москвинів. Наведемо кілька прикладів.

Московські емігранти, та й деякі наші, пояснюють творчу безплідність, яловість в СРСР браком свободи творчості. Це, звичайно, невігластво. Московські письменники, митці, науковці та ті, хто слугує Москві, мають у СРСР найліпші умови для творчості (лише московської). Одержують платню, часом більшу за міністерську. Всі видавництва – державні, отже, платить їм

держава. Лише за три роки (1955–1958) держава дала до т. зв. Літературного фонду 237 млн. рублів. За гроші фонду збудовано 15 будинків творчості, на утримання яких витрачається 4 млн. рублів щороку. Початкуючим письменникам заплачено 3,5 млн. рублів. „Творчі відрядження“ одержали 4 тисячі 200 письменників, а воно оплачується по 50 рублів на день. Письменники мають власні (лише для них) поліклініки, щорічний відпочинок на курортах, мають власні будинки, авто, гроші в банку[167]. Єдине обмеження – не критикувати лад в СРСР, КПРС. Московська культура домінує. В СРСР видано і перевидано творів старих і нових московських письменників, перекладено з чужих мов, видано словників, написано наукових праць про московську мову, проведено наукових досліджень московської історії, господарства і т. п. за останні 50 років більше, ніж за всі попередні.

За таких сприятливих обставин московські письменники не створили нічого непересічного. Це стосується й інших галузей культури. Навіть у техніці не дали жодної великої ідеї. Що мають – або викрали в іноземців, або створили немосквини, як от Петро Капиця, який збудував перший в СРСР атомний реактор. Навіть не в СРСР, а в Англії, звідки його привезли до Московщини разом з П. Капицею. Перші ракетні двигуни в СРСР збудував 1957 року українець (з Житомирщини) Сергій Корольов (до прізвищ багатьох українців у Московщині додається кінцівка „ов“). Автобудівельну промисловість у СРСР розбудували іноземці: німецькі інженери та майстри почали 1921 року виробляти там броньовики, італійські 1928 року – вантажні автомобілі. Американець Г. Форд почав 1929 року будувати свої автомашини в Нижньому Новгороді.

Московщина витрачає мільйони золотих рублів на купівлю різних машин за кордоном, скажімо в Англії – електронних приладів до ракет на 6 млн. фунтів стерлінгів. Купує устаткування до великих підприємств. Лише за три роки (1961–1963) Московщина вивезла до Європи золота на 885 мільйонів доларів.

Творчу яловість москвинів бачимо й у вільному світі. Українці-емігранти без будь-якої допомоги, лише на пожертви робітників та фермерів, створили у США більше, ніж москвини з американською допомогою. Згадати хоч би Український Народний Союз з його культурною діяльністю. А це мільйонне товариство створили і розбудували навіть не інтелігенти, а звичайні прості робітники та селяни. Більша частина інтелігенції прийшла до Союзу аж по 1948 р. Українці-переселенці мають власні видавництва, часописи, школи, культурні товариства,

набудували на сотні мільйонів доларів своїх церков, будинків тощо.

Українських дітей, які одержують в американських школах найвищі нагороди та стипендії, можна рахувати на тисячі. Українців за походженням є багато серед професорів в університетах, науковців у дослідних установах. А це за тієї умови, що українофілів серед американців набагато менше, ніж москвофілів.

Прикладів московської творчої яловості можна наводити безліч – як у духовній, так і в матеріальній діяльності, як масштабних, так і на побутовому рівні, як це спостерігали окремі письменники. Гліб Успенський розповідав про одне московське село, головним прибутком якого був продаж сіна. По дорозі до міста була невелика баюра, отож возити сіно на продаж можна було лише взимку, коли те болото замерзне. Але селяни потребували грошей ще до зими і тому продавали сіно місцевим глитаям за 5–10 коп. за пуд. Глитаї продавали його взимку у місті за 30–40 коп. Село могло насипати дорогу через те багно спільними силами за 2–3 дні. Не робило цього за десятки років, а віддавали сіно глитаям за півдарма. Аж нарешті якийсь начальник застряг у тому болоті, розгнівавшись, наказав селові насипати дорогу. Тоді насипали[168].

Московський інтелігент пише: „Мені дуже сподобався начальник поліції за те, що під час пожежі він дав мені доброго стусана в потилицю, щоб я не стояв, а помагав гасити“[169].

Глибоко безбожницький московський народ позбавлений творчого духу. У всіх царинах культури і цивілізації творили в московській імперії немосквини. В старій (Брокгауза і Ефрона) і навіть у вкрай сфальшованій радянській енциклопедії знайдете тисячі прізвищ творців московської культури. Серед них переважна більшість – немосковські. Навіть ті, хто мають московські, виявляються немосквинами чи напівмосквинами, коли дослідити їхній родовід. Т. зв. „русскую“ культуру творили пушкіни, гоголі, лєрмонтови, бортнянські, чайковські, глінки, брюлови, боровиковські, венеціанови і т. п. Вони творили і саму московську мову. Московська мова – мішанина фінських, татарських, українських, німецьких, французьких мовних елементів. Кажемо НЕ про міжнародну технічну та суто наукову термінологію. Йдеться про словник звичайних, щоденних слів, про граматику та синтаксис, про дух і душу мови.

Самі москвини визнають: „Всю московську державність і культуру, від Рюрика починаючи, творили немосквини. Вся наша московська історія – це ж суцільне „закликання варягів“. А ми, москвини, знаємо лише руйнувати“[170].

Натомість москвини роздмухують міфи про своїх видатних історичних осіб. Всіма засобами і способами. Як от про „геніальність“ В. Леніна. Мовляв, він був творець нових ідей, нового ладу, нового життя. Ставлять В. Леніна вище навіть за К. Маркса. Навіть історію поділили на дві доби: доленінську і поленінську, дожовтневу і пожовтневу (до 1917 року поділяли на допетровську і післяпетровську). Його глорифікацію зробили такою гучною, що навіть немосквини повірили в „геніальність“ літературного плагіатора. Навіть побіжний перегляд писань В. Леніна доводить, що його власних ідей там менше, ніж запозичених. Тема „В. Ленін – плагіатор“ важить на цілу дисертацію. Про рівень культурності В. Леніна свідчить його власна жінка: роман М. Чернишевського – досить примітивний, вузькоглядний – В. Ленін уважав за шедевр світової літератури з такими глибокими думками, що їм, мовляв, не дорівнюють думки світових філософів[171]. „Геніальність“ В. Леніна цілком виявилася в його книжечці „Держава і революція“, в якій стверджується таке: робітнича держава запровадить збройною силою залізну дисципліну. Спираючись на неї, ми, робітники, обернемо державних урядовців, інженерів на виконавців наших наказів. Робітники будуть їхніми начальниками і будуть їх наймати і виганяти за своєю вподобою. Всі вони одержуватимуть таку саму платню, що й прості робітники. Такий лад призведе до того, що поступово зникнуть усі урядовці, всі інженери, а їхні обов'язки виконуватимуть самі робітники за чергою[172]. Та навіть і ця демагогія В. Леніна є літературною крадіжкою. Те саме говорив П. Ткачов у своїх відозвах до народу[173]. П. Ткачов писав: „т. зв. шлях мирних реформ, мирного поступу є найнездійсниміша утопія, що її люди вигадали, щоб заспокоїти своє сумління і приспати справу визволення робітництва з капіталістичного ярма“[174]. Таке – слово в слово – писав і В. Ленін. П. Ткачов радив революціонерам погіршувати життя робітників, щоб їм урвався терпець, і вони зробили революцію. В. Ленін писав: „У що гіршому стані опиниться робітництво, то ліпше для революції“. П. Ткачов ненавидів селянство, вважав його за худобу, що далі своєї стайні не може і не хоче бачити світу. В. Ленін називав селян баранами, а їхнє життя ідіотським. „Розумна людина не знайде в марксизмі нічого, що може заперечити“,– писав П. Ткачов. В. Ленін повторив те слово в слово. С. Нєчаєв писав: „Моральним є все, що допомагає революції“[175]. В. Ленін повторив це дослівно. Удержавлення землі і промисловості, грабунок церков, глумливу пародію на вибори, деспотичний, жорстокий, централізований уряд, автократично ведена вождем партія-орден і т. п.– всі ці ідеї пропагував М. Чернишевський 1862 року[176].

Духовними предками В. Леніна були не лише П. Ткачов, С. Нєчаєв, М. Чернишевський, М. Бакунін та інші революціонери, а й Іван IV, Петро I, Катерина II, Микола I, О. Аракчєєв, Г. Потьомкін, А. Хомяков, Ф. Тютчев, М. Катков і т. п. Від них В. Ленін успадкував духовний, ідеологічний і політичний капітал московства. І слід визнати, що добре ним розпорядився, приніс Московщині великі дивіденди. Лише навербовані ним мільйони московських патріотів-немосквинів у всьому світі дали Московщині більше, ніж її золото.

Можливо, як ні в чому іншому, нездатність москвинів виявляється в народному господарстві. Держплан у Москві і його відділення в республіках, наприклад, складають календар польових робіт. Визначають, скільки і яких культур сіяти, як і коли орати, жати, молотити. Визначають те кожному найменшому колгоспові. Визначають навіть, скільки має вродити. Колгосп усі роботи мусить починати і кінчати за „графіком“, тобто у визначені дні. Наче не існує дощових днів, посух, граду, буревію. Не вродить заплановане, відбирають у колгоспників усе до останньої зернини, засуджуючи їх на голодну смерть, як було 1921, 1933, 1946, 1956, 1963 років у великих розмірах, а в менших відбувається щороку. Як пророкував Салтиков-Щедрін сто років тому: „Там, де були веселі села та лани пшениці, залишився самий „порядок“. Чим більше того „порядку“, тим більше безладдя. „Почалася сівба, а на поле не вивезли й половини запланованих добрив. Треба сіяти, а насіння нема, бо в осінніх звітах зазначено, що є насіння, а навесні виявилося, що воно зогнило. Треба везти на поле гній, треба орати, сіяти, треба жати, а сівалки, жниварки, комбайни, трактори стоять розібрані в майстернях, чекаючи ремонту, бо запчастин не прислали. А вже відремонтовані стоять у полі нерухомі, бо знову поламалися. В одній лише Полтавській області стоять понад тисячу невідремонтованих тракторів“[177].

Український народ займається землеробством щонайменше 5 тисяч років. Московський – від IX ст., коли прийшли українські цивілізатори з Києва. Українці користувалися плугом ще до IX ст. Московський уряд посадив у XVIII ст. на Харківщині кілька сіл москвинів. Вони дряпали землю сохою ще й у XX ст. Газети СРСР пишуть, що в самій лише РРФСР стоять 400 тисяч непридатних до роботи сільськогосподарських машин.

Мільйони селян у СРСР марнують мільярди робочих днів через безладдя керівництва. До 1917 р. продуктивність селянської праці становила 32 кг зерна за один робочий день. У СРСР, у механізованих колгоспах, 12 кг, тобто на 266 % менша, хоч колгоспники працюють на 80 % довше, ніж працювали до 1917 р.

Держплан визнав найкращим травопільний спосіб проф. В. Вільямса. Проф. Д. Прянішніков критикував травопілля, науково довівши, що просапний спосіб подвоїв врожаї в Європі. В. Вільямс був членом КПРС, а Д. Прянішніков – безпартійний. Д. Прянішнікова усунули з посади. Уряд у 1930-і роки винищив фахівців, які поділяли погляди Д. Прянішнікова. Врешті зменшення виробництва зерна, м'яса, молока, яєць тощо нарешті примусило уряд СРСР визнати просапний спосіб.

М. Хрущов наказав 1954 року зорати мільйони гектарів цілинних земель, не турбуючись тим, чи це можливо. Наказ мовчки виконували. Плугів не вистачало, орали дуже мілко навіть яловий пісок. Забракло добрив, жниварок, транспорту. Наслідок – зібрали лише 30 % від запланованого. Так 572 казахстанських радгоспів утратили 1962 року 250 млн. рублів. Ще більша біда прийшла, коли буревії змели орний шар. Одне слово, спланували так, як писав сто років тому Салтиков-Щедрін. Знавці попереджали, що в Казахстані не можна стільки орати, бо вітер змете зорану землю. Їх не слухали. Зорали навіть пасовища та сіножаті, і лише в одній області (Павлодарській) згинуло 1962 року з голоду: 18 тисяч худоби і 32 тисячі овець, а 1963 року ще 26 тисяч худоби і 102 тисячі овець[178]. Подібне господарювання притаманне москвинам. У XVIII ст. Петро I наказав привезти до Московщини десятки тисяч тонкорунних овець з Бухари на розплід. Незвиклі до морозів вівці подохли.

Перший секретар КП Казахстану М. Беляєв пояснював на пленумі ЦК КПРС у грудні 1959 р. неврожаї в Казахстані тим, що прислані поселенці тікають, бо немає тут житла, води, харчів, бракує добрив, транспорту, а до елеваторів везти далеко. Розлючений Хрущов кричав: „Ні, врожай був добрий, але половину зораної землі не засіяли. Під снігом лишили на корені 1618 тисяч га, бо 18 тисяч тракторів стояли несправні. На жнивах простоювали 32 тисячі комбайнів, 21 тисяча вантажних автомашин, 11 тисяч жниварок, а місцева влада нічого не зробила, щоб не допустити цього“[179].

Московщина визнала, що невигідно сіяти зернові в Казахстані навіть за урожайних років, бо 80 % землі тут так засмічені вівсюгом та осотом, що не повертається насіння[180]. На цілинні землі витрачено було 6,7 мільярда руб. додатково, крім звичайних затрат. Лише за два роки (1954–1955) Московщина вивезла до Казахстану з УРСР 200 тисяч молоді (60 % випускників ВУЗів), 80 тисяч комбайнів, 60 тисяч вантажівок, 200 тисяч тракторів тощо[181]. Московський план – заселювати цілинні землі молодими українцями, не давати їм там української школи,

преси, пошта не надсилає тамтешнім українцям часописи, журнали, книжки з України. Навіть звичайного сільського театру українського не дозволяють. Так господарська недолугість поєднується з антиукраїнською політикою Москви, здійснюючи діла і мрії своїх попередників. З московських же джерел можна без кінця наводити факти московської творчої яловості, нездарності. В СРСР пророкували ще 1929 року: „Нема сумніву, що СРСР за якихось три роки стане одною з найхлібніших, якщо не найхлібнішою, країною в світі“[182]. Наступний вождь 24 роки пізніше (1953) запевняв усіх: „За три роки все населення СРСР буде забезпечене харчами повністю“[183]. Через 10 років (1963 р.) той самий Хрущов купував за кордоном 14,5 мільйона тонн пшениці.

Порівняно з 1913 р. в СРСР 1954 року виробництво продуктів землеробства збільшилося лише на 15 %, тобто на 0,4 % річно[184]. Але ж за ті 40 років сільське господарство одержало нової техніки на мільярди рублів. Кількість агрономів, ветеринарів подесятерилася, в багато разів збільшилася кількість штучних добрив, виведено врожайніші сорти і т. п. А урожайність землі в СРСР ЗМЕНШИЛАСЯ на 5,5 %. У розрахунку на одну людину продукції зменшилося на 16 %[185].

Хоча війна 1914–1917 рр., а потім московсько-українська, пізніший безоглядний грабунок москвинами забрали мільйони голів худоби в Україні, проте ще в 1928 р. порівняно до 1913 р. збільшилося її поголів'я в Україні на 14,4 %: корів – на 15,3 %, свиней – на 20,4 %, овець – на 19 %. Перераховуючи за умовним мірилом, всього поголів'я в СРСР 1955 р. на 9,3 мільйона голів стало МЕНШЕ, ніж 1928 р. Самих лише корів – на 28,4 %. Навіть за два роки – від 1960 до 1962 рр. зменшилося виробництво зерна на 18 %, м'яса – на 27 %, картоплі – на 50 %[186].

Планувалося збільшити у 3-ій п'ятирічці сільськогосподарської продукції на 10,4 % щороку, а збільшилося 1938–1940 рр. На 2,3 %. У 5-ій п'ятирічці планували збільшувати на 12 % щороку, а збільшилося на 1,5 %. У 6-ій п'ятирічці (1956–1960 рр.) ЦК КПРС наказав досягнути збільшення на 70 %, а 1963 р. купив за кордоном 14,5 мільйона тонн зерна.

Секретар ЦК КПРС Л. Брежнєв на пленумі ЦК 26 березня 1965 р. говорив: „За останні роки наші плани піднести сільське господарство не виконано. За планом сільське виробництво мало збільшитися за 1959–1965 рр. на 70 %, а фактично збільшилося на 10 %. За ці ж роки приріст худоби зменшився удвічі порівняно з попередніми роками. Приріст свиней, курей зменшився більше як удвічі. Не вистачає дуже багато сільськогоспо-

дарської техніки. Жнива розтягуються на 30–40 днів. Майстерні ремонтують лише 60 % машин, а 13 тисяч колгоспів не мають майстерень. Села споживають лише 2 % електроенергії. У багатьох колгоспах колгоспники не мають ніякого голосу в розв'язанні колгоспних справ. Їм не виплачують повністю їхнього заробітку. Колгоспи одержують за свою продукцію ціну, яка не повертає навіть витрат"[187]. Московщина має величезні простори добрих пасовиськ. А 1961 р. завезли до Московщини з інших „республік" 209 тисяч тонн м'яса і 639 тисяч тонн молочних виробів[188].

До 1917 р. у московській імперії було мало сільськогосподарської техніки і мінеральних добрив, а збирали з 1 га по 16,4 цнт. зерна, 152 цнт. картоплі. А в 1959 р. зібрали: по 18,4 цнт. зерна, по 180 цнт. картоплі. У Німеччині для порівняння: по 52,8 цнт. зерна, по 450 цнт. картоплі[189].

ЦК КПРС ухвалив збільшити виробництво мінеральних добрив у п'ять разів і задля того побудував кілька великих підприємств, устаткування для яких закупив за золото в Англії. І що ж: „Гори штучних добрив марнуються на станціях"[190]. „На станціях: Березань, Свіса, Турка, Рухівка, Буялик та на багатьох інших височіють кам'яні гори. Вони утворилися зі сотень тисяч (а може й мільйонів) центнерів штучних добрив, що їх минулими роками висипали на землю проти неба. Дощі та вітри обернули їх у камінь, ні до чого не придатний. Так кожне третє підприємство штучних добрив працює у нас на вітер"[191].

Переконавшись, що ніякими соціалістичними способами (розстрілами, голодомором, каторгою тощо) не збільшити сільськогосподарського виробництва, уряд СРСР вдався до капіталістичного способу – матеріального заохочення. Але кого? Колгоспників? Ні. Наглядачів. Партія послала до колгоспів УРСР тисячі твердих московських комуністів. А матеріальна спонука для колгоспників в Україні полягала в тому, що московський уряд: 1) зменшив їхній присадибний городець з 0,25 га до 0,15 га; 2) відібрав від українських колгоспників їхню худобу; 3) збільшив українським колгоспникам обов'язкову кількість трудоднів до 300 щороку. Ці присадибні городці взагалі стали сіллю в московських очах. Вони ж бо становлять лише 2,5 % (6 млн. га) усієї орної землі, а дали, наприклад, 1960 р. 70 % усієї картоплі, 64 % усіх овочів. На тих городцях утримувалось 43 % (16 млн.) усіх корів, 23 % (16 млн.) свиней, 24 % (35 млн.) овець та кіз. Ця приватницька худоба давала 1960 р. 76 % молока на базарах, 22 % усієї вовни[192]. Такі цифри подає сама московська статистика, що навмисно зменшує товарну вагу

присадибних ділянок. Фактично цифри значно більші, бо колгоспи часто купують у селян, а постачають державі як продукцію колгоспу.

Справедливість вимагає зазначити, що одного виробу ніколи в історії не забракло і не бракує в московській державі. Це – горілка. До 1917 р. горілку продавали лише в певних місцях і ніколи – неповнолітнім та п'яним. В СРСР горілку можна купити в кожній крамниці, харчевні, на залізничій станції. В харчевнях часто немає що поїсти, але горілки ніколи не бракувало. Її продають усім. Навіть у школах п'ють. „55 % учнів пиячать“[193]. Уряд СРСР встановив низькі ціни на горілку, щоб усі могли пити. Суспільство кожної культурної держави ставить якомога більше перешкод пияцтву: накладає на міцні напої великий податок, на хліб, сіль, цукор, м'ясо, молоко і т. п.– ні. Уряд СРСР робить навпаки – дає народові дешеву горілку і дорогі харчі.

Деякі приклади безголів'я і нездарності в промисловості. Держплан запроектував закінчити 1958 року будівництво 40 хімічних підприємств в Україні. Закінчили лише 22, на інших лежить проти неба та іржавіє дорога закордонна техніка. Нікопольському заводу запланували два мільйони гусениць до тракторів. Ливарня, де мало б це виготовлятися ... не була ще побудована. Дніпродзержинському заводові належало виробити 100 тисяч керм до тракторів. Той завод тоді існував лише ... на папері у Держплані[194].

Запаморочені своєю уявною величчю, москвини будували все в „грандіозному масштабі“, скажімо величезні гусеничні трактори 30 років. Аж коли землеробство від них занепало, почали будувати менші трактори на колесах.

Все постачання зосереджено в Москві. Підприємство в Україні не має права купити потрібну сировину безпосередньо на місці, а мусить просити Москву, щоб та наказала десь комусь надіслати, хоч та потрібна сировина лежить у складі через вулицю. „Підприємства одного міністерства везуть металеві вироби з Уралу на південь, а підприємства іншого міністерства везуть такі самі вироби з півдня на Урал. Міністерство будівництва везе камінь з Криму до Дніпропетровська, а інше міністерство везе такий самий камінь з Дніпропетровська до Криму. Те саме робиться з деревом та іншими матеріалами. Сімферопольське підприємство одержує чавунні відливки з Донбасу, хоч місцева Сімферопольська ливарня може постачати такі самі відливки дешевше, не кажучи про вартість перевозу. Багато підприємств України одержують частини машин з Москви, Ленінграда, навіть

з Сибіру. А такі самі частини вони можуть самі виробляти в Україні[195]. Миловарня в Києві виробляє звичайне мило. Це мило купує миловарня в Черкасах, переварює його наново, додаючи пахощі, щоб зробити його „туалетним“.

У Челябінську великий завод сім років виробляє отрути для комах менше запланованого, тому що не одержував потрібної кількості бочок. Отруту висилали в Україну. А бочки вироблялися у тому самому Челябінську і висилалися (порожні) на продаж в Україну. В Україні до бочок, одержаних з Челябінська, насипали таку саму отруту, що її виробляли в Челябінську, і висилали на продаж до... Челябінської області. Ніякий європейський розум не збагне азійської економіки.

Відомо, що в СРСР бракує товарів, і люди миттю розкуповують все, що з'явиться у продажу. Проте 1963 року в СРСР лежало непроданих товарів на три мільярди рублів, бо навіть украй невибагливий покупець не хотів брати крам надто кепської якості, навіть на московське мірило. Микита Хрущов бідкався: „У нас щороку втрачаються мільйони центнерів зерна, бо лежать на голій землі просто неба, гниють, і миші поїдають. У нас є ще чимало ливарень, де працюють, як сорок років тому, без машин, руками, горбом. П'ять років тому побудували великі потужні преси, а лише тепер починають встановлювати їх на підприємстві, а коли вони почнуть виробляти – невідомо. Ми купили за кордоном на сотні мільйонів рублів золотом дорогі машини та устаткування, а вони роками лежать без ужитку та іржавіють. Ми виробляємо на мільйони рублів такої техніки, що має гори протоколів приймальних комісій про цілковиту непридатність її до використання. За планом підприємство має дати визначену кількість центнерів своїх виробів. Ті центнери дає, але якої якості – байдуже, аби вага. А всілякого начальства всюди і на підприємствах, і в колгоспах більше, ніж робітників“[196].

Московські володарі вже не можуть сховати правди, визнають занепад промисловості та землеробства. Так заступник прем'єр-міністра СРСР пише: „Промисловість СРСР не лише не кращає, але гіршає. За останні п'ять років продуктивність праці зменшилася у шахтах на 37 %, видобуток вугілля – на 26 %, в автобудівельній промисловості – на 34 %. І головна причина цього – це незадовільна організація і виробництва, і праці. Багато підприємств не дбають ні за продуктивність праці, ні за собівартість, ні за якість продукції“[197].

Один з керівників Держплану проф. А. Аганбегян у своєму звіті ЦК КПРС пише: „За роки 1958–1965 темпи зростання господарства СРСР упали на дві третини, а землеробства на дев'ять

десятих (з 8 % на 0,8 %). Зріст роздрібної торгівлі упав на три чверті. З усіх верстатів працює лише половина“[198]. Отже, самі московські володарі сказали, що всі московські перехвали про виконання планів, про „випередити Америку“ провалилися. Лише не додали: крім однієї царини – озброєння. У виробництві зброї Московщина виконала свої плани, бо військова промисловість і допоміжні до неї мають перевагу над іншими. У військовому комплексі працюють найліпші інженери та керівники, мають найкращу техніку, вдосталь сировини. На кошти не зважають, бо зі свого кількасотрічного досвіду Московщина знає, що загарбання нових земель обернеться великим зиском. З України одержуються незчисленні мільярди. Німеччину було пограбовано не менш як на 50 мільярдів доларів. Східноєвропейських сателітів – на 30 мільярдів. Манчжурію – на кілька мільярдів. В Іспанії Москва забрала 1937 року золота на 760 мільйонів доларів і т. д.

Та навіть ця найбільше розбудована промисловість несе на собі відбиток нездарності і творчої неповноцінності. Московщина напала 30 листопада 1938 р. на Фінляндію. За 104 дні війни, за московською „статистикою“, СРСР втратив 207 тисяч, а Фінляндія 68 тисяч убитих. За фінляндськими джерелами, СРСР втратив 950 тисяч, а Фінляндія 15 тисяч[199]. Фінляндія не мала танків, гармат, лише легку зброю з часів попередньої війни. Московщина виставила проти напівозброєного, маленького фінського війська аж 45 дивізій, озброєних найновішою зброєю, з 3 тисячами танків і 1 тисячею літаків. Фінляндія стримувала ту силу 104 дні. Московсько-фінська війна показала Німеччині, що вона, Німеччина, зможе розбити СРСР за кілька місяців. І справді розбила. Москвини пояснюють свою катастрофічну поразку 1941 року тим, що Німеччина підписала угоду про ненапад, а напала зненацька. На Нюрнберзькому суді 1946 року виявилося, що англійська військова розвідка попередила уряд СРСР за два тижні перед нападом. А в перший же день 22 червня німці знищили 1811 літаків, з них на летовищах – 1489 (у Кореї воювали 925 московських літаків, керовані московськими льотчиками. З них американці збили 835). Німеччина втратила лише 35. Німецьке військо проходило по 40 кілометрів щодня, 19 листопада було вже на Дону. На той час німці захопили 3632 тисяч полонених, 15 тисяч літаків, 22 тисячі танків, 27 тисяч гармат. Москва мала 213 дивізій на фронті (72 – в Україні) та 210 у запасі. Німеччина – 178 дивізій (з них 33 ненімецьких). Московщина мала 25 тисяч танків і 20 тисяч літаків, а Німеччина – 3200 танків і 2 тисячі літаків[200].

США подарували Московщині 1941–1945 рр. військового і невійськового спорядження на 11,6 мільярда доларів – понад 5 тисяч танків, понад 7 тисяч літаків, 10 мільйонів тонн борошна, 4,5 млн. тонн консервів (молоко, яйця, жири, м'ясо тощо), тобто понад 50 % кількості, що потребувала армія СРСР. Вже по війні т. зв. УНРРА – міжнародна, а фактично американська організація подарувала Московщині харчів, одягу, ліків, устаткування, техніки на кілька сот мільйонів доларів. Ще й після 1950 р. продавалося чимало з тої допомоги у Москві з-під поли.

США дозволили Московщині грабувати 1945–1950 рр. досхочу завойовані землі. З Німеччини Московщина вивозила цілі підприємства з інженерами, механіками, майстрами, наприклад, величезний завод підводних човнів. Лише 1945 року Московщина вивезла 92 ешелони німецьких науковців, інженерів, майстрів – 6 тисяч та 20 тисяч їхніх родин. Тим німецьким спеціалістам створила найліпші умови життя і праці, платила їм утричі більше, ніж власним. Проф. Гельмут Гротруп керував 200 німецькими науковцями й інженерами, які збудували перший московський ракетний літак.

Москвини не визнавали теорії відносності Ейнштейна і квантової теорії Планка та атомних теорій доти, доки не побачили нищівну силу бомби в Хіросімі. Так само не визнавали кібернетики, доки не дізналися, що вона допомагає виробляти другу нищівну силу – міжконтинентальні ракети і супутники.

В СРСР твердять, що лише за радянської влади розпочався розвиток промисловості. Це не так. За 23 роки (1875–1898) промисловість України збільшилася на 944 %. А за 23 роки (1917–1940) – лише на 218 %[201].

X. ЗАЛІЗНА ЗАВІСА МОСКВИНА

Москвин не знав позамосковського світу й інстинктивно боявся його. Пізніше, коли чужинці приїздили до Московщини, москвини в стосунках з ними відчували їхню культурну вищість, отже силу. І москвини завжди підозрювали їх у злих намірах і тому стежили за кожним кроком, боялися, щоб чужинецька „єресь“ не заразила їх. У XV–XVI–XVII ст. всі чужинці в Московщині (навіть і ті, що приїздили лише на кілька днів) мусили жити у відведеному для них „гетто“ – окремій частині міста, т. зв. „Немецкой слободе“. Коли виходили до міста, то за кожним назирці йшов таємний поліцай-пристав. Іноземні посольства мали в Москві свої церкви. Уряд наказав 1643 р. зруйнувати ті церкви. В угоді 1761 р. з Прусією є пункт, за яким Московщина дозволяла німцям мати свою церкву в Москві, якщо не пускатимуть до неї москвинів. І в угоді 1933 року з США є також точка, за якою дозволяється американцям мати свою церкву в Москві, якщо не пускатимуть до неї москвинів. І тепер усі іноземці в СРСР відокремлені від радянських громадян і мусять жити в окремих готелях та будинках. І за кожним з них слідкують чекісти не лише на вулицях, а й прослуховують через таємні мікрофони навіть посольства.

Патріарх Нікон у XVII ст. якось помилково поблагословив німців, уважаючи їх за москвинів. Дізнавшись про помилку, дуже лютував і просив уряд наказати всім іноземцям носити на одязі якусь позначку. Тепер у СРСР чужинців пізнають за одягом і поведінкою. І поводяться з ними інакше, ніж з своїми громадянами, всі урядовці.

У XVI–XVIII ст. москвини не їли нічого привезеного з-за кордону, доки священик не „пересвятить“ та благословить. Тепер москвини не читають жодного друкованого слова з-за кордону, доки цензура не поблагословить. Московський Церковний Собор ухвалив 16 грудня 1620 р. перехрещувати всіх немосквинів (навіть православних), що оселювалися в державі чи приїхали на тривалий час. До своїх церков не пускали навіть і православних чужинців, доки ті не дістануть московського хрещення. Немосквин, що мав стати підданим держави, мусив спершу одержати московське хрещення і навіть московське ім’я. Так перехрестили німкеню Софію Ангальт-Цербст і дали нове ім’я Катерина (II). Православну грекиню Зою Палеолог перехрестили на Софію (дружина Івана III).

Польські єзуїти пробували навертати на католицтво тих москвинів, що жили в Польщі. Задля того єзуїти запустили бороди, правили католицьку богослужбу на московський лад, розмовляли по-московськи. За 40 років не навернули жодного.

Московський історик свідчить: „Еллінська філософська мудрість викликала у москвина страх і ненависть до неї.“ Москвини мали ту мудрість за підступ людського розуму, спантеличеного дияволом. Московський „книжник“ пише: „Богомерзостен пред Богом всякий, кто любит геометрию, а се душевные грехи учиться астрономии и еллинским книгам“. Інший писав: „Аще не учен словом, не учен диалектике, риторике и философии, но разум Христов в себе имеет“.

Патріарх Нікон доручив українським та грецьким ученим богословам виправити в московських церковних книжках помилки, що їх наробили напівписьменні московські переписувачі. Він нічого нового не запроваджував, жодних змін не робив, але й ця звичайна друкарська правка викликала в Московщині великий заколот і розкол у московській церкві. Чернець Саватій писав цареві: „Эх, Государь! Смутилися и книги портят. Свела с ума несовершенная их грамматика и приезжие нехаи“ (москвини називали тоді „нехаями“ українців).

Присутні на московському Церковному Соборі 1667 р. східні патріархи докоряли протопопові Авакумові, що він не визнає те, що визнають усі православні церкви. На це Авакум каже: „Вселенские Учителя! Рим давно пал, и ляхи в ним же погибли – до конца лишилися врагами христианства. А у вас православие пестрое от насилия турсково Магомета. Немощны вы стали, и впредь приезжайте к нам учиться. У нас – Божью благодатью – самодержавие, и до Никона отступника православие было чистее и непорочнее“[202]. В. Ключевський пише, що противників виправлень було дуже багато серед московської аристократії. Отже, причиною московського спротиву Ніконові була не набоженська запеклість, а московська ненависть до чужинців і всього чужого (ксенофобія). Звідки походить та їхня ненависть – ми вже згадували. Наведемо кілька прикладів. Український архітектор Й. Старченко побудував 1683 р. „трапезную палату“ в Симоновім монастирі в Москві, що його архимандритом був також українець Г. Домецький. Уряд заслав Г. Домецького на північ за те, що він „Симонов монастырь пышно и бойко испестрил латинскими штуками и Киев паче меры хвалил“[203].

Московський Собор 1690 р. викляв і засудив на знищення твори українських письменників XVII ст. Петра Могили, К. Ставровецького, П. Голятовського, Л. Барановича, А. Радивиловсь-

кого та інших, бо „киевские книги прелести латинские утверждают“. Та той собор міг нищити лише українські книжки в Московщині. А такий же самий собор 1933 р. (Пленум ЦК КПРС) уже мав у своїх руках всю Україну і наказав знищити понад три тисячі українських книжок. Московщина знищила не лише твори, а й самих творців. Лише за п’ять років (1933–1938) з 300 письменників знищила 290[204], хоч 95 % їх належало до „трудових класів“ і прихильно ставилися до „радянської“ влади, а чимало з них були комуністами. Вигублено їх лише за те, що писали українською мовою.

Українець-єпископ заклав у XVII ст. в Москві при Чудовому монастирі греко-латинську школу для навчання священиків. Через три роки уряд закрив школу, а управителя грека Арсенія заслав до Сибіру за „неправоверность“. Міністр Ф. Ртищєв привіз у XVII ст. з Києва українських вчених богословів-ченців і наказав кільком синам московських вельмож вчитися у них. Ті учні подерли книжки, пояснюючи, що вчитися в київських ченців гріх, бо їхня наука єретична. Міністр С. Медведєв подав 1685 року царівні Софії проект Академії, за яким академіками могли бути лише чистокровні москвини. По всій Московщині заборонялося вчити іноземні мови, читати латинські, польські, німецькі й українські книжки. Академії надавалося право карати порушників цієї заборони... спаленням порушників на вогнищі. Московський монархічний уряд XVII ст. визнав той проект надто дикунським і відкинув. Радянський уряд XX ст. здійснив той проект уповні. Лише порушників не палить, а стріляє чи вигублює на сибірській каторзі.

Уряд послав 1820 р. високого урядовця А. Магницького перевірити навчання в Казанському університеті. По шестиденному дослідженні він подав цареві звіт, в якому доводив необхідність закрити університет і спалити його бібліотеку. По 1917 році Московщина прислала в Україну не одного, а тисячі магницьких. Як вони „поліпшують“ українські університети, скажемо в наступних розділах.

Міністерство освіти наказало 24 жовтня 1817 р. шкільним наглядачам і ректорам університетів пильнувати, щоб було „спасительное согласие между верою, ведением и властью“. Чи ж не те самісіньке наказують і в СРСР? Хіба що москвини „православие“ перезвали на „марксизм-ленінізм“. Наприкінці XIX ст. міністр освіти граф Уваров наказав університетам керуватися у лекціях європейської філософії засадою, що філософія є суцільною нісенітницею. Інший міністр князь В. Шахматов казав професорам: „Користь з європейської філософії не доведена,

а шкода від неї можлива“[205]. Реакціонери? Ось голос прогресивної інтелігенції, „культурної еліти“: „Європейська філософія втратила свій кредит в очах кожної людини, що нормально думає, вже ніхто не вірить у її шахрайські обіцянки. Коли ж нормально думаючі люди звертають на неї свою увагу, то лише, щоб поглузувати з неї, або з дурноти та легковірності людей, що їй вірять. Ставитися поважно до філософії може тепер лише людина напівбожевільна, чи вкрай неук“[206]. Так писали москвини перед 1917 р. і по 1917 р. не лише про філософію, а й про всю культуру європейську. Теза „гнилого Запада“ офіційно проголошена в СРСР у всіх школах, у літературі і (що найголовніше) використовується у внутрішній і зовнішній політиці. Її вигадали не комуністи, ще в XVI ст., а від них перебрали у XIX ст. монархісти А. Хомяков, Ф. Тютчєв, В. Соловйов, М. Погодін та інші.

У Московщині всіх сторіч релігійні та державно-політичні поняття з’єднувалися в єдиний світогляд. Цар – заступник Бога на землі. Московщина – єдина в усьому світі країна з правдивою вірою. Все, що поза Московщиною – єретичне, згубне, диявольське. Так вірив і неписьменний мужик XVI–XVIII ст. і професор XIX–XX ст. Тому й існувала залізна завіса на кордонах московської імперії від XI ст. по сьогоднішній день.

Архиєпископ Антоній Храповецький у своїй відозві „До волинського народу“ писав: „Болить моя душа, коли я чую, що наші селяни переселяються до Америки. Ви, прості люди, не знаєте, що то за країна ота Америка. А вона далеко гірша за Туреччину. Турки бо хоч і мають богопротивні закони, проте вірять у свого Бога. А в Америці ж самі безбожники. Не поселяйтеся, брати, серед безбожників, не переселяйтеся до Америки, не їздіть туди навіть і на тимчасові заробітки. Не переселяйтеся до тої гріховної країни. Переселяйтеся до нашого православного Сибіру, на Амур, у Туркестан, за Урал. Там – православ’я, там спасіння душі, там – держава нашого любого царя, там – наші, руські святі церкви, там не забудете Бога і святої Євангелії“[207]. Чи ж не те самісіньке пишуть тепер у СРСР про США? І нові епітети „капіталістична“, „експлуататорська“ політично тотожні старим: „безбожницька“, „гріховна“. Монархічний уряд розкривав листи з-за кордону, адресовані лише визначним особам. Їхні прізвища та адреси записував, але не карав, лише іноді (не завжди) не давав державних посад. Уряд СРСР здемократизував це: перечитує всі листи з-за кордону, а тих хто одержує, висилає до Сибіру.

Московщина боїться Західної Європи, її ідей. Саватіїв, аввакумів, магніцьких, уварових, пісарєвих було багато в Москов-

щині XVI–XIX ст., але в СРСР їх уже мільйони. Теперішня залізна завіса має кількасотлітній вік. Кілька прикладів її. Вибираючи на московський трон польського королевича Владислава, москвини уклали 17 серпня 1610 р. угоду з ним, де викреслили пункт, що дозволяє москвинам виїздити за кордон вчитися. Ніхто з СРСР не вчиться за кордоном, крім тих, що їх послано не вчитися, а шпигувати. Іван IV не дозволив виїхати за кордон жінці, що вийшла заміж за датського посла в Москві. У листі до датського короля Іван IV пояснив причину: „У нашому царстві немає звичаю віддавати вільних людей у рабство. Ця жінка є уроджена московка, і тому ми не можемо віддати її в рабство в Данію“. За часів війни 1939–1945 рр. у Москві перебувало чимало англійців та американців з різними місіями. Кілька з них одружилися з московками. Хоч Англія та США були тоді союзниками, і Московщина потребувала їхньої допомоги, проте уряд не дозволив тим жінкам виїхати з СРСР, коли їхні чоловіки поверталися додому.

Відважніші москвини іноді тікали з Московщини. Наприклад, князь А. Курбський 1562 р., син канцлера В. Ордин-Нащокіна Воін 1660 р., син Петра І Олексій – 1720 р., дипломат Г. Катошіхін – 1664 р., проф. В. Печерін – 1835 р. З СРСР втекли десятки великих урядовців і сотні менших. Вони написали книжки про життя в московській імперії: G. Katoschihin „Moskowien zur Zeit des Zaren Alexej Michajlowitsch“ 1664, I. Gouzenko „The Iron Curtain“ 1948, V. Kravchenko „I Choice Freedom“ 1946, W. Kriwitsky „I Was Stalin’s Agent“ 1940, G. Takayev „Betrayal of an Idea“ 1954, A. Barmin „One Who Survived“ 1952, O. Kasenkina „A Leap to Freedom“ 1949. Хто не міг утекти, пересилав таємним шляхом рукописи за кордон, щоб там надрукували: Б. Пастернак, В. Тарсіс, А. Терц (Андрій Синявський), М. Аржак (Георгій Даніель) та інші. Всі – немосквини (змосковщені). Батько В. Тарсіса – грек, мати – українка Приходько.

Коли чужинецькі уряди не видавали втікачів, москвини їх зваблювали „на родину“, як Петро І, що обіцяв синові не карати його, якщо повернеться, але негайно ув’язнив і власноручно закатував. Уряд СРСР проголосив 1922 року амністію всім емігрантам, які повернуться. Кілька тисяч їх повернулося і загинуло в сибірських каторжних таборах. Кого не можна було звабити, Московщина викрадала, як 1740 р. з Гамбурга небіжа гетьмана І. Мазепи – Андрія Войнаровського, а з Парижа 1930 р. генерала А. Кутепова та В. Міллера в 1937 р.

Таємне вбивство – традиційний московський спосіб. Так убито емігрантів: В. Кривитського, Г. Бєсєдовського, генерала Врангеля

(25 травня 1938 р. в Парижі), естонського міністра А. Карга (1 грудня 1924 р.), болгарського генерала К. Георгієва (14 травня 1925), сина Л. Троцького – Сєдова (16 лютого – в Парижі), Л. Троцького (1940 р. в Мехіко), єпископа Помера (12 жовтня 1934 в Ризі), посла Д. Новішина (25 січня 1937 у Парижі), генерала НКВД І. Рейса (16 вересня 1937 у Швейцарії), письменницю Т. Солоневич (3 лютого 1938), С. Петлюру (25 травня 1926 у Парижі), Є. Коновальця (24 травня у Роттердамі), Л. Ребета (12 жовтня 1957 у Мюнхені), С. Бандеру (15 жовтня 1959 у Мюнхені).

Доречно згадати таку „дрібничку“. Коли Петро І приїхав із своїм почтом до Англії, король розмістив їх у домі, відповідно устаткованому для високих гостей. По тримісячному гостюванні москвини від'їхали, лишивши дім у такому стані: підлога та стіни заплювані, меблі поламані, шпалери поздирані, дорогі образи на стінах кулями подірявлені, квіти і газони затолочені, наче полк пройшов по них і т. п. Наробили шкоди на 350 фунтів стерлінгів[208]. У Парижі Петро І поводився, як у Петербурзі. Зупиняв на вулиці чужий ридван і наказував везти його. Він та його почт заходили до крамниць, брали що хотіли і не платили. З маркизою де Роган Петро повівся так, що її чоловік кинувся його бити. На французьких аристократичних учтах Петро і його супутники не вживали виделок, брали їжу руками.

Визнавши уряд В. Леніна 1923 р., англійський уряд надав посольству Москви старовинний палац, справжній музей середньовічної лицарської культури. Багатющі фрески, великої історично-музейної вартості картини, меблі, посуд тощо. Москвини почали вести комуністичну пропаганду в Англії, і вона розірвала дипломатичний зв'язок. Посольство Москви виїхало з Англії, залишивши палац ще в гіршому стані, ніж колись Петро. Там не лише було все понищено, а й вивезено з нього всі музейні речі. На протест англійського уряду уряд Москви відказав, що відповідає лише за ті речі, на які посол дав розписку.

На учті член іноземного посольства, охочий балакун не давав Петрові нагоди мовити слово. Петро слухав, слухав, а потім мовчки плюнув тому в очі і пішов геть. Микита Хрущов плюнув в обличчя всьому цивілізованому світові, коли в ООН скинув свій московський лапоть і гатив ним по столі.

Цілковито не пускати до себе жодного іноземця Московщина не могла, бо потребувала фахівців розбудовувати державу. Чимало з них, повернувшись додому, написали спогади про Московщину, що спростовували міф про її силу, тому Московщина нищила ті книжки, а 1591 р. вимагала від англійського уряду

знищити книжку Д. Флетчера, а по відмові сама скуповувала і палила. Від австрійського уряду вимагала 1707 р. знищити книжку Ю. Корба. Підкупила 1800 р. французького друкаря, щоб той не друкував невгодні Московщині місця в книжці К. де Рульєра. Загарбавши Крим, Московщина зібрала і попалила 1833 р. татарські книги, документи, скуповувала і палила 1866 р. книжку К. Делямара, бо в ній на європейській карті була показана Україна як окрема держава. Петро I посилав своїх вивідачів по всій Європі вишукувати старі карти, на яких Україна зазначалася окремою державою, а Московщина називалася її правдивим ім'ям Moskovia. Ще коли Україна була частиною Польщі, цар Олексій вимагав від короля, щоб він заборонив друкувати українські книжки, а надруковані спалив і авторів покарав на горло.

Москвини на американській та англійській службі з допомогою москволюбів повикрадали в США і Англії, наприклад, 35 українських технічних та наукових (термінологічних) словників, що їх видала Українська Академія Наук до її розгрому 1933 р., і які Московщина знищила в СРСР разом з авторами. Тепер ті словники Україні дорожчі золота, бо доводиться складати суто українську наукову та технічну термінологію. На щастя, знайшлося кілька українських емігрантів, які відшукали ті словники у приватних бібліотеках поза СРСР і зробили з них мікрофільми, щоб вони не згинули у наступній війні. Москвини на німецькій службі понищили всі українські громадські бібліотеки та архіви в Німеччині та в окупованих німцями країнах. У Парижі – бібліотеку й архів імені С. Петлюри, у Празі – Українського Музею, у Берліні та у Варшаві Українських Інститутів, у Чехії – Українських Високих Шкіл тощо.

Щоби замаскувати загарбання України 1919–1922 рр. своїми військами, москвини в СРСР і поза ним видали безліч книжок, які доводять, що ніякої окупації не було, а український народ сам прилучив Україну до СРСР, що ніякої війни між Московщиною і Україною тоді не було. Якраз у згаданих понищених українських закордонних архівах зберігалися тисячі історичних документів, що викривали московську брехню. Іноземні історики з тих документів могли довідатися правду. В СРСР такі документи знищено ще перед останньою війною. А вцілілі задля московських потреб залишено в Академії Наук УРСР замкнутими на сім замків на сьомому поверсі будинку книгозбірні. Кремлівські можновладці знають ліпше за будь-кого справжню „силу“ СРСР. Знають, що сидять на вулкані. Знають ліпше за українців силу України і причини її слабкості. Знають, що най-

більшою її слабкістю є ЗНЕВІРА українців у власних силах, яку породило незнання української історії, бо Московщина навчала їх брехливої, перекрученої для московських потреб.

Знищені і заховані історичні документи нищили московську брехню про слабкість України, доводили на фактах СИЛУ України. Московщина знає, що саме і лише Україна заб'є осиковий кіл у могилу московської імперії. Отже, старається всіма способами ослаблювати Україну, бо пізнавши свою історію, українці напевно усвідомлять свою СИЛУ. Розуміючи це, Москва 24 травня 1964 р. підпалила український архів, що переховувався у книгозбірні АН УРСР – саме сьомий поверх, де зберігалися документи з визвольної боротьби України в 1917–1937 рр. Московщина визнала, що згоріло понад 600 тисяч документів. Раніше Московщина спалила головні національні книгозбірні в Ашхабаді (Туркменія) та в Самарканді (Узбекистан).

Московські емігранти з таємною допомогою посольства СРСР та посольства т. зв. УРСР (керівник Л. Кизя) робили все, щоб заокеанські українські переселенці не поставили пам'ятника Т. Шевченкові у столиці США. Посипалися до уряду протести проти пам'ятника. Могутня московська мафія тиснула на членів парламенту та сенаторів, погрожувала їм, якщо не скасують свого дозволу. Пам'ятник відкрив 24 червня 1964 р. колишній президент Д. Ейзенхауер. Понад 100 тисяч українських переселенців з усього світу приїхали на цю урочистість.

Самої лише залізної завіси і нищення правдивих книжок та документів замало, щоб підтримувати міф про силу Московщини. Треба якось цю силу доводити. Катерина II дала Вольтерові 25 тисяч рублів, щоб він написав історію московської держави. Микола I давав Бальзакові ще більшого хабара, щоб той написав проти книжки А. де Кюстіна про Московщину. Московський уряд до 1917 р. щороку платив паризьким часописам, щоби вони не друкували чогось шкідливого Московщині. Платив і пізніше: уряд СРСР заплатив 1925 р. паризьким часописам 750 тисяч франків хабара[209]. Всі москволюбні видання в Галичині виходили за московські рублі. Оплачуються й донині тисячі москволюбних книжок. Наприклад, відомий англійський автор політичних, економічних, націознавчих праць Сідні Веб (не комуніст) задумав написати книжку про СРСР, поїхав до Москви. Там дали йому вже написаний англійською мовою великий рукопис і виразно натякнули, що він може видати його під своїм ім'ям, перевіривши мовляв цифри та факти, а працівник московського посольства в Лондоні перекладе потрібні йому матеріали безплатно. С. Веб так і зробив, видав під своїм

прізвищем книжку: „Советский коммунизм – новая культура“ загальним накладом 100 тисяч примірників. Ця історія виявилася лише тому, що службовець міністерства закордонних справ у Москві і співавтор того рукопису Ігор Боголєпов утік з СРСР і розповів усе сенатській комісії США[210].

Та чужинець, зрозумівши, що він помилився, може „зрадити“ Московщину. Чистокровний же москвин боронитиме будь-який свій уряд. Вороги радянської влади – москвини-емігранти і москвини-в'язні боронили, боронять і боронитимуть ту владу, бо вона рятувала, рятує і рятуватиме московську імперію від розвалу. Генерал А. Денікін у 1941 р. закликав своїх колишніх генералів і офіцерів повертатися до СРСР боронити імперію. І багато повернулося. Запеклий монархіст В. Шульгін, переконавшись (за кордоном), що більшовики врятували і рятують московську імперію, назвав трагічним непорозумінням війну 1918–1920 рр. московського „білого“ війська проти московського „червоного“, бо ж обидва були московські національні, і обидва мали ту саму мету – рятувати імперію[211].

Таким чином, московська залізна завіса від усього світу існує від першого дня Московщини по сьогоднішній. Існує вже 800 років.

XI. ЯНИЧАРСТВО ЗАДЛЯ МОСКВИНА

З Північною Руссю не зломим союзу.
Ми з нею близнята по роду.

М. Драгоманов

Самі себе звоювали.

Гетьман І. Мазепа

Якби не похилилися раби,
То не стояло б над Невою
отих осквернених палат.

Т. Шевченко

Глибшого єства московського загарбництва (імперіалізму) не збагнемо, розглядаючи якийсь один його бік з якоїсь одної точки погляду. Московське загарбництво багатобічне, надзвичайно гнучке, застосовує багато різноманітних способів та засобів. Вивчаючи природні причини, що створили московське загарбництво та досі його живлять, треба водночас досліджувати його стратегію і тактику. Історики не згадують надзвичайної ваги факту: москвини кажуть правду, коли стверджують, що жодного народу не завойовували. І це – правда. Завойовувати – це перемогти військовою силою. А всім без винятку перемогам Московщина завдячує не своїй силі, а слабкості та ще глупоті своїх ворогів. Слабкість московських ворогів не була фізичною, матеріальною. Московщина підбивала під себе народи культурно, господарчо і військово значно сильніші, наприклад, Україну чи Польщу.

Чим же їх перемагала і перемагає варварська Московщина? Вживаючи сучасні поняття – холодною війною. Московське військо лише завершувало, закінчувало вже здобуту перемогу війною холодною. Від кого навчився москвин такої навіть не хитрості, а справді великої політичної мудрості? І що таке, властиво, є „холодна війна“?

Китайський стратег Сун-Тсу написав 2500 років тому „Мистецтво війни“, що її можна було б назвати „Мистецтво холодної війни“. У тій книжці читаємо: „Руйнуйте все, що зміцнює силу ворожої держави, зсередини тієї держави і руками її громадян. Для того вживайте всіх засобів і способів, не оглядаючись ні на що. Наприклад, приваблюйте, затягайте визначніших,

впливових, поважних осіб до злочинної, протизаконної дії. Потім примушуйте їх служити нашій державі, загрожуючи оприлюднити їхні підлі вчинки. Коли вони не погодяться, то оприлюднюйте всі знеславлюючі (компрометуючі) їх факти. Нав'язуйте приятельські зв'язки з шумовинням, злочинцями, продажними, покривдженими, озлобленими на владу і на суспільство людьми. Не шкодуйте грошей і зусиль, щоб поширити і поглибити всяке озлоблення, невдоволення, незгоди, ненависть, підозру, упередження поміж людьми і групами їх. Під'юджуйте молодь проти старших поважних людей. Руйнуйте національні та релігійні традиції. Поширюйте розпусту. Щедро платіть повіям, танцюристкам, шинкарям, щоб вони зваблювали молодь на пиятику і танці, що руйнують мораль і здоров'я молоді. Перешкоджайте всіма способами тим заходам уряду і суспільства, які зміцнюють духовно і фізично здоров'я ворожої нації. Робіть усе, що можете, щоб їхньому війську завжди і постійно бракувало їжі та військового спорядження і за мирного часу. А понад усе не шкодуйте грошей на підкуп донощиків та шпигунів з громадян ворожої нам держави. Мусите їх мати в усіх установах, у всіх галузях життя ворожої нам держави. Не легковажте і дрібницями. Збирайте всі відомості в одному місці, що має їх оцінити і планово використати задля нашої держави. Витрачені на все це гроші повернуться з величезним зиском. Державний муж, що володіє зібраними відомостями про ворожий народ і що має мережу своїх агентів у ворожій державі, такий державний муж важить для нас більше, ніж усі наші скарби разом, він бо ж їх збільшить, игравши війну“[212].

У кожній сусідній з Китаєм країні жили і живуть у містах, чи мандрують по країні тисячі китайців, продаючи свій крам (переважно шовкові тканини і таємно – опіум). В. Ленін створив 1917 р. кілька полків з таких китайців. Вони були найвірнішими В. Ленінові.

Ще одна книжка, що її написав у XI ст. перс Нізам-ал-Мулк. У ній читаємо, що головним завданням послів є заснувати (організувати) і керувати мережею шпигунів у країні, де він працює. Посол мусить довідуватися про все життя країни: про стан доріг, гірських переходів, про озброєння і лад війська, фортець, промисловість і землеробство, про запаси харчів, торгівлю, про стан державної скарбниці і т. п. Мусить вивчати вдачу народу, його незадоволені потреби, причини всякого незадоволення, про вплив релігії і священиків. Мусить знати життя, характер, нахили, слабкості короля, міністрів, вельмож і провідної верстви. На цих відомостях наш уряд мусить будувати свою стратегію

і тактику у війні і в дипломатії[213]. Персія мала жваві зв'язки з Індією і Китаєм від прадавніх часів, отже, китайці читали книжку Нізам-ал-Мулка. Сусідами Китаю були монголи, і вони запозичили багато чого від китайців, в тому числі і їхню стратегію й тактику дипломатії та війни. Монгольські розвідники під личиною купців, торгівців, знаючи мову, або маючи платних агентів з місцевого населення, подавали своєму урядові докладні відомості про стан держави, що її хотіли монголи завойовувати. Монгольські хани задовго до війни добре знали всі слабкі і сильні місця ворога: де, як і чим ударити. Задовго до війни вони підривали сили тієї держави зсередини; починали війну тоді, коли сила ворога вже була захитана, напівзруйнована. Тим-то Чингісхан та його наступники ніколи не мали воєнних поразок[214].

Завоювавши Московщину, татаро-монголи змішалися з прамосквинами-фіннами кровно і культурно. Створився новий азійський народ – московський. Татари були значно культурніші, і провід Московщини опинився в руках московсько-татарських метисів або чистокровних татар. Скажімо, цар Борис Годунов був татарин. Так у Московщині продовжилася стара монгольська політична і воєнна стратегія і тактика, що її тепер називають „холодною війною“, себто підрив сили ворога зсередини, руками самого ж ворога.

Влітку й восени 1917 р. московські партії боролися і билися за імперську владу. Фактично її не було, уряд був безсилий. Московські солдати розбігалися по домівках, армія розвалювалася. В Україні було інакше. Всі українські партії об'єдналися і створили українську державну владу – Українську Центральну Раду (УЦР). Її накази охоче виконували всі українці. Отже, Московщина була роз'єднана і безсила, а Україна об'єднана і сильніша, бо мала понад 100 тисяч вояків у зукраїнізованих полках, які самі, без наказу згори створилися і рвалися до бою з Московщиною. В імперському війську було понад 4 мільйони українців. Спираючись на вже зукраїнізовані полки, український уряд мав можливість змобілізувати 2–3-мільйонне військо, бо всі військові і селянські з'їзди 1917 р. домагалися цього від УЦР; вимагали повиганяти з України всіх москвинів і поставити українське військо на московсько-українському кордоні. Вимагали негайно проголосити державну незалежність України. Вихована на москволюбних ідеях М. Драгоманова українська інтелігенція (соціалістична і несоціалістична) цього якраз НЕ хотіла, прагнула протилежного. Її провідник у своїй сповіді пізніше писав: „Ми, українські демократи, були щиро і беззглядно закохані в московську демократію. Ми непохитно їй

вірили. Вірили, що її ідеали, ідеї, інтереси тотожні з нашими. Отже, московська демократична імперія є також і українською, і тому українці мають її боронити. Будь-яке відокремлення України від демократичної Московщини вважали ми безглуздим, назадницьким, згубним самій же Україні (москвини таке саме вбивають і тепер у голови українців.– ***П. Ш.***). Гасло української державної незалежності ми одностайно і з обуренням відкидали, заперечували"[215]. Ці, трагічно нещасні хохли, патріоти „единой-неделимой матушки Расеи", несвідомі свого яничарства, півроку переконували українського вояка, що військо – то „буржуйська" вигадка, щоб поневолювати трудовий народ, отже, демократична Україна війська не потребує, і радили воякам кидати зброю і йти додому панську землю ділити. Переконували, що московська демократія є найщирішою приятелькою України, і лише миру з нею прагне, а воювати проти України й не думає. Коли б таке казали москвини, то український вояк ніколи б їм не повірив. Але переконували свої, українці, та ще й учені, поважні „батьки народу", що їх Московщина колись карала за любов до України. Якже не повірити таким людям? Наслідок: столицю 40-мільйонного народу, що мав 4 мільйони вишколених вояків і вдосталь зброї, боронило лише 3 тисячі вояків, у тому числі 300 дітей, що не вміли стріляти.

Мудро вчили Сун-Тсу та Нізам-ал-Мулк. Вся трагедія України 1917–1922 років полягала в тому, що невблаганне життя примушувало українську москволюбну і соціалістичну інтелігенцію воювати проти коханої старшобратньої демократії. Примусило ворогів української незалежної державності воювати, боротися ЗА українську самостійну державу. Примусило переконаних борців за соціалізацію боротися за приватну власність. Примусило питомих безбожників звертатися за допомогою до св. Софії. Було б і справді якимось чудом, якби вони цю боротьбу виграли.

Катастрофа 1917–1922 років була карою Божою Україні за те, що її провідна верства відцуралася українських національних святощів, прадідів з їхніми заповітами, національних традицій; відцуралася власної матері – національної і християнської України. Величезний вибух національної стихії 1917 р., опинившись без проводу, розпорошився на тисячі окремих повстань, змарнувався. Цю кару Божу за національну зраду провідників бачимо в усій нашій історії від Переяслава по сьогодні. Чесних українських патріотів Московщина вигубила. Залишилися і дали нащадків моральна підлота, лакузи, що за шмат гнилої ковбаси матір рідну продавали. Їхніми руками і головою

Московщина розбудувала свою імперію і втримує її сьогодні. Тому тема „яничарства“ є чи не найголовнішою в українській історіографії. А вона й досі не розроблена. Обмежимося кількома прикладами.

Князь Костянтин Острозький, якого славлять наші малоукраїнці, був вірним слугою Польщі. Його жінка-полька католичила і польщила його дітей, а він пальцем не ворухнув. Коли князі Глинські 1507 року повстали проти Польщі, щоб відновити українську незалежну державу, Острозький став на бік Польщі. До речі, Московщина обіцяла Глинським свою військову допомогу. Коли ж вони повстали, допомогла... Польщі. Навіть ув'язнила Глинських, коли вони після поразки втекли до „союзниці“ Московщини. За Б. Хмельницького найбільшим польским яничаром був Адам Кисіль.

Кошовий Запорізької Січі Яків Барабаш та полковник Мартин Пушкар підняли 1658 р. повстання проти гетьмана Івана Виговського саме перед вирішальним Конотопським боєм. Проте І. Виговський вибив до ноги стотисячне московське військо так, що цар Олексій наказав своїм воєводам замиритися на будь-яких умовах і сам збирався тікати з Москви. Татари були союзником України і допомагали І. Виговському, отож на той час не було в Криму татарського війська. Користуючись з цього, кошовий Іван Сірко напав на Крим і пограбував його. Обурені татари залишили Виговського і подалися до Криму, руйнуючи все на своїм шляху і забираючи тисячі українських бранців. Чи І. Сірко був дурень, чи підкуплений Московщиною? Без татарської допомоги сили І. Виговського значно зменшилися. Використовуючи це, полковники Іван Безпалий, Тиміш Цюцюра, Яким Сомко, Василь Золотаренко, Іван Сірко з допомогою Московщини підняли 1659 р. повстання проти гетьмана І. Виговського і цим так ослабили силу України, що Московщина вже змогла накинути Україні свої умови миру. Як назвати цих полковників?

Гетьман Іван Брюховецький віддав 1665 р. Московщині рештки самоуправних прав України, хоч не був примушений нічим і ніким. Хто ж був І. Брюховецький?

За намовою москволюба єпископа Лазаря Барановича полковник Дем'ян Многогрішний зрадив 1669 р. гетьмана Петра Дорошенка. Московщина зробила його гетьманом, і він віддав їй ще більше прав України (Московщина пізніше віддячила йому – заслала до Сибіру). Як назвати Д. Многогрішного?

Налякавшись перемог гетьмана Петра Дорошенка, Московщина погодилася прийняти його вимоги: забрати з України московські залоги і не втручатися в жодні справи України.

Але полковник Іван Самойлович переконав москвинів не поступатися гетьманові, а далі продовжувати війну, обіцяючи допомогти Московщині розбити П. Дорошенка. За це Московщина зробила Самойловича гетьманом, і він обрав на Київського митрополита завзятого москволюба князя Гедеона Четвертинського та послав його 1685 р. висвячувати не до Вселенського Патріарха, як це було від князя Володимира і до того часу, а до московського патріарха. Так він підпорядкував Українську Церкву московській, не примушений ніким і нічим. Як назвати І. Самойловича?

За Богдана Великого десятки таємних брюховецьких, самойловичів, барабашів, пушкарів одержували від московського царя „жалованые грамоты" на землю в Україні. Але вони їх закопували, ховали, бо Великий Богдан рубав таким Юдам голови.

Генеральний Суддя Василь Кочубей, сотник Іван Іскра та інші неодноразово попереджали Петра І, що І. Мазепа його „зрадить". Вони повідомляли московський уряд про кожний крок І. Мазепи, що видавався їм за підготовку до „зради". Тим вони не дали великому гетьманові підготувати Україну до збройного порахунку з Московщиною. Коли І. Мазепа відкрито підніс свій меч на Московщину, вони відкрито стали допомагати Московщині. Так сотник Жарівка-Покорський виказав Московщині таємний підземний вхід до фортеці Новгород-Сіверського. Полковник Гнат Галаган показав Московщині доступ до Запорізької Січі. Полковник М. Бурляй здав Московщині фортецю Білу Церкву за хабара. Полковник Іван Скоропадський здав Московщині без бою твердиню Стародуб. За це він одержав з московських рук безправну гетьманську булаву. Сотник Іван Ніс показав Московщині таємний підземний вхід до Батуринської твердині. Бій під Полтавою, що визначив долю України на наступні століття, виграв не Петро І з його 50-тисячним військом. Той бій виграла одна мала людина без жодного війська. Як?

І. Мазепа довго готував Батурин до війни. Він його добре зміцнив, заготував там багато зброї, пороху, харчів. Командували Батуринською залогою полковник Дмитро Чечель, генерал Фрідріх Кенігсек, сотник В. Нестеренко. Їх, поранених, москвини взяли в полон і закатували на смерть. Ф. Кенігсек вмер по дорозі до штабу, і москвини четвертували його тіло. Всіх батуринців, разом з жінками і дітьми, москвини по-звірячому закатували. Батуринці билися геройськи. Отже, Батурин міг витримати кількамісячну облогу. А І. Мазепа запізнився прийти з військом лише на кілька днів. Москвини забрали в Батурині 40 гармат і багато пороху та харчів. Під Полтавою стріляли

лише 4 шведські гармати, бо Карл XII втратив ще перед тим майже ввесь свій обоз та гармати. Натомість москвини мали 72 гармати (40 з них були з Батурина) і багато пороху.

Несподіване падіння Батурина визначило наслідок Полтавського бою не лише тим, що І. Мазепі забракло гармат, пороху, харчів, але й тим (а це найголовніше), що та московська перемога перелякала не тільки багатьох українських старшин, але й турецького султана. Полковник І. Скоропадський хоч і був з І. Мазепою, але без бою здав Стародуб і приєднався до Петра. Турецький султан, що погодився взяти участь у війні, після Батурина не відважився воювати з Московщиною.

Стан під Батурином був подібний до стану під Конотопом. Конотоп під командою полковника Г. Гуляницького витримав 70 днів облоги. І гетьман І. Виговський мав час зібрати військо, розбити москвинів під Києвом і прийти під Конотоп та розгромити 100-тисячне московське військо. Гетьман І. Мазепа мав більші, ніж І. Виговський, можливості розбити Московщину, бо на той час вирішальним чинником стала загальна всенародна ненависть до Московщини. Від Переяслава до Конотопа минуло лише 5 років (1654–1659), і Московщина ще не мала ані сили, ані часу показати Україні свої хижацькі зуби. Від Переяслава ж до Полтави минуло 50 років часу, і Московщина вже залила Україні сала за шкіру стільки, що навіть москволюби побачили, що вона несе їм смерть. Отже, на заклик І. Мазепи могла повстати як один вся Україна. Повстала б, якби не приголомшило всіх раптове падіння Батурина. Коли б Батурин витримав московську облогу 2–3 тижні (а він міг витримати і 2–3 місяці, якби І. Ніс не виказав таємного входу до міста), І. Мазепа розгромив би московське військо під Батурином, як колись І. Виговський під Конотопом. І це не безпідставне припущення. О. Меншиков мав під Батурином 30 тисяч війська та 20 гармат. Карл XII мав 18 тисяч війська і кілька гармат. І. Мазепа мав 18 тисяч війська і в Батурині 10 тисяч залоги з 40 гарматами. Всього ж армія Петра налічувала 100 тисяч, Карла – 70 тисяч, І. Мазепи – 60 тисяч вже в полках, а міг покликати п'ятикратно більше. Крім того, боєздатність українців і шведів була значно більшою (12 тисяч шведів розбили під Нарвою 34 тисячі москвинів). Та найбільшою силою Мазепи був сам український народ. Тут мусимо дещо відхилитися від теми, щоб заперечити одну з багатьох московських байок.

Походження, вдача, світогляд, родинні, громадські, державні ідеали та лад українського і московського народів є не лише протиставні, але й непримиренно ВОРОЖІ, бо взаємно себе

заперечують. Як не може бути компромісу між Божеським і диявольським, між вогнем і водою, так між українським та московським народами. Це довела історія обох народів. Від Переяслава й по сьогодні Московщина московщить Україну всією величезною силою своєї імперської машини. Переконавшись, що ні „кнутом“, ні „пряником“ не змосковщити, ВСЕ московське суспільство (насамперед освічене) кинулося доводити малоросам „братерство велико-мало-бєло-русів“. А ті „брати“ воювали між собою 1148, 1155, 1169, 1240, 1514, 1618, 1659, 1660, 1676, 1709, 1712, 1775, 1855, 1905–1907, 1917–1922, 1941–1955 рр., не кажучи про щоденну запеклу боротьбу-війну від Переяслава й досьогодні. Слід визнати, що й московська і українська інтелігенція щиро повірила у те „братерство“. Обидва народи не повірили тій вигаданій теорії, бо щоденне життя доводило її облудність. Кожний вияв боротьби українського народу за державну незалежність москвини виставляють як бунт окремих осіб чи малих груп „мазепинцев, петлюровцев, бандеровцев, сепаратистов“, але не українців. Мовляв, ці групи зрадили не лише Московщину, а й свій власний український народ, бо продалися ворогові обидвох народів: московського і українського. Мазепинці – Швеції, петлюрівці – Франції, Англії, бандерівці – Німеччині. Можна зауважити, що москвини справді вірять, що продалися.

Та вибух 1917 р. української національної стихії, одностайні ухвали селянських з’їздів (кожний з кількох тисяч делегатів), що вимагали негайно виганяти з України москвинів і проголосити державну незалежність України, і нарешті кількарічна (1917–1923) кривава збройна війна українського селянства з московськими зайдами довели аж надто наочно, що отих „сепаратистов“ було 35 мільйонів. Москвини змушені „доводити“, що своїм національним відродженням Україна завдячує ... Московщині, що українську державу (УРСР) українці могли створити лише тому, що їм допомогла її творити ... Московщина і т. п. На цю тему видали тисячі книжок разом з „науковими“ історіями України. „Ловкость рук и никакого мошенничества“. Так і поразку великого гетьмана та мазепинців „пояснюють“ московські історики (а за ними й наші підголоски) тим, що мовляв, український народ не підтримав І. Мазепу, бо він гнобив народ і сприяв шляхетському гнобленню.

Наші „мудрі по шкоді“ демократи (що програли 1917 р. боротьбу з Московщиною) закидають Б. Хмельницькому та І. Мазепі (людям XVII ст.) брак демократизму (в XVII ст. не було демократії в усьому цивілізованому світі, Європа почала доро-

стати до неї щойно у XIX ст.). Ніхто з українських науковців не дослідив ще заходів Б. Хмельницького та І. Мазепи щодо поліпшення добробуту народу, захисту його від шляхетської сваволі. Обидва були великими державними мужами і розуміли вагу кожного стану у державному житті. Не може бути сумніву, що вони обидва дбали про всю націю, про всі стани, отже, і про селянський та ремісничий. Той же І. Мазепа видав 1691 р. універсал, яким затверджував права козаків та селян на землі, що їх вони одержали за Б. Хмельницького, і забороняв старшині силувати селян та козаків до праці. Наказував полковникам повідомляти його про всілякі утиски селян, міщан і козаків.

Та повернемося до Батурина, до наслідків зради Івана Носа. За 50 років від Переяслава Московщина своїми дикими здирствами, грабунками, вбивствами так розлютила український народ, що він голіруч знищив би московські залоги. Три полки: Миргородський, Лубенський і Прилуцький не виконали Петрового наказу приєднатися до московського війська. Петро знав це і у своїх відозвах до українських селян обіцяв звільнити їх від панщини, від податків, від утисків. Нахабно запевняв, що ніде у світі нема такої волі і такого добробуту, як у московській державі.

Після погрому Батурина Петро негайно послав 30 тисяч війська відтяти Запорізьку Січ та українські полки від І. Мазепи. Зруйнувавши запорізьку твердиню Переволочну, спаливши гетьманську столицю, Петро розіслав по всій Україні своїх людей, які іменем царя обіцяли всілякі нагороди тим, хто допоможе Московщині покарати „мазепинцев-изменников“. Від Петра І й досі Московщина не дозволяла розбудовувати Батурина і Чигирина (навіть і Глухова). Не дозволяла закладати там середніх шкіл. Не дозволяла будувати там залізниць. Навмисно тримала ці гетьманські столиці в стані глухих, маленьких, забутих повітових містечок. Катерина II наказала робити все, щоб зникла в народі пам’ять про гетьманщину. Прихильників гетьмана Петро наказав садити на палі, четвертувати, а мерців не ховати кілька днів, щоб їхній жахливий вигляд залякував українців. Тоді Дніпром плили сотні плотів, що на них були шибениці з повішеними мазепинцями. Тоді Московщина спалила сотні українських сіл та містечок разом з людьми. Московщина робила те самісіньке в 1918–1923 рр. і в 1941–1945 рр.

Протримайся Батурин 1–2 тижні, гетьман зі шведами встиг би прийти і розгромити московську облогу. Тоді одразу прилучилися б до гетьмана всі українські полки і вся Запорізька Січ (40 тисяч запорожців з гарматами). Та найголовніше – вибухло

б стихійне всенародне знищення московських залог по всій Україні. За таких обставин Московщина не розпочинала б ні Полтавського, ні якого іншого бою, і москвини тікали б з України наввипередки, покинувши всі гармати і обози. І вся історія Східної Європи була б тепер цілковито інакшою. Отже, Полтавський бій виграв не московський цар під Полтавою, а український сотник І. Ніс у Батурині. Після Полтави таких Юдяничарів розплодилося тисячі. І це вони вигравали Московщині всі подальші бої з Україною. Це вони розбудували і зміцнили московську імперію. Це вони тримали і тепер тримають Україну в стані безправної, безсилої, по-хижацьки визискуваної Московщиною колонії. Без їхньої допомоги не існувала б московська імперія. Тим-то треба ближче приглянутися до отих носів, галаганів, кочубеїв, самойловичів, драгоманових, винниченків, скрипників ... ім'я їм – легіон. Їхні прізвища і дії знайдете у московських енциклопедіях. Згадаємо лише кілька.

Петро І не міг знайти серед москвинів не те що досить письменних (сенатори князі О. Меншиков і А. Долгорукий були неписьменні), але бодай тямущих людей, що могли би проводити його реформи, і привозив цивілізаторів з Європи. Московщина привозила до себе тисячі німецьких інженерів та знавців-науковців також по Першій і Другій світових війнах. Крім німців Петро І запрошував багато українців, давав їм високі посади та титули, як Теофанові Прокоповичеві, П. Ягужинському та багатьом іншим. Т. Прокопович після Полтави зустрів Петра в Києві палкою промовою (панегіриком) „Слово Похвальне Царю Пєтру о победе под Полтавой", яку Петро наказав надрукувати, а Прокоповича забрав до Петербурга і зробив архиєпископом та головою Св. Синоду, тобто главою московської церкви, бо Петро знищив патріархат. Цей запроданець написав ще більше своїх „похвал"[216].

Високоосвічений богослов Теофілакт Лопатинський зустрів Петра в Москві цареславною промовою і пізніше написав ще кілька таких самих. За дорученням заступника патріарха Степана Яворського (також „вєрного малоросса") він відправив богослужбу „Служба благодарственная о победе над шведами под Полтавою", де вславляв Петра і проклинав І. Мазепу. Ця „служба" суперечить церковним канонам Православної Церкви. Так український богослов упав морально аж до блюзнірства. Цю „службу" московська церква записала до „Месячной Минеи" на 27-е червня. За нею проклинали І. Мазепу щороку двічі та ще й словами українця.

Інший український богослов Гаврило Бужинський написав та виголосив цареславних промов більше, ніж Т. Прокопович та Т. Лопатинський разом[217]. Навіть самі москвини писали (в енциклопедії Брокгауза і Ефрона), що він аж надто по-рабски переборщував. Цар призначив його радником Синоду та головним цензором видавництв і шкіл. На цій посаді він щосили московщив українські видання та школи. Так само автором Ємського царського указу 1876 р., яким заборонялась українська мова, був яничар М. Юзефович. Писали і видавали свої цареславні твори: Платон Петункевич, Іван Краменецький, Афанасій Заруцький та інші. Московські історики називають ті писання гидко-лакузними. Кожний з тих перевертнів одержував високу посаду. В СРСР Московщина нагороджує корнійчуків, тичин, бажанів, кириченків і т. п. посадами „міністрів“ у т. зв. УРСР. Та в імперії ті посади були справжніми, себто з правом наказувати навіть і москвинам. А в УРСР ті посади „липові“, з правом лише виконувати накази Москви. Проте корнійчуки, бажани, тичини можуть принаймні виправдовуватися тим, що на потилицю кожного з них спрямована цівка „старшебратнього“ нагана з наказом славословити московщення і грабунок України. Тисячі тих, хто насмілився мовчати, наклали головою. Прокоповичі-лопатинські були підлішими за своїх близнюків в СРСР, бо в монархічній імперії їх не примушували ставати яничарами. Це вже сьогоднішня Московщина вигублює тих, хто не хоче ставати яничаром.

Катерина II обернула Гетьманщину на Малоросійське генерал-губернаторство. Зруйнувала Запорізьку Січ, а її землі роздала своїм фаворитам, обернувши запорожців у кріпаків. Вона покріпачила все українське селянство, загарбала землі українських церков та монастирів, відібравши в них засоби утримувати школи, де готували сільських учителів. Тим учителям заборонила навчати в школах. Вона викинула Могилянську Академію з будинків Братського монастиря, де вона містилася від заснування. Українська шляхта не раз просила дозволу заснувати й утримувати власним коштом університет в Україні. Катерина не дозволила. Українці просили дозволу заснувати бодай військову школу в Глухові, де стояв порожній палац гетьмана К. Розумовського. Відмовила. Митрополита Арсена Мацієвича замурувала живим у Ревельській в’язниці за те, що він протестував проти нищення українського шкільництва і грабунку українських монастирів.

За Катерини II канцлером імперії був Олександр Безбородько, а міністром освіти – Петро Завадовський. О. Безбородько

одержав найвищий титул „светлейший князь Российской империи“ та великі маєтки в Україні. П. Завадовський одержав титул графа і великі маєтки в Україні.

За Єлизавети (1742–1762) випадково пощастило Україні. Олекса Розумовський став неофіційним (хоч шлюбним) чоловіком цариці і мав великий на неї вплив. Він відновив гетьманат, поставивши на гетьмана свого брата Кирила. Кирило з його допомогою мав можливість відновити Україні права Переяславської угоди. А щонайменше – закласти тверді основи культурного розвитку України. Наприклад, міг відбудувати Київ, заснувати університет у Києві та Українську Академію Наук (Єлизавета поставила його – 18-річного хлопця – президентом Імператорської Академії Наук у Петербурзі), і так розпочалася б у XVIII ст. та культурна праця, що її розгорнули українці аж у XIX–XX ст. Кирило міг розбудувати українське шкільництво та видавництва і т. п. Нічого подібного Кирило не збирався робити. Навіть свій палац побудував не в Києві, а в малому Глухові (навіть не в Батурині чи в Чигирині). Жив переважно в Петербурзі і там розважався, а не управляв Україною. Правила нею українська старшина. І вона була зробила перший крок до визволення України – всі московські залоги забралися з України. Другим кроком було б, щоб Єлизавета проголосила Кирила спадковим гетьманом. Смерть її не дала цього здійснити.

Наступниця Єлизавети – Катерина II наказала Кирилові зректися гетьманства. Він це дуже радо зробив, а за таку „верность“ Катерина зробила його головнокомандувачем імперського війська та дала 35 тисяч десятин землі в Україні. Продовження автономності України – це припинення її московщення. Самоуправна (автономна) Україна не пасла б задніх у відродженні європейських націй, як це сталося в нашій історії. А тоді московська імперія була б змушена 1848 року піти шляхом Австро-Угорської імперії. А такий шлях скінчився б 1917 р. тим самим, що й шлях Австро-Угорської. Так би сталося, якби Кирило Розумовський (і його брат Олекса) був не другим Скоропадським (Іваном чи Павлом), а другим, якщо не І. Мазепою, то Петром Дорошенком чи Павлом Полуботком. Були тоді в Україні хоч би і менші мазепи, дорошенки, виговські, орлики, полуботки, гордієнки. Були, але за ними стежили тодішні кочубеї, іскри, галагани, носи, прокоповичі і виказували московському урядові. А „верные малороссы“ – Олекса та Кирило Розумовські боялися захищати мазепинців, боялися вигублювати яничар.

Надалі аж до 1917 року більшість провідної верстви України були „верными малороссами“ (в Галичині вірними австріяками).

По 1917 році чимало з них стали українцями і наклали своїми головами у війні за українську державну незалежність. Але чимало лишилися якщо не малоросами, то малоукраїнцями. З тисяч лише найвизначніших малоросів, будівничих московської культури та імперії від XVII ст. по XX ст. згадаємо лише кілька, а решту знайдете в московських енциклопедіях. Міністри, губернатори, сенатори: князь О. Безбородько, граф О. Розумовський, граф П. Завадовський, граф В. Кочубей, граф Г. Милорадович, граф І. Гудович, П. Ягужинський, І. Журман, В. та М. Туманські, М. Миклошевський, І., В. та О. Ханенки, М. Сперанський, В. Ковалевський, М. Родзянко, М. Терещенко, В. Затонський, Ю. Коцюбинський, О. Кириченко, Н. Кальченко, М. Криленко, О. Корнійчук, П. Любченко, М. Скрипник, П. Шелест, А. Скаба і сотні інших. Генерали: С. Ширай, О. та Ф. Туманські, М. Макаренко, Р. Кондратенко, В. Овсієнко, П. Дибенко, О. Колчак, С. Ковпак, К. Москаленко, С. Тимошенко, А. Юзефович і сотні інших. Академіки, професори: М. Лобачевський, В. Вернадський, М. Бурденко, О. Карпінський, Г. Козицький, О. Касименко, І. Кириченко, П. Капиця, Д. Кавунник, П. Юркевич, В. Зіньківський, В. Григорович, В. та І. Грабарі, Г. Ільїнський, М. Каченовський, В., І. та О. Кістяковські, А. Комар, М. Коялович, П. та М. Заблоцькі, П. Лащенко та тисячі інших. Єпископи: С. Яворський, Т. Прокопович, Г. Бужинський, Г. Вишневський, Г. Концевич, І. Кульчицький, І. Боголевський, В. Ліницький, Л. Горка, С. Калиновський і десятки інших. Малярі, скульптори: М. Козловський, Д. Левицький, К. Головачевський, В. Боровиківський, І. Мартос, І. Крамськой, К. та М. Маковські, В. Бродський, Я. Станіславський, С. Милорадович, М. Скадовський, К. Климченко, П. Котляревський, В. Конашевич, О. Кравченко і сотні інших. Письменники: М. Гоголь, Г. Данилевський, В. Короленко, М. Зощенко, А. Аверченко, А. Ахматова (Горенко), І. Бунін (Буньковський), В. Немирович-Данченко та сотні інших. Композитори: М. Глінка, П. Чайковський та інші.

Серед цих тисяч здібних, розумних, високоосвічених -енків були й такі, що любили Україну і навіть дещо зробили задля її культури, але всі вони були щирими патріотами московської імперії і ворогами української державної незалежності.

Повторюємо: без українських яничарів (та інших змосковщених чужинців) самі москвини ніколи б не розбудували своєї убогої Московщини на велику імперію. Це стосується всіх століть. Та московський імперіалізм XX ст. зруйнував Україну безмірніше за всі попередні. Ніхто в світі не знає, якою мірою отруїла

Московщина українську душу своїм рабством. Лише новий 1917-й рік це виявить. А щоб зустріти той новий 1917 рік з розплющеними очима, скористатися з досвіду старого, не повторити його помилок – мусимо пригадати події того старого 1917 року, що приніс Україні нечувану в історії руїну, муки, жертви, смерть.

Іноземці запитують: „Яким чином ваша 40-мільйонна, багата і культурна нація не змогла втримати по 1917 році своєї державної незалежності, а значно менші і бідніші народи утримали?“ Паленіючи з сорому, викручуємось сіном, мовляв, Московщина завоювала Україну військом. Коли б чужинець перепитав: „А скільки війська мала Московщина 1917 року і скільки Україна?“, то ми червоніючи, мовчали б. Найсоромнішим було б нам запитання: „Чому Московщина відбудувала своє розвалене військо, а Україна не відбудувала, хоч мала в імперському війську чотири мільйони вишколених вояків, старшин і генералів?“ Але самі мусимо знати відповідь: ХТО і ЯК знищив проголошену 1917 р. Українську Народну Республіку. Відповідь правдиву, а не викрутаси тих, хто її повалив. Відповідь трагічно проста. Повалив її Іван Ніс XIX ст. І повалив тим самим способом, що ним повалив Україну Іван Ніс XVIII ст., себто таємним підступом, завівши ворога до твердині українського національного світогляду. Називався той Іван Ніс XIX ст. проф. Михайло Драгоманов. Іван Франко визначив цього руйнівника української державності коротко, але вичерпно – gente Ruthenus, natione Russus, тобто – москвин української крові, а точніше – яничар.

„Кожна революція була спершу думкою в голові одної людини“,– каже американський філософ Р. Емерсон. Могутній голос нашого національного пророка Тараса розбудив (хоч і не багатьох) українських інтелігентів з національного сну. Зароджувалася українська національна революція. Московщина це зрозуміла і тому жорстоко покарала батька тієї революції – великого Тараса. Покарала, судивши Кирило-Мефодієвське Братство, хоч Т. Шевченко до нього не належав. Членів же Братства покарано дуже легко, бо Московщина розуміла, що їхні химерні (утопічні) мрії московській імперії не загрожують.

Українська національна революція почалася тим, що пробуджені Т. Шевченком українські інтелігенти заходилися досліджувати, вивчати свій народ. Побачивши його багатющі культурні скарби, вони почали випростовувати свій зігнутий московським духовним рабством національний хребет. Ідея української державності („в своїй хаті – своя правда і сила, і воля“)

стала на шлях її здійснення, на шлях національної революції („вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте"). Приклад Т. Шевченка показав Московщині, що фізичне насильство над борцями за волю України збільшує силу України в її боротьбі з Московщиною. І Московщина вжила свого століттями випробуваного азійського способу: нищити ворога духовно, морально, ще й руками самого ворога. Московщина взялася ЗБИТИ НА МАНІВЦІ українську НАЦІОНАЛЬНУ революцію. І вона зробила це з подиву гідним успіхом.

У XIX ст. ширилася по всій Європі пошесть соціалізму з його утопіями скасування приватної власності, одержавлення чи усуспільнення всього землеробства, промисловості, торгівлі, зникнення націй, національних культур і мов, держави, світового об'єднання людства в одній наддержаві тощо. Вони не приваблювали загал, бо були надто теоретичні, далекі і не зрозумілі йому. І соціалісти мусили позичати у демократії ідеї зрозуміліші, життєвіші, пекучіші загалові: усунення визиску робітників капіталістами, забезпечення здоров'я і добробуту всього населення, політична рівноправність усіх громадян, обраний усім народом і відповідальний перед ним уряд, свобода слова і об'єднань тощо. Такі демократичні ідеї український народ створив тисячі років тому. І не лише створив, а й здійснював їх[218]. Отже, вони були близькі, самозрозумілі світоглядові та вдачі українця. Тим-то українська інтелігенція – а надто молода – захопилася демократичними ідеями, що їх вкрав (узурпував) соціалізм у демократизму і привласнив. Захопившись цими НЕ соціалістичними, а демократичними ідеями, наша інтелігенція недогледіла ідей суто соціалістичних. А одною з них є деспотична, зцентралізована, всеохоплююча (тоталітарна) безвідповідальна влада зграї найвищих соціалістичних вельмож. Лише така влада зможе терором накинути людям соціалізм. Отже, соціалізм – проти демократизму. Соціалізм заперечує демократизм. Цього й недобачила українська інтелігенція. Чому?

Потяг до щастя і справедливості притаманний людині. Духовно розвинена людина тужить за справедливістю. Ця туга породжує ВІРУ у можливість здійснити справедливість і прагнення знайти способи здійснити її. Так з первісних дикунських релігій розвинулися великі сучасні, і найбільша з них – християнська. Основою кожної релігії є ВІРА, а не знання. Віра ж і знання належать до двох різних світів: віра до духовного (душі), нематеріального, а знання – до світу матеріального, раціонального, фізичного. Глибока (а не поверхова), непохитна віра завжди була більшою силою, ніж знання, і буде сильнішою,

доки людина буде людиною. Релігійного фанатика не переконають жодні розумні докази, віра і розум лежать у двох несумірних світах. Так само, як душевний біль, радість, любов тощо не зміряти метром, не зважити кілограмами. Віра перебуває поза розумом і тому завжди некритична. Релігійні догми не доводять розумом. „Вірте і віра врятує вас“,– вчать усі великі релігії. І не лише вони, а й найновіша психотерапія. Можна навести тисячі фактів, коли віра справді рятувала життя людям[219]. „Віра може гору зрушити“,– каже Св. Письмо. Історія записала тисячі фактів, коли віра справді „зрушувала гори“, себто творила логічно неможливе. Соціалізм має всі прикмети релігійної віри. Всі суто соціалістичні теорії є не що інше, як релігійні догми, тобто недоведена розумом, безпідставна віра. Соціалістична ж фразеологія – це лише завіса, за якою криється недоведеність ВІРИ в соціалістичні утопії. Німецька соціалістична партія була найстарша, найбільша у світі і дала найвизначніших теоретиків і практиків соціалізму. На з’їзді в Бад-Годезберзі 15 листопада 1959 р. цілковито відцуралася марксизму 340 голосами проти 16.

Саме життя невблаганно довело необґрунтованість, химерність соціалістичних догм. Перша же спроба здійснити чистий соціалізм, тобто без його запозичень у демократизму – ганебно провалилася в СРСР, вигубивши мільйони невинних людей і обернувши багатющу Україну на духовний і фізичний цвинтар. Але це сталося по 1917 році, а до 1917 р. соціалізм у московській імперії дав кілька десятків своїх мучеників. Серед них багато немосквинів, зокрема українців Софію Перовську (з роду К. Розумовського), А. Желябова, Д. Кибальчича, В. Дебагорія, Я. Стефановича, Д. Лизогуба, О. Малинка та інших. Їхня жертовна кров освятила соціалізм в очах людей. На місце одного страченого владою борця за соціалізм приходили десятки нових. Українці зі своєю ідеалістичною культурою і світоглядом не могли не повірити такій ідеї, що творила мучеників. І повірили. Ніякої трагедії не було в тому, що українська інтелігенція повірила в соціалістичну релігію. Не було, бо раніш чи пізніше саме життя зруйнувало б її, як зруйнувало у німців. Трагедія ж не лише українських соціалістів, а й усієї України полягає в тому, що вони увірували в соціалізм МОСКОВСЬКИЙ. Наголошуємо: в московський. А він був зовсім іншим, ніж європейський. К. Маркс назвав московський соціалізм „монгольським“ соціалізмом Чингіс-хана.

Європейський соціалізм народився і виріс на ґрунті європейської (а не азійської) культури, яка розвинулася з греко-римсь-

кої, засвоюючи її етику та правосвідомість, з ідеями вільної думки, людської гідності, честі тощо. За 15 століть християнства Європа засвоїла також християнську філософію з її людяністю (гуманізмом), вимогою справедливості, першості духу над матерією, ідеєю любові, Предвічного Єдиного Бога з Його великими законами. Діти цієї культури – європейські соціалісти були насамперед гуманістами. В Україні їх зразком були І. Франко, М. Павлик, Ю. Бачинський.

Та найціннішим здобутком європейської культури була КРИТИЧНА думка. Вона породжувала нові ідеї, вільну боротьбу ідей і стала матір'ю європейського поступу. Боротьба ідей розвинула розум європейця, який умів знайти межу між химерним і життєво можливим та корисним усій нації. Європейські соціалісти були насамперед патріотами, а вже потім соціалістами. Так європейський критичний розум разом з європейською – у своїй основі християнською – культурою і духовністю не міг сприйняти соціалістичного деспотизму з його похідною – рабством та стадністю. І європейські соціалісти стали на шлях демократичного реформаторства. Москвини проголосили європейських соціалістів зрадниками робітничого класу і ненавиділи їх більше, ніж капіталістів, бо європейські соціалісти, поліпшуючи реформами життя робітництва, усували ґрунт з-під московського деспотичного соціалізму.

Як ми вже згадували, духовність, культура і світогляд українця є наскрізь європейські з тої простої причини, що українець є європейцем расово і співтворцем європейської культури ще з доісторичної доби. Москвин же наскрізь азіат. Отже, українські соціалісти мали б піти шляхом європейських. І справді, українські соціалісти, які були поза впливом московської культури – в Галичині, в Буковині – пішли європейським шляхом. М. Драгоманов настирливо завертав їх до московського соціалізму. І. Франко гостро глузував з того чингіс-ханського соціалізму М. Драгоманова. Наші галицькі соціалісти не були революціонерами, а лиш реформаторами. Вони не пішли до соціалістичних партій нації – гнобительки українського народу (польської), а заснували свою, українську соціалістичну партію. І ця партія боролася за права і добробут свого власного, українського народу насамперед. Вони були досить кепськими інтернаціоналістами.

Наші змосковщені наддніпрянські соціалісти, отруєні – за виразом великого Тараса – „московською блекотою", пішли московським шляхом до соціалізму. Вони вступили до соціалістичних партій нації-гнобительки українського народу, до московсь-

ких, і тим зрадили свій власний народ. А що московський „соціалізм“ фактично був і є нічим іншим, як московським загарбництвом (імперіалізмом), то наші соціалісти з московських соціалістичних партій фактично були пахолками, яничарами. І ті перевертні ніколи б не створили своїх українських соціалістичних партій, якби москвини не забули на час науки згаданого китайського стратега Сун-Тсу. Певні своєї імперської сили московські соціалісти і слухати не хотіли про права української мови, а про якусь самостійність України годі й згадувати. Коли ж якийсь малорос пробував щось мимрити про це, московські товариші накидалися на нього так люто, що бідолаха з переляку тікав. Хоч і перекинчики, українські соціалісти любили Україну, і шовінізм московських соціалістів їх ображав і обурював. Так самі москвини штовхнули українців-соціалістів засновувати власні українські соціалістичні партії.

Та ті партії українськими не були. Їхня програма нічим не відрізнялася від московських, крім вимоги культурної (лише культурної) автономії, що фактично оберталася лише у право вживати українську мову. Навіть найбільшу справу – земельну – змавпували рабськи з московської програми, прийнявши ідею соціалізації землі. У Московщині ця ідея мала національно-історичні корені в общині, отже, була природною і можливою. В Україні ж споконвіку панувала не лише фізично-правно, а й у всьому духовному житті ідея приватної власності на все. Отже, соціалізація землі була протиприродною, ворожою українському світоглядові ідеєю. Настільки глибоко ворожою, що лише по трупах кількох МІЛЬЙОНІВ українців змогла Московщина запровадити в Україні свою общину під соціалістичною назвою „колгосп“.

Ідеологічним провідником українських соціалістів (і несоціалістів-москволюбів) був проф. М. Драгоманов. І коли щербата доля України дала 1917 року державну владу нашим соціалістам, то вони кинулися здійснювати ідеї свого учителя. Придивімося до цього вчителя та його науки. Його батько був цілковитий московський патріот і відповідно виховував своїх дітей[220]. У гімназії М. Драгоманов був під великим впливом учителя-москвина Н. Стронського, згадував його з великою любов'ю. В „Автобіографії“ М. Драгоманов не називає себе українцем. Приятелям-москвинам він писав, що він „общерос“, а українцям казав, що він „космополіт“. Аналіз його писань та діяльності показує, що він був з „верных малороссов“. Наприклад, писав редакторові журналу „Вестник Европы“ М. Стасюкевичу: „Гідру українофільства, що тепер починає підносити

свою голову, саме тепер є час спрямувати до розумнішої діяльності. Дуже корисно було би згармонізувати галицьке українофільство з нашими порядними людьми в Росії. Видається, що саме провидіння призначило мене допомагати такому зв'язкові. Хай Ваш журнал допомагає справі московщення. Коли Галичина повернеться під крила рідного орла, то й мене з Вами згадають“[221]. Не злецький був М. Драгоманов пророк і апостол московщення. Тепер у галицьких – з початкових – школах навчають українських дітей московської мови, а в середніх та вищих навіть і навчають московською мовою. І московська мова панує в усіх установах Галичини. Тепер у галицьких містах української мови чути менше, ніж у канадійських. В західних землях змінено сотні кількасотрічних українських історичних назв вулиць, містечок, сіл на московські. І переназвали їх не лише іменами Леніна, Сталіна, Чернишевського, а й Пушкіна, Кутузова і т. п. Десятки колгоспів названо іменами не лише Леніна, Сталіна, Кірова, а й царських генералів, як колгосп імені О. Суворова у Збаразькому районі. „Москвин садистично насолоджується знущанням з подоланих“,– свідчить М. Горький.

Перед своїми московськими приятелями М. Драгоманов хизувався, що купив за свої гроші та випросив кількасот московських книжок і подарував їх до українських бібліотек у Відні, Львові і Чернівцях. Тепер там – десятки тисяч московських книжок, але немає багатьох тисяч українських, виданих у Києві чи Харкові і то навіть видавництвами УРСР, отже, дозволених московською цензурою. М. Драгоманов вчасно побачив, що українці починають розуміти, що вони не визволять України з московського грабунку та визиску, доки не відірвуть Україну від Московщини. Він вчасно помітив, що починає відроджуватися „мазепинський сепаратизм“ (його вираз – „українофільська гідра“). І все життя невтомно поборював той „сепаратизм“ у всіх його формах: мовний, культурний, господарчий, політичний, державний усіма способами, не цураючись і підлих. Розумів і те, що відверта боротьба проти національного відродження України виявить його (Драгоманова) московський націоналізм, покаже українцям його яничарське обличчя, отже, його бойкотуватимуть. Прибравши українську личину, вступив до української громади в Києві. Так само В. Ленін навчав, що московським комуністам не варто поборювати націоналізм немосквинів, бо ж виглядатиме як боротьба московського націоналізму з немосковським. Тому накладав партійний обов'язок на НЕмосковських комуністів поборювати немосковський націоналізм.

Київська українська громада задумала видавати за кордоном український журнал, щоби переправляти його в Україну. І послала М. Драгоманова до Женеви редактором. Він видав там кілька чисел і на тому припинив. Натомість почав видавати (і редагувати) московський соціалістичний журнал „Вольное слово“. Московські емігранти дізналися (московський утікач А. Черкесов видав там книжечку, в якій закидає М. Драгоманову провокаторство), що гроші на той журнал дає московський уряд[222]. Після цього М. Драгоманов виїхав до Болгарії. Звідти листами та статтями поширював між українцями Дністрянщини і Дніпрянщини московолюбство. Виконуючи свою місію, цей апостол москволюбства мав, насамперед, вбити віру українців у свої сили та в потребу мати свою незалежну державу. І учив, що перемога соціалістичного ладу в світі неминуча (про це москвини галасують уже півстоліття в „країні здійсненого соціалізму“). А тоді не буде окремих держав, а кожна господарська область матиме свою незалежність у вільній спілці областей. Він пропонував поділити Україну на чотири самостійні області з мішаною людністю. Казав, що чужинці в тих областях будуть живим зв'язком з іншими областями всієї Спілки, і так зміцниться міжнародне братерство. Московщина це вже здійснила в СРСР, поділивши Україну на області і завізши понад 7 мільйонів нових московських панів, щоб вони були живим зв'язком, братерськи пильнували, аби ті „самостійні“ області не „крали“ власну пшеницю, вугілля та інше з „общего котелка“.

М. Драгоманов учив, що в тих областях (себто в Україні) всі громадяни – без різниці національності чи віри – мусять мати однакові права. Ця вимога є в програмі кожної української партії й тепер. Соціалістична УЦРада, а потім УНР надала 1917–1920 рр. зайдам в Україні права не однакові, а більші, ніж українцям. Наприклад, до Малої Державної Ради самі закликали 45 % неукраїнців (на 40 членів – 18 неукраїнців). Шкіл у москвинів не відібрали, а українські школи закладали в непридатних будинках. Київський університет лишили москвинам, а український запроторили до маленького міста Кам'янця, де не було ані будівель відповідних, ні бібліотек. Євреям дали такі пільги, яких не існує ніде в світі. Створили навіть окремо міністерство єврейських справ з міністром на чолі. Навіть викраяли в Україні окремі автономні області: єврейську, німецьку, молдавську, а от на Кубанщині, Ставропольщині, Донщині, Вороніжчині, Саратовщині, де живе кілька МІЛЬЙОНІВ українців, Московщина заборонила не тільки українські школи, а навіть газети та книжки українською мовою, хоч би й з московсь-

ким змістом, не допускаючи туди українських газет, друкованих в Україні.

М. Драгоманов учив, що війни роблять царі та пани. Не буде царів та панів (капіталістів) – не буде і воєн. Драгоманівець М. Порш, ставши військовим міністром УНР, відразу демобілізував українське військо, що тоді всупереч волі драгоманівської УЦР створилося саме (в українізованих полках було понад 200 тисяч вояків). А він же добре знав, що В. Ленін наказав московським генералам відбудувати московське військо. І воно згодом (за кілька лише місяців) стріляло з гармат по Києву і по українських міністрах разом з М. Поршем. Україна війська не мала, щоб не пустити те маленьке (лише 30 тисяч) московське військо.

М. Драгоманов переконував українців, що московський народ є дуже мирний, не загарбницький, це, мовляв, царі і пани гнали його підбивати інші народи (це саме торочать наші демократи навіть і тепер, коли той „мирний" народ вже показав свої загарбницькі ікла). Він доводив, що Московщина не гнобила Україну. Навпаки, Катерина II відкрила Україні доступ до Чорного моря, завоювавши Крим. А якби Московщина завоювала б Дарданели, то була би відкрила Україні вихід у широкий світ.

Хрущов також „відкрив Україні доступ до Чорного моря", віддавши їй 1954 р. Крим. Щоправда, понад 60 % населення Криму – москвини та змосковщені чужинці. Ні українських шкіл, ні часописів українською мовою у Криму нема, як нема їх і в сусідній Кубанщині. Отже, і українці в Криму змосковщені великою мірою. Таким чином, Крим є московською твердинею в тилу України. Але ж хіба москвини не українські брати, що лише добра Україні бажають?

М. Драгоманов дуже хвалив Б. Хмельницького за Переяслав і доводив, що тим він урятував Україну від знищення Польщею, татарами, Туреччиною. Святкуючи (з наказу Московщини) 300-у річницю Переяслава, сучасні драгоманівці повторюють те саме слово в слово, і знову присягають соціалістичному московському цареві. Проте подібними доказами М. Драгоманов не міг переконати українців належати до московської імперії. Треба було вигадувати щось переконливіше, щоб довести упертим хохлам, що ідея самостійності України (навіть лише культурної) є згубною для українського народу. І він учив, що людство неухильно простує до бездержавного Світового Союзу, отже раніше чи пізніше окремі держави не існуватимуть. У Східній же Європі сама історія створила зародок такого союзу з трьох братніх племен: великоросів, малоросів і білоросів одного народу

руського. Вони ж бо три брати, пов'язані і спільним походженням і спільною історичною долею, і спільною вірою, і спільним господарством, і спільною – зрозумілою кожному з трьох – розвиненою мовою московською[223]. І всім трьом загрожують ті самі вороги. А сила ж у єдності. Роз'єднаних цих братів легко поневолять ворожі сусіди і несусіди. Здоровий глузд підказує єднатися, триматися разом в одній державі. Чи ж не цього навчають у кожній школі УРСР? Чи ж не вбивають в українські голови в СРСР (і поза ним) щогодини 365 днів щороку радіо, театри, часописи, журнали, книжки і... в'язниці та сибірська каторга?

М. Драгоманов скаженів від найменшого вияву непошани до Московщини, до московського народу і літератури. А особливо лютував від згадки про азійське походження московського народу. Франц Духинський довів науково азійське походження москвинів. М. Драгоманов, не маючи чим заперечити, лаяв у часописах Ф. Духинського так брудно, що навіть драгоманівці соромилися за свого учителя. Особливо дратувався М. Драгоманов, коли Ф. Духинський, будучи керівником Раперсвільського музею у Швейцарії, повісив 1860 р. там на стіні карту Європи з написом на Московщині: „Неволя і комунізм". Як бачимо, 100 років тому були українці, що передбачали теперішній СРСР. Так само М. Драгоманов лютував на О. Кониського за його протимосковську книжку „Етнографія Слов'янщини". Навіть драгоманівець проф. А. Кримський свідчить, що М. Драгоманов був за студентських часів запеклим ворогом українського національно-культурного відродження[224]. Хоча б культурного. М. Драгоманов ненавидів і нищив добре ім'я національно свідомих українців О. Кониського, В. Антоновича, К. Михальчука, П. Житецького, В. Подолинського та інших.

І. Витанович писав: „М. Драгоманов відзивається до нас не як українець, не заради добра України, але як москвин, заради добра Московщини. У М. Драгоманова Україна стоїть на другому місці. На першому стоїть Московщина. А на глум нам підписується українцем"[225]. В. Барвинський, Л. Зеленський та інші запевняли, що М. Драгоманов співпрацює з начальником жандармів графом Н. Ігнатьєвим. В. Барвинський назвав М. Драгоманова московським таємним жандармським провокатором на сторінках львівської „Правди". Московські соціалісти Г. Плєханов та В. Засуліч це знали і порвали всі зв'язки з М. Драгомановим[226]. Більшість галичан, особливо студентство, бойкотували М. Драгоманова[227].

Збанкрутовані провідники УЦР-УНР виправдовуються тепер тим, що мовляв, Московщина мала 1917 р. силу приборкати

Україну, а Україна не мала ще сили оборонитися, і неможливо було українську силу розбудувати, бо народ був національно несвідомий. Це – вже не звичайна брехня, а справжній наклеп на свій народ. Поглянемо на факти.

Опинившись 1917 р. при владі, драгоманівці завзято поборювали не лише саму ідею державної незалежності України, а й кожний стихійний вияв української самостійності в нашому народі. Всі українські селянські та військові з'їзди стихійно вимагали 1917 р. щоб УЦРада проголосила державну незалежність України, щоб негайно творила українське військо, щоб повиганяла москвинів з України. Саме цього і НЕ хотіла робити драгоманівська УЦРада, бо ж такий „сепаратизм" є зрадою заповіту М. Драгоманова: „З Північною Руссю не зломим союзу". Щогірше, драгоманівці запопадливо кинулися нищити своєю миролюбною пропагандою українське військо та патріотичне селянське Товариство „Вільне Козацтво". Українським полкам УЦРада не давала казарм, харчів, щоб вони розійшлися по домівках. Але вони не розходилися, а рвалися до бою.

Виконуючи ухвалу полкового віча в Полтаві в листопаді 1917 року, І-й український полк імені Богдана Хмельницького під командою сотника Івана Забудського виїхав до Києва. Полк був боєздатний, здисциплінований, сильний, вірний українському урядові. Він мав 4 тисячі вояків, озброєних важкими кулеметами та броньовиками. Коли полк приїхав до Києва й увійшов до двору казарм на Печерську, одержав наказ зібратися на полкове віче. З казарм вийшов колишній осавул (ад'ютант) полку підпоручник Олександр Шаповал і сказав: „Я призначений командувачем полку. Від сьогодні всі козаки і старшини полку – вільні. Хто хоче йти додому, може йти". Звиклі до найгірших розчарувань, козаки витримували їх твердо. Але такого удару по їхніх мріях не витримали, плакали, як діти. Не хотіли розходитися, і не хотіли здавати зброї.

Як бачимо, „український" уряд УЦРада призначив О. Шаповала не командувати полком, а ліквідувати його. Саме тоді, коли на Київ сунуло з Московщини військо на чолі з царським, а тоді вже „советским" полковником М. Муравйовим[228].

„Український" полковник-драгоманівець писав тоді таке: „Події останніх днів у Києві ясно свідчать про появу мілітаристичних течій в Україні. Це мусить непокоїти тих, хто щиро любить Україну. Такий мілітаризм не на часі. Він небезпечний і може принести багато лиха. Я старшина. Я скінчив середню і вищу військові школи і у військових справах маю великі знання і досвід. І я твердо кажу: Україні не треба сталого війська,

не треба й козаччини. Хай наших товаришів не захоплює приклад поляків та чехів, які створили свої національні полки. Мене дивує, коли чую, що наші поважні люди радять нам наслідувати тих поляків та чехів. Та ж їхне військо не має нічого спільного з їхніми народами. Прихильно до нього ставиться лише малий гурт шовіністів. Постійні війська вже минаються"[229]. Пізніший український міністр Максим Славинський тоді ж писав: „Проти націоналізму, проти його виключності та себелюбства треба поставити ідею справедливості, ідею загальнолюдських ідеалів та етичних норм. Вони – вищі за всі націоналістичні вимоги окремих народів"[230].

Переконавшись, що УЦРада ставиться ворожо до ідеї української самостійності, полк імені гетьмана Павла Полуботка спланував поставити УЦР перед довершеним фактом у надії, що УЦР почне здійснювати самостійність України. Полк ув'язнив 17 листопада 1917 року всіх московських урядовців у Києві, оточив державні установи і повідомив про це УЦР, просячи її дальших наказів. УЦРада наказала полкові звільнити ув'язнених москвинів і виїхати на німецький фронт боронити імперію. Старшини полку зробили велику історичну помилку. Замість ув'язнити зрадників-драгоманівців (як зробив В. Ленін зі своїми „драгоманівцями"), вони виконали зрадницький наказ УЦР – вивели полк на фронт. До речі, по дорозі його обстріляли з кулеметів донські козаки, щоб покарати за зраду імперії. До Петрограда УЦР телеграфувала: юрба військових дезертирів збунтувалася в Києві, але УЦР встановила порядок і вислала ворохобників на фронт. А тоді уряду не слухали навіть самі москвини. Він подякував „верным малороссам".

У Фінляндії стояв 1917 року 12-й корпус імперської армії – майже самі українці. Корпус мав бронепоїзд, літаки і гармати. Штаб корпусу запропонував УЦРаді перевести корпус на московсько-український кордон, щоб стримати московську навалу, до якої тоді йшлось. УЦР відкинула пропозицію і порадила корпусові йти на німецький фронт. Саме тоді москвини залишали фронт і полками їхали додому. Крім того, за наказом уряду О. Керенського, УЦР вислала з України на німецький фронт 70 куренів по 1 тисячі вояків у кожному. Ті курені формувалися в Україні з українців. А уряд О. Керенського був уже політичним мерцем. Український Революційний Штаб у Петрограді вислав 1917 р. в Україну кілька добре озброєних і національно свідомих українських полків, т. зв. сердюцьких, і заздалегідь повідомив УЦРаду про виїзд. У Києві тих полків УЦРада НЕ прийняла, казарм їм не дала, не годувала, примушуючи

розходитися. Українське селянство само створило Вільне Козацтво. Його творець селянин П. Шаповал пояснив дописувачеві „Нової Ради“ мету Вільного Козацтва так: „Боронити шаблею права і вольності нашого козацького народу, як наші прадіди боронили. Виконуємо заповіт нашого пророка Тараса“. Таке саме Товариство, з такою самою метою і навіть з такою назвою створило українське селянство 1854 року, використовуючи Кримську війну. Вільне Козацтво формувалося на взірець старого козацтва. Всі мужчини села складали одну сотню, всі сотні повіту – полк, всі полки губернії – кіш. Вся старшина вибірна. Вільне Козацтво створилося на Київщині, Волині, Херсонщині, Полтавщині і Чернігівщині. Найпершим і найупорядкованішим було на Київщині у Звенигородському і сусідніх повітах. Разом Вільне Козацтво налічувало понад 80 тисяч козаків. Мали кілька гармат.

Командувач ленінського війська М. Муравйов пізніше казав, що Звенигородщина була твердинею українського націоналізму, тому московське військо втратило там убитими в кілька разів більше, ніж будь-де в Україні. Звенигородське Вільне Козацтво розбило 1918 року добре озброєний німецький полк, а полонених німців примусило сапати буряки.

Вільного Козацтва найбільше боялася задрагоманена, москволюбська УЦРада УНР і пробувала підступно роззброїти його, а коли не змогла, то взялася до іншого способу: визнала Вільне Козацтво за допоміжну охорону і підпорядкувала його міністрові внутрішніх справ. Селяни розуміли хитрість і не визнали його влади над собою. Понад 200 тисяч вояків зукраїнізованих полків, 80 тисяч Вільних Козаків, 150 тисяч вишколених, досвідчених вояків 12-го корпусу, 70 тисяч вояків, висланих на німецький фронт, кілька полків сердюків, 27 дивізій, що складалися переважно з українців, 4 мільйони українців-вояків московської армії ще не збаламучених соціалістичною пропагандою – це була дуже велика сила, значно більша за ту, що мала тоді Московщина. Самі московські історики визнають, що українці в імперському війську кидали фронт останніми. Це й було причиною того, що імперський генштаб дозволив українізувати полки, сподіваючись ними втримати німецький фронт. Цієї сили було більше, ніж треба, щоб відібрати від москвинів владу й забезпечити державну незалежність України. Та український уряд (УЦРада) мав 1917 р. ще силу, яка перевищувала всі військові сили разом, вирішальну силу ЄДНІСТЬ української нації. Пізніше втратив її, а докладніше – сам її знищив. Московщина національної єдності тоді не мала. Уряд В. Леніна поборювали

не лише монархісти, капіталісти, лібералі, а й соціалісти. Ніхто в Московщині не вірив, що більшовицька влада втримається довше, як півроку, її саботували урядовці, офіцерство, всі небільшовики. В Україні від часів Хмельниччини не було такої національної єдности, як у 1917 році, не було жодної української партії, чи більшої групи українців і навіть малоросів, що не визнавали влади УЦРади. Всі вселюдні українські з'їзди 1917 року: селянські, військові, учительські, кооперативні вимагали виконувати всі накази УЦР одностайно, без жодних застережень. Всі визнавали УЦР за єдину і найвищу владу України. Навіть змосковщені українські поміщики та промисловці спочатку не виступали проти УЦРади (ставилися нейтрально). Повторюємо: УЦР мала силу проголосити й утримати державну незалежність України. Національна стихія народу загрожувала змести зі шляху драгоманівців з їхнім москволюбством. Вимоги державної самостійности селянськими та військовими з'їздами не були порожніми словами. За тими вимогами стояла збройна сила протимосковських українських полків, протимосковського селянства. У виборах до імперського „Учредительного Собрания" 1917 р. в українських селах усі московські партії не одержали й 2 % голосів. Українські партії – 98 %. Рятуючи себе від політичної смерті, наші соціалісти-драгоманівці змушені були зрадити свою „единую-неделимую Россию", визнати ідею державної самостійности України. Це „були примушені" вони не посоромилися записати й до історичного документу. У першому універсалі УЦР чорним по білому написано: „...нас приневолено, щоб ми самі творили нашу долю". У другому Універсалі написано: „...ми рішуче ставимося проти замірів самовільного здійснення автономії України". У третьому Універсалі читаємо нісенітницю: „...в ім'я рятування всієї Росії сповіщаємо: від нині Україна стає Українською Народною Республікою". У всіх трьох Універсалах читаємо: „...не відділяючись від усієї Росії, ...не розриваючи з державою російською". Навіть у четвертому Універсалі, що проголошує власне державну самостійність України, читаємо, що Українським Установчим Зборам (навіть у цій назві по-рабському змавпували московське „Учредительное Собрание") „належить рішити про федеративний зв'язок з народними республіками бувшої російської держави". Отже, федеративна самостійність. Так глибоко вкорінилося рабство в розум і душу нещасного хохла, що він жахався навіть слів: „самостійність", „незалежність", „воля".

Як не парадоксально, проголосити державну незалежність примусила УЦРаду ... Московщина. Завойовуючи Україну, вона

вистрілювала всіх, хто показав себе національно свідомим українцем. Знайшовши в кишені щось написане чи надруковане українською мовою, стріляли власника, не питаючись й імені. Зайнявши 10 лютого 1918 р. Київ, москвини розстріляли понад 5 тисяч українців за один лише тиждень. Отже, загрожували й українським товаришам-соціалістам УЦР. Пізніше й постріляли, знищили в Сибіру тих, хто не втік за кордон, як В. Винниченко. Зруйнувавши власне військо, УЦРада змушена була просити Німеччину, щоби та вигнала москвинів з України. А задля того треба було підписати мир з Німеччиною, Австрією, Туреччиною. Вони й пояснили УЦРаді, що мир підписується лише з самостійною державою, а не частиною якоїсь держави. Так загарбництво „старшобратньої демократії“ примусило москволюбів-драгоманівців проголосити проти своєї волі державну незалежність України. Зволікати дальше вже не могли, бо „брати“ стріляли з гармат по Києву. Знищили гарматним вогнем дім приятеля московської соціалістичної „демократії“ М. Грушевського. Пізніше, коли він визнав „прогресивну ролю“ (його вираз) тої „московської демократії“ і повернувся в Україну, вона знищила і його самого.

Та й проголошення державної самостійності України драгоманівці розглядали як тимчасовий відступ від заповіту вчителя. І після четвертого Універсалу зволікали вносити до своїх політичних програм засадничу вимогу державної незалежності України, сподіваючись, що обставини зміняться, і самостійність буде непотрібна. Всі українські соціалістичні партії аж у квітні 1918 р. (три місяці ПО четвертому Універсалі) на своїх з'їздах ухвалювали: „...уважати, що самостійність України при даних обставинах може забезпечити культурний та господарський розвиток пролетаріату“, „...рахуючись з новими, реальними обставинами життя, визнати самостійність України“ і т. п. І справді, тоді обставини були кепські для драгоманівців. У Московщині панували „брати-соціалісти“, а кляті „обставини“ примушували українських соціалістів воювати з московськими „братами-соціалістами“. В Україні стояли німецькі полки, які не дозволили б створити в Києві московсько-малоросійський імперський „федеративний“ уряд. Пізніше німці дозволили його створити несоціалістичним драгоманівцям (москволюбам) на чолі з П. Скоропадським, бо соціалістичні балакуни-нездари не змогли постачати Німеччині продовольство, як зобов'язалися в мирній угоді.

Ідеологічно й політично збанкрутовані драгоманівці твердять тепер, що, мовляв, 1917 р. наша інтелігенція була так змосковщена, що порівняно з нею драгоманівці були українськими

самостійниками і навіть націоналістами. Неправду кажуть, ніби всі національно свідомі українці були тоді драгоманівцями. Щоправда, переважна частина нашої свідомої інтелігенції таки була москволюбською, але була і протимосковська, хоч і не така активна, як москволюбська, і тому історія мало оповідає про їхню боротьбу з Московщиною.

З найвизначніших українців драгоманівцями НЕ були: Омелян Огоновський (1833–1892), Іван Франко (1856–1916), Леся Українка (1871–1913), Кость Михальчук (1840–1914), Олександр Лотоцький (1870–1939), Андріян Кащенко (1898–1921), Михайло Коцюбинський (1864–1913), Володимир Антонович (1834–1908), Олександр Русов (1847–1915), Олександр Кониський (1836–1900), Павло Житецький (1836–1911), Федір Вовк (1847–1913), а менш знаних були тисячі.

Противниками Москви були з визначніших: Микола Міхновський, Валентин Отамановський, Вячеслав Липинський, Дмитро Донцов, Олена Пчілка (Ольга Косачева), Юрій Колард, Іван Липа, Юрій Липа, Мусій Кононенко, Володимир Самійленко, Богдан Лепкий, Віктор Андрієвський, Опанас Андрієвський, Іван Луценко, Микола Макаренко, Сергій Шемет, О. Степаненко, М. Боярський, В. Шкляр, Т. Зінківський та тисячі інших.

Їхні думки висловив Т. Зінківський 1890 року так: „Москвини виявляють свою „культуру“, своє національне „Я“ тим, що знущаються з народів, які попали у московські пазури. Наші дурні гадають, що знущається московський уряд, а не московський народ. Мовляв, якби московський народ мав змогу висловити свої думки, то він був би осудив таке дикунство. Це – неправда. Це – безпідставна омана. Заходи московського уряду винародовити підбиті народи цілковито згідні з поглядами самого московського народу, згідні з культурою московського народу і з його історією. Не треба забувати, що той державний уряд, який не випадково став ним вчора, а який народ має довгі сторіччя,– такий уряд є природним, логічним витвором культури того народу. Так і московський є природним твором культури московського народу. Я певний, що коли б у Московщині був парламентарський уряд, то московське суспільство, разом зі своєю літературою було б шовіністичне та імперіалістичне, як і теперішнє. Хіба ж те московське винародовлююче розперезання (вакханалія), що нищить культуру в Польщі, в Україні, у балтицьких народів і всюди під московською владою, були би можливі, якби вони не були згідні з бажанням московського суспільства, московського народу? Коли б московське суспільство залюбки і з власної волі не виконувало б урядові винародовлю-

ючі заходи, то ті заходи були би МАРНІ. Без власнохітньої допомоги московського суспільства московський уряд не мав сили і можливості винародовлювати; всі міністерські накази лишилися би мертвими на папері. Ні, народ, що виплекав у себе деспотів, поводитиметься деспотично з кожним, хто мав нещастя упасти під його лапоть. Раб бо, одержавши владу, неухильно стає деспотом“[231]. Це сказано 77 років тому.

Чому саме соціалісти, москволюби-драгоманівці захопили 1917 р. владу в Україні, а не українські самостійники? Українські соціалістичні партії мали у програмах соціалізацію всієї (а не лише панської) землі, отже й селянської. Вдача, світогляд українського селянина є наскрізь власницькі. „МОЯ земля“ нашому селянинові свята, за неї він готовий на смертельний бій. Наші соціалісти висунули гасло: „Вся земля селянам“ і одержали 98 % селянських голосів. Селяни голосували за соціалістів, бо сподівалися, що „Вся земля селянам“,– це у власність. Соціалісти ошукали селян, не сказавши, що соціалізація – це розвласнення, і селянської землі також. А УЦРада проголосила соціалізацію землі і почала її здійснювати. Тоді селянин почав сіяти лише стільки, щоби вистачило його родині, слушно сподіваючись, що УНР „соціалізує“ і врожай. Водночас німці побачили, що УЦРада не дасть їм того продовольства, що зобов'язалася в мирній угоді. І розігнали УЦРаду, поставивши генерала Павла Скоропадського гетьманом України.

Практичні націоналісти німці розуміли, що здобувши приязнь українців, одержать з України більше, ніж насильством, військовою силою, і наказали П. Скоропадському вести українську незалежну державницьку політику, без жодних федеративних потягів до Московщини. П. Скоропадський запропонував національно свідомим українцям (несоціалістам) створити уряд. Вони відмовилися. Чому? Бо П. Скоропадський незаконно, німецькою силою захопив владу, і вони не захотіли служити німецькій ляльці. Тоді П. Скоропадський запропонував створити уряд малоросам („русским малороссийского происхождения“). Хоч ті також уважали П. Скоропадського німецьким ставлеником і зрадником „России“, проте прийняли посади міністрів в уряді Ф. Лизогуба, щоб так захопивши владу, почати відбудову імперії руками більших і менших скоропадських. Негайно закликали з Московщини своїх старих приятелів-москвинів, колишніх імперських міністрів, сенаторів, генералів тощо. Зголодніла московська сарана хмарою посунула в Україну. Одержавши державні посади, почали енергійно виполювати в Україні „мазепинский сепаратизм“, творити свої московські товариства,

установи, угруповання та свою московську збройну силу (у самому Києві було 1918 р. 30 тисяч московських офіцерів, згуртованих в озброєних дружинах), масово винищували все українське.

Великі і середні земельні власники (а вони переважно були неукраїнці) поспішали всіма способами надолужити втрачене від революції. Вони дерли з селян усе, що могли, хоч селяни їм нічим не завинили (наші селяни не грабували маєтків землевласників, село обирало Земельний Комітет, і він управляв маєтком, пильнував, щоб його не грабували), то москвини, зайнявши 1917 р. Україну, руйнували все. Поміщики криваво придушували спротив селянства, вибухали збройні заколоти. Саме тоді армії О. Колчака, А. Денікіна, В. Юденича воювали проти більшовиків. На запрошення московських соціалістів, усі московські зайди в Україні створили в Києві об'єднання московських партій включно з монархічними. Його метою було знищити зброєю „мазепинский сепаратизм" в Україні і створити в Києві проімперський уряд, що, спираючись на допомогу Англії, Франції, США, використовуючи багатства України і мобілізувавши українців до імперського війська, мав повалити „советскую" владу і відбудувати імперію в старих межах. План виробили московські соціалісти та демократи, схвалили і зобов'язали його виконувати всі інші московські партії, що, втікши з Московщини, перебували в Україні[232]. Українські оборонці Московщини можуть записати цей факт до своїх виправдань „невинного" московського народу. Пізні Івани – українська інтелігенція нарешті побачила марево московської шибениці за „измену России". Обурений московськими карателями та московщенням народ дедалі частіше хапався за зброю. Заходило на нову революцію. П. Скоропадський проголосив федерацію з Московщиною. Всі українські партії об'єдналися в Національний Союз під проводом Директорії (В. Винниченко, С. Петлюра, Ф. Швець, А. Макаренко, О. Андрієвський), вчинили повстання, і П. Скоропадський втік до Німеччини, а його міністри до А. Денікіна на Дон[233].

Українське селянство на гіркому досвіді переконалося, що ні демократична українська держава (УНР), ні монархічна (Гетьманат) не здійснили найдорожчу його мрію – мати свій власний шмат землі. Селянство переконалося 1917–1918 рр., що українська державність – це безлад, брак краму, напівграбунок (реквізиції) і відкритий грабунок пшениці, худоби, несправедливість, навала чужинців (москвинів, німців), що грабує село і т. п. Селянин не міг бачити причин такої „державності".

Московські ленінці пояснили йому ті причини дуже просто й зрозуміло: мовляв, причиною є ота українська державність, ота державна незалежність, самостійність. Так наші ліві і праві москволюби знищили в народі віру в корисність і потребу української самостійної держави. І з чотирьох мільйонів українців в імперському війську пішли боронити Україну лише кілька десятків тисяч.

Більші і менші винниченки, грушевські місяцями переконували українського вояка, що війська Україна не потребує, бо москвини наші брати і лише добра нам бажають. Коли ж ті самі винниченки, грушевські пізніше закликали селянина до українського війська, то він слушно пригадав їхні слова про північних братів, які „лише добра бажають Україні". Зрештою, український селянин не бачив глузду у тій українсько-московській війні 1919 р. Обидва ж бо брати Володимири: і Володимир Ленін і Володимир Винниченко, обіцяли селянам ту саму соціалізацію землі. Пощо ж воювати?

Цілковито очманілі „современными огнями" наші соціалісти нищили українське військо після того, як московські соціалісти ВЖЕ показали свої загарбницькі, імперські пазурі та зуби, коли вже винищили десятки тисяч не поміщиків, а українських селян та робітників, а також і самих українських соціалістів. Нашим соціалістам увижався в кожному енергійному, здібному українському офіцерові український Наполеон. По розвалу імперії багато українців, професійних офіцерів (чимало з освітою військової академії і Генерального Штабу) зголосилися до українського війська. Соціалістичний уряд УНР їх не приймав, уважаючи їх за ворогів „трудового народу".

В. Ленін добре знав, що все московське професійне офіцерство монархічне. Проте сам закликав їх до свого війська, і вони відбудували нову московську (радянську) армію, командували нею і розбили українську, де часто полками командували непрофесійні молодші старшини. Жахаючись тіні можливого українського Наполеона, соціалістичний уряд УНР нищив кожного, хто видавався йому небезпечним. Знищив полковника Петра Болбочана та Володимира Оскілка. Обидва знали, що соціалістична пропаганда руйнує боєздатність вояків і тому не допускали її до своїх полків. Їхні полки були тоді найбоєздатнішими. П. Болбочан кілька місяців відбивав наступи вдесятеро сильніших московських частин. Коли москвини пробували вчинити повстання в тилу його корпусу на Харківщині, щоб тим допомогти московському наступові, П. Болбочан розстріляв провідників повстання. Голова Директорії В. Винниченко вимагав розстріляти

за це П. Болбочана. Така вимога називається всіма мовами „державна зрада“, і за неї належало розстріляти В. Винниченка, а розстріляли потай П. Болбочана. Таємно, бо навіть соціалістичний суд не міг знайти законної причини до розстрілу. Своєчасно попереджений В. Оскілок встиг утекти[234].

Пізніше В. Винниченко та М. Грушевський зрадили Україну, її державність уже цілковито відкрито. Коли війна з Московщиною опинилася у вкрай критичному стані, що вимагав величезних зусиль кожного українця, а провідників і поготів, М. Грушевський і В. Винниченко втекли за кордон. А там обидва намовляли (по війні) українських емігрантів повертатися в Україну під „радянську“ владу, пояснюючи, що та війна була великою українською помилкою[235]. За ними потяглися тисячі простих борців за вільну Україну. Всіх їх Московщина пізніше знищила, як і самого М. Грушевського, керуючись засадою: „Мавр (пахолок) виконав своє завдання,– мавр може іти геть“. Хитріший В. Винниченко своєчасно накивав п'ятами з соціалістичного раю, що його сам завзято будував, до капіталістичного пекла у Франції.

У наших історичних працях не висвітлюється повністю той історичний факт, що московське ярмо накладали четвертинські, барабаші, яворські, безбородьки, юзефовичі, драгоманови, винниченки, скоропадські, скрипники, чубарі, любченки, кириченки, шелести, скаби, бажани, тичини і... сотні тисяч їх. Трагедія України в тому, що навіть і тепер ПІСЛЯ того, як московська „демократія“ скинула з себе червоний бабусин очіпок і показала всьому світові свої хижацькі, загарбницькі ікла, знаходиться чимало українських істориків, публіцистів, письменників і політиків, які закохані (за виразом В. Винниченка) у московський „добрий, миролюбний, невинний“ народ і в його „демократичну“ інтелігенцію. Свідомі і несвідомі свого яничарства, закликають українців іти шляхом фактично тим самим, яким йшли галагани, драгоманови, винниченки, скрипники, шелести, короленки, тичини.

Московщина поховала своїх убитих 1709 року під Полтавою в одній великій ямі. Пізніше на ній насипано високу могилу з великим кам'яним хрестом. Напис під ним повідомляє, що видатки за все заплатив М. Судієнко. Ніхто його до цього не примушував. У тій могилі поховано самих москвинів. Українців же, що билися на московському боці проти Мазепи, поховано в іншому місці. Ніякий судієнко не насипав там могили, не поставив бодай дерев'яного хреста. Поховання шведів та українців, що билися з москвинами, навмисне розкидано по всьому полі,

і те поле Московщина наказала зорати, щоб ніхто не знав, де їхні могили.

За Єлизавети, коли імперським головнокомандувачем був Олекса Розумовський, а його брат Кирило – гетьманом України, Московщина ув'язнила і закатувала київського митрополита Варлаама Вонятовича за те, що він опирався московщенню української церкви. Чи обидва брати, що одержали графські титули та величезні маєтки в Україні, боронили українського митрополита?

За Катерини II, коли імперським канцлером був О. Безбородько, Московщина замурувала живим у Ревельській фортеці митрополита Арсенія Мацієвича за осудження нищення Московщиною українського шкільництва. Чи О. Безбородько одержав титул „светлейшего князя" і величезні маєтки в Україні за те, що боронив митрополита?

Міністр УНР соціаліст Микола Порш повідомляв 1917 року В. Леніну телеграфом (таємним кодом) про все, що робив чи планував уряд УНР. Він же здемобілізував українське військо ПІСЛЯ того, як В. Ленін наказав мобілізувати московське.

Голова Директорії УНР В. Винниченко не дозволив 1917 р. приїхати в Україну з-за кордону українському патріотові М. Степанківському, але дозволив багатьом московським утікачам. Приїхавши до Києва, вони руйнували УНР.

Українські міністри Василь Панайко, Степан Томашівський та Осип Назарук всіма своїми силами підштовхували 1919 р. президента Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) до союзу з московським монархічним, шовіністичним генералом А. Денікіним, що тоді воював з УНР.

Один з провідників українських соціалістів Іван Личко писав: „Боронь Боже нести в народ кличі українського націоналізму. Це бо спричинить братовбивство, перешкодить культурному поступові"[236]. Міністр освіти УНР соціаліст Іван Стешенко назвав журнал українських самостійників (М. Міхновського) „Самостійну Україну" брехливою ганчіркою за те, що він назвав москвинів, поляків, євреїв, мадяр ворогами України. І. Стешенко назвав те брехнею, наклепом на московський народ, шовіністичним маренням. Московщина віддячила цьому своєму пахолкові тим, що таємно вбила його 31 липня 1918 року. Колишній підміністр УНР соціаліст Панас Любченко 1932 року був головним обвинувачем (прокурором) на суді Спілки Визволення України (СВУ). Московський губернатор України П. Постишев призначив його Головою Ради „Міністрів" т. зв. УРСР. Не довго головував. Щоб уникнути в'язниці і мук, застрелився 1937 року.

З тієї ж причини застрелився „міністр“ УРСР Микола Скрипник, чекіст Микола Хвильовий.

Українські емігранти в Англії видали книжку про голод в Україні та винищення українців 1933 р. „Найбільший злочин Кремля“. Редагував її московський розвідник, українець М. Вербицький, що втік потім (1959 року) до СРСР.

Український політичний емігрант писав: „Хоч Кубанщина і заселена українцями, одначе зачисляти її до України не можна, нема підстав“[237]. Кубанці (нащадки запорожців) просили 1917 р. соціалістичний уряд УНР, а 1918 р. гетьмана П. Скоропадського прийняти Кубанщину до української держави. Обидва відмовили. Так само обидва відмовилися і від Криму.

Українські переселенці поставили у Вашингтоні пам'ятник Т. Шевченкові. З цього приводу 34 визначних письменників та митців УРСР написали до них листа. В тому листі вони писали: „Уряд СРСР вирішив спорудити в столиці нашої батьківщини Москві пам'ятник Т. Шевченкові“. Підписали той лист: М. Рильський, П. Тичина, О. Корнійчук, М. Бажан, О. Гончар, Ю. Смолич, М. Стельмах, В. Сосюра, А. Малишко, Л. Дмитерко, П. Козланюк, Г. Юра, Н. Ужвій, П. Вірський, Б. Антоненко-Давидович, Б. Гмиря, М. Гожий, Є. Кирилюк, В. Івченко, Д. Павличко, Д. Гнатюк, Л. Костенко та інші. Переляк і покора „рабів отєчєства чужого“ так знахабнили Московщину, що вона наказала їм написати навіть у листі до емігрантів, що Московщина є їхньою батьківщиною.

В „Історії української літератури“[238] читаємо: „Наші письменники, а насамперед М. Горький...“, „...свої „Сонячні кларнети“ П. Тичина написав під впливом М. Горького“, „М. Рильський і М. Бажан наслідували В. Маяковського“, „Т. Шевченко написав свій вірш „Щоб збудить химерну волю, треба миром, громадою обух сталить“, наслідуючи М. Чернишевського „К топору зовите Русь“[239], або що Т. Шевченко написав у „Юродивому“ про „Вашингтона з новим і праведним законом“ під впливом писань О. Герцена. І такою „впливологією“ переповнене все те підлабузництво. Втративши почуття власної гідності, українські письменники в СРСР тисячократно запевняють „старшого брата“, що „українські радянські письменники вважають себе законними спадкоємцями Пушкіна, Гоголя, Бєлінського, Чернишевського, Толстого, Чехова та всіх інших“. А як навзаєм: „украинские писатели только обезьянничают, только переписывают с русских, и конечно, искажают“[240]. Та навіть і перелякані українські письменники СРСР у своїх творах не можуть приховати, що москвини є панами в Україні, показують їх героями

позитивними, а ніколи негативними. Проте не можуть закрити правди: в інших творах москвини в Україні завжди начальники, керівники, командувачі. Та не можуть приховати і боротьби України з Московщиною, визнати, що ... „Впливи буржуазно-націоналістичної ідеології в літературі виявляються у прагненні замовчати нове соціалістичне життя українського народу, у прагненні применшити велич його здобутків під проводом Комуністичної партії, у намаганні протиставити ідею дружби і братерства народів СРСР національній відокремленості у прославлянні всієї історичної мертвої минувшини, у спробах принизити чи замовчати велику роль російського народу і вплив його культури на розвиток інших народів СРСР[241].

„Українські" письменники т. зв. СРСР – це витвір довгорічного жорстокого добору, що виплекав кар'єристів без жодних моральних засад на зразок О. Корнійчука чи Л. Дмитерка. Старші ж, як М. Рильський чи П. Тичина, увійдуть в історію класичними прикладами того, як „буття визначає свідомість". Виховання молодших поколінь письменників наскрізь московське національне, хоч марксистська фразеологія ввійшла в їхню кров. Марксистське буквоїдство виховало їх на малоінтелігентних, не здатних думати власним розумом людей. Жорстоке, цинічно фальшиве життя СРСР зробило їх брехунами, але й виплекало житейський цинічний розум. Вони не вірять жодним найщирішим і найгарнішим словам. Техніку „примазуватися" до переможців вони опанували досконало. В цій останній властивості криється дуже велика небезпека українській, відродженій по розвалі СРСР, державності. Бо ж і після розпаду СРСР на самостійні національні держави не припиниться боротьба за реставрацію московської імперії. Не припиниться, бо світовій мафії незалежна, багата, християнська Україна стоїть поперек дороги до панування над світом. А за кожної поразки чи програшу України такі люди легко перейдуть на бік переможців – ворогів України.

По останній війні Московщина не просто московщить українську мову, а з запеклою люттю її нищить уже не криючись. В. Ленін учив московщити, нищити немосковські скарби завжди руками немосквинів, щоб ганьба не падала на Московщину. Отже, мусив секретар ЦК КПУ С. Червоненко писати: „Питання про те, якою мовою навчатимуться діти в школах, визначатимуть самі батьки і учні. А щороку збільшується намагання молоді вивчати московську мову, бо вона є могутнім засобом міжнаціонального єднання і сприймання світової культури. Внаслідок цього поширюється в УРСР мережа шкіл з московсь-

кою мовою навчання, а також забезпечується вища якість навчання московської мови у школах з українською мовою викладання. Все це робиться тому, що український народ на власному досвіді переконався, що щастя і світле майбутнє є перш за все у дружбі з московським народом. Московський народ своїми ділами завоював загальну пошану і палку любов усіх народів СРСР. Московський народ є тією силою, що цементує єдність СРСР. Московський народ подає нам зразок, приклад беззастережної боротьби за свободу і щастя народів СРСР“[242].

„Міністр“ освіти УРСР Іван Білодід писав 1963 р., що московська мова є і мусить бути другою рідною мовою кожного українця. А інший радів: „Тепер, слухаючи на вулицях Львова московську мову, ми з гордістю пригадуємо, що ця мова відкриває нам доступ до творів великого народу, який дав світові найбільшого генія всіх часів – В. Леніна“[243]. Та підлабузнювання не врятувало автора. Його вигнали з Спілки письменників за „буржуазний націоналізм“ – кара, що закриває двері до видавництв.

В урядах усіх держав вирішальну владу мають три міністри: військовий, внутрішніх справ (поліція) та скарбник. УРСР не має ні власного війська, ні власної скарбниці, а поліція (НКВД) підпорядкована безпосередньо імперському урядові. Вся влада в УРСР фактично перебуває в руках призначеного Москвою губернатора, що маскується скромною личиною „Першого секретаря ЦК КПУ“, та в руках його підручного міністра жандармерії (начальника НКВД). Решта „міністрів“ т. зв. УРСР – це звичайні імперські урядовці, що їх фактично призначає та скидає імперський уряд. Такими „міністрами“ УРСР були 1959 року: Н. Кальченко, М. Гречуха, О. Кириченко, Г. Бутенко, П. Розенко, Л. Паламарчук, М. Бабійчук, І. Білодід, Бабич, Горбусь, Онищенко, А. Костенко. А міністрами (без лапок) були: внутрішніх справ М. Бровкін, фінансів С. Щетінін, поліції (НКВД) Н. Маркін, контролю Стоянцев.

„Правда“ мимоволі сказала правду: „Не боїмося жодного ворога доти, доки є дружба народів СРСР“[244]. Доводити ту „дружбу“ мусить не „ведучий“ народ, а ті, яких він веде. Отже, пише один з тисяч яничарів: „Треба підкреслити історичну традиційну дружбу азербайджанського народу до великого московського народу. Наприклад, азербайджанський поет XII ст. Хагані Шірвані присвятив кілька своїх віршів родичеві галицького князя Ярослава“[245]. Українці кепкують: „Він і я родичі: як мій сват горів, то він руки грів“. Біда лише яничарові, що його народ пам’ятає про сорокарічну війну азербайджанського народу

з московським, про втечу 40 % народу, коли Московщина загарбала Азербайджан; про те, що твори того ж Шірвані заборонені в СРСР, і про багато ще іншої „дружби“ пам'ятає.

Але навіть на безпечній чужині московський духовий раб пише: „Утотожнення більшовизму з московським народом уважаємо: або продуктом шовіністичного засліплення, або маневром на відвернення уваги від головного ворога – більшовиків“[246]. Це написано 1956 року. Кістки закатованих, знищених голодом 15 мільйонів українців з болю перевертаються в могилах. Московською блекотою отруєні „верные малороссы“ не перевелися ще навіть і після Голгофи України. Московські еміґранти дали тому „хахльонкові“ добре оплачену (доларами) посаду керівника „українського“ відділу „Института Изучения СССР“. „Танцюй, враже, як пан каже“. І пан розсилає чужинецьким редакціям та урядам протести проти того, що десь називають „советскую“ владу „російською“.

Московський божок і націоналіст (в інтернаціональній личині) писав, що перекинчики (ренегати) завжди були більшими і підлішими шовіністами нації, якій продалися, ніж чистокровні люди тої нації[247]. Вся історія України доводить, що українці не боягузи. Але та ж історія засвідчує аж забагато овечої покори українців. Наприклад, українці не створили до 1917 року, ні по 1917 році якогось терористичного, націоналістичного товариства, щоб стримувати Московщину страхом на взірець ірландців чи італійців. Натомість створили покірне Кирило-Мефодіївське Братство, яке знало лише мекати до північного вовка і західної гієни так, як у байці про вовка й ягня. Чому ж дивуємось, що ми й скінчили так, як те ягня?

Чи Шевченкова покритка часом не є символом української інтеліґенції XIX ст.? Так, проте лише почасти, бо Катеринин зводник кинув її напризволяще. Українську ж зведену Московщиною інтеліґенцію Московщина не покинула, а запрягла до свого імперського воза. І нема де правди діти – малорос конав з перенапруги, а щиро тягнув того воза під „развесьолую камаринскую“ москвина на возі.

Москвини мають підстави глузувати з хохлів. І вони глузують: „Ви, українці, кажете, що ми, москвини,– дикуни, нездари, які не мають ні на макове зернятко творчого духу, а знають лише руйнувати. Кажете, що ми нічогісінько не створили, не збудували за всю нашу історію. Ну, а величезна – на одній шостій планети – московська (підкреслюємо „московська“, а не російська) імперія це що? Чи вона виросла з маленького, бідненького Суздальского князівства сама собою, як дуб з жолудя?

Кажете, що не ми, москвини, а немосквини, насамперед українці, її розбудували. Так, це правда. Але ви, українці, соромитеся відповісти на ганебне для вас запитання: ЧОМУ ж ті немосквини – отже і ви – її розбудовували? Скажіть: чому? Чому розбудовували нашу, а не свою? Отже, Україна була і є значно культурнішою, сильнішою фізично і духово за Московщину, як ви ж самі запевняєте. А ви не те що свою київську імперію, але навіть і своє старезне, славне на ввесь світ національне ім'я „Русь" не оборонили від нас, москвинів. Викручуєтесь сіном, мовляв, Україна була ослаблена нападами ворожих сусідів: татар і поляків. Дитина глузує з такого вашого викручування, бо знає, що ті самі татари та поляки Московщини не ослабили, хоч пробували не раз.

Так, ми, москвини, запрягли татар і вас, українців, до свого московського державного воза. Так, той наш віз вивезли з болота Суздальщини на височінь Російської (підкреслюємо „російської", а не московської) імперії не ми, москвини, як ви кажете, а насамперед ви, українці. А ми, москвини, сиділи на тому возі і глузували з вас, коли ви надривалися, тягнули нашого воза.

Щобільше! Ви тягнули не лише тому, що ми вас батогом підганяли. Ви, українці, охоче, добровільно самі наввипередки запрягалися до нашого національно-державного воза від І. Брюховецького 1665 р. до П. Шелеста 1965 р. і то без перерви в історії. А хто зв'язав руки І. Мазепі – ми, москвини, чи ваші незлічимі кочубеї? Ваші ж українські історики кажуть, що полтавський бій, який визначив долю України на наступні 300 років, виграв не наш Петро I, а ваш сотник І. Ніс ще перед тим боєм, виказавши нам таємниці Батуринської твердині. Так само і 1917 року загнав звільнену Україну до нашої московської імперії СРСР не наш В. Ленін, але ваша Українська Центральна Рада на чолі з вашим українським істориком М. Грушевським. Підкреслюємо „істориком", бо ж історики знають ХТО збудував московську імперію.

Зрадники, перекинчики, яничари? Так! А хіба ж Московщина не мала їх? Ми, москвини, обдурили вас, українців? Так! А хіба ж це наша провина, що ви легковірні, дурні? Таж з нашої глупоти глузували б навіть дикуни африканські, якби ми не використали вашої глупоти. Недурно ж ви співаєте: „Ой, горенько тій чайці-небозі, що вивела своїх діток при битій дорозі".

Викручуєтесь: „мовляв, ми, москвини,– загарбники, хижі вовки, а ви, українці,– миролюбні християни, плугатарі (воли). Так! Ми, москвини,– вовки-м'ясоїди, і нам смакує воловина.

А воли живляться травою, а не м’ясом. Такий стан створив премудрий Творець“.

Повторюємо ще, ще і ще: московську імперію, культуру, господарство будували незчисленні галагани, барабаші, прокоповичі, ягужинські, безбородьки, розумовські, ханенки, гоголі, драгоманови, кондратенки, терещенки, родзянки, винниченки, скрипники, любченки, кириченки, корнійчуки, шелести і їм немає ліку. Та є й не абияка різниця поміж білим імперським возом перед 1917 роком і перемальованим на червоний по 1917 році: візник на білому возі сам співав своєї „камаринской“, а візник на червоному наказує хохлам співати московську „камаринскую“, та ще й на „украинском языке“. Хохли, зрадівши, що візник визнав їхнє „наречие“ за мову, горлають щодуху московську „камаринскую на украинском языке“. На всіх книжках, виданих в Україні українською мовою, завжди надруковано: „На украинском языке“.

Так, Московщина завдячує створенням СРСР не В. Ленінові, не Л. Троцькому, не Франції, Англії, США, а найбільше і насамперед... українцям. І не лише яничарам скрипникам, укапістам, зрадникам винниченкам, скоропадським, а навіть патріотам петлюрам, ба навіть і націоналістам міхновським, коновальцям. Як-то? Чому? Щоб відповісти на це, треба написати окрему книжку. Тут відповімо лише одним реченням: українська провідна верства ще не доросла 1917 р. до власної, самостійної державності. Тому-то Наполеон облишив свій намір підтримати Україну, якщо вона повстане проти Московщини за свою державну незалежність. Поляки переконали його, що українська провідна верства ще не доросла до самостійної державності. І вони довели це десятками фактів з української історії. Трохи тих фактів подали і ми тут.

А. Гітлер не хотів взяти Фінляндію до складу своєї імперії. Й. Сталін не хотів зробити Фінляндію сателітом Московщини. Чому? Бо обидва знали, що фінни не зважають на жертви, коли йдеться про незалежність Фінляндії.

Із усього сказаного бачимо, що малоросійство не є самим московством. Бачимо, що москволюбство – це напрям (орієнтація), а малоросійство (і теперішня його удосконалена форма – малоукраїнство) – це параліч думки і волі; це атрофія природнього потягу до свободи; це брак віри в усе шляхетне, високе; це – зникнення історичної пам’яті; це – зникнення національного інстинкту; це – пригноблююче почуття своєї особистої і національної нижчості, меншвартості. Це – капітуляція перед боєм. Коротко – це ДУХОВНЕ рабство, а з нього і рабство розумове

та фізичне. Іншими словами малоросійство (і малоукраїнство) – це духовне ВИРОДЖЕННЯ (дегенерація) людини до рівня свійської тварини.

„Московська література, політична і неполітична, різні організації і партії, буржуазні і соціалістичні, цілими серіями плодили на Україні перекинчиків. А коли ж ми виправдовували тих перекинчиків, то як же ми могли повстати проти самого джерела, що ростила ренегатів – проти Московщини, її народу, її культури, її демократії, її політичної місії, проти „генія" московського народу? Ціла прірва ділила таку ментальність тодішньої нашої інтелігенції від ментальности нашого народу, від ментальности Шевченка, який на муки вічні засуджував душу дівчини, що кожному годила і яка несвідомо „цареві московському коня поїла". Чи з такої ментальності, що виправдовувала ренегатство, могла зродитися така ненависть, яка бухала до Іспанії у фламандців? У французів великої війни до тевтонів? В ірландців до англійців? Чи люди такої психіки (а з них вийшли наші пізніші соціалістичні провідники) могли стати акумуляторами того народного гніву, який виріс в Україні з насіння Мазепи, Полуботка, Калнишевського? Чи з такою психікою можна було мобілізувати жадобу історичного розрахунку з „Петра твореньем"? Чи серед тих людей міг з'явитися український Руже де Ліль із своїм гімном, що закликав „зіпсутою кров'ю ворогів зросити наші борозни"? Історичний момент на цілий зріст ставив трагічну і яку ж тяжку дилему: ми чи ВОНИ. І як же ж могли – не кажу рішати – а хоч би ставити на цілий її зріст дилему люди, які допускали вільний перехід від „МИ" до „ВОНИ", і які в ім'я розуму і толеранції виправдували національне ренегатство?"[248].

Навіть і легковірний, сліпий і глухий хохол нарешті збагнув велику, правічну правду, що боротьба за державне визволення України – це, насамперед, боротьба за визволення УКРАЇНЦЯ з його московської (та іншої) ДУХОВНОЇ неволі. „Ніколи не загине той народ, що збагнув причини своїх поразок",– сказав німецький державний муж М.фон ден Брук.

День розплати України з Московщиною значно наблизився.

XII. ЗАГАРБНИЦТВО МОСКВИНА

Нам тільки сакля очі коле,
Чого вона стоїть у вас,
Не нами дана.

Т. Шевченко

Там, де стала московська нога –
є московська земля.

Ф. Достоєвський

Зовнішні вияви московського загарбництва (імперіалізму) пояснюють загарбництвом москвинів (царів та урядів). Несила подивитися глибше, побачити саме джерело московського загарбництва, побачити оті внутрішні сили, що породжують і живлять його. Тих сил є кілька.

Московщина потребувала грошей на зброю, бо сусідні держави росли культурно і економічно, отже і військово. Збільшувати податки уряд не міг, бо не залишалося вже нічого ще не оподаткованого, а старих податків не могли зібрати всіх. Залишалося грабувати сусідів. Московський народ за наказом свого царя радо йшов підбивати, поневолювати, визискувати, обкрадати сусідні народи. Замість працювати і віддавати панові доробок, надходила золота нагода самому стати паном, забирати все у підбитого народу. Щонайменше – бути підпанком, наглядачем, погоничем, жандармом на легкому хлібі десь у підбитій Україні, Кавказі, Азії. А в якому краї жити – москвинові байдуже. У кожному підбитому краї він почувається паном, бо має владу наказувати і право та силу грабувати.

Отже, московське загарбництво постало і живиться не з примхи чи жадоби самих московських царів, урядів, а також вдачею та світоглядом самого московського народу. „Что взято – то свято“,– каже москвин. А взято самої землі чужої стократно більше, як мали своєї. Так московська держава мала у:

XIII ст.	–	216.000 кв.км
XIV ст.	–	560.000 кв.км
XV ст.	–	8.720.000 кв.км
XVII ст.	–	14.392.000 кв.км
XVIII ст.	–	17.080.000 кв.км
XIX ст.	–	12.000.000 кв.км
XX ст.	–	23.000.000 кв.км

Московщина загарбала: 1556 р. Татарську Орду, 1581–1645 – Сибір, 1709 – Україну, 1721 – Прибалтику і Фінляндію, 1739 – Східну Чорноморщину, 1783 – Крим, 1792 – Західну Чорноморщину, 1772–1792 – частину Польщі, 1813 – Грузію, 1815 – решту Польщі та Бесарабію, 1854 – Амурщину, 1865 – Туркестан, 1881 – Хіву, Бухару.

„За 234 роки (з 1228 р.) Московщина мала 160 війн зовнішніх і 90 домашніх. За 103 роки (1492–1595) Московщина воювала 50 років. Отже, в середньому один рік воювала, а один готувалася до наступної війни“[249]. За останні 200 років Московщина воювала 128 років. Це були загарбницькі війни і лише 4 оборонні. Ті оборонні тривали 4 роки[250].

Більшовицька Московщина воювала: 1917–1919 рр. Україну, 1920 р.– Польщу, 1921 р.– Казахстан і Грузію, 1922 р.– Туркменистан, Таджикистан і Україну (селянські повстання), 1929 р.– Китай, 1936 р.– Японію, 1939 р.– Фінляндію, Польщу, Румунію, 1941–1945 рр.– Німеччину, 1945 р.– Японію, 1956 р.– Мадярщину. Тепер у московському ярмі є 178 мільйонів люду (разом із сателітами). За переписом 1926 р. в СРСР було: москвинів 52 %, а немосквинів – 48 %. А за переписом 1939 р. було: москвинів 58 %, а немосквинів 42 %. Отже, москвинів збільшилося на 6 %, а немосквинів зменшилося на 6 %. Це за московською „статистикою“.

Московське загарбництво почалося від заснування держави, коли Андрій Боголюбський сплюндрував 1169 р. Київ. Його син Юрій Суздальський не брав участі у бою під Калкою 1223 р. Він хотів, щоб татари побили київських князів, а сам, зберігши військо, став би найсильнішим з них і міг запанувати над усіма. Далі безперервно загарбували сусідні землі всі Івани, Петри, Катерини, Миколи, Ленін, Хрущов.

Міністр Катерини II Платон Зубов склав список держав та династій, що їх має Московщина віддати Європі. У тому списку немає Швеції, Прусії, Польщі, Австрії, Данії, Туреччини. Де ж вони поділися? Відповідь на це дає його проект московської імперії. У тій імперії мало б бути шість столиць: Петербург, Москва, Астрахань, Відень, Костянтинопіль і Берлін. У кожній столиці – король, підлеглий московському імператорові[251]. Чи ж тепер у Берліні, Варшаві, Празі, Софії, Будапешті, Бухаресті не васали імператора Микити?

Понад сто років тому монархіст Ф. Тютчєв подав проект московського загарбницького месіанізму. Той проект: 1) відновлює Візантійську імперію, але столицю переносить із Царгорода до Петербурга; 2) об’єднує всі християнські церкви в одну

православну. Замінімо монархічну термінологію на соціалістичну (Візантію – III Інтернаціоналом, православну церкву – комунізмом) і маємо докладну копію промов та писань радянських Тютчєвих. „Двадцяте століття належить нам, москвинам“[252].

Під час війни 1939–1945 рр. у Москві перебувало чимало емігрантів-комуністів із слов'янських земель, зайнятих німцями, Уряд СРСР створив з них т. зв. „Всеслов'янський З'їзд“, створив 1943 р. в Югославії „Всеслов'янський комітет“ з сербським комуністичним генералом М. Масларічем на чолі, повторив 1941–1945 рр. „Слов'янський комітет“ в Канаді, США, Франції, Англії, Південній Америці. Чому московські комуністи відновили старе монархічне т. зв. „слов'янофільство“? Бо всі москвини – монархісти і соціалісти – розуміють „слов'янофільство“ і панславізм лише як панмосковізм. Знищивши 1775 р. оборонця України – Запорізьку Січ, Московщина розв'язала собі руки загарбувати українську землю, відібрала 1776 р. у 25 тисяч заможних козаків (як бачимо, почали розкуркулювати українців не соціалісти 1930 року, а монархісти 1776 року) землю і роздала москвинам. Тоді одержали: князь П. Вяземський 52 тисячі десятин, князь Г. Потьомкін – 42 тисячі, граф І. Сковронський – 39 тисяч, московські полковники – по 10 тисяч, офіцери – по 5 тисяч. Пізніше одержали ще: П. Вяземський – 200 тисяч, Г. Потьомкін – 150 тисяч, 8 генералів – по 3–6 тисяч, 18 офіцерів – по 2–4 тисячі. Потім сотні і тисячі москвинів одержували українську землю. Лише на обширі між Бугом і Дністром і лише за 10 років (1776–1786 рр.) Московщина загарбала 4,5 млн. десятин української землі[253], що її щедро поливали своїм потом і кров'ю наші прапредки ще 5 тисяч років тому.

Та Московщина загарбувала в Україні не лише землю. У правосвідомості москвина – від XII ст. до сьогодні панує неписаний закон, за яким „имение“ (земельний маєток) означає не лише землю, а й усе, що на тій землі стоїть, росте і живе, себто разом з худобою і людьми. Селян уважали невіддільною частиною „имения“, тобто землі, на якій вони жили. Загарбані Московщиною українські землі не були „диким полем“, як пишуть московські історики. Та земля була заселена українцями. Отже, вони автоматично стали кріпаками нових московських поміщиків. Із 100 тисяч вільних козацьких господарств лишилося 1752 р. лише 2959[254]. Роздавалася українська земля не лише вельможам, генералам, а й московським селянам та іншим чужинцям. 1753 р. прислано з московщини 40 тисяч селян і роздано їм (задарма) землі над Дністром. Року 1781 прислано ще 50 тисяч. Потім ще, та й самі вони приїздили тисячами. Московщина

навіть сплачувала переїзд чужинцям і надавала всіляку іншу допомогу.

Чорне море було однією з найголовніших основ могутності, добробуту і культури українського народу та держави. І цю основу Україна боронила тисячоліттями. Втрачаючи її, не раз знову повертала. Не допустити український народ до Чорного моря (а з нього і до Середземного і в океан) – було і є стратегічною метою всіх ворогів України. Німеччина ще перед А. Гітлером уклала план незалежного Криму під своєю зверхністю. По 1917 р. такі плани мала Туреччина. Кубанська Чорноморщина заселена нащадками запорожців, а московська „демократія“ не лише не прилучила її до УРСР, а й заборонила школи, часописи, український театр на Кубанщині. Вона прилучила Крим до УРСР, але не тому, що поступилася тискові України, Московщина хоче мати свій тил в Україні, тому не дозволяє розвиватися в Криму українській культурі, хоч там українці становлять 40 % населення.

На початку царствування Петро І хотів побудувати Петербург на Чорному морі, розпочав будувати на Азовському морі пристані і канал Волга-Дон. Та Карловецький мир 1699 р. примусив його будувати нову столицю на півночі.

Московський уряд відділив 1896 р. від Кубанщини вузеньку смугу Чорноморського узбережжя і зробив з неї окрему Чорноморську губернію, хоч кількості землі та людей там вистачало лише на кілька повітів. Причина? На узбережжі мали будувати зимові палаци московські царі та вельможі, заселити самі москвини, щоб не допустити нащадків запорожців, кубанців до Чорного моря. Монархічна Московщина намагалася відрізати Україні доступ у світ до моря, а більшовицька намагається відокремити Україну ще й від Західної Європи, вивозячи галичан на схід, а до Галичини – сотні тисяч москвинів.

До 1775 року існувала у Південній Україні незалежна республіка – Запорізька Січ з величезними обширами землі, мала своїх громадян: козаків, селян, міщан, незалежний уряд, вільне військо, власні закони. Ця запорізька республіка вела власну, незалежну зовнішню політику, мала послів у європейських державах, що фактично визнавали її незалежність, підписуючи з нею державні угоди та присилаючи послів. Це робила навіть і Польща, хоч офіційно вважала запорожців лише своїм допоміжним військом. Цю українську республіку не раз пробували знищити тодішні великодержави: Туреччина, Польща, москвини. Її передовий загін – Запорізький Лицарський Орден торував їй шляхи до Чорного моря. Отже, Московщина насамперед

знищила той Орден і Республіку. Сильніше за Московщину Польща теж прагнула цього, але скінчила Хмельниччиною. Знаючи це, Московщина вжила поради китайського стратега і після Полтави почала зміцнювати свої залоги по всій Україні та оточувати Січову Республіку колоніями москвинів, німців, сербів. Найбільшою була Новосербія. Туреччина і Мадярщина гнобили слов'ян на Балканах, і ті шукали нових земель поселення. Гурт австрійських сербів на чолі з Іваном Хорватом просив московський уряд дозволу оселитися в Україні. Московщина дуже радо віддала їм землі Січової Республіки. За московським планом сербська колонія мала бути на взірець українського козацтва, себто серби могли обробляти землю, водночас охороняючи кордон від Туреччини, заснувати свій полк.

І. Хорват зобов'язався привести люду на два полки по 4 тисячі в кожному. Московський уряд платив усі видатки на переселення і облаштування, видавши 50 тисяч рублів, а також звільнив сербів від податків назавжди, навіть від мита в торгівлі з закордоном. Землю одержували задарма. Аби ще більше заохотити переселенців, московський уряд надав кожному, хто їх привів, військові звання з усіма правами, в тому числі і на кріпаків. Хто привіз 100 людей, одержував звання капітана, за 75 – поручника, за 50 – прапорщика і команду над своїми людьми. І. Хорват одразу став полковником і командувачем майбутніх сербських полків.

Крім подарованої української землі, грошової допомоги на облаштування московський уряд платив кожному сербському полкові 35 тисяч руб. за мирного часу і 155 тисяч руб. за воєнного щороку. Кожна піхотна сотня одержувала 175 квадратних кілометрів землі, кінна – аж 365 км^2. Капітан одержував 100 десятин, поручник – 80, прапорщик – 50, солдат – 25 десятин. Фактично ж діставали вчетверо більше, бо одержали землі на два полки (8 тисяч люду), а приїхало лише 1800. Подаровані сербам землі сам московський уряд колись визнав (у наказі цариці Єлизавети) власністю запорожців. Запорожці мали грамоти правовласності на ці землі від польських королів, від українських гетьманів. На протести запорожців московський уряд відповів, що юридично ті землі вважаються незаселені, бо 3 тисячі козацьких господарств там заснували без дозволу московської влади. Отож, козаків уряд наказав виселити, а землю передати сербам. Проти того наказу запротестували ... серби. Чому? Серби вважали себе вищими за місцеву людність, панами, і не збиралися самі обробляти землю, а віддавали в оренду українцям, які донедавна були її власниками. І коли уряд наказав

українців виганяти, серби просили залишити їм робітників. Серби лише випасали худобу, гнали горілку та торгували. Торгівля приносила їм великі прибутки (не платили податків, мита). Серби багатіли, ставали новими панами в Україні, грабували українців, забирали їхні воли і вози, викрадали навіть людей. Озброєні сербські ватаги йшли до сусідніх полків (земель), хапали там людей і гнали до Новосербії, де записували як сербів чи джурів.

І. Хорват переконав московський уряд, що зможе виконувати свої обов'язки, коли матиме людей для обробітку його землі. Уряд дозволив, але не українців, а привезених з Балкан. Тоді серби почали переманювати або викрадати українців з польських володінь і записували їх сербами чи джурами. Ті українці були кріпаками у поляків, а у сербів лише напівкріпаками, отже не втікали назад. Щоб обернути тих напівкріпаків на кріпаків, серби вимагали для себе від московського уряду дворянство. Уряд погодився. Задля порівняння можна пригадати, що московський уряд не визнавав дворянства навіть за старою, з діда-прадіда українською шляхтою, наданого їй грамотами польських королів. А володіти землею за московським законом мали право лише дворяни. З 200 тисяч української шляхти московський уряд визнав дворянами лише 750 осіб[255], ясна річ, лише таких, що їхні діди не виявили „мазепинского сепаратизма", обернув на кріпаків багато нащадків тих невизнаних шляхтичів. СРСР приймає до нового дворянства – КПРС за тією самою ознакою: щоб не були „мазепинцами, петлюровцами, бандеровцами".

Українці хапалися за зброю, але Москва прислала сербам 1 тисячу казанських татар, 1 тисячу донських козаків, астраханський полк і московський полк. Отже, 1800 сербів, які мали охороняти кордон від Туреччини, самих охороняло 3,5 тисячі московського війська. Це лише підлило олію до вогню. Заносилося на нову Хмельниччину, що винищила б упень і зайд, і московську владу в Україні. Командувач московським військом в Україні М. Муравйов побачив цю загрозу і послав до Петербурга звіт про всі шахрайства, злодійство, грабунки сербів на чолі з І. Хорватом. Уряд викликав І. Хорвата до Петербурга на допит. Той на досвіді з турецькими вельможами пізнав, що найбільше переконує азіатів: приїхав з хабарами, і сенат виправдав І. Хорвата і звільнив з посади М. Муравйова.

Цариця послала генералів обстежити оборонні лінії на півдні імперії, де вони переконалися: її не існує, самі лише серби – торгівці, побачили також і причину „гайдамаччини". Скінчилося

тим, що І. Хорвата засудили до страти, а з Новосербії утворили московські полки з московськими офіцерами[256]. Москва витратила на Новосербію 700 тисяч рублів готівкою, а не готівкою десятикратно більше, хоча знала, що їй нічого б не коштувало заселити Південну Україну (і побудувати там десять оборонних ліній) українцями. Треба було лише дозволити українцям оселитися там. Більше нічого. І це українці пізніше довели. Вони таки заселили Південну Україну, дійшли до Чорного моря, хоч Московщина всіляко намагалася зупинити їх. І навіть такі загарбники над загарбниками, як теперішні московські „вожді“ змушені визнати „Новоросію“ за Україну.

Московщина й далі боялася доступу України до Чорного моря і невдача з Новосербією не зупинила її повторити те саме (з ще більшими затратами) в Південній Україні, що її Московщина поспішила переназвати „Новоросією“. Кубанський чорноморський порт перезвала на „Новороссийск“. Катерина II 1762 р. закликала європейців оселюватися в Південній Україні. Перекладене усіма європейськими мовами те запрошення поширювали московські посольства. Уряд створив навіть окрему „Канцелярію допомоги іноземцям“, її очолив усемогутній Г. Орлов. Лише на перевезення чужинців уряд виділив 200 тисяч рублів.

Та європейці не вірили московським обіцянкам, бо знали, що в Московщині закон – примха кожного „начальника“, їхати не квапилися. Уряд два роки пізніше проголосив „План поселения в Новороссийской губернии“, що здивував усіх нечуваним в історії Московщини лібералізмом: кожному чужинцеві, що привезе поселенців, надається офіцерське звання, дворянство, право володіти землею і кріпаками.

Переселенець може одержати безплатно в спадкову власність по 25 десятин на кожну привезену родину, звільняється від служби у московському війську навіть під час війни, одержує право вільно торгувати будь-яким крамом (в Україні українці не мали цього права, а москвини мали), вписуватися до купецького стану (у Московщині переходити з одного стану до іншого було заборонено). Хто хотів закласти якесь підприємство, діставав державну позичку під малий відсоток і на довгі строки. Ремісники одержують безпроцентну позичку. Хто садив виноградник, тутові дерева, міг безмитно 10 років продавати за кордон вино, шовк. Хто розводить овець чи коней, не платить ніяких податків 15 років. Школи колоністам – безплатні. Але все це – ЛИШЕ ЧУЖИНЦЯМ, а українцям ЗАБОРОНЯВ ОСЕЛЮВАТИСЯ В ПІВДЕННІЙ УКРАЇНІ. СРСР тратить на поселення москвинів

в Україні значно більше, а щоб знайти їм місце, вигубив голодомором і вивіз з України понад 15 мільйонів українців.

З Європи приїхали до незнаної „Новоросії“ лише ті, що не мали нічого: голота, пройдисвіти, мало хто з них узявся працювати на землі. Чому ж мало привозили тоді москвинів? Причин кілька. Найголовніші: москвин не любить землеробства, а шукає легкого хліба; вони були кріпаками, отже, довелося б відбирати у дворян. І нарешті головна причина: татари кочували аж до теперішнього Нікополя, напали 1769 р. на „Новоросію“, дійшовши аж до Єлизаветграда. Нищили, палили все на своєму шляху. Переляк москвинів був жахливий, не лишилося жодного московського офіцера, у сотнях лишалося по 10–15 вояків, отже, переселятися до небезпечної країни зі своїми кріпаками московський поміщик боявся. Але найбільше боялися вони запорожців. В архіві канцелярії Новоросійської губернії є тисячі скарг москвинів та інших зайд на „разбои“ запорожців, які були оборонцями селянства. Та й селяни не боялися взяти шаблю в руки. Єдиним способом покінчити з загрозою для зайд було знищення Запорізької Січі. Московщина певний час терпіла, бо Запоріжжя заступало шлях туркам і татарам. Щойно турецька загроза зменшилася, після війни 1775 року Московщина знищила Запорізьку Січ. І лише тоді змогла загарбувати українську землю і запроваджувати в Україні своє кріпацтво.

Що робила Московщина там, де не було кому захистити народи, показує доля башкирів та калмиків. Загарбавши Башкирію та Калмикію (Московщина завжди нищила історичні назви: Башкирію обернула на Уфімську і Оренбурзьку губернії, Калмикію – на Самарську, Польщу – на Привіслінський край, Естонію – на Ліфляндську губернію, Латвію – на Курляндську і т. п.), Московщина проголосила їхні землі власністю держави і одразу послала туди своїх урядовців та військові залоги. Урядовці мали право купувати „государственные“ землі на вигідних умовах. Ген. А. Юзефович купив 1 тисячу га за 4800 руб., а за місяць продав башкирам (колишнім її власникам) за 25 тисяч руб. Його ад'ютант купив за 500 руб., а через кілька днів продав башкирам за 15 тисяч. Інші, купивши по 2 руб. за гектар, орендували башкирам за 12 руб. щороку. Отже, Московщина не лише загарбала у башкирів землю, але й продаючи їм же, грабувала подвійно. Земельних карт не було, і москвини купували „на око“ цілі повіти. Кілька купців з Москви разом з місцевими урядовцями купили за 21 тисячу руб. повіт, що офіційно мав 30 тисяч га, а фактично – 70 тисяч га. Башкирів, що пробували не віддавати своєї землі, Московщина висилала до Сибіру.

За коротких 20 років колись заможня Башкирія обернулася на країну голодних, обдертих, виснажених людей, що масово вимирали. Таке „присоединение окраин“. Так само Московщина вигубила і калмиків. Їхня земля (Саратовщина) врожайна, і калмики були заможні. Загарбавши у них понад мільйон гектарів, Московщина спочатку вивозила з Саратовщини мільйон тонн зерна, хоч населення теж масово вимирало з голоду. Лише за 9 років (1878–1887) вимерло 25 % калмиків. Рятуючись, калмики втекли 1770 року до Китаю, забравши з собою, що могли, на 60 тисячах возах. За 30 років московського панування половина Саратовщини стояла пусткою, в бур'янах. Дізнавшись про це, українці купували покинуті москвинами землі і переселювалися туди, і за 10–15 років там постало кілька десятків великих, заможних українських сіл. Московщина зробила 1930 р. те саме, що колись з калмиками: вивезла до Сибіру, а їхні господарства роздала москвинам. За 5–10 років ті заможні господарства москвини обернули в руїни. На Кавказі Московщина загарбала в Грузії понад 100 тисяч га землі, хоч там кожен її метр дорівнює гектарові в степу. Грузія прилучилася 1783 р. до Московської імперії на таких самих умовах, що й Україна 1654 р., себто на федеративних засадах. Зазвичай Московщина проголосила грузинські землі власністю „Российского государства“, ніби завоювала Грузію, і продала грузинської землі: 23 тисячі га своїм офіцерам, 26 тисяч га – своїм урядовцям і 50 тисяч га іншим москвинам, що налетіли, мов сарана, у благодатний край. Натомість почала нищити грузинську провідну верству, вивезла грузинських князів та чимало шляхти в Україну і наділила їм трохи української землі на прожиток. Чимало нащадків тих грузинів помосковщилися і стали московськими патріотами. Міністр тимчасового уряду А. Церетелі поставився ворожо до державної незалежності України.

Загарбавши бакинські нафтові землі, москвини хапали їх, хто скільки міг. Генерал Н. Старосельський, князь Вітенштейн, князь Амілахов, князь Н. Гагарін та інші взяли по 10 га; губернатор свої 5 га виміняв на 7 тисяч орної землі на Ставропільщині і т. п.

Після польського повстання 1863 року Московщина відібрала в поляків понад 100 тисяч га землі і роздала її своїм урядовцям. Використовуючи нагоду, Московщина відбирала землю в білоруських селян, що не брали жодної участі у польському повстанні. Губернатор Мінської губернії Ф. Токарьов загарбав 1874 р. у селян 3 тисячі га, вимагаючи платити йому оренду; тих, хто не хотів платити, приборкувало військо.

До XIX ст. у Східній Європі ще не існувало досить розвинутої фінансової системи, грошей в обігу було обмаль. Держава платила своїм урядовцям мало, а виділяла їм певну кількість землі „на прокормление“ в тимчасове користування. Перестав служити – земля поверталася державі, віддавалася новому урядовцеві. Певна річ, урядовці та офіцери намагалися отримати ту землю в спадкову власність. Бажаючи заселити Україну москвинами, уряди не забирали землю в тих офіцерів чи урядовців, що скінчили службу, і передавали їм у спадкову власність тимчасові землі. Так у Південній Україні 75 % землі стало власністю московських офіцерів та урядовців, їхніх нащадків. В архівах „Новороссийской губернии“ знаходимо прізвища самі московські та змосковщених німців: губернаторів О. Мельгунова, М. Леонтьєва, Ф. Воєйкова, Г. Потьомкіна, О. Ісакова, І. Кастюріна, І. Глєбова, Н. Лопухіна, І. Бібікова, командирів фортець, різних начальників полків: А. Глєбова, Ф. Гурьєва, М. Муравйова, Г. Толстого, П. Волкова, Ф. Сємьонова, Є. Арапова, В. Мещерського, І. Ларіна, В. Щеткова, В. Черткова, А. Алімова, В. Чернова, С. Нєєлова, К. Пімєнова, Л. Зверєва. Прізвищ середніх та менших начальників десятки тисяч.

Єдиний, хто твердо тримався землі, був українець. І хоч московський уряд поставив „заградительные отряды“, що не пускали українських робітників на Південь, а тих, хто якось діставався, завертали московські землевласники, в Південній Україні переховували українських робітників, записуючи їх до місцевої людності, видаючи місцеві пашпорти. Погрози уряду карати за це лишилися на папері, бо ж місцева московська влада складалася з землевласників, що потребували робітників. Проф. Г. Тілтман писав: „Українців прозвано „британцями Східної Європи“. Дуже влучно! Українці, як і британці, своєю ініціативністю, працьовитістю створили цивілізацію і культуру вищу за ту, що їх оточувала. Також українці, як і британці, мають (на погляд їхніх ворогів) ту хибу, що не розуміють, що їх переможено“[257]. Англо-сакси були і є творцями цивілізації на диких землях усіх п’яти континентів. Зрівнятися з ними можуть лише українці. Погляньмо на Зелений, Сірий Клини та інші поселення українців в Азії, у Південній Америці, в Канаді. Так і в Південній Україні українці перемогли своїм мирним творчим генієм величезну, деспотичну силу московської імперії, що не допускала Україну до Чорного моря. Українці таки заселили, всупереч московському спротиву, всю Південну Україну і стали твердою ногою на Чорноморщині. Уряд Керенського не дозволив українських шкіл та часописів у „Новороссии“. Те саме роблять більшовицькі уряди Москви.

Погляньмо, як заселяли Сибір, що лежав перелогом кілька-сот років у руках Московщини. Спроби оселити тут московських селян зазнали повної невдачі, хоч уряд надавав велику грошову допомогу на облаштування і багато пільг поселенцям. Коли ж оселювали примусово, москвини кидали землю, купували рушниці і жили з полювання. Заселяти Сибір почали українці після скасування кріпацтва. Без допомоги уряду вони розбудували там великі заможні хутори. До 1917 р. в Зеленому та Сірому Клинах жило понад 3 мільйони українців. У Сибіру до 1917 р. на кількох копальнях золота працювали кілька тисяч каторжан. Тепер їх у Сибіру щонайменше 15 мільйонів, які гинуть щодня тисячами від надмірної праці, виснаження, голоду і холоду. „Чому Московщина почала розбудовувати Сибір, та ще й поквапно"? – запитав В. Молотова англійський кореспондент. Той відповів: „Бо ми не певні, чи втримаємо Україну у своїх руках"[258].

Щоб „удержать", Московщина вивозить з України щороку десятки тисяч МОЛОДІ, а розбудова Сибіру – це вже другочергове завдання. Ще 1917 року москвини казали В. Ленінові, що українці домагаються рідної мови. Він відповів: „Дайте їм десять мов, але не допускайте до влади". І в Сибіру, і в Україні на керівних посадах від вартового в таборі до найвищих вельмож – москвини. Москва наказує привозити до Сибіру щороку півтора мільйона молодих робітників[259].

У XVI–XVII ст. московський народ воював, щоб „оборонити православну віру". У XVIII–XIX ст.– щоб „оборонити слов'янство". У XX ст.– щоб „оборонити пролетарів". Завжди обороняв. Ніколи не нападав. Після Полтави 1708 р. Москва влаштувала тріумфальний в'їзд до міста Петрові, поставивши три колони. Одна символізувала Швецію (напис „Переможена"), друга – Польщу (напис „Оборонена"), третя – Україну, з написом „Звільнена". В ухвалах ЦК КПРС у грудні 1953 р. читаємо: „Хоч імперією правили царі та дворяни-поміщики, проте об'єднання України з Московщиною було великим щастям і поступом України, бо ж спричинило більший розвиток культури та господарства України"[260].

М. Чернишевський твердив: „Москвини ніколи не були завойовниками, як, наприклад, монголи. Москвини завжди були рятівниками інших народів"[261]. Виходить, довколишні народи самі і збільшили Суздальське князівство з 130 тисяч км^2 аж на 23 мільйони км^2, себто 18-кратно, а також добровільно відмовилися від своїх національних культур і мов, щоби створити „единую-неделимую матушку" Московщину. У Київському літопису „Временник" від 1093 року читаємо: „Наш північний

сусід Суздальщина є значно небезпечніший наш ворог, ніж половці". Далекозорі були наші предки. На „оборонених і рятованих" сусідах Московщина мільйонократно повертала всі затрати на війни.

П. Муравйов, придушуючи польську революцію 1863 р., скарав на смерть 128 її керівників, заслав до Сибіру на каторгу 972, на дожиттєве поселення 1427, вивіз до Московщини 9361, забрав 1794 польських маєтків і роздав їх москвинам, наказав змінити латинську азбуку на московську, понищити хрести, що їх поляки ставили перед селом, на роздоріжжях. Більшовицька Москва, увійшовши в держави Балтії в 1945 р., розстріляла стократ більше провідників, вивезла до Сибіру тисячократно більше людей; забрала не частину, а всі маєтки; понищила не лише хрести, а й церкви разом з єпископами, священиками і їхніми родинами.

„Царь-освободитель" Олександр II нагородив П. Муравйова графським титулом. Митрополит Філарет урочисто відправив молебень за здоров'я „вішателя" і подарував йому ікону. Московські „ліберали" на чолі з М. Кавеліним урочисто нагородили П. Муравйова „Похвальною грамотою", монархіст Ф. Тютчев і демократ М. Нєкрасов написали йому оди. Отже, всі москвини: цар, церква, „реакційні" і „прогресивні" та демократичні верстви московського суспільства СХВАЛИЛИ криваве придушення спроби польского народу скинути московське ярмо. Жоден москвин не запротестував, всі москвини морально підтримали поневолення підбитого народу. Коли в своєму лондонському журналі О. Герцен, щоб не втратити підтримки польських революціонерів, похвалив їхнє повстання, московські ліберали й демократи припинили пересилати Герценові гроші на видання. Монархісти казали просто: „Справу незалежності Польщі вирішив меч"[262]. Московські більшовики загарбали так, що балтійські незалежні держави (а також Україна), виходить, самі, попросили Московщину прийняти їх до імперії СРСР. Так і записано. І ніякого загарбництва.

До цифр жертв П. Муравйова 1863 р. додайте по три нулі і матимемо українські цифри жертв іншого – М. Муравйова 1918 року, що вбив лише в Києві і лише за два тижні понад 5 тисяч українців, а в Одесі понад 10 тисяч. Більшовицький derждіяч оповідає, що його та „міністра" М. Скрипника також хотіли розстріляти в Києві на вулиці московські більшовики, бо вони мали хоч і „советские", але українською мовою писані особисті документи. Він випадково мав у кишені лист від В. Леніна, і це врятувало їм обом життя[263].

Декабристи 1825 р. були завзятими московськими шовіністами, загарбниками і асиміляторами. А. Орлов називав катастрофою відірвання Польщі від Московщини. Князь Г. Трубєцкой хотів союзу з Польщею лише задля того, щоб прилучити польські землі під Австрією і Прусією до Московщини. Князь В. Вязємський визнавав таку „самостійність“ Польщі, за якої був би „спільний“ з Московщиною уряд та однаковий політичний і громадський лад. Поняття „братні народи“ вигадали не більшовики, а сто років перед ними В. Вязємський. Декабристи були навіть проти федерального ладу взагалі[264]. Свої мрії та мету вони виклали у політичній програмі:

4. Знищити назву „Польське королівство“ і навіть „Польща“. Натомість запроваджувати московські губернії, навіть і в пруській та австрійській Польщі.

5. Приєднати Угорщину, Сербію, Болгарію та всі слов'янські народи до московської імперії.

6. Вигнати турків з Європи, відбудувати грецьку державу під опікою московського царя.

7. Створити московський флот у Греції, щоб відібрати від Англії її торгівлю у Середземному морі.

12. Переселити євреїв до Сибіру й охрестити їх.

30. Виробити план війни з Персією і захопити Індію.

42. Приєднати Норвегію до московської імперії[265].

Отже, будь-яка політична течія в Московщині – загарбницька, імперіалістична.

Московський ліберальний письменник Іван Аксаков писав сто років тому, що польський повстанський уряд – купка пройдисвітів, які запродалися ворогам Московщини, і ті запроданці гнали народ до повстання. Таке самісіньке – слово в слово – пишуть по 1917 р. і пишуть по сьогодні в СРСР і поза ним усі: монархічні, ліберальні, демократичні, соціалістичні аксакови про московсько-українські війни 1917–1922, 1941–1965 рр. Про УНР, ОУН, УПА. „Національної ненависті між народами СРСР тепер немає. Але вона може постати, коли емігрантські сепаратисти приїдуть туди після падіння радянської влади. Тому ми, московські патріоти на чужині, всі одностайно, без різниць партійних та інших, повинні боротися вже проти всіх сепаратистських ідей серед немосковських емігрантів усіма нашими силами, об'єднано і не цураючись ніяких способів і засобів. Вже тепер мусимо підготовити смертельний удар по всіх і кожному розчленителю Росії у звільненій від радянської влади нашій імперії. Тим більше, що теперішній розвиток цивілізації, техніки посилює сучасну історичну тенденцію об'єднувати народи та

зменшувати національні відмінності",– пише 1958 р. новітній Аксаков на еміграції[266].

Випробуваний спосіб уникнути розпаду імперії – „поділяй і пануй". Його використовувала Московщина завжди. У XV–XVI ст. нацьковувала татарських ханів одних проти других, ослабивши Орду, підбила її всю під свою владу. В XVII–XVIII ст. під'юджувала українських селян проти української старшини, старшину та запорожців – проти гетьманів. За польського повстання 1863 р. цар у своїй відозві писав: „Ми не обвинувачуємо польський народ і не каратимемо його. Ми каратимем лише шляхту та ксьондзів, що гнобили та обдурювали польський народ"[267]. Московські письменники М. Кавелін, М. Погодін, К. Аксаков, М. Коялович та інші підбурювали 1863 р. польських селян проти шляхти і ксьондзів, доводячи їм, що московський цар захищає селян від гноблення і визиску. Московські історики вигадали теорію, що польська шляхта складається з неполяків[268]. Московські часописи польською мовою писали 1864 року: „Московський цар відібрав у польських панів землю, роздав її польським селянам, підніс їхній добробут, усунув зловживання польських урядовців, запровадив лад і спокій у Польщі"[269]. Замініть слово „цар" на „радянська влада" і матимете фотографічний відбиток того, що пишуть московські часописи українською мовою у т. зв. УРСР. Після повстання 1863 р. московський уряд заходився творити „нову польську культуру" і „новий тип польського народу". Те саме проголошують більшовики, і їх підтримує московське суспільство щодо всіх немосковських народів СРСР.

У всіх шкільних книжках СРСР існування українського народу та його мови датується лише з XVI ст., ніби доти не існувало ні його, ні його окремої мови. А мовляв, заіснував український народ і його мова лише тому, що татари та Польща відірвали його від Московщини на кілька століть. А отже, завдання не лише москвинів, а й самих українців – привернути розділених історією братів до колишньої єдності, державної, господарської, культурної і ... мовної. Московщина спочатку хвацько творила ту єдність способом „Не было, нет и быть не может никакой Украины". Витративши на те чимало часу, досягнула єдності лише з яничарами. Лобовий наступ не вдався. Треба обходити з тилу, якось звабити впертих українців у пастку. Прихід Тараса Шевченка, а потім початок здійснення 1917 року його пророцтва перелякав і переконав Московщину, що федеративна пастка – єдина надія врятувати імперію від розвалу. Запеклий україножер, московський шовініст, провідний видат-

ний московський соціаліст Г. Плєханов писав: „Український рух набирає такої сили і такого напряму, що починає загрожувати нашій імперії страшною катастрофою. Цю жахливу небезпеку визнають уже всі наші партії всіх політичних барв“[270].

Це розуміння виявив ще один з московських речників: „Наші предки знали, що робити з немосквинами імперії. Вони твердою рукою скорювали своїй волі і московщили їх, не зважаючи ні на що і ні на кого. А нам таке неможливе тепер, бо ми не маємо духу наших предків. Самою ж фізичною силою, як тепер виглядає, не скоримо і не змосковщимо“[271].

Коли після 1905 р. навіть українські соціалісти вийшли з московських партій і створили власні, українські, Московщина цього ніяк не сподівалася від малоросійських „общероссов“ і почала маневрувати. Навіть запеклий шовініст монархіст М. Бобринський заспокоював: „Ми, москвини – націоналісти, але не шовіністи. Ми не проти розвитку різних національних культур у нашій імперії, але за однієї неодмінної передумови. А саме: немосковські народи нашої імперії мусять ставити імперські потреби вище за їхні національні, бо це для їхньої власної користі. Московський народ хоче бути народом визволителем та опікуном, а не народом загарбником та гнобителем“[272]. Як бачимо, й цю тезу Ленін цілком запозичив у „класових ворогів“.

Московський ліберал А. Гредескул запевняв українців, що московське суспільство не несе провини за те, що уряд утискує українську культуру[273]. Був би демократичний уряд – не утискував би. Такий уряд прийшов у лютому 1917 року. Він визнав право вживання української мови лише приватно і лише в чотирьох губерніях: у Київській, Полтавській, Чернігівській і Волинській. Та навіть і це визнав під загрозою українських полків у Петрограді.

Ще один монархіст гостро засуджував англійське та німецьке загарбництво, месіанізм та національну пиху: „Не сумніваємось у великій цінності німецької культури. Проте їхня ідея вищого культурного лідерства є помилковою і жорстокою. Її жорстокість наочно виявляється у темноті духовно поневолених ними народів“[274]. А от немосквини в імперії, за Соловйовим, московщаться з власної волі, бо дуже захоплюються багатством московської культури і добротою московського народу. Водночас попереджає, що московський народ не дозволить „сепаратистам“ розвалювати імперію і закликає немосквинів відмовитися від націоналізму, а йти за Московщиною до вселюдських ідеалів. І знову бачимо, звідки походить подібний більшовицький плагіат в СРСР. П. Лавров підтримував усамостійнення поневолених

Туреччиною слов'ян, але був проти визволення поневолених Московщиною. Ф. Достоєвський поставив крапку над і, проголошуючи: „Де стала московська нога, там є московська земля". О. Пушкін прославляв московське військо за те, що воно вигублювало черкеський народ. Соціалістичні пушкіни в СРСР прославляють московське військо за те, що винищило 1944 р. ввесь черкеський, калмицький, кримо-татарський народи. Тяглість національних традицій подиву гідна.

Соціаліст, революціонер О. Герцен розумів, що Україна раніше чи пізніше визволиться. Якщо війною, то не захоче й слухати про якийсь союз. Тому радив, щоб московський уряд надав Україні врядування, доки не дійшло до української визвольної війни. А як уявляв те самоврядування, видко з його ж слів: „Київ є таким самим московським містом, як і Москва".

М. Бакунін називав себе анархістом, але був звичайнісіньким московським шовіністом і загарбником. Розуміючи, що національно-визвольна боротьба в Московщині триватиме, радив: „Ми, москвини, хочемо того, чи не хочемо, будемо змушені віддати те, що ми загарбали грубою силою. Найліпше, що ми, москвини, зможемо зробити – це з своєї власної доброї волі визнати повну державну незалежність наших сусідів. І як лише ми це зробимо, вони напевно самі попросяться до союзу з Московщиною, і то союзу міцнішому за старий"[275]. Отже, всі балачки москвинів про права інших народів – лише засіб утримати їх в імперії. От чого не можна закинути москвинам, то це браку політичного, життєвого хисту. І В. Ленін обіцяв: якщо наша партія більшовиків прийде до влади в московській імперії, то вона негайно вживе заходів, аби визволити немосковські народи від гноблення їх Московщиною. Казав це швейцарським робітникам перед своїм виїздом 1917 року до Петрограда[276].

Запобігаючи прихильності та допомоги „інородців", щоб захопити владу, він переконував: „Ті московські соціалісти, які противляться усамостійненню Фінляндії, Польщі, України, є шовіністи, буржуазні прислужники, вкриті кров'ю і брудом загарбників, царів та капіталістів. Кожного соціал-демократа панівного народу, що заперечує право поневолених народів на державну незалежність, повинні вважати за загарбника і падлюку"[277]. І зокрема: „Жодний демократ не може заперечити Україні право на відокремлення від Московщини. Вдержати неподільність імперії можна не запереченням цього права, але навпаки – беззастережним визнанням цього права. Лише так забудуться старі московсько-українські сумні стосунки, лише так вторуємо шлях до вільного союзу обидвох народів. Те, що уряд

О. Керенського відкинув домагання українців на самоуправління – це ганьба, нечуване зухвальство московських контрреволюціонерів, держиморд"[278]. І далі: „Нема нічого поганого в тому, що Фінляндія, Польща, Україна відокремлюються від Московщини. Кожний, хто заперечував їм право на це, є московським шовіністом, загарбником. Це – божевілля продовжувати царську політику гноблення немосквинів. Ми, більшовики, хочемо братського, вільного союзу всіх народів. Коли існуватиме незалежна українська республіка, то буде більше братерського довір'я між Московщиною й Україною. А запанує взаємне довір'я, то Україна сама захоче з'єднатися в братерський союз з Московщиною[279]. Заговорив Ленін інакше після захоплення влади: „Право нації на самовизначення не можна пов'язувати з доцільністю самовизначення. В кожному окремому випадку треба брати інтереси пролетаріату і соціалізму. Отже, право на самовизначення – одна річ, а доцільність того самовизначення – інша річ"[280]. А що таке кожний окремий випадок, пояснив: „Українські робітники і селяни мають право на своєму всеукраїнському з'їзді Рад розв'язати питання: чи з'єднати Україну з Московщиною, чи лишити Україну самостійною, незалежною ні від кого республікою. А якщо залишити самостійною, незалежною, то який саме федеративний зв'язок з Московщиною має бути"[281]. От і маєте. Як не крутись, а в московські голоблі становись. І „самостійна, незалежна" українська республіка і водночас „федеративно" залежна від Московщини – типове московське крутійство, і Московщина його здійснила.

Своїм генералам в Україні Ленін наказував уже без крутійства: „Наша війна в Україні дуже тяжка і небезпечна для нас. Вона вимагає від нас величезної кількості армії та військового спорядження. Без нашої військової перемоги в Україні впаде наша влада. Насамперед мусите захопити Донбас. Перекиньте з німецького фронту якомога більше полків на Україну"[282].

Польські соціалісти разом з Розою Люксембург домагалися самоуправління Польщі та інших поневолених народів імперії. Ленін накинувся на Р. Люксембург, закидаючи їй та іншим європейським соціалістам, що вони замало вимагають: треба, мовляв, вимагати повної державної незалежності[283]. Але це було те саме крутійство, бо насправді: „Ми, марксисти, ставимося вороже до ідеї федерації та децентралізації, бо, щоб здійснити соціалізм, конче потрібно якомога більше централізації в якомога більшій державі. Бо розвиток капіталізму, а з ним і пролетаріату вимагає великих державних об'єднань різних народів. Здійснити таке об'єднання можна, лише усунувши все старе,

вузько-місцеве, дрібно-національне, все, що різнить народи. Тому змішання українців з москвинами, московщення їх, як, наприклад, у Донбасі чи в українських містах є явищем дуже прогресивним і потрібним усім людям"[284].

Зовсім знищити „окраїни", які створили 1917 р. свої самостійні держави, Московщина вже не мала сили і залишила їх, переробивши на „советские". Та й тут робила все, аби звести їх нанівець, скажімо посторювала в Україні аж п'ять республік: 1) Донбаську, 2) Одеську, 3) Кримську, 4) Донську, 5) Українську. Перші чотири входили до складу Московщини. Обчекриженій, без вугілля, без руди, відрізаній від моря, безсилій маленькій „Українській Радянській Республіці" безпечно було дозволяти балакати рідним „наречием". В такому ж обтятому розмірі визнав Україну 1917 року (після загрози українських полків) і демократичний уряд О. Керенського[285]. І лише створення та існування самостійної УНР (Української Народної Республіки), що її визнали європейські держави і, найголовніше – кількарічна збройна ВІЙНА за неї українського селянства – примусили Московщину створити з тих п'ятьох „республік" одну УРСР. УНР не дозволили мати в своєму складі Кубанщини, Ставропільщини, Донщини, Вороніжчини і нема їх також і в УРСР.

У промові до своїх військ перед Полтавською битвою Петро І сказав: „Отторжение малороссийского народа от государства нашего может быть началом всех наших бедствий"[286]. Пам'ятаючи це, Катерина II наказувала малоросійському губернаторові: „Мала Росія, Ліфляндія і Фінляндія суть провінції, що мають ще старі привілеї. Зневажити ті пільги всі відразу було б нерозумно, але й вважати ті провінції іноземними і поводитися з ними, як з іноземними – це гірше, ніж помилка, це глупота. Ті провінції треба лагідними, непомітними способами змосковщити". VIII з'їзд ВКП(б) 180 років пізніше (1919 р.) наказував радянським губернаторам пам'ятати, що Україна, Латвія, Литва і Білорусь існують тепер як самостійні радянські республіки. Але це ніяк не зобов'язує нашу партію організуватися на засадах федерації самостійних комуністичних партій. Навпаки, повинна існувати лише одна-єдина партія, з єдиним Центральним Комітетом, що наказуватиме ВСІМ частинам партії, без огляду на їхню приналежність до тієї чи іншої республіки. Центральні Комітети КП України, Литви, Латвії є лише обласними частинами єдиної партії і мусять беззастережно виконувати всі накази ЦК ВКП(б)[287].

Кожний москвин розуміє, що поняття „советский" означає „русский", московський. А немосквинам оте „советский" таки

замилило очі, аж вони не побачили його справжнього, московського змісту і самі запряглися до московського імперського воза.

Навіть московські (радянські) історики визнають, що спочатку (1917 року) РКП(б) не бажало дозволити самоуправління Україні, навіть „советской", навіть під московською зверхністю. Але вся Україна палала селянськими повстаннями проти Москви. Провідниця московських загонів в Україні писала: „Наша тактика в Україні мусила бути цілковито інакшою, ніж у Московщині. В Україні запанувала величезна, непримиренно ворожа нам сила – український націоналізм, з його захоплюючим кличем національної волі та державної незалежності України. Конечною передумовою нашої перемоги в Україні було вирвати це гасло з рук українських націоналістів і присвоїти його собі"[288]. Адже Московщина потребувала української пшениці та вугілля, голодувала, і підприємства стояли: „Московщина не втримається без українського вугілля, сировини і продовольства. А Московщина – це фортеця нашої революції, а немосковські землі – фортеця контрреволюції. Отже, радянський уряд – це уряд московського народу. Якщо ви голодні, то кричіть: „Смерть Українській Центральній Раді". І не лише кричіть, а біжіть її бити"[289].

На Раді народного господарства в Москві 26 травня 1918 р. М. Оболенський казав: „Замість того, щоб закликати наше робітництво творити збройні загони та йти в Україну здобувати хліб, замість цього ми мусимо пояснювати нашому робітництву, що вони матимуть постійну працю і хліб лише тоді, коли повернемо господарську єдність Московщини з Україною. А за сучасних умов ту єдність можна привернути лише зброєю". Цю думку підтримував Ленін, який говорив: „Справа існування РРФСР – це тепер справа військова"[290]. А створивши нарешті „Українську Радянську Республіку" та її „уряд", Ленін на другий же день телеграфував йому: „Пришліть бодай 50 мільйонів пудів зерна найпізніше до I–VI. Якщо не пришлете, то ми всі тут „околеем". Українському урядові було нелегко це зробити. В. Шахрай казав: „І що я за український військовий міністр, коли всі українізовані військові частини в Харкові доводиться мені роззброювати, бо вони не хочуть іти за мною боронити радянську владу. Єдина військова підпора, що її має наш радянський уряд – це військо, що його привіз із Московщини тов. В. Антонов"[291]. В. Ленін телеграфував йому: „Робітники Петрограда, Москви, Сєрпухова, Іванова, Брянська та інших московських міст вже вислали на Україну всіх своїх боєздатних людей. Мусите знайти способи перемогти УНРаду"[292]. І „уряд" старався.

Захопивши пів-України, скликав 17 березня 1918 р. до Січеслава (Катеринослав, Дніпропетровськ) з'їзд рад. Хоч у Січеславі була вже радянська влада і армія, з'їзд ухвалив НЕ воювати проти УНР. Тоді Є. Бош привела на з'їзд частину своїх солдатів, які оточили будинок і рушницями примусили з'їзд ухвалити війну проти УНР. Головнокомандувач московським військом пише: „Більшість Рад в Україні були проти нас. Тому я розганяв їх і призначав на їхнє місце свої ревкоми“[293]. І зізнався: „Наш генеральний штаб мав 1917 р. план: 1) зайняти своїм військом Донбас та Кривий Ріг; 2) здобути за всяку ціну Київ; 3) зайняти Таврію й Одещину і приєднати їх формально і фактично до Московщини; 4) такій окраяній Україні залишити назву „Українська Народна Республіка“ (УНР)“[294]. Нагадаємо, що тоді Москва визнала УНР як самостійну, незалежну. Москвини називали її так лише у зовнішній політиці і пропаганді. У внутрішніх наказах, в листуванні, в школах називали Україну 1917–1925 рр. „Юг России“, „Южная Россия“. Командувач московською армією М. Муравйов у наказі знав, що так писав: „Советскую власть мы несем с далекого Севера на остриях своих штыков. И там, где мы ее устанавливаем, мы поддерживаем ее силой наших штыков“[295].

Загарбуючи сусідні землі, Московщина водночас ніколи не забувала заявляти про свою миролюбність. Микола II пропонував 1898 р. скликати міжнародну нараду, що мала виробити план повного роззброєння всіх держав. У Лізі Націй Московщина запропонувала 1927 р. те саме, а 1932 р. зненацька напала на Фінляндію. Між 1914–1939 рр. Московщина підписала угоди про ненапад з Польщею, Фінляндією, Румунією, Латвією, Литвою, Естонією і на кожну напала несподівано 1939 р. З Японією підписала угоду про ненапад 1941 р., а напала 1945 р.

За злочини гітлерівського нацистського уряду заплатив увесь німецький народ. Лише євреям заплатив 890 мільйонів доларів. Московщині – вдесятеро більше. Ніхто в усьому світі не запротестував. Отже, весь світ визнав це справедливим. Чому ж московський народ не мусить платити за злочини свого уряду? Адже московські злочини мільйонократно більші і підліші за німецькі.

Школяр розуміє, що накази В. Леніна (чи будь-кого) залишилися б на папері, якби не знайшлося мільйонів охочих ті накази виконувати, якби ті мільйони самі не прагнули саме ТАКІ накази здійснювати. Настане час, коли світ, і, насамперед, Україна, подасть Московщині, московському народові (як колись німецькому) свій рахунок до сплати. Величезний рахунок. Не зважаючи

на те, що московські емігранти напружують усі здібності, щоб зменшити той рахунок, і наполегливо твердять і пишуть russian, коли йдеться про щось добре в СРСР, а коли мова заходить про московські злочини, то – soviet, bolshevik, і наполегливо розсилають урядам, міністрам, політикам, редакціям свої протести проти ототожнення russian і soviet. Незважаючи на те, що серед українців, навіть емігрантів є такі, що підтримують цю вигадку, як, наприклад, один український провід у США: „Український Конгресовий Комітет Америки не визнає засади про загальну вину і відповідальність російського народу за всі злочини комуністичного режиму та його колоніального імперіалізму. УККА є проти того колоніалізму та імперіалізму, а не проти російського народу, як такого“[296].

Нам (і світові) немає жодної різниці, який суспільний лад московської нації керував та керує грабунком, гнобленням України та інших сусідів. В XV–XVII ст.– бояри, у XVIII–XIX – дворяни, у XX ст.– інтелігенти. ВСІ вони наполегливо розбудовували і розбудовують московську імперію. А з тої розбудови користується ВСЯ московська НАЦІЯ, ВСІ її суспільні стани. І ВСІ вони розбудовують свою імперію тими самими способами. За минулі століття змінювалися лише імена та назви. І, звичайно, розмах збільшувався відповідно до збільшення імперії. У XVII ст. готувалися загарбати Дніпро, у XVIII ст.– Дарданелли, у XIX ст.– Гібралтар та Суец, у XX ст.– весь світ. І чернець Філофей XVI ст. марив, що Москва – III Рим загарбає весь світ. І безбожник В. Ленін марив, що Москва – III Інтернаціонал загарбає весь світ. І у ченця, і у безбожника – та сама ідея. Монархічна Московщина загарбувала правом дворянського меча. Демократична Московщина – правом соціалістичного меча. А меч є мечем у будь-чиїх руках. Будь-яка спроба москвинів зректися думки про панування у світі була б величезною духовною катастрофою Московщини. Кожного, хто пробував би зректися тої думки, москвини негайно знищили б. Месіанство москвин розуміє як його панування фізичне, військове і деспотичне. Але, втративши немосковські народи, обернеться імперія на маленьке, убоге матеріально і духовно московське князівство XVI ст. А це ж – „У поті лиця свого здобувай хліб свій“.

XIII. КОЛОНІАЛІЗМ МОСКВИНА

Отторжение малороссийского народа от государства нашего может быть началом всех наших бедствий.

Петро І

Союз нерушимый республик свободных Сплотила навеки великая Русь.

Гімн СРСР

Москвини виправдовують своє загарбництво (імперіалізм) та колоніалізм тим, що, мовляв, й інші народи загарбували чужі землі й обертали їх на свої колонії. Хіба англійці не загарбали Австралію, Індію, пів-Африки, пів-Америки? Хіба англійські колонії не перевершували територію Англії багатократно? При цьому замовчується різниця між своїм і англійським колоніалізмом. Англо-сакси загарбували дикі, нецивілізовані землі, де величезні простори годували лише кілька десятків тисяч тубільців. Через кількасот років ті простори годують сотні мільйонів. Англійці перетворили дикі степи та праліси в цивілізованіші, найбагатші країни, як от Північну Америку, Австралію. Європейці, безперечно, визискували тубільців у своїх колоніях. Але водночас і цивілізували їх: будували школи, лікарні, шляхи, впроваджували культурне землеробство, промисловість. Європейці створювали те, чого ЩЕ НЕ БУЛО. Навчали тисячі тубільців у своїх європейських школах на учителів, лікарів, інженерів, урядовців, тобто творили провідну верству тих народів. У XX ст. бачимо негрів з європейською освітою, президентів, міністрів самостійних африканських та азійських новопосталих держав. Цю культурно-творчу місію європейці, певна річ, виконували не з християнських чи філантропічних спонук, не від доброго серця чи демократизму, а заради власної користі. Колонії давали сировину, купували готові вироби, але це збагачувало й місцевий народ, творило нові потреби. Щоб використати багатства колоній, європейці шукали і знаходили їх, переробляли і завозили до Європи. Найбільший вітрильник перевозив мало людей і вантажів, плив з Європи до Америки місяць. Отож, були винайдені пароплав, залізниці, телеграф. Машинну добу англійці започаткували не тому, що були найрозумнішими, госпо-

дарство трьох їхніх островів вимагало машин, а машина дала нову величезну силу, найсильнішого рушія поступу на ім'я конкуренція. Хто вкладає гроші у виробництво, хоче заробити більше, отже, мусить виробити і продати більше. Машини вдосконалювалися і вимагали машиністів, механіків, розвинених робітників більше – постала пекуча потреба загальної й технічної освіти робітництва. Оскільки свої здібності людина розвиває тоді, коли примушена життям давати собі раду сама, власними силами, іншими словами – коли людина ВІЛЬНА, то кріпацтво стало величезним гальмом технічного прогресу. Господарська конкуренція знищила також і розумове рабство, допомогла людині боротися за свободу. Боротьба за вільну людину, за вільний народ – найтрагічніші і найвеличніші сторінки в історії європейського суспільства. З багатьох її виявів подивимося лише на одну, що стосується нашої теми.

Прагнення свободи – є невід'ємна властивість кожного живого створіння. „Не хлібом єдиним живе людина“ – побачили навіть москвини. Людина відчуває голод не лише в шлунку, а й у серці, в душі. Прагне любові і духовної насолоди в пісні, музиці, у красі, прагне жити повним життям не лише у світі матеріальнім, а й у нематеріальнім. Нематеріальний, неозорий світ називають світом Душі, світом Духу, світом Бога. Безбожники – дикунським забобоном, нервами, почуттям. Життя показало переконливо навіть безбожникам, що той неозорий світ є безмірно могутній, що любов до свободи, ненависть до в'язниці, краса, віра в Бога і т. п. є СИЛЬНІШІ ЗА РОЗУМ. Неозорий світ Духу, світ Душі є незнищимий, всемогутній, всюдисущий: „Вірую в Єдиного Бога Отця, Вседержителя Творця всього озорого і неозорого. І в Духа Святого, Господа Животворящого“.

Історія боротьби людини за свободу просякнута кров'ю борців, що полягли в боротьбі, навіть без шансів на перемогу, але з надією перемогти. Лесине Українки „без надії сподіваюсь“ вело й наших легендарних героїв до ПЕРЕМОГ. Усі нерони, чингіс-хани не вигубили стільки борців за волю, як Московщина, надто за останнє півстоліття в загарбаних землях. Як уже говорилося, в самій Московщині воля ототожнюється з сваволею, безладом і загибеллю їхньої держави. В. Ключевський пише, що москвини, їздячи до Європи, були переконані, що європейські держави ось-ось поваляться, бо там забагато „своеволия“, тобто свободи людині. Щоправда, московська інтелігенція голосно кричала про потребу свободи та лиш до 1917 р. Коли ж захопила владу, показала всім волелюбним, що та свобода – не для них.

Француз Ж. Шерер у своїх „Анналах“ пише (1776 р.), що українські батьки передавали своїм синам як найдорожчу спадщину меч і клич „Воля або смерть“. Українці певні того, що воля в них не перейде в сваволю. Рільнича культура українців породила і виплекала і ідеалістичну, релігійну духовність та світогляд, якими праукраїнці ще за передісторичних часів заплідними культуру народів на півдні Європи, і та культура зростала й поширилася на всю Європу крім північно-східного її кутка. В старій Елладі розквітла європейська філософія. Афіни стали всеєвропейською Академією Наук. Пізніше такі академії створилися у Римі та Царгороді, а потім у великих європейських містах. В Україні вони виникли в IV ст. у Херсонесі та Пантикапеї (Керч), а в XV ст. у Львові, в XVI ст. у Києві та в Острозі. В Московщині перший університет (заснували і навчали українці) заснований аж у XVIII ст., а в XIX ст. тут навчалося лише 82 студенти. (У Київській Академії XVII ст.– 3 тисячі).

В європейських культурних осередках зустрічалися люди всіх культурних народів. В Київській Академії вчилися чужинці з усієї Європи. У людей різних світоглядів спільне прагнення до знання і вільне обговорення думок і поглядів виховувало толерантність до інших погляду, думки, світогляду, релігії. В Україні ніколи не було фанатичних сект, релігійна запеклість – далека, чужа українській духовності, це аж переходить у надмірну толерантність, що є однією з причин поневолення України сусідами, бо вони були національними фанатиками, шовіністами. Вільне обговорення виплекало і зміцнило в європейців КРИТИЧНИЙ розум, Європа визнала вільнотворчу думку за найпершу засаду, що широко відкрила двері ТВОРЧОМУ ДУХОВІ. Саме європейці дали світові скарби гуманістичних, природничих, технічних наук, національні мови, літератури, мистецтво, зробили їх надбанням людства. Європейці дали людству лібералізм, парламентаризм, демократизм, народоправство, загальну обов’язкову освіту всього народу, щоб він міг сам керувати своїм життям. Самоуправління села, міста, округи, держави, кожного стану і професії, промисловості і рільництва, науки і мистецтва, Церкви – всеохоплююче самоуправління забезпечує ВІЛЬНУ ТВОРЧІСТЬ УСІМ ЗДІБНИМ ЛЮДЯМ. Знання місцевих потреб і можливостей, місцева ініціатива, вільна воля людей, їхній контроль над владою, урядовцями – все це забезпечило поступ усього життя нації, культури і цивілізації, добробуту всіх станів. Невпинно зміцнювалася держава. Вільна думка, вільна творчість, вільне самоуправління – три наріжні камені життя європейців: особистого, громадського, державного, культурного, господарського, політичного.

Цей відступ потрібний, щоб на тлі європейського поступу виразніше бачити московське реакційне азіатство.

В X ст. до Московщини прийшли європейці – київські князі з військом та урядовцями. В наступні два століття київські християнські місіонери, які хрестили москвинів, будували їм церкви, школи. Історична доля не дала досить часу посіяти і доглянути ту європейську культуру, бо вже XIII ст. Московщина увійшла до складу татаро-монгольської держави і надзвичайно скоро та глибоко потатарщилася. Зруйнована татарами Україна не могла вже посилати до Московщини своїх цивілізаторів аж до свого визволення з польської неволі. Та й по Переяславі 1654 р. москвини надзвичайно ворожо ставилися до європейської культури, „латинской ереси", що її несли українці в московське культурне життя. Петро I пробував терором цивілізувати Московщину, але одразу ж по його смерті вона відбудувала свій старий „китайський мур", що кілька сторіч відгороджував її від Європи, залишивши маленьке віконце – Петербург. Московські націоналісти – більшовики, захопивши владу 1917 року, негайно замурували і його.

Протиставити європейській культурі свою москвини не могли, бо від X ст. не мали часу розвинути її понад варварський рівень. Не лишалося нічого іншого, як тікати від європейської культури. „Анітрохи не вплинули на москвинів три великі культурні рухи в Європі: Ренесанс, Реформація і Велика Французька революція. І москвини не мали жодних культурних досягнень ні в літературі, ні в мистецтві, ні в науці, ні в філософії. Москвини не явили своїх Данте XIV ст., Шекспіра XV ст., Вольтера XVIII ст. Москвини не мали навіть когось подібного до Фоми Аквінського, Ігнація Лойоли, Блеза Паскаля, Мартіна Лютера, Кальвіна, Гуса. Навіть у XIX ст.– за доби найбільшого інтелектуального пробудження Московщини – московські прогресисти-революціонери не цікавилися справами захисту громадянина від зловживання влади, а обмірковували лише справу захоплення влади, щоб її використати для перебудови суспільства на колективістичне. І це вони здійснили 1917 року"[297].

„Москвини завжди визнавали лише свій світогляд, а всі інші заперечували. Москвини виплекали у себе релігійну і національну нетерпимість та дикий фанатизм, що вважав усі народи зіпсованими, гнилими, і тому Московщина забороняла всілякі стосунки з ними. Китайським муром відгородила себе Московщина від усього культурного світу"[298]. Ця фотографія СРСР зроблена 75 років тому.

Основні зусилля Московщини понад 300 років були спрямовані на те, щоб знищити культурні та господарські переваги

України, загальмувати її поступ по шляху цивілізації, накинути їй свій значно відсталіший суспільний устрій, тобто варваризувати за своїм образом і подобою. Від здійснення цієї мети Московщина як монархічна, так і більшовицька, ніколи не ухилялася ні на крок. Особливо наполегливо робилося і робиться це радянською Москвою.

Пригадавши заповіт Катерини II, що відбирати в України всі її права відразу небезпечно, чиниться так:

4 грудня 1917 р. Московщина визнала Україну (УНР) за незалежну державу.

17 березня 1918 р. З'їзд Рад проголосив УРСР.

10 липня 1918 р. створено у Москві КПУ.

1 грудня 1918 р. створено Український „незалежний радянський" уряд.

16 березня 1919 р. Всеукраїнський З'їзд Рад затвердив конституцію УРСР як незалежної держави.

1 червня 1919 р. підписано військовий союз УРСР з РРФСР.

29 липня 1920 р. підписано економічний союз УРСР з РРФСР як двох незалежних держав.

29 грудня 1922 р. створено у Москві СРСР.

10 травня 1925 р. З'їзд Рад затвердив нову конституцію УРСР.

25 травня уряд СРСР скасував фінансове самоуправління УРСР.

15 грудня 1928 р. уряд СРСР видав земельний закон для всього СРСР.

3 листопада 1929 р. уряд СРСР скасував українські трести, запровадивши всесоюзні.

15 листопада 1929 р. уряд СРСР підпорядкував Наркомзем УРСР всесоюзному.

11 січня 1930 р. уряд СРСР підпорядкував українську кооперацію московській.

8 лютого 1930 р. уряд СРСР закрив посольство УРСР у Москві.

15 червня 1930 р. уряд СРСР підпорядкував українську статистику московській.

1 січня 1931 р. уряд СРСР закрив Наркомат Внутрішніх Справ УРСР.

3 липня 1931 р. уряд СРСР підпорядкував Наркомунгосп УРСР московському.

5 січня 1932 р. уряд СРСР підпорядкував Наркомат Промисловості УРСР московському.

9 лютого 1932 р. уряд СРСР уніфікував державне управління всього СРСР.

1 жовтня 1932 р. уряд СРСР підпорядкував радгоспи УРСР урядові СРСР.

20 червня 1933 р. уряд СРСР підпорядкував юстицію УРСР московській.

23 червня 1933 р. уряд СРСР закрив Наркомат Праці УРСР.

24 червня 1933 р. уряд СРСР підпорядкував профспілки УРСР московським.

16 березня 1934 р. уряд СРСР підпорядкував державну інспекцію УРСР московській.

1 квітня 1934 р. уряд СРСР підпорядкував НКВД УРСР московському.

10 квітня 1934 р. уряд СРСР підпорядкував АН УРСР московській.

10 липня 1934 р. уряд СРСР підпорядкував Верховний Суд УРСР московському.

17 липня 1934 р. уряд СРСР скасував посаду уповноваженого УРСР при уряді СРСР.

20 квітня 1935 р. уряд СРСР закрив Державне видавництво України.

23 липня 1935 р. уряд СРСР підпорядкував Наркомхарчопром УРСР московському.

1 грудня 1935 р. уряд СРСР закрив Книжкову Палату УРСР.

20 лютого 1936 р. уряд СРСР підпорядкував усі ВУЗи УРСР Москві.

5 грудня 1937 р. ухвалено конститицію СРСР.

Стаття 13 проголошувала: „СРСР є союзною державою, утвореною на основі власновільного об'єднання рівноправних радянських соціалістичних республік". Стаття 17: кожна союзна республіка має право вийти з Союзу. А стаття 20 встановлює, що коли ухвала чи закон союзної республіки розходяться з законом СРСР, то силу має закон СРСР. Стаття 18 Конституції СРСР дає право УРСР мати військо. А стаття 60 визначає, що воно підлягає безпосередньо урядові СРСР, а не УРСР. І так в усьому.

Московщина завжди розуміла: щоб зберегти імперію, не досить знищити лише самоуправління України. Треба знищити ВСЕ, що відрізняє українців від москвинів: українську культуру, українські національні традиції і звичаї, а насамперед і найголовніше – українську мову. Треба змосковщити не тільки інтелігенцію, як до 1917 року, а саме джерело українства – українське село. Монархісти не знайшли якоїсь личини, щоб нею замаскувати московщення. Більшовицька Московщина ту личину знайшла. Це – світова соціалістична наддержава, де всі народи

і всі мови зіллються в один наднарод з спільною мовою. А для змосковщення села треба було привезти в Україну якомога більше москвинів і вивезти якомога більше українців. До 1917 року московську мову можна було почути лише в містах. За 40 років в Україну переселилося понад шість мільйонів москвинів, як правило, вони скрізь посідали керівні посади. Ще недосвідчені галичани-комуністи нарікали: „Кількість місцевих таварищів на керівних посадах у Львові можна почислити на пальцях однієї руки“[299]. Московський „Ежегодник Коминтерна“ за 1923 р. подає, що серед членів КПУ 1918 року було 2,5 % українців. Сама КПУ зазначала, що 1923 року їх було лише 1,3 %[300].

Що вище влада в УРСР, то менше в ній українців. Наприклад, 1929 року було українців: у районній – 75,9 %, в окружній – 53,5 %, в обласній – 26,8 %. Москвинів в Україні було 1924 р. 7 %, але на найвищих посадах 71 %. Євреїв в Україні було 7,8 %, а на найвищих посадах – 24,5 %. Українців було 80 %, а на найвищих посадах 3 %[301]. Українців наркомів УРСР було 1925 р. 1,8 % (2 з 15)[302].

По війні 1941–1945 рр. Московщина значно збільшила кількість комуністів в українських селах. Наприклад, у Київській області сільських парторганізацій 1941 р. було 497, а 1946 р. стало 4600. У Харківській області – 496, а 1946 р.– 1117. Керівників парторганізацій присилали з Московщини[303].

Наприкінці 20-х – початку 30-х років московщення керівної верстви в Україні набуло масового характеру. ЦК ухвалив 14 березня 1932 р.: 1) нещадно винищити українську контрреволюцію; 2) знищити націоналістичні ухили М. Скрипника та його прихильників; 3) перевірити діяльність усіх установ України і спрямувати її на шлях, визначений Москвою; 4) перебудувати форми та методи керівництва українською культурою. Виконати все доручили П. Постишеву[304]. Через десять місяців П. Постишев звітував, що з 120 тисяч членів і кандидатів КПУ він виключив 27,5 тисячі. А з Московщини привіз 13 тисяч москвинів на посади парторгів, голів контрольних комісій, секретарів райпарткомів і т. п. керівні посади. Москвини керували 643 політвідділами, 202 політвідділами радгоспів[305]. Московщина прислала 1937 р. в Україну цілу комісію: В. Молотова, М. Хрущова, М. Єжова „перебудовувати форми та методи керівництва українською культурою“. За два місяці комісія вигубила всю верхівку КПУ, весь склад секретаріату, політбюро, контрольної комісії. З 17 членів Президії Верховної Ради УРСР залишилося лише 4, із 57 членів ЦК КПУ – лише 12; винищила все керівництво Спілки письменників, з 15 тисяч парторгів КПУ вигнала

з посад і відібрала партквиток у 3 тисяч. Ще 1929 р. Московщина вигнала з КПУ 9 % членів у містах і 16 % у селах. Року 1933 виключено 14 % членів КПУ і 23 % кандидатів. На їхнє місце привезено 35 тисяч москвинів[306]. Року 1931 Московщина змінила 80 % секретарів райкомів КПУ[307]. Року 1946 змінила 38 % секретарів обкомів КПУ, 64 % голів облрад, 66 % керівників МТС. У деяких областях змінено 80–90 %. З 4 тисяч „боротьбистів", що перейшли до КПУ, залишилося лише 119[308], решту Московщина знищила.

Одним з найголовніших своїх завдань, що його мають москвини – перешкодити виробленню і накопиченню знань, зруйнувати природне формування національної інтелектуальної еліти в Україні. Національні Академії наук є найвищим авторитетом, отже, належало підпорядковувати „республіканські" московській Академії Наук, АН СРСР. Їй також підпорядковані всі дослідні установи. Московська АН фактично призначає не лише академіків, але й службовців „республіканських" АН. Наприклад, М. Лаврентьєв народився, виріс і вчився в Московщині, його прислали до Києва і призначили керівником інституту математики і заступником президента АН УРСР, хоч ясна річ, він не знав і не хотів знати жодного українського слова. Москвин Пєршин народився, виріс і жив у Московщині до 59-го року свого життя. Його прислали до Києва, зробили дійсним членом АН УРСР, керівником Інституту економіки, членом президії АН УРСР. Московщина призначила його головою Ради вивчення ресурсів України, зробила його навіть членом головної редакції „Української Радянської Енциклопедії", хоч про українство він знав менше, ніж про життя на Марсі.

Крім АН СРСР існують також суто московські національні – Академія будівництва і архітектури, Академія мистецтв, Академія медичних наук, Академія сільськогосподарських наук. Їм підпорядковані відповідні інститути та установи у всіх „республіках". Навіть тим академіям, що не мають приставки „СРСР" (Академія педагогічних наук РРФСР) Московщина надала право всесоюзних. Без дозволу Академії педагогічних наук РРФСР ніхто в країні не має права видати будь-якого шкільного підручника, вони в немосковських школах СРСР – лише переклади з московських. Так Московщина здійснювала чотири завдання: 1) виховувати немосковських дітей на московських яничарів; 2) затримувати розвиток національних культур немосковських народів; 3) затримувати створення немосковських шкільних книжок і шкільної літератури; 4) спотворювати (в перекладах), засмічувати московізмами мову школярів-немосквинів,

щоб переконати їх в убозтві рідних мов, непридатності їх для культури. Кошториси всіх немосковських АН визначає московська (СРСР) АН, теми наукових праць теж. Не дивно, що, наприклад, 1958 р. АН УРСР не видала українською мовою жодної наукової праці з вищої математики, астрономії, фізики, механіки, хімії, фізіології, медицини тощо. В 1962 р. московська (СРСР) АН видала 950 наукових праць, а АН УРСР – лише 142, а з них 87 % мовою московською. Ленінськими преміями нагороджено 1960 р. 35 наукових праць з Московщини і 2 з України. Серед авторів праць з Московщини 23 прізвища – українські. Комітет з ленінських премій допустив 1965 р. до конкурсу: наукових праць 17 (з України – 2), технічних – 23 (з України – 2), літературних – 13 (з України – 0), мистецьких – 13 (з України – 1). З 102 кандидатів на ленінські премії 1966 року з УРСР подано лише 12. Прізвища їхні – Давидов, Дубінін, Журавльов, Кузнєцов, Кулявін, Лупанов, Окулов, Пантюхов, Решетніков, Рівкін, Тіхонов, Худосовцев.

Наукові звання та ступені у всьому світі надають національні університети та Академії Наук без затвердження урядом. В СРСР затверджує (чи відкидає) кандидатів міністр освіти після ретельної перевірки дисертації у всесоюзній атестаційній комісії. Наприклад, М. Марченко дисертацію „Українська історіографія стародавніх часів“ написав 1959 р., а захищав 1961 р. у Ленінграді[309]. Понад 50 % наукових аспірантів-українців готуються поза Україною. Вони звичайно там і залишаються жити, бо уряд СРСР посилає немосквинів працювати поза „республікою“, а до „республіки“ присилає на їхнє місце з Московщини. Про те, що українцям перепиняється шлях до науки в Україні, свідчать такі дані: з 1931 р. по 1960 р. аспірантів в СРСР збільшилося втричі (з 12 тисяч до 36 тисяч), а в УРСР зменшилося (з 3147 до 2987).

Московщина дуже боїться випустити українських науковців з-під свого нагляду, не пускає українських науковців на міжнародні наукові з'їзди. Не було українських математиків в Единбурзі 1958 р., в Стокгольмі 1962 р. На жодному міжнародному науковому з'їзді не було окремого представництва науковців УРСР, навіть на з'їзді славістів у Софії 1963 р., а якщо вони приїжджають, то виступають як московські. На з'їзді істориків у Стокгольмі 1960 р. був лише один історик з УРСР і той був неукраїнець. Українських істориків заступали історики з еміграції. На з'їзді фізиків у Загребі 1961 р. науковці з УРСР не виступали. На з'їзді хіміків у Монреалі 1961 р. виступив учений з УРСР Михайло Клочко, він не захотів повертатися і залишився

в Канаді. „На Всеслов'янському археологічному з'їзді 14 вересня 1965 р. всі слов'янські археологи (навіть маленьких народів) виголошували свої доповіді своїми мовами. Лише українці та білоруси виголошували московською"[310]. Ніяка не новина, що Московщина забирає з України найкращих учених, інженерів, митців, письменників. На їхнє місце приїздять москвини. З 36 тисяч науковців-українців в Україні працювало 1959 р. лише 63 %. З усіх українців з вищою освітою працюють поза Україною 29 % (118 тисяч), а в УРСР серед спеціалістів з вищою освітою – 27 % москвинів, 15 % неукраїнців. На кожні 10 тисяч українців працює в Україні 124 фахівців з вищою освітою, а на 10 тисяч москвинів, що живуть в Україні, працює тут 256 фахівців-москвинів, тобто вдвоє більше, ніж українців. У Московщині ж на кожні 10 тисяч москвинів працює 172 своїх фахівців, тобто в півтора раза менше, ніж їх є в Україні. На 100 тисяч москвинів 1959 р. припадало 364 науковці-москвини. На 100 тисяч українців припадало 60 українців-науковців – на 600 % менше. На 100 тисяч євреїв в СРСР припадало 1350 науковців-євреїв[311]. У РРФСР працювало 1940 р. 63 % всіх науковців СРСР, в 1960 р.– 69 %, тобто збільшилося на 6 %. В УРСР працювало 1940 р. 19 % всіх науковців СРСР, а 1960 р.– 13 %, тобто зменшилося на 6 %. „Горе переможеним".

Отже, для планомірного знищення розумового рівня нації Московщина: 1) московщить українських дітей в Україні; 2) збільшує кількість вчених москвинів в Україні і зменшує число українців; 3) посилює свою інтелектуальну п'яту колону в Україні; 4) поліпшує навчання в середніх школах Московщини і погіршує його в Україні; 5) невпинно нищить українську провідну верству в Україні, забираючи її молоді покоління. В Україні невпинно зростає кількість МОСКВОМОВНИХ шкіл, учителів та учнів МОСКВИНІВ. ЗМЕНШУЄТЬСЯ кількість УКРАЇНОМОВНИХ шкіл, учителів та учнів українців. Усе те робиться за українські гроші.

„Статистика" СРСР не називає витрат на освіту та науку окремо кожної „республіки". Використовуючи московські джерела, навіть малоукраїнець Д. Соловей довів, що на душу в УРСР витрачається на освіту ВЧЕТВЕРО МЕНШЕ, ніж в РРФСР[312].

Від 1940 р. до 1956 р. число ВУЗів у Московщині збільшилося, а в Україні зменшилося на 32 (з 166 до 134). В Україні 1954 р. закрили 24 ВУЗи, а в Московщині відкрили нових 21. Після приєднання 1939 р. західних областей України до УРСР, кількість українців в СРСР збільшилася на 7541 тисячі. Але відсоток українців у ВУЗах УРСР НЕ збільшився. На кожні

100 тисяч їхньої людності в УРСР було 1961 р. у ВУЗах студентів: українців – 811, москвинів – 1769, євреїв – 2223.

На вступних іспитах до ВУЗів в Україні складають іспит з московської мови та літератури, а з української мови та літератури іспиту не вимагають, хіба на педагогічних та філологічних факультетах. Оцінка іспиту з української мови та літератури не впливає на конкурсний добір, а з московської – є вирішальною. У ВУЗах „республік“ СРСР наука викладається мовою московською.

В СРСР семирічна освіта обов'язкова, але навіть і її нелегко одержати. Секретар ЦК КПУ О. Кириченко визнавав на XIX з'їздові КПРС 1956 р., що „у деяких областях УРСР не виконується повністю закон про загальну обов'язкову освіту“. Через 10 років читаємо: у школах УРСР дуже бракує шкільних книжок, приладів, меблів. Будівництво нових і ремонт старих шкіл запізнюється на три і більше років. Школярі не мають одягу, взуття, медичного догляду. Вчителі не мають достатньої освіти, не мають достатньої платні[313]. Школярів експлуатують, особливо в селі. 1958 року 4 тисячі учнівських бригад обробили 65 тисяч гектарів землі. Працювало понад 500 тисяч дітей[314]. А 1965 року їх було лише у Львівщині 1847 (40 тисяч учнів)[315]. „Треба рішуче відмовитися від дикунського визиску дітей-школярів. Т. зв. „літня практика“ фактично стала лише фізичною і непосильною дітям роботою, що їх виснажує фізично і псує морально, бо породжує у них ненависть до всілякої фізичної праці“[316].

Ми вже наголошували, що московська „демократія“ нічого нового не запроваджувала в СРСР, а лише продовжує справу своїх владних попередників, класових ворогів – колонізаторів України. В українських містах здавна жило багато чужинців: торгівців, ремісників тощо – греків, татарів, турків, арабів, волохів, німців, англійців, голландців, французів, італійців, євреїв тощо. Не було лише москвинів. 1832 р. в Україні 45 % промисловців та 57 % торгівців були вже москвини[317]. Року 1914 серед вищих і середніх урядовців України 70 % були москвини.

По Переяславській поразці 1654 р. Московщина негайно прислала до наших міст свої гарнізони. Після Полтавської катастрофи 1709 р. Московщина подесятерила ці гарнізони в українських містах. Офіцери та солдати гарнізонів так полюбили український хліб, ковбасу, сало, борщ, цукор, що стали патріотами України і слушно вважали глупотою повертатися „на родину“. Московська влада давала їм в Україні посади від двірника чи швейцара до губернатора включно, безплатну землю

та позички. В архіві Києва знаходимо список осіб, що одержали 1805 р. ділянки під будівництво хат. В ньому 150 осіб: москвинів – 101, українців – 35, інших – 14. Московські банки охоче давали їм позики, бо уряд забезпечував їх повернення. Українцям таких позичок не давали. Отож 1897 р. стало в Україні торгівців: москвинів 52 %, українців – 22 %, євреїв – 21 %. Промисловців: москвинів 45 %, українців – 27 %, євреїв – 17 %[318].

Наскільки вдалося змосковщити наші міста, зокрема столицю – показав 1917 рік. Московська влада скасувала самоуправління наших міст (Магдебурзьке право) 1835 р. Московські міста ніколи самоуправління не мали. Коли по 82-річній перерві наші міста знову провели вільні, демократичні вибори до міських управ, українці одержали від 4 % (в Одесі) до 20 % (в Києві) голосів. Боючись слави і традицій стародавнього Києва, Московщина зробила столицею УРСР заселений зайдами Харків. До Києва її боялася перенести доти, доки не вигубила (1933 року) голодомором 8 мільйонів українських селян та 90 % української інтелігенції. П'ятнадцять років боялася переносити. Московщина боялася і гетьманських столиць. І до 1917 р. і по 1917 р. вона не дозволяє розбудовувати Чигирин і Батурин, обернувши їх на занедбані, маленькі містечка. Досі нема залізниць до них. Навіть середніх шкіл не дозволяла там до 1905 року засновувати.

Затримувала Москва і розбудову Києва і до 1917 р. і по 1917 р. (за Руської держави Київ був більшим, багатшим і культурнішим за тодішні Париж та Лондон). Польща теж перешкоджала його розбудовувати. Московщина не дозволяла заснувати в Києві університет аж до 1834 року. А заснувала (власне, перенесла до Києва польський ліцей з Кременця), щоб поборювати польські впливи на Правобережжі. Це тривале штучне умертвлення великого міста світової слави далося взнаки: Москва мала 1918 р. 1850 тисяч населення, а 1938 р. вже 4 мільйони; Київ 1918 року – 626 тисяч, а 1938 – лише 528 тисяч.

Московщина розуміла: треба знищити також і господарську незалежність України, зробити її джерелом сировини і ринком збуту московських виробів, будь-що не дозволити Україні стояти господарчо на власних ногах, зв'язати навічно з московською, не дозволяти жодних зв'язків з позамосковськими господарствами – цих засад тримається Московщина твердо від Переяслава по сьогоднішний день. Відмовитися від тих засад – це відмовитися від імперії.

Праукраїна вже в першому тисячолітті до РХ була великою торговельною державою, мала зв'язки зі всім тодішнім культур-

ним світом аж до Китаю та Індії. Торговельних та культурних зв'язків зі Західною Європою не переривала навіть і за татарської влади в Україні. Вони пожвавилися за Литовсько-Руської держави та Гетьманщини. Завжди закордонна торгівля приносила Україні великі кошти. Археологи знаходять в українських (праукраїнських) могилах багато щирого золота. Таких розкішних будівель, як Київська Св. Софія, було в X ст. лише кілька в Європі.

Ще й не зміцнивши своєї влади, лише за 12 років по Переяславі, Москва заборонила 1667 р. Україні продавати свої товари до інших країн, крім Московщини. Але й на московсько-українському кордоні (існував до 1754 р.) Московщина накладала на українські вироби велике мито, щоб зруйнувати промисловість України. Після Полтави Московщина значно посилила і поширила заборону Україні торгувати з Західною Європою, в 1716 р. їздити на Захід по крам, в 1718 році – вивозити до Західної Європи український тютюн, а 1722 року – привозити в Україну західно-европейські товари. В 1723 році заборонила продавати до Західної Європи бурштин та поташ; 1738 року – коней; 1740 року – хутра; 1749 року – кожухи, вовну, овець; 1775 року – сіль і т. п. і т. д.[319]. Все Україна мусила везти до Московщини. А там москвини ставили українських торгівців у такі обставини, щоб купивши в них за півціни, самим везти товар до Європи. Московські торгівці багатіли, а українські бідніли, закордонна торгівля України опинилася в московських руках.

Виробництво предметів і знарядь промислово розпочалося в Україні ще за кам'яної доби, десь 5 тисяч років тому, і то – на продаж. Археологи знайшли в Україні багато промислових виробень кам'яних знарядь та прикрас. За бронзової та залізної діб таких промислових виробень стало ще більше: в самому лише Києві знайдені кількатисячолітньої давності[320]. В XVI–XVIII ст. по всій Україні працювали десятки великих і тисячі менших гут, ливарень, гуралень, гарбарень, поташень, кушнірень, чимбарень, ткалень, кузнів, зброярень, гамарень, гончарень тощо. В XVIII ст. Московщина знищила всі великі і середнього розміру українські мануфактури всілякими заборонами, надмірними податками, а часто і відкритим грабунком, спаленням, руйнуючи промисловість та торгівлю. Українські ремісники здавна були організовані в союзи (цехи). Лише член союзу мав право виробляти та продавати свої вироби. До союзу приймалися лише після довгого навчання та іспиту, що забезпечувало високу якість українських виробів, отже й добру ціну на них.

Наприклад, у Чехії в XIV ст. найкращі залізні колодки називалися „руськими“, у Франції „руською“ найліпша тканина, а „руським“ – українським золотом французи називали все, що йому не можна скласти ціни[321]. У виробництві порцеляни українці мали досвід від Трипільських часів (4 тисячі років); біжутерії, зокрема різнобарвної склиці (поліхромної емалі) – від Сарматських часів (2 тисячі років) і т. д. За Руської держави IX–XIII ст. українські архітектори, будівельні майстри, малярі були одними з кращих у Європі, про що свідчать їхні твори в Україні і поза нею.

Наші ремісники добре заробляли, були заможними і висококультурними. Петро I, Катерина II та їхні наступники заборонили ремісничі союзи (їх ніколи не було в Московщині). Майстрів вивезли силоміць до Московщини і примусили їх там навчати москвинів. Закрили Мистецьку академію в Харкові, а всіх професорів забрали до Московщини, щоб заснувати там потім „Строгановское училище живописи“. Московщина вивезла в XVIII ст. до себе всі українські найліпші ткальні разом з майстрами. Виробництво сукна в Україні одразу впало на 75 %. Україна заробляла великі гроші на скляних виробах. Московщина заборонила 1720 р. продавати їх до Західної Європи, а оскільки москвини розумілися на склі, то Московщина навмисне наклала велике мито, щоб українці не могли продати їх і в Московщині. Так Московщина знищила скляний промисел в Україні і розорила десятки тисяч українських ремісників та торгівців.

Так само Московщина знищила порцеляновий промисел. Великі порцелянові мануфактури з Глухова, Волошків та інші вивезено разом з майстрами до Московщини. А що в Московщині не було порцелянової глини, дозволено було привозити її туди... з України. Зруйнувавши український ткацький промисел, Московщина розбудувала свій. З допомогою українських фахівців „обернула Московську, Костромську, Владимирську губернії на суцільну промислову округу. Вся людність тих губерній жила лише з ткацького промислу“[322]. Оскільки промисловість потребує сировини, Московщина ще в XVIII ст. заборонила Україні продавати вовну, льон, коноплі тощо будь-де, крім Московщини. Ясна річ, скуповувала задешево.

„Все наше“ стосувалося і робітників. У XIX ст. московський уряд купував робітників (на державні роботи), сплачуючи за дитину 390 руб., за парубійка 750 руб., за дорослого 1 тисячу руб.[323]. Соціалістичний уряд СРСР уже просто заганяє до залізничих вагонів робочу силу і везе, куди хоче. Тюремна „промисловість“ дає московській „демократії“ величезні прибутки.

Всі головні залізниці України побудовано в напрямі південь-північ. Три з них – до 1917 р., а по 1917 р. побудували ще дві. Увесь південь України не має залізниці в напрямі схід-захід. Московщина навмисне не добудовувала їх до портів Чорного і Азовського морів. Українці не раз просили дозволу добудувати своїм коштом, і кількократно уряд відмовляв[324]. Лише коли бельгійці та французи взяли в свої руки Донбас, Московщина дозволила їм добудувати чи побудувати до портів. Але розбудовувати самі порти не дозволила. Чужоземні кораблі в українських портах часом цілий місяць чекали на можливість розвантажитися. Натомість на розбудову своїх балтійських портів Московщина не шкодувала грошей[325].

Головними товарами України для вивозу за кордон були пшениця, цукор, вовна, вугілля, копалини. Щоб українські порти НЕ багатіли, а багатіли московські, Московщина встановила вивізне мито з азовсько-чорноморських портів на 100 % більше, ніж з балтійських портів. Наприклад, на зерно з балтійського порту 1,67 руб. з чверті, а з чорноморського – 2,99 руб. Щоб з України не везли до чорноморських, Московщина запровадила т. зв. „диференційовані тарифи“, тобто різну оплату за перевезення. За вугілля з Донбасу до портів Чорного моря платилося 1/32 копійки за пуд-версту, а до Московщини – 1/62коп., тобто на 100 % дешевше. Перевезення зерна до чорноморських чи азовських портів коштувало 40 % вартості товару, а до балтійських – лише 25 %, хоч туди вдесятеро далі, ніж до чорноморських. Так само було з усіма вантажами.

Привезти готові вироби з Московщини в Україну коштувало вдвоє дешевше,ніж вивезти такі самі вироби з України до Московщини[326]. Крім того, вироби ліпшої якості залишали в Московщині, а гіршої везли в Україну і продавали тут на 15–20 % дорожче, ніж у Московщині високоякісні[327].

Україна виробляла 25 мільйонів кілограмів вовни шороку. Англія завозила надзвичайно дешеву вовну з Австралії. Московщина зняла ввізне мито з англійської вовни, і українські вівчарі зубожіли. Московщина потребувала англійських грошей на купівлю англійської техніки, але витрачала їх на англійську вовну. Так само Московщина не накладала мита на мадярські та грецькі вина, щоб не дати розвиватися українським виноробам. З усього тютюну, що його вирощувала Україна, 80 % переробляли в Петербурзі.

Московський уряд наклав високий податок на український цукор на самому початку цукроварства в Україні (першу цукроварню в Україні збудовано 1887 року). Доки наш цукровий промисел був невеликий, постачав цукор лише на московський

імперський ринок, то платилося лише 50 коп. з пуда, а надалі податок різко зростав: 1895 р.– вже 1,75 руб. тобто 40 % продажної ціни. У 1912 р. Москва одержувала цукрового податку 32,8 млн. золотих рублів, а до того ще й 7 млн. руб. промислового податку на цукроварні[328]. Але й цей грабунок не спинив розвитку нашого цукрового промислу, і Московщина знайшла ще один спосіб затримати його розвиток.

Собівартість цукру українських цукроварень становила 3,25 руб. за пуд, та ще податок 1,75 руб., отже, всього 5 руб. за пуд. Таким чином продажна ціна в Україні не могла бути меншою за 12,5 коп. за фунт, її наш селянин чи робітник заплатити не міг, і цукроварні змушені були продавати цукор за кордон. Європа теж не хотіла платити такої ціни, тому московський уряд звільняв експортерів українського цукру від податку (1,75 р. на пуд) і навіть давав їм 80 коп. на пуд допомоги[329]. Увесь вивіз українського цукру опинився в московських руках. Продавши в Європі український цукор за 5–6 коп. за фунт, Московщина купувала в Англії очеретовий цукор-сирівець по 1–2 коп. за фунт і везла його до Петербурга. Очистивши його там, везла в Україну і продавала по 14 коп. за фунт. Так українські селяни та робітники цукроварень заробляли не більше за африканських, а петроградські заробляли на життя. Радянська московська статистика свідчить, що собівартість цукрових буряків колгоспам за часів 5-ої п'ятирічки була 15 руб. за тонну, а уряд СРСР платив їм лише 2 руб. 50 коп. за тонну[330], тобто не доплачував 12,5 рубля за тонну навіть до собівартості.

Всюди, де Московщина встановлювала своє панування, країни і народи швидко убожіли. Так сталося з багатющою, культурною Україною, з культурними: Естонією, Латвією, Литвою, Фінляндією, Польщею у XVIII–XIX ст., а з Чехією, Болгарією, Мадярщиною у XX ст.. Багатющий Сибір лежав під Московщиною неосвоєним 400 років. Московщина воліла загарбувати вже готове, зроблене сусідами. Для цього слід було постійно тримати велику армію, а для неї – розбудовувати промисловість. Величезні кошти вклала Московщина в Урал, але уральське залізо коштувало вдвоє дорожче, ніж привезене з Європи, отож Московщина купувала всі залізні вироби, навіть маленькі цвяхи[331]. Щоправда, імперія мала власне залізо і власне вугілля, але вони були ... у мазепинській колонії. Дозволити українцям розбудовувати Донбас, промисловість України – це зміцнювати силу України, а отже господарську незалежність, що породжує культурну і політичну. Не знайшлося іншого виходу, як закликати новітніх варягів: французів та бельгійців. Змосковщений німець сумно зауважив: „Боротьбу між Кривим Рогом і Уралом розв'я-

зав чужоземний капітал і не на користь московського національного капіталу“[332]. Європейці підрахували, що вони зароблять більше, продаючи Московщині залізо та вугілля не європейське, а українське. Побачили й політичне безсилля України захистити свої інтереси. Зрозуміли, що Московщина перешкоджатиме їм розбудовувати Донбас, Кривий Ріг. Треба було купити московський уряд.

Українці вже були заснували кілька своїх великих промислових та фінансових підприємств – Донецько-Юр'ївське, Олексіївсько-Дніпровське, Таганрозьке металургійні товариства та Київський і Харківський банки. Розбудова української промисловості ставала твердо на власні ноги. Отже, щоб перехопити її, треба було насамперед знищити українських промисловців та банкірів. Московський уряд та банкіри Рябушинський, Путілов, Авдаков, Утін, Плотніков разом з французькими банкірами Тальмані, порозумівшись, спільними силами створили господарчу кризу в Україні: московський уряд провів грошову „реформу“ і пограбував в українців 75 % їхніх капіталів. За знецінені гроші Московщина забирала задешево український найголовніший вивізний товар – пшеницю і продавала її в Європі за повноцінні європейські гроші.

Французькі банкіри дали московським великі позики і купили на кілька десятків рублів московських цінних паперів. Уряд збільшив податки на українські вироби. Згадувана московська банкірська позичкова спілка перестала давати українським підприємствам будь-які позички. Об'єднаний наступ уряду, московських та французьких банкірів не витримали українські промисловці та банкіри і збанкрутували. Їхні банки та підприємства скупили задешево москвини[333]. Засновник Харківського банку, український патріот П. Алчевський застрелився. Його банк забрав Рябушинський. Отже, українських капіталістів знищили не соціалісти 1917 року, а капіталісти півстоліття раніше.

Французи та бельгійці заходилися розбудовувати Донбас і Кривий Ріг не „по-русски“, а по-людськи. Привезли своїх інженерів, майстрів, техніку, і за короткий час Донбас подесятерив продуктивність та прибутковість. Один робітник добував руди в Кривому Розі 16,4 пуда, а в Московщині – 5,7 пуда[334]. За 40 років (1870–1913 рр.) виробництво металу збільшили в Україні 20-кратно і давали 75 % всього виробу імперії. Вугілля – 80 %.

Москвини заснували три тресті: вугільний „Продуголь“, металургійний „Продамет“, гірничий „Продаруд“. За фінансової допомоги французьких банків і політичної свого уряду ці трести захопили контроль над 80 % шахт, 74 % ливарень, 82 % металічних виробів. Решта підприємств нічого не могла вдіяти

проти цієї монополізації, бо уряд був на боці монополістів[335]. Як бачимо, одержавили банки і почали одержавлювати промисловість та торгівлю не соціалісти 1917 р., а ще монархісти півстоліття раніше.

У європейському суспільстві конкуренція є невід'ємною частиною людських прав, суспільство негайно і твердо спротивилося спробам творити трести та самі монополії, вони заборонені законом. Єдина держава, де панують трести – Росія.

„Продуголь", „Продамет" та „Продаруд" штучно створювали дефіцит металовиробів, навіть припиняючи випускати їх на якийсь час. За виробництво понад встановлену ним кількість трест карав штрафом 10 тисяч рублів[336] і тримав ціни вдвоє вищими за європейські, а в Україні ще й на 35 % вищими, ніж у Московщині: товар виробляли в Україні, отже мало би бути навпаки. Таким робом на кожному плузі, на кожному ножі, сокирі, цвяху Україна ПЕРЕПЛАЧУВАЛА понад 200 %. Така розбійницька надвишка лише за металовироби давала Московщині 54 млн. золотих рублів щороку, а на тканинах – 91 млн. З усіх тканин 95 % ткалося в Московщині з завезеного прядива. Чужоземну бавовну привозили до Одеси, везли далі до Московщини; там ткали, а тканини везли назад в Україну на продаж. Так було і до 1917 р., і після. На інших виробах – ще більше мільйонів рублів. Ці трести дали небачений у світі прибуток: у Європі, наприклад, 5–6 % річних доходів, а Московщині – 10–12 %. В Україні їхній зиск сягав аж 57 % і ніколи не був нижче за 23 %[337]. Річки золота плили з України до Московщини та до Західної Європи. Державний бюджет московської імперії 1885 р. становив 765 млн. руб., а 1913 р.– уже 3240 млн. руб. За якихось 28 років підскочив аж на 425 %. Французи-бельгійці заробили ще більше: вклавши в Донбас і Кривий Ріг 179,4 млн. рублів, у промисловість України взагалі – 413,8 млн. руб.[338], лише за 25 років (1888–1913) вони збагатилися в Україні на 5 мільярдів золотих рублів[339], акції французьких підприємств в Україні цінилися на світових біржах дорожче за акції африканських (найбагатших у світі) золотих копалень. Ще б пак!

Вираз „українець любить свою землю" не передає й крихти ставлення українського селянина до своєї землі. Прапредки українців: трипільці, сармати, скіфи, анти – всі мали богинею Землю-Матір. Про її культ у селянина можна написати кілька великих наукових праць[340]. Українець-емігрант бере з собою на чужину грудку української землі, українець обожнює свою землю. Ось чому український малоземельний селянин мучився, голодував на залишеному йому окупантами малюсінькому клаптику землі, але не кидав його, не переселявся до міста, не їхав

до Донбасу. Московський же селянин ненавидів землю, кидав її за найменшої нагоди і подавався світ за очі шукати легкого хліба. І всюди почувався, як удома. Отож, коли французи розбудовували Донбас, москвини посунули туди. Саме в Донбасі 1917 р. „советы“ були україножерськими. Харківські „ради“ щось мимрили про права української мови, але донбасівські твердо стояли на Валуєвському „Не было, нет и быть не может никакой Малороссии“. Навіть Малоросії. А почувши слово „український“, скаженіли. Лише по 1933 р. українці, рятуючись від московських катів і голоду, масово втікали на Донбас і стали більшістю. Московщина затривожилася і вжила заходів: в Донбасі немає жодної української середньої школи, не виходить жодного україномовного часопису чи журналу, навіть не допускається туди українська друкована продукція. Монархісти московщили лише інтелігенцію, а більшовики – і робітництво та селянство.

Дозволивши французам та москвинам розбудовувати промисловість України, Московщина, певна річ, подбала, щоб промисловість не усамостійнилася, не розірвала залежності від промисловості, торгівлі і грошей Московщини. І до 1917 року, і після Московщина дозволяє Україні лише видобувати сировину: вугіль, нафту, газ, зерно, цукор, олію, м'ясо та виробляти матеріали: будівельне залізо, жерсть, цемент, скло, хімікалії тощо. Все те Московщина забирає до себе і там виробляє з нього все, що може. Життя примусило москвинів дозволити будувати в Україні якусь і промисловість, тісно зв'язану з московською: виробляти мотори, а частини до них присилає Московщина. У часописах СРСР досить часто читаємо, що підприємства в Україні не виробили якихось машин лише тому, що не одержали з Московщини комплектуючих до них. Це загрозливе нагадування Україні, що після розвалу СРСР багато підприємств зупиняться, а Московщина і світова мафія використають це, щоб повалити проголошену українську незалежну державу. Загрозливим є й те, що Україна не виробляє ЗБРОЇ, літаків, військового спорядження, а також той факт, що Україна має лише величезного розміру землеробські машини. Адже українці напевне побажають знищити колгоспи і радгоспи, поділять землю, а малої техніки Україна не має.

Ще року 1890 р. офіційні „Московские Ведомости“ писали: „...Ми, москвини, і наша Московщина створили велику Російську імперію. На нас, москвинах, вона стоїть і стоятиме доти, доки уряд даватиме першість Московщині і москвинам у всьому й усюди; доки допомагатиме розбудовувати промисловість лише в Московщині і не дозволятиме розбудовувати її на немосковських землях імперії“. Соціалістичний уряд СРСР РОБИТЬ те самісіньке. Отож, московські залізниці заробляли більше, як будь-

які в світі: 14 % зиску (10 % на кілометрі). Акціонери одержали річних дивідендів 32,5 млн. руб. 1870 року, 71,7 млн. руб. 1877 року. А борг залізниць державі збільшився на 150 %, бо дефіцит залізниць становив 450,5 млн. руб. В 1884 р. залізниці заборгували державі на 926 мільйонів рублів. Як же так: залізниці мали рекордні бариші, платили акціонерам величезні дивіденди і водночас мали збитки. Недобір коштів покривав уряд, а для цього встановив оплату за перевезення в Україні на 25 % дорожче, ніж у Московщині. Акціонери московських залізниць одержували з української кишені в середньому (1878–1917 рр.) 46 млн. руб. щороку.

В XVIII ст. в Московщині не залишилися неоподаткованими жодна діяльність людини, найменший предмет, навіть смерть: платили навіть мерці (за дозвіл поховати і податок на труну). Петро I заснував окрему установу „прибыльщиков“, єдиним завданням якої було вигадувати нові види податків. Але уряд не міг стягнути 45 % податків[341], бо головний платник – московський мужик уже не мав нічого. Московська держава швидко котилася до господарської, а з неї й політичної руїни. І саме тоді Московщина дістала до своїх рук багатющу Україну (її перемога під Полтавою), що не лише врятувало московську державу, а й перетворила на імперію. Відтоді бюджет московської держави зростав, мов на дріжджах. Року 1709 він був 20 млн. руб., а 1724 року – аж 70 млн. руб.[342], за 15 років збільшившись на 350 %. Року 1885 виріс на 565 млн. руб. Року 1913 дорівнював 3240 млн. руб.[343] – зріс ще на 425 % лише за 28 років. І з тих здертих в Україні грошей Московщина повертала Україні лише 15 %[344]. По Полтаві за 25 років Московщина збільшила податки в Україні на 400 %. Податок від „диму“ (хати з обійстям) у Московщині був 49 коп., а в Україні – 1 руб. 25 коп.[345], тобто на 250 % тяжчий. Лише за 9 років (1870–1879 рр.) в Україні податки зросли на 14 %. Ця політика успадкована в СРСР. О. Косигін говорив на засіданні уряду 1960 р.: зерна в СРСР зберуть на 9,3 пуда більше, ніж 1958 року. А 1958-й – був одним з найурожайніших. За статистикою, 1958 р. зібрано 8,6 млрд. пудів в СРСР, а в УРСР – 1,9 млрд. пудів. В січні М. Хрущов казав, що Костромська, Новгородська, Московська, Владимирська, Тульська, Калінінська, Ярославська, Смоленська області здали державі 12,1 млн. пудів зерна, але відразу одержали безповоротну допомогу від уряду 33,8 млн. пудів. Костромська і Новгородська не здали й граму, а одержали 7,7 млн.пудів зерна, хоч неурожаю в 1960 в Московщині не було. Так відкривається, що Московщина не лише не здавала зерно, а навпаки одержувала від уряду втричі більше, як мала давати. Звідки ж

уряд СРСР взяв ті 33,8 млн.пудів зерна? Радянська статистика подає, що 1960 року Україна майже голодувала, зменшила на 2 мільйони голів худоби, бо не було чим годувати. Малоукраїнські економісти навіть в еміграції, боючись закиду в „націоналізмі", замовчують два великої політичної ваги факти: 1) у Московщині їдять український хліб не лише в містах, а й у селах; 2) за монархічної і за соціалістичної імперської влади в Московщині сотні тисяч гектарів орної землі лежать у бур'янах, перелогом. Микита знав це, але послав на „освоєння цілини" в Азії сотні тисяч української МОЛОДІ з середньою освітою. М. Хрущов сказав на пленумі ЦК КПРС у березні 1962 р., що РРФСР зібрала зерна на 700 млн. пудів менше, ніж минулого року. Та ніякого голоду там не сталося. Хрущов пояснив, що недобір поповнено з УРСР[346]. „Комуніст України" писав 3 березня 1962 р., що Україна перевиконала план здачі зерна, і тому довгі черги стояли за хлібом, а в Московщині такого не бачили. Що скажуть на це малоукраїнські оборонці Московщини, які запевняють, що „радянська" влада однаково гнобить і Московщину і Україну? Болотяні та піскуваті землі Московщини дуже надаються на випас худоби, тут мало б бути перевиробництво м'яса та молока. А насправді Московщина завозить з немосковських земель СРСР щороку 300 тисяч тонн м'яса та понад 650 тисяч тонн молочних виробів. Москвини забрали 1929–1932 рр. в українських селян 70 % худоби ніби до колгоспів, але саме за цей час поголів'я худоби збільшилося в Московщині на 35 %[347].

Узагальнюючи всі ці навіть неповні дані, факти та приклади, бачимо таку картину: Україна вивозила (до 1917 р.) щороку на 300 млн. руб. зерна, за яке Московщина не доплачувала їй по 77 млн. руб.; Україна платила лише за дозвіл вивезти (вивізне мито) 2,99 руб. з чверті, а оскільки продавала щороку 4,7 млн. чвертей, 14 млн. руб. щороку, отже, разом на 91 млн. руб. грабувала Московщина Україну щороку лише на зерні.

За дозвіл виробляти з власних буряків у цукроварнях цукор Україна платила Московщині щороку 40 млн. руб. (т. зв. „акциз"); за дозвіл гнати свою горілку платила щороку 280 млн. рублів; за дозвіл продавати власний тютюн платила щороку 34 млн. руб.; свої ткацькі вироби Московщина продавала в Україні на 35 % дорожче за європейські ціни. Україна ПЕРЕплачувала 91 млн. рублів; зроблені в Україні з українського заліза металовироби московські монопольні трести продавали в Україні на 45 % дорожче за європейські ціни. Загалом щороку на 120 млн. руб., отже, Україна ПЕРЕплачувала 54 млн. рублів. Залізниці в Україні (вони були московські) брали за перевезення вантажу в Україні на 30 % більше за європейські (в Мос-

ковщині – на 25 % дешевше, ніж в Україні) і заробляли на одному кілометрі 16400 руб., що становило, наприклад, 1912 року 318 млн. руб.[348].

Найкращим показником збагачення країни є її торговельний баланс. Коли країна більше вивозить, ніж завозить (має активний баланс) – вона багатіє. А бідніє, коли більше завозить, ніж вивозить (має пасивний баланс). Московщина завжди мала пасивний, Україна – активний, навіть коли її грабувала Московщина, наприклад, 1912 р. 528 млн. руб. надлишку, а Московщина – 100 млн. недобору. А вся імперія мала 435 млн. надвишку у своєму торговельному балансі, отже, 435 млн. руб. дала Україна, ще й заплатила 100 млн. руб. недобору Московщини. Загалом шляхом усіляких здирств Україна платила Московщині щороку 1200 мільйонів золотих рублів, це крім „подушного податку". В Україні платили 2 руб. подушного, а в Московщині – 25 коп., 30 мільйонів українців давали ще 60 млн. рублів. Земельного податку українські селяни сплачували 2,06 руб. з гектара, а фактично вдвоє і втроє більше[349], отже, з 22 млн. га платили 120 млн. руб. різних земельних податків. До цього слід додати цілу купу інших податків разом з безоплатною працею селян на будівництві доріг, мостів, усілякі перевезення своїми кіньми і т. п.– разом ще близько 420 млн. руб., отже, Московщина стягувала з України вже 1800 млн. руб. щороку. До них треба додати ще близько 200 млн. руб., що їх вивозили з України французи, бельгійці, англійці – астрономічні суми йшли за межі України на розбудову і збагачування чужих країн і народів. Якби не це постійне знекровлення господарства, не був би тепер наш народ 40-мільйонним (незмінне число!), а чи й не 100-мільйонним, найзаможнішим, найщасливішим у світі. Був би, якби... якби замість „брататися", ставилися українці до московського НАРОДУ так САМО, як ВІН ДО УКРАЇНСЬКОГО. Нічого більше. І того б вистачило. „...Якби не похилилися раби..." (Т. Шевченко).

Професор (1902 р.) С. Вітте обґрунтував ще 1912 р. теперішню московську господарську політику у своїй праці[350], а ставши міністром, ту політику провадив. Цю працю вивчають в університетах СРСР. Другим ідеологом колоніальної політики СРСР був співробітник С. Вітте – московський монархіст і шовініст проф. Д. Менделєєв, книги якого також перевидано в СРСР. Він перший науково обґрунтував необхідність перенести московську промисловість до Сибіру і заселити Сибір[351]. Третім „плановиком" московської соціалістично-колоніальної політики був також монархіст та україножер проф. Н. Гріневецький,

який доводив небезпеку Московщині від господарської незалежності України, вимагав якомога зменшити вагу української промисловості, а що для розбудови Сибіру бракувало фахівців, то радив забирати їх з України[352]. Працю Н. Гріневецького доповнив М. Вольф[353].

Московщина знає, що раніше чи пізніше її найбагатша колонія – Україна таки вийде з імперії. Отже, треба її усіляко послаблювати, швидше вичерпати її природні багатства, таким чином, ослаблена Україна змушена буде знову приєднатися до Московщини. І тому щороку збільшується вивіз української сировини, надто хапливо викачується природний газ. Головні газопроводи прямують з України до Московщини, майже не розгалужуючись в Україні. Увесь газ з Полтавщини пливе до Калузької та Рязанської областей, а в Полтавщині не використовується. Природний газ видобувають також у Дашаві (біля Дрогобича), в Шебелинці (біля Харкова), в Канівській (на Кубанщині) та у Ставропільщині. Московщина побудувала газопровід від Дашави до Москви. Разом поперечники всіх газопроводів з України до Московщини становлять – 407 см, тобто 92 % всіх газопроводів самої Московщини[354].

Всю нафту, що її має СРСР, постачають колонії: Україна, Кавказ, Сибір. Вони дали 1945 р.– 19,4 млн. тонн, 1960 р.– 148 млн. тонн, 1961 р.– 166 млн. тонн, 1963 р.– 200 млн. тонн. Московщина продала нафти в Європі: 1957 р.– 13,7 млн. тонн, 1961 р.– 41,3 млн. тонн, 1963 р.– 72 млн. тонн.

Чи не найнаочніше виявляється московський колоніалізм у лісовому господарстві України. Імперія має в Сибіру достатньо лісу, але після 1917 року вирубала в Україні стільки його, що славні на всю Європу лісами Карпати стоять голі. У порівняно багатій (колись) на ліс Житомирщині лишилося лише 3 % достиглого лісу. Московщина вирубує в Україні навіть ліс, насаджений задля охорони від розмиву ґрунту: у 1963 р. 500 тисяч кубометрів, у 1964 р.– 750 тисяч[355]. Недарма міністром лісництва УРСР був 20 років А. Солдатов.

Отже, колоніальна стратегія Московщини: всіляко знесилювати Україну, грабувати її, а понад усе – московщити. Та про одне Московщина подбала, щоб було його в Україні вдосталь. І до 1917 року, і після всі горілчані заводи в Московській імперії були державними (монополія). І продаж горілки був і залишається державною монополією, на чому держава заробляє мільйони рублів. В УРСР було продано 1940 р. продуктів харчування (хліба, борошна, крупи, тощо) на 9,6 млрд. руб., а алкогольних напоїв на 6,3 млрд. руб. Їжі – 60 %, а горілки – 40 %.

XIV. СМЕРТОНОСНІСТЬ МОСКВИНА

Русская страсть к разрушению есть творческая страсть.

М. Бакунін

Культура – це СИЛА, більша за всі війська і матеріальні багатства, бо культура все творить. Зовні культура виявляється в багатьох формах, насамперед у красі духовній і фізичній, у здібності відчувати красу і цінити її, в потязі плекати її, в чистоті фізичній і моральній. Де б не довелося жити українцям, їхні оселі білі, чистенькі, з садком та квітами довкола. Замилування українців красою, давня моральна чистота, християнська сердечність, доброта, співучасть, розум і вроджений хист до творчості – одне слово, українська культура завжди викликала у москвина (хоч аристократа, хоч мужика) невгамовну жадобу НИЩИТИ все українське.

Москвин інстинктивно відчуває, що його імперію знищить ВИЩІСТЬ української культури, вищість українського ТВОРЧОГО ДУХУ. Національний інстинкт підказує москвинам, що саме Україна заб'є осиковий кілок у могилу їхньої імперії. Отже, треба нищити ту кляту Україну всіма силами і всіма засобами.

Хоч Україна по Переяславі 1654 р. була дуже ослабленою, Московщина не наважувалася відразу опанувати її військовою силою, застосувала вже згадувану тактику китайського стратега – опанувати зсередини.

Розростання московської держави нагально потребувало великої кількості освічених урядовців, генералів, культурних діячів, техніків, учителів, майстрів, будівничих. Після Полтави 1709 р. Московщина вигублювала хмельничан та мазепинців, щоб вижили і дали нащадків лише боягузи, лакузи, черевані, периноспали, що воліли краще московське рабство, ніж боротьбу. Та в XVIII ст. ще не забули українці збройної боротьби з Московщиною. Навіть і „раби отечества чужого“ мали ще сильне відчуття своєї культурної ВИЩОСТІ супроти москвинів. Петро I розумів загрозу Московщині від української культурної вищості: „Народ малороссийский зело умен, от чего мы в неанвантаже оказаться можем“. Обернути те „умен“ в глупоту і сліпоту – стало змістом і метою всієї української політики Московщини від Петра I до сьогодні. І більшовицька Московщина

зробила і в цьому величезний „поступ" – за останні 50 років знищила наших культурних скарбів тисячократно більше, ніж монархічна Московщина за 300 років. Тільки так можна було обернути культурну і багату Україну в колонію, в джерело сировини та гарматного м'яса московської імперії, і це стало святою догмою ВСІЄЇ Московщини, всіх її царів, диктаторів, патріархів, урядів, всього московського суспільства від аристократа до мужика, від найученішого професора до неписьменного босяка. Від 1654 року і досі.

Тут немає місця обмірковувати тему: „Провід і маси". Читач може знайти чимало праць на цю тему в європейській літературі. Заторкуємо її лише в зв'язку з темою розділу. Теперішня сплебеїзована демократія намагається звести ідеал Великої Людини до свого рівня, замінивши особистість гуртом малих людей.

З історії бачимо, що ідеї народжувалися в голові (радше – в душі) обдарованих творчим духом людей. Творці великих, середніх, малих і найменших ідей – це великі, середні, малі і найменші АРХІТЕКТОРИ ВСЬОГО ЖИТТЯ. Вони живуть в селах, містах, краях, в державах. Всі вони, від найменших до найбільших, разом складають ПРОВІДНУ верству нації, її голову й дух. Нація ж бо, як і людина, є істотою живою, без фізично, духовно і національно здорового загалу вона лише животіє, є етнографічною масою, погноєм націям-загарбникам. Людина без голови – труп, і нація без провідної верстви – напівтруп.

Після Київської Руської держави українську провідну верству всотала Польща. Опинившись без проводу, український народ багато втратив, його скубли звідусіль сусіди. Наш малопольський яничар XVII ст. Адам Кисіль казав: „Козацька нація – це бестія без голови". Бестія, бо часом боляче кусала Польщу. Але лише кусала. Тільки відродивши свою голову, тобто провідників, та „бестія" одним порухом завалила назавжди могутність великої тоді Польщі. Тому Московщина, загарбавши Україну, кинулася вигублювати, насамперед, українську провідну верству. Розглянемо кілька прикладів.

Московський університет стояв порожній. Ломоносов свідчив, що в ньому п'яні професори навчали лише „берьозовой каше", себто били. Сам він учився в Київській Академії. Київську Могилянську Академію переповнювали студенти. Петро І наказав кн. В. Голіцину провести „чистку" студентів Академії. В. Голіцин із 1100 студентів залишив лише 161. Катерина II наказала Київській Академії навчати лише московською мовою і приймати до Академії лише синів священиків, тобто обернула слав-

ний у Європі університет лише на священицьку школу. Вона також заборонила приймати до вищих і середніх шкіл дітей нешляхетського походження. Навіть до нижчих міських шкіл заборонила приймати селянських дітей. Наші монастирі мали маєтки і на прибутки з них утримували середні школи. Катерина відібрала ті маєтки, і монастирські школи закрилися за браком коштів. Українська шляхта кілька разів просила московського дозволу заснувати в Україні університет. Кошти на заснування і утримання шляхта брала на себе. Московщина не дозволила. Натомість у Московщині імперський уряд заснував і утримував своїм коштом три університети і давав студентам (українцям також) стипендії. Як на глум, майже всі значні професори в тих університетах були українці та німці. І лише коли наблизилася загроза московській імперії від Наполеона, Московщина дозволила Україні заснувати 1805 р. університет у Харкові. Певна річ, не імперським коштом, а коштом українського суспільства. І не в столиці України – Києві, а в Харкові, де було багато москвинів. Так само перший „радянський" уряд України Московщина поставила (1918 року) в Харкові.

Про університет (московський, самозрозуміло) у Києві Московщина не бажала й слухати аж до польського повстання 1830 р., яке відкрило москвинам очі на польські культурні впливи у Правобережній Україні. Щоб поборювати їх, Московщина перенесла польський ліцей з Кременця до Києва. Він згодом розвинувся в університет.

Закон Катерини, що не допускав нешляхетських дітей до середніх та вищих шкіл, мав силу аж до скасування кріпацтва 1860 р. Але й після того закон Олександра II не давав права селянським дітям учитися в середніх та вищих школах. Цей закон діяв аж до 1905 року, коли повстання в Україні, революція примусили московський уряд допустити селянських дітей до середньої і вищої освіти. Але уряд встановив високу оплату за навчання. Недовго тішилися українські селяни правом учитися в середніх та вищих школах. Московський імперський уряд „рабочих и крестьян" чинив так, щоб українські діти лишилися чорноробами. У 1930-х роках у вищих школах України вчилося на кожні 10 тисяч людности: євреїв – 56, москвинів – 29, українців – 7[356]. В Україні одна школа припадала: 1768 р. на кожні 746 осіб, 1775 р.– на кожні 6750, 1860 р.– на 17143. Року 1902 83 % укрїнських дітей не ходило до школи. А пригадаймо, що іноземці, які подорожували по Україні у XVII–XVIII ст. (П. Алепський, Е. Лясота, Е. Кларк, Н. Маршал та інші) свідчать, що майже в кожному українському селі була школа. Ю. Юст

здивовано пише 1712 року, що бачив в українських селах звичайних селянок, які йшли до церкви з молитовником у руках[357]. Водночас він зазначає, що московські аристократи не знали читати-писати, наприклад, князь О. Меншиков, князь А. Долгорукий та інші. Рахуючи на кожні 100 тисяч людности, тепер в УРСР українці мають менше, ніж москвини в Московщині: учнів загальних шкіл – на 15 %, учнів середніх фахових шкіл – на 48 %, студентів ВУЗ-ів – на 58 %, наукових аспірантів – на 84 %, науковців на 105 % менше. Бачимо: що вище школа, то менше в ній українців порівняно до москвинів. Не допустити до зростання української інтелігенції, провідної верстви України – це непорушне правило Московщини від Петра I і досьогодні.

Все московське суспільство ніколи не цікавилося глибше „украинским вопросом". У своїй зарозумілості воно задовольнялося поясненням, мовляв, усе вкраїнське – це інтрига Австрії, а „сепаратизмом" заражена лише маленька жменька міхновських, донцових, галицьких студентів тощо[358]. І пізніше московська громадськість, інтелігенція справді щиро вірили, що „петлюровцы" запродалися Німеччині, а УЦРада запросила на Україну німців, щоб вигнати з неї москвинів. Радянсько-більшовицька Московщина, захопившись після 1917 р. планами зберегти революцію в Європі, прогледіла ті сили в Україні, що започаткували її національне відродження. Але не прогледіли тих сил українські євреї (більшість членів Центральних Комітетів усіх московських соціалістичних партій були тоді євреї. Так само у першому ленінському уряді і серед найвищих урядовців). Вони народилися і виросли в Україні, отже, добре знали „чим дихає" український народ і чого варта малоросійська інтелігенція. І А. Хвиля (Мусульбас), М. Фінкель, Л. Каганович, В. Балицький, О. Шліхтер, Ю. Мартич, М. Рєкіс, С. Канторович, М. Хатаєвич, Є. Бош, В. Люксємбург, І. Крайсбєрг, А. Грінвіч, Р. Горовіц, Л. Гопнер, Ф. Кон, М. Рухимович, В. Межлаук, М. Рафес та інші на високих посадах розтлумачили московському суспільству, що Україна найбільше загрожує московській імперії – СРСР. І тоді Московщина вчинила величезний погром України, що мільйоннократно перевищує всі єврейські погроми за всіх часів в історії як за кількістю українських жертв, так і за пекельною жорстокістю, садизмом, жадобою української крові.

Чому саме євреї виявилися москволюбами і україножерами? Чому стояли і стоять за московську імперію і проти української держави? Пояснення, що євреї завжди стають на бік сильнішого, або, мовляв, розпорошені по всьому світі й упосліджені

тисячоліттями, природньо схиляються до інтернаціонального соціалізму – такі пояснення непереконливі. Адже євреї дуже добре знають, що москвин у глибині душі антисеміт, погромник, що єврейські погроми в Україні за останні 300 років улаштовували москвини і керували ними (навіть московська поліція). Знають, що за Хмельниччини українці вбивали євреїв не за те, що вони євреї, а за допомогу Польщі гнобити народ. Наші науковці допомогли б уникнути сотень тисяч, а може мільйонів жертв, якби дали науково обґрунтовану відповідь на це запитання.

І в 1931–1939 рр. євреї допомогли Московщині вчинити жахливий погром України. По всій Україні, від її столиці починаючи, через усі міста, містечка, села і малі хутори полилася широкою і глибокою рікою українська кров: чоловіків, жінок, юнаків, дівчат, дітей, немовлят і навіть ненароджених ще в лоні матері. Виготувавши за часів „українізації“ списки „мазепинцев“, „петлюровцев“, Московщина нищила їх усіх. Від президента УАН, митрополита Української Церкви починаючи, через десятки академіків, єпископів, сотні професорів, письменників, тисячі учителів, священиків, кооператорів, десятки тисяч інтелігенції, мільйони селян, міської сіроми. Гори мертвяків. Моря сліз. Не було жодної української родини, яка б не оплакувала вигублених родичів. Сто Дантів замало описати й одну тисячну частку того пекла в Україні 1931–1939 років. Нарком освіти УРСР В. Затонський у доповіді ВУАН 1934 р. казав, що одного лише 1933 року знищено 1649 українських науковців, а серед них найбільше знавців української мови та історії. 1932 р. було українців-науковців і професорів 10063, 1940 р. лишилося живих лише 5 тисяч[359]. П. Постишев вигубив 1933 р. у самому лише Києві 30 тисяч української інтелігенції[360].

Лише за п’ять років (1932–1937) Московщина знищила 90 % українських письменників (з 200 – 190)[361]. А майже всі вони походили з бідняків. Багато з них були соціалістами, москволюбами, а чимало й комуністами. Єдиною їхньою провиною було те, що вони писали українською мовою. Єдиною, бо ж проклинали українською мовою всіх ворогів „советской“ влади і прославляли її. Ті, хто писав те саме мовою московською, діставали нагороди від тієї ж влади. З 259 українських письменників 1930–1938 рр., друкувалися лише 36. З тих, що зникли, розстріляно 17, скінчили самогубством 8, пропали безвісти 10, заслано до Сибіру 157[362]. Та й сама Московщина зізнається, що за 40 років (1917–1957 рр.) „замовкло“ 365 українських письменників[363].

Світова історія не знає випадків, коли деспоти вигублювали одразу УВЕСЬ провід якоїсь церкви. Московщина вигубила 1926–1932 рр. 28 єпископів і понад 3 тисячі священиків Української Православної Церкви[364]. 1941–1946 рр. знищила всіх 6 українських уніатських єпископів і 2500 священиків[365]. До речі, Московщина ще в XIX ст. нищила вогнем і мечем Українську Уніатську Церкву на Правобережній Україні. З цього приводу Микола I наказав вибити спеціальну медаль з написом: „Отторженные насилием – соединенные любовью". Більшовицька Московщина, щоправда, медалі з таким надцинічним написом не карбувала, але надрукувала в українських шкільних книжках, що Українська Уніатська Церква з великою радістю, охоче з'єдналася добровільно з „матірною" московською. Секретар ЦК КПУ С. Косіор на з'їзді КПУ казав: „Оцінюючи велику працю, проведену в 1933–1939 роках у боротьбі з українськими націоналістами, працю, що її ми не припиняємо й тепер, і яку вестимемо й надалі – треба сказати, що ми били націоналістів міцно і попадали, як мовиться, у самісіньку ціль". За часів Великого Погрому України 1933–1939 рр. існував у СРСР т. зв. „Красный Крест для помощи политическим заключенным". Головою його був М. Горький. Жінки ув'язнених українських письменників просили його допомогти їхнім чоловікам. Він відповів їм: „Когда враг не сдается, его уничтожают"[366].

Таємні вбивства традиційний московський спосіб нищити своїх ворогів. Геніальний український композитор А. Ведель (1767–1806 рр.) відмовився творити задля Московщини і втік з Петербурга. Московщина ув'язнила його і таємно вбила у в'язниці. Так само таємно вбила 1921 року композитора М. Леонтовича, 1922 року – композитора К. Стеценка, 1918 року – художника О. Мурашка, 1919 року – професора М. Плевака, 1920 року – міністра УНР І. Стешенка, 1920 року – Л. Симиренка.

Симиренки – особливий приклад. Дід Платон Симиренко приятелював з Т. Шевченком, видав „Кобзаря". Його син Лев щороку давав тисячі рублів на видання українських книжок, на українські справи. Він написав велику працю про українське садівництво. Московський рільничий інститут запросив його на посаду професора. Він відмовився, не бажаючи працювати на Московщину. Московщина таємно вбила його 1920 р. Його син Володимир написав велику працю про українське плодознавство (помологію) українською мовою. Московщина вимагала, щоб він видав її московською, але він відмовився. Московщина ув'язнила його 1938 року, і він згинув безслідно. Лев і Володимир піднесли українське садівництво і науку про нього на дуже

високий науковий рівень. Обидва відмовилися служити Московщині, і вона обох убила[367].

Зв'язковим офіцером Швеції при гетьмані П. Орликові був майор Сінклер. Московський посол у Стокгольмі М. Бестужев-Рюмін руками найимитів потай убив 28 червня 1739 р. Сінклера в Шлезку. Нащадок того Сінклера генерал Володимир Сінклер був 1918 року начальником Генеральної Булави (Штабу) військ Української Народної Республіки. Після поразки 1919 року він опинився в Польщі. Польща пропонувала йому високу генеральську посаду. Він відмовився, бо як пояснив, не хоче ламати присягу вірності Україні. Він знайшов собі в Польщі работу на залізниці. Москвини знайшли його і потай убили.

Московщина таємно вбивала своїх ворогів і за межами імперії. С. Петлюру – 25 травня 1926 р. у Парижі, провідника ОУН Є. Коновальця – 24 травня 1938 р. у Роттердамі, провідника ОУН С. Бандеру – 15 жовтня 1959 р. у Мюнхені, Провідного члена ОУН Л. Ребета – 12 жовтня 1957 р. у Мюнхені. Коли не могли вбити, пробували підкупити ту державу, де московські вороги жили. Наприклад, Московщина давала турецькому султанові 300 тисяч талерів, щоб він видав їй гетьмана І. Мазепу. А ті 300 тисяч становили більш як десяту частину всіх державних прибутків Московщини.

Кров жертв, що полягли в боротьбі за велику ідею, породжує нових борців. Отож, Московщина шукала й інших, ніж фізичне, способів знищення українських „сепаратистов". Найдієвішим було московщення провідної верстви. Не дивно, що після 1917 р. змосковщена українська інтелігенція завела Україну до старої московської тюрми народів. Але серед тієї нашої змосковщеної інтелігенції знайшлося досить людей, щоб проголосити Українську незалежну республіку і три роки збройно її боронити від загарбання Московщиною. І після поразки збройної боротьби залишилися сотні тисяч української інтелігенції, мільйони людей, які прагнуть Української незалежної держави. І борються за неї, хоч співвідношення сил Московщина – Україна, здавалося б, дає мало надій на перемогу. Борються, без надії сподіваючись, за висловом Лесі Українки. Борються, бо вірять у перемогу. Вбити цю українську віру – цілковито і остаточно поневолити Україну.

Вся московська пропаганда в Україні, всі її зусилля в школі, літературі, мистецтві, науці спрямовані до одного-єдиного: вкоренити в голови і душі українців почуття БЕЗСИЛЛЯ – СЛАБОСТІ України і водночас страх перед силою Московщини. Переконати українців, що українська мова, українська культура

відсталі, нерозвинені, маловартісні. Вкоренити в українській душі почуття української національної НИЖЧОСТІ. Вкоренити ЗНЕВІРУ у власні українські сили: культурні, господарські, державотворчі. Скувати українську ДУШУ духовними кайданами рабства, тоді фізичне рабство настане саме собою. Ніхто не знає, наскільки Московщина вкоренила в українців почуття української національної нижчості, безсилля України; наскільки отруїла душу українця; наскільки скалічила український дух боротьби. Лише новий 1917 рік покаже це. Чи українська провідна верства у вільному світі готує вже тепер ліки на ту московську отруту в душах підмосковських українців? Чи пізні Івани чухатимуть свої розбиті московською довбнею потилиці, як це робили по 1917 році? Році, що впав несподіванкою на українську провідну верству на чолі з найбільшим українським істориком?

Монархічна Московщина труїла „московською блекотою" лише українську інтелігенцію. „Демократична" ж поширила отруту навіть на українське селянство. Проте національний інстинкт українського селянства врятував його. Вихідці з села – нова українська інтелігенція – давала нових борців за волю України. Монархічна Московщина вигублювала таких лише тоді, коли вони вже виявили свою ворожість до Московщини. Теперішня ж Московщина нищить таких ще „профілактично". Але на місце вигублених українське село посилає нових і нових. Отже, треба було знищити трикляте джерело „сепаратистов" – українське село, а українських селян обернути на безвласницьких робітників. Адже В. Ленін попереджав своїх москвинів, що „останній і вирішальний бій" пролетаріату буде не з міжнародним капіталізмом, а з селянством[368]. А в московській імперії – лише з українським, бо московське селянство споконвіку вже має комуністичну „общину".

Малоукраїнські історики пояснюють московський антиукраїнський голодомор 1933 року тим, що, мовляв, „радянська" влада хотіла так примусити українських селян вступити до колгоспів. Це примітивне пояснення. Року 1932 в колгоспах уже було 78 % усієї орної землі[369]. Московщина не робила голодомору на Донщині і Приволжі, хоч дончаки (кревні москвини) та приволзькі німці опиралися уколгоспненню не менше за українців. Справа в тому, що погром українського селянства 1933 р. і пізніше був ударом по ВСІЙ українській НАЦІЇ. Удар найсильніший з усіх у нашій історії. Його метою було захитати саму ОСНОВУ української нації. Погляньмо пильніше на цю катастрофу.

ЗЕМЛЯ в її фізичному і метафізичному розумінні є ОСНОВОЮ кожної нації. Свої фізичні і духовні творчі сили нація черпає з СВОЄЇ ПРАПРАДІДІВСЬКОЇ землі. Землі фізичної і духовної. З усіх станів нації найближче до землі стоїть стан хліборобський. В Україні – практично лише селянство, бо ж поміщики винародовилися: спольщилися чи змосковщилися. Саме наше село врятувало і пронесло через століття української бездержавності і московського нищення все те, що називається українською культурою. Культура, що її врятувало наше село, стала невичерпним джерелом наших національних скарбів.

Творцем національної культури було МІСТО у всіх народів, що не втратили чи рано здобули свою державну незалежність. І у нас місто було творцем української культури, коли ми мали свою незалежну державу за Скіфської, Сарматської, Руської державної, Гетьманської діб. Ми лише в XX ст. почали відвойовувати наше місто у москвинів, поляків, євреїв. Отже, наше село мало ще довго залишатися джерелом національної творчості міста, себто науки, літератури, філософії, етики, естетики, релігії, мистецтва. Москвини українського села не знали. Вони гадали, що українське селянство живе тим самим духовним і культурним життям, що й московське. Українські євреї розтлумачили москвинам, що доки вони не знищать, не змосковщать українського села, доти те джерело „мазепинства" постачатиме містам на місце розстріляних нові й нові українські національні творчі сили. А приплив української, селянської найздібнішої і найдіяльнішої молоді до міста, до вищої освіти став по 1917 р. таким великим, що Московщина побачила загрозу своєму пануванню в українському місті, а відтак і у всій Україні. Московщина зрозуміла, що втратить Україну назавжди, якщо не знищить якомога швидше українське село. Знавець цієї справи М. Хрущов офіційно на XX з'їзді КПРС зізнався, що Московщина не вивезла до Сибіру ВСЕ українське селянство ЛИШЕ тому, що то було понад її сили. Лише тому. Отже, вивозила частинами. Час квапив Московщину, бо нова українська інтелігенція росла і набиралася сил. І Московщина вирішила вигубити голодомором МІЛЬЙОНИ українських селян.

Року 1921 була в південно-східній Європі велика посуха. Зібрали там зерна лише 35 % звичного врожаю. В Україні вже влітку 1921 року голодувало 8 мільйонів люду. Неврожай загрожував безхліб'ям і московським містам, отже, Московщина попросила капіталістичні США врятувати соціалізм. Московський нарком М. Літвінов на переговорах (3 серпня 1921 р.) з амери-

канською благодійною установою АРА просив допомагати ЛИШЕ голодному Поволжю, а про голодну Україну НЕ згадував. Вимагав від американців везти допомогу лише через Петербурзький порт, пояснюючи, що чорноморські порти та українські залізниці у кепському стані, бо не хотів, щоб американці побачили голод в Україні. Надійшло 146 тисяч пудів[370]. У Москві на чорному ринку продавали 1923–1925 рр. за скажені гроші багато американських продуктів з допомоги АРА. В Україні жило кілька мільйонів євреїв. Хоч вони і не голодували, проте американські євреї вимагали (через уряд США), щоб уряд СРСР дозволив АРА допомагати євреям в Україні. Московщина тоді пекуче потребувала позик від США і знала, що американські євреї-банкіри вирішуватимуть, дати чи ні. Москва дозволила двом представникам АРА Дж. Гетчісонові та А. Голдерові приїхати в Україну. Вивчати становище їм не дозволила, пояснюючи, що в Україні ніякого голоду НЕМА, а навпаки, Україна має надлишки зерна і надсилає голодному Поволжю[371]. Але А. Голдер був євреєм і від українських євреїв довідався про голод в Україні. АРА підписала (12 серпня 1921 р.) з урядом СРСР окрему угоду про допомогу голодним. Коли уповноважені АРА приїхали до Харкова (тоді столиці УРСР), то „уряд УРСР“ пояснив їм, що УРСР є окремою державою, отже, та угода неправосильна в СРСР, і тому вони не мають права допомагати голодним в Україні, тим більше, що ніяких голодних в Україні НЕМА. Уповноважені побачили тисячі мерців на вулицях і зрозуміли, що справу вирішує Москва, а не Харків.

Українські емігранти, а також галичани подали голові Міжнародного Червоного Хреста – відомому Ф. Нансенові багато документів про голод в Україні. Справжній гуманіст, Ф. Нансен обурився з московського політичного людоморства і вимагав від уряду СРСР дозволити допомагати й Україні. Саме тоді європейські держави і США не визнавали уряду Леніна законним, а він гостро потребував позик, техніки, бо імперія стояла на межі господарської катастрофи. Уряд Леніна змушений був доводити європейцям та американцям свою культурність і людяність, отже, дозволити допомагати також Україні. Та поки Ф. Нансен виборов у московського уряду цей дозвіл, минуло 8 місяців. Дано дозвіл аж 10 січня 1922 р. Тоді АРА вже роздала в Поволжі майже все, що мала. Доки привезли нові вантажі з Америки, минуло ще кілька місяців. Так АРА почала допомагати Україні аж у квітні 1922 року, коли вже вимерло близько трьох мільйонів українців. Так свідчить сама АРА[372]. Поряд з АРА допомагали Поволжю місії Червоного Хреста шведського, датського та інших

країн. Допомагати Україні їм рішуче ЗАБОРОНИЛА Москва. Допомагала Поволжю також і місія „Українського“ Червоного Хреста, що її вислав туди харківський „уряд“ саме тоді, коли мерли з голоду щодня тисячі українців, і ніяка служба харківського уряду їх НЕ рятувала. То гірше: уповноважені того „уряду“ при АРА Артамонов та Баткінс всіляко ПЕРЕШКОДЖАЛИ АРА допомагати голодним робітникам у Донбасі, а лише дончанам, хоч ті НЕ голодували. Коли голодні українці нападали на їдальні та склади, вже сама АРА подбала, щоб про це написали часописи за кордоном. Тоді й часописи СРСР мусили писати про голод в Україні[373]. АРА давала харчі, одяг, ліки сиротам в Україні. Уряд УРСР усував управителів-українців від цієї справи, а призначав москвинів, які роздавали і продавали американські харчі „своїм“, а українські діти вмирали з голоду[374].

В Московщині та північній Україні не було посухи, і рятуючись від смерті, голодні українці йшли туди з півдня по хліб. Московська влада поставила на всіх шляхах „заградительные отряды“, які не пускали голодних на північ. А голодних москвинів з Поволжя пускали. Щобільше, Московщина привезла з Поволжя до північної України 80 тисяч московських дітей і роздала українським селянам, щоб ті їх годували, хоч саме тоді сотні тисяч українських дітей помирали з голоду в СУСІДНІХ повітах. Московський „Центральный комитет помощи голодным“ у своєму звіті IV з'їздові Совєтов подає, що в УРСР зібрали 2531 тисяч тонн зерна – менше на 20 % звичного врожаю, що становило на душу населення УРСР 63 кілограми, але в голодних областях – втричі менше. Вже восени 1921 р. у південній Україні поїли котів, собак. Харчувалися травою, корою. Вже тоді офіційно було записано 50 випадків людожерства. Голодувало 90 % людності[375]. А вищезгаданий московський комітет забрав з України 2941 залізничний ешелон зерна і з того вислав у Поволжя 2763 ешелони, а в Україні роздав голодним лише 178, про що й доповідає у вищезгаданому звіті. Московська влада визнала офіційно південну Україну за голодну аж через 5 місяців голоду. А за цей час вивозила зерно. На Херсонщині, де голодувало 90 % населення, СТЯГНУЛА 90 % зернових поставок[376], забирала тоді, коли щодня вмирали тисячі людей з голоду[377], а всього Московщина забрала 1921 голодного року з голодної України 11 мільйонів тонн зерна[378]. Вищезгаданий „комитет“ у своєму звіті пише: „...навіть в охоплених голодом губерніях здача зернових поставок йшла краще, ніж у неголодних губерніях“. Чим пояснити це самогубство голодних українських селян? Звіт пояснює: „...після судів над ситими в Одесі,

Києві, Харкові збір зернових поставок пішов значно краще". Наведемо ще свідчення безстороннього іноземця, голови АРА професора Н. Фішера: „Ні уряд СРСР, ні уряд УРСР не допомагали голодним в Україні. Щогірше, від літа 1921 р. до весни 1922 р.– отже, коли в Україні гинули з голоду сотні тисяч людей – ті уряди ВИВОЗИЛИ з України сотні тисяч тонн зерна. Ми, американці, дивувалися і не могли зрозуміти причини: чому довгі потяги, навантажені зерном у Полтаві, Києві їхали до далекого Поволжя тоді, коли в недалекій Південній Україні гинули з голоду десятки тисяч щодня. Ба, щогірше, ми, американці, не йняли віри своїм власним очам: уряд ВИВІЗ до Московщини 185 залізничних ешелонів зерна з Миколаївщини й Одещини, де сотні тисяч мерців лежало по містах і селах. Цього уряд навіть не приховував, а писав у своєму звіті „Итоги борьбы", що „...навіть голодні губернії: Херсонська, Таврическа, Одеська висилали пшеницю до Поволжя". Уряд УРСР пізніше офіційно визнав, що в Україні було навесні 1922 року три мільйони голодних. Справді ж було значно більше, бо ті три мільйони – це були ті, що ще не вмерли. І, маючи мільйони своїх громадян, що вмирали з голоду, уряд УРСР СТЯГАВ з них хлібопоставки. А голод в Україні був тисячократно більший, жахливіший, ніж на Волзі. І уряд СРСР знав це ліпше за нашу АРА. А він вимагав від нас, американців, зосередити ВСЮ допомогу лише Поволжю і хоч не офіційно, проте фактично ЗАБОРОНЯВ нам рятувати голодних українців"[379].

Московщина влаштувала 7–22 червня 1922 р. виставку в Берліні „Голод в Росії". Там виставила таблиці, діаграми, що показували велику допомогу уряду Москви Поволжю. Американську допомогу применшувала, скільки могла. Про голод в Україні 1921 року на тій виставці не було й натяку[380]. Науково-дослідний інститут економіки АН УРСР видав велику працю. В ній про голод в Україні 1933 року немає жодної згадки, а про голод 1921 року написано: „Бідняцькі верстви села були приречені на масове вимирання. Але цього не сталося, бо радянська влада прийшла на допомогу селянству України"[381].

Наступ Московщини проти українського селянства засобами голодомору в 1921 р. не зменшив національного спротиву в Україні. Навпаки, українське селянство перейшло в наступ. Воно зброєю і саботажем добилося зменшення данини Московщині, і вона змушена була відступити, запровадивши НЕП, що визнавав селянську власність на землю і давав права приватній торгівлі та промислу. З трохи розв'язаними руками Україна за коротких 6 років (1922–1929) відбудувала своє господарство до рів-

ня 1913 року, відкривалися перспективи ще більшого й швидшого зростання СИЛИ України.

Московщина готувалася до нового наступу. Стягнувши більше своїх сил в Україну, вона скасувала НЕП і почала запроваджувати свій азіатський соціалізм. Але й Україна, відчувши свою силу, також почала готуватися до боротьби. Заснувався Союз Визволення України (СВУ), Спілка Української Молоді (СУМ). Українська національна незалежна Церква (УАПЦ) поширилася на всю Україну. Кооперація виросла на могутню силу. Українізація шкільництва, книговидавництва дала нові сотні тисяч національно свідомої української інтелігенції. Українське селянство на кривавому досвіді побачивши московське „братерство" і московський соціалізм, не приймало всього московського. Заходило на нову московсько-українську війну. Московщина поспішила перша вдарити, поки не пізно. Насамперед – по українській провідній верстві, про що ми вже оповідали. Вдарила одразу і по українському селянству випробуваним уже способом – голодомором. Московщина одразу ж по скасуванні НЕПу вивезла 1929 року до Сибіру 1 200 тисяч найстійкіших своїх ворогів – українських куркулів. Року 1932 завезла з Московщини в Україну 50 тисяч членів КП і 150 тисяч комсомольців[382]. У січні 1933 р. Московщина збільшила відділи НКВД при МТС. Прислала з Московщини нових 3 тисячі енкаведистів. Проголосила 7 серпня 1932 р. закон про охорону „соціалістичного майна", який карав сибірською каторгою голодну матір, що збирала своїм голодним дітям загублені на дорозі зернинки чи колоски по жнивах у полі. Ніякого голоду не могло бути в Україні 1933 року, бо торішній урожай був добрий. УРСР зібрала 1932 року по 362 кг на душу населення, отже, можна було прожити до нового врожаю[383]. Але Московщина наклала 1933 року на Україну ЗБІЛЬШЕНУ данину зерном – аж 58,1 млн. тонн. Селяни виконали план у серпні. Тоді Московщина наклала в жовтні додатково ще половину плану. Заможніші селяни виплатили й це. Тоді Московщина збільшила в січні 1933 р., ще раз додатково[384], навмисне не залишила селянам насіння, щоб не поїли. На сівбу 1934 року його привезли з Московщини. Селяни не мали й зернини в хаті, і москвини забирали худобу, кури, одяг, чоботи, все, що мало якусь вартість, а людей виганяли голих з дітьми в поле взимку, забороняючи іншим селянам приймати їх до своїх осель. Уряд СРСР продав до Європи українського зерна: 1932 р.– 17,3 млн. тонн, а 1933 р.– 16,8 млн. тонн, а борошна щороку по 300 тисяч тонн[385]. За офіційною статистикою Московщина здерла в 1933 р. з України хлібопоставок 225 мільйонів пудів[386].

Загарбане зерно не встигали вивозити до Московщини, і воно гнило в купах на залізничних станціях проти неба. Енкаведисти (тоді ГПУ) стріляли кожного голодного, хто пробував „расхищать“ те гниле вже „социалистическое имущество“[387]. Навіть москвин С. Максимов писав 1934 року у романі „Денис Бушаев“: „Україна вимирає з голоду, а ми, москвини, їмо білий хліб, масло, сир, солодкі печива, запиваємо вином. Ми купуємо власні авто, літні дачі. І все те мають не лише члени КП, а й нечлени“.

Річний приріст населення в Україні у 1924–1927 рр. становив 2,36 %. Отже, 1939 року мало б бути 38,5 мільйона українців, а статистика 1939 року показала лише 30,9 мільйона. Забракло 7,5 мільйона. І начальник ГПУ в Україні В. Баліцький доповідав, що 1933 року в Україні померло з голоду 8 мільйонів людей[388].

У містах люди не голодували, тут хліб продавали на картки. Москвини та яничари мали окремі крамниці, де всього було подостатком. Мільйони голодних селян кинулися до міста міняти вишивані рушники та сорочки на шматочок хліба своїм дітям. Московська влада не пускала їх до міста і відбирала той хліб чи рушник. Як і 1921 р., Московщина поставила в 1933 р. на московсько-українському кордоні „заградительные отряды“, щоби не допустити голодних українців до Московщини, яка одержала тоді добрий урожай та ще й увесь урожай з України. Українці якось оминали ті „отряды“ і в московських селах просили не дати, а продати борошна чи зерна. Московські селяни з матюками били „хахлів“ і гнали їх до найближчої міліцейської дільниці. Десятки тисяч таких фактів було 1921, 1933, 1946 рр. Нехай малоукраїнські оборонці „доброго“ московського народу скажуть: якщо це не московський націоналізм, то що ж воно таке? У 1921 р. Московщина ще не зміцнила своєї влади в Україні, ще боялася Європи, ще її новий уряд не визнали великі держави, тому про голод 1921 р. писала преса. У 1933 р. європейські та американські держави якраз визнали московський новий уряд. Почуваючи силу, Московщина заборонила 1933 року газетам СРСР писати про голод, а іноземцям їхати в Україну, щедро платила окремим закордонним кореспондентам, щоб вони писали, що ніякого голоду немає, і це твердили європейські та американські часописи.

Але розміри голоду 1933 р. були такі жахливі, що звістки про нього ширилися. Українські націоналісти переслали таємними шляхами до Європи фотографії жертв голоду в Україні. Європейські часописи почали їх друкувати з статтями проти московського соціалістичного уряду „робітників і селян“. Євро-

пейські комуністи почали сумніватися у правдивості соціалістичної пропаганди. Московщина могла втратити свої п'яту та шосту колони у світі, і вона запропонувала голові французького уряду Е. Еріо поїхати в Україну, щоб на власні очі побачити правду. Як готували Київ для приїзду Е. Еріо, ми вже оповідали. Влітку 1933 року Е. Еріо проїхався в автомобілі Хрещатиком, побачив добре зодягнутих і добре вгодованих, які його весело вітали; побачив вітрини крамниць, повні продуктів, різних товарів. Повернувшись до Франції, він офіційно проголосив, що голоду в Україні немає. Щоб відвернути увагу світу від голоду в Україні, було ув'язнено 1933 року шість англійських інженерів, що працювали в СРСР. Московщина вчинила над ними суд, допустивши на нього іноземних кореспондентів, і перші сторінки великих часописів США та Європи зарясніли повідомленнями про той суд, а про голод писали коротенькі замітки на останніх сторінках[389].

Дністрянці і дніпрянці, емігранти з СРСР заснували „Український комітет допомоги голодним". У польському Сеймі були послами кілька галичан, і вони звернулися офіційно до Ліги Націй з вимогою допомогти голодним в Україні. Генеральний Секретаріат Ліги відмовився, мотивуючи тим, що, мовляв, Ліга Націй не має формальних причин втручатися до внутрішніх справ СРСР, адже Москва офіційно повідомила Лігу Націй, що ніякого голоду в Україні немає. М. Хрущов на XX з'їзді КПРС визнавав: „Так, у 1933 році був великий голод в Україні, а ми продавали в Європу мільйони тонн українського зерна". Той Український комітет все-таки умовив Генерального секретаря Міжнародного Червоного Хреста запропонувати урядові СРСР допомогу голодним. Червоний Хрест запропонував, але уряд СРСР відповів, що жодної допомоги не потрібно, бо ніякого голоду немає. Уряди Франції, Англії, Німеччини, Польщі, США та інших християнських держав мали безліч фотографій та повідомлень про голод від своїх послів, консулів, розвідників в СРСР. Німець пише: „В міністерстві закордонних справ одної західної великодержави були дуже докладні відомості про голод в Україні 1933 року. В міністерстві закордонних справ сусідньої з СРСР держави була навіть окрема кімната, заповнена фотографіями та документами про голод в Україні"[390]. Але документи про голод в Україні 1933 року всі уряди заховали в своїх таємних архівах. Чому? Саме тоді прийшов до влади в Німеччині А. Гітлер, який відкрито почав готуватися до війни. Перелякані європейці та американці почали залицятися до Московщини, щоб відновити старий союз проти Німеччини. Отже, псувати

стосунки з Московщиною заради якихось незнаних українців було невигідно. Розпачливих благань українців поза СРСР не хотіли чути ні уряди, ні суспільство християнських Європи та Америки. Два-три протести та заклики допомогти (Ф. Нансена, архієпископа Відня Т. Ініцера) потонули в океані байдужості. Такого ганебного, негуманного ставлення Європи та Америки не знала до 1933 року світова історія.

Це мусять пам'ятати українці, бо настане час, коли ті „гуманісти" та „християни" намовлятимуть українців забути 1933 рік і простити Московщині її голодомор восьми мільйонів українців і ще більше мільйонів в подальші роки. Простити в ім'я людяності і християнства. Тоді українці хай нагадають тим фарисеям їхню „людяність" та „християнство" 1933 року і багато ще чого з пізніших років. Мусять пригадати, бо інакше кров мільйонів українських мучеників впаде на всю Україну жахливим прокляттям, і знову буде Україна стогнати у новому рабстві. Буде, бо найвища справедливість карає народ рабством за зневаження крові предків, пролитої за ВОЛЮ народу[391].

Московські голодомори України 1921, 1933, 1946 років – це лише частини плану знищення джерела українського націоналізму – українського селянства. Точніше – продовження кількасотрічних зусиль Московщини знищити українство. Московський міністр В. Волинський звітував 1737 року цариці Анні: „До мого приїзду в Україну я ніколи не припускав, що вона так сплюндрована, що так багато люду померло. Наша армія забрала у тутешніх людей все зерно і всю худобу. Тут не залишилося й такої кількості селян, щоб бодай собі посіяли. Багато землі не засіяно, бо нема кому сіяти, та й нема чим орати, бо наша армія забрала всю худобу. А треба ще стягнути з тих людей 30 тисяч мір борошна та сіна". Московський губернатор в Україні Г. Потьомкін доповідав 1787 року Катерині II: „Наша армія забирає свавільно у тутешніх людей: зерно, худобу, харчі, одяг, взуття тощо. Хто протестує, того б'ють нещадно, часом смертельно. Навіть найприхильніші до нас тутешні люди починають ремствувати відкрито і загрожувати нам помстою".

У 1907 р. був голод у Грузії та Вірменії. Члени Державної Думи – грузини та вірмени – доводили, що імперський уряд не хоче допомагати голодним. Члени Думи – московські монархісти, ліберали й демократи накинулися на грузинів та вірменів: „Голоду там нема, а якщо вмерло 2–3 голодних, то ганьба самим грузинам та вірменам, що їх не врятували. Коли ж грузини та вірмени такі безсердечні до долі своїх земляків, то треба переселити туди більше москвинів, а вони вже напевно

подбають, щоб ніхто з голоду не вмер“. Те саме в 1930-х роках: „Уряд СРСР не може допустити, щоб УРСР голодувала. В СРСР бідняків уже немає, недоїдання немає. СРСР уже стоїть на шляху добробуту. Наше знищення злиднів на селі – це ж таке досягнення, про яке не можуть і мріяти робітники і селяни найдемократичніших країн світу“[392]. Речник московського народу, що сам вийшов з народу, М. Горький каже вустами свого героя: „Я всех мужиков ненавижу. Они прикидываются сиротами, но жить хорошо могут потому, что землю имеют. А я мещанин. И мужика бы этого ... ух ты! Грабь, дери с него шкуру, выворачивай подлеца наизнанку! Ибо что есть мужик? Мужик есть для всех людей съедобное животное“[393]. М. Горький словами того ж Самгіна виразив ще й таку думку: „Немосквини не люблять Московщину. Якби я мав владу, то перевіз би всіх немосквинів нашої імперії до Сибіру. Оселив би їх у Якутії, на Камчатці, взагалі в диких голодних закутках. Хто з них виживе – хай живе; хто здохне – хай здихає“[394].

Нинішня московська влада перебрала всі імперські ідеї та заповіти, зокрема такий: „Іскра сепаратизму, викресана Т. Шевченком, рано чи пізно може завдати Московщині багато турбот і лиха. Якою б малою та іскра не була б, треба її гасити вже тепер, поки вона лише жевріє під попелом. Якщо вихор роздує її в пожежу, то вона неодмінно спалить нашу імперію“[395].

Війна 1941–1945 рр. дала Московщині нову нагоду винищувати українців і Україну, перекладаючи провину на німецьких окупантів. До речі, під час цієї окупації відкрили багато слідів московських злочинів. У 1943 р. у Вінниці знайшли великі поховання розстріляних 1937 р. українців, 9439 трупів, з яких 90 % – українські селяни. Міжнародна лікарська комісія дослідила ці поховання і склала відповідний документ[396]. Коли москвини повернулися до Вінниці, вони розстріляли 23 березня 1944 р. ще понад 200 чоловік з тих, хто розкопував могили і впізнавав розстріляних.

Слідча комісія сенату США під головуванням Д. Керстена встановила, що москвини, тікаючи в 1941 р. від німецького наступу, розстріляли українських в’язнів у Львові – понад три з половиною тисячі, у Луцьку – понад три тисячі, у Дубні – близько тисячі, кілька десятків тисяч у в’язницях Самбора, Стрия, Золочева, Станиславова, Тернополя, Рівного, Бердичева, Умані, Січеслава, Нікополя, Києва, Харкова, Полтави, Кривого Рога. З київських тюрем вивезли кілька тисяч на станцію Дарниця і там розстріляли. В Одесі розстріляли 13 тисяч українських політичних в’язнів, а всього Московщина розстріляла

в 1941 році в тюрмах щонайменше 200 тисяч українців[397]. Навіть у німецьких концтаборах полонені москвини створювали „истребительные отряды“, які за „протимосковську пропаганду“ вбивали тих, хто виявив ворожнечу до Московщини[398].

Інший старий московський спосіб знищувати ворогів – вивозити їх до Сибіру чи на північ. Ще в 1478 році, зруйнувавши Великий Новгород, Москва вивезла 10 тисяч найвизначніших новгородців. До 1917 року в Сибіру було приблизно 5 мільйонів населення, а нині – понад 27, з них 95 % примусово привезені Московщиною. Лише за 1946–1962 роки Московщина вивезла з України тільки до Сибіру понад два мільйони українців[399]. А взагалі з України – ще чотири мільйони. Можна підрахувати: 1954 року УРСР мала 42 млн. чоловік населення; річний приріст становив 870 тисяч, за 10 років (1954–1965 рр.) – 8,7 мільйона; отже, 1964 року мало бути 50,7 млн., а статистика подає лише 44,6 млн. І це не зважаючи на те, що за цей час в Україну приїхало кілька сот тисяч москвинів.

Прийшовши 1945 р. в Західну Україну, Московщина вивезла до Сибіру 250 тисяч українців, а завезла стільки москвинів, що у всьому житті Західної України вони посідають панівне становище. Їх у 1959 р. було: у Львівській області – 181 тисяча, Івано-Франківській – 40 тисяч, Тернопільській – 27 тисяч, Рівненській – 39 тисяч, Закарпатській – 30 тисяч, Чернівецькій – 51 тисяча, хоч до 1939 року не було практично жодного.

Демограф Едмонд Тієрі, взявши за основу природний приріст населення московської імперії в 1900–1912 роках, обчислив, що 1956 р. мало бути в ній 366 мільйонів населення, а без Польщі та Фінляндії (31 млн.) – 327 мільйонів, до них слід ще додати приєднані Східну Прусію, Західну Україну, Зовнішню Монголію, Сахалін, де проживає ще 28 мільйонів, і відняти приблизно 17 мільйонів, що загинули під час війни. Отже, в 1956 році мало бути в СРСР 338 мільйонів населення, а перепис 1956 року подає 200 мільйонів. Де ж поділися 140 мільйонів?[400]

Московська статистика повідомляла в 1924 році, що в Першій світовій війні та під час революції 1917–1922 років на території СРСР загинуло 28 мільйонів чоловік. Трьома голодоморами (1921, 1933, 1946) Московщина вигубила 16 мільйонів немосквинів. Москва визнає, що за М. Єжова (1936–1938 рр.) кількість в'язнів збільшилася на 10 мільйонів. Колишні в'язні свідчать, що смертність у таборах дорівнювала 90 % (австрієць Вансен Монтейл, що був діловодом на Колимі, свідчить, що 1939 року він мав у табірній картотеці 9 мільйонів особистих справ каторжан, а московська статистика 1956 року подає, що

там було 800 тисяч каторжан). Міжнародна Комісія досліджень Концтаборів (La Commission Internationale Contre le Regime Concentrationnaire) підрахувала, що з 1930 по 1953 рік в таборах СРСР загинуло щонайменше 60 мільйонів в'язнів[401]. Додавши до них 16 мільйонів жертв голодомору та 25 мільйонів загиблих у війні, одержимо страшну цифру: 103 мільйони жертв Московщини з 1917 до 1956 роки. В основному це були немосквини[402].

Скільки залишилося живих українців і скільки налічується москвинів у СРСР? Московська статистика подає, що в 1926 р. в СРСР було 147027915 населення. З них москвинів – 77791724 (52,9 %), українців – 31194976 (21 %), інших – 38041215. А в 1959 році в СРСР жило 208827 тисяч чоловік. З них: москвинів – 114588 тисяч, українців – 36981 тисяч, інших – 57258 тисяч. Отже, населення збільшилося на 42 % (на 61,8 млн.). Москвинів збільшилося на 47,3 % (на 36,8 млн.), українців збільшилося на 18,5 % (на 5,8 млн.), інших – 50,5 % (на 19,2 млн). Тобто за 33 роки в середньому москвинів збільшувалося на 1,43 %, українців – на 0,56 %, інших – на 1,53 % щороку.

До 1917 року приріст населення становив у Московщині 1,68 %, а в Україні – 2,36 %. Зниження приросту в усій імперії можна пояснити втратами на двох війнах (за переписом 1959 р. в СРСР жінок на 20,8 мільйона більше, ніж чоловіків). Але як пояснити зниження приросту українців з 2,36 % до 0,55 %. Тобто аж на 427 %? Це ж національна катастрофа. За 33 роки така різниця приросту дає 24 мільйони. Отже, в 1959 р. українців мало бути 55 мільйони, а не 37, як подає московська статистика. Де ж поділися ці 24 мільйони українців? Частина тих, кого Московщина не вигубила голодоморами та розстрілами, зникли у Головному статистичному Управлінні, в його „статистиці".

Сто років тому француз А. де Кюстін писав, що московський цар щороку проголошує обов'язкові для всіх підданих історичні „правди", пристосовані до політичних потреб того дня[403]. Так і в СРСР.

Подивімося, як українці зникають у московській статистиці, а на їхнє місце з'являються москвини. Далося взнаки, що до 1926 р. багато української інтелігенції було змосковщено і в переписі називали себе москвинами, значна кількість простолюду теж не називалися українцями, а звикли вважати себе малоросами, отже, записувалася до москвинів. Навіть національно свідомі українці записувалися москвинами, бо не забули 1918–1922 рр., коли в Україні розстрілювали людей лише за те, що їхні прізвища кінчалися на „енко". Москвини навмисно надають своїй самоназві „русский" двох змістів: національний і держав-

ний („Мама турок, папа грек, а я русский человек"). І таких „русских человеков" в імперії було і є більше, ніж самих москвинів. У СРСР 10 мільйонів немосквинів зазначили в переписі московську мову за свою рідну, отже, визнали себе за москвинів. Московщина завжди вперто накидає поняттям „Україна", „українець", „український" лише ГЕОГРАФІЧНЕ значення, а не національне. Московщина назвала НЕ Українська Академія Наук, але Академія Наук УРСР, НЕ Спілка українських письменників, чи митців, чи музикантів, але Спілка письменників (композиторів, художників тощо) України. НЕ Українська комуністична партія, але КПУ, навіть не українська історія, але історія УРСР. Навіть мові українській Московщина надає змісту географічного, а не національного. А Україною вона визнає лише УРСР. З цих теоретичних засад випливає висновок надзвичайно великої політичної ваги: поза УРСР не існує і не може існувати НІЧОГО українського. Поза УРСР не може існувати українців. Отже, не потрібно там ні шкіл, ні видавництв українською мовою. Цієї засади тримається московська „статистика". Всю людність Кубанщини, Донщини, Ставропільщини, Північного Кавказу, Криму, Бесарабії, Вороніжчини, Зеленого і Сірого Клинів (у Сибіру) записує вона до москвинів. А це ж понад 12 мільйонів. Записують, не питаючи людей. Люди не протестують, бо на кривавому досвіді дізналися, що „не было там никаких украинцев, нет и быть не может".

Вивезених з України і поселених по всьому СРСР українців записували до москвинів. І вони боялися і слова вимовити. Таких буде в СРСР, мабуть, не менше 15 мільйонів.

Рятуючись від московських катів в Україні, мільйони українців повтікали з України і поховалися в усьому СРСР. Задля безпеки змінювалися прізвища на московські. В переписі вони самі записували себе москвинами. Скільки мільйонів таких? Кілька мільйонів українських дітей, що виросли поза Україною, змосковщилися. „Статистика" записала їх до москвинів.

В СРСР жінок на 20,8 мільйона більше, ніж чоловіків. Чужинці, які були в УРСР, кажуть, що в селах жінок втроє більше. Тим-то в Україні багато українсько-чужинецьких подружжів. Прізвище заміжньої жінки – чоловіче, отже, московська статистика подружжя записує до московського, а не до українського.

Підрахувавши всі ці мільйони українців, записаних як москвини, назбираємо всіх українців щонайменше 72 мільйони. Московщина вигубила 12 мільйонів. Залишається 60 мільйонів. До цього числа прийдемо також, вирахувавши приріст (2,36 %) за останні 100 років.

Скільки ж є москвинів у СРСР?

Монархічна Московщина не дбала про азійські племена та народи імперії: чувашів, черемисів, киргизів, татар тощо. Москвини називали їх „русскими инородцами", не визнаючи їх права на національне ім'я. Отже, тих „инородцев" приписали до москвинів. Так само роблять і в СРСР, лише на твердішому ґрунті. Московщина побудувала „инородцам" московські школи. Змосковщений півінтелігент пишається перед своїми земляками московською освітою, заохочуючи їх наслідувати „культурних" москвинів, насамперед вивчати їхню мову. І таких дуже багато, навіть серед народів старої культури, як от татари чи туркмени. Надаючи їхнім національним назвам лише географічного змісту, Московщина зараховує їх до москвинів. Щоправда, московська „статистика" подає певну кількість „русских инородцев" під їхнім національним ім'ям, але та кількість значно менша за правдиву. Їх має бути не менш 80 мільйонів.

Беручи до уваги великі втрати і велику смертність у СРСР і вираховуючи щорічний приріст 1,9 %, можна вирахувати, що подана московською „статистикою" кількість населення СРСР 202,8 мільйона перебільшена десь на 12 мільйонів. Вираховуючи приріст чистокровних москвинів (1,68 % щороку) за останні 100 років, знайдемо, що москвинів тепер не може бути більш як 50 мільйонів. Так приходимо до справжньої кількості в СРСР: українців – 60 млн. (32 %), москвинів – 50 млн. (26 %), інших – 80 млн. (42 %).

Оповівши дещо (далеко не все) про московське людоморство, наведемо кілька прикладів московського нищення української культури та історичних пам'яток. Азіати-кочовики застосовують військову тактику „спаленої землі", відступаючи, лишають ворогові землю без людей, без харчів, без житла. Так робила Московщина 1709 р., відступаючи перед шведами, 1812 р.– відступаючи перед французами, 1941 р.– відступаючи перед німцями. У 1941 р. московське військо палило хліб на корені, переганяло на схід худобу, людей, висаджувало в повітря навіть церкви, школи. Те саме робило і німецьке військо, відступаючи в 1944 році. Обидва вороги України хочуть мати її за свою колонію, отже, використовували нагоду винищити якомога більше українців, щоби заселити Україну своїми людьми. Московщина вивезла в 1941 р. з України до Сибіру понад 1300 великих підприємств, понад 3 тисячі залізничних ешелонів техніки, знищила 54 домни, 119 мартенів, майже все устаткування шахт і рудників. Московщина та Німеччина знищили в Україні близько 16 тисяч підприємств[404], 11 млн. худоби та коней, 10 млн.

свиней. понад 10 млн. людей в Україні опинилися без даху над головою. Загалом руйнування в Україні оцінюються в 285 мільярдів рублів[405].

Губернатор України А. Лєвашов наказав 1832 року вирубати великий липовий 200-річний гай у Києві, що його насадив митрополит П. Могила, а також тополі, що прикрашали вулиці Києва. Ніякої потреби в тому нищенні не було; на вирубаному місці жодних будов чи вулиць не збудовано, і стояло те місце порожнє аж до 1863 року, коли кияни знову засадили його деревами. Наступник А. Лєвашова М. Анєнков наказав вирубати природний гай на київських горах. Без дерев ґрунт київських гір почав зсуватися в Дніпро. Року 1920 приїхав з Московщини до Києва Д. Сєлєзньов, якого московська влада призначила на головного директора всіх київських гаїв. Він наказав вирубати Могилин гай знову.

Гетьман К. Розумовський побудував у Батурині палац і насадив великий гай. Хоч той палац був 1922 року в жалюгідному стані, проте його можна було відбудувати і заснувати там велику школу. Замість цього московська влада зруйнувала остаточно той палац, а гай вирубала. На тому місці було 15 років румовище і росли бур'яни. На цих прикладах (а їх є ще тисячі) бачимо непереможну жагу і московської аристократії, і московської „демократії". Нищити, нищити, нищити все гарне, красиве, культурне.

Національні історичні пам'ятники – це ЖИВІ свідки історії народу. Їхня мовчазна мова нагадує людям про боротьбу їхніх предків за щастя нащадків. Ці живі свідки виховують у наступних поколіннях нових борців за національні ідеї, пов'язують мертвих, живих і ненароджених у безсмертну націю. Величезні стародавні будівлі, пам'ятники національним героям, їхні могили, мистецькі, малярські, різьбярські, літературні, музичні твори творять з несвідомого загалу націю. Знищити ті пам'ятки та пам'ятники, матеріальні й духовні – це один з засобів знищити народ. Московщина почала нищити українські історичні пам'ятки і пам'ятники на другий же день по нашій поразці у Переяславі 1654 р. Нищить їх і досі. Особливо посилила і прискорила нищення за останнє півстоліття. Згадуємо лише дещо.

Всі народи осілої хліборобської культури мали – і мають – культ предків. Народи мисливської, кочової культури (москвини, татари) не мають культу предків. Деякі зберігають спогади, але не культ. Народи хліборобської культури ставили померлим пам'ятники, молилися перед тими пам'ятниками, просячи допомоги предків. Так автоматично ті пам'ятники стали символом

богів, а потім і самі стали богами в уявленні людей. Культ предків став частиною культу і духовності всієї Європи, співтворцем якої була й Україна, де були тисячі пам'ятників та скульптур. Українці просили не нищити, а передати до музеїв. Знищили, бо то – європейська культура. Московські соціалісти М. Бакунін, С. Нєчаєв та інші закликали у XIX ст., а В. Маяковський у XX ст. знищити всю європейську культуру. Закликали до цього і московські монархісти, К. Лєонтьєв, Ф. Тютчєв й інші.

В Україні були не окремі камені чи вбогі рештки історичних будівель, а лише напівзруйновані великі храми, фортеці, навіть міста. У Криму ще й у XVIII ст. стояли величезні, неперевершеної краси мармурові храми з прекрасними колонами. Після Атен та Риму тут були найбільші пам'ятки античної культури безмірної наукової вартості. Завоювавши 1783 року Крим, Московщина зруйнувала ті храми. Свідок того вандалізму англійський професор Е. Кларк даремно благав князя Г. Долгорукого не нищити, а продати Європі за великі гроші. У своїй книжці він запитує: „А що ж зробили би ті дикуни, якби вони – не дай Боже – захопили Атени чи Рим?“[406]. Напівцивілізовані татари за кілька століть свого панування в Криму пальцем не торкнулися до тих храмів, шануючи їхню красу та богів, що їм храми були присвячені, хоч ті боги не були татарські. „Народ-богоносец“, „передовой, ведущий“ знищив ці європейські храми. Навіть продати не захотів. Нищив, бо храми були живими свідками стародавньої високої культури в Україні того часу, коли в Московщині не знали навіть дерев'яних будов, а жили в ямах і живилися корінцями, мушлями, сирою рибою.

Наші церкви Московщина почала нищити не 1917 року, але 200 років раніше. Нищили „богобоязненные христиане“-єпископи. Московський князь Андрій Боголюбський 1169 року сплюндрував Київ так, що татари 70 років пізніше вже не мали що нищити. За свідченням іноземців у Києві було 400 церков, він був багатший за тодішні Лондон і Париж[407]. Церква св. Василія в Києві з XIII ст. потребувала відбудови. Московщина обернула її 1709 р. на військовий склад. Остаточно зруйнувала 1934 року, спаливши чудової краси іконостас. Київ поставив огорожу навколо руїн церкви св. Ірини з 1037 року, щоби зберегти ту стародавню історичну пам'ятку першого сторіччя християнства в Україні. Московщина зрівняла її з землею 1846 року, місце лишилося незабудованим півстоліття. Ті руїни доводили, що українці мали церкви вже 1037 року, коли „старший брат“ ще тільки „пню молился“, як свідчить московський історик[408].

Петербурзька академія мистецтв порадила урядові „Не увлекаться южнорусской стариной“, коли реставрує чи перебудовує українські церкви[409]. Київ заходився 1842 року відбудувати свою найстарішу, з X ст., Десятинну церкву, що її спорудив ще Володимир Великий. Український архітектор, знавець української стародавньої архітектури А. Меленський зробив проект її первісного вигляду. Московський уряд на пораду Академії мистецтв відкинув проект А. Меленського, а доручив їй зробити інший. Вона зробила і доручила москвинові В. Стасову будувати. На наказ Академії мистецтв він насамперед ЗНИЩИВ геть усі залишки Десятинної церкви, серед них безцінні для науки написи, фрески, прикраси. На розчищеному місці побудував незграбну церкву в московському стилі. Так Московщина реставрувала наші старовинні церкви в Переяславі, в Хоролі, у Володимир-Волинському, в Овручі і чимало інших[410].

Коли треба було відремонтувати портал Успенського собору Києво-Печерської Лаври, Московщина використала 1901 року цю нагоду, щоби знищити всі „нежелательные следы латинского влияния“,– як пояснила московська Академія мистецтв. Всередині собору знищили фрески, образи засновників: київських князів, митрополитів, гетьманів, козацьких полковників, між ними і Б. Хмельницького та І. Мазепи, замалювали стародавній розпис, знищили високої мистецької вартості барокковий іконостас. А мали відремонтувати лише ганок. Нищила Петербурзька академія мистецтв[411], не безбожники по 1917 році, а московські єпископи 1901 року. Те саме вчинили з будівлею Київської Могилянської Академії, що на сотні років старша за московські університети.

Знищуючи 1775 року Запорізьку Січ, Московщина порозбивала всі могильні плити, хрести, пам’ятники і переорала запорізький цвинтар. Такого не робили ніколи татари, турки та інші нехристиянські народи. У 1928 році, руйнуючи Мгарський монастир, Московщина знищила на його цвинтарі всі могильні пам’ятники козацьких могил (на кожному було вирізьблено ім’я), вирубала сторічні дуби; засипала монастирське озеро, зруйнувала до основ монастирські будинки, що їх можна б було використати хоча б уже й на склади. Тепер тут самі бур’яни. Нищили не „релігійні забобони“, а історичних свідків колишньої волі України. З тою ж метою Московщина знищила шведські та українські могили під Полтавою. Шведи хотіли поховати своїх убитих в одній великій могилі, щоби потім колись поставити пам’ятник їм чи бодай хрест, або перевезти їхні останки на батьківщину. Московщина не дозволила, а наказала

поховати у 20 навмисно розкиданих по всьому полі могилах. Щоб ніхто їх не знайшов, Московщина зорала все поле, вирубала біля того поля ліс і навіть ближчі хутори перенесла за сто кілометрів. Коли 100–200 років пізніше люди, копаючи там глину, знаходили кістки, то московська влада забороняла їм оповідати про це.

Після 1917 р. Московщина нищила українські історичні пам'ятки вже відкрито, не ховаючись за „перебудови“, за 40 років панування знищила, стерла з лиця землі українських історичних пам'яток і пам'ятників ТИСЯЧОКРАТНО БІЛЬШЕ, ніж монархічна Московщина за 300 років. Лише за два роки (1934–1935) знищено понад 40 наших стародавніх церков, серед яких були такої мистецької краси, що Україні заздрили мистецтвознавці Франції, Англії, Німеччини.

Насамперед, руйнувалися дощенту церкви, що їх відбудував гетьман Іван Мазепа, хоч монархісти доти у Мазепиних храмах нищили здебільшого його образи, написи, присвячені йому, та інші сліди гетьмана. Так знищено храм св. Михайла, що був перлиною світового мистецтва і що його відбудував 1705 року І. Мазепа. Така сама доля спіткала собор св. Миколи, Братську церкву, де зберігалося багато наших історичних пам'яток та документів, у ній був похований гетьман П. Сагайдачний та кілька наших визначних історичних осіб. Московщина викинула їхні кістки на смітник. Церкву св. Михайла Видубицького монастиря обдерла, церкву св. Георгія того ж монастиря зруйнувала з фундаментом. Так знищили „мазепинський“ Видубицький монастир, що 850 років поширював культуру і християнство у Східній Європі[412].

Московщина вишукувала і нищила кожну найменшу згадку про гетьмана І. Мазепу так ретельно, що Україна фактично не має історичних документів про нього, крім тих, що опинилися поза межами московської імперії. Можливо, московські соціалісти ненавиділи І. Мазепу класово? Відповідь дає інший факт. Засновник Москви Юрій Долгорукий похований у Києві в церкві св. Спаса. Святкуючи 800-річчя заснування Москви, Московщина збудувала в цій церкві розкішний саркофаг, урочисто переклала туди 1947 року його кістки. А труну українського князя Ярослава Мудрого, що стояла у св. Софії, Московщина відкрила і пограбувала 1932 року.

Порушити могилу українець вважає за кощунність і великий гріх. Польща викопала прах Б. Хмельницького і знищила його. Але пальма першості в нищенні належить Московщині. „Все, що можна зробити, зруйнувати, знищити – бий, знищуй, руйнуй.

Ніякої шкоди не буде, бо не може бути. Музика, малярство, різьбярство – нічого не варті, бо ж з них нема жодної користі“[413]. Московщина безперервно нищить українські національні скарби від Переяслава 1654 р. до сьогодні. В 1963 р. московський намісник України М. Подгорний погрожував українським музейникам на пленумі ЦК КПУ: „Знаходяться ще люди, які себе величають знавцями старовини. Вони наполегливо вимагають від уряду УРСР і від ЦК КПУ зберігати та відбудовувати нікому не потрібні стародавні будови України“[414]. Знищувати українські історичні документи Московщина почала теж від Переяслава, а насамперед підписаний московськими та українськими уповноваженими первісний (оригінальний) документ Переяславської угоди і навіть вірогідні копії його в українських архівах. Після Полтави Московщина підпалила 1718 року велику стародавню бібліотеку й архів Києво-Печерської Лаври. Зайнявши 1915 р. Галичину, палила українські бібліотеки і вивозила українські архіви. Знаючи, що М. Грушевський має багато історичних документів, москвини розстріляли з гармат його будинок і спалили 1918 року те зібрання.

Війна 1941–1945 рр. показала Московщині, що Україна не скорена, що українська молодь шукає української правди у старих книгах та історичних документах, шукає причини поразки України. Московщина спалила 23 травня 1964 р. всі документи українсько-московської війни 1917–1930 років, про що вже згадувалося (пожежа в бібліотеці АН УРСР).

Далекоглядний граф А. Орлов попереджав 1847 року, що Т. Шевченко стане творцем української незалежної держави: Тарасова Могила – це Сіонська гора України. Великий Тарас став духовним сином, пророком України, продовжувачем праці апостола Андрія Первозванного. Від дня поховання по сьогоднішній день стережуть Тарасову Могилу ВСІ москвини: чорні, білі, рожеві, червоні, не спускаючи ока з українського Сіону. Сюди приходять поклонитися ЩОРОКУ ТИСЯЧІ українців, хоч добре знають, що можуть заплатити втратою роботи, в’язницею, Сибіром, бо московські жандарми (чорні і червоні) записують їхні імена. Коли німецько-московський фронт дійшов до Канева, офіцер артилерійської батареї одержав від генерала-москвина наказ обстріляти ціль за поданими координатами: офіцер перевірив на карті координати і побачив, що ціллю була Тарасова Могила. Офіцер був українцем і скоригував стрільбу так, що снаряди перелітали могилу і падали у Дніпро.

Відступаючи в 1941 р., Московщина не забувала руйнувати українські святині, силкуючись перекласти провину на німців.

Так уже було заміновано Святу Софію в Києві, а залишені в Києві енкаведисти мали висадити її в повітря. На щастя, українці завчасно знайшли ті міни. Не встигли виявити їх під Успенським собором Києво-Печерської Лаври, і від нього залишилися руїни. Москвини замінували також багато найбільших будинків у Києві і висадили їх у повітря через тиждень після того, як німці зайняли Київ. За це німці розстріляли багато українських патріотів[415].

Отже, українську культуру, господарство і самих українців Московщина завжди нищила всіма засобами, робили це московський уряд, московська церква, московське суспільство, московський народ. Усі: царі, патріархи, єпископи, священики, міністри, губернатори, аристократи, багатії, монархісти, ліберали, народники, демократи, соціалісти, інтернаціоналісти, інтелігенти, мужики, босяки, офіцери, солдати, злодії і навіть в’язні-москвини в таборах і в’язницях. Нищили всі і кожний – „расчленителей“ імперії. І за триста років нищення, руйнування ЖОДЕН МОСКВИН НЕ ЗАПРОТЕСТУВАВ. Навпаки – ВСІ СХВАЛЮВАЛИ.

Малоукраїнські духовні раби переконують українців забути московське нищення України, або хоч простити Московщині. Вони посилаються на нашу українську культурність, на українське християнство, умовляють, що московський народ добрий, от лише в дитячій доброті не розуміє, що робить. То, мовляв, його провідники женуть його нищити, грабувати, вбивати, знущатися з переможених народів. І коли тих поганих провідників не буде, все буде по-іншому. Яка наївність.

XV. МОСКОВЩЕННЯ

Когда будет много языков,
то великая смута пойдет по земле.

Патріарх Іоким, 1689 р.

Не было, нет и быть не может
никакого украинского языка.

П. Валуєв, 1876 р.

Зачем гальванизировать малоросейское наречие, которое покрылось уже прахом.

Ф. Гладков, 1920 р.

Кожний народ творить свою мову сотнями поколінь, або й тисячами. Різне походження, різні природні обставини творять неоднакові культури, духовності, характери, світогляди, світовідчування, світорозуміння. Кожний народ в інший, лише в йому питомий спосіб думає; лише в йому питомий спосіб висловлює свою думку, хоч би і вживав ті самі слова, що й інший народ. Мова – найдорожчий з найдорожчих скарбів народу, нації. Мова – дзеркало душі народу, його вдачі. Мова кожного народу є неповторною квіткою у світовому квітнику. Краса і багатство світової культури в її РІЗНОМАНІТНОСТІ. Всі культурні народи плекають рідну мову, бо втратити її – це втратити зв'язок з предками, втратити ґрунт під ногами й обернутися в перекотиполе, що його історичні вітри котять куди хочуть, щоб угноїти землю сусідів.

Обертати український народ на погній московському Московщина почала віддавна. І нема де правди діти – одержала доста тих добрив, та ще й родючих, аж на них дикі, убогі духовно і матеріально угро-фінсько-татарські племена розпросторили величезну імперію. Десятки тисяч малоросійських прізвищ будівничих московської імперії знайдете в кожній московській енциклопедії: від перших українських місіонерів, що хрестили ті племена у X ст., до теперішніх творців атомної сили СРСР – Росії в XX столітті. Як уже не раз вказувалося, ворожість до української творчої сили, яку вони самі використовують, постійно відчувають панівні класи Московщини. Хто, наприклад, наказував лібералові В. Бєлінському писати: що то мовляв за література

(мова про „Кобзар“ Т. Шевченка), що дихає простацтвом мужицької мови та глупотою мужицького розуму? Т. Шевченка покарали. „Мені його не шкода. Якби я був суддею, я б присудив не менше“[416]. Або хто примушував соціаліста, вихідця з народу М. Горького писати: „Переклад моїх творів на українську говірку вважаю непотрібним. Я дуже дивуюсь, що розумні люди намагаються зробити говірку мовою“[417]. Хто силував І. Аксакова нацьковувати уряд на П. Куліша і вимагати вислати його до Сибіру лише тому, що П. Куліш переклав В. Шекспіра та Св. Євангеліє українською мовою? Лише за те, що П. Куліш збирав і закликав українців збирати матеріали до його українського словника. Або хто спонукав соціалістичного письменника Ф. Гладкова протестувати: „Навіщо гальванізувати малоросійську говірку? Кому вона потрібна? Вона вже історичним порохом присипана. Т. зв. „українські“ письменники лише мавпують московських“[418]. Вищезгадані автори були речниками Московщини, їхній голос – то голос московського народу. І таких прикладів можна назбирати тисячі з історії до і після 1917 року. Малоукраїнські оборонці московської „демократії“ спокутували б своє яничарство, коли б зібрали в одну книжку всі приклади ґвалтовного московщення України і ставлення до цього пересічних москвинів, як ота тьотя Мотя у М. Куліша: „Я твердо вірю, що вся оця „українізація“ минеться, а зостанеться єдіная-нєдєлімая Расєя“[419]. І М. Куліш і О. Вишня і сотні інших українців заплатили життям за такі кпини. Що спонукає мільйони отих московських тьотєй Мотєй ненавидіти українську мову? Нам, українцям, не завадило б повчитися у їхнього фанатичного шовінізму: „Пошкрябайте будь-якого московського комуніста і знайдете в ньому московського шовініста“. Ленін добре знав свій народ[420]. Генеза і джерела московського шовінізму та ненависті до чужинців (ксенофобія) – велика тема для дисертації, матеріалів до неї пребагато. Обмежимося короткими завагами.

Дух і вдача кочовика не прив’язували москвина до рідної Московщини, гнали його по всій імперії. Він почувався всюди добре, бо панував над тубільцями і розумів, що його особиста доля залежить від СИЛИ ІМПЕРІЇ. Москвин завжди виявляє ініціативу у пошуках ворогів, уважає своїм національним, святим обов’язком виказувати їх владі. Шукаючи морального виправдання свого загарбництва, гнобительства, московщення, москвин ухопився за ідею „братства велико-мало-белорусов“, навіть щиро повірив у неї. В Україні в 1917–1920-х роках точилося безліч балачок серед москвинів, які народилися й жили

тут: „...Я розумію, що чужинці можуть мати причини руйнувати нашу імперію. Але я ніяк не можу зрозуміти: чому українські самостійники хочуть її зруйнувати. Австріяк, уніат Іванчук хоче самостійної України. Це я розумію, бо ж він австріяк, уніат, чужинець. Але чому НАШ (підкреслюю наш) брат, православний Іваненко хоче самостійної України – цього я не можу зрозуміти. Іваненкові Московщина не ставить жодних перепон до будь-якої діяльності в імперії. Навпаки, сотні малоросів були і є на найвищих імперських посадах. Хіба ж вони матимуть у самостійній Україні стільки можливостей, як у імперії? Самостійники кажуть, що Московщина нищила українську культуру та грабувала її багатства. Ну, то борімось проти тої несправедливості. Я дивуюся, що самостійники не бачать величезних вигод Україні належати до величезної, багатої і – насамперед – МОГУТНЬОЇ імперії. Відірвавшися від московської імперії, втративши її захист від зовнішніх ворогів, Україна буде змушена шукати захисту якоїсь іншої, не слабшої за московську, імперії. Який же глузд виходити з московської?.. Самостійникам забаглося змінити ім'я Русь на Україна. Хіба зміна імені змінить народ? Русь-Россия. Хіба ж оте друге „с“ перешкоджає належати до спільної імперії? Так, спільної, бо ж українці мають таке саме, як і москвини, право вважати імперію своєю, українською (якщо хочете цю нову назву). Так, бо хіба ж не тисячі прокоповичів, безбородьків, ягужинських, гоголів, глинок (в СРСР: тимошенків, москаленків, кириченків, копиць) розбудовували імперію? Все, що створено в Російській імперії, створено спільними силами москвинів і українців і тому є спільним добром. Москва є українською, як і Київ московським...“.

Такий зміст міркувань москвинів усіх політичних барв: „единая-неделимая Россия!“ На жаль, українська інтелігенція навіть після жахливих трагедій повторює щось подібне. В українських часописах, журналах, книжках, навіть поза СРСР пропагується ця московська брехня. Політичні банкрути 1917 року колишні міністри УНР знову на чужині простягають свою „руку згоди“ московським загарбникам, закликаючи їх боротися спільно проти московського... загарбництва. Простягають навіть тим самим москвинам, які вже вдарили 1917 року по їхнім же „рукам згоди“. Якби москвини вважали несправедливим деспотизм і московщення, уряд не мав би сили доглянути з Петербурга (з Москви), що діється в Україні. Московщина мала до 1917 року „очей и ух государевых“ в Україні понад один мільйон. Нині їх збільшилося до 7,5 мільйона. Найдурніший з них розуміє, що він свою „не жисть, а малину“ втратить,

якщо Україна усамостійниться. І кожний винюхує „измену“, „сепаратизм“, навіть мовний.

Як боялася Московщина українського слова, видно з того, що нищила його ще ДО Переяслава: патріарх Філарет та цар Михаїл наказали 1627 року зібрати в Московщині всі примірники „Учительної Євангелії“ К. Ставровецького (друкована в Києві) і спалити. Року 1720 Московщина заборонила друкувати книжки українською мовою. Коли ж Києво-Печерська Лавра надрукувала, то Москва наклала на архимандрита 1 тисячу рублів штрафу. Року 1743 Московщина забрала з українських храмів старі українські церковні книжки і попалила їх. А серед них були видання XI–XII–XIII–XIV століть, що їх кожний культурний народ оберігає як святині. Року 1847 Московщина позабирала з книгарень в Україні все, друковане українською мовою і спалила. Року 1876 Московщина знову заборонила друкувати будь-які книжки українською мовою. Року 1881 міністр М. Ігнатьєв погрожував смертною карою своїм урядовцям за „малейшее отступление от указа 1876 года“. Року 1892 імперський уряд наказав цензорам не давати дозволу на друкування книжок українською мовою „в целях чисто государственных“, а особливо книжок дитячих „хотя бы по существу содержания оных и представлялись благонамеренными“, тобто забороняли не зміст, а саму мову. Обсадивши 1915 р. Галичину, Московщина масово палила українські книгозбірні та архіви.

Немає в світі жодної мови, якою не перекладено Біблію. Кам'янець-Подільський єпископ Парфеній Левицький попросив у „Святейшего Синода“ дозволу перекласти Св. Євангеліє українською. За саме прохання Синод покарав його, заславши до Сибіру, хоч перед тим дозволив перекласти Св. Письмо мовою маленького сибірського племені тунгусів. Після революції 1905 року, коли скасовано заборону 1876 року, українці почали видавати книги рідною мовою. Проти цього одразу запротестував прем'єр П. Столипін, написавши цареві: „Виходячи з того положення, що три галузі східного слов'янства і за положенням, і за мовою не можуть не складати одного державного тіла, наш уряд, починаючи з XVII ст. послідовно і постійно боровся проти руху, відомого за наших часів під назвою „українського“ руху, що несе ідею відродження старої України і побудову Малоросійського Краю на самоуправних, національних, місцевих основах. Тому, з погляду наших імперських вимог, є вкрай небажаним теперішнє полегшення цензури на українське друковане слово“.

Московщина дозволила видати українських книжок: у 1843–1857 рр. (за 14 років) – 25 (півтори книжки на рік); у 1857–1870 (за 13 років) – 146 (11 книжок на рік)[421].

У культурних країнах, навіть в СРСР, щоденні газети читає 95 % людності, вони істотно впливають на виховання мільйонів. Московщина примусово накидає своїм підданим мільйони примірників преси щодня. В УРСР видається українською і московською мовами 934 газет (накладом 10 млн.) та 84 журнали (наклад – 3 млн.). Разом – 13 мільйонів примірників. А розповсюджується в УРСР понад 26 мільйонів – з Московщини завозиться ще понад 113 мільйонів, певна річ – мовою московською. У Харкові щодня друкується 800 тисяч примірників московських газет „Правда" та „Известия" з матриць, що їх надсилають літаками з Москви[422].

Увесь продаж книжок, журналів за межі СРСР зосереджено в Москві в окремій установі („Международная Книга"), що надсилає свої каталоги за кордон. З них довідуємося, що є видавництва УРСР, БСРС, ГРСР та інших народів, але нема видавництва РРФСР (Московщини). Чому? Пояснення читаємо на 1-ій сторінці каталогу: „Газеты и журналы общесоюзные и РРФСР", тобто видавництва РРФСР є „общесоюзные", як і Академія Наук та міністерства. „Международная Книга" пропонує 870 журналів та газет „общесоюзных" видавництв, певна річ, московською мовою. „Общесоюзные" не видають мовами народів СРСР, хоч видають 10 журналів 17-ма мовами народів за межами СРСР. Всіх їх разом каталоги „республік" пропонують 193 назви – чим не культурна вищість москвинів і жалюгідна некультурність „національних меншостей" СРСР?

Майже всі республіки СРСР мають свої Академії Наук, видають наукові журнали. Туркменська, Узбецька, Казахська видають їх лише московською мовою. Азербайджанська, Вірменська, Грузинська, Латвійська, Естонська, Литовська видають двома: власною і московською. Українська та Білоруська – своїми мовами, але обов'язково з коротким викладом змісту (резюме) московською мовою. Так офіційно. Фактично ж у тих двомовних три чверті статей писані московською мовою, а в українських не лише зміст, а й окремі статті – теж московською. І так не лише в науковій періодиці. Багато технічних (часом і літературних) журналів друкують статті впереміж московською і немосковською мовами. Щороку кількість московською збільшується і зменшується – немосковською. Деякі з них мають немосковською лише назву, а всі статті – московською мовою. В республіках виходять московською і місцевою мовою два журнали однакових назви і змісту: „Советская Украина" і „Радянська Україна", „Советская Киргизия" і „Советтік Киргизстан" і т. п. У Києві є „Коммунист" московською і його близнюк „Комуніст" українською мовою.

В 1957 р. в УРСР було 34893 школи, з них 599 – середніх технічних і 138 вузів. Року 1962 в УРСР виходило два журнали для вчителів українських шкіл: „Українська мова в школі" 25980 примірників та „Література в школі" накладом 22930 примірників. Учителів загальноосвітніх шкіл було в УРСР 357300, отже, один примірник припадав на 10 учителів. 1963 року обидва журнали з'єднали в один „Українська мова і література в школі" накладом 39320 примірників. За півроку наклад зменшили до 24100[423]. Журналу „Мовознавство" вийшло за 30 років лише 18 чисел (по 120–150 сторінок), а 1963 року його закрили. Московщина пильнує, щоб не існувало українських наукових та технічних журналів. В УРСР (у Києві) виходило 29 наукових і технічних журналів, з них 16 – мовою московською, 13 – українською.

В УРСР є понад 6 тисяч середніх шкіл. Єдиний в УРСР „Украинский математический журнал" видається московською мовою накладом лише 1005 примірників. Один примірник на шість шкіл. Московщина боїться мазепинства навіть у шахах: єдиний україномовний журнал „Шахіст" (навіть без прикметника „український") Московщина закрила ще 1939 року, хоча в Україні є понад 795 тисяч шахістів.

Інститут Історії АН УРСР виготовив 1960 р. кілька бібліографій історичних праць про Україну. Московщина не дозволила надрукувати жодної. Так само не дозволила видати і „Бібліографію історії УРСР". Інститут уклав 1960 року томи „Бібліографії історичної бібліографії". Видав перший, а подальше Московщина припинила[424].

Університети в УРСР видають у Харкові: „Ученые Записки Харьковского университета", „Труды Харьковского политехнического института", „Труды Харьковского педагогического института", „Труды Харьковского инженерно-строительного института", „Записки Харьковского сельскохозяйственного института", „Сборник научных работ кафедры строительной механики", „Работы факультета инженеров землеустройства", „Труды физического отделения физико-математического факультета", „Труды объединенного семинара по гидротехническому и водохозяйственному строительству" – жодного українською мовою. Навіть в Ужгороді видають: „Доклады и сообщения Ужгородского университета". Те саме й в інших українських університетах.

В Україні надруковано 1961 року книжок: українською мовою 3850 назв (46 %), московською – 4416 (53 %)[425]. Московська влада в Україні хвалиться, що творів Т. Шевченка видано понад 6 млн. примірників, І. Франка – 8 млн., лише замовчується,

якими є ті видання. „Кобзаря“ немає жодного ПОВНОГО. Повне зібрання творів Т. Шевченка в 10 томах видано 1939 р. накладом 10 тисяч примірників. З них перших два томи Московщина „вилучила з обігу“, і їх перевидано аж 1951 року вже „виправленими“ московською цензурою. У „Кобзарі“ видання 1950 р. не надрукували 18 творів (7 % усього „Кобзаря“), зокрема, „Якби ти, Богдане“, „Розрита могила“, „Великий льох“, „Чигирине“, „Стоїть в селі Суботові“, „Іржавець“, „Давидові псалми“, „Заступила чорна хмара“, вважаючи їх за протимосковські. Нагадаємо, що московська цензура не дозволила 1910 року надрукувати лише 6 творів та викреслювала лише окремі рядки, а не цілі вірші.

Боїться Московщина й іншомовних перекладів „Кобзаря“. До 1933 року існували німецький та польський переклади. Московщина знищила їх і досі не дозволила перекласти іноземними мовами, крім московської. До речі, українські емігранти у вільному світі теж і досі не подбали про переклад всього „Кобзаря“ іноземними мовами. Є переклад лише вибраних творів.

У 20-томному „повному“ зібранні творів І. Франка немає жодного його протимосковського вірша („Не пора“, „Росіє“ і т. п.), і жодної статті („До історії соціалістичного руху“, „Поза межами можливого“, „Що таке поступ“ і т. п.).

Року 1955 надруковано книжок: в РРФСР – 86,3 % усіх в СРСР, а в УРСР – лише 5,2 %. Московською мовою видано навіть такі, як „История и археология древнего Киева“, „Зодчество Украины“, „Археологические исследования древнего Киева“, „ Памятники архитектуры Украины“ тощо.

За 1932–1955 рр. видання книжок в РРФСР збільшили на 82,8 %, а в УРСР зменшили на 9,8 %. Року 1963 видано в УРСР книжок українською мовою на 13,3 % меньше, ніж у 1962 р. (з 3,824 до 3,321). Але московською мовою видали в УРСР на 15 % більше (4 тисячі).

Московщина зменшила 1962 р. кількість україномовних журналів з 184 до 159. Кількість україномовних газет зменшилась з 807 до 520, як і їхній наклад з 1109 тисяч до 1104 тисяч. Наклад московськомовних газет в Україні збільшився на 29982 тисячі[426].

На кожні 100 тисяч населення випускали книжок у 1960 році: Швеція – 82 назви, Австрія – 59, Німеччина – 52, СРСР – 28, Україна – 10.

Московщина пильнує, аби не існувало українських перекладачів з чужих мов. Українські переклади європейських письменників – переважно переклади з московського перекладу.

Переклади 1960 року на 87 мов народів СРСР: з московської 5329 назв, а з української – 214 назви (з них 158 на московську)[427]. Український переклад навіть „Краткого курса истории ВКП(б)“ не видавали аж до 1938 року.

Ми вже згадували, що ніхто в СРСР не має права видавати шкільні підручники без дозволу Академії педагогічних наук у Москві. У середніх школах УРСР переважна більшість підручників – переклади з московських, у вузах їх не треба й перекладати, бо ж мова викладання – московська. Навіть залякані українці не витримують і пишуть: „Своїх малят ми вже з першого ж класу вчимо рідної мови на матеріялі ... перекладів. Перекладні твори займають найбільшу частину наших читанок. Наприклад, там українських народних казок дві, українських народних пісень – одна, творів української літератури – 15, перекладів з московської мови – 52. За 4 роки учні початкових класів читають приблизно 250 перекладів з московської мови і 60 українських казок, творів українських класиків. А в старших класах вчать дітей московських кальок, неоковирної мови, канцеляризмів тощо. Граматична неписьменність – на кожній сторінці учнівських творів. Не дивно, бо читанки ряснікють мовними помилками, неохайностями стилю, жахливо спартаченою українською мовою. Такі читанки викликають у малят відразу і нехіть до української мови“[428]. „Дитвидав“ видав 1960 р. 262 дитячі книжки, а серед них перекладів з мови московської – 177[429]. Певна річ, в усіх московських книжках, перекладених українською (якомога змосковщеною), вихваляється все московське і паплюжиться все українське. Не видавати цілковито підручників українською – несила. Тож друкують (в Україні) московські 100-тисячним накладом, а їхні українські переклади – 5-тисячним. Видають в Україні і переклади московською мовою українських письменників 100-тисячними накладами, а їх же українською мовою – 5-тисячним, як, скажімо, твори М. Коцюбинського[430]. Крім виданих в Україні московських підручників, ще привозять їх з Московщини щороку 12 мільйонів примірників[431]. Року 1966 видано в УРСР загальноосвітніх підручників 34,1 мільйона (московських і українських), а з Московщини привезено москвомовних 15,5 мільйона примірників[432]. Міністерство освіти УРСР розсилає школам списки книжок, що їх мусять прочитати школярі. Твори україномовних письменників міністерство наказує читати в московському перекладі[433].

Шкіл в УРСР 1962 року було 40600, у них 7300 тисяч учнів. У середніх загальних школах навчалося 3,5 мільйона, у фахо-

вих – 455 тисяч, у вузах – 526 тисяч[434]. Обов'язкової для україномовних середніх шкіл „Історії української літературної мови" видали 10 тисяч примірників – одну на чотири школи. Київська школа № 20 має 16 тисяч книжок у своїй бібліотеці. З них українською лише 480. У школі № 116 є 6136 книжок, з них українською мовою – 197[435]. У школі № 178 є 323 книжки, з них україномовних – 14. У школі № 118 – жодної україномовної. Школа № 47 має лише одну книжку В. Сосюри, та й та в перекладі московською мовою[436]. Це в столиці.

Жодна людина, жодна установа в СРСР не має права сама видати жодної книжки, навіть дозволеної цензурою. Керівництво всім книговиданням зосереджено в Москві, вона визначає що, скільки, де видавати[437]. Зрозуміло, чому Харківський університет не видав 1965 року жодного підручника українською мовою, а Київський педагогічний інститут видав 205 московською і 31 українською. З усіх підручників для технікумів СРСР видано: у РРФСР 94,5 %, а в УРСР – 2,9 %, та й ті московською мовою[438].

В УРСР є 5500 шкіл з московською мовою навчання. В середніх школах з українською мовою навчання на цю мову й літературу виділено 2046 годин, а на московську – 1365[439]. Московська мова є обов'язковою в УСІХ школах України, а українська не обов'язкова в жодній москвомовній. Та й в україномовних учителі-москвини викладають своєю мовою, бо не знають і не хочуть вчити української.

З 19 дитячих журналів в Україні лише три україномовні. Та й з них два („Барвінок" і „Піонерія") дублюються московською.

Як московщаться українські міста, видно з таких цифр. З усіх учнів до москвомовних шкіл ходило в: Донецьку – 99 %, Харкові – 95 %, Луганську – 93 %, Одесі – 92 %, Дніпропетровську – 82 %, Запоріжжі – 73 %, Києві – 73 %, Вінниці – 67 %, Житомирі – 61 %, Станіславові – 60 %, Сумах – 58 %, Хмельницькому – 57 %. У Чернівцях 36 москвомовних і 4 україномовних школи. У Коломиї є дві середні школи і обидві москвомовні. У Львові україномовних шкіл – 56, а москвомовних 29[440].

За московською статистикою українці становили в 1960 році 76,8 % населення УРСР, а москвини 16,9 %. Але у вузах УРСР студентів-українців було 62,5 %, а москвинів – 30 %[441], тобто кожні 10 тисяч москвинів в Україні мали у вузах 177 дітей, а кожні 10 тисяч українців – лише 81[442]. Року 1960 серед науковців УРСР українці становили лише 48,3 %. З усіх науковців-українців працювали в Україні лише 63,6 %[443].

Наукові звання затверджує імперське міністерство освіти. Всі москвини СРСР змушені писати дисертації московською мовою. У Львівському університеті було написано за 1944–1960 роки 365 дисертацій. З них 312 (85,5 %) – мовою московською. В 1960 р. в Україні було написано дисертацій українською мовою лише одинадцять; в 1966 р. в Києві написано 25 дисертацій – усі московською мовою[444]. З 90 дисертацій на історичні теми, поданих до Москви, лише 12 – з України, а з них половину написали москвини[445].

Сучасна Московщина пригадала ще один старий спосіб боротися з українською мовою. Петро І наклав 1724 року 1 тисячу рублів штрафу на друкарню Києво-Печерської Лаври за те, що надрукувала „Тріодь" „противно печатанным в московской типографии". Міністр П. Валуєв наказав 1876 р. друкувати „без никаких отступлений от российского правописания" навіть історичні документи, писані стародавньою українською мовою. Український правопис помосковщено 1923 р., вдруге – 1928 р. (затверджений М. Скрипником), втретє – 1934 р. (затверджений А. Хвилею-Мусульбасом), вчетверте – 1945 р. (затверджений П. Тичиною). Та цього, виявляється, замало. Директор школи в Києві Б. Андрущенко пише: „Хоч правопис української мови в основному вже узгоджений з правописом московської мови, однак є ще багато різниць, і вони створюють труднощі учням. Час уже усунути ті різниці. Узгодження правописів матиме великий виховний вплив"[446]. Уряд УРСР скликає нараду вчителів, мовознавців, письменників тощо, а перед нею газети зчиняють несамовитий галас про „буржуазний націоналізм", і нарада просить уряд УРСР (не СРСР) вилучити з української мови застарілі літери, правопис, застарілі граматики і словники. Натомість видати „прогресивні".

Монархічна Московщина дозволяла Україні театральні вистави: „Ой, не ходи, Грицю", „Сатана в бочці", „Москаль-чарівник", але забороняла ставити європейські п'єси українською мовою. Дозволяла танцювати гопака, але забороняла український балет. Дозволяла співати українських народних пісень, але забороняла українську оперу. Дозволяла видавати оповідання з селянського життя М. Вовчка, але забороняла П. Кулішеві переклади українською мовою В. Шекспіра. Одне слово, культивувалося примітивне малоросійство.

Першу московську енциклопедію (81 том) видали в XX ст. в Петербурзі німці Брокгауз та Ефрон. В Європі перший азбуковник уклав 75 року по РХ римський науковець Пліній. Англія, Франція, Німеччина мали свої азбуковники вже в XVII ст.

Після 1917 р. Московщина видала: 51-томну „Большую Советскую Энциклопедию“ двома виданнями, 10-томну малу (три видання), 38-томну технічну, 38-томну медичну, 12-томну історичну, 10-томну літературну, 10-томну дитячу, 1–2–3–4–5-томні з окремих галузей науки, техніки, мистецтва.

Галичани почали 1930 року друкувати у Львові тритомну енциклопедію „Книга Знання“. Московщина саме провадила в Галичині величезну пропаганду про розквіт української культури в УРСР; тож змушена була дозволити Україні 1932 року створити окреме видавництво і видавати 20-томну „Українську Радянську Енциклопедію“. Українські науковці склали перші три томи. Московщина 1934 року їх ув'язнила, зібрані матеріали забрала, закрила видавництво. Українські емігранти розпочали 1949 року друкувати за кордоном 9-томну „Енциклопедію Українознавства“, надсилали її до іноземних бібліотек, зокрема до університетських, розпочали видавати її англійською мовою. Московщина затривожилася і відновила закрите 30 років тому видавництво Української Радянської Енциклопедії, яке видало з нечуваною в УРСР швидкістю: всі 17 томів за 6 років. В цій „українській“ енциклопедії згадано тисячі москвинів, які не мали жодного стосунку до будь-чого українського. Водночас не згадано тисячі славетних, широко знаних українців. Навіть москвини закинули редакторам УРЕ запопадливе змосковщення і лакузтво“[447].

Українські пізні Івани не спромоглися до 1917 року скласти і видати повний словник української мови та словники технічно-наукової термінології. Мали лише словник Б. Грінченка, далеко не повний, та й він з'явився випадково: московський уряд не дозволив спорудити пам'ятника Т. Шевченкові, і зібрані на нього кошти використали на видання словника.

Після 1917-го заходилися поквапно укладати московсько-українські науково-технічні словники. Склали їх за 1920–1930 роки понад 30. Пам'ятаючи українсько-московську війну та селянські повстання, Московщина якийсь час не наважувалася заборонити українцям видавати словники. Лише знищила в 1933 р. ті словники разом з упорядниками, бо словники показували величезне багатство української мови.

Західно-європейські, романські мови утворилися з латинської, а германські – під її великим впливом. Латина не чужа Західній Європі і цілковито природно була там міжнародною і науковою кілька сторіч. Всі європейські університети навчали в XIV–XVIII ст. латинською мовою. Коли ж почали розвиватися європейські національні літературні мови, а науковий та

технічний розвиток вимагав нових наукових та технічних термінів, європейці творили їх з латинського (і грецького) мовного багатства. Слов'янські мови майже не мають спільного з латинською і грецькою мовами словництва. Коли виникла потреба в нових наукових та технічних словах, слов'яни мали творити їх з латинської (і грецької), або з власного мовного запасу. Який спосіб застосувати – залежало від багатства чи бідності рідної мови. Давні слов'янські народи творили свої мови тисячоліттями, їхніх мовних скарбів вистачало для творення нових термінів і понять. Так чинили чехи та українці. У чехів спрацювала ще й відраза до всього німецького.

Нерозвиненою московською мовою не могла ні розмовляти, ні писати провідна верства аж до О. Пушкіна, тобто до XIX століття, адже її лексику, граматичні форми, творить увесь народ, а еліта впорядковує, вдосконалює народну, виправляючи літературну мову. „Аж до XX ст. простолюд й інтелігенція були дві, чужі кровно і духовно, верстви",– визнає письменник О. Грібоєдов (він польського походження. Справжнє прізвище – Грзібовскі). Інший змосковщений іноземець О. Группенберг пише: „Нема чого себе дурити: є дві Московщини. Одна інтелігентська, а друга – дуже далека від неї духовно і мовно – мужицька". Те саме твердив Ф. Достоєвський.

Провідна верства московської нації говорила і писала спершу мовою, що принесли їй українські цивілізатори. Від XVIII ст. почали накидати їй німецьку прибалтійські німці, що відтоді запанували в усьому світі Московщини. Після війни з Наполеоном вже самі москвини французили свою мову. Так мова московської провідної верстви цілковито відірвалася від народної. М. Ломоносов спробував очистити московську мову від чужоземних слів, але не знайшов у московській народній мові матеріалу замінити їх. Московська мова навіть не позбулася цілковито непотрібного їй німецького суфіксу „ІР" (аккомпанИРовать, эксплуатИРовать), переписувала собі здвоєні букви чужомовних слів, хоч так не вимовляла їх[448]. Московська наукова й технічна лексика має 99 % слів та виразів німецьких, французьких, українських навіть не змосковщених бодай формою, як отой хвостик „ір".

Без перебільшення українська мова є однією з найбагатших у світі, зокрема й серед слов'янських. Наші академіки-словникарі не мали жодної потреби запозичувати в чужинців і складали науково-технічні словники з мовних скарбів українського народу. Українське наукове і технічне назовництво є найбільш слов'янське з-поміж слов'янських, крім чеського.

Українська Академія Наук до її погрому Московщиною 1933 року видала 35 українських словників з окремих галузей науки і техніки. Укладали і видавали їх за неймовірно тяжких обставин, під цівкою московського нагана. Але пізніше, як уже мовилося, Московщина знищила і словники, і їх авторів. В історії людства не знайти прикладу такої розправи з академіками-словникарями.

Після 1917 року Московщина видала понад 300 великих московських словників і кількасот менших, загальним накладом кілька десятків мільйонів примірників: 17-томний (27 тисяч сторінок) „Словарь современного русского языка", перевидала (2700 сторінок) словник московської мови В. Даля, 4-томний (понад 4 тисячі сторінок) етимологічний, 4-томний (3 тисячі сторінок) словник мови О. Пушкіна, кілька десятків правописних, говіркових, історичних. Шкільні словники (московські) видаються стотисячними накладами кількакратно. Іноземно-московських видань понад 400 – загальних, технічних, наукових. Лише бібліографія цих технічних словників склала книжку на 419 сторінок[449]. Англійсько-московських – понад 70, з'явилися московські словники навіть африканських та азійських народів. А понищивши 1933 р. українські словники, Московщина більше не дозволяла 15 років видати ЖОДНОГО, навіть змосковщеного.

Після Другої світової Московщина змушена була дозволяти Києву видавати українські словники. Нарешті 1948 року видали їх більше десятка нечувано великим (як на україномовні видання) накладом: від трьох до п'ятдесяти тисяч примірників, а „Орфографічний" М. Стефанцева навіть 250 тисяч. Звідки така московська щедрість? Бо в цьому словнику читаємо, починаючи з обкладинки (московське „орфографічний" замість українського „правописний"), на кожній сторінці такі „українські" слова, як етаж, керосин, лапша, бечівка, дерзкий, резина, бравий, бариш, лишній, лопнути, свекла і тисячі подібних.

Нарешті почали в 1953 р. видавати (закінчили аж 1963 р.) найбільший, 6-томний (121700 слів, 3490 сторінок) українсько-московський (Московщина видала 17-томний, 27 тисяч сторінок, „Словарь русского языка"). У передмові читаємо крім поклонів Сталінові й таке: „Словник Б. Грінченка надто застарів і побудований на хибних методологічних засадах, а всі пореволюційні словники виявилися націоналістичними. Їх справжнім завданням було... якнайбільше віддалити українську мову від російської. Звідси різні вигадки, архаїзми, діалектизми, що заповняли всі ті словники... Вказівка тов. Сталіна зобов'язує вносити до словника нові слова... Редактори виходили з основопо-

ложних вказівок Й. В. Сталіна... і цей словник відбиватиме зв'язок українського і російського народів". Словник настільки змосковщили, що навіть залякані редактори україномовних журналів наважилися писати: „Той, виданий 1948 року у Москві, „Російсько-український словник" величають на Україні „російсько-російським". А про той горопашний „зелений" сказано стільки прикрого, як ні про жодний інший[450]. На обкладинці „Українсько-російського словника" зазначено, що головним редактором є І. Кириченко. А на останній сторінці надруковані прізвища справжніх редакторів, „очей и ух государевых" – Н. І. Шарапова, Н. С. Васильєва, Л. В. Лукашкіна. На тих справжніх авторів натякає один з „редакторів" того словника М. Рильський: „Деякі редактори викреслюють з авторських рукописів слова, яких не знаходять у „зеленому" словнику. З таких слів вони складають свої словники заборонених слів".

Всі видавництва в УРСР – державні, уряд дає їм гроші, але й вимагає прибутків. Складаючи річний звіт, книгарні подають, скільки і яких книжок продали, а скільки і які лежать не продані. Відповідно до тих звітів видавництва планують подальші видання. Книгар-москвин, одержавши від видавництва українські книжки, ставить на полиці 10–15 примірників, а решту ховає. Продавши ті 10–15, книгар каже покупцям, що всі випродані. Сховані у сирому льоху гниють, їх відсилають переробляти на папір. Головна книжкова база Донеччини постачає книжки на всю Донеччину. На тій базі нема творів: М. Вовчка, П. Мирного, І. Нечуя-Левицького, Л. Українки та інших старих і нових українських письменників. Але всі полиці вгинаються від творів московських письменників"[451]. „Облкниготорг Донецької області замовив „Вибрані твори" А. Кримського аж ... 35 примірників. На складі немає жодного примірника ні старих, ні нових українських класиків. Харківська область має 1600 шкільних та 2 тисячі громадських бібліотек. А Харківський облкниготорг замовив 250–300 примірників творів І. Франка, П. Мирного, О. Гончара, О. Довженка[452]. Він же замовив книжок у видавництві „Радянський письменник" на 34 тисячі рублів, а у видавництві „Советский писатель" – на 214 тисяч рублів. У видавництві „Держлітвидав" замовив на 50 тисяч рублів, а в „Гослитиздат" – на 250 тисяч"[453].

З 38 журналів, що їх передплату оголошує „Союздрук УРСР", немає жодного українською мовою. У Харківській області (разом з Харковом) продається 200 примірників „Літературної України". У всій Донецькій – 60 примірників, у всій Волинській – десять. А редакція одержує тисячі листів з обуренням на брак її

у книгарнях та кіосках[454]. Редакція дослідила причини і виявила, що саботують замовлення обласні книготорги, книгарні і навіть продавці газет. Імперський уряд наказує з Москви видавництвам в УРСР постійно ЗМЕНШУВАТИ щороку наклад україномовних газет, журналів, книжок, а надто тих, на які попит ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ. Навіть україномовні часописи наважуються про це писати[455].

Перебравши 1917 року ввесь політичний спадок монархічної Московщини, „демократична" успадкувала її ненависть до Тараса Шевченка. Москвини в 1917 р. палили „Кобзаря", портрети Т. Шевченка. Україна відповідала війною. Таку мову москвин розуміє. Московщина вдалася до старого, традиційного способу боротьби: проголосила найзапеклішого ворога всього московського Великого Тараса приятелем Московщини. Навіть пам'ятник йому поставила. Традиційне московське шахрайство, підробка історичних документів виявилися в перекладах творів Т. Шевченка на московську мову. Читаємо: „Как Батурин славный рать царева подпалила" („Як Батурин славний Москва запалила"); „А в твоей земле царевой есть ли чем питаться?" („А в твоїй Московщині є чим поживитися?"); „Сечь немчурою обросла. Русские царевы слуги тоже греть умеют руки" („Січ жидовою обросла. Та й москаль добре вміє гріти руки"). „Крепкой бранью осыпает" („По-московськи лає"); „Царских слуг объяла зависть, все поразоряли" („Москалики що заздріли, то все очухрали"); „За что же мы панов рубали? И острой пикой боронили татарам ребра?" („За що ж боролись ми з ляхами? За що скородили списами московські ребра?"); „Как Сеч разоряли, по церквам оклады-ризы, свечи забирали" („Як Січ руйнували, як москалі срібло, злато й свічі забрали з Покрови"); „Шляхта была и все взяла, кровь повипивала. А царица даже воздух в цепи заковала" („Ляхи були – усе взяли, кров повипивали. А москалі і світ Божий в путо закували"); „О Богдан мой, сын мой милый! Горе мне с тобою. Что ты сделал, неразумный, с матерью родною" („Ой, Богдане, нерозумний сину! Подивись тепер на матір, на свою Вкраїну"); „Расписке поверил чиновничьей" („На квиток повірив москалеві"). „Может выжжена Украйна, может Днепр спустили в синее море" („Може Москва випалила, і Дніпро спустила в сине море"); „А меж ними землячки кое-где мелькают. По-господски так и чешут" („А між ними і землячки деде проглядають. По-московськи так і ріжуть"); „Сыновья родные ... под царевой беленою ... заглохшие" („Твої діти молодії ... московською блекотою ... заглушені"). „Когда начальство

раскопает и славний обкрадет подвал“ („Як все москаль позабирає, як розкопа великий льох“)[456].

За часів Т. Шевченка крадену назву „русский“, „Россия“ визнала Європа, та й самі українці. Великий Тарас не визнав і постійно вживав лише „москаль“, „московський“, „Московщина“, не визнавав Московщині права на будь-який спадок Руської держави IX–XIII ст. з столицею Києвом і тим протестував проти загарбання України. Один з визначних українців XIX ст. зізнавався по програній боротьбі за самостійність України 1917–1922 рр: „Ми ніяк не могли зрозуміти: на що натякає Т. Шевченко, кажучи: „Приспплять лукаві і в огні її (Україну), окраденую, збудять“. Хто, як, чому має присипляти, обкрадати? В якому вогні? Хто збудить? Цього ми не розуміли, і не було кого запитати“. Теперішні національно свідомі українці після нової поразки зізнаватимуться теж, що вони не могли зрозуміти ні політичної ваги різниці „росіянин-москвин, Росія-Московщина“, ні кривавих наслідків плутанини цих понять у боротьбі України за свою державну незалежність. Про трагічне нерозуміння іншого тотожного московського шахрайства – „советский“ – ми вже згадували.

Московщення, зрозуміло, охоплює всі царини життя, отже і мистецтво, музику, театр. Московщина не дозволяє українським композиторам у СРСР використовувати українські народні пісні, а примушує використовувати московські. І то не лише народні, а й партацькі т. зв. „цыганские романсы“.

Державне радіо УРСР передавало 1946 р. творів українських композиторів 23, а московських 56. Але й цього мало. Московщина вимагає більше таких московських, що прославляють „героизм русского“ (навіть „советского“) народу і його любов до „матушки России“[457]. Навіть польські комуністи протестують проти того, що Київське радіо всю програму до Польщі подає московською, а не українською мовою. В Україні радіо і телебачення відводять лише 25 % часу українським темам, а 75 % – московським. Навіть щодо співу, музики, поезії. У Києві випускають лише московські платівки, а українські – аж у Москві[458]. Кіностудії УРСР виробляють українські фільми московською мовою, а потім роблять переклад українською, і то лише деяких, режисери та актори не знають української мови[459]. Навіть з „Лісової пісні“ Л. Українки зробили фільм мовою московською (хоча до Америки послали в перекладі українською). „Взагалі фільм українською мовою – це щось винятково рідкісне у нас“,– пише не український націоналіст-емігрант, а київський часопис[460].

В УРСР – 60 постійних театрів. З них 30 – москвомовні. В Одесі є шість театрів. З них лише один україномовний. В Кіровограді був до 1917 року український театр. Тепер нема. У західних областях України не було жодного до 1945 року, тепер – кілька москвомовних театрів. У Мукачеві немає україномовного, але є москвомовний.

Один з багатьох московських способів нищити українську культуру – виставляти її мужицькою, простацькою. Майже неможливо було одержати дозвіл на видання якоїсь поважної книжки українською мовою, а московське видавництво Сітіна (в Москві) видавало і продавало (до 1917 р.) в Україні десятки тисяч примірників малоросійського мотлоху, що спростаченим „хахлацким наречием" показував українця п'яницею, блазнем, недоумком: той завжди виступав з пляшкою в руці, несамовито ревів хахлацькі „частушки", підстрибував до стелі в гопаці, а потім показував глядачам дулю. Спостерігаємо подібне й тепер. Наприклад, у „Запорожці за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського актор С. Новіков (москвин) зробив з Івана Карася придуркуватого п'яницю, блазня, додавши ще й дикі московські лайки, яких немає в тексті. Так Московщина глумиться, примітивізує, спотворює майже всі українські вистави в театрах УРСР[461]. І не лише в театрах. Ось московський балалаєчник Є. Блінов скінчив Київську державну консерваторію – до такого досі не доглупався жодний московський монархічний україножер. У 1945 році театри УРСР поставили 130 старих п'єс і лише 30 „радянських". Московщина затривожилася: „Досі не маємо театральних творів на тему дружби українського і російського народів. Український театр фактично займається буржуазно-націоналістичним просвітянством, ворожим до СРСР, і так виховує глядачів у дусі національної обмеженості і відриву від реального, творчого життя. ... Українські драматурги, композитори, критики мусять виховувати в українському народі любов до великого (прикметник „великий" при понятті „московський народ" є обов'язковий в україномовних газетах) російського народу і ненависть до всіх ворогів СРСР, а насамперед, до найлютіших ворогів українського народу – до українських націоналістів-запроданців[462]. Взагалі, слова „Україна", „український" планово вилучаються з ужитку. Катерина II наказувала ще 1790 року малоросійському генерал-губернаторові: „постепенно отучать малороссов от превратного их мнения о своей отменности от русских". Вже нема назви „Українфільм", а є Київська, Одеська кіностудії. Дійде черга і до пісень: не буде українських, а будуть полтавські, галицькі, а потім, логічно, дістануться й

до мови: галицької, кубанської, одеської. Потім прийде „Новороссия“, а потім і „Юг России“. Українці пишуть з УРСР до своїх рідних за кордон листи московською мовою і просять відповідати їм також московською. Вже 4581 тисяча українців (12 %) вказали в перепису 1959 року своєю рідною мовою – московську.

Московський монархіст М. Погодін говорив, що треба „просвещать“ поляків, добре заплатити їхнім історикам, щоб вони написали незіпсовану польським націоналізмом історію Польщі. Московщині зробити цього не вдалося. А от ми маємо „Історію України“, написану українцями. Вона не лише не „зіпсована“ українським націоналізмом, а й пересякнена московським шовінізмом[463]. Цього Московщині здається замало. Уряд СРСР 7 листопада 1959 р. наказав зробити обов'язковим вивчення у всіх школах історії московської імперії, а історію окремих „республік“ необов'язковим, підручники з неї цензурує педагогічна академія РРФСР.

Ще 1734 року цариця Анна наказувала губернаторові України князю А. Шаховському вживати всіх способів, щоб женити москвинів в Україні з українками. В Московщині уряд женив з московками тих українців, які там служили. Отже, заохочення до змішаних шлюбів є ще один напрямок московщення інших націй. З України планомірно вивозиться молодь, переважно хлопці. Навіть московська „статистика“ подає, що українців поза УРСР ніби живе: в Латвії 29 тисяч, в Естонії – 16 тисяч, в Литві – 18 тисяч, в Туркменистані – 21 тисяча, в Киргизстані – 137 тисяч, в Узбекистані – 88 тисяч, у Казахстані – 762 тисячі. Разом – 1071 тисяча. На північному Кавказі живе 3 мільйони, на Донщині та Курщині – 1,5 мільйона. У Східному Донбасі – 0,5 мільйона. Разом – 6 мільйонів, а справді понад 15 мільйонів. А скільки мільйонів українців є ще в Сибіру, московська „статистика“ не подає. На всіх тих землях нема жодної школи, де б навчали української мови, а про україномовну школу й згадувати нема що. Не видають там жодної газети, журналу українською мовою, не продають їх там[464].

Вивозячи українців (переважно молодих та освічених), Московщина досягає кількох цілей: 1) зменшує кількість українців в Україні і поза нею; 2) збільшує кількість москвинів „малороссийского происхождения“; 3) затримує розбудову української культури; 4) зміцнює свою владу в Україні.

Московщення немосковських народів імперії завжди схвалювало ВСЕ московське суспільство, від найправіших монархістів до найлівіших анархістів. Державна Дума беззастережно підтримувала московщення. Провідник лібералів П. Мілюков

казав, що Дума схвалювала таке шовіністичне московщення, що його не наважувався здійснювати навіть реакційний уряд, що був послабив 1906 р. утиски та московщення. Дума спонукала уряд поборювати національні прагнення немосковських народів імперії[465]. Більшість членів Думи становили ліберали, демократи, але жоден не виступив проти московщення. Заперечували іноді проти диких способів московщення, але не проти нього самого. Щобільше: коли члени Думи – немосквини почали вимагати права друкувати та навчати своїх дітей національними мовами, то ВСІ москвини – члени Думи, без єдиного винятку, злобно виступили проти такого „сепаратизма".

У всьому культурному світі парламент обмежує владу уряду: не дозволяє йому кривдити народ. У москвинів навпаки (як і все). „Зємскіє Собори" XVI–XVII ст.[466] завжди зміцнювали, поглиблювали царський деспотизм. Із наведеного бачимо, що те саме робила і Державна Дума XX ст. Тяглість національних традицій подиву гідна.

Міністр освіти граф Д. Толстой писав: „Вся освіта інородців московської імперії має своїм завданням московщити їх, щоби вони злилися з московським народом в одне нерозривне ціле"[467]. Півстоліття пізніше цю традицію по-своєму висловили вищі урядовці СРСР: „Українізація ніколи не була і не є нашою метою. Вона є лише засобом наблизитися до українського народу, насамперед до селянства. Московською мовою говорять в Україні робітники немісцевого походження, ті, що приїхали з Московщини. Без українізації ми нічого не вдіємо в Україні. Лише українізацією зможемо ми затягнути український народ під свій вплив. Природний розвиток українського народу має свій власний напрям. Не знаючи української мови, ми, комуністи, опинимося поза тим розвитком, поза українським життям"[468]. А справжні причини розкриває великий знавець цієї справи: „Московщина не може жити без українського хліба, вугілля, сировини. Тим-то ідея державної незалежності України є контрреволюційною. Але відкрито заперечувати цю ідею тепер (1919 р.) ми не можемо. Тепер треба, навпаки, поступитися українцям. Обставини змушують нас погодитися на автономію України. Ясна річ, мусимо дбати, щоби не випустити зі своїх рук фактичну владу в Україні. А без цієї тимчасової поступки українцям ми втратимо Україну назавжди"[469]. Попереджав про небезпеку відвертого московщення й інший великий знавець цієї справи: „Хоч московська мова є державною в Україні, проте не можемо накидати її українцям насильно. А особливо не повинні дратувати московською мовою українське селянство. Його теперішня

ворожість до нас є дуже, дуже небезпечна нам і стане тисячократно небезпечнішою, якщо накидатимемо йому московську мову“[470]. А конференція ВКП(б) ухвалила: „Всі члени КПУ мусять усувати всі перепони вільному розвиткові української культури. Мусять ставитися до українських патріотів дуже терпеливо, з розумінням, дружньо, пояснюючи їм користь союзу України з Московщиною. Кожний член КПУ мусить якомога швидше вивчити українську мову і не допускати, щоб її хтось ставив на друге місце після московської“[471]. А вже коли московські більшовики зміцнили свою владу в „республіках“, заговорили поіншому: „обов'язкове вивчення московської мови в усіх республіках СРСР благотворно впливає на життя цих республік, бо відкриває всім доступ до культурних здобутків всіх народів СРСР, а насамперед, великого московського, а отже, до світової культури. Тому-то московська мова фактично вже стала спільною мовою всіх народів СРСР“[472].

Можна навести безліч висловлювань керівних москвинів та їхніх підспівувачів у „республіках“, що обґрунтовують необхідність придушення немосковських мов і культур. Коротко їхні докази такі: „Знання московської мови відкриває двері в широкий світ. У всіх сусідніх з СРСР державах московська мова є вже обов'язковим предметом у школах. Навіть у ворожих до нас США вивчають її у 200 вузах, і капіталістичний уряд дає стипендії тим, хто вивчає московську мову. Всі народи СРСР позичають у московської мови слова, яких їм бракує. Позичає й Україна, бо ж не має досі своїх наукових та технічних словників. Отже, забуваючи недорозвинену українську, а вивчаючи високорозвинену московську, українці стають на великий шлях поступу. Хто не хоче знати московської мови, той ворог поступу, ворог людства. А оскільки історична доля вказала московському народові вести все людство шляхом поступу, то той ворог водночас є ворогом і СРСР. Отже, ворогом і України...“. Це – зміст усіх підручників московської мови, виданих в УРСР. Таке пишуть у журналах і книжках[473]. Панує в Україні московська мова? Та хіба ж Московщина завинила тому? Хіба українці не мають своєї республіки, свого уряду? Хіба ж не український уряд видає закони в Україні? Московський уряд ніколи не видавав жодного закону про українську мову в Україні, бо ж за Конституцією СРСР не має на те права. Чи може українці хочуть, щоби московський уряд заборонив українцям говорити московською мовою? Отже, московщення немосковських народів СРСР – це не їхнє знищення, а „інтернаціоналізація“, тобто великий поступ, бо ж здійснює найбільший ідеал всього людства – світове,

безнаціональне, безкласове суспільство, основа вічного миру на планеті. Отже, мати московську мову слід не за другу рідну, а таки за першу рідну. Море пролитої крові, гори трупів, пекельні муки мільйонів невинних дітей, жінок, руїна багатющої України, загарбання земель і поневолення народів у Європі й Азії, розвал держав зсередини, розпалення війн в Азії і багато ще подібного, що його здійснила Московщина за 1917–1968 роки,– все це, мовляв, зовсім не на рахунку Московщини, а лише інтернаціонального комунізму. Куряча сліпота.

Нарешті ще один документ, хоч і не урядовий. Нарада з питань культури української мови в Києві ухвалила 15 лютого 1963 р. порушити клопотання перед ЦК КПУ і перед урядом УРСР:

1) щоб у всіх вищих школах, технікумах та ремісничих курсах запровадити навчання українською мовою;

2) щоб у всіх установах, підприємствах, на залізницях та іншому транспорті і в торгівлі всі справи вести українською мовою;

3) щоб Академія Наук, інститути, видавництва видавали наукові твори здебільшого (!) українською мовою;

4) щоб кіностудії творили художні й наукові фільми українською мовою, а фільми інших республік щоб перекладали українською мовою;

5) щоб у республіках СРСР, де живуть українці, відкрити школи з українською мовою навчання;

6) щоб створити при Інституті мовознавства АН комісію культури української мови, яка мала б сприяти розвиткові і поширенню української мови в усіх ділянках державного і громадського життя.

Про що говорить цей документ? Що всього вищенаведеного ще немає в Україні. Що не існувало і не існує уряду УРСР і навіть самої УРСР. Якби існували, то існувало б уже майже півстоліття все вищенаведене і багато ще чого, що його має кожна самостійна держава.

XVI. НАЦІОНАЛІЗМ МОСКВИНА

Пошкрябайте московського соціаліста і побачите московського шовініста.

В. Ленін

Національні інтереси Московщини збігаються з соціальними інтересами московської бідноти.

В. Ленін

„Дайте мені вичерпну книгу історії народу, і я без великої помилки скажу вам, що той народ зробить тепер“,– писав італійський історик Б. Кастільйон. Вичерпну – це не тільки перелік історичних подій, але аналіз тих сил, що ці події творили. У XX ст. було лише кілька українців, які розуміли це, та їхні голоси були воланням у пустелі. Один з цих небагатьох пише: „Націоналізований большевизм, чи радше збольшевизований націоналізм – це буде щось далеко жахливіше за царат, з його „чорною сотнею“. Це буде дика реакція московського народу, ображеного, побитого, обдуреного своїми мріями панувати у світі, переляканого втратою колоній. Ця Московщина вже брикає в утробі сталінській. Коли народиться, щойно тоді побачать українці вовчий апетит того північного „брата“ і боротьбу на життя чи смерть“[474].

Монархічна Московщина не допускала до влади лібералів, демократів, соціалістів, і ті боролися з урядом за право брати участь у державному керівництві. Мавпуючи європейських демократів, вони вимагали свободи слова, зборів, спілок і парламенту. Московське поступове суспільство ставилося ворожо до імперського уряду і вимагало ліберальних реформ. Це породило у немосквинів оману щодо його демократичності. Немосквини повірили, що московська інтелігенція демократична, ворог усілякого утиску, гноблення, отже й національного. Українська інтелігенція повірила, що московська демократія щиро прихильна до боротьби України за свої права. Ця безпідставна, некритична українська віра була непохитною, наче під гіпнозом. Голосів незадурманених українців, як напр. М. Міхновського, Д. Донцова не хотіли слухати. Найяскравіші вияви шовінізму московської „демократії“ не відкривали очей загіпнотизованим

українським московолюбам. Гіпноз великих слів був сильніший за факти.

У березні 1905 р. зібрався в Петербурзі з'їзд журналістів всієї імперії, щоб виробити спільну тактику боротьби за конституцію. Українські журналісти влаштовували щоденні окремі наради журналістів-немосквинів, запропонували з'їздові ухвалити вимогу до уряду визнати немосковським народам імперії однакові з москвинами права щодо культурного, національного життя, зокрема право вживати своїх мов у громадському житті. З'їзд не захотів навіть обговорювати ту вимогу[475]. Товариство московської прогресивної інтелігенції „Лига просвещения" на своєму з'їзді 1908 р. ухвалило більшістю голосів протест проти запровадження української мови в початкових (лише в початкових) школах в Україні... „з огляду на безпеку і цілість імперії" – як записано в ухвалі. Письменник І. Тургенєв був україножером, і то ницим, бо своє україножерство приховував за личиною ліберальної балаканини[476]. Ліберальний письменник І. Аксаков вимагав від уряду заслати П. Куліша до Сибіру за те, що той складав словник української мови та перекладав Св. Євангеліє українською мовою, і взагалі за те, що писав і видавав українською мовою. Ницим україножером був і божок московської „демократії" В. Бєлінський, чиї сповнені ненависті характеристики Тараса Шевченка і „хохлов" ми вже цитували. Вираз: „Не было, нет и быть не может никакого украинского языка" Валуєв позичив у ліберала М. Костомарова, який висловився так про україномовну наукову літературу, хоч був він напівмосквин (мати – українка), написав книжку про разючу різницю між українцем і москвином[477] та про всеслов'янську союзну державу з повноправною Україною[478] і заснував українське „Кирило-Мефодієвське Братство". Але коли польський письменник (українського роду) Франц Духінський (1817–1893) науково довів азійське походження москвинів, то М. Костомаров дуже обурився, і не змігши науково заперечити його доводів, гостро лаяв його в часописах.

Ліберал, професор М. Погодін писав, що єдиним мірилом вартості московської імперської політики мусить бути могутність та неподільність імперії, а не інтереси та потреби населення. Тому-то в Україні все, що виходить поза межі гопака і народної пісні, є шкідливим московській імперії, і тому це треба нищити"[479]. Провідник московських соціалістів Г. Плєханов теж не уникнув україножерства. Його близький приятель пише: „Г. Плєханов був великим патріотом до глибини душі. Він мріяв про велику московську соціалістичну імперію і ставив її понад усе.

Сепаратистів люто ненавидів. Був запеклим „единонеделимцем“ і асимілятором. Поляків ненавидів за їхній польський патріотизм і вимагав від них, щоб вони були московськими патріотами. Був запеклим україножером. Національно свідомих українців, а надто Т. Шевченка ненавидів значно лютіше, ніж найбільший україножер, монархіст М. Катков, що ніколи не забуде і не простить Т. Шевченкові те, що той писав: „Знаю московську мову, але не хочу нею розмовляти“[480].

Один з найближчих приятелів Леніна писав: „В. І. Ленін був москвином з голови до ніг. Він був уособленням Московщини. Знав її глибоко і відчував її глибоко. Хоч і був довгі роки на еміграції, проте від нього завжди московським духом віяло. Коли він жив у Кракові, то часто їздив до російсько-австрійського кордону „ковтнути якомога більше московського повітря“[481]. Н. Крупська додає: „Ми тут у Кракові обоє дуже тужимо за рідною Московщиною. Володя є великим московським націоналістом. Він не хоче і глянути на картини польських художників, але каталог Третяковської галереї захоплює його годинами. Він зголоднів за московською літературою. Л. Толстого, О. Пушкіна і все з московської літератури, що її ми тут можемо знайти, Володя читає і перечитує десятки разів“[482]. В. Ленін писав: „Чи почуття нашої національної гордості є чуже нам, московським пролетарям? Ясна річ, що не чуже. Ми, московські пролетарі, любимо нашу рідну Московщину, нашу рідну московську мову“[483]. І справді, любив московську мову, протестував проти її засмічення: „Ми спотворюємо московську мову. Ми вживаємо чужі слова зовсім без потреби. Чому кажемо „дефекты“, коли можна сказати „недочеты“, „недостатки“, „пробелы“? Можна простити малописьменній людині, що вона вживає чужі слова, яких навчилася з газет, і добре не розуміє їхнього значення. Але не можна простити цього нашим письменникам. Вже час проголосити війну тим, хто вживає в московській мові чужі слова. Мене чорти хапають, коли я читаю в наших газетах чужі слова“[484]. За таку саму „чистоту украинского языка“ Московщина вигубила всіх українських академіків-мовознавців, і відтоді дбати про чистоту української мови – „буржуазный национализм“. А от чистота московської мови – це соціалістичний інтернаціоналізм.

В. Ленін, вихваляючи московську літературу, надавав їй вагу світової і не викидав з неї жодного письменника, хоч би й ворожого соціалізмові, як преславного шовініста О. Пушкіна, якого підносив на небесну височінь. Москвини всіх політичних переконань побачили, що Ленін під личиною інтернаціоналістичних

гасел фактично відбудовує московську імперію. Тим-то коли він наказав (28 січня 1918 р.) відбудувати московську (перезвану на „красную“) армію і закликав царських генералів та офіцерів вступати до неї, то прийшло їх понад 30 тисяч на чолі з генералом А. Брусіловим. За перших 10 років існування червоної армії понад 75 % командирів були царські офіцери і генерали, разом зі своїм генштабом[485]. Завдяки їм уряд Леніна зміг відновити обов'язкову військову повинність уже 29 травня 1918 р. і тим відбудувати імперське військо, яке дуже скоро загнало назад до імперії усамостійнені народи. Ті генерали, які не розуміли наміру В. Леніна і воювали його – Колчак, Денікін, Юденич, Врангель та інші пізніше побачили свою помилку і каялися (Денікін назвав свою й інших білих генералів війну з червоною армією трагічним непорозумінням)[486].

У всіх москвинів: монархістів і соціалістів, прогресистів і реакціонерів, аристократів і мужиків слово „Россия“ викликає образ величезної імперії, де панує все московське. Зміна назв: цар – диктатор, монархія – республіка, буржуазний – соціалістичний і т. п. не змінила нічого в імперії, крім осіб та термінів. Це і підтверджують московські монархічні емігранти: „Кому з нас, монархістів, могла прийти 1917 р. до голови думка, що інтернаціоналісти, антидержавники, більшовики закладуть основи справді глибоко національної, московської, імперської влади в жовтні 1917 року?“[487]. „Зруйнувавши дворянську імперію, більшовики негайно почали відбудовувати пролетарську, але московську ж імперію. І в цьому вони виявили величезну енергію, послідовність і диявольську винахідливість. Найбезсоромніша демагогія, найпідліше ошуканство, найцинічніша брехня, найкривавіша жорстокість – це було їхніми способами і засобами. Вони залили всю імперію кров'ю, довели її до жахливішого здичавіння, але... московську імперію відбудували. Від Дністра по Тихий океан, від Північного Льодовитого океану до південного Афганістану“[488]. „Від хвилини, коли „радянська“ влада врятувала нашу імперію від розвалу, всі обвинувачування проти радянської влади не мають жодної ваги. Вона, спираючись на міжнародну бідноту та на Азію, продовжує – не старим імперіалізмом, а новим мирним шляхом – стару, московську, історичну, традиційну, національно-державницьку політику. Туреччина, Персія, Бухара, Афганістан – це шлях до Індії, заповіданий ще Петром І. Московщина започаткувала в жовтні 1917 року нову, можливо, величнішу за стару, добу своєї історії“[489]. „Саме життя змусило більшовиків відбудувати московську імперію, що була розпалася на окремі держави. Отже, кожний московський

патріот без різниці політичних поглядів мусить вдома і в еміграції підтримувати радянську владу, байдуже з яких людей вона складається, чи хто стоїть на чолі її“[490]. „Це трагічне непорозуміння – вважати революцію 1917 р. не національно московською. Тепер радянська влада – і лише вона – зможе зміцнити нашу імперію та її міжнародну повагу. Більшовизм з його інтернаціональними впливами та з усепроникливими зв'язками стає тепер могутнім знаряддям міжнародної політики Московщини. Отже, справді сліпими і глухими є ті наші антибільшовики, які хочуть позбавити нашу батьківщину того знаряддя“[491]. „Минули ті часи, коли московські комуністи служили III Інтернаціоналові. Тепер III Інтернаціонал став знаряддям – і дуже сильним – Московщини в боротьбі за московські національні інтереси. Іронією долі або може безстороннім і непомильним присудом історії московські національно-державні потреби може захищати тепер не Москва – III Рим, але Москва – III Інтернаціонал. Тепер навіть політичні сліпці вже бачать, що „советы“ є найвідповідніша форма державного ладу нашої імперії“[492]. Московські емігранти-монархісти визнали, що „Майбутнє нашої імперії є не в розваленій Москві – III Римі, але в Москві – III Інтернаціоналі. Більшовизм – це справжня основа майбутньої московської великодержавної і наскрізь національної влади. Те, що тепер радянська влада ніби визнає принцип самовизначення народів СРСР, є лише вимушена обставинами, порожня, не зобов'язуюча їх балаканина. Наших же, московських емігрантів, національно-державницьким обов'язком є визнавати і підтримувати тут за кордоном всіма доступними нам способами радянську владу“[493]. „Містика держави є правдива і глибока. Чи ж не вона розкрилася і розкривається в усьому, що робиться в теперішній московській імперії? Чи ж не робиться з Москви столиця світового III Інтернаціоналу, а з московського мужика – пана долі світової культури?“[494].

Емігрант у Парижі, запеклий монархіст і українożер єпископ Євлогій офіційно визнав „радянську“ владу за національну московську і закликав усіх московських емігрантів визнати її за законну і молитися за неї[495]. Московські емігранти-соціалісти пишуть: „Більшовики зробили багато злочинів, крім найголовнішого – вони не розчленували московської імперії“[496]. На їхню думку, безприкладне в історії винищення 15 мільйонів українців не є завеликим злочином, а радше патріотичним досягненням. Справді, всі московські закордонні часописи заперечували, що голод 1933 року в Україні Московщина вчинила навмисне і планово. Емігрант, монархіст і українożер, що активно

поборював радянську владу, писав: „Й. Сталін виконує московську національну місію: він відбудовує і зміцнює нашу імперію“[497]. Голова соціалістичного імперського уряду, що ледве врятувався, втікши 1917 р. за кордон, писав: „Професор П. Мілюков учив нас, що московська імперія є географічним хребтом світової імперії і тому мусить існувати в усій її могутності і розлогості, байдуже хто і як нею править. А звідси його заповіт нам – берегти неподільність і силу нашої імперії більше, як свого ока, байдуже, як наша імперія називається і хто нею править. І це – беззастережно, догматично і до останнього подиху нашого. Воліємо кривавого деспота, ніж розвалу імперії“[498]. Інший ворог радянської влади за кордоном визнавав: „Совєтізація земель СРСР, заселених немосквинами, є водночас і омосковлення тих земель. А федерація їх у СРСР – це лише засіб зміцнити неподільність нашої імперії“[499], а повернувшись до СРСР, написав роман про Івана Грозного, за цей націоналістичний (навіть монархічний) роман соціалістичний уряд щедро винагородив письменника.

У XIX ст. всі слов’яни були поневолені неслов’янськими державами: болгари – Туреччиною, серби, словаки, чехи – Австрією, поляки, українці – Московщиною, Німеччиною. Москвинів уважали за слов’ян, вони мали велику імперію, і природно малі балканські слов’янські народи сподівалися, що Московщина допоможе їм визволитися. Так зародилося у них москволюбство, а з нього ідея державного об’єднання всіх слов’ян під проводом Московщини. Використовуючи таке ставлення балканських слов’ян, москвини, що назвали себе слов’янофілами, почали закладати ідеологічні засади панславізму. Основи філософські належать В. Кірієвському, історичні – К. Аксакову, політичні – І. Аксакову, богословські – А. Хомякову та Ю. Самаріну. Та це був не панславізм, а панмосковізм у личині слов’янолюбської балаканини. О. Пушкін мимохіть розкрив цей московський підступ, кажучи: „Слов’янські річки зіллються в московському морі“.

Московські історики та політики СРСР вважали до 1935 року ідеологію монархічних слов’янофілів реакційною, то більше, й К. Маркс визнав її за таку. Але по 1935 р. москвини змінили цей свій погляд на цілковито протилежний. Історики Нєчкіна, Нікітін, Сідоров, Пічет визнали стару монархічну ідеологію за прогресивну, демократичну і запозичили її без жодних застережень. У світлі цього виглядає символічно воскресіння в СРСР монархічного Петра Валуєва (1814–1890 рр.) в особі Юрія Валуєва, який у кількох журналах широко пропагував „нову

Россию“ (а не СРСР). Цей „демократичний“ Юрій Валуєв підтвердив слово в слово догму свого монархічного двійника Петра Валуєва, що „не было, нет, и быть не может никакой Украины“. Лише навчений гірким досвідом української прочуханки 1917–1922 років, повторив ту московську догму не у відверто монархічній формі, а в удосконаленій соціалістичній: „злиття всіх націй в одну“. І монархічний Петро поблагословив „демократичного“ Юрія рукою АН СРСР. Вона видала у 150-річницю народження (1964 р.) дві книги щоденника Петра Валуєва, щоби відзначити „полезную деятельность“ того ворога соціалізму і мазепинців. Але все ж таки Петро Валуєв дозволив Б. Грінченкові видати його твір „Національна й інтернаціональна ідея“, а „демократичні“ Юрії Валуєви не дозволили перевидати цю саму розвідку Б. Грінченка, хоч він писав у ній проти відокремлення України від Московщини. Не дозволяли аж до 1968 року перевидати (друкований 1907 року) „Словник української мови“ Б. Грінченка. Національна єдність москвинів, коли ходить про існування, неподільність їхньої імперії – направду повчальна.

За українсько-московської війни 1917–1922 рр. всі москвини (і євреї) різних політичних переконань і суспільного стану спільно допомагали радянській владі завойовувати Україну. Коли робітники київського „Арсеналу“, московські більшовики, вчинили 29 січня 1918 р. збройну спробу повалити уряд УНР, то київські москвини, монархісти і капіталісти активно допомагали їм[500], хоч знали, що та радянська влада розстрілює монархістів і капіталістів. Коли підійшла 31 серпня 1919 р. до Києва армія Денікіна, київські московські соціалісти і більшовики (а Денікін воював проти більшовиків) допомагали йому захопити нашу столицю, доки її не захопили українці. Коли азербайджанці повстали 18 березня 1918 р. в Баку, щоб скинути радянську владу, бакинські москвини, від монархістів до анархістів, об'єдналися і билися проти „сепаратистов“[501]. Так само всі москвини, від монархістів до анархістів, створили в Україні „Союз возрождения России“, щоби спільними силами повалити українську владу і вигубити „изменников, петлюровцев“[502].

Винищували українців також московські робітники та селяни. Щоб скорити Україну голодомором, Московщина вислала 14 січня 1933 р. на Україну 30 тисяч своїх робітників та селян. Вони забирали навіть з хатів українських бідняків останню жменьку зерна, хоч бачили, що діти вже мерли з голоду. Московські міліціонери у містах відбирали у напівмертвої з голоду української селянки буханку хліба, що її вона несла своїм голодним дітям. Якби ті москвини – прості робітники й селяни

і не прагнули самі вбивати „проклятых хахлов“, то вони знайшли би тисячі способів лишити голодним дітям останню крихту хліба. А вони ще й знущалися, били тих півмерців. Московський уряд СРСР не забороняв своїм селянам у Московщині продавати українцям хліб. Та коли голодні українці приходили до Московщини купити (не просити) хліба, то московські селяни з ненавистю, прокляттями, глумом гнали киями тих нещасних.

Ще 1918 року Сталін зізнавався: „Заселені українцями, чеченцями, інгушами, киргизами, башкирами, татарами землі стали базою контрреволюції. Базою ж революції була Московщина, бо вона була національно єдиною. На заклик радянського уряду і партії більшовиків воювати контрреволюцію немосковських земель зголосилося в Московщині охочих на кілька дивізій. Поповнення московсько-українського фронту добровольцями з Петрограда, Москви, Іваново-Вознєсєнська, Твєрі та інших московських міст врятувало той фронт від нашої поразки“[503]. Немосквини СРСР виступили проти імперії і 1941 року. Вони здавалися до німецького полону не сотнями, не полками, а цілими дивізіями. За кілька лише місяців здалося понад п'ять мільйонів – більше, ніж армії Франції, Англії та США разом. Але й москвини захиталися: боронити ту владу, яка проголосила інтернаціоналізм, визнала немосквинам імперії право на „самоопределение вплоть до отделения“, тобто розвал імперії, а отже, втрату легкого хліба в колоніях і повернення „на родину“, на голодні харчі? І московський народ захитався. Уряд СРСР скинув тимчасово свою соціалістичну личину, у пропаганді запанував голісінький тисячавідсотковий московський націоналізм. Замість слова „советский“, запанувало „русский“. З назви імперської армії викинули прикметник „червона“ і не замінили на „русская“, бо планували приєднати по війні Польщу, Румунію, Мадярщину, Чехію, Словаччину, Болгарію, Сербію, Хорватію. Отже, треба було ще ховати московські ікла під „советский“ очіпок. Офіцерам Московщина повернула старі царські „чины и ордена“ та привілеї, стару царську уніформу, навмисне не змінюючи, навіть погони. Повернула і стару присягу. А Сталін закликав москвинів: хай надихають вас у цій війні мужні образи наших великих предків: О. Невського, Д. Донського, К. Мініна, Д. Пожарського, О. Суворова, М. Кутузова. Про К. Маркса, навіть про В. Леніна, про соціалізм, робітничий інтернаціонал – жодного слова. І московський народ вхопився до зброї. Німецьке військо пройшло Україну і аж до Волги за кілька місяців. У Московщині далі Москви не посунулося. Святкуючи перемогу, Сталін виголосив 24 травня 1945 р. тост

за „великий, ведущий русский народ“, який, не зважаючи на всі хиби радянської влади, щиро підтримав її під час війни.

Московські емігранти-націоналісти заснували в Німеччині антикомуністичний „Національно-Трудовий Союз“ (НТС). Його завданням і метою було рятувати СРСР від поділу на незалежні національні держави, тобто те саме, що й уряду СРСР. Одним з завдань НТС є нищити політично й фізично антирадянських емігрантів. НТС вихваляє національну політику комуністичного уряду СРСР, поширює серед емігрантів ухвали КПРС про завмирання національних мов і злиття всіх народів СРСР в одномовну, неподільну московську імперію[504].

Коли українські емігранти заходилися ставити пам'ятник Великому Тарасові у Вашингтоні, всі московські емігранти використали всі впливи, щоб не допустити цього, їм таємно допомагало посольство СРСР та представництво СРСР в ООН. Коли протидія не вдалася, московські емігранти писали: „Пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні і водночас відсутність там пам'ятників московським поетам чи письменникам – це шовіністичний вибрик українців супроти московського народу, це зневага московської культури[505].

Московські емігранти-соціалісти ухвалили 1947 року такі засади перебудови СРСР:

1) народи СРСР мають скласти одну московську імперію;

2) державною і обов'язковою має бути лише московська мова;

3) немосковських мов дозволяється навчати на немосковських землях лише з дозволу і за програмою імперського уряду;

4) мовою викладання в усіх без винятку школах імперії має бути московська мова;

5) культури немосковських народів імперії мусять бути складовими частинами московської культури;

6) немосковські народи можуть мати своє місцеве самоуправління, але лише в межах імперських законів і під наглядом імперського уряду[506].

Розумний німець писав: „Коли москвини з причин політичної доцільності відкинуть свою соціалістичну балаканину і позмінюють назви, то нічогісінько не зміниться від того в московській імперії[507]. І московські емігранти підтверджують це. Їхні часописи відверто пишуть, що „новая Россия“ нічого не змінить в СРСР після радянської влади, крім назв: „советская“ замінять на „демократическая“. І не лише мільйони москволюбів у світі вітатимуть: „Да здравствует демократическая Россия“, але й наївні українці (натовп українців біля будинку М. Грушевського

вигукував 1917 року: „Слава Україні!“. М. Грушевський з ганку їм відповідав: „Хай живе демократична Росія“)[508].

Московська „демократія“ проголосила догму, що вихваляти московську культуру – це пролетарський інтернаціоналізм, визнавати культуру немосковських народів СРСР – це буржуазний націоналізм, а шанувати культуру інших народів світу – це безрідний космополітизм[509]. Прикриваючись личиною „доповнень“, „уточнень“, „розвитку“, москвини ґрунтовно переробили марксизм, пристосовуючи його до потреб московської імперії, московського націоналізму. Шкідливих Московщині Марксових думок не друкують навіть у „повних“ збірках його творів. М. Покровський написав історію московської імперії з класової, марксистської точки зору. Марксистська КПРС визнала 1934 р. його твір помилковим і шкідливим, наказала написати з погляду московського націоналістичного. Зокрема, вказали авторові, що опричники Івана IV захищали народні інтереси, а Іван IV був прогресивним царем. Великим полум’ям розгорілася (1947–1952 рр.) божевільна глорифікація всього московського. Зробили з москвина надлюдину, єдиного творця всієї світової культури, провідником усього світу. Твердили, що винайшов радіо не Г. Марконі, а І. Попов; парову машину не Дж. Ватт, а І. Ползунов; закон незнищенності матерії не А. Лавуазьє, а М. Ломоносов; електричну лампочку не Т. Едісон, а В. Лодічєв; вольтову дугу не Г. Деві, а В. Петров[510]. Телебачення, мовляв, винайшов 1922 р. С. Катаєв[511]. Підводний човен збудував ще 1718 року Є. Ніконов[512], а не голландець К. Ван-Дребель 1960 року і т. д. „Передовыми, ведущими“ москвини зображувалися і в філософії: М. Ломоносов, О. Радіщєв, О. Герцен, М. Добролюбов, М. Чернишевський, і звичайно ж, Ленін, Сталін. А що їхніх філософських творів не знайти ніде, то вони, бач, „критично осмислювали“ європейських філософів. Ленін – „найвище досягнення світової філософії“[513], „Багатюща московська мова є невичерпним джерелом всіх мов не лише в СРСР, а й за його межами[514], „Московська мова не є звичайною мовою. Вона безперечно буде мовою світової радянської республіки. Науковці, що не знають московської мови, не є науковцями“[515]. „Московська мова об’єднує пролетаріат усіх народів, і тому є зброєю проти всіх форм капіталістичного утиску, отже, і утиску національного. Закривати очі на цю роль московської мови – це збочення в болото буржуазного націоналізму. Буржуазні націоналісти в окремих республіках СРСР виступають проти радянської влади під прапором оборони національних культур народів СРСР. Справу московської мови у тих республіках вони перетворюють

в прапор боротьби проти радянської влади, граючись на забобонах селянства, виставляючи себе єдиними оборонцями національних культур. А чому вони мовчать про те, що немосковські народи самі вимагають, щоб школа навчала їхніх дітей московської мови. Ті народи самі кажуть, що незнання московської мови було б культурним самогубством їхніх дітей, бо ж найбагатша у світі наукова література друкується московською мовою“[516]. А московська найвища наукова установа не посоромилася твердити про „величезний вплив на Т. Шевченка В. Бєлінського, М. Чернишевського, М. Добролюбова“[517] – тобто 4-річний М. Добролюбов (нар. 1836 р.) та 12-річний М. Чернишевський (нар. 1828 р.) вплинули на 28-річного автора „Кобзаря“ (вийшов 1840 р.).

Отже, вся таємниця сили „радянської“ влади в Московщині і водночас слабість на немосковських землях імперії є в тому, що вона є цілковито владою націоналістичною, побудована і стоїть на засадах, ідеях, ідеалах, духовності і світогляді московської нації: інтелігенції і простого народу. Природно злився в одне нерозривне ціле московський націоналізм з московським соціалізмом, Москва – III Рим з Москвою – III Інтернаціоналом, московська церква з партією, опричнина Івана IV з ЧК–ГПУ–НКВД–КҐБ. Обнялися з сльозами національної гордості і розцілувалися. Національна єдність москвинів зміцнилася тисячократно, становлять неподільне тіло й душу – МОСКОВСТВО. У жовтні 1917 року воскресло і щиро відбилося в душах 50 мільйонів москвинів пророцтво Філофея „Москва – III Рим, а четвертому не бывать“. Воскрес ідеолог московського націоналізму XVII ст. протопоп Аввакум з його „Москва всему миру голова“. Воскресли московські гвардійці XVIII ст. з їхнім „Хотим, чтоб императрица была, как и все наши цари, самодержавцем“. Воскрес цар Олександр III з його „Царь, вера и народность“. У жовтні 1917-го відродилася по короткому занепаді (1855–1917) величезна сила – МОСКОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ. До влади прийшов шовініст В. Ленін. Тоді почалася нова доба в історії Московщини. Доба, що її змалював Ф. Достоєвський у романах „Бесы“, „Братья Карамазовы“ та інших. До проводу нації прийшли чистокровні москвини, що вийшли з надр свого народу. Націоналізм є ніщо інше, лише сукупність (сума) всіх духовних властивостей народу. І московський націоналізм має всі вищенаведені властивості. Московський націоналізм – це потвора Франкенштейн (Франкенштейн – потвора, створена англійською письменницею М. Шеллі в її романі. Та потвора пожирала свого творця).

Ми згадували про матеріалістичну духовність, світогляд московського народу, про його безморальність і безбожність.

„Сия сарынь ничем, кроме жесточи, унята быть не может“,– висловив Петро І основну засаду московської влади. Страх і лише страх кари стримує москвина. Страхом (і брехнею) керує своїм народом і московська „демократія“ СРСР. Вона каже своєму народові: „Ми оточені ворожим, капіталістичним світом, який хоче знищити СРСР і поневолити москвинів. Якби так сталося, то москвини не матимуть легкого хліба в колоніях. Щоб так не сталося, СРСР мусить мати армію, сильнішу за ворожі. Мусить затрачувати на неї три чверті всіх державних прибутків. Мусимо якийсь час терпіти голод і холод, якщо не хочемо бути рабами капіталістів. У СРСР є ще чимало недоліків, але в капіталістичних державах лиха більше, бо капіталістичні уряди не дбають про народ, а московський дбає. Та вже недовго терпіти. Капіталістичний світ уже зогнив, і ось-ось тамтешній пролетаріат з нашою допомогою повалить капіталістичний лад. Тоді створимо світовий СРСР і всі кошти витрачатимемо на добробут усього народу“.

„Произвол и раболепие“ цілковито відкрито й офіційно панують не лише в державному, як було до 1917-го, а й у всьому житті СРСР. Нема тут жодної царини життя, в якій хтось може здобути вище становище чесно, лише власними здібностями. Чесність в СРСР – самогубство. Чесні люди – у в’язницях, у сибірських таборах і в могилах. Навпаки, підлість – єдиний в СРСР спосіб не лише здобути вище становище, а й взагалі вижити. Конкуренція підлих дуже велика, отже, вивищуються найпідліші, найаморальніші, найжорсткіші. Держава – велика і дуже складна система. Історія вчить, що держави розвалювалися тому, що провідна верства морально зогнила. Саме тому Рим упав до рук гунів, як перестигле яблуко з дерева. Так упали Єгипет, Вавилон, московська імперія 1917 р., турецька 1920 р. Така доля чекає й нову московську імперію СРСР. Завзято боронитиме імперію лише московське „кадрове“ офіцерство. Його ідея – „единая, неделимая Россия“. Та чи врятує це Московщину?

XVII. МЕСІАНСТВО МОСКВИНА

Москва – III Рим.

Монах Філофей, XVI ст.

Москва – всему свету голова.

Московська народна приказка

Німецький автор „Історії України“ писав ще 1796 року: „Як це сталося, що ті горді, вільні козаки опинилися у московському ярмі? Яким чином Московщина змогла накласти кайдани на козаків, на націю, яка була пострахом Туреччини, Польщі, татар і самої ж Московщини? Як це сталося, що місце вільно обраного Гетьмана зайняв московський губернатор?“[518].

Яке це сталося, що 1917 року скинули з себе московське ярмо вдесятеро менші за Україну Литва, Естонія, Латвія, Фінляндія, а вдесятеро більша за них Україна досі ходить у московському ярмі? – повторюють запитання наші діти. Як це сталося? Яким чином? Як?

Наші батьки народу, вчені історики відповідають: миролюбна Україна оточена з усіх чотирьох боків загарбницькими народами. З півдня – азіати турки, зі сходу – азіати татари, з півночі – азіати москвини, з заходу – войовничі германці (вони виштовхували поляків на схід, а поляки – українців. Румунів виштовхували на схід угри). Миролюбна Україна – це острів серед ворожого моря, з жодного боку нема ніякого природного кордону – всюди відкритий степ. Не могла Україна мати союзу з якимось сусідом проти іншого сусіда, бо всі вони хотіли загарбати якомога більше багатющої української землі. Це довели всі спроби такого союзу. Коли б кожний українець був велетнем казкової сили, то й тоді б українська незалежна держава була б не встоялася. Велетень лев тікає від сотні маленьких бджіл, а ворогів було по десятку на кожного українця. Так пояснюють нашу недержавність малоукраїнці, прихильники матеріалістичної філософії життя.

Прибічники ідеалістичної філософії, українські націоналісти, запитують: а яким же чином менша за Україну Англія не лише втримала свою державну незалежність, але й розбудувала Британську імперію на п’ятьох суходолах? Адже англійські острови

відкриті до нападу з усіх боків. А чому від імперії Чингіс-хана лишилися лише жалюгідні маленькі рештки кримських та волзьких татар? Ту імперію не завалила якась сильніша за неї імперія. А яка ж сила створила з малосильного містечка Рима величезну Римську імперію? І яка сила завалила ту могутню імперію? Як знаємо, завалила не сильніша за неї. А звідки дикий, маленький фінно-татарський народець набрав сили розбудувати своє миршаве Суздальське князівство на імперію, що займає одну шосту суходолу планети? Якою силою цей маленький народець поневолив більші і культурніші за себе Золоту Орду, Україну, Польщу, а тепер і пів-Європи?

Щоб тварина (чотиринога і двонога) не загинула у життєвій боротьбі, Творець дав їй інстинкт самозбереження. Цей інстинкт владно вимагає від людини вірити у свою силу, у свою перемогу, у свою вищість. Наймиршавіший жебрак, навіть раб, не любить, щоб його принижували. У глибині душі навіть раба жевріє іскорка гордості, самопошани, байдуже, що та гордість не виявляється назовні в діях. Немає в світі народу (навіть дикого племені), що не мав би бодай трохи національної гордості. Коли нема жодних підстав для неї, інстинкт самозбереження наказує вигадувати ті підстави. Всі народи, навіть дикі племена створили свої легенди, в яких прославляють свій народ, своїх предків, свої перемоги. У легендах, піснях, приказках народ зберігає власний історичний досвід, свою філософію життя, заповіт наступним поколінням. Провідна верства, еліта нації все те аналізує і синтезує в короткій, але всеохоплюючій формулі-висновку. Цей висновок стає дороговказом, компасом нації на довгі століття. Стає національною доктриною.

Стрілка компасу показує північ за всіх обставин. Так і національна доктрина завжди вказує нації напрям її руху. Напрям, вироблений і випробуваний століттями досвіду. Народ висловлює її першоелементи у простій, але глибокій формі приказок. Провідна верства висловлює у філософській формі ідею, якою і задля якої живе нація. У національній доктрині нація висловлює МЕТУ свого життя, своє призначення в світі. Так національна доктрина набуває сили догми. А кожна догма має свою силу, тримається на ВІРІ в неї. Підкреслюємо – на вірі, а не на переконаннях. Нація, що непохитно вірить у свою національну доктрину-догму (хоч би й безглузду, як Москва – III Рим), яка вірить у своє призначення, у свою місію – така нація одержує великі перемоги. Мусимо зробити застереження. Національна доктрина має величезну силу і життєздатність лише тоді, коли створена самим життям, а не кабінетними мрійниками, теорети-

ками, коли стоїть на непохитному ґрунті історичного досвіду власної нації, на духовності власного народу, на життєвій філософії власної нації. Свою національну доктрину не можна позичити у чужинців. Коли ж теоретики позичали чужі їхній нації доктрини, то нація їх не сприймала. Так московська нація не сприйняла європейських доктрин лібералізму, демократизму, а воліла свою національну деспотію. Тих, хто пробував їй накинути (М. Спєранського, П. Мілюкова, О. Керенського) вона вигнала з Московщини, а визнала В. Леніна, який відновив стару доктрину Москви – III Риму у формі Москва – III Інтернаціонал. Так українська нація не сприйняла соціалістичних доктрин і московської деспотії, заплативши за вірність своїй українській національній доктрині жахливу ціну на ім'я УРСР.

Народи, які свої національні доктрини вивели з власного історичного досвіду, з власної духовності, творили історію людства. Англійське „Britania rule the waves" (Британіє, пануй на морях) створило Британську імперію на берегах усіх океанів. Англійці дали людству машину і показали шлях до лібералізму – перші у світі створили парламент.

Німецьке „Deutschland über Alles" (Німеччина понад все) створило таку могутню матеріально і духовно державу-націю, що треба було об'єднаних сил всіх великих країн, щоб її приборкати. Німеччина дала світові багато великих науковців, філософів, письменників.

Французьке „Vive la France" (Живи, Франціє) рятувало неодноразово французький народ від поневолення сусідами. Франція створила чи не найліпшу в світі літературу, дала світові великі прогресивні ідеї свободи і прав людини, повела людство шляхами народоправства, демократизму.

„Американська мрія" спрямувала всі сили американців на творення нової цивілізації, і за пару століть тутешні степи та праліси обернулися в найбагатшу, найвільнішу, а тепер і наймогутнішу у світі державу.

Московське „Москва – III Рим" привело московську націю на верхів'я її історичної слави – СРСР.

Українське „З Києва піде світло Христове" створило найкультурнішу і найбагатшу тоді державу Київську Русь, яка врятувала європейську цивілізацію і культуру від знищення азійськими ордами і понесла світло Христове аж до берегів Льодовитого і Тихого океанів.

Клич Запорізького Ордена „За віру, за волю, за честь" рятував кілька століть європейську (отже й українську) культуру від знищення новітніми варварами – москвинами. Українське

козацтво дало українській нації духовну силу такої величезної наснаги, що Московщина не здолала її у 300-річній боротьбі і тепер поламала на ній свої хижацькі зуби. Духовний нащадок українського козацтва – безсмертний Тарас своїм „Заповітом“ створив безприкладну за святим геройством УПА. Тарасову національну доктрину „Бог і Україна“ УПА піднесла перемогою духу своїх воїнів. З української легенди про першого апостола Христового в Києві походить українська національна доктрина „Бог і Народ“ (нація). Вона знищить раз і назавжди московську – „Москва – ІІІ Рим“. Москвини це знають. А ми, українці, щоб зменшити число українських жертв у цій битві, мусимо знати сатанинську силу доктрини „Москва – ІІІ Рим“.

Московський історик твердить: „Рік 1169 треба вважати за рік народження Московської держави. Того року князь Андрій Боголюбський, зруйнувавши Київ, заснував нову столицю Владімір, і нове велике князівство – Суздальське. В особі князя А. Боголюбського москвини вперше виступають на історичний кін“[519]. Рік 1169 визнають за початок московської держави й інші московські історики, зокрема М. Покровський[520]. Це не визнають запаморочені химерою „Москва – ІІІ Рим“ монархісти М. Карамзін, В. Татіщев, С. Соловйов, Д. Іловайський та всі „советские“.

Загарбники всіх часів завжди намагалися виправдатися якимись вищими ідеалами, їм не вистачало самого лише права меча, і вони шукали санкції якогось вищого судді: Бога, справедливості тощо. Так виникло месіанство загарбницьких народів. Навіть і в народі, що втратив свою державу 2 тисячі років тому, що розпорошився по всьому світі – навіть у євреїв. Ідейний підмурівок під своє загарбництво москвини почали творити від народження своєї держави. Тоді у Вишгородському монастирі (під Києвом) був чудотворний образ Божої Матері, привезений колись із столиці Візантії – Царгорода. Переказ про той образ розповідав, що там, де він є – стоятиме столиця великої держави. Руси забрали її з Царгороду, і Візантія впала в руки турків. Привезли той образ до Києва, і він став столицею великої держави. Слід нам пам’ятати, що за тих часів (XII–XVII ст.) люди непохитно вірили у правдивість переказів, пророцтв тощо. Так цей Вишгородський образ набув сили святого опікуна й держави (т. зв. паладіум). А. Боголюбський украв той образ з Вишгорода до столиці свого князівства Владіміра на Клязьмі, а коли столицею стала Москва, то перенесли його до Москви. Москвини той образ переназвали на „Владимирскую Богоматерь“.

Психологія вчить, що навіть сильна, але зневірена людина відчуває свою нижчість (Inferiority Complex), безсилля. Такій людині необхідно підбадьорювати себе, байдуже чим, хоч би й оманою, аби лише людина ВІРИЛА, і це збільшує її сили. Так міфи, легенди стали величезною духовною, моральною силою, що рятує людину і народ від упадку в безодню зневіри, розпуки, душевного зламу. „Вірте і віра врятує вас",– цієї незаперечної аксіоми теперішніх лікарів душевних навчав майже дві тисячі років тому Тесля з Назарета. Багато націй шукали спосіб збільшити свою віру у власні сили, відчувати національну гордість, що виростає з перемог, з культурних здобутків нації. Цю силу – національну гордість – творять великі постаті: вожді, герої, письменники, митці, науковці, філософи, плекаючи культуру й історію нації. Європа, зокрема Україна, має чим пишатися, бо розбудовує свою культуру понад 5 тисяч років у постійному зв'язку з прастарими культурами Малої Азії, Єгипту, Індії, Китаю.

Відокремлена від культурного світу Московщина почала розбудовувати свою культуру 700–800 років тому силами українців та німців. Науку москвини почали (лише почали) розвивати в XVI–XVII ст., а літературну мову аж у XIX ст., знову – таки розумом немосквинів. Тобто москвини не мали підстав і матеріалу для своєї національної гордості. Псковський чернець Філофей, позичивши з Балкан ідею III Риму, створив 1524 року московський міф „Москва – III Рим", що увійшов глибоко в душу і кров всього московського народу, став його глибокою вірою у месіанське призначення Московщини, творчим духом, що творив московську історію[521]. До татарської влади, якийсь час і по ній, Московщина, хоч і мала великого князя, складалася з кількох фактично самостійних князівств, як псковське чи республіка Великого Новгорода. „Культурне життя Великого Новгорода було пов'язане з культурою Київської Руси та її Русько-Литовського нащадка. Тож не дивно, що навіть коли Москва завоювала і зруйнувала 1478 року Великий Новгород, політично переможене місто було аж до середини XVI ст. культурним осередком усієї Московщини. У Великому Новгороді існувала тоді група європейськи освічених учених на чолі з архиєпископом Геннадієм Гонзовим. До тієї групи належав учений чернець Філофей, хоч походив він з Пскова. Той гурток знав про європейську ідею III Риму. Філофей мав чи не найбільшу освіту та розум у тодішньому новгородсько-псковському суспільстві. Літописець XVI ст. пише про нього, як про велику духовну, моральну і розумову силу та авторитет[522]. Саме тоді (1510 р.) Москов-

щина загарбала Псков і знищила його вольності, вивозячи до Московщини тисячі псковських визначних діячів і надсилаючи туди своїх урядовців. Філофей був псковським патріотом і побачив, що Москва вже стає столицею нової великодержави, а Новгород і Псков засуджені історичною долею на занепад. Ідея „історичної долі“ (провіденціалізму) була тоді основою філософського світогляду Європи, люди твердо вірили, що життя людини і народів є наперед визначено Богом. Отже, і Філофей вірив, що занепад Риму та Костянтинополя і зростання Москви наперед визначені Богом. І хоч Філофей – псковський патріот і слов'янин – мав усі причини ненавидіти азіатську Московщину, проте він повірив у її історичну місію. А повіривши, переніс на Москву балканську ідею III Риму, що її висловив категорично: „Два убо Рима падоша, а третий стоит, а четвертому не быти“[523]. Філофей проголосив свою ідею перше в 1504 році в „послании“ до великого князя Івана III, а остаточно сформулював 1524 року. Московський митрополит Макарій (також новгородець) витратив кілька років, щоб розтлумачити Іванові IV та боярам її державницьку вагу. Московська держава і церква офіційно схвалила її аж 1589 року, записавши до „Уложоной Грамоты“ (про заснування Московського патріархату). За царя Бориса Годунова москвини вже офіційно писали: „В Богохранимом царствующем граде, в Третем Риме“. У XII–XVIII ст. націю ототожнювали з державою, а державу з королем (династією). Отже, щоб довести право Москви на спадок Риму, треба було довести спорідненість московських князів з імператорами 1-го чи 2-го Риму. Це й робив Філофей у своїх багатьох „посланиях“. Митрополит Макарій також багато писав у 1542–1963 роках про ту „спорідненість“. Обидва пригадували, що московські князі походять з київського роду Рюриковичів (рід Рюриковичів вимер у Московщині 1598 року). А київські князі породичалися з усіма європейськими королями, включно з візантійськими. Посвячення через Київ ставило Москву аж на четверте місце: Рим–Царгород–Київ–Москва. Так самі москвини мусили визнавати Київ старшим, і то не „братом“, а таки „матерью городов русских“. Отже, Київ мав би бути III Римом, а Москва хіба VI. Московська церква – на 460 років молодша за Українську – проголосила сама себе матір'ю Української. Московщина шукала способу позбутися Київського старшинства. Саме тоді Ватикан шукав силу, яка могла би привести Візантію під його владу. Ватиканові було байдуже, якою та сила могла бути. Наприклад, Папа Пій II запропонував султанові перейти на католицьку віру, спокушаючи його тим, що, мовляв, він заволодів Візантією

незаконно, загарбництвом, а якщо перейде на католицьку віру, то папа надасть йому титул і корону імператора греків і Сходу[524]. Ватиканові не пощастило спокусити турків, і він звернув свою увагу на Московщину. Запропонував їй одружити Івана III з небогою колишнього візантійського імператора Зоєю Палеолог. Ватикан планував з її допомогою спонукати Московщину визволити Царгород, а далі і визнання Московською церквою зверхності папи римського[525]. Московщина радо вхопилася за цю несподівану нагоду і вислала до Ватикану свого урядовця Батисту Вальпе (італійця з походження). Він неофіційно пообіцяв Ватиканові, що московська церква визнає зверхність папи. Як далеко було від того, свідчить той факт, що московська церква наново охрестила вже охрещену православною (грецькою) церквою Зою Палеолог, назвавши її Софією. Породичавшись з візантійським цесарем безпосередньо (а не через Київ, як раніше), князь Іван III почав називати себе також цесарем („цар“ – слов'янська форма від caesar). Іван IV наказав записати до державних законів новий титул московських князів – „цар“. І від Філофея до всіх теперешніх істориків СРСР проголошується безапеляційно: „Шлюб з Софією Палеолог зробив Івана III спадкоємцем прав візантійських імператорів, а православна московська держава – після завоювання Візантії турками – стала вождем і основою всього православного світу і всього слов'янства[526]. Звичайно, це не так. Турки заволоділи Царгородом 1453 року. Отже, Візантія вже не існувала 19 років перед шлюбом Софії, а Палеологи жили в Римі. Фактично імператорські права Палеологів не значили нічого. Навіть теоретично Софія не мала найменших спадкових династичних прав. Їх успадкував брат останнього імператора Костянтина Палеолога – Фома Палеолог. А Фома мав двох синів і двох дочок. Один син, Мануїл, втративши надію на візантійський трон, перейшов у магометанську віру і дістав державну посаду в Туреччині. За законами Візантії спадкові права перейшли до другого сина – Андрія. Старша за Софію дочка – Єлена вийшла заміж за сербського володаря. Сербам і на гадку не прийшлося домагатися візантійського спадку, хоч Єлена була старша за Софію. За візантійськими законами династичні права успадковують лише мужчини і ніколи – жінки. Отже, Софія не мала б тих прав навіть і після смерті брата Андрія, коли б він не мав синів. А він їх мав.

Андрій Палеолог мріяв визволити Царгород, а не маючи власної сили, шукав когось, хто визволив би. Ясна річ, ніхто не визволяв би для Палеологів, і тому Андрій пропонував 1480 р. продати свої імператорські спадкові права. Спершу запропонував

своєму швагрові Іванові III, але той не хотів платити гроші за порожній титул. Цей факт вказує, що тоді москвини не надавали жодної ваги спадковим правам Палеологів. Причина відмови була не в московській скнарості. Московські князі видавали величезні гроші на хабарі в Золотій Орді. Не знайшовши за 10 років іншого покупця, Андрій знову запропонував Іванові III за меншу ціну. Той знову відмовився. Нарешті Андрій продав 1494 р. свої спадкові права на Візантію французькому королеві Карлові VIII. Той хоч і додав до своїх титулів ще й „імператор Сходу", Царгорода не визволив. Тоді Андрій вдруге продав 1502 р. ті права іспанському королеві Фердинандові Католикові. Отак виглядають права Софії на спадок Візантії.

Зрештою, й самі москвини не вважали себе тоді (XV–XVI ст.) спадкоємцями Візантії, хоч московська церква наполегливо їх у тому переконувала. Московський історик пише: „Ані з слів, ані з діяльності Івана III не видно, що він після шлюбу з Софією вважав себе спадкоємцем Візантії чи прав її імператорів. Його син і внук не виявили наміру визволяти Царгород"[527]. Вони не лише не думали про свої права на Візантію, а навпаки син Софії Василій III намагався укласти союз з султаном, а його внук цар Федір називав у своїх листах турецького султана своїм братом і погоджувався виконувати його волю[528]. Якої ваги надавав Іван III правам Софії на візантійський спадок, вказує той факт, що він призначив своїм наступником на троні не сина Софії Василія, а внука від першої своєї жінки Дмитрія. У XVII ст. москвини змінили свій погляд на свої права щодо спадку Візантії на цілковито протилежний і почали доводити ці права. Звичайно, не цураються навіть і брехні та підробки історичних документів, про що самі й зізнаються: „У Москві почали на початку XVI ст. перекручувати історичні факти, пристосовуючи їх до своїх політичних потреб"[529]. Пофальшували і писання Філофея. Філофей писав: „Вся хрістіанская царства придоша в конєц і снідоша во єдінє царство нашєго гасударя по пророчєскім кнігам, то єсть ромєйскоє царство". Оце „ромєйскоє" написано у всіх старих копіях посланій Філофея. Але в пізніших (після XVI ст.) замість „ромєйскоє" написано „росєйскоє". У московській мові XVI ст. слово „ромєйскоє" означало „римський". Назвою „ромєйскоє" царство Філофей висловив поширену тоді в Європі віру про незнищенність осередку християнства. І Філофей сам каже, що перше Ромєйське царство (Римська імперія) упало, але провід і осередок християнства перейшов до другого Ромєйского царства (Візантії). Впало друге Ромєйськє царство (Візантія) – осередок і провід християнства перейшов до третього Ромєйського

царства (Московщини). Як бачимо, назва „ромєйскоє“ у Філофея не означала „росєйскоє“. І не могло означати, бо ж за його часу не існувала в московській мові назва „росєйскій“ на означення „московський“. Аж до Петра І і москвини і чужинці називали Московщину „царство Московскоє“, або скорочено „Московія“. В архівах є тисячі документів з цієї назвою.

Москвини історії Європи не знали, допомогла їм злодійкуватість. Литовці мали легенду, за якою литовський король Гедімін походив від римського воєводи, порідненого з римським цезарем Августом Пелемоною. Великий Новгород мав жваві зв'язки з Литвою, і новгородці знали цю литовську легенду. Московський митрополит Макарій (новгородець) зробив з неї московську легенду про царя Пруса. Макарій виводить родовід Івана IV „от царя Пруса, кой был братом Ромєйского цєзаря Августа“. Цю свою вигадку він наказав записати до „Степенной Книги“, у якій записані родоводи московських царів, князів, вельмож. Польський король Баторій, глузуючи з московського „царя Пруса“, радив 1581 р. Іванові IV не смішити себе в очах європейців. На це Іван відповів Баторієві: „Якщо не було царя Пруса, то хай король Стефан пояснить нам: як же є земля Пруська?“[530]. А шведському королеві Іван писав: „Ти – мужичий род, а ми от Августа Кесаря родством вєдьомся“[531].

Після Петра І у культурному житті Московщини запанували німці. Вони розтлумачили москвинам, що з їхнього „царя Пруса“ реготатиме вся Європа. Отже, Московщина наказала своїм німцям видумати щось розумніше. Але ж з порожнього не наллєш. Як не перекручуй, немає чим довести, що Київську Русь створили москвини. І професор петербурзького університету Г. Баєр вигадав т. зв. „варязьку теорію походження Руси“, за якого Руську (Київську) державу створили германи-скандинави. Москвини хоч-не-хоч мусили піти на поступки німцям, аби лише не „молодший брат“ її творив. Та навіть і за варязькою теорією Київську державу створив таки... „молодший брат“. На карті Клавдія Птолемея з 2-го ст. до РХ теперішня Прусія названа Borussia. У Прусії по селах говорили „рутенською“ мовою ще й 1556 року[532]. У провінції Ґановер правилася Богослужба старослов'янською мовою аж до 1751 року[533]. На карті Німеччини, а надто Прусії ще й тепер є десятки слов'янських назв. Навіть міста називалися аж до XII ст. слов'янськими назвами: Липське (Ляйпціг), Бранибор (Бранденбург), Градець (Грац), Братислава (Бреслав). Навіть Берлін – назва слов'янська. „Основною людністю Прусії були слов'яни“[534]. Німецькі історичні документи оповідають про короля рутенів, готів Одоацера,

рутенської народності, що панував у V ст. в Німеччині. С. Величко у своєму „Літописі“ пише: „Наші предки русичі з V ст. під проводом свого короля Одоацера Рим здобули і 14 років там панували“[535]. Року 360 посунула з Азії на Україну орда гунів. Частина прарусинів (алани), втікаючи від них, подалися до своїх пруських праукраїнців, з якими і раніш мали культурні та торговельні зв'язки. Там на острові Ругія заснували своє невелике князівство. Датський історик С. Граматик (1140–1206) пише, що вони мали храм з постаттю Світовида, а в храмі були викарбувані імена 300 їхніх героїв, отже, вони мали своє власне письмо[536].

Гетьман Б. Хмельницький у своєму універсалі 1648 р. пише про: „...предків наших русів з Ругії од Помор'я Балтицького“. У грамоті короля Отона наша княгиня Ольга названа Regina Rugorum (а не Russorum)[537]. Все це і багато іншого вказує, що ті „варяги“ Рюриковичі, які прийшли до Києва, були нащадки Одоацера або князя з Ругії, себто були українцями. Такої думки і професор С. Герберштайн.

Як бачимо, москвини не змогли знайти собі царя з-поміж себе, а мусили позичати в Україні. Та й українська династія Рюриковичів скінчилася в Московщині, коли вмер 1598 року цар Федір, син Івана IV. Так урвалася і ця династична тоненька ниточка до московського права на спадок Руської (Київської) держави. По смерті царя Бориса Годунова (чистокровного татарина) москвини обрали на свого царя боярина Михаіла Кішкіна. Його рід не мав жодних зв'язків з нічим українським. Щоб нав'язати того Кішкіна хоч до якогось царського роду, москвини перезвали його на Романова, мовляв, його рід походить з Риму. Але ім'я Роман – західно-європейське і переважно католицьке, його в Московщині ніколи не було й немає. Та й рід „Романових“ вимер, коли німкеня Катерина II вбила 1762 року свого чоловіка царя Петра III, останнього Романова. Від неї тягнувся аж до 1917 року чистий німецький рід Ангальт-Цербстський, під псевдонімом Романових. Коли царська династична нитка від Києва урвалася, мусила Московщина снувати народну. Московські історики від монархіста М. Карамзіна XVIII ст. до ліберала В. Ключевського XIX ст. включно з соціалістичною А. Панкратовою XX ст. напружують усі свої здібності, аби довести, що Руська (Київська) держава з усіма її багатствами є „общим достоянием великороссов, малороссов, белороссов“, довести, що „велико и мало, и бело – все есть Росы то есть русские“. Московський історик М. Полєвой, змосковщений українець (1796–1846), написав 6 томів „Истории народа русского“. У ній він

не пропагував „общего достояния“. Микола I покарав його, і він помер з голоду-холоду. „Демократична“ Московщина перевидала всі монархічні „Истории России“, крім М. Полєвого.

Вигадка „Москва – III Рим“ не була в Московщині лише мрією, маренням, теорією. Московщина використовувала її у зовнішній політиці від XVII до XX ст. включно. І слід визнати, мала велику політичну користь з того, скажімо, вторувала Московщині шлях до загарбання всіх православних церков. Їх загарбати намагається і теперішня соціалістична Московщина, і тому корисно знати про подібні попередні московські спроби.

Поширити владу московського уряду на всі православні церкви Московщина намагалася неодноразово за останні 300 років. По захопленні 1453 р. турками Царгороду Московщина в запозичення 1504 р. з Балкан ідеї III Риму проголошувала себе також спадкоємницею і Вселенського православного патріархату. Але Туреччина не знищила Вселенського патріархату в Царгороді. Чи не єдиний спосіб опанувати Царгород – загарбати його. І Московщина намагається здійснити це від XVI століття. Микола I пробував зробити це 1854 р., Микола II вимагав 1917 р. від Франції та Англії їхньої згоди на загарбання Московщиною Царгороду як плату за участь у війні проти Німеччини.

За татарської влади московське життя – навіть церковне – потатарщилося. Хоча хан Золотої Орди не був християнином, московська церква молилася за нього і його родину, отож легко розірвала канонічні зв’язки зі Вселенським патріархом. Першу спробу усамостійнити свою церкву Московщина зробила 1448 року. За канонами православної церкви нових митрополитів наставляє, висвячує патріарх. Московщина порушила цей церковний закон. Князь Василій III сам наставив, а московські єпископи самі висвятили 1448 року єпископа Іова на митрополита. Вселенський патріарх та всі православні церкви засудили таке порушення церковних законів і не визнали Іова за канонічного митрополита. Але історики московської церкви, зокрема, митрополит Макарій твердять своє: „Упадок Царгорода призвів до незалежності московської церкви від Вселенського Патріарха“. Але Царгород упав 1453 року, а Іова висвятили 1448 року, тобто за п’ять років перед упадком Царгорода.

У православних церквах новонаставлений єпископ давав обіцянку не визнавати митрополитом нікого, крім призначеного Вселенським патріархом, що було частиною чину висвяти єпископа, робилося це і в московській церкві. По упадку Візантії московська церква додала 1458 року до тієї присяги слова: „...и по повелению государя“, тобто митрополита, призначеного Все-

ленським патріархом і царем разом. А пізніше (1495 р.) змінила на цілковито протилежне: новонаставлений єпископ обіцяв не визнавати митрополита, призначеного Вселенським патріархом, а визнавати лише призначеного московським царем[538].

Московський митрополит коронував 1547 року Івана IV, знаючи, що це не правосильне за законами православної церкви. Московщина послала до Царгорода послів з багатими дарунками Вселенському патріархові, аби він дав грамоту, якою визнає коронування законним. Патріарх Єремія грамоти не дав, пояснюючи москвинам, що коронувати королів мають право лише два патріархи: Римський (папа) та Царгородський (Вселенський православний), а про митрополитів і говорити годі. Єремія запропонував Московщині прислати свого заступника (екзарха), який іменем Вселенського патріарха наново коронуватиме Івана IV. Московщина відмовилася.

Отже, патріарх Єремія грамоти не дав, проте в московських архівах така грамота ... є – без дати, в ній виправлені слова, і палеограф В. Регель довів, що грамоту написали і підписали московські урядовці в Москві, ще й пізніше виправляли. П. Мілюков визнає її за підробку[539]. Московщина ж долучила її до збірників законів як історичний документ законності коронації.

Крім московської, всі інші православні церкви перебували в XVI ст. під чужинецькою владою, та ще й (крім української) магометанською, були малі й бідні, отже, мусили їздити до Москви за грошовою допомогою. Навіть Вселенський патріарх. І коли Московщина, наставляючи самовільно свого митрополита, зневажила закони православної церкви, не було кому її покарати. Підбадьорена Московщина задумала заснувати свій патріархат навіть якщо Вселенський патріарх заперечуватиме. Засновувати новий патріархат має право лише Вселенський Собор, а в окремих випадках – Собор усіх патріархів. Знаючи це, цар Федір надав 1586 року антіохійському патріархові Іокимові велику грошову допомогу, коли той приїхав до Москви, і обіцяв дати ще, якщо Іоким умовить всіх патріархів ухвалити заснування московського патріархату. Але патріархи не ухвалили. Два роки пізніше (1588) приїхав до Москви за дарунками сам Вселенський патріарх Єремія. Москвини сподівалися, що він привіз бажану ухвалу Собору патріархів, а дізнавшись, що не привіз, вимагали, щоб він сам наставив. Єремія відмовився, йому запропонували залишитися в Москві і стати московським патріархом. І від цього він відмовився. Тоді його ув’язнили, поставивши вартових, які не допускали нікого до патріарха. Так залякували його марно півроку.

Довелося московський патріархат засновувати окремим державним законом під назвою „Уложоная грамота“. До „Грамоти“ москвини вписали теорію Філофея про Москву – III Рим, а також зазначили, що на соборі єпископів, який обрав московського патріарха, був присутній Вселенський патріарх Єремія з усім своїм почтом, і що Єремія ніби казав там: „Антіохійський патріарх Іоким повідомив мене, що московський цар просив заснувати московський патріархат. Отже, я з Олександрійським патріархом Сільвестром, з Єрусалимським патріархом Ніфонтом, з Антіохійським Патріархом Іокимом і з архиєпископами та єпископами, усім Собором радили і ухвалили заснувати московський патріархат“. Все це було від першого до останнього слова сфальшовано. Єремія на „соборі“ не був з тієї причини, що „собору“...не було. І нічого подібного він ніколи не казав, навіть ім'я Єрусалимського патріарха переплутане: назвали москвини його Ніфонтом, а він справді називався Софронієм. Хоч як заляканий був Єремія, проте відмовився підписати. Москвини заявили, що втоплять його з усім почтом. Грек підписав і негайно втік додому.

В „Уложоной Грамоте“ написано, що собор єпископів відбувся 26 січня 1589 р. Історики не знайшли в московських архівах жодного натяку на цю подію. Записано, що в соборі брали участь 56 єпископів, а підписів є лише 32, серед них навіть підписи українських, білоруських, литовських єпископів. А вони нічогісінького не мали спільного з Московщиною, бо ж їхні землі не належали до Московщини, а творили свою незалежну Литовсько-Руську державу. Навіть такий історик, як митрополит Макарій, що виправдовував московські шахрайства, мусив визнати, що все в „Уложоной Грамоте“ є вигадкою[540]. Разом з патріархом Єремією перебував у Москві Монемвасійський митрополит Ієротей. Він пише, що Єремія підписав лише під загрозою його втопити, що „Уложоная Грамота“ є суцільною брехнею, що московський патріархат є неканонічним. Таке пишуть і самі москвини[541].

Порятувавшись з московського полону, патріарх Єремія не хотів оприлюднювати московського насильства над ним, хоч Олександрійський патріарх Мелетій вимагав від нього скасувати свій вимушений загрозою підпис і проголосити незаконність московського патріархату. Осмілілі від того москвини почали вимагати від патріархів визнати московський патріархат першим серед усіх патріархатів, загрожуючи припинити їм допомогу[542]. Хоч патріархи дуже потребували московської допомоги, але таке нахабство їх обурило, і вони визначили йому п'яте місце.

Це визначення обґрунтував Олександрійський патріарх Мелетій Пігас. Москвини припам'ятали йому це, і коли він вислав до Москви архимандрита Неофіта та ченця Іоана по допомогу, Московщина закатувала на смерть тих послів, хоча вже й тоді навіть напівкультурний світ визнавав недоторканість послів. Щоб помститися патріархам, Московщина знайшла спосіб принизити їх: запроектувала заснувати в Московщині аж п'ять патріархій і про це повідомила всіх патріархів.

Таке заснування московського патріархату ворожо зустріли в Новгороді, його неканонічність спричинила, що новгородці не визнали його. Архиєпископ новгородський демонстративно носив митрополичий білий клобук на ознаку непідлеглості московському митрополитові і патріархові. На цьому з'явилася в Новгороді самостійницька, протимосковська література, що вивищувала Новгород супроти Москви. Як от у „Повести о белом клобуке". Християнський світ вірив, що 1498 року настане кінець світу, бо виповнювалося 7 тисяч років від сотворіння світу, а пророки віщували кінець світу саме через такий проміжок часу. У Європі жваво обговорювалася ідея месіанства народів на тлі того „кінця світу". Новгород ще жив європейським культурним життям, ця ідея обговорювалася й тут, і новгородці прийшли до висновку перенести світовий православний осередок з Царгорода до Великого Новгорода[543], що й висловлене в „Повести о белом клобуке". Тут оповідається, що візантійський імператор Костянтин подарував папі Сильвестрові дорогий білий клобук. Наступник Сильвестра передав клобук царгородському патріархові, а той за наказом з неба передав його новгородському архиєпископові Василію. Відтоді новгородські владики носять білий клобук як символ найвищої церковної влади, переданої Великому Новгородові[544]. Московський собор заборонив 1564 р. новгородському архиєпископові носити білий клобук. Собор 1567 р. ухвалив, що „повесть есть писанием лжевым и неправым", а автор написав її „от ветра главы своея". Сто років пізніше Московщина привласнила собі цю повість, замінивши слово „Новгород" на „Москва".

Надалі Московщина почала рвати зв'язки з Вселенським патріархом та вивищувати свою московську церкву понад усі православні. Метою цього було зробити московського патріарха Вселенським, підпорядкувавши йому всі православні церкви. А главою московської церкви був не лише фактично, а й юридично московський цар. Отже, підпорядкувати московському цареві.

Християнство в Московщині запровадили українці, місіонери з Києва: створили церкву, дали їй своїх українських святих та

тих грецьких, що їх визнала Українська церква. Українець архиєпископ Дмитро Ростовський склав життєписи святих „Четії Мінеї“, там не могло бути святих москвинів, але це заперечувало доктрину „Москва – III Рим“ і право на московський патріархат. Московщина мусила хутко виробляти своїх святих. Це забирає багато років. Українська церква за 600 років канонізувала 22 святих. Московська – канонізувала лише за два роки 39. За такого поспіху чимало помилилися і пізніше мусили виключати деяких, бо їхня „святість“ навіть і на московську міру виглядала чимось іншим. Наприклад, святий патріарх Іоким закатував 1685 року 90 невинних людей, а між ними і священиків та ченців, бо хотів загарбати їхні маєтки.

Своїх святих можна наробити сотні за пару років, але великих історичних постатей не наробиш. Лишався єдиний шлях – украсти їх в інших народів. З омосковщеного „царя Пруса“ Європа сміялася. У поляків не вкрадеш, бо їхню історію теж знає Європа. Історичне щастя москвинів (і українська нерозумність) дало до московських рук стародавню Україну з її кількатисячолітньою багатющою культурою і славою. І Московщина вчепилася за цю золоту нагоду. Десь близько 1498 року москвини написали „Сказание о бармах Мономаховых“. Воно оповідає, що візантійський імператор Костянтин Мономах передав королівські клейноди, в тому числі й „шапку Мономаха“ (корону) Київському великому князеві Володимирові Мономахові. У пізніших московських списках того „сказания“ дописано: „...не просто рєши такового дарованию и не от человек, но по Божиим неизреченым судьбам, претворяще и преводяще славу гречскаго царства на росыйского царя“. У цій байці – жодного слова правди. У візантійських, київських, римських та інших (крім московських) архівах, літописах, переказах немає й натяку на передачу Візантією будь-яких клейнодів будь-кому поза Візантією. А в московських архівах є лист ніби від Царгородського патріарха, що повідомляє, ніби імператори Василій і Костянтин послали клейноди Київському Володимирові. В тому листі ім’я Василій виправлено на“василевс“, що грецькою означає „імператор“. Це слово „василевс“ стоїть перед іменем Костянтин, отже, означає „імператор Костянтин“. Крім того, вишкрябане місце на імені „Володимир“ і написано „Мономах“. У всіх немосковських писаних пам’ятках нема жодної згадки, що Володимир, син Всеволода мав титул „Мономах“. Це вже москвини дали аж у XVI ст. титул „Мономах“, щоб підперти свою вигадку про „Москву – III Рим“. Навіщо це робилося? Візантійські імператори Василій і Костянтин Мономахи жили за часів Володимира Святого.

Отже, якщо вони давали клейноди, то йому, а не його правнукові Володимирові Мономахові, якого батько Всеволод тоді ще й не народився. Москвини хотіли надати ті клейноди саме Володимирові Мономахові тому, що мали його (а не Володимира Святого) за засновника Суздальського роду Рюриковичів. А крім того, його батько Всеволод одружився з візантійською царівною Мономахівною. Про „шапку Мономаха“ – жодних писаних пам'яток, крім московських. Та й московські не згадують про неї аж до часів Івана IV. Більшість дослідників – немосквинів вважають ту „шапку Мономаха“ за татарський виріб. Цю білими нитками шиту побрехеньку Московщина зробила державним документом, що має довести її право на спадок Києва і II Риму – Царгороду. Москвини записали її до „Степенной Книги“ і внесли до коронаційної церковної відправи. Навіть намалювали в московському Успенському соборі образ передачі царських клейнодів візантійським імператором Костянтином київському Володимирові Мономахові. І тут збрехали: поставили 988 рік, тобто час Володимира Святого, а не Володимира Мономаха. У тому соборі коронувалися всі московські царі. Отже, кожному пригадувалося, що він має здобути спадок Візантії – здійснити московську національну доктрину „Москва – III Рим“. І справді, це нагадування справляло гіпнотичну силу не лише на фанатиків. Ліберал П. Мілюков кричав 1917 року: „Росія має всі права на Костянтинополь. Він наш, московський, був, є і буде“. „Сказание о бармах Мономаха“ встановлює родовід (і спадкові права) московських князів до українських королів; від них до візантійських імператорів; від них – до Риму, а від нього – до імперії Олександра Македонського, до якої належала Мала Азія та Індія. Загарбати Індію планував ще Петро I[545]. „Демократична“ Московщина їх здійснює в Кореї, Лаосі, В'єтнамі, Індії.

Після перемоги в останній війні Московщина обсадила своїми військами Балтійські держави, Польщу, Західну Україну, Болгарію, Румунію, Мадярщину, Чехію і відразу підпорядкувала православні церкви тих народів московському патріархові. Сербії не пощастило окупувати, і тому сербська церква залишилася незалежною. Католицьких та протестантських церков цих народів Московщина не мала ніякої можливості підпорядкувати своєму патріархові. Але мала багато спільного з православієм уніатської церкви, і Московщина їх підпорядкувала. Звичайно ж „добровільно“ з їхнього боку: наказала 1946 року Румунському православному патріархові закликати уніатів, подавати просьби прийняти їх до Румунської православної церкви. З усіх 700 румунських уніатських священиків подали просьбу лише 38.

Московщина визнала цих 38 за уповноважених представників усіх 700, вся Румунська уніатська церква підпорядкувалася Румунському православному патріархові, а той уже був підпорядкований московському патріархові офіційно, тобто московському імперському урядові. У такий самий спосіб Московщина знищила 1946 року й Українську уніатську церкву з тою різницею, що її глава митрополит Андрій Шептицький не захотів піти шляхом румунського патріарха, відмовився кликати своїх вірних до з'єднання з московською церквою. Ще діяла в Галичині Організація Українських Націоналістів (ОУН), і галичани були настільки національно свідомими, що самі розуміли причину тотожності московської монархічної і соціалістичної політики.

Наступник А. Шептицького митрополит Й. Сліпий та 9 єпископів Української уніатської церкви не захотіли приєднатися до московської православної церкви, і Московщина всіх їх ув'язнила і вигубила. Живим лишився лише Й. Сліпий. По 18 роках ув'язнення Московщина випустила його до Рима.

З Українською православною церквою Московщина не церемонилася, не робила жодних комедійних прилучень, просьб, а без жодних балачок ув'язнила (1929–1932 рр.) і вигубила всіх 27 єпископів на чолі з митрополитами Василем Липківським і Миколою Борецьким.

Московщина надумала повторити своє шахрайство 1588 року в 1947 році: запросила на собор московської церкви всіх православних патріархів, митрополитів, єпископів з-поза СРСР. Планувалося зробити цей собор Вселенським, що проголосив би московського патріарха Вселенським. Підступ не вдався, бо Вселенський патріарх пригадав[546] усім владикам московське шахрайство 1588 року. Собор не відбувся.

Цинічна Московщина вже цілковито відкрито й офіційно проголосила[547], що не визнає Царгородського патріарха за Вселенського, бо, мовляв, коли зникла Візантійська імперія, то з нею зник і титул „Вселенський" задля Царгородського патріарха. Зрештою, єпископи свій титул одержують від назви катедрального міста (існують єпископи: Ленінградський, Сталінградський на глум християнам). Від 1923 року не існує Костянтинополя (Царгорода), а існує Істамбул. Отже, той патріарх, який живе в Істамбулі, має право на титул лише „Істамбульський".

Наступного 1948 року Московщина знову пробує звабити світових православних владик на гучне святкування 500-ої річниці незалежності московської церкви. Православні церкви, приймаючи запрошення, сподівалися одержати, як і раніше, допомогу. З 12 православних церков 9 прислали представників. Допомогу

дістали, але не задурно: за їхньою участю було оголошено малий собор, якому запропонували політичні ухвали, хоч гості не мали на те повноважень.

Десять років пізніше (1958 р.) Московщина знову пробує знищити Царгородський патріархат, щоб перенести Вселенський до Москви. Знову урочисто святкується відновлення московського патріархату. Знову гості взяли допомогу, подякували і обіцяли подумати. Ще одна подібна спроба датується 1963 роком. Ватикан тоді запросив православні церкви прислати на собор католицької церкви своїх представників як спостерігачів. Вселенський патріарх Атенагорас, дбаючи про єдність православія, запитав московського патріарха Алексія, чи той пошле своїх представників. Алексій відповів, що не пошле. Атенагорас повідомив Ватикан, що теж не пошле представника. Дізнавшись про це, Алексій (тобто уряд СРСР) негайно вислав на собор своїх представників: єдиним представником православія на соборі став московський патріархат (через своїх відпоручників). Мовляв, московський патріарх фактично є Вселенським.

Спадковий зв'язок з Києвом – основа, що на ній стоїть вся облудна будова московської національної доктрини „Москва – III Рим". Московщина має єдиний шлях до II і I Риму – шлях через Київ, тому московська національна доктрина нерозривно пов'язана з володінням Києвом. Ось чому смерть московської доктрини, а отже і московської імперії, залежить від України. Це добре розуміє Московщина і тому з такою люттю бореться проти державної незалежності України. Вона боїться втратити ту силу, яка створила імперію і втримує її від розвалу досі. Боїться загубити свою національну доктрину „Москва – III Інтернаціонал". Не знаючи, звідки ця доктрина бере свою розгінну силу, не знаючи коріння отого „Москва – III Інтернаціонал", не зможемо її побороти. А коріння, повторюємо, „Москви – III Інтернаціоналу" лежать глибоко в „Москві – III Римі", а не в марксизмі, інтернаціоналізмі, соціалізмі, як здається невігласам чужинцям і малоукраїнцям.

Чотири рази в історії тряслася земля під Москвою – III Римом. Хиталася основа московської національної доктрини. Вперше в 1605–1609 рр., коли на трон III Риму сів пройдисвіт Димитрій, а по ньому трон забрав католик Владислав. Вдруге – 1648 року, коли в Києві постала могутня держава, а її володар загрозив московським послам: „Всі городи московські і саму Москву зломлю. А хто в Москві сидить, від мене не відсидиться"[548]. Єрусалимський патріарх Паїсій, величаючи Б. Хмельницького „князем Руси", дорівнював його до Костянтина Великого.

Греки продемонстрували підтримку Україні: два митрополити Коринфський Іосафат (загинув під Берестечком) і Назаретський Гавриїл (люди, близькі до Вселенського патріарха) відправили в Чигирині службу Божу в присутності московського посла А. Сухонова. В літургії вони вийшли з олтаря царськими дверима, закликали Б. Хмельницького з сином, звеліли їм стати навколішки, поклали їм на голови омофори, прочитали відповідні молитви. У многолітті та на ектиніях ті митрополити титулували Богдана „Государем і Гетьманом Великої Росії". Церемонія нічого не каже нам у XX ст., а тоді вона повідомляла Московщині, Україні і світові, що Рим не визнає за III Рим Москву, а вважає Київ гідним перейняти права і обов'язки II Риму. Богданова поразка під Берестечком 1651 року зруйнувала грецькі надії на Київ – III Рим, а поразка України в Переяславі 1654 року врятувала Москву – III Рим. Не знайшлося в Україні українського Філофея з українською національною доктриною „Київ – III Рим".

Втретє захиталася основа московської національної доктрини 1917 року. Тоді 100 тисяч киян несли сотні жовто-блакитних прапорів та портретів українського національного пророка Т. Шевченка, співали його „Заповіт". Жодних червоних прапорів не було. Та недаремно Московщина виховувала 200 років всіляких брюховецьких, галаганів, драгоманових. Преганебного для нас 1917 року, що визначив долю України на наступне століття, провідна верства України дала народові на провідників не хмелів, виговських, дорошенків, мазеп, гордієнків, полуботків, шевченків, а новітніх самойловичів, кочубеїв, розумовських. І винниченки, грушевські, скоропадські, скрипники, чубарі, любченки врятували „Москву – III Рим".

Вчетверте захиталася земля під московським „III Римом" 1941 року: німецький претендент на III Рим загнав московського аж по Волгу. Москва – III Інтернаціонал закликала на допомогу стару „Москву – III Рим" – Філофея, Івана IV, Петра I, Д. Пожарського, К. Мініна, О. Суворова, М. Кутузова.

Нині знову починає хитатися земля під Москвою – III Інтернаціоналом. І спричинюють цей землетрус сили не з-поза, а зсередини СРСР. І вони заб'ють осиковий кілок в могилу московського месіанства з його національною доктриною і тим скінчать останню добу московської імперії.

Ф. Достоєвський, пророкуючи неминучість зудару Московщини з Європою, писав 1877 року: „Буде жахливий, великий бій, багато крові людської проллється. Та найістотнішим у тому буде те, що він розв'яже тисячолітню справу католицтва: волею

Провидіння його місце займе московське православ'я"[549]. Монархіст Ф. Достоєвський мріяв „оправославити" Європу. Соціаліст В. Ленін „скомунізувати". Обидва мали на меті те саме – розкласти Європу ідейно, щоб загарбати її фізично без пострілу. Вустами свого героя Ф. Достоєвський каже: „Сучасна Європа – це суцільний цвинтар. Німеччина? Мертвий народ без майбутнього. Франція? Вона сама себе знищить, і нема за чим шкодувати. Величезне повстання бідноти скоро вибухне в Європі. І обов'язок Московщини – врятувати Європу московською силою і московськими ідеями. Московський мужичок, легендарний Микула Селянинович зоре європейський цвинтар і засіє його новим московським насінням. Москва ще не стала III Римом, але настане час і на це, бо ж світ не може існувати без Риму… А єдиний у всьому світі народ, що має оновити і врятувати світ і якому єдиному дано ключі життя і нової віри,– це народ-богоносець московський"[550]. І в іншому місці: „Кожний великий народ вірить, мусить вірити, коли хоче бути великим, що лише він має правдиву ідею, як рятувати людство. Він мусить вірити у своє призначення вести інші народи до остаточної мети людства. Таким народом, безперечно, є народ московський, бо ж усі його думки простують до світового об'єднання. Московська ідея готує всьому світові оновлення. Та щоб таке сталося, треба, щоб політична вищість московського народу над усім слов'янським світом стала незаперечним фактом"[551].

Така нав'язлива ідея належить не самому лише Достоєвському, ось ще один її різновид: „Головна течія світової історії випливає з Нілу двома ріками. Одна – небесна, Божа – простує через Єрусалим, Царгород, Київ до Москви. Друга – земна, людська – тече через Олександрію, Афіни, Рим у Західну Європу. В Московщині твориться (1867 року.– ***П. Ш.***) новий суспільний і господарський лад, що приведе людство до щастя. І всі слов'янські річки зіллються в одне велике московське море, що затопить усю Європу"[552]. Або 1860 року: „Я вірю, що Московщина стане на чолі нової великої держави і дасть усьому світові нову культуру"[553]. Це теж монархіст. А ось ліберал (1870 р.): „О, моя Русь! (себто Московщина.– ***П. Ш.***). Моя Батьківщино! Тобі єдиній приречено укоронувати поступ людства і встановити справедливість у всьому світі. Хто може зрівнятися з нами, москвинами? Кого ми, москвини, не можемо примусити скоритися нам? Чи ж не в наших, московських руках перебуває політична доля всього світу?"[554].

Озивається демократ (1850 р.): „Дай Боже, щоб москвини взяли Париж. Пора вже скінчити ту дурну Європу"[555]. За ним –

анархіст (1860 р.): „Московський народ створить нову культуру, навіть нову віру, нові закони і нове життя в усьому світі“[556]. Московський інтернаціоналіст уже 1957 року: „Якою гордістю і щастям наповнюється душа, якою подякою до тих, хто підніс тебе, велика нова Росіє, і розправив твої орлині крила, і ти злетіла вище за всіх і дальше за всіх; показала людству нову добу, яскраву як сонце“[557]. Радянський письменник 1963 року: „Постає перед очима світу безмірно велична постать Росії серед пожеж, немов нове світло, що має вилікувати всі рани людства“[558]. О. Блок у своїх „Двенадцать“ та „Скифы“ проголошує старе монархічне месіанство. Його поемами захоплюються москвини до безтями. Він інтуїтивно відчував, що більшовизм наснажує новою, молодою силою духовно постаріле, духовно пранцювате, творчо ялове московське суспільство. Тим-то і співав він осанну більшовизмові.

Навіть суто економічна розбудова промисловості СРСР просякнена московським месіанством: москвини не просто розвивають господарство, як інші народи, але будують рай на землі. М. Калінін хизувався 1939 року: „Ми, москвини, є першими в історії будівничими соціалізму. Цю честь історія призначила нам, москвинам. Лише подумати: як багато це говорить! Тисячі років минуть. Все людство, вивчаючи історію, з захопленням дивуватиметься тому фактові, що такий простий наш народ перший збудував соціалізм. Це велика честь нашому народові. Та думка, що в майбутньому людство пам'ятатиме нас – зміцнює наше завзяття сьогодні“[559]. І далі: „Ніколи жодна країна, жодний народ не мав так багато творчої сили і хисту, так багато героїв праці, як мав народ московський за всю його історію. Європа колись дивилася на московський народ з погордою, звисока, як на малокультурний народ. А тепер він очолює все прогресивне людство“[560].

Московські сектанти вірили, що Страшний Суд почнеться тоді, коли труба Господа Саваофа в руках московського земного бога Даніїла Філіпова затрубить на весь світ. Тоді воскреснуть душі праведників і позлітаються до матушки Москви. А в Москві задзвонить „цар-колокол“, і люди зі всього світу полинуть до Петербурга, де судитимуть усе людство[561].

Московські сектанти також вірили, що Христос ще не приходив на землю, і що Мати Божа Марія вийде з московського народу. Отже, Христос матиме московську кров, і тому Бог благословить увесь московський народ і поставить його вождем усіх інших народів. Так Москва буде „всему свету голова“[562].

Розум московського народу, що дослухається і любить „калик перехожих“, „божих странников“, шукає „небесный град Китеж“; розум, що століттями мріє про „второе пришествие“, про якийсь усесвітній потоп-катастрофу – такий розум готовий завжди сприйняти якесь нове „объявление“ нової віри, нового пророка, нових святих книг і нові „страдания“ за правдиву віру. Так і сприйняли москвини марксизм, бо він був месіанський, сектантсько-правовірний, мав свій Талмуд, своїх пророків і святих. До нього москвини додали ще й свою „Москву – III Рим“, з її непомильними папами та мудрими кардиналами-ідеологами, зі своїм орденом хрестоносців – комуністичною партією. Змосковщивши марксизм, москвини влили його до свого історичного „московізму“ і так оновили та вдосконалили свою стару монархічну, месіанську церкву, старе московське месіанське православ'я під новою назвою „марксизм-ленінізм“.

Як бачимо, московські і монархісти, і соціалісти свою жадобу панувати в світі завжди прикривали і прикривають личиною „служити світові“. І жодний правитель Московщини не наважиться відмовитися від московського месіанства. Коли б хтось з них спробував це зробити, його б Московщина не прийняла, відкинула. „Національне месіанство москвинів завжди мало і тепер має форму апокаліптичну. Доктрина „Москва – III Рим“ привела маленьке Суздальське князівство до імперії, що займає одну шосту суходолу нашої планети. Московське месіанство – Москва – III Рим – тепер втілилося у III Інтернаціонал, що створив міф про священне царство міжнародного пролетаріату. Але в цім міфі бачимо пику московського народу. Бачимо ототожнення ідеї міжнародного пролетаріату з месіанством московського народу. Третій Інтернаціонал – це ніщо інше, як лише старе „Москва – III Рим“. Той факт, що III Інтернаціонал є не інтернаціональною ідеєю й організацією, але НАЦІОНАЛЬНО МОСКОВСЬКОЮ, не розуміють на Заході ані державні мужі, ані комуністи. Комуністи-немосквини, вступаючи до III Інтернаціоналу, не розуміють, що вони допомагають московському народові здійснювати московську національну месіанську ідею – Москва – III Рим...“[563].

Московська національна доктрина „Москва-III Рим“ розуміла Рим лише як велику імперію панівного народу, якому служили і приносили свої багатства підбиті ним народи. Про Рим – творця духовних, культурних скарбів, європейської культури – москвин не знає. Тобто взято лише імперську ідею загарбництва як альфу і омегу всього московського життя. Загарбництво стало найвищим, всепожираючим богом кожного москвина, вся

московська нація приносили тому богові в жертву все: матеріальні і духовні багатства, що їх мали чи вкрали у сусідів, увесь свій час, всі свої і підбитих народів кров і піт. Навіть саме життя: особисте, громадське, культурне, господарське. Через усю свою історію Московщина витрачала на армію – безпосередньо і непрямо – понад 75 % державних прибутків. Шляхи, школи, промисловість розбудовували лише для збільшення військової сили. Метою московської шкільної і позашкільної освіти завжди було і залишається виховання бездумного, некритичного, слухняного, націоналістичного, запеклого „солдата“, що готовий щомиті „бить врагов матушки Расеи“: монархічної чи соціалістичної. Бо „Москва всему свету глава“. Заради цього дозволене будь-яке звірство. Це і є зміст життєвої філософії московської нації, провідної верстви і народу. Але в світовій історії бачимо, що тривалі перемоги здобувалися не силою меча, не руїнницьким вогнем, а творчою культурою. Етика, мораль, естетика, добро давали значно триваліші перемоги. Це розуміють навіть деяки москвини: „На всіх світових загарбниках помстилася перевага Меча над силою Духа, перевага могутності державної над могутністю духовною. Всі світові дряпіжники виявилися велетнями на глиняних ногах. Кожного з них розбив маленький камінець, що впав з великої Гори Божої – Сіону“[564].

XVIII. ДУХОВНІСТЬ МОСКВИНА

Європейська культура була завжди чужою московській душі.

Ф. Достоєвський

Московський соціалізм – це московський царизм навиворіт.

О. Герцен

Більшовизм є спадкоємцем всього, що його створила московська культура і найвищим виявом московського патріотизму.

„Большевик“, січень 1944 р.

Європа від праісторії і за історичних часів пов'язана тисячами культурних зв'язків з усіма великими світовими культурами: єгипетською, малоазійською, індійською, китайською, у взаємодії з якими створила свою – еллінську та римську. Ідеї різних культур перетиналися, змагалися між собою до вищих, ще не знаних, і ця вільна боротьба ідей навчила цінувати вільну, критичну, творчу думку. Усвідомлення особистої гідності – це найяскравіша, питома властивість європейців, отже й українців. Всі чужинці, що бували в Україні, свідчать, що українці всіх станів, навіть слуги, мають сильне почуття власної гідності.

Цілковиту протилежність бачимо в Московщині. Ми вже згадували, що боячись європейської культури, московин тікав від неї, відгороджувався від Європи, рятуючись від європейських „ересей“: латинської XV–XVI ст., ліберальної XVIII–XIX ст., буржуазної XX ст. Не зачепили Московщину і великі животворчі рухи в Європі: Ренесанс XIV–XVI ст., Реформація XVI–XVII ст., Французька революція XVIII–XIX ст. Але так москвин „врятував“ і свій розум від здатності критично думати. Академік І. Павлов свідчив, що „русский человек имеет слабую мозговую систему“. Такий розумовий стан сприяв утворенню общини не лише земельної у селян, а й інтелектуальної в освіченій верстві, де вбиваються можливості вільної думки і вільної творчості. Державна влада звільняє москвина від обов'язку думати, планувати, започатковувати щось, і він вважає такий стан природ-

ним і навіть єдино можливим. Москвин щиро вірить, що європейці – люди „зогнилі“, і Європа ось-ось загине, бо так віщували московські політичні письменники XVII–XIX ст., повторюють це і в СРСР. Москвин сприймав чи відкидав європейські ідеї не розумом, а національним інстинктом. Так сприйняв і марксизм. Сприйняв, не відкинув, як українець. Чому?

Москвини, євреї і німці мають багато спільного: вони запеклі шовіністи, сповідують месіанську ідею панування над усім світом; всі три – чужоненависники; всі три визнають матеріалістичну філософію життя. Тим-то москвин повірив усією душею в марксизм. Підкреслюємо „повірив“, тобто сприйняв не розумом, а душею, як сприймають побожні люди віру в Бога. Московський філософ М. Бердяєв каже, що марксизм став релігією москвинів, яка має своє святе письмо, своїх святих, свої незаперечні догми, ухил від яких карається смертю, як кілька століть тому католицька інквізиція карала тих, хто не погоджувався з католицькими догмами. Ми вже казали, що зміст християнства москвин не розумів, не відчував, християнські ідеї заперечували всю духовність і світогляд москвина. Тим-то москвин взяв з християнства лише церковні форми, лише „букву“. Московські богослови були лише „начотчиками“ (буквоїдами), сліпими сектантами, які за формою не розуміли змісту. А про живий зв'язок християнських ідей з живим життям не могло бути й мови. Таким „начотчиком“, сектантом був і В. Ленін та його учні.

Коли життя Європи і доля марксизму пішли зовсім іншим шляхом, ніж пророкував К. Маркс, то В. Ленін почав пояснювати розбіжність між життям і марксовими догмами з традиційним московським крутійством, брехнею, демагогією, казуїстикою. І коли по його смерті почалася розколюватися КПРС, то в ній не знайшлося жодного діяча, жодного гуртка, що висунули б свою власну думку. Всі, і праві і ліві, гинучи в льохах НКВД, намагалися довести, що вони правдивіше тлумачать ту чи іншу букву марксового талмуду.

У всіх народів бачимо пошану до освічених людей, потяг до освіти. Навпаки – в Московщині. У 1917–1922 рр. московські солдати зупиняли на вулицях людей, вимагали показати руки. Хто не мав мозолів, того розстрілювали. Так само робили московські революціонери 1611 р. (І. Болотніков), 1668 р. (С. Разін), 1773 р. (Є. Пугачов). Історична традиція. В. Ленін ненавидів інтелігенцію, хоч і сам був інтелігентом та ще й дворянином. Ненавиділи інтелігенцію й революціонери-інтелігенти М. Бакунін, П. Ткачов та інші соціалісти. Революціонер, дворянин С. Нєчаєв у своїй відозві „Мужичкам и всем простым людям“

закликав палити міста разом з мешканцями і переорати згарища. Не „мужик“, а князь П. Кропоткін учив, що інтелігенція не варта жмені гнилої січки. Не „мужик“, а граф Л. Толстой мав інтелігенцію за ворога народу. Московський вираз „мягкотелая интеллигенция“ з'явився не 1917 року, а набагато раніше.

Звідки ж ця ненависть москвинів до працюючої інтелігенції, ненависть не лише мужиків, а й самої інтелігенції? Адже люди розумової праці чесно, часто досить тяжко, заробляють свій хліб щоденний, нерідко бідніший за мужицький. Це ненависть до самої освіти, до культури, оскільки вона європейська, а москвин є азіатом, це ненависть до самої Європи.

У розділі про безбожництво москвина наводилися приклади московської ненависті до європейської науки. Згадаємо ще кілька. Петро І заснував у Москві гімназію. На управителя призначив полоненого саксонця Г. Глюка, що скінчив німецький університет, той запросив десять німецьких професорів і поставив гімназію на високий навчальний рівень, учні одержували стипендії. На 300 місць у гімназії знайшлося лише 40 учнів, і то лише діти дрібних урядовців, яким начальство наказало послати синів. Гімназія закрилася за кілька років через брак учнів[565].

Коли 1755 р. заснували московський університет, ледве знайшлося сто студентів, а 30 років пізніше було їх аж ... 80. На правничому відділі був ... один. У Київській Академії було понад 2 тисячі студентів аж до зруйнування її Петром І. Цар видав 1714 р. наказ про обов'язкову освіту дворянських дітей, наказав відкрити школи. Але дворяни не хотіли віддавати туди дітей, і тому губернатори посилали військових, які живосилом забирали дітей до шкіл і тримали їх у школах під „караулом“, щоб не розбігалися. Проте розбігалися. З Рязанської школи з 96 учнів втекли 59. Навіть з Морської Академії втекло 127, і Сенат оприлюднив наказ імператора, щоб вони повернулися, загрожуючи карою смерті за непослух. У всій світовій історії подібного не знайти.

Від ченця Саватія XVI ст. через старовірів XVII ст., дворянство XVIII ст., лібералів XIX ст. до соціалістів XX ст. безперервно тягнеться московська ненависть до європейської культури. Монархіст Ф. Тютчєв (1803–1873 рр.) писав: „Засади, що на них стоять Московщина і Європа, що ними вони керуються в житті і політиці, настільки протилежні, що взаємно себе заперечують. І життя однієї можливе лише за рахунок смерті другої“[566]. Багато пізніше соціаліст В. Ленін повторював, що існування СРСР поруч з капіталістичним світом – неможливе. Один або другий мусять наприкінці загинути.

„Що кидається в очі при порівнянні двох світів: латинсько-германського (з українцями) і світу московського? Барвистість, велич цілої історії, рухливість народних мас, напруженість конфліктів, свобідна гра сил, величезна роля великих особистостей, примат права і логіки – на Заході. Однотонність, придавленість особистості, безбарвність історичних подій, незрізничкованість народньої стихії, непропорційно велика роля держави – це Росія ... Боротьба цесарів з папами, повна драматичних моментів,– це Захід. Розправа всемогучих царів з позбавленим всякого значення духовенством – це Росія. Завзята і вперта боротьба феодальних лицарів з королями – це Захід. Відтяпування голів своїм „холопам“, як називав своїх бояр Іван IV,– це Росія. Трагічний конфлікт старої віри з реформою, ще більш імпозантна реакція першої – це Захід. Спір між офіційною Церквою та „розколом“ – це Росія. Кальвінізм, цвінгліянство, лютеранство – там, „пригуни“, „хлисти“, „столпікі“ – тут. Великі фігури французької аристократії, що не забувають навіть на ешафоті своєї гідности – це Франція. Малодушна банда теж „аристократії“ з ласки царської, що вештається по костянтинопольських і празьких кабаретах і шинках, дожидаючи там рятунку своєї країни – це Росія. Не позбавлений певного драматизму момент страти Людовика XVI, або великого противника Кромвеля – це Європа. Замордування останнього Романова не знати де і не знати ким – це Росія. Мірабо, Кавеньяк, Клемансо, три стовпи трьох епох французької буржуазії – це там. Замоскворецький купець Островського, Федя Родічєв і Хлєстаков – Керенський, три фігури також трьох епох буржуазії – це тут. ... Ціла плеяда аристократичних імен, знаних цілому континентові, що стояла на чолі або вандейських повстань, або армії коаліції, що боролася проти французької революції – це Захід. Брусілов, Поліванов, Клємбовський, Гутор і маса інших царських генералів, що боролися за Третій Інтернаціонал – це Росія“[567].

У Європі взагалі, а в Україні зокрема, самі люди, з власного вільного почину, власними силами закладали і розбудовували промисел, торгівлю, рільництво, міста, церкви, школи, шляхи, тобто все своє особисте, громадське, культурне, господарське, політичне життя. І права, що їх мали європейські стани, громади, міста, церква, товариства, особи здобували вони власними силами, боротьбою. Так європейська шляхта виборола свої права боротьбою з королями; міста – боротьбою з феодалами виборoли своє самоуправління. Селяни боротьбою з землевласниками визволилися з кріпацтва. Ця САМОДІЯЛЬНІСТЬ зродила і зміцнила у європейців почуття власної гідності: особистої, станової, громадської. В Європі живе громадянин, а не підданий.

Все це творилося в Московщині не знизу, як у Європі, а робив уряд згори. Права давав цар зі своєї ласки і відбирав їх зі своєї примхи. Московська церква стала звичайним міністерством уряду. Дворянство діставав той, кого сподобав цар. Містами управляли призначені урядом і лише перед ним відповідальні „градоначальники“, які були місцевими царьками. З кріпацтва звільнив сам цар, без боротьби селянства і т. п. Так було перед 1917 р., так є і по 1917 році. Звідки було взятися почуттю власної гідності? Бундючна пиха, з якою москвин знущається з підвладних, безборонних, слабших, відразу переходить в огидне лакузтво перед зверхником, сильнішим. Московський народ не створив поняття „громадянин“, а коли його інтелігенція змавпувала з українців, то „гражданин“ не поширився навіть серед неї.

Дамо слово москвинові, що прожив половину життя в Європі: „За найгірших часів європейської історії ми бачимо в Європі пошану до особи, визнання її прав і незалежності; бачимо розуміння культурної ваги геніїв, здібностей. Хоч європейські уряди і були дуже суворі, проте вони не засилали до своїх Сибірів Спіноз, не „секли розгами“ Лессінгів, як це було в Московщині. Ця пошана до моральної сили, це визнання гідності людини, ця одна з найбільших чеснот культурної людини – ніколи не існувала і не існує в Московщині. В Московщині особа придушена, поглинена не лише державою, але й суспільством“[568].

Москвини не мають жінку за людину, їхня приказка – „Курица не птица, рыба не мясо, баба не человек.“ Маючи жінку за худобу, природно, продавали, купували жінок. А куплене треба пильнувати, щоб хтось не вкрав. І багаті москвини тримали аж до XVII ст. своїх жінок замкнутими на ключ у „теремах“. Бідні ж перекладали на жіночі плечі всю найгіршу працю. Москвини (і самі московки) вважали визиск жінок за природний. І тепер в СРСР вважають. Ніде в усьому культурному (навіть напівкультурному) світі жінки не працюють на таких тяжких роботах, як у країні, якою править уряд „робітників і селян“, і жодного протесту не чути в Московщині. В Україні вибухали жіночі заворушення, але московська „демократія“, розстрілявши та заславши до Сибіру десятки тисяч українок, довела, що „жінка – не людина“.

Не маючи власного „я“, москвин природно не має власних переконань, а всі вимоги моральні, правні, релігійні, політичні накидає йому суспільство – отара. А що вона не може існувати без пастуха з гирлигою і псами, то фактично правила поведінки накидає москвинові пастух, себто цар (білий чи червоний) руками „опричників“, жандармів, чекістів. Звідси рабство, покора, брак

особистої моралі, брак власного сумління, брак власної правосвідомості. Московське суспільство до і після 1917 року керується в родинному, громадському, державному, культурному і навіть церковному житті лише наказами начальства. Ці властивості московської духовності породили та зміцнили московську „общину“ (перезвану на „колхоз“) – природню, законну дитину московської духовності, що має глибоке, незнищиме коріння в душі, серці і мозку кожного москвина. Нею захоплювалися і монархісти-слов'янофіли, і ліберали-“западники“, і соціалісти-комуністи. Особа цілковито зникає в общині, не має жодних прав загалу, особиста думка шкідлива, бо спричиняє різнодумство і тим руйнує „единомыслие“. В общині немає і бути не може особистої ініціативи, стимулу поліпшувати свою землю, бо ж за чергового переділу його кусник землі передається комусь іншому. Отже, не може бути спонуки щось узагалі поліпшувати. Община, не визнаючи прав особи, не визнає і обов'язків особи. За податки відповідає не особа, а вся община. Отже, „ти“ є лише частина загалу, а саме по собі „ти“ є ніщо“[569].

Знавець московського народного життя пише: „Така частинка звикла століттями коритися чужій волі і тому не може поставитися критично до наказів, і всі накази виконує сліпо, без вагань. Власного переконання, власної моралі москвин не має. Він є цілковито порожній глечик, що його можна наповнити чим хочете. І це стосується не лише мужика, але й аристократа, інтелігента“[570]. Ті „частинки“ сьогодні придушують польське повстання, завтра „визволяють“ братів – слов'ян, позавтра воюють за ІІІ Інтернаціонал. Вони ж бо не відповідають за свої вчинки. Відповідають: „барин“, община, начальник, уряд, цар, диктатор, „общество“. Заперечували особистість, особисті права, людську гідність усі москвини всіх століть, включно з т. зв. „западниками“, тобто тими, що визнавали теоретично європейські ідеї, але ніколи їх не здійснювали навіть у своєму приватному житті. Не визнавали націоналісти (слов'янофіли), не визнавали демократи (народники), а соціалісти й поготів. Д. Пісарєв обґрунтував своє заперечення прав особистості законами дарвінізму (збереження роду за рахунок особи). „Западники“ П. Лавров та М. Михайловський, прикриваючись європейською фразою, ніби визнавали права особи, але ставили її в таку залежність від громади, що фактично особа не мала жодних прав[571]. Московський революціонер пише: „Ми сильні лише тоді, коли згуртовані в громаді. Наша сила в гурті. Потребуєте мене? – Беріть мене всього. Наказуючи, не дбайте про мене. Я віддаю всі свої права громаді, і вона має право робити зі мною все, що хоче. Я розчи-

нюсь в громаді, зіллюся з нею в одне тіло, аби лише вона жила і розвивалася“[572]. Про те саме вчили Л. Толстой, С. Нєчаєв, М. Бакунін, який вимагав 100 % „уравниловки“, щоб професор і мужик мали однакову освіту і однакову платню[573]. Це спробувала Московщина здійснювати 1917 р., але по кількох місяцях не лише повернула стару різницю, а й подесятерила її. І московський патріот М. Волошин питав: „Что ж сменилося? – Знаки возглавья. А тот же ураган на всех путях“.

Європейський ідеал волі – право народу керувати державою, себто демократизм. Москвини розуміють демократію не як народоправство, а як „уравниловку“[574]. Європейський демократизм – це дати можливість нижчим піднестися власними зусиллями вище, зрівнятися з вищими. Московський же „демократизм“ – це намагання нижчих примусово стягнути донизу вищих. Стягнути всіх до рівня голоти. І не лише матеріально, а й культурно.

Заздрість невдахи, нездатність власними силами піднестися, садистична насолода скидати вищих донизу притаманні всім москвинам: і неписьменним мужикам, і вченим професорам. Це приводить до вихваляння убозтва, далі – логічно – вихваляння каліцтва фізичного і духовного. Європейський моральний кодекс обов’язку, честі засуджує всілякий злочин, всіляке неробство. Москвини, навпаки, вважають злочинців „несчастненькими“. Радісно цілують сифілітичного брудного жебрака[575]. Московська література „возлагала венок на вшивую голову мужика“[576]. Садовила на трон „торжествующую свинью“, якій надавала право судити здорових, їм та свиня присуджувала відтинати язики або чистити нужники“[577]. Московська „уравниловка“, вихваляння убозтва (матеріального й духовного) це – „засудження європейського ідеалу праці генія, втіленої у Міланському соборі, в Київській Св. Софії, у Паризькій Нотр-Дам, у творах Данте, Байрона, що їхньої геніальности не можуть стерпіти виховані на „камаринском мужике“ та на міських „частушках“ московські будівничі „нової“ імперії“[578]. Найліпший знавець московської душі ще півсторіччя перед 1917 роком писав: „...о том подлом рабе, о том подлом лакее, который первый взмостится на лестницу с ножницами в руках и раздерет божественный лик великого идеала во имя равенства, зависти и пищеварения“[579]. В ім’я того ідеалу, що його проголосила вся московська національна еліта, від монархістів-слов’янолюбів, через лібералів-вольтерьянців, дворян-народників до соціалістів-більшовиків включно. Московська „уравниловка“ (однаковість усіх) спричинила ще й те, що й московський мужик, і московський аристократ (той же граф Л. Толстой) вважають всяке вивищен-

ня – матеріальне, культурне, духовне – особи над юрбою за неспокутну провину. Л. Толстой підкреслює, що інтелігенція не потрібна народові, що вона паразитична, обдурює і визискує народ. Проти піднесення особистості над юрбою пишуть Г. Успенський, М. Златоврацький та інші.

Москвин відкидає також особисту чесність і відверто говорить, що вона є порожньою балаканиною, смішною вигадкою[580]. „Трудно человеку знать: что грешно, а что нет. Тайна тут превосходящая ум человеческий“,– каже один з героїв Ф. Достоєвського. Людина мусить бути чесною? – Чому? – дивується москвин[581]. Він не знає „гибельного различия между твоим и моим“,– свідчить Ю. Самарін. Цих „чому“ москвин не знає, бо не має моральних засад, створених самим народом. Ті засади творила влада і накидала їх силоміць. А накинене ззовні народ викидав на смітник за першої ж можливості. „У нас, москвинів, нема почуття обов'язку, бо ж звідки міг він узятися“,– каже Ф. Достоєвський[582]. „Примітивізм цілого суспільства, ідеалу нації, придавленість одиниці, нерозвиненість автономної моралі і правного почуття, необмежений культ маси – ось та генеральна ідея, що зробила з московського народу народ рабів, орду, нездатну до відпору ніякій волі згори... Масу, що протиставляє активності – хаос, людській енергії – енергію натури, організації – палку, приматові розуму і волі – покору й інстинкт, зложеності форм – московську безформність у всім, як в суспільнім, так і в товариськім житті. Під впливом цієї генеральної ідеї та установ, з яких вона зродилася, постав і своєрідний московський ідеал свободи, рівності і демократії... Західний ідеал свободи – це право впливати на державну машину, яка нічого не сміє зробити без волі одиниці. Ідеал московської свободи – зрівняння всіх, що виносяться над товпою; зрівняння, осягнуте хоч би і ціною політичного рабства. Ідеал свободи вироджується тут в найбільш вульгарний ідеал рівності. Москалі знають демократію не в сенсі народовластя, але (як казав Данілевський) в сенсі рівності, або ліпше сказати, егалітарності. На заході рівність – це оправдане стремління стати сильнішим, працею зрівнятися з тими, що стоять вище. В Росії – це стремління слабих стягнути сильних вділ, зрівняти їх із собою, а не себе з ними“[583].

Московщина вхопилася марксизму власне тому, що він заперечував велику вагу і роль в історії великих особистостей. І „демократична“ Московщина нищить у СРСР особистість у творчості, замінюючи її на гуртову. Гурти („бригади“) виконують визначені владою завдання не лише на колгоспних полях і стайнях, а й у літературі, мистецтві, науці.

Європейську творчість: літературу, мистецтво, науку, взагалі культуру Московщина ненавидить саме тому, що та ставить високо особистість, прославляє боротьбу особи за ідеали, цілковито протилежні ідеалам московським. З усіх московських письменників – і буржуазних, і монархістів, і сіромашних соціалістів – немає жодного, хто не мав би за найгірше нещастя Московщини всебічний розвиток особистості. Один з них пише: „Візантійський ідеал є тим добрий, що не має в собі того перебільшеного ідеалу особистості, що його запровадив у життя німецький феодалізм. Тому добрий, що не має великої особистої самопошани, яка дісталася до буржуазії шляхом заздрості, яка викликала в Європі демократичну революцію; яка породила всі ті фрази про необмеженість прав особи; яка пізніше поширилася навіть і серед нижчих верств європейського суспільства, роблячи з усякого наймита та шевця скалічену нервовим почуттям особистої гідности людину“[584].

Московський письменник М. Шивірєв відкрито ставив крапки над „і“: „Зміст, суть минулої історії московського народу і завдання майбутнього є у приниженні особистості“[585]. Цей монархічний заповіт виконує і „демократія“ СРСР.

Московські націоналісти (т. зв. слов'янолюби) XIX ст. ставили „единомыслие“ за найвище досягнення культури. В їхніх устах духовна деспотія і рабство не здаються дивиною. Але ж у Московщині були ще й т. зв. „западники“, які проголошували європейські ідеї, а чільною з них є власне свобода особистої думки. І, не зважаючи на це, „западники“ були за оте „единомыслие“. Як пояснити це поєднання цілковито протилежних ідей? Дуже просто. Європейські ідеї для „западников“ були лише димовою завісою, за якою ховалася їхня жадоба захопити імперську владу і накинути поліційною силою московську національну догму. Монархічна Московщина змогла запровадити те „единомыслие“ лише частково. „Демократична“ запровадила його в СРСР цілковито. Раніше (за Т. Шевченком) все мовчало, бо благоденствувало, а по 1917 році – все хвалить. С. Нєчаєв у своїй відозві писав, що найгіршим ворогом революціонерів і революції є вільне друковане слово. Він вимагав примусити мовчати всіх інакодумних письменників та публіцистів. Його учні в СРСР примусили всіх письменників не мовчати, а хвалити те, що вони ненавидять. Московська засада „единомыслия“ заперечувала засаду демократичного голосування, бо передумовою його є право особи мати власну думку. Запровадити „единомыслие“ може лише „самодержавие“ (деспотія). Так засада „самодержавия“ стала законом не лише монархічної Московщини, а й „демократич-

ної", що до 1917 р. волала: „Геть самодержавство", а захопивши владу, запровадила таке „самодержавие", що йому позаздрили в пеклі Іван IV, Петро I, Микола I. Сила національних традицій – непереможна.

Як ми вже згадували, московська провідна верства складалася з мішанини прамосквинів (угро-фіннів) із змосковщеними нащадками українців, татар, німців. Українська духовність – цілковито протилежна фінно-татарсько-німецькій, і тому змішання тих протилежностей дало покруч, що хитався від одної крайності до іншої, без душевної гармонії, хаотичний, без старих засад, із саламахою засвоєних ідей в голові, з безбожністю і аморальністю в душі. Створився незнаний в інших народів дивогляд – „русская интеллигенция", що його європейському розумові несила збагнути, наприклад, протилежність не між окремими особами, а в тій самій особі. Скажімо, граф у мужицьких лаптях проповідує „непротивление злу", а з власною дружиною живе, як пес з котом; „кающийся дворянин", ліберал-вольтерьянець власноручно катує своїх кріпаків. Власник кількох тисяч кріпаків – переконаний соціаліст, демократ. Князь – теоретик анархізму. Мільйонер дає тисячі рублів на соціалістичну революцію. Деспот і душегуб проповідує любов і милосердя. Власники кріпаків стають соціалістичними провідниками. Раби, а мріють панувати в усьому світі. Самоопльовування поруч з пихою. І так без кінця-краю.

Що таке московська інтелігенція? Самі москвини відповідають: „народническое мракобесие" (М. Бердяєв), „сектантское изуверство", „героическое ханжество" (М. Булгаков), „убожество правосознания" (А. Кістяковський), „бездонное легкомыслие" (П. Струве), інші кажуть: „сонмище больных", „человекоподобное чудовище", „краснокожие либералы", „готентотская мораль", „хулиганское насилие" і т. п.[586]. „Московська інтелігенція – це якесь цілковито своєрідне, духовно-соціальне створіння, вона відчуває свою безґрунтовність і безладність" (М. Бердяєв). „Глибока неврівноваженість, здатність кидатися від однієї крайності до протилежної – це питомі властивості московської вдачі" (М. Трубєцкой). „Ми, москвини, ставимося якось байдуже і до добра, і до зла, і до правди, і до брехні" (П. Чаадаєв). „Брехня і фальш у всьому нашому московському житті" (Ф. Достоєвський); „мусимо визнати, що наше громадське життя є дуже сумне. Брак громадського, критичного осуду, байдужість до всякого обов'язку, до справедливості, до правди. Цинічне презирство до людської гідності, до нової думки – все це викликає розпуку. І мав же я нещастя народитися в Московщині"

(О. Пушкін). Московський патріот пише про свою Московщину: „Блажен, кто раздробит о камень твоих, Блудница, чад. Блажен тебя разящий лук Господнего святого мщенья“ (І. Бунін). Але інший кричить: „Россия, Россия, Россия – мессия грядущего дня“ (А. Бєлий). Інший каже: „Мы обернемся к вам (європейцям.– ***П. Ш.***) своею азиатской рожей!“ І далі: „Миллионы – вас. Нас – тьмы, и тьмы, и тьмы. Попробуйте, сразитесь с нами! Да, скифы – мы! Да, азиаты – мы, с раскосыми и жадными очами“ (О. Блок). „Сплошного зла стоит твердыня. Царит бессмысленная ложь“ (І. Аксаков). „Вся жизнь наша крутится около чина и кнута“ (П. Чаадаєв). „Национальные черты московского человека – это произвол и раболепствие“ (В. Соловйов). Про книжку, яка оповідає про московське життя, московський міністр сказав: „Вона тим шкідлива, що кожне слово в ній – правда“.

У такій мішанині і здоровий розум може не витримати. А що може зробити нещасний покруч – московський інтелігент? Хіба впитися до безтями. І справді, вони спивалися на цілковитих пияків. У Московщині існували т. зв. „лишние люди“ – інтелігенти, часом з університетською освітою, які розуміли жах московського життя, але не мали духовної сили боротися і спивалися, падали на дно суспільства, ставали „босяками“. Самі москвини кажуть, що „большевизм“ – це зібрані лінзою в один палючий промінь споконвічні московські духовність і світогляд. Духовність народу віддзеркалює національна література. І справді, в московській літературі до 1917 року бачимо чимало „більшовиків“. Наприклад, Марк Волохов у романі „Обрив“ І. Гончарова, Антіп Бурдовскій у романі „Ідіот“ Ф. Достоєвського, Петро Верховенський у „Бєсах“. Базаров у романі І. Тургенєва вважав усі людські ідеали нісенітницею, не визнавав жодного морального закону ні в самому собі, ні поза собою. Вважав непотрібним обмежувати себе будь-чим. Л. Толстой вважав науку „порождением праздного любопытства“, а любов до батьківщини назвав „нечто отвратительное и жалкое“. Він писав: „Капіталістичний лад треба знищити, замінюючи його на соціалістичний. Національний сепаратизм треба знищити, замінюючи його космополітизмом. Всілякі релігійні забобони треба знищити, замінюючи їх на розумову свідомість“[587]. Казав, що Венера Мілоська викликає у нього огиду, а квартет Бетховена – заворот голови. Московщина вживала всіх можливих заходів, не шкодувала коштів, щоб Л. Толстому дали Нобелівську нагороду. Шведи не дали. Д. Пісарєв стверджував, що чоботи вартісніші за твори В. Шекспіра.

Московські „нігілісти“ 1860-х років створили свій, вкрай примітивний, простацький стиль. У ньому повно жовчі, нахабних наклепів, перекручування фактів, злоби, безсоромної брехні. Цей стиль став традиційним для московських соціалістів. Він притаманний В. Ленінові. В СРСР він панує не лише в часописах та журналах, а й у науковій літературі, в офіційних документах. У московській белетристиці найліпшим (бо найправдивішим) твором про єство більшовизму є роман Ф. Достоєвського „Бєси“. Тому-то москвини не перевидають, приховують цей роман. Московський Художній Театр хотів був поставити 1912 року інсценізацію „Бєсів“. Дізнавшись про це, М. Горький та А. Луначарський вчинили великий протест, і „Бєсів“ не поставили. І в СРСР „Бєси“ фактично заборонені.

Психологія вчить, що люди й народ, які відчувають свою неповноцінність, вживають єдино можливого їм способу себе підбадьорити – перехвалки. Московські слов'янофіли написали цілу купу книжок, що можуть бути джерельним матеріалом лікареві розумових хвороб. Перекажемо коротенько їхні марення. Першим є вигадка, ніби Західна Європа духовно зогнила, ставши на шлях лібералізму та індустріалізації, засудила себе на смерть, бо той шлях, мовляв, веде до занедбання всього містичного, трансцедентного в європейській культурі, до знищення стабільних громадських та державних установ і форм. Друга химера – про московський „народ-богоносец“. Про себе вони пишуть, що московський народ не визнає основної ідеї приватної власності, бо ця ідея – антихристиянська і є головною причиною боротьби – ненависті поміж людьми. Мовляв, ми, москвини, вже на світанку нашої історії заснували свою общину. В ній усі люди мають однакові права, все майно належить всім і кожному з общинників, немає диявольської заздрості, всі справи розв'язує сама община за згодою всіх, там згода і любов. Хіба не християнський ідеал царства Божого на землі? Жодний народ у світі не має й натяку на таку ідеальну інституцію, а ми, москвини, маємо її тисячу років. Наш московський народ не визнає і права окремої людини на своє незалежне від громади особисте життя. Не визнає, що є окрема людина, окрема особа, а лише мала комаха, що згине, нічого не може зробити сама без упорядкованої громади. А упорядкованою вона може стати лише тоді, коли має сильного вождя, щоб його накази виконували беззастережно. І ми, москвини, від початків нашої історії маємо сильних царів-самовладців, вони не допустили, щоби ліберальні шашелі підточували нашу державу. Ті шашелі вже підточили всі європейські держави, і їхній упадок – це справа лише часу

(москвини, що були в Європі у XVII–XIX ст. жахалися, бачучи там „сваволю“, себто свободу. Вони ніяк не могли зрозуміти: чому та „сваволя“ ще не завалила європейські держави – В. Ключевський). Ми, москвини, розуміємо велику правду, якої не розуміють європейці: особа – ніщо, а держава з царем-усевладцем – все.

Наш московський народ глибоко вірить, що єдність думки створює й єдність дії. В єдності всієї нації лежить запорука її могутності, а відтак багатство та щастя. Заради цього єдність думки треба підтримувати всіма способами, навіть і примусом. Треба без милосердя нищити тих, хто єдність думки руйнує. Сам Христос учив про потребу єдності духу, отже й думки. І наш народ цю єдність має. А чи має її якийсь інший народ?

Московський народ не себелюб. Московська душа любить не лише свій народ, а й усі народи світу. Ту „любов“ сконкретизував П. Зубов у XVII ст., а його духовні діти СРСР здійснюють у XX ст. Москвини покидали свою Московщину і розселювалися по всій імперії, і всюди почувалися, як удома. А це свідчить, що московський „человек“ є „общечеловек“, людина світова. Отже, повести до „общечеловеческой“ мети може лише народ московський. І він здатний охоче проливати власну кров, щоби повести весь світ до світової мети, до вселюдського щастя, бо сам Бог таке наказав, наклав на московський народ місію привести людство до царства Божого на землі.

Одначе, часом московське шило вилазить з „общечеловеческого“ мішка. Ф. Достоєвський свідчить: „Вселюдськість є національною рисою москвина“. Отже, всі люди в світі мусять стати москвинами. Питання лише – як це зробити. „Після Ізраїлю і Візантії московський народ був третім народом, обраним Богом на рятівника людства. І це самозрозуміло, бо ж московський народ за своєю вдачею не знає насильства, отже народ, що нікому не зробив кривди. Московський народ виявив виняткову серед інших народів здатність без насильства будувати громадський та державний лад. Жодний інший народ такої здатності не виявив. І в усьому світі тільки народ московський має справедливі розв’язання всіх суспільних, господарських, політичних і культурних справ“[588].

„Хтось порівняв Московщину з Янусом. Це порівнання – помилкове. Янус бо мав два обличчя, а Московщина має їх далеко більше. Інші народи творили лише по одній інтернаціональній доктрині. Московщина створила їх цілу купу. Спершу створила „правдиве християнство“. Згодом – „правдиве слов’янство“. Потім – „правдивий соціалізм“. Це були московські

„інтернаціональні“ доктрини, але на кожній – як залізом вирізьблене – стояло: Правдиве Християнство – це Я. Правдиве Слов'янство – це Я. Правдивий Соціалізм – це Я“[589].

Навіть далекий французький історік це побачив і записав: „Учора Московщина казала нам: „Я є справжнє християнство“. Завтра скаже вона нам: „Я є справжній соціалізм“[590]. Це сказано сто років тому. І „демократична“ Московщина не лише сказала, а й убила в СРСР мільйони тих, хто спробував сумніватися в московській „правді“. Мріє вбити ще більше мільйонів поза СРСР. Всі москвини всіх політичних напрямів мріяли (і мріють) знищити „гнилую“ Європу[591].

У всіх писаннях К. Маркса не знайти й натяку на якусь мораль. Він розглядає людину як бездушну тварину, все її життя пояснює спростаченою фізіологією. Марксові теорії не можна назвати нелюдськими, вони – протилюдські (антигуманні). Тому-то москвини і захопилися марксизмом. С. Нєчаєв написав „Катехізис революціонера“ такий дико звірячий, що навіть К. Маркс ним гидився. В. Ленін вихваляв той „Катехізис“ і здійснював його.

С. Нєчаєв, підозрюючи в зраді члена таємного революційного товариства Іванова, заманив його до себе і власноручно задушив лише за недоведену підозру. Революціонер XIX ст. П. Ткачов учив, що подружня любов та вірність є найдурнішою нісенітницею, вигаданою середньовічними фарисеями. Улюблений московський „поет революції“ В. Маяковський закликав нищити геть усе, палити світової слави твори, висаджувати динамітом музеї, вбивати навіть власних батьків, поливши їх бензином і запаливши, щоби горіли, як смолоскипи на святі революції[592].

М. Бакунін (1814–1876 рр.) був не простим пропагатором нищення, натхненним апостолом нищення, пророком царства руїни, царства сатани. Тому-то він і мав Сатану (з великої літери) за свого бога. Він учив: „Страсть к разрушению есть творческая страсть“. Ніякий людський розум не збагне такої потворної логіки. С. Нєчаєв був політичний бузувір, суспільний садист. Він не мав почуття міри і відкидав без балачок усе, що не узгоджувалося з його поглядами. Не довіряв нікому, навіть своїм найближчим приятелям, сам недоук, ненавидів інтелігенцію. Він був вузьколобий, хитрий деспот[593]. Сотні тисяч таких нечаївців стали по 1917 р. більшими і меншими можновладцями в СРСР, отож немає нічого дивного, що вигублено десятки мільйонів людей. С. Нєчаєв учив, що намовляти когось до революційної діяльності – марна трата часу. Не намовляти, а робити треба революціонерів: штовхати студентів на вчинки, за які

уряд вижене їх чи посадить до в'язниці. Це й зробить їх революціонерами. За війни 1941–1945 рр., знаючи, що німці стріляють чи вішають полоненого члена КПРС без слідства і суду, ЦК КПРС наказав 1941 р. прийняти до КП сотні тисяч людей без звичайних формальностей: цим новим комуністам до німецького полону йти не випадало. С. Нєчаєв учив, що найгірший боягуз буде битися, якщо опиниться в обставинах, за яких бійка є єдиним шляхом порятунку. Уряд СРСР посилав 1941 р. під німецький гарматний вогонь сотні тисяч неозброєних колишніх політичних в'язнів, підганяючи їх ззаду кулеметами енкаведистів. Самі комуністи в СРСР пишуть, що кожний член КПРС може підписатися під „Катехізисом" С. Нєчаєва, і що історія вже визнала його за ідейного батька більшовиків узагалі, чекістів зокрема[594]. Отже, запеклі сектанти М. Бакунін, С. Нєчаєв, П. Ткачов та інші моральні потвори не були винятками. Тою чи іншою мірою всі московські революціонери поділяли їхні погляди. Один з них пише про Софію Перовську та Ольгу Натансон: „Вони мали мало розуму, але аж забагато віри. Ту їхню віру, їхні погляди жодна довбня не виб'є з їхніх голів. Вони не мали жодного творчого розуму, але мали багато життєвого розуму задля щоденної революційної діяльности. Та понад усе непохитно, запекло вірили у свою правду"[595].

Чому ж у СРСР не поширюють „Катехізису" С. Нєчаєва? Бо він оголює більшовизм, скидає з нього пристойні шати гарних слів. Неперевершений крутій і дурисвіт В. Ленін здійснював „Катехізис" Нєчаєва, але під привабливими назвами. Психологи свідчать, що коли назвати найогиднішу річ привабливою назвою, люди охоче сприймуть її. І справді, Ленін ошукав мільйони людей, назвавши нову деспотичну московську націоналістичну імперію Союзом (а не імперією) радянських (а не кріпацьких) соціалістичних (а не колоніальних) республік (а не губерній). Московини не потребували вчитися у Н. Маккіавелі (1469–1527 рр.), бо ще перед його народженням робили те, що він радив. Наприклад, обіцяли більше, ніж противник, не маючи жодного наміру здійснювати обіцянки. Привласнювали чужі ідеї (хоч вони були протилежні московським), щоб, прикриваючись ними, одурити ворога. Обвинувачували противника в злочинах, що їх він ніколи не робив. Оббріхували, знеславлювали, очорнювали кого хотіли. Приховували за гарними назвами найпідліші вчинки. Виступали під різними личинами і т. д. і т. п.– і то всі московини упродовж усієї своєї історії. Все протиприродне – нежиттєздатне, а природне – сильне. Всі московські партії розлетілися після 1917 року, як порошинки від подуву вітру, бо

їхні (позичені в Європі) ідеї були протиприродні москвинам. Натомість Ленін збудував свою партію на природних москвинам засадах: деспотії, зосередженні влади, жорстокості, сліпому послухові і, насамперед, на запеклій вірі. Всілякі теорії – то лише задля обдурювання тих, хто за формою не бачив змісту. Більшовики-ленінці були насамперед московською націоналістичною партією духовно, справді кров від крові, кість від кості московського народу. Народ відчув спорідненість з більшовицькою партією, підтримав її душею, серцем, головою, руками і ногами. Підтримала вся нація від багатьох царських генералів та патріарха Алексєя Семанського до п'яничок, волоцюг, жебраків. Московська нація пішла за голосом національного інстинкту і врятувала свою імперію. Навіть ті генерали, які воювали проти радянської влади, пізніше визнали, що трагічно помилилися[596]. „Радянський державний апарат – це справді народний апарат. Наш московський народ сам його створив, і він виконує його волю“[597],– справді так. Адже й деспотичний лад у Московщині не царі накидали згори, він походив з глибочини московської народної душі. Невігласи твердять, ніби москвини і Московщина дуже змінилися по 1917 році: мовляв, загальна освіта, поширення культури, індустріалізація, знищено паразитичних дворян тощо. Сліпці не бачать, що всі зміни в СРСР – це зміни лише форм, а не змісту. Підсліпуваті не бачать, що залишилася незмінною МЕТА Московщини, на червоне перемальованої. Московщина живе за принципом „Мета виправдовує засоби“. Ця засада виявилася ломакою з двома кінцями: дуже допомогла збудувати імперію, а другий кінець може її зруйнувати. Як? Ця узаконена державою засада поширилася і на приватне життя. Звичним зразком московської провідної верстви став „шкурник“, „рвач“, кар'єрист, вислужник, що рідну маму продасть за свою вигоду. Підлий, зрадливий і понад усе – боягуз. Власний добробут цінує понад усе. Тип революціонера-борця, що жертвував життям у боротьбі за ідеї та ідеали, за народ, за соціалізм тощо – залишився лише в могилах, архівах, музеях і в літерарурі, імперська влада наказує митцям творити такі образи, хоч з них і глузують. Морально зогнила провідна верства не ризикуватиме нічим задля якихось теоретичних засад. Колись Московщина мала досить гарматного м'яса: немосквинів та дурніших москвинів. Роки 1941–1945 показали, що немосквини не будуть гарматним м'ясом у наступній війні. Дурніших москвинів теж поменшало, бо мільйони їх пристосувалися добре жити на посадах погоничів уярмлених народів.

Світова історія переконливо доводить, що дні держави, провідної верстви морально зогнилої, обчислені. Сучасний французький історик назвав свою книжку про СРСР „Велетень на глиняних ногах“[598]. Подібні міркування знаходимо і в окремих розумних москвинів: „Пасивність, нерухомість, тупа байдужість, але ніяк не християнський терпець, брак бажань, брак любові не лише до чогось далекого, високого, святого, а навіть до близького, до свого, до самого себе; взагалі брак усякої любові до будь-чого – ось наші, московські, справжні, найглибші, часом приховані почуття. Всі наші московські почуття походять з хаосу. Нахил до первісного, до плаского, до примітивного – ось наші смаки. Страх височини. Страх глибини. Боїмось всього багатогранного, складного. Нахил до всього недорозвиненого, механічного, відірваного. Нелюбов до органічного, до цілісного. Нелюбов до силогізму, якийсь страх і безпорадність перед ним, як це зауважив ще П. Чаадаєв. І вражаючий брак цікавості, ледарство думки, що так бентежило О. Пушкіна. І як наслідок цього всього – брак любові до культури. Адже культура, по-перше, складна, а ми любимо спрощене; а по-друге, культура – це любов до життя, а ми, москвини, є діти хаосу, себто смерті, отже, любити життя не можемо. Культура – складна, і культура – це лад, уклад. А ми ж, москвини, діти хаосу. Культура – це ієрархія цінностей, а ми любимо рівність хаосу і знати не хочемо жодної ієрархії. Культура – це світло, а наші звиклі до темного хаосу очі не витримують світла. Культура – це творчість, а ми, москвини, діти хаосу, здатні лише руйнувати. Культура – це краса, а нас вона ображає, як кожна неоднаковість. Краса – це світло життя, а нам, москвинам, вона видається грішною, і ми навіть боїмося її. Боїмося і тому ненавидимо. Навіщо нам краса? Що може вона сказати нашому розумові і серцю? Адже ми звикли споглядати не життя, що є красивим, а смерть, що є бридкою. Зрештою, культура – це правда, а ми, москвини, не хочемо її, бо боїмось її височини. Наша думка не підноситься вище низьких, невиразних, безладних пів-правд. Культура – це хист і дар Божий, а ми, москвини, не любимо Бога і не стерпимо хисту. Ми не стерпимо нічого, що підноситься понад пласку, тупу і мертву міру, пересічність. Та й узагалі ми, москвини, не можемо нічого любити. Ми можемо лише ненавидіти. Як же можемо ми розуміти культуру, що є сама Любов? Ми не розуміємо ладу, ладу ні в царині ідей, ані в царині суспільній. Ми ненавидимо всяку форму, бо ж хаос безформний, а ми, москвини, є діти хаосу. Всіляка форма – це життя і краса, а ми не любимо ані краси, ані життя. Ми, москвини, не знаємо

міри ніде, вся міра нам видається примусом, всілякий уклад – силуванням, всіляка влада сваволею. І справді, ми не розуміємо ні сутності влади, ні змісту волі, свободи, і тому „душа душі“ нашої є щось дикунське, звіряче. А по суті ми ставимося з презирством до самої праці, до героїзму, до слави. Чи ж не казав Ф. Достоєвський, що найспокусливішим нам є право на безчестя?“[599]. Чи ж не вірити цьому московському патріотові, що з таким душевним болем журиться своїм народом?

Мужик І. Болотніков, козак Є. Пугачов, голодранець С. Разін, інтелігенти, ліберали, соціалісти В. Бєлінський, М. Чернишевський, П. Зайчевський, монархісти В. Соловйов, К. Леонтьєв, поміщики М. Бакунін, О. Герцен, дворяни С. Нєчаєв, В. Ленін, генерали О. Аракчеєв, Г. Потьомкін, аристократи князь П. Кропоткін, граф Л. Толстой, царь Олексій, Іван IV, імператори Петро I, Микола I, патріархи Іоким, Олексій – всі стани, від імператора до голодранця, у всіх століттях завжди здійснювали той самий „більшовизм“, що міняючи свої назви, лишався незмінною національною вірою московської нації. Держава, церква, уряд, інтелігенція, багачі, голота – єдність у національних ідеалах вражає. Безоглядне панування вищого стану над мільйонами рабів: бояр за царів, дворян за імператорів, голодранців за диктаторів. Спалення єретичних книжок за патріарха Фотія – XVI ст., царя Олексія – XVII ст., за деспотичного імператора Петра I – XVIII ст., ліберального імператора Олександра II – XIX ст., за соціалістичних диктаторів XX ст. Нищення чужих скарбів культури за Андрія Боголюбського (київських церков 1169 р.), за Катерини II (стародавніх храмів у Криму 1783 р.), за Миколи II (українських бароккових церков 1900 р.), за В. Леніна (київських та інших церков, музеїв), за М. Хрущова (українських книгозбірень, архівів, української мови) – така історична тяглість московської „побожності“ і „культури“. Безбожницькі, блюзнірські оргії опричників за Івана IV у XVII ст., „всесвятейшого, всепьянейшего Собора“ за Петра I у XVIII ст., „радения“ аристократії за Олександра I та безбожництво інтелігенції за Олександра III у XIX ст., блюзнірські оргії студентів-богословів за Миколи II і комсомольців за В. Леніна у XX ст.– тяглість традицій подиву гідна. Соціалістичні відозви до народу І. Болотнікова 1611 р., Петра I – 1709 р., Є. Пугачова – 1773 р., П. Зайчевського – 1869 р., а далі вже десятки інших. Каторжні работи на каналах за Івана IV, за Петра I, за Микити I – всі руками поневолених народів.

Боярські кріпацькі фабрики XVII ст., кріпацькі – Петра I у XVIII ст., і кріпацькі – В. Леніна у XX ст. Масове, криваве

закріпачення вільних селян до общин у XVII ст., до дворянських маєтків у XVIII ст., до колгоспів у XX ст. Три чверті державного кошторису на озброєння: за Івана IV, за Петра I, за Катерини II, за Миколи I, за Йосифа I, за Микити I. Державні системи доносів на висоті патріотичного обов'язку: „сказатели" у XV ст., „фискалы" у XVIII ст., „исправники" у XIX ст., „сексоти" у XX ст. Державна і громадська пошана до катівського фаху, як рятівника трону у XVIII ст., „государственности" у XIX ст., „социалистического отечества" у XX ст. Постійна, щораз більша розбудова в'язниць, каторги: за царів, за імператорів, за диктаторів. Преторіанські збройні частини для охорони влади: стрільці та опричники за царів, дворянська гвардія та „охранка" за імператорів, компартія та НКВД за диктаторів. Панівна каста: боярство XV–XVII ст., дворянство XVIII–XIX ст., босяцтво XX ст. Священики – таємні донощики поліції: церковний обов'язок виказувати підозрілих за царів, уневажнення таємниці сповіді за імператорів, чекісти в рясах за диктаторів. Глава церкви – вірний слуга уряду: патріарх Іоким – XVII ст., обер-прокурор Синоду К. Побєдоносцев – XIX ст., патріарх Алексєй Семанський XX ст. Зарозуміла варварська пиха, ненависть до немосквинів, ненависть до всього європейського: старовірів – XVII ст., слов'янофілів – XIX ст., більшовиків – XX ст. Звеличення хама, душегуба в XVI–XVIII ст., „униженных и оскорбленных" у XIX ст., „социально близких" у XX ст.

Повсякчасна небезпека від уярмлених немосквинів для імперії. А понад усе за всіх століть, у всіх станах – стихійна ненависть до всього високого, красивого, індивідуального. Закорінені глибоко в душі і з молоком матері передавані з покоління в покоління кличі: „Покоряйтеся языци, ибо с нами Бог" – московської церкви; „Народ-богоносец, мессия мира" – московської інтелігенції; „Всемирная революция" – московського народу.

І. Болотніков, С. Разін, С. Нєчаєв, В. Ленін. Селянин, голодранець, дворянин. XVII ст., XVIII ст., XX ст. Викиньте імена, дати, назви з історії будь-якого століття Московщини, і читач не вгадає: про яке саме століття читає. Десятками тисяч самих подібних фактів без пояснень можна заповнити велику книгозбірню. А поки її не матимемо, доти Московщина зможе поширювати москволюбство, цю найсильнішу свою зброю.

XIX. ІНОЗЕМЦІ ПРО МОСКОВСТВО

Москвини ще не є людьми.

Ю. Міхелет

Хто хоче укоротити своє життя, хай їде до Московщини.

Д. Флетчер

Все життя Московщини просякнуте брехнею.

А. де Кюстін

Цілковито не пускати до себе іноземців Московщина не могла, бо потребувала їхньої допомоги. Чимало чужинців приїздило і жило в Московщині. Повернувшись додому, вони описали свої враження і видали їх книжками. Ці книжки Московщина нищила всіма способами. Наприклад, вимагала 1591 р. від англійського уряду знищити книжку Д. Флетчера, а по відмові скуповувала і палила. Те саме вимагала 1717 р. від австрійського уряду щодо книжки Ю. Корба і так само скуповувала її і палила. Московщина підкупила 1800 р. друкаря і зцензурувала книжку К. де Рульєра. Наполеон вчасно про це довідався і наказав знищити цензуровану, а надрукувати справжню. Завоювавши 1833 р. Крим, Московщина попалила всі, що їх могла захопити, татарські архіви та книжки. Року 1862 Московщина скуповувала і нищила книжку К. Делямара, бо в ній на карті слов'янських народів Україна зазначена як окрема держава від Карпат по Кавказ. Катерина II заплатила французькому письменникові Вольтерові 25 тисяч золотих рублів, щоб він написав історію московської імперії у прихильному до Московщини дусі. Микола І видав кілька десятків тисяч рублів, щоб запобігти невигідному Московщині впливу книжки А. де Кюстіна. До 1914 року кілька великих паризьких часописів одержували щороку тисячі рублів хабара, щоб не писали критично про Московщину. По 1917 році „демократична" Московщина поновила той хабар. Під час війни 1939–1945 рр. москвини-емігранти та москволюби викрали з чужоземних книгозбірень тисячі невгодних Московщині книжок.

Після 1917 року, а надто після 1945-го Московщина засилає в чужоземні університети щороку тисячі книжок, написаних

підкупленими чужинцями. З них – 90 % на тему могутності, сили Московщини – імперії.

США, Англія, Франція, Італія, Німеччина та й усі держави ніколи не зачиняли і не зачиняють своїх кордонів чужинцям. Навпаки, охоче показують їм свою силу і культуру. Мільйони іноземців щороку відвідують ті країни, безперешкодно ходять, їздять скрізь за своєю вподобою, без жодних заборон, дозволів, таємних підглядачів за плечима. Московщина єдина в усьому світі понад 500 років боїться пускати до себе іноземців, а коли й пустить, то слідкує за кожним їхнім кроком, боїться, щоб світ не дізнався, що сила і могутність московської імперії є міф. Адже сам той міф становить московську силу, знищити його – позбутися московської зброї – „шостої колони“ москволюбів в інших країнах, зокрема й в Україні. Ось чому свідчення чужинців про Московщину упродовж її історії набувають ваги.

Московщина видала повну збірку писань К. Маркса та сфальшувала навіть свого пророка і божка, не помістивши його творів про Московщину (борючись з московським загарбництвом, Румунія видала 1964 року збірку протимосковських творів К. Маркса). Скажімо, не надрукувала його розвідки „Enthulungen uber die Geschichte der Diplomatie des 18 Jahrhunderts“, що її надрукував Лондонський часопис „Free Press“ 1858 року, а Марксова дочка Елеонора перевидала 1889 р. окремою книжечкою. Там К. Маркс писав: „У кривавому болоті московського рабства, а не в суворій славі норманської доби стоїть колиска Московщини. Змінивши імена та дати, побачимо, що політика Івана III і політика теперішньої московської імперії є не лише подібною, а й тотожною“. Далі Маркс ганить ту політику: „Політика Івана I була тотожна політиці Івана III, Петра I і теперішній. Єдина різниця, що попередники Петра I боролися проти обмеження могутності Московщини, а Петро I намагався досягнути безмежної могутності. Московщина породжена і вихована в огидній і жалюгідній школі монгольського рабства. Сильною вона стала лише тому, що в майстерності рабства стала неперевершеною. Навіть і тому, коли Московщина стала незалежною, вона й далі залишилася країною рабів. Петро I поєднав політичну хитрість монгольського раба з пихою монгольського володаря, що йому Чингіс-хан заповів здобути світ“.

Трохи раніше (1853 р.) К. Маркс писав так: „Життєві інтереси зроблять Великобританію найповажнішим і незламним противником Московщини та її загарбницьких планів. Можна припускати, що цю роздуту потвору спинять європейці, бо вона вже просунулася на шляху до світового панування. На Албанському

узбережжі вона вже стоїть у самому осередку Адріатики. Виглядає, що кордони московської імперії простягнуться від Данціга (а може і Штеттіна) до Трієста. А оскільки завоювання йде за завоюванням, то можна вважати за можливе, що завоювання Московщиною Туреччини буде лише вступом до завоювання Угорщини, Прусії, Галичини і остаточним здійсненням Панслов'янської імперії. Припинити московський завойовничий порив є вимогою часу. У цьому збігаються інтереси світової демократії з інтересами Великобританії"[600]. І в іншому місці: „Московська політика – незмінна. Московські способи, тактика мінялися і мінятимуться, але провідна зірка московської політики – підбити світ і панувати в ньому – є і буде незмінною. Московський панславізм – це лише одна з форм московського загарбництва. Метою московського панславізму є не свобода та незалежність слов'янських народів, а знищення всього того, що створила Європа за тисячі років своєї культурної праці. Московський ведмідь загарбуватиме доти, доки знає, що європейські звірі не здатні вчинити опір. Московщина покладається не так на свою власну силу, як на боягузтво європейців. Вона залякує Європу і ставить їй якомога більші вимоги, щоб мати потім чим поступитися і тим показати свою поступливість, миролюбність"[601].

Не меншим пророком виявився і Наполеон: „Свобода матиме на московський народ такий вплив, як міцне вино на людину, що не звикла до нього. Коли якийсь новий Пугачов з університетською освітою стане на чолі незадоволених, коли московський народ вчинить революцію, то ... мені бракує слів сказати вам, яке тоді пекло буде там. Москвини не лише найжорстокіші дикуни, але й найпідліші, бо не мають жодного уявлення про мораль. Європейці вшанують моє ім'я тоді, коли Московщина загарбає Європу"[602]. Розумів Московщину і лорд Г. Палмерстон який 100 років тому говорив: „Політикою і практикою Московщини завжди було і є поширення меж московської імперії, наскільки це дозволяла слабкість чи нерішучість її сусідів. Але вона завжди втримувалася від загарбництва, зустрівши твердий опір сусідів. Та втримувалася лише до часу, коли той опір слабшав".

Польський король Зігмунд II писав 1569 р. до британської королеви Єлизавети I: „Московщина щороку зростає на силі, а вона є запеклим ворогом всякої свободи. Ми знаємо, що Ваша Величність цілковито не знають звірячості та деспотії московського царя. Ми сусіди Московщини і тому знаємо і розуміємо її краще, ніж інші королі. І ми застерігаємо Вас та інші євро-

пейські народи не жертвувати Вашою гідністю, Вашою свободою, Вашим власним і Ваших людей життям, а поборювати дикунський московський народ“.

Фрідріх Великий у своєму „політичному заповіті“ писав 1768 року: „Справді божевіллям є те, що короткозора Європа допомагає розбудовувати силу Московщини, яка мріє зруйнувати Європу“.

Попереджував Європу і намагався заснувати союз європейських держав проти Московщини і гетьман Пилип Орлик (1672–1742 рр.) та його син Григір. Тепер Європа платить за свою сліпоту.

Німець Г. фон Штаден перебував на московській службі (опричником). Повернувшись додому 1575 р., він описав ту опричнину. Його свідчення не наводимо, бо тодішня опричнина – достеменна, аж до дрібниць, фотографія теперішнього НКВД, що її всі знають[603].

Антіохійський патріарх Макарій III був 1654–1956 рр. у Москві. З ним перебував його писар Павло Алепський. Його опис московського життя XVII ст.– це опис теперішнього життя СРСР, наведемо лише кілька його спостережень: „Дякую Тобі Боже, що ми знову у Країні Козаків. Два роки, що ми прожили в Московщині, наші уста були замкнені на колодку, наш розум у в'язниці. У тій країні ніхто не може почувати себе бодай трішечки вільним. Ми там забули, що таке радість та сміх. За кожним нашим кроком слідкували москвини“[604].

Учений хорват Ю. Кржанич, переконаний москволюб, поїхав 1559 р. до Москви проповідувати свою ідею всеслов'янської держави на чолі з московським царем. Повернувшись через 15 років додому, він написав книжку, в якій називає москвинів дурними, забобонними, дикунами, жахливо брудними: посуду ніколи не миють; у хаті можна задихнутися від смороду і втратити половину крові від блощиць. Пише, що москвини і московки пияки, брехуни, ошуканці, підступні, жорстокі, ледачі, без примусу не зроблять нічого навіть собі. Хабарництво та сваволя начальників не має меж. Священики малописьменні і такі самі дикі, як і мужики. Книжок ніхто не має жодних. Каже, що навіть татари чи турки значно культурніші за москвинів[605].

Англійський посол Д. Флетчер жив кілька років (від 1580 р.) у Москві. Ось дещо з його спогадів: у Московщині все (включно з людським життям) є приватною власністю царя. Цар відбирає в підданих майно і життя, коли лише забажає, без жодних пояснень. Губернатори провінцій не одержують усталеної державної платні, а на своє утримання самі збирають з місцевої люд-

ності. А що кожний московин має невситиму жадобу розбагатіти, то губернатори деруть з підлеглої їм людності все, що зможуть. Оскаржити їх неможливо, бо вони є і суддями. Коли губернатор чи інший урядовець награбує надто багато майна, то цар наказує відрубати йому голову ніби за зловживання, але награбованого не повертає потерпілим, а кладе до своєї кишені. Московщина має ще інший спосіб законного грабунку – закон, за яким половина майна злочинця одержує той, хто викаже його владі. Ніяких свідчень, ніяких доказів не вимагається, вистачає самого виказу. Охочих одержати половину майна ніколи не бракувало. Коли бракує злочинів, то їх вигадують. Ув'язнюють невинну людину і вимагають від неї – за ціну звільнення – посвідчити проти вказаної людини. Ув'язнений охоче це робить, бо московини не мають навіть уявлення про якесь там сумління, мораль чи справедливість. Цей спосіб вигідніший урядові, бо не треба віддавати донощикові половину майна жертви... Серед найвищих і найнижчих панує неймовірно дике пияцтво, безсоромне, не стримане нічим хабарництво, загальна розпуста, доноси, лакузтво нижчих і пиха вищих. Ошуканство на кожному кроці, крадіжки державного і приватного майна – щоденне явище. Жахливий бруд, сморід навіть в аристократичних домах з мільйонами тарганів та блощиць. Інакшого життя московини не знають і не вірять, що в Європі інакше. Навпаки, вірять, що у них найліпше, ніж будь-де. Не вірять, бо уряд не дозволяє нікому їздити до Європи, тримає кордон замкненим, а за спробу самовільно виїхати карає смертю і відбирає все майно в усіх родичів того, хто виїхав"[606]. Як уже згадувалося, Московщина вимагала від Англії знищити книжку Д. Флетчера. Професор Московського університету українець О. Бодянський якимось чудом видав її 1840 року московською мовою. Монархічна Московщина вигнала його з університету. „Демократична" Московщина за таке розстрілює.

Англієць А. Енкінсон, що відвідав 1557 р. Московщину, згадував: „Усі московські церкви переповнені іконами. До них люди б'ють поклони так, що набивають великі гулі на чолах". Австрійський посол у Москві 1654 р. писав: „Розмови московської аристократії ниці, простацькі, гидкі культурній людині. Головна тема їхніх розмов та гумору – це очорнювання інших, плітки та обмови і дикунська похвальба. Брешуть московини з неймовірною безсоромністю та нахабством: анітрохи не зашаріються, коли зловите їх на брехні. В переговорах з чужинцями московські міністри вживають всіляких можливих і неможливих способів, щоб обдурити їх. Всім відомі факти вони

безсоромно перекручують. Московські торгівці та ремісники неймовірно нечесні. Злодіїв та шахраїв повно на кожній вулиці в Москві, і вони ходять безкарно“[607]. Сто років пізніше інший австрійський посол повторював те саме, а також, що „Вся московська нація є в найгіршому рабстві. Всі і кожний, без різниці стану, разом з міністрами, є рабами. Найвищі вельможі підписують свої листи до царя „твой холоп и раб Ивашка или Петрушка“ і т. п. Якщо хтось підписав би Іван чи Петро, то втратив би життя. Московини переконані, що вся їхня країна з усіма багатствами і з усіма людьми є приватною власністю царя, і він має божеське право робити, що захоче, з маєтками і людьми. Московини не мають найпростіших моральних засад. Вчитися від чужинців бодай пристойної поведінки не хочуть, уважаючи свою найліпшою. Ця нація, народжена і вихована в рабстві, скаженіє, коли хоч трохи послаблюється деспотія царя. Московини покірні лише тоді, коли загнуздані і в ярмі. Визначаючи право царя на їхнє майно і життя, московини цю засаду застосовують також і до чужинців, що опинилися в Московщині. Московини накидають їм ярмо і вимагають рабської поведінки. Якщо чужинець (не московський громадянин) пробує втекти з Московщини, то московини, спіймавши його, карають як кріпака, що втік від власника. Вищі стани, хоч і самі раби, поводяться з нижчими як з рабами. Не мають найпростішої культури, московини вважають ошуканство за найбільшу мудрість. У брехні вони не знають ні меж, ні найменшого сорому. Звичайнісінькі людські чесноти такі чужі, незрозумілі московинам, що вони підлість уважають за високу чесноту... Цей народ ненавидить волю, протестує, якщо йому накидати її. Якби якийсь їхній цар царював так, як королі в Європі, тобто керував би державними справами, не втручаючись у приватне і громадське життя своїх громадян, то московини такому не корилися б і напевно вбили б. На приятелювання і приязнь московин дивиться лише з точки зору користі собі. Московські вояки з власної волі, без наказу люблять жорстоко знущатися, катувати в'язнів. У Московщині завжди і всюди можна за невеликі гроші знайти брехливих свідків, що заприсягнуться на хресті та Євангелії в церкві. Навіть у турків нема такого гидкого лакузтва перед вищими і такого жорстокого знущання з нижчих, безборонних“[608].

Датський посол до Москви у своїх спогадах 1712 р. свідчить: „Хоча тепер московини намагаються мавпувати культурні народи; хоча вони перевдягнулися у французькі шати і виглядають зовні ніби цивілізованішими, ніж раніше, проте кожний з них залишився і тепер тим, чим він був – дикуном і рабом. Бруд та-

кий жахливий, що я радше їв би на підлозі найбіднішої української хатини, ніж за столом московського вельможі. Коли московські аристократи сваряться, то плюють один одному в обличчя і називають такими гидкими словами, що їх не можна друкувати. На святкуванні, що його влаштував цар Петро, найвищі вельможі понапивалися, як свині; горлали, свистали, блювали, плювали один на одного і сварилися такими словами, що чужоземні дипломати повтікали. У стосунках з москвинами мусите вживати гострої, простацької, лайливої мови, щоби вони вас зрозуміли і зробили, що мали б зробити. Якщо говоритимете культурною мовою, ввічливо, то вони нехтуватимуть вами. Князь О. Меншиков – друга після царя особа – не вміє читати, писати. Суд можна легко підкупити, навіть найвищий, заплативши канцлерові кн. О. Меншикову 20–30 тисяч рублів, з яких цар візьме свою пайку“[609].

Член французького парламенту Буасі Д'Англя говорив 1795 року у своїй промові: „Вже 60 років минуло, як Московщина загарбала Україну, Кавказ, Грузію, Крим, поділила Польщу. Кажуть, що московська імперія – це велетень на глиняних ногах, що хабарництво розкрадає її, що рабство послаблює її, що поширюючись, вона тим самим сама готує собі кінець, що кожне її нове загарбання чужих земель – це новий крок до її упадку і т. п. Так! Погоджуються з цим. Але чи ж ця потвора не пожере нас, доки сама загине? Подумайте про це. Час швидко минає. Московська орда готується. Раз, другий рушить на Європу Атила, і ми загинемо, якщо не зупинимо ту азійську потвору“.

Французький історик Ж. Мішле (1798–1874 рр.) додає: „Московщина – це сила дикунська, це світ беззаконня, це світ, ворожий всякому законові і насамперед законові моральному. Москвин не має найціннішого, що має людина – це здатності відчувати моральне добро і зло. А ця здатність є основою всієї людської культури... Московщина, використовуючи європейські вольності, ширить заколоти, безлад у Європі. Вона напала на Польщу, ніби обороняючи селян від гноблення їх польською шляхтою. Напала на Туреччину, ніби обороняючи політичну та релігійну свободу балканських слов'ян. Своєю пропагандою Московщина руйнує духовні і моральні основи у кожного народу, що став її жертвою. Москвини збудували свою імперію на сліпій, дикій вірі у свою місію „рятувати“ світ, не звертаючи найменшої уваги на жертви навіть самої Московщини. Передумовою свого успіху вони вважають цілковите знищення особистості, понівечення всього духовного і культурного життя. Якщо ми, європейці, допустимо Московщину до участі в наших євро-

пейських справах, то ми впустимо до Європи моральний розклад, колотнечу, безлад“[610].

Чужинці зараз дивуються і не можуть зрозуміти: яким чином соціалістичний і пролетарський СРСР повернув, здавалося б, зненавиджені старі зовнішні ознаки капіталістично-монархічного поневолення народу – оті всі царські уніформи, чини, титули та інші „буржуазні забобони“. В СРСР носять уніформу не лише армія та поліція (як усюди у світі), а також і урядовці, і то не лише державні, а й громадські, як, наприклад, учителі, студенти, учні, інженери тощо.

Французький монархіст маркіз А. де Кюстін поїхав 1839 року до Петербурга, де його вітали учтами, з ним довго розмовляв Микола І. Потім він якийсь час подорожував по Московщині. Повернувшись до Франції, видав книжку про москвинів. Микола І не шкодував грошей французьким письменникам, щоб ті підірвали довір'я до книжки А. де Кюстіна. Переповім скорочено і непов'язано деякі місця з неї[611].

„Всі народи ненавидять рабство та деспотію. Москвини ж люблять деспотію, а рабську покору вважають за велику чесноту. Деінде Івана IV вважали б потворою, що її виригнуло пекло, і огида до нього жила б у наступних поколіннях. Москвини – навпаки – люблять і поважають Івана IV. Коли він помер, то вся нація його оплакувала (як і смерть Сталіна.– ***П. Ш.***). Покора москвинів своїм царям – це справді релігійний культ, незнаний європейським народам. Знаний хіба азіатським. Москвини мають свого царя справді за земного, непомильного бога і тому не коритися йому вважають за великий, неспокутний гріх. Вони плазують біля його ніг і благають його берегти те, що кожний європейський народ ненавидить – це деспотію і рабство. Вони з сльозами захоплення та любові заприсягаються коритися деспотові без найменшого вагання. Присягають усі стани: вельможі і жебраки. Благають царя правити „твердо“, тобто деспотично, бо передчувають, що лише деспот може загнуздати московський дикий, жорстокий народ, що лише деспот може втримати лад і не допустити до розвалу імперії... Справді, москвини люблять рабство більше, ніж інші народи свободу. Не те що волю, свободу, але навіть звичайну лагідність уважають москвини за небезпечну, руйнівну для ладу слабкість. Жорстокість уважають за необхідну силу. Обеззброює москвина лише страх. Страх та користь є єдиними спонуками всієї діяльности всіх москвинів. У Московщині нема середини між деспотом і рабом. Як не дивно, москвин є раб і деспот водночас. Мене жахає не катівська жорстокість московських царів та можновладців, але жахає незро-

зуміла європейцям тиха покора жертв тієї жорстокості, готовність їх умерти без слова протесту. Коріння цієї покори лежать у непохитній вірі москвина, що сам Бог дав владу цареві, і тому цар завжди справедливий (тисячі московських вельмож і мужиків в СРСР, засуджених владою на розстріл, кричали перед смертю: „Да здравствует советская власть".– ***П. Ш.***)... Московський уряд вигубив тих, хто наважився нарікати (на вухо приятелеві) на урядову сваволю. Але водночас той же уряд вихваляє свою справедливість, свою турботу про добробут людей (А. де Кюстін писав це 125 років тому про ... уряд СРСР)... У московській поліційній державі протиріччя між доконаними, жахливими вбивствами, катівським знущанням, безправ'ям тощо і офіційно проголошеними, прекрасними, високими словами – далеко підліше, ніж у африканських людожерів, бо ті принаймні не виголошують гарних слів... Веселість москвинів виглядає гірше за смуток. У москвинів назовні – пиха, а всередині – рабство. Це я бачив у кожного москвина. Взагалі, зовнішність москвина є найоблудніша за будь-чию. Тому-то москвин уважає своїм найгіршим ворогом того, хто стягне з нього зовнішню личину. В Московщині щирість мають за божевілля. Слушно! Бо ж усе московське життя, у всіх царинах – це суцільна змова проти правди. Москвини вважають зрадником того, хто не є брехуном, заперечення брехні вважають державною зрадою... Історія є власність царя. Він її змінює як хоче і що хоче, проголошуючи нові історичні „правди", перероблені до потреб поточної політики. В СРСР по кожній „чистці зрадників" викидають з книгозбірень всі книжки, що в них згадуються їхні імена. На групових фото чи картинах перемальовують їх на інших осіб. По смерті Сталіна наново переписали, переробили історичні праці – „Историю СССР", „Историю КПСС" та інші. Москвинам цілковито бракує творчого духу, навіть бракує звичайної винахідливості. Вони не дали нічогісінько до скарбниці людської культури. Не дали навіть і ті з них, яких величають вони „великими", бо ж ті „великі" лише мавпували європейців. Та й мавпують москвини лише форми європейської культури, а духу її вони не можуть сприйняти, бо він не лише цілковито їм чужий, а й заперечує їхній московський, азіатський. Тим-то навіть і мавпують механічно, бездушно, перекручують, спотворюючи, знижуючи до свого варварського рівня, розуміння, відчування. Так, москвини створили неїстівну саламаху під назвою „русская культура", що справді є лише карикатурою на культуру... Навіть релігійність москвинів не є прагненням душі, а зроблена в міністерстві, щоб допомогти царській деспотії тримати в руках

свій народ і підготувати загарбання православних країн. Московські священики були, є і будуть (бо ж не можуть інакшими бути) лише поліцаями в рясах. Московщина – це татарська орда, а не грецька Візантія... Я подав дещо з царювання Івана IV тому, що москвини і московки наших днів є такі самісінькі, як були й за Івана IV. Щоб належно оцінити європейську свободу і європейське життя взагалі, треба пожити у в'язниці, що називається Московщина. Кожний, хто пізнав життя в Московщині, буде задоволений з життя в будь-якій європейській державі, під будь-яким європейським урядом. Я особисто ніколи не забуду того почуття, яке охопило мене, коли я, покидаючи Московщину, переступив її кордон. Тоді я на ввесь голос вигукнув: „Боже! Я вільний! Я можу говорити і писати, що думаю". Птах, що вирвався з клітки, не був би щасливіший за мене тоді... Московський народ унаслідок злиднів є пожадливий і тому загарбницький. У своїй пожадливості та загарбництві москвин не знає меж. У своєму рабському упокоренні він плекає надію поширити свою деспотію на інші народи, багатство яких хоче загарбати. Цей рабський народ мріє панувати в усьому світі. Ця його надія надає йому величезної динамічної сили. Московщина дивиться на Європу, як на свою здобич, що її раніше чи пізніше матиме у своїх руках. Московщина розпалює і роздмухує в Європі безлад та наші сварки і чвари, щоб цю моральну зіпсованість використати у своєму загарбництві. Це буде Польща на всеєвропейську міру... Москвини казали мені: „Європа вступила на шлях, що ним ішла Польща. Європу підточують шашелі лібералізму, її сила дедалі слабшає. А наша імперія дедалі могутнішає саме тому, що не маємо європейської ліберальної сваволі. Так! Деспотія робить нас рабами, але настане час, коли ми примусимо європейців заплатити за наше рабство... Від часу, коли я пізнав Московщину, майбутнє Європи видається мені дуже чорним. Мені спадає на гадку, що Бог призначив Московщину покарати Європу за її моральне гниття"[612].

Книжку А. де Кюстіна перевидано в США 1952 року. Передмову до того видання написав колишній посол США в СРСР В. Бедел-Сміт: „Читаючи книжку А. де Кюстіна, написану 1843 р. про імперію Миколи І, мені здавалося, що читаю про СРСР 1943 р. Такою була їхня неймовірна тотожність, хоч розділяє їх понад сто років". В. Бедел-Сміт і сам написав книжку про своє перебування в СРСР, де, зокрема, є такі слова: „Основа більшовизму є суто московська національна. Ленін та Сталін розбудували ту основу на столітніх традиціях деспотичного самодержавства московських царів. Радянська політика – це шлюб старого

московського імперіалізму з молодою комуністичною ідеологією. А фактично більшовизм цілковито тотожний з московізмом“.

Поляк З. Красінскі писав з подиву гідним розумінням духу і душі Московщини сто років тому: „Московщина є великим комунізмом, керованим урядом, який є військово-теократичним. Дантон, Марат, Робесп’єр – це немовлята, якщо порівнювати їх з такими революціонерами, як Іван IV, Петро I, Микола I. У глибині своєї душі москвин свідомий свого духовного каліцтва, але він не має ані розуму, ні волі позбутися того каліцтва. Ба, гірше, москвин вважає свій рабський стан за ідеал і гадає, що в такому рабстві буде колись увесь світ. Тим-то москвин має нестримний нахил до загарбання чужих земель, бо те загарбання є винагородою за його рабство, даючи йому можливість знущатися з переможених, що підносить його до панів, до панського народу. Так доходить до неписаної угоди між московським урядом і його підданими щодо загарбництва. Піддані дають своєму урядові згоду і силу нищити ворогів імперії. Ось тут і криється таємниця душі москвина та його імперії. Її ніколи не змінять ні уряд, ні суспільство, бо вона є водночас і форма і зміст самої Московщини. Московщина подасть руку всім темним силам, купуватиме золотом, заплутуватиме інтригами – всю свою імперську могутність вживе на розпалення світової революції. Московщина проголошує нову добу. Вона проголошує нового бога, нову церкву, прихід нового суспільства. Проголошує знищення приватної власності. Людям лишає єдину втіху – тваринне життя. Московська революція вже існує, вона вже має мільйони вимуштруваних, здисциплінованих, озброєних солдатів. Найпалкіша мрія Московщини – це поставити московські прапори на руїнах Європи чи на європейському моральному багні, створеному підлістю одних, нездарністю других і чварами всіх європейців. Московщина не пропустить жодної нагоди використати всі підлості людські“[613]. Це пророцтво, написане понад сто років тому, здійснюється на наших очах тепер.

Те, що писав А. де Кюстін 1840 року про московську монархічну імперію, повторює сто років пізніше (1943 р.) про „демократичну“ імперію СРСР колишній комуніст, американський професор В. Чемберлен, який жив у СРСР 15 років і добре знав московську мову та історію: „Що довше жив я в СРСР, то більше мене вражало: з якою великою силою стара царська теорія і практика урядування тримається в СРСР. Численними нитками, часом дивними, часом смішними, часом зловісними пов’язане самодержавство царів із самодержавством радянським. Дух і життя СРСР можна значно ліпше пізнати, вивчивши історію

московської імперії, ніж статистику СРСР та промови його вельмож. Найголовнішою ланкою між старою і новою Московщиною є деспотія з її наслідками: цілковитим невизнанням ніяких прав особи і цинічний глум з людини. І короновані самовладці минулого, і некороновані теперішні ув'язнювали і висилали до Сибіру та вбивали ненормально велику (на погляд європейців) кількість люду... Дух старих єврейських погромів воскрес у нових погромах українських селян та української інтелігенції. Націоналізм більшовиків – це старий шовінізм московських чорносотенців, розпечений до червоного... Якщо порівняємо Московщину часів Петра I з СРСР, то подібностей, навіть тотожностей знайдемо, як грибів після дощу. Читаючи книжку М. Туган-Барановського „Русская фабрика в прошлом и настоящем", я здивовано прочитав у ній про багато тих самих проблем, що їх намагався розв'язати Петро тоді і Сталін тепер. Наприклад, Петро закріпачував робітників до підприємства на 10 років. Сталін закріпачує на все життя. Товар, що його виробляли московські підприємства XVIII ст., був дуже дорогий і дуже низької якості. Щоб поліпшити якість, Петро наказував рубати голови управителів підприємства. Тепер у СРСР товар також дорогий і теж кепської якості. Щоб його поліпшити, Сталін також наказував розстрілювати управителів... Петро будував за державні гроші підприємства і давав їх запівдарма вельможам, аби вони вели справу. Хто не хотів брати, тому накидав примусово, ставив державних наглядачів, тобто підприємство фактично було державним. У СРСР усі підприємства – державні, і в кожному є державні наглядачі... За Петра найняти іноземного спеціаліста можна було лише за велику платню, бо чужинці не могли витримати московського дикунства та бюрократизму. Те саме і в СРСР. Тоді іноземці мусили жити відокремлено від москвинів (в „німецькій слободі"), і за кожним слідкувала поліція. Те саме і в СРСР. В угоді США з СРСР про визнання СРСР є вимога американців мати свого священика в Москві. Така самісінька вимога є і в угоді Німеччини з Московщиною XVIII ст. Іноземні посольства в СРСР мусять купувати харчі в Московщині не за свої гроші, а за гроші СРСР. Те саме було і 200 років тому... Саме тоді, коли уряд СРСР заборонив іноземним кореспондентам відвідувати голодну Україну (1933 р.), я прочитав життєпис царя Бориса Годунова і здивувався, знайшовши такий абзац: „Б. Годунов гадав, що чутки про голод можна побороти мовчанкою. Він намагався приховати аж надто очевидну правду офіційним запереченням голоду. Найбільше боявся він, щоб у Європі не дізналися про голод у Московщині. Для цього він

наказав гладким і добре одягненим людям ходити під вікнами іноземних посольств, а голодним і в лахміттях заборонив виходити вдень на вулицю. Також заборонив усілякі балачки з чужинцями, щоб ненароком хтось не сказав щось про голод". Цей переказ подій 1603 року може бути описанням подій 1933 року, слово в слово, аж до подробиць... Московські державні урядовці тікали за кордон 1664 р. (Г. Катошіхін) і 1929 р. (І. Бесєдовський). Обидва написали книжки про жах московського життя і політики. Року 1835 уряд засудив заочно на смерть проф. В. Печеріна за те, що він відмовився повернутися з Італії до Московщини. Ніякого злочину (на європейську міру) він не зробив. Уряд СРСР засудив за те саме тисячі емігрантів. Син канцлера В. Ордин-Нащокіна втік 1660 року до Гданська. За це засудили його батька на смерть, але цар Олексій відклав кару на якийсь час, наказавши батькові привезти сина живого чи мертвого. Уряд СРСР вигубив тисячі людей лише за те, що їхні родичі втекли 1920 р. за кордон. Іван IV не дозволив виїхати за кордон московці, що вийшла за датського посла в Москві. Таке саме не дозволяє й уряд СРСР... Таких подібностей можна наводити без кінця-краю, з тою лише різницею, що уряд СРСР тисячократно побільшив, поширив, удосконалив примітивні способи царського уряду. Відповідно до того збільшилася і кількість жертв... За царів ніхто не примушував письменників прославляти тодішній політичний чи господарський лад. У СРСР не лише заборонена критика державного ладу, а й вимагається від письменників прославляти його і вождів. Інакше дістануть тавро „ворогів народу" з усіма від того наслідками"[614].

Інші європейські та американські науковці, політики кажуть те саме, що й вищезгадані, наведемо лише деякі уривки з їхніх книжок. Американський професор пише: „Тепер московський націоналізм в СРСР далеко перевершив націоналізм царської Московщини. Псевдоінтернаціоналізм московських більшовиків, що час від часу демонструється III Інтернаціоналом, є ніщо інше, як поширення московського націоналізму на світовий масштаб. Московський „інтернаціоналізм" – це те саме, що гітлерівська п'ята колона чи англійська „інтеліджент сервіс" (політична розвідка)". Один з американців додає: „Жорстокість Марксової науки пасувала глибокому дикунству москвинів. Марксівське месіанство знайшло найглибший відгук у країні фанатичної месіанської віри – в Московщині. Марксове безбожництво притягло до себе народ, що завжди був готовий перейти від фанатичної месіанської віри до цинічного глуму над релігією – народ московський. Зарозумілу пиху Марксової догми

В. Ленін підніс до теоретичної деспотії і тим наблизив марксизм до духовності московського народу, народу природно схильного і до крайнього насильства, і до крайнього рабства... Більшовики СРСР не лише не зреволюціонізували світ, а навпаки, стали контрреволюціонерами. Всюди, де лише революція починала здобувати перемоги, як от у Німеччині, Австрії, Мексиці, ставала вона жертвою злобної, руйнівної московської пропаганди. Провідників тих революцій Москва проголошувала угодовцями, зрадниками пролетаріату, слугами буржуазії тощо. Нема найменшого сумніву, що коли Московщина матиме досить військової сили, то вона намагатиметься зброєю утворити у сусідніх країнах маріонеткові, слухняні уряди. Потім пробуватиме те саме в дальших країнах“[615]. Писано це 1938 року.

Міністр закордонних справ США А. Стівенсон писав, що: „Московщина у своїй закордонній політиці підтримує національні визвольні рухи колоніальних народів поза СРСР, і ця підтримка сприяє поширенню москволюбства у світі. Але в межах імперії СРСР Московщина не визнає жодного національно-державного самовизначення колишніх незалежних держав на Сході Європи. СРСР – це остання колосальна імперія, що в ній Московщина не дає поневоленим нею народам жодної можливості визначати власну долю, вважаючи, що вона, Московщина, цю долю визначила раз і назавжди, силою зброї“[616]. Подібні думки висловлює німецький автор: „Третій Інтернаціонал у Москві начебто допомагає революційним рухам у світі. А на справді ж він іде шляхом московських царів. Змінилася лише назва. Раніш називався „монархізм“, а тепер називається „більшовизм“. Москвини самі кажуть, що змінилися лише „знаки и возглавье“. Так. Адже не змінилась мета – накинути свої московські уявлення про суспільний і політичний лад усьому світові“[617]. Інший німецький автор висловлюється так: „СРСР не є державою в європейському розумінні цього слова. СРСР, як монгольська держава, складається з пануючої Орди, деспотичного хана та безправних людей і народів. У СРСР панує азіатська, татарська мораль, брудна, жорстока деспотія, з щоденним катуванням, як укладом правління. В СРСР може з’явитися сучасний Чінгіс-хан, що підкорить Азію й Європу. У своєму світогляді і почуваннях москвин лишився досі кочовиком. Душа москвина жене його до безперестанних і безцільних мандрівок. Його батьківщина є не його село, а широкі обшири московської імперії і навіть поза імперією: „общечеловек“ – за виразом знавця московської душі Ф. Достоєвського. Коли одного дня з міркувань державно-політичної доцільності Московщина викине на

смітник комуністичні фразіологію та гасла, то нічогісінько не зміниться, крім назв. Одне лише є відомо – СРСР не переживе жодної поразки“[618].

А ось і голос москволюба: більшовики є законними дітьми свого царизму. Він виховував їх століттями. Вони усунули царя, але не усунули царизму. В. Ленін є логічним наслідком московської нелогічності. Він захопив державну владу так, як перед ним захоплювали інші самозванці. А самозванщина – це тривала доба московської історії. Помилковим є твердження, що, мовляв, В. Ленін та його діяльність не є московськими. Вони щиро національні, на всі 100 % московські. „Радянський“ лад – це ж лише розширення старої московської „общини“ на всі царини життя і в імперському масштабі“[619].

Польський голос: „Московщина несе іншим народам не комунізм, а більшовизм. А більшовизм з його централізацією, загарбництвом, запереченням прав людини і народів, з його жорстокістю, садизмом, брехливістю, казуїстикою, шахрайством, демагогією – це ж ніщо інше, як старий історичний московізм. Марксисти кажуть: „Буття визначає свідомість“. Історія Московщини це підтверджує. Московщина була більшовицькою: і за Івана IV, і за Петра I, і за Катерини II, і за Миколи I. „Більшовиками“ були і Петро I і О. Пушкін, Микола I і Ф. Достоєвський, генерал О. Суворов і соціаліст О. Герцен, реакціонер ген. М. Скобєлєв і революціонер Г. Плєханов. Чи вони сиділи на троні, чи носили генеральську форму, чи гнили у в’язницях або на каторзі – всі вони ненавиділи і вигублювали, хто як міг: поляків, українців, грузинів, узбеків, черкесів, татар та інших „инородцев“. Про месіанський „панславізм“, що його москвини уявляли лише як панмосковізм та про православ’я, що його уявляли лише як московське, мріяли і ліберал О. Пушкін, і монархіст-кат ген. П. Муравйов, каторжник Ф. Достоєвський, і міністр, який послав його на каторгу, граф М. Ігнатьєв, народник М. Данилевський і кат народу міністр Трєпов, демократ І. Аксаков і запеклий ворог демократії В. Пурішкевич. Одначе, ті московські пансловізм та православ’я були заслабі, щоб ними можна було загарбати світ. Отже, панмосковізм знайшов зброю величезної сили – інтернаціональний комунізм. Дика, азійська Москва-III Рим зодягнулася в гарні, привабливі шати III Інтернаціоналу“[620].

Американський москволюб пише так: „Московський більшовизм зародився ще на світанку московської імперії і зростав століттями. Його корені сягають Івана IV, що винищував свою аристократію та заснував тодішню ЧК – опричнину. Коронований

„більшовик“ Петро І заснував „Всешутейший, Всепьянейший Собор“, що проводив найгидкіші блюзнірські оргії. Нитки більшовизму тягнуться далі через С. Разіна та Є. Пугачова, які вбивали, нищили все на своєму шляху заради й іменем „простого народа“. Далі (1862 р.) П. Зайчевський закликав: „Беріть сокири! Вбивайте владу на вулицях, на майданах, в їхніх домах! Убивайте! Убивайте! Убивайте!!!“ Після Зайчевського приходить С. Нєчаєв, що у своєму дикому, садистичному „Катехізисі революціонера“ – творі, що його не може зрозуміти ніякий європейський розум, кличе своїх земляків не визнавати жодної моралі, жодної культури, а все нищити, руйнувати, палити, вигублювати, катувати... Так! Більшовизм є явищем істотно московським, національним, азіатським. І причини успіху Сталіна лежать не в його характері, здібностях, знаннях, а в характері, світогляді, духовності самого московського народу, всіх його станів. Москвини всією душею прагнули повернутися до старих, звичних і єдино зрозумілих їм традицій та шляхів своїх царів. Сталін це їм дав, і тому став царем... Величезні культурні, господарські, політичні, суспільні зміни сталися в усьому світі, отже і в Європі, тобто перед самими дверима Московщини. А Московщина залишилася, як і століття перед тим, культурно, господарчо, суспільно і політично тією самою, що й століття тому, себто потворно, садистично жорстокою, морально й фізично брудною, світоглядно запекло сектанською, з ненавистю до всіх чужинців і чужих культур, відгороджена нездоланним муром від усього світу, рабською і деспотичною, без найменших залишків будь-якої волі, свободи, безбожницькою, загарбницькою, цинічно брехливою“[621]. Подібні думки знаходимо в інших іноземних авторів: „Більшовизм має глибоке коріння в московській духовності. Він має значно більше спільного з московським національним месіанством, ніж з марксизмом. Невизнання особистих прав, особистої гідності, приватної власності, безбожництво, жорстокість і т. п.– все це має глибокі коріння в духовності москвина. Вони історично старі, московські національні“[622].

Московський письменник, член КПРС Тендряков у своїх творах („Крепкий узел“, „Белый флаг“) трохи критикував радянську владу, і європейці вважали його бунтарем. А в бесіді з сербським письменником М. Михайловим він боронив ідеї С. Нєчаєва: „хто не хоче підпорядкуватися суспільству, того треба змусити кулею в потилицю“[623]. М. Михайлов згадує: „Homo Sovieticus? – Він не лише беззастережно, але й щиро сприймає все, що проголосить політбюро КПРС за правду, і вважає злочином не виконувати те. Він несвідомий свого єзуїтства, що його Ф. Досто-

євський змалював у постаті Єркєля, і тому „Гомо Совєтікус“ сердечний, навіть порядний у приватному житті, але в ім'я „вищих ідей“ здатний на найганебнішу підлоту. Він не здатний думати власним розумом і тому тужить за зверхником, щоб той йому наказував. „Гомо Совєтікус“ не може уявити служіння ідеї інакше, як служіння особі. Незліченні сталіністи і були тими Єркєлями, що здійснювали це його душевне прагнення. Він жахається навіть наказу виявити власну волю. Цей духовний раб не може, хоч би й хотів, жити без якогось зверхника, пана. Бо ж легше йому жити як підмет, ніж як предмет. Йому надто тяжко нести відповідальність, а значно легше вірити, що людина залежить від суспільства. Він хоче жити в отарі. „Гомо совєтікус“ щиро вірить у власну брехню. Він свідомо закриває очі на все, чого немає в його світогляді. Він, як дитина, вірить, що лише техніка розв'яже всі нещастя і принесе щастя всьому людству. Всіх філософів людства він має за дурнів, або за запроданців капіталізму“[624].

„Опричнина Івана IV, охранка Миколи II, ГПУ В. Леніна – це все споконвічні, суто московські національні, лише москвинам притаманні, поліційні установи терору, подібні одна до одної, як яйце до яйця“[625].

„Москвини вважають терористичний, поліційний державний лад за цілковито природний, закономірний і навіть конечний. Тим-то вони не можуть навіть уявити якогось іншого державного ладу“[626].

„В СРСР немає ні царя, ні жандармів, ні поліції, ні в'язниці, ні каторги, ні катів. Нема. Бо ж таких гидких, зненавиджених людьми СЛІВ державна влада не вживає, бо ці СЛОВА заборонені в СРСР“[627].

„У московському словнику всі слова обернені навиворіт: правда називається брехнею, а брехня правдою; неволя називається волею; поліційне залякування – демократією; загарбання – визволенням; політбюро КПРС – світовим пролетаріатом і т. п. А найбільшою московською брехнею є московський т. зв. „комунізм“, який є нічим іншим, як личиною на історичному московизмові“[628].

Швейцарський професор Г.де Рейнольд пише, що Сталін лише продовжував – аж до дрібниць – у XX ст. все те, що був розпочав Іван III у XV ст. В одному слові – це деспотія. Тому сталінська імперія є цілком тотожна імперії Миколи I, Петра I, Івана IV. Реформи Петра I і змістом і формою є прототипами реформ Леніна-Сталіна. Петро I був ніким іншим, як коронованим більшовиком, тому його культ і звеличення (глорифікація) такі

сильні в СРСР. Рушійною силою московської держави від першого її дня і по сьогодні є нічим і ніким не загнуздане загарбництво (імперіалізм). У Московщині ніколи не було і немає того, що в Європі зветься „суспільством“. Натомість була і тепер є полохлива череда без'язиких і бездумних баранів, що покірно йдуть під ніж свого земного бога: царя раніше, а диктатора тепер. Були три форми московської імперії: 1) татарсько-московська XIV–XVII ст.; 2) Петербурзька XVIII–XIX ст.; 3) СРСР XX ст. Коли ж розвалиться СРСР, то четвертої вже не буде; московська імперія зникне, як зникли всі подібні до неї.

Відомий іспанський соціолог пише: „Я чекаю на книжку, що перекладе московський „марксизм“ мовою московської історії. Бо ж його сила в московському, а не комуністичному змісті“[629].

Знаний англійський соціолог В. Брофорд у своїй науковій розвідці подав правдивий аналіз духовності москвина[630]. Московські емігранти намагалися його знищити за те, що він здер личину з москвинів.

„Всі москвини – навіть і незадоволені та ворожі – вважають радянську владу московською національною і державною. Тому всі москвини боронитимуть радянську владу від усіх намагань її повалити“[631].

Провідник австрійської соціал-демократичної партії Е. Перерсторфер ще 1916 року казав: „Могутність московської імперії можна зломити й її загрозу Європі відвернути лише тоді, коли Україна буде незалежною державою. Вона буде найсильнішим заборолом Європи проти азійського, московського дикунства, як і була за минулих сторіч заборолом проти дикунства татарського“[632].

Англійська комуністка, що по кількох роках життя в СРСР повернулася до Англії, писала: „В СРСР панує господарське і політичне рабство робітників і селянства, господарський безлад, жахливе зубожіння народу. А водночас нова радянська аристократія живе розкішним, багатим життям. Отже, в СРСР існує суто капіталістична класова нерівність. В СРСР немає навіть маленької частки тієї волі, законності, людяності, які є вже давно в капіталістичних державах. Справді, СРСР – це капіталістична держава, та ще й у її старій, найгіршій формі, що була 100 років тому в Європі. Всі лиха капіталізму посилені в СРСР до нечуваного ніде ступеню, і жодного доброго, що є в капіталізмі, нема цілковито. Що найбільше обурює європейських соціалістів – це те, що радянська влада СРСР називає себе соціалістичною, пролетарською, робітничо-селянською і т. п., подібного цинізму нема в історії“[633].

Президент США Теодор Рузвельт (1858–1918) казав: „Я ніяк не можу зрозуміти московської вдачі. Москвин бреше вам в очі і, знаючи, що ви бачите його брехню, ані трохи не засоромиться. Видається мені, що москвин узагалі не знає, що таке сором“.

Один визначний чужинець казав ще 1906 року в Петербурзі: „Вся Європа – панська, мовляв, у білих рукавичках. Вся ж Московщина – хамська, мовляв, без штанів. А московська „Государственная Дума“ – це не парламент, а звіринець“[634].

„Вся московська нація, від царя до жебрака, жадібна крові“[635].

Наприкінці наведемо кілька українських авторів. Черкаський священик Федір Гурський казав 1654 року у своїй промові на раді в Переяславі: „Три царі або волхви піднесли були немовляткові Христові дари: золото, ладан і смирну. Золото віщувало царствування, ладан – смерть, смирна – воскресіння Божественного. Так і дари, що їх тепер принесли нашому народові, віщують його долю. Чим покриті ті дари – тим покриється, зодягнеться і наш народ. Дари польські покриті килимом, тож килими матиме і наш козацький народ. Дари турецькі покриті шовковою тканиною, тож у шовкові тканини зодягнеться і наш козацький народ. Дари московські покриті рогожею, тож у рогожу зодягнеться і наш козацький народ“[636]. Тоді ж і на тій же раді полковник І. Богун попереджав: „У Московщині панує найогидніше рабство. Там немає і бути не може нічого власного, бо все є власністю царя. Московські бояри титулують себе „рабами царськими“. Увесь народ московський є рабом. У Московщині продають людей на базарі, як у нас худобу. Приєднатися до такого народу – це гірше, як скочити живим у вогонь“[637].

Український не націоналіст, а щирий демократ Г. Квітка-Основ'яненко писав понад сто років тому: „Коли українські молоді письменники змужніють, то вони доведуть, що московська мова є лише дикунською говіркою, порівнюючи її до української мови. Коли вони повитягають з московської мови все українське, то найзапекліший московський шовініст буде змушений визнати жалюгідне убозтво і нижчість московської говірки супроти української мови. І справді, чи ж можна написати звичайнісіньку статтю московською мовою, не вживаючи немосковських слів та виразів? А українською мовою – можна, і стаття буде досконала і щодо форми, і щодо змісту. Українське красне письменство, а надто поезію часом дуже важко перекласти якоюсь європейською мовою докладно і досконало, бо навіть багаті європейські мови не мають багатьох досконалих українських форм слова і вислову“[638]. Спроби немосквинів (мовно змосковщених)

цивілізувати москвинів, що тривали майже тисячу років, від перших українських християнських місіонерів, скінчилися тим, що москвин повернувся 1917 року до всього свого історичного минулого. „Демократична“ Московщина підкреслила цей факт, демонстративно перенісши столицю з „вікна в Європу“ до національної Москви. До Кремля, де й досі живе невмирущий дух Івана IV, який веде „демократичну“ Московщину історичним шляхом монархічної Московщини. Звідси – життєві засади української державницької і всякої іншої політики щодо Московщини. А саме – будь-яке зближення України з Московщиною: культурне, господарське, політичне скінчиться новим поневоленням України.

XX. МОСКВИНИ ПРО МОСКОВСТВО

Московский народ,
Игом рабства клейменный,
Безбожной лжи тлетворной,
И лени мертвой и позорной,
И всякой мерзости полный.

А. Хомяков

Московщина – це потвора, що нею навіть пекло гидилося і виригнуло на землю.

В. Розанов

Якщо б Московщина крізь землю провалилася б, то у світі нічогісінько б не захиталося.

І. Тургєнєв

Ми вже згадували про покруча на ім'я „московський інтелігент". Згадували, що домішка європейської крові, породивши боротьбу протилежних духовних первнів у його душі, викликала в ньому душевний розлад, він борсається з одної крайності до іншої: то бундючно кричить про свою місію керувати всім світом, то колінкує в своїй зневірі в самого себе і сам себе оплюовує. Та домішка європейської крові часом відкриває очі навіть і цілком змосковщеному покручеві, і він та змосковщені немоскивини іноді бачили справжню Московщину, справжнього москвина. З їхніх думок про Московщину і москвинів можна скласти кілька великих книжок.

Ф. Достоєвський у романі „Бєси" змалював в образі Кармазінова письменника Івана Тургєнєва. Вустами Кармазінова-Тургєнєва стверджує, що основою московського соціалізму є аморальність, заперечення честі і чесності. Московська ж безбожність не з соціалізму виросла, а навпаки московський соціалізм виріс із московської безбожності. Коли нема Бога, розперезується аморальність.

В особі Шігальова Ф. Достоєвський вивів майбутнього „твердого більшовика". Шігальов пропонував поділити людство на дві нерівні частини. Одна десята повинна мати необмежене нічим право наказувати і карати решту дев'ять десятих. Біль-

шість повинна бути лише слухняною отарою механічних роботів. Але й та меншість мусить сліпо виконувати накази вождя-деспота. Без деспотії ж не існувала і не існуватиме однаковість, „рівність“. В. Ленін був лише плагіатором Шігальова.

У тих же „Бєсах“ Петро Верховенський пропонує кожні тридцать років „пускати кров“ пануючій меншості, щоб не зледащіла і не забувала, заради чого панує. Отже, і „чистки“ КПРС не Ленін винайшов. У соціалістичному раї на землі не було особистої відповідальності. Безвідповідальне ж суспільство – це безлад, смерть. Щоб її уникнути, покликається до влади сильна людина, що автоматично стає і господарем суспільної душі – диктатором, деспотом, знищивши рештки особистих бажань, перетворює суспільство на отару овець. „Починаючи з безмежної волі, я закінчую безмежною деспотією. І додам, що крім цього мого розв'язання справи суспільного ладу, не може бути жодного іншого“,– каже Шігальов. Соціалістові Шігальову підтакує і монархіст: „У нашому московському псевдохристиянському суспільстві з'явився новий іслам, лише не стосовно до Бога, а до держави. Ми, москвини, віримо в державу, як у надлюдську силу, супроти якої людина безсила. Запеклий магометанин уважає всіляку розмову про єство Бога злочином, гідним кари. Так і ми, москвини, вважаємо великим, неспокутним злочином сумніватися у праві держави робити з нами все, що вона забажає“[639].

О. Герцен писав: „Якщо наші московські соціалісти матимуть колись державну владу у своїх руках, то вони своїм катівством значно перевищать охранку (царське НКВД.– ***П. Ш.***)[640]. Інший відомий письменник уточнює: „Природна річ: ескімоси їдять сире м'ясо, а москвини катують людей... Лежачого ніде не б'ють. Але у нас у Московщині б'ють, і то з подвійною насолодою“[641].

Ліберальний професор М. Костомаров писав письменникові І. Аксакову: „Ви хочете сполучити несполучне. Хочете неподільності імперії і свободи її громадянам. Якщо не хочете розпаду імперії, то мусите визнати конечну потребу цензури, охранки, в'язниць, закріпачення особистої думки та урядової сваволі. Якщо хочете свободи, то будьте готові на розпад імперії, бо ж вона неможлива без самодержавства, а самодержавство неможливо там, де є свобода думки і слова“. Знав це і Олександр II: „Я охоче дав би конституцію, якби не боявся, що наступного дня розпадеться наша імперія“.

„Люблячи свою Московщину, я часто думаю, що всі наші московські гидоти породжують потребу деспотії, бо наш народ стоїть морально значно нижче за європейські народи“[642]. А ось слова одного московського пророка: „Історія і сучасність дово-

дять, що деспотія в Московщині мала і має свої корені в самій духовності москвина. Тому немає і не може бути в Московщині жодної власної сили, яка могла б ту деспотію захитати. Мабуть, доведеться тієї сили шукати в Європі“[643]. І він же: „У Московщині і у москвина взагалі нема ніякого синтезу азіатського з європейським. Та цей синтез взагалі ледве чи можливий“[644].

Москвини в СРСР і в еміграції порівнюють Сталіна з Іваном IV: „Якби Іван IV не вигубив бояр винних і невинних, то Московщина розпалася б на уділи, і московської держави не існувало б. Іван IV знищив сепаратизм новгородців, заливши їх їхньою ж кров'ю, і хоч вигубив силу-силенну своїх же москвинів у війні з Казанським ханством та з Литвою, одначе тим заклав тверді підвалини під московську державу. Московська інтелігенція вважала його скаженою звірюкою, але московський народ його зрозумів і тепер не шкодує пролитої ним крові... Петро I вигубив багато власного народу у війнах та на будовах, але й заклав міцні основи під московську імперію. Подібно до Івана IV і Петра I діяв і Сталін. Коли б він був не винищив хахлацьких куркулів на будовах, не було б ні колгоспів, ні індустріалізації СРСР. Якби він жалів солдатів, не виграв би війни, отже, не існувала б тепер московська імперія СРСР, і не мала би Московщина колоній. А без колоній Московщина впала б до рівня теперішніх татар чи казахів у СРСР. Так Сталін вигубив мільйони своїх же людей, але СРСР тепер наймогутніша держава у світі. США не наважуються зробити жодного кроку в Лаосі чи Конго, не спитавши згоди Московщини“[645].

В'язень сибірського табору москвин М. Рогінський каже: „Петро I вигубив багато людей, будуючи Петербург на болоті. А хто тепер журиться тими жертвами? А вся нація пишається тепер трimільйонною столицею імперії. Тепер будують залізницю від Уралу до Камчатки. Розбудовують величезну промисловість у сибірській тайзі, у вічно мерзлій тундрі. Кілька мільйонів людей терплять великі муки на тих будовах і помруть там. Але колись мільйони людей добре житимуть у Сибіру, і тоді хто журитиметься померлими піонерами? Влада СРСР не є короткозорою і боязкою, і добре вона робить, що ціною мук і передчасної смерті мільйонів теперішнього покоління будує щастя мільйонів майбутніх поколінь“[646]. Так уважає один з тих, хто своїми муками і передчасною смертю хоче розбудовувати могутність Московщини. Державницька свідомість, що варта заздрості.

Інший москвин дивиться ширше і глибше: „Є дві Русі. Перша – Київська має свої коріння у світовій, а щонайменше

в європейській культурі. Ідеї добра, честі, свободи, справедливості розуміла ця Русь так, як розумів їх увесь західний світ. А є ще друга Русь – Московська. Це – Русь Тайги, монгольська, дика, звіряча. Ця Русь зробила своїм національним ідеалом криваву деспотію і дику запеклість. Ця московська Русь з давніх давен була, є і буде цілковитим запереченням всього європейського і запеклим ворогом Європи“[647].

Яка ж з них будувала московську імперію? Вся історія Московщини – це суцільне закликання „варягів“. Сплячу будівничу силу московського народу збуджувала і запліднювала завжди сила, що прийшла з-поза Московщини. Основні початки державної дисципліни і соціальної ієрархії та субординації і разом з тим творчі імпульси ми, москвини, завжди одержували ззовні. Без тих – чужих московській духовності – сил Московщина ніколи не виросла би на імперію. І вся московська історія – це боротьба тих чужих творчих первнів: ідей, установ, культури з московськими національними, руйнівними, дикими первнями. Почалася та боротьба варязькими впливами і продовжувалася київсько-візантійськими, а від XVIII ст. ще й німецькими та французькими“[648].

Чи не першим про це саме сказав П. Чаадаєв: „Де наші московські мудреці, мислителі? В усьому світі лише ми, москвини, не дали культурному світові нічогісінько вартісного, нічого доброго його не навчили. Ми, москвини, не дали жодної творчої ідеї до скарбниці світової культури, нічим не допомогли поступові людської культури. Жодна понад середню вартість ідея не зродилася у нас у Московщині, в московській голові. Щогірше – все, що ми одержували від культурного світу, ми спотворювали, переймали лише зовнішні форми, відкидаючи, або спотворюючи до невпізнання сам зміст“[649].

Голос ще одного авторитета, запеклого московського націоналіста: „Коли європейці питають нас, москвинів: які духовні, культурні вартості дали ми, москвини, світовій культурі, яким добром обдарували ми, москвини, людство, то ми або мовчимо, або виголошуємо порожню, без жодного доказу балаканину“[650]. Подібне говорили і Ф. Достоєвський, О. Герцен, Д. Мережковський, О. Салтиков. Хоч вони не були чистокровними москвинами, зате щирими московськими патріотами. „Ми, москвини, споїли киргизів, черемисів, бурятів та інших, пограбували Вірменію та Грузію, заборонили навіть Богослужбу грузинською мовою, ожебрачили багатющу Україну. Європі ж ми дали анархістів: П. Кропоткіна, М. Бакуніна, апостолів руїни і катівства С. Нєчаєва, В. Леніна і т. п. моральний бруд“[651].

„А зізнаймося щиро: 1) ми, москвини, є народ небезпечний, бо маючи азійську кров, ми жорстокі від природи; 2) виховані на великих обширах і надзвичайно витривалі, ми, москвини, є кочовиками, загарбниками і галапасами на тілі наших сусідів; 3) ми, москвини – є пихаті, заздрі, хитрі, напівцивілізовані, але зарозумілі, хворі на манію своєї нібито вищості. Ми, москвини, всіх ненавидимо і нічого не шануємо. В історії вічним нагадуванням цього залишиться наша рідна ЧЕКА“[652].

В. Ленін писав перед 1917 роком: „Такої дикої, такої темної країни, як наша Московщина, вже давно немає в Європі“[653]. Варварами були не лише мужики, а й аристократи та й славні письменники, як, наприклад, Л. Толстой. Заперечуючи вартість науки, Л. Толстой мавпував азбуку лише найпримітивніших течій філософії раціоналістичного еволюціонізму: від квітучої складності, через спрощений нуль до трупного гниття. Все вчення Л. Толстого і є властиво той нуль, що через нього має пройти вся культура, щоб розпастися на від'ємну народницьку спрощеність і складний соціалістичний хаос. Л. Толстому завошивіла людина миліша за фізично чисту. Він казав, що навіть християнство мусить бути духовно завошивіле. Так трактують його самі москвини, зокрема П. Сазанович.

Московський народознавець І. Родінов поназбирував (до 1917 р.) по московських селах багато фактів звірячого дикунства, жорстокості, аморальності, безбожництва, що московські критики його книжки[654] оголосили його божевільним, а уряд посадив до божевільні. Інший пише: „Якщо би ми оцінювали моральні ідеали нашого народу за піснями, що їх він створив, то ... жах! Прочитайте велику збірку „Великорусских народных песен“[655]. Це стосується не лише фольклору. Московський письменник Бальмонт пише: „Ф. Достоєвський пише нібито романи. Ні, це не романи, а жахливий, пророчий, чаклунський літопис. І сам Ф. Достоєвський називає свій роман „Бєси“ майже історичним нарисом. Вустами героя того роману – Верховенського-батька Ф. Достоєвський визнав, що ті „бєси“, тобто моральна гнилизна, моральний бруд накопичувалися в Московщині століттями“. Інший дослідник підтверджує: „Ф. Достоєвський оповідає, що заможний московський селянин убив ножем у спину свого приятеля, щоб забрати в нього годинника. А вбиваючи, молився: „Благослови Боже і прости“. Інші змагалися з Богом тим, що прилаштовували причастя в рушницю і вистрілювали ним. І Ф. Достоєвський підкреслює, що подібні дії були не випадковими, не окремими лише вибриками божевільних. Він говорить, що ці дії досконало віддзеркалюють духовність усієї московської нації“[656].

„Релігія – опіум“. Кривавого нищення того „опіуму“ вимагали народники С. Нєчаєв, М. Бакунін, М. Чернишевський, ліберал В. Бєлінський, декабристи О. Бестужев, В. Давидов та інші несоціалісти. Народник М. Корецький, В. Ленін стали безбожниками на 14-му році життя. Безбожниками були царі Іван IV, Олександр I і протицарські ворохобники С. Разін, Є. Пугачов. М. Бакунін учив, що релігійність є найнебезпечнішим ворогом соціалізму. По-своєму цю рису москвинів підкреслює М. Бердяєв: „Московська секта „хлистовцев“ – це не лише релігійна секта. Вона є жахливо диким, запеклим, несамовитим бузувірством, що просякнуло наскрізь усю московську культуру“[657].

Та без хоч б якоїсь віри не може жити людина. М. Бакунін мав Сатану (з великої літери) за свого бога[658]. Нарком освіти СРСР А. Луначарський зробив богом Людство[659]. М. Горький зробив богом Народ[660]. М. Чернишевський проповідував „человекобожество“, тобто робив богом людину. Московські хлистовці мають багато богів-христів та богородиць. Про пошуки москвинами безбожницької віри читаємо в „Бєсах“ Ф. Достоєвського. Нарешті москвини зробили своїм богом соціалізм, що стоїть на бездоказовій догматичній вірі. Ось що про це писав М. Бердяєв: „Релігійний догматизм є надзвичайно глибоким і сильним у московській душі. Тому політичні переконання та суспільні ідеї ставали в Московщині релігійними догмами і завжди мали запеклих фанатиків-ортодоксів, які ненавиділи „єретиків“ сектансько-вузькоглядно і горіли жадобою їх нищити. Після 1917 року ця жадоба не мала стриму, і „єретиків“ гублено мільйонами. І навіть саме московське безбожництво є нічим іншим, лише вірою, релігією, у якому місце Бога зайняв ідол науки, техніки, машини. Фактично ж навіть і не науки, а лише спримітизованої догми про неіснування Бога... Фактично московське безбожництво, з'єднане з соціалізмом, народилося з аскетизму московського православ'я і могло вирости лише в душі, ним вихованій. Ортодоксальний погляд московської церкви на гріховність багатства, і не лише матеріального, а й багатства думки, творчості, краси – перебрала повністю і московська інтелігенція, а особливо соціалістична. Родоначальник більшовицької партії С. Нєчаєв у своєму „Катехізисі революціонера“ вимагав від членів соціалістичного товариства стовідсоткового аскетизму не тільки матеріального, а й культурного. І перші московські революціонери справді були аскетами“[661].

„В історії Московщини ніколи не було особистої вільної праці, вільного особистого почину. Особа завжди була обплутана, обмежена до краю, рабськи упокорена примхами не лише влади,

а й суспільства. В історії Московщини ми бачимо лише мовчазний народ, що не рахує своїх жертв (навіть і не думає про них), що копає собі могилу, щоб Московщина могла йти до своєї мети. Художник В. Верещагін зобразив це надзвичайно влучно. Він намалював яму, заповнену живими і мертвими солдатами, що лежать і стоять у ній, а по них коні перевозять гармати. Це й є національний образ Московщини, московського народу, його духовності, його світогляду, культури і релігії“[662].

Несоціалістичний депутат говорив у Державній Думі: „У всіх народів, навіть у поган татарів, є закон і справедливість. Їх немає лише у нас у Московщині. В усьому світі є державна охорона громадян від злодіїв і напасників. Лише у нас у Московщині є свобода злодіям і напасникам“. Так говорив 340 років тому московський митрополит Філіп. Чи ж тепер інакше? Ні, мої панове! Нічогосінько не змінилося ні на волосинку. Та самісінька сваволя урядовців, те самісіньке гноблення, як у попередні століття“[663]. Цей чесний москвин сказав правду урядові, і йому волосина з голови не впала за те. А в „демократичному“ СРСР не лише не чути жодної критики уряду, а навпаки – тільки прославляння уряду.

„Московські історики дивляться на нашу московську революцію крізь призму французької революції. Дуже помилковий погляд, бо засади і мета нашої революції не лише інші, а й протилежні французькій революції. Це надто добре видно у ставленні обох революцій до ідеї приватної власності. Ця ідея є наріжним каменем французької революції, головною її силою. І наслідком французької революції було зміцнення ідеї приватної власності. Московська ж революція навпаки – простує до повного знищення всілякої приватної власності. Так само вся творча сила французької „Декларації прав“ полягає в її засаді політичної та громадської свободи. Засада рівноправності французької революції була лише засобом до знищення історичних перешкод на шляху вільного розвитку людини та її особистої діяльності. Метою ж була воля. Цілковито інакше склалася ідеологія та психологія революції московської і взагалі всього московського лібералізму. Метою московської революції була насамперед і понад усе – рівність. Повна і загальна рівність! Хоч би рівність голодної смерті, аби рівність. А воля була лише засобом московської революції, щоб досягнути тієї рівності. Воля ніколи не була метою московських поступовців“[664]. Висловився на цю тему і М. Бердяєв: „Європейські впливи не могли за одну сотню років змінити духовність московської нації, що творилася тисячу років, духовність азійську за походженням

і змістом. Московська духовність навіть європейськи освіченої московської інтелігенції не має нічого спільного з духовністю європейців. Наприклад, європейська ідея власності цілковито чужа і незрозуміла не лише московському мужикові, а й інтелігентові. Тому і монархіст К. Леонтьєв, і соціаліст О. Герцен обидва ненавиділи європейську дрібну буржуазію. Князь П. Кропоткін, граф Л. Толстой, аристократ М. Бакунін були великі землевласники і запеклі вороги ідеї приватної власності“[665]. І в іншому творі: „Московський народ був і є фізично і духовно народом кочовим, а кочове життя силою фактів учить не визнавати власності на землю. І московський народ виховався на загарбника не лише фізичного, а й загарбника духовного“[666], що повторює П. Чаадаєва: „Настав час, коли незнання Московщини загрожує європейській безпеці. Європейці мусять, зрештою, зрозуміти основну причину, що спонукає цю величезну імперію виходити за свої межі і нападати на інші народи. Московщина – це окремий, ворожий європейським ідеям світ. Світ азійських кочовиків, які не знають іншого шляху, крім загарбання і поневолення народів“[667]. Це ж саме, лише з протилежною оцінкою, твердив Ф. Тютчев (1803–1873 рр.), повчаючи: „Московщина не може мати жодного союзу з Європою ні заради інтересів, ні заради принципів. Не існує в Європі жодного інтересу чи принципу, що не спрямовані проти московських інтересів та принципів. Тому єдина природна політика Московщини щодо Європи – це не союз з тією чи іншою європейською державою, а навпаки, роз'єднання європейських держав, ослаблення кожної. Роз'єднані і ослаблені, вони не матимуть сили виступити проти Московщини. Ми, москвини, мусимо повсякчас пам'ятати, що принципи, на яких стоять Московщина і Європа, є такою мірою протилежні, такою мірою заперечують себе взаємно, що життя однієї можливе лише ціною смерті другої“[668].

Можливо шовіністами були лише крайні: праві і ліві? Адже були й помірковані москвини, прихильники європейської культури, „западники“. На це відповідає М. Бердяєв: „У „западничестві“ московської інтелігенції завжди було багато чужого Заходові, багато було не лише суто московського, а й багато цілковито азійського. Європейська думка до невпізнання спотворювалася у московській свідомості. Західна наука ставала в Московщині якимось божком, невідомим критичному Заходові, і обернулася в московський беззаперечний катехизм релігійного сектанства“[669]. Це стосується і марксизму. Московські соціалісти зробили з кожного слова соціалістичного Талмуду непорушні догми своєї віри-релігії. Але водночас вони надавали

цим догмам суто московського національного змісту й духу. Їхній діяч пише: „Під тиском життя і під тиском московського народу мінялися погляди наших більшовицьких вождів. І ми побачили, що радянська влада не лише відновила неподільність імперії та захистила життєві потреби Московщини, а й узагалі є владою національною, московською. Владою, що її створив московський народ для своїх потреб і за своєю подобою“[670]. Це писано 1930 року, коли Московщина виступала ще в інтернаціональній личині. Проте С. Дмітрієвський вільно чи невільно помиляється: вожді змінювали не погляди, а тактику, форми, а не зміст. Ба, навіть і форм не міняли, а лише назви тих форм. Зміст (навіть і багатьох форм) не могли змінити, хоч би й хотіли. Не могли, бо зміст культури і багатство форм творять покоління й покоління. Силу московських національних традицій починають уже розуміти і молоді письменники в СРСР: „Ми хотіли зруйнувати всі в'язниці, а побудували тисячі нових. Ми хотіли знищити кордони між народами, а оточили себе китайським муром. Ми хотіли зробити працю приємною розвагою, а запровадили пекельну каторгу. Ми не хотіли проливати ні краплини людської крові, а вбивали, вбивали і вбивали мільйони людей. Ми хотіли збудувати безкласове суспільство, а збудували кастове. Ми хотіли скасувати державу, а розбудували і зміцнили її тисячократно більше, ніж вона була. Ми хотіли повалити царат, а на спорожнілий трон посадили нового царя. Ми зривали з офіцерських мундирів царські погони, а потім запровадили їх знову. Ми ганьбили царське катівство, а запровадили своє тисячократно жорстокіше за царське і т. д. і т. п.“[671]. Такого не надрукуєш в СРСР, а тому автор переслав таємно рукопис за кордон під псевдонімом А. Терц.

У 1917–1927 рр. московська „демократія“ прославляла і ставила пам'ятники Є. Пугачову. Його розгромив О. Суворов. Сказати щось доброго про О. Суворова вважалося контрреволюцією, влада за це карала. А далі та сама влада прославляє О. Суворова, заснувала орден його імені. До 1917 р. московська „демократія“ хвалила українців за їхню боротьбу з царським урядом. А після революції та сама „демократія“ лає українців за їхнє „мазепинство“, хоч І. Мазепа боровся не з радянською, а з царською владою. „Нас, москвинів, хоч у десятьох водах пери, але московського нашого єства не випереш“,– зізнавався І. Тургенєв. Досить показово, що про теперішній московський „соціалізм“ мріяли ще в минулому столітті не лише соціалісти, а й московські монархісти. Один з монархічних філософів пише: „Іноді я думаю (не кажу „мрію“, а об'єктивно передбачаю),

що якийсь московський цар – може в недалекому майбутньому – стане на чолі соціалістичного руху і організує його так, як організував християнство римський цезар Костянтин. І я думаю, що Московщина має стати на чолі нової східної держави; має дати світові нову, слов'янсько-східну культуру, якою замінить занепадаючу культуру романо-германської Європи. Світ невдовзі мусить облишити буржуазну культуру. І новий ідеал людства вийде, безперечно, з Московщини, бо ж московський народ не має буржуазних забобонів"[672]. Отож, мільйонер С. Морозов і утримував своїм коштом аж до 1917 року на острові Капрі школу соціалістичних проповідників.

Близький приятель Леніна писав про нього: „У В. Леніна немає нічогісінько інтернаціонального. Навпаки, він є постаттю суто національною, московською, дитиною московського духовного життя. А воно, як відомо, було і є запереченням усього європейського. І В. Ленін повів свою партію московським національним історичним шляхом. І не К. Маркс, а М. Чернишевський, С. Нєчаєв, М. Бакунін були його вчителями. В. Ленін, прочитавши Г. Гегеля, нічого не зрозумів. Свою ж діалектику він змавпував зі спростаченої Чернишевським діалектики Г. Гегеля. Так само В. Ленін не знав і І. Канта, а дізнався дещо про його філософію з жалюгідно спартачених уривків у переказі М. Чернишевського"[673]. З ним у згоді і Г. Плеханов: „В. Ленін – горлопан до мозку кісток. Його тактика – це тактика М. Бакуніна та С. Нєчаєва. Ідею професійних революціонерів він позичив у М. Бакуніна. Своє доктринерське чаклунство позичив у К. Маркса. А опертя своєї сили знайшов у півінтелігентів. Те, що у Бакуніна та Нєчаєва було лише зародком, достигло і дало великий урожай у Леніна. Цей урожай передбачав Ф. Достоєвський у своєму романі „Бєси" і тоді назвав його „шігальовщиною", від імені героя Шігальова, духовної дитини М. Бакуніна, С. Нєчаєва". Здійснені після 1917 року ідеї соціалізації землі, одержавлення підприємств, відібрання майна у буржуазії, централізована та на військовий лад здисциплінована партія, чека, НКВД і подібні ідеї проголосили московські революціонери ще 1862 року у своїй книжці „Молодая Россия".

Московський ліберал, переляканий несподіваним поворотом революції в жовтні 1917 року, попереджав Європу: „Московська революція чи пак хаос небезпечні не лише Московщині, але й Європі. Те, що коїться на нашій землі, є значно жахливіше, ніж ви, європейці, думаєте. У нас величезна пожежа. А чому ви, європейці, вірите, що вона не перекинеться і на вашу хату? Адже московська революція – світова. А світова, за своєю приро-

дою, є агресивна, і вона не зупиниться на кордонах московської імперії. Не зупиниться, бо не може зупинитися. Не може, бо московська революція – це та самісінька престара Московщина з її споконвічним хаосом і агресивністю. І тим-то справжній зміст, мета московської революції – це знищити свого найнебезпечнішого ворога – європейський лад, доки він не знищив московський хаос. Як же Московщина може відмовитися від цієї своєї найпалкішої мрії?.. Європейські державні мужі можуть вірити у всілякі Ліги Націй та вічний світовий мир, але якщо не хочуть загибелі своїх держав, не сміють ні на хвилину забувати про війну, що її несе світова московська революція. В тій бо війні йдеться не про мільйони людських жертв чи на мільярди знищеного майна. В тій війні стане руба питання: бути чи не бути європейській культурі. Щоб це бачити тепер, не треба бути таким пророком, як, наприклад, Д. Мережковський, який ще 1907 року віщував події 1917 і подальших років. Щоб побачити те, про що я тут кажу, треба бути лише зрячим. А надходить одне з двох: або московський історичний Хаос рушить на Європу (власне вже вирушив) і змете з землі європейську культуру, або Європа, щоб не загинути сама, рушить на Московщину і загасить пожежу доки не запізно. Третього шляху немає, бо з Хаосом неможливе примирення, неможлива жодна угода“[674]. О. Салтиков ще в 1922 р. закликав Європу знищити радянську владу. Може не бачив, що вона питомо московська, національна, імперська? Ні, бачив. Але зрозумів, що всі ці „перемоги“ скінчаться розвалом СРСР, поверненням Московщини до стану XVI ст. Цей московський патріот хотів рятувати імперію європейськими руками.

З такою ж метою інші московські патріоти попереджали, що світогляд москвина надто примітивний, простіше кажучи – дикунський. Москвин не вміє думати, він лише вірить у свої догми, на яких засноване все його життя. Мораль, етика, естетика москвина протилежні християнським, європейським. Москвин – жорстокий, нещадний до переможених, до слабших за себе. „Москва слезам не верит“. Москвин ототожнює свободу з безкарністю, розпустою, безладом. Він уявляє її як право безкарно вбивати, грабувати, а тому й обожнює деспотичну владу: колись царя, тепер диктатора. Всі розрухи в Московщині завжди супроводжувалися вбивствами, грабунком і дуже часто кінчалися тим, що ворохобники простягали руки владі: „Вяжите меня“. Розбишака – ідеал московської волі, а Іван IV – ідеал московської влади. Москвин не тужить за свободою, а вільне друковане і мовлене слово в Європі, висловлення протилежних

думок прикро вражає москвина, він ставиться до них ворожо, як і до права робітників страйкувати. Москвини, які їздили у XVII–XIX століттях до Європи, вважали європейську волю божевіллям і непохитно вірили, що європейські держави ось-ось розваляться. В XX ст. московський інженер в СРСР (робітничого походження), здивований правом європейських робітників страйкувати, казав: „Ми перегнали мільйони робітників через в'язниці та сибірську каторгу, щоби навчити їх працювати".

„Як до 1917 року, так і після нього московська інтелігенція не визнавала принципово особистої ініціативи, а до виявленої немосквином ставилася не лише підозріло, а й ворожо. Москвин визнає і розуміє лише примус, загрозу кари. Так це в СРСР не тому, що більшовики винищили стару ліберальну інтелігенцію, а тому, що нова, радянська (як і стара, царська) інтелігенція насамперед щиро московська, породжена московським історичним ґрунтом. Марксистська ж балаканина московської інтелігенції в СРСР – це лише тимчасова данина моді; лише зовнішня тоненька плівка червоної фарби на дуже грубому історичному шарі московської національної духовності"[675]. До цього висновку прийшов і М. Бердяєв: „Вся історія московської інтелігенції – це власне приготування до комуністичного ладу. Відомі ознаки комунізму: спрага за суспільною справедливістю, визнання робітничого класу за альфу і омегу людства, ненависть до капіталістичного ладу і буржуазії, вороже ставлення до культурної еліти, заперечення духу і духовної творчості, сектантська нетерпимість, містичне, релігійне сприймання матеріалістичних догм і т. п. Всі ці комуністичні ознаки завжди мала московська радикальна інтелігенція... Ідеї московських народників виявилися в житті ілюзіями. Ідея особистих прав, ідея постійних реформ, ідея еволюційного прогресу суспільства, ідея парламентарського шляху до поліпшення долі робітництва – всі ці суто європейські ідеї не сприйнялися в Московщині. Перемогли в Московщині ідеї комуністичні, що їх ми щойно навели. Перемогли, бо ж вони були традиційними ідеями і московської інтелігенції і московського народу. Божок московської демократичної інтелігенції В. Бєлінський проповідував деспотію і примусовість. Він говорив, що народ такий нерозумний, що його треба силоміць тягнути до його ж щастя. Він зізнається, що якби був царем, то був би деспотом заради справедливості... Розум і душа москвина легко переходять від однієї крайності до протилежної. Обидві завжди ортодоксальні і не визнають ніякої середини. Царська теократична Московщина не відійшла ще в історію, а тільки змінила назву на пролетарську і теж теократичну. Цар-

ська самодержавна імперія мала свої ідеологічні корені у православній вірі свого народу. Вірі, що визнавала ту імперію за священне царство, за теократію. Пролетарська імперія має свої ідеологічні корені також у вірі свого народу. Вірі, що визнає пролетарську імперію за священне царство, за соціалістичну теократію… Царська Московщина стояла на православному ортодоксальному світогляді і вимагала від підданих, щоб вони визнавали його сліпо, без жодних застережень. Пролетарська Московщина стоїть на соціалістичному ортодоксальному світогляді і ще з більшим примусом вимагає від підданних визнавати його навіть ентузіастично. Священне ж царство не може бути чимось іншим, як деспотією світогляду, не може бути неортодоксальним, і тому воно завжди винищує „єретиків". „Правовірне" сектантство, а з нього і деспотія світогляду та нищення „єретиків" – все це було ідеологічною основою Московщини від XI ст. по сьогоднішній день. Духовні основи царату і більшовизму – цілковито тотожні… Перемога більшовиків у Московщині не випадкова. Більшовизм – явище глибоко внутрішнє, московське, національне. Це витвір московського національного духу, витвір душі москвина. Більшовизм є лише зовнішнім виявом всього того, що нуртує в душі кожного з нас, москвинів. Більшовизм – це природний синтез Івана IV з К. Марксом. Більшовизм є третім виявом московського загарбництва. Другим була імперія Петра І. Першим – московське царство Івана IV. Більшовизм є неминучим етапом історії московського народу"[676].

Перемогу В. Леніна над О. Керенським москвини (і наші невігласи) пояснюють демагогією Леніна, що проголосив гасла: „Геть війну!", „Грабуй награбоване!", „Війна палацам, мир халупам!" тощо. Але чому саме такі гасла і саме москвини підхопили і пішли за ними? Українці мали багато причин піти за гаслом „Геть війну!", але навіть московські історики визнають той факт, що українці кидали 1917–1918 рр. фронт останніми і лише за наказом української влади. Гасло „Грабуй награбоване!" мало впливало на українців. На справжню причину перемоги Леніна кидає світло один з розумніших москвинів: „Подібність революції 1917 р. до кризи 1616 р. відома аж до дрібниць. Зовнішня війна, династична криза, господарча криза, селянські повстання і спалення маєтків, голод у містах, широко розповсюджений розбій, душогубство, партійна деспотія, нездарність провідників, демагогія, розперезаність міської черні і подурілого селянства – все це, вся ця агонія 1917–1918 років є достеменною фотографією Московщини 1606–1612 років. І діючі сили, і мета, і навіть головні гасла були приблизно ті самі і тоді,

й тепер... Як тоді, так і тепер криза спочатку була династичною, але дуже скоро обернулася на політичну. Як тоді, так і тепер кризу започаткували вищі кола суспільства, але вона дуже швидко поширилася та захопила весь народ. Як тепер, так і тоді народний рух був не лише проти багатих, землевласників, але й проти всілякого громадського ладу. Хоч тоді (як і тепер) той рух не мав нічого спільного з європейським соціалізмом, проте і в 1606–12 роках проголошували ідеологію соціалізму, пристосовану до розуміння дикої московської юрби. Однобока і пласка ідеологія тодішнього „більшовика" Івана Болотнікова нічим не відрізнялася від ідеології „революційної демократії" 1917 року. Так само й серед діячів 1606–12 років можна знайти представників усіх партій 1917 року. Тоді була і розгромлена „права партія" (П. Ляпунов), і „соціалісти" (І. Болотніков), і тодішній О. Керенський (Ф. Андронов)... Ця подібність стає ще наочнішою і безсумнівною, якщо пригадаємо, що 1606 року був такий самий вибух національної стихії у немосковських народів, як і в 1917 році. Так! Наш старий, споконвічний більшовизм є в кожного з нас, москвинів. Ленін лише використав цю нашу суто московську стихію"[677].

Що ж сталося 1917 року? Інший розумний москвин відповідає: „Ніякої революції не було в Московщині 1917 року. Бо ж революція – це насильницька і швидка зміна старого змісту на новий зміст. Зміна самих лише форм (хоча й яка швидка) є лише прискоренням еволюції. Тепер у Московщині і загарбаних нею країнах бачимо фотографічно докладний образ часів Івана IV, Миколи I в усіх без винятку царинах життя. Що ж сталося 1917 року?.. Перше. Ослабла державна влада, і московський народ своїм непомильним національним інстинктом відчув у тому ослабленні загрозу існуванню імперії. Тому він і вчинив такий самий заколот, як і під час Кримської чи Японської програних війн. Московський народ інстинктивно відчув свій порятунок насамперед у твердій владі... Друге. Так само інстинктивно московський народ учинив заколот проти фізіологічно чужого йому духу Європи, що після 1905 року хоч і дуже слабенькими струмочками, проте почав протікати до імперії. Москвин підсвідомо відчув у тому європейському струмочку свого найнебезпечнішого ворога і з жахливим поспіхом замурував усі більші чи менші дірочки у „вікні в Європу". Не дерев'яна, а залізобетонна завіса опустилася"[678]. Д. Мережковський віщував ще 1907 року прихід більшовизму і помилився лише на кілька років. Так само М. Бердяєв 1907 року писав, що більшовицька партія за своєю ідеологією стоїть найближче

за інші партії до ідеології, світогляду московського народу. Тому в майбутній революції більшовицька партія переможе всі інші партії, бо її підтримає весь московський народ[679]. Подібний погляд поділяють інші автори: „Наші московські лицеміри кажуть, що московський народ невинний, не відповідає за більшовизм, бо, мовляв, комунізм – це європейська бактерія, що її занесли до Московщини чужинці і нею заразили добрий, богобоязливий московський народ. Хай ті лицеміри доведуть, що молоко не скисає, коли до нього потрапить бактерія. Коли та сама кислотна бактерія потрапить у воду, то вода не скисає. Чи ж не писав у минулому столітті французький історик Ж. Мішле, що „основою життя московського народу є комунізм, що виявляється в общині“. І чи не відповідав йому О. Герцен: „Вас, європейців, стримують ваші приватно-власницькі забобони, а ми, москвини, тих забобонів не маємо“[680].

„Так! Ми, москвини, несемо всю відповідальність за більшовизм. Ми самі покликали його до життя. Він зродився на нашій московській землі. Він є щиро московське національне явище і то дуже старого походження. Споконвічний, престарий, він сидить усередині кожного з нас, москвинів. Тому він і приніс перемогу В. Леніну в 1917 році і підтримує радянську владу досі. В. Ленін лише використав реально цей наш рідненький більшовизм у кожному з нас. Більшовизм – це остаточне, історично логічне завершення будови московської державності. Завершення психічне і логічне“[681].

З ним погоджується і професор Г. Федотов: „До більшовицької партії вступили щоправда і немосквини, але їх було значно менше, ніж москвинів. Казати, що більшовизм ніби не має нічого спільного з московським народом – це казати неправду. Більшовики захопили державну владу в Московщині дуже легко, без ніякого спротиву, але в усіх немосковських окраїнах вибухла запекла війна проти більшовизму і більшовиків. Отже, було щось таке в духовності москвинів, що захоплювалося більшовизмом. Ґрунт більшовизму в Московщині підготували: історичне фізичне і духовне рабство, община і самодержавство царів. Московський більшовизм є природним витвором історичного життя московського народу. Витвором щиро московським, національним. А накидає Московщина світові комунізм, керуючись лише своїми державними інтересами“[682]. „Ф. Достоєвський – пророк московської революції і більшовизму в найповнішому розумінні цього слова. Революція 1917 року – достеменно така, якою він її пророкував. Десятки років перед 1917 роком він показав нам, як на долоні, її ідейні основи, її внутрішню логіку, її зовнішній

образ. Його „Бєси“ – це роман не про наявне, а про прийдешнє. У московському житті 1860–1970-х років не було ще ні Ставрогіна, ні Кирилова, ні Шатова, ні П. Верховенського, ні Шігальова. Ці люди з’явилися пізніше. Ф. Достоєвський відкрив нам тоді ще приховану, глибинну основу більшовизму“[683]. Про те, що – більшовизм є законною дитиною московської духовності і життя, писали В. Брюсов, М. Клюєв, З. Гіппіус. Неминучість його приходу віщували Ф. Тютчев[684], М. Лєрмонтов, М. Салтиков-Щедрін[685], К. Лєонтьєв, Д. Мережковський, О. Салтиков, О. Блок[686], Ф. Достоєвський[687] та інші. Московський міністр Д. Толстой писав ще 1875 року: „Кожне намагання запровадити в московській імперії європейські парламентські форми влади приречене заздалегіть на невдачу. Якщо скинуть самодержавну, деспотичну царську владу, то на її місце автоматично прийде значно деспотичніша – комуністична, за вченням К. Маркса, чию теорію я вивчив дуже уважно“[688]. Д. Толстой знав духовність та світогляд москвина краще, ніж ліберал П. Мілюков та соціаліст О. Керенський, які спробували 1905 та 1917 років накинути московщині саме оті європейські парламентські форми: москвини вигнали обидвох за кордон, а посадили на трон нового царя Леніна, як і віщував Д. Толстой. На знанні душі москвинів ґрунтувалася і впевненість попередників більшовизму: „Хоч московський народ темний, але він розуміє і цінить високо общинні засади, зокрема засаду громадської власності на землю. Отже, він є комуністом традиційно й інстинктивно. Тому наш московський народ, не дивлячись на свою некультурність, стоїть ближче до соціалізму, ніж культурні європейські народи“[689].

Московські емігранти-антикомуністи теж добре розуміють справжню природу комуністів: „Політичний і суспільний лад у СРСР є таким, що служити національній Московщині мають можливість лише члени КПРС, енкаведисти, комсомольці. В їхніх руках уся влада. І вони справді служать не III Інтернаціоналу, а Москві-III Римові. І ми, московські антикомуністи, були би зрадниками своєї батьківщини, якби знищуючи радянську владу, вбивали тих фактичних московських патріотів з п’ятикутною зіркою на чолі. Не дивімося на ту чортівську зірку. Дивімося на біографії тих позірчених людей і оцінюймо їх за їхніми заслугами перед Московщиною. А їхні заслуги великі. Саме вони, а не хтось інший, врятував нашу імперію від розвалу. Щобільше! Саме вони піднесли Московщину в міжнародному житті на найвищу височінь за всю нашу історію“[690]. І в іншому емігрантському виданні: „Коли впаде радянська влада, ми не

сміємо вважати за злочин колишнє членство в КПРС чи навіть службу в НКВД. Ми також не сміємо давати жодних привілеїв тим, хто сидів у радянських в'язницях і таборах чи взагалі були гноблені радянською владою. Всі права, посади, відзнаки, нагороди тощо, що їх здобули люди за радянської влади, мусять мати правочинність і після радянської влади"[691].

В СРСР вихваляють і прославляють Петра І. Та окремі письменники, використовуючи московські державні архіви, описали Петра таким, яким він насправді був. Б. Пільняк писав, що Петро – людина цілковито ненормальна: сифілітичний, повсякчас п'яний, з дикими нападами „тоски и буйства". Він не мав ніякого почуття відповідальності. Цілковито не розумів ні логіки історії, ні фізіології народного життя. Був жалюгідно малописьменний і книжок не любив і не читав (те саме писав історик В. Ключевський). Маніяк. Боягуз. Здитинілий дикун, що все своє життя бавився в „солдатики", паради, кораблі, війни, бенкети, за ідеал поведінки вважав п'яні звички голландського матроса та солдатської казарми... Найбрудніший цинік, заперечував не лише все гарне, красиве в людині, а й заперечував саму людяність. Цінував життя людини не більше, як життя блощиці. Коли йшов повз якесь будівництво, а робітники кидали роботу, щоб йому уклонитися, то він своєю „дубинкой" убивав їх на місці, мовляв, щоб не марнували час на поклони. Коли ж навчені таким досвідом робітники не кидали роботи і не кланялися йому, то вбивав їх за те, що, мовляв, не шанують свого царя. В Лейденському університеті він з своїм почтом дивився, як студенти розтинали труп. Побачивши огиду на обличчях свого почту, наказав всьому почтові гризти зубами мертвяка. З жінкою фельдмаршала П. Румянцева повівся прилюдно так, що не можна висловити в книжці... Ніякою мораллю не стримуваний, розпуствував прилюдно. Сифілітичний, одружився із знаною всім повією, коханкою кн. Меншикова. Велике, смердюче, на тонких ногах тіло згноїли пранці. Бабське обличчя, обвислі щелепи, п'яні, дикі, божевільні очі. Не любив міняти білизну, носив брудну, смердючу тижнями. Велике тіло на тоненьких ніжках, з маленькою головою нагадувало брудне опудало. Обличчя повсякчас смикалося, кривилося. Дуже боявся високої стелі і тому в своєму кабінеті тримав натягнуте полотно трохи вище за свою голову. Навіть на московську міру був нелюдською потворою морально, духовно і фізично"[692]. Таким був, за словами москвинів, їхня національна гордість, „великий преобразователь" і перший імператор народу, що має „вирішувати про шляхи Європи і завершити розвиток людства, встановити справед-

ливість у всьому світі“ (М. Погодін). Має „дати світові нові ідеали людства, нову культуру“ (К. Лєонтьєв). Має „дати світові нову релігію“ (О. Хомяков). Має „рятувати світ від хаосу“ (П. Чаадаєв). Має „визволити робітництво всього світу від визиску, лиха, злиднів, нещасть“ (В. Ленін). Має „керувати поступом нової культури нового суспільства“ (М. Бухарін). „Москва-III Рим, а четвертому не бывать“ (Філофей). „Москва всему свету голова“ (Аввакум). „Москва – столиця світового пролетаріату“ (С. Єсєнін). „Геній московського народу оберне вічні льодовики на тропічні сади з пальм та квітів, заселить Місяць“ (М. Хрущов).

І все це зробить народ, який водночас „не дав світові нічогісінько, жодної ідеї до скарбниці людських ідей, нічого не зробив задля добра людства; нічим не допоміг поступові людства“ (П. Чаадаєв). „Народ дикунів та виродків людських“ (О. Герцен). „Не народ, а пекельна потвора“ (В. Розанов). „Народ, який блукає по Європі і шукає, що можна зруйнувати, знищити лише заради розваги“ (Ф. Достоєвський). „Народ, який, якби й провалився скрізь землю, то нічогісінько у світі, ні найменшого цвяшка не захиталося б“ (І. Тургенєв). Народ, що „Игом рабства клейменный, безбожной лести, лжи тлетворной и лени мертвой и позорной, и всякой мерзости полный“ (О. Хомяков). Народ „байдужий до найменшого обов’язку, до найменшої справедливості, до найменшої правди, народ, що цілковито не визнає звичайнісінької людської гідності, що цілковито не визнає ні вільної людини, ні вільної думки“ (О. Пушкін). „Народ волоцюг і злодіїв“ (С. Рождественський). „Сатанинський народ“ (З. Гіппіус). „Найбездарніший народ, без натяку на творчість“ (Г. Успенський). „Не народ, а худоба, хам, дика орда душегубів, злодіїв“ (М. Булгаков). Народ, що „ненавидить волю, обожнює рабство, любить ланцюги на своїх руках і ногах, любить своїх кривавих деспотів, не відчуває ніякої краси, брудний фізично і морально, століттями живе у темряві, „мракобесии“ і пальцем не поворухнув до чогось людського, але готовий повсякчас поневолювати, гнобити всіх і все, весь світ. Це не народ, а історичне прокляття людства“ (В. Шмельов). Народ, що „досі не показав, що він може жити по-людськи, отже, не має права жити серед цивілізованих народів“ (С. Волконський).

Отже, чи самі ж москвини не дають відповідь на московське самовихваляння від Філофєя XVI ст. до Микити XX ст.? А провідна верства цього народу, еліта нації? Перший московський письменник, що одержав Нобелівську нагороду, пише: „Щодо духовності, моралі та інтелекту, то московське освічене суспіль-

ство – це зборище руйнівників, блюзнірів, духовних волоцюг, розумових шахраїв, моральних розпусників, безсоромних брехунів, простацьких хвальків і дикунів, дикунів і дикунів. Але всі вони – зарозумілі аж до посміховиська. До цього, вибачайте, „суспільства“ належать також і моральні та розумові, сифілітичні пришелепи, бевзі, виродки, напівбожевільні, істерики, цинічні моральні і фізичні повії обох статей. І ось це гидке, макабристичне болото маємо ми, москвини, за свою духовну, культурну і розумову еліту, за передовий авангард нової Московщини. Тьфу!“[693]. Раніше за нього писалося: „Ох, як тяжко жити в Московщині, в цьому смердючому середовищі фізичного і морального бруду, підлоти, брехні, крутійства, злодійства хлібосольних хабарників, гостинних шахраїв, добрячих падлюк, побожних розпусників. Чого ж можна сподіватись від народу, який створив і втримує такий суспільний лад, що в ньому мусите перейти через болото брехень і підлоти, щоби дійти до законності“[694]. Змосковщений литвин В. Сенковський (псевдонім барон Б. Брамбеус), що був знаним московським журналістом, писав у XIX ст.: „Московська література – нікчемна, неоригінальна, пласка, простацька, бідніша навіть за турецьку щодо сили уяви та висоти думки. Та й московська мова – жебрацьки вбога: лексика вищих понять – все позичене; мова – якась дерев'яна щодо гнучкості форм. Мова неписьменного українського селянина значно багатша за московську літературну і лексикою, і гнучкістю, і багатством форм та виразів. Нечиста сила занесла мене до московської, вибачайте, „літератури“[695]. Батько московської літературної мови О. Пушкін писав: „О, как беден, как груб наш русский язык“. Князь В. Вязємський підтверджував: „Да, наш русский язык – это кафтан чыжолый“. Композитор М. Глінка, покидаючи 27 квітня 1856 р. остаточно Московщину, на кордоні виліз з ридвану, плюнув на московську землю і сказав: „Бодай мені ніколи більше не бачити цієї гидкої країни й її людей“[696]. До своєї матері він писав з-за кордону: „Жахаюсь самої думки повернутися до Московщини. Дякую Богові, що втік з Московщини“[697]. Поет, письменник, філософ, московський націоналіст Ф. Тютчєв так ганив і зневажав москвинів, що все своє доросле життя прожив у Німеччині і одружився двічі з німкенями. І водночас писав: „Над величезними руїнами Заходу підноситься, мов святий ковчег, ще більша Московщина. Хто посміє сумніватися в її Божественному покликанні? Москва, Петербург, Костянтинополь – це святі міста Россії. А її межі? Майбутнє відкриє сім морів, сім великих рік. Від Нілу до Неви, від Ельби до Жовтої ріки, від Волги до Євфрату, від

Гангу до Дунаю – це Росія. Росія вічна, як Св. Дух передбачав і Св. Даніїл пророкував“[698]. Як це розуміти? Послухаймо іншого московського націоналіста: „Я сам повсякчас лаю москвинів. Я лише те й роблю, що їх лаю. Але чому ж я ненавиджу кожного, хто їх лає також? Я навіть ненавиджу тих, хто гидує москвином. І водночас я сам гидую москвином, хоч я сам москвин. Дивно! Не розумію!“[699].

Запаморочені своїми химерами імперії від Нілу до Неви і від Гангу до Ельби, москвини багато чого не розуміли, коли ті химери розвіювалися. Наведемо хоч і задовгу та показову цитату: „Національне пробудження України та її політичний сепаратизм викликали у московської інтелігенції щире здивування. Ми, москвини, ніяк не могли зрозуміти причин цього насамперед тому, що ми щиро любили Україну, її землю, її пісні, її народ, а люблячи, вважали її нашою рідною. Ані тіні будь-якої чужості до українців ми, москвини, ніколи не відчували. Також не розуміли й тому, що московська інтелігенція не цікавилася історією України, ні всім тим, що відрізняло українську культуру від московської. Ба, гірше! Ми, москвини, дурили себе вигадкою, що, мовляв, українці боролися проти польського поневолення лише щоб накласти на себе ярмо московського поневолення. Ще гірше, московська інтелігенція не визнавала української мови за мову, хоч усі славісти та мовознавці в світі – разом з московською Академією Наук – її визнавали за самостійну і багатющу. Відродження великої, надзвичайно здібної, з старою культурою нації ми намагалися зупинити жандармськими заборонами та шибеницями. Не тяжко передбачити, що народи СРСР повстануть і відокремляться від імперії, коли СРСР програє війну... Московські патріоти мають усі підстави тривожитися майбутнім московської імперії, бо стоять нині перед великим питанням: чи існуватиме вона, чи Московщина повернеться до своїх перед-імперських меж? Якщо радянська влада зненацька впаде, то негайно вибухнуть повстання немосковських народів СРСР, щоби відірватися від імперії. І ті народи виставлять московському народові свої рахунки більшовицьких злочинів, нищення, грабунку, утисків. А з усіх них найбільший рахунок подасть Україна. Справа України є найповажніша і найтяжча до розв’язання. Не матимемо імперії, не розв’язавши справу України. А ця справа є надзвичайно небезпечна нашій імперії. Ми є свідками народження національної і державницької свідомості українців, власне, народження нової нації (навіть цей розумний москвин не може сказати „відродження старої нації“.– ***П. Ш.***). Щоправда, вона ще не народилася, її доля ще непевна, проте

вона вже набралася такої духовної сили, що вже несила нікому вбити це немовля... Ми, москвини, мусимо працювати щосили, щоб ця українська свідомість стала українською формою московської імперської свідомості. Щоби втримати „русскую" єдність, себто не лише імперсько-державну, а й національно-духовну, ми, москвини, мусимо не лише визнати, а й постійно відчувати своїми, московськими: не лише київські літописи, але й українське барокко, не лише М. Гоголя, але й Т. Шевченка, не лише київський церковний спів Д. Бортнянського, але й українські народні пісні. Все це маємо відчувати рідними нам, москвинам, нашими, московськими, а не лише українськими. А завдання прищепити українські національні традиції на велике дерево „общерусской" культури припадає насамперед тим, хто вірний Московщині і любить Україну... Але разом з цим Московщина не може дозволити будь-яке приниження московської культури в межах імперії. Імперські закони, московська мова мусять бути обов'язковими для всіх в імперії, без жодного винятку. Можливо, (?– ***П. Ш.***) зможемо мирним способом запровадити місцеве господарське самоуправління. В нашій імперії українець не може почувати себе приниженим, зневаженим. Навпаки, московська нація, якій волею долі належить культурне панування в імперії, повинна взяти за свої всі українські національні традиції, історичні символи з гетьманом І. Мазепою разом"[700]. В цьому полягає розум москвина: не хоче навіть федерації, а вимагає повного панування Московщини – культурного, господарчого, політичного. Жорстокі факти змусили його визнати, що „несила нікому вбити" Україну, і він радить „зробити московськими українські національні традиції", щоб українська культура стала одною з форм „общерусской" (московської) культури. Ці його поради здійснює московська „демократія" в СРСР вже півстоліття – безоглядно жорстоко, вогнем і мечем, мільйонами українських смертей. „Єдінонєдєлімєц" Г. Федотов писав це 1930 року. Та героїчна боротьба Організації Українських Націоналістів (ОУН) і Української Повстанської Армії (УПА) за Українську Самостійну Державу відкрили йому очі, і вже в 1943-му він писав: „Серед націоналізмів, що тепер так дуже набирають сили, особливо трагічна є доля націоналізму московського. Хоч його виправдовують оборонні та справедливі особливості війни, що її веде тепер СРСР, проте він є націоналізмом не слабкого, а сильного. Він бореться не лише за своє визволення, а й намагається поневолити інші народи, які стоять поперек його шляху до панування над світом. Оборонні та завойовницькі мотиви московської політики пов'язані взаємно і нерозривно.

Свою оборону Московщина завжди закінчувала нападом... А з кожним новим завоюванням будова СРСР стає хисткішою, слабшою. Москвинів у СРСР уже менше половини населення. Доки москвини давали немосквинам в СРСР якесь культурне самоуправління, доти немосквини погоджувалися на співжиття з москвинами. Тепер же у в'язницях та на каторзі більшість в'язнів і каторжан – немосквини, які опинилися там лише тому, що любили свої народи і мріяли про визволення з московського ярма... Московський націоналізм, що тепер рятує московську імперію, може спричинити її загибель. Той день, коли Московщина кине свої полки проти світової демократії, може стати днем повстання всіх пригноблених Московщиною народів. І дорого тоді заплатить вся московська нація за божевільні мрії своїх сліпих вождів"[701]. І ще: „Все чуткіше долітає до нас гук копит татарських коней на новому Куликовому полі бою. Новітній Чінгіс-хан дедалі яскравіше вступає до московської історії. А поза СРСР учорашні лицарі свободи вже готові вітати народження нової батіжно-московської імперії. Невже ж приклад Німеччини – не загрозлива острога Московщині? Німецька імперія загинула тому, що обурила проти себе всі європейські народи. Чи ж не обурює тепер і Московщина?.. Що ж! Може й пощастить на час. Може Й. Сталін і стане володарем Східної та Центральної Європи, досягнувши того, чого не пощастило А. Гітлерові. Бачимо на власні очі, що культ рабства і брехні поширюється вже не на одну шосту, але на одну чверть нашої планети. Та чверть – ще не весь світ. Хоч які великі успіхи має новітній Чінгіс-хан, проте справа свободи ще не програна. Ледве чи пощастить йому підбити решту світу, а поготів ті країни, де демократизм уже давно вкоренився у моральній та релігійній свідомості народу. Зрештою, вільним ще є позаєвропейський, англо-саксонський та латинський світи"[702].

Про кінець „батіжно-монгольської" імперії пророкували в Московщині ще раніше. Бородаті москвини, що їм Петро І голив бороди і гнав на будівництво Петербурга, конаючи, кричали: „А проклятому Петербургу быть пусту". Дві сотні років пізніше А. Бєлий у романі „Петербург" (виданий перед 1914 р.) писав: „А знявшись раз на чвал і зором міряючи простір, мідний кінь копита не поставить, перестрибне над історією, великий буде струс, трісне земля, навіть гори впадуть від великого струсу, а долини повипинають горбами. Будуть, будуть криваві, жахом наповнені дні, а потім усе провалиться. І Петербург провалиться". „Якщо заздалегіть не запобіжимо, то ледве чи Петербург витримає два століття",– віщував царський поет Г. Державін[703].

„Московська література – найбільше пророкуюча література у світі. Вона вся просякнута тривогою, віщуванням, передчуттям якоїсь катастрофи, що надходить. Чимало московських письменників XIX ст. відчували, що Московщина стоїть над безоднею і ось-ось упаде в неї. Ф. Достоєвський пише про столицю імперії: „Імла стоїть над нашою столицею. А що станеться, коли та імла піднесеться вгору і розсіється? Чи не піде з тою імлою і не щезне, як та імла, і це наше гниле місто? Чи не лишиться лише фінське багно, а серед нього бронзовий вершник на гарячому, загнаному коні“[704]. „Ф. Достоєвський зрозумів, що в Петербурзі Московщина дійшла до якоїсь межі і тепер уся хитається над безоднею. Московщину „вздернул на дыбы Медный Всадник“. Але ж не можна вічно „на дибах“. І весь жах у тому, що „опустити копита“ – це упасти в безодню“[705].

Д. Мережковський пише у „Зимних радугах“: „Незліченні мерці, що їхніми кістками вибруковано трясовину, встають у чорно-жовтому промерзлому тумані, збираються юрбами і оточують брилу граніту, що з неї вершник разом з конем падають у безодню“. Пророкує загибель столиці він і у „Грядущем хаме“ (вид. 1906 р.).

Проф. В. Печєрін, що утік за кордон, написав поему „Торжество смерти“, в якій пророкував загибель Петербурга:

...град разврата
Сколько крови ты испил,
Сколько царств и сколько злата
В диком чреве поглотил!
Изрекли уж Евмениды
Приговор твой роковой,
И секира Немезиды
Поднята уж над тобой.
Ты – война, зараза, голод,
Ты – в трех лицах темный бес,
Погибаем, погибаем
И тебя мы проклинаем:
Анафема! Анафема! Анафема!

У поемі „Петербург“ пророкувала і З. Гіппіус:

... Твое холодное кипенье
Страшней бездвижности пустынь,
Твое дыханье – смерть и тленье,
А воды – горькая полынь.
Как уголь дни, а ночи белы,
Из скверов тянет трупной мглой,
А свод небесный остеклелый
Пронзен заречною иглой.

Нет, ты утонешь в тине черной,
Проклятый город, Божий враг,
И червь могильный, червь упорный
Сожрет твой каменный костяк...

Московський націоналіст (і українoжер), видавець журналу „Новое время“ І. Суворін був переконаний (ще 1880 р.), що находить неминуча катастрофа московської імперії[706].

XXI. РУЙНІВНИК МОСКОВСТВА

Вільний дух є найпевнішою запорукою незалежності.

А. Лінкольн

Україна стане колись новою Елладою, й її впливи поширяться на весь світ.

Й. Гердер

Встане Україна.
Світ правди засвітить.

Т. Шевченко

Не століттями, а тисячоліттями нищили Україну народи-руїнники: готи, гунни, авари, хозари, угри, печеніги, половці, татари, поляки, мадяри, румуни, німці, москвини. Кілька разів у своїй історії Україна лежала в руїнах, сплюндрована, спалена до чорної землі. З отих спалених міст, сіл, із забитих у тисячолітній війні і боротьбі України з азійськими ордами, а понад-то з московською ордою – можна скласти десять сучасних Україн. Значно менших нищень не витримали великі народи та держави – Ассірія, Єгипет, Рим, Візантія. Від них лишилися лише спогади. А Україна, українська Україна стоїть досі, хоч і в дуже зменшених кордонах, але на своїй споконвічній землі. І не лише стоїть, а й продовжує свою тисячолітню боротьбу за найвищі ідеї та ідеали людства. Україна бореться. Бореться знесилена, знекровлена, під пильним оком колонізаторів, бореться, бореться. Не тікає від боротьби. Величезна, на одній шостій частині суходолу нашої планети, могутня московська імперія України не скорила. Щобільше! Саме Україна розвалить ту імперію назавжди.

Звідки ж, з якого джерела брав і бере український народ цю свою незнищиму силу? Вихована в чужих, ворожих Україні школах, наша інтелігенція не знала відповіді на це запитання. Не знала, бо чужа школа і культура відривала її від духовності власного народу. Змосковщена чи спольщена наша інтелігенція не розуміла ані духовності, ані життєвої філософії, ані світогляду свого народу. Не знала джерел його духовної сили. За останнє півсторіччя Московщина посилила і поглибила московщення

українців тисячократно. Всі найменші джерела відомостей про справжню Україну Московщина знищувала чи сховала у себе. Українські молодші покоління інтелігенції не мали звідки дізнатися про джерела духовної сили українського народу. А джерело ж сили нації не в кількості, а в якості. Вся сила московської імперії і московського суспільства не змогла зломити, змосковщити вільного духу Т. Шевченка, Лесі Українки та інших виразників українства. Могутня московська імперія завойовувала невеликий черкеський народець 60 років. Завоювала, але не скорила. Черкеси не платили жодних податків Московщині, не давали своїх синів до московського війська. Не скорила, бо не стане рабом той, кого муляють кайдани. Зневірений у своїй силі народ (нація) не підійме зброї проти ворога, хоч би й був вдесятеро сильніший за ворога. І навпаки, фізично вдесятеро слабший, але сильніший духом і вірою у свою перемогу народ здійме зброю на вдесятеро сильнішого ворога. Яскравим прикладом цього є Україна та її УПА або Ірландія з її 600-річною боротьбою за державну незалежність. Джерелом фізичної сили нації є її творчий дух і віра у власні сили.

Це дуже добре розуміють москвини: всі імперські засоби виховання цілковито працюють в СРСР, щоб зміцнити віру москвинів у силу їхньої нації. А водночас ті самі засоби вбивають у немосквинів віру у власні сили. Але якою мірою прищепила Московщина немосквинам зневіру в їхні сили – ніхто не знає. Виявиться це в новому 1917 році, коли Україна проголосить свою державну незалежність.

Одначе, самого проголошення ще замало (проголошували в 1648, 1918, 1941 роках), бо втримати незалежність буде важко. Дуже важко! Є у світі сили, великі, яким самостійна українська держава стоїть упоперек дороги до панування над світом. Ті сили подадуть Московщині величезну допомогу, щоб знову скорити Україну, забрати її знову у свої руки. Та навчена прикрим досвідом Московщина не вживатиме відкритого фізичного насильства, а вживе старого, випробуваного століттями способу: обдурити, підкупити, затягнути Україну до імперії руками самих же українців. Ось тут і виявляться наслідки сторічного прищеплення українцям зневір'я у власні сили, почуття їхньої національної нижчості.

Збудити приспану прапрадідівську віру у свої сили і гордість своєї національної вищості – це знищити в зародку всі московські спроби обдурити українців. За нормальних умов це роблять національна школа і національна література, і насамперед, історичні праці (наукові чи красного письменства). А ми й досі

не маємо жодної книжки справжньої історії України і навіть не маємо книжки справжньої історії Московщини. Справжньої, тобто не сухого переліку, каталогу історичних подій, а аналізу тих сил, що ті події творили, аналізу сил, що будували і руйнували державу і націю. Зробивши аналіз, можна тоді здійснити і синтез. Кажучи коротко – то буде національна доктрина, що стане дороговказом, компасом наступним поколінням. Всеохоплюючої, великої, історично-соціологічної праці Україна ще не має (лише окремі описові розвідки). Тому мусимо закінчити нашу розвідку про московство бодай невеличким натяком на українство, щоб на тлі українства виразніше бачити чорне московство[707]. Подамо кілька уривків з української праісторії та історії.

Наука про спадковість (генетика) вчить, що людина успадковує від своїх предків не лише фізичні, а й духовні властивості. Щоб зрозуміти духовність людини і народу, треба пізнати, насамперед, духовність її предків. Духовність людини залежить значною мірою від оточення, отож антропологи поділяють народи на три головні відміни за їхньою культурою: 1) осілої рільничої, 2) кочової скотарської, 3) мисливської.

Землероб щедро поливає поле своїм потом, пильнує, щоб урожай не забрав хтось інший. Так зародилася у землероба ідея, поняття приватної власності. Рільник нерозривно пов'язаний з землею, з природою, він любить свою землю, шанує її, як матір. У мовах усіх рільничих народів існує вираз Земля-Мати. У мовах кочових народів немає такого пестливого епітету до поняття „земля". Український народ вважає землю святою. Український селянин ніколи не плюне на землю. Без потреби ніколи не вдарить чимось по землі. В багатьох місцевостях наші селяни цілують землю на доказ правдивості своїх слів, чи як гарантію своєї обіцянки. Вислів „Щоб тебе свята земля не прийняла" вважається на Україні найжахливішою клятьбою і вимовляється лише за надзвичайно виняткових випадків. Виїжджаючи з України, українець бере з собою грудку рідної землі, щоб покласти її до своєї труни на чужині. Всі рільничі народи – глибокі патріоти.

Пригріє сонце напровесні – прокидається від зимового сну вся природа. Прийде з неба дощ, зросить землю, і колоски наливаються зерном, воно достигає, рослина вмирає, але навесні з зерна народжується нове життя, нова рослина. Життя перемогло смерть. Чудо. З маленького зародку в жолуді виростає величезний дуб. Чудо. Сонце, зігріваючи землю, вирощує рослини. Дощ напуває землю живлющою водою. Хтось Великий у небі дбає про життя на землі. Якась Найвища Премудрість

створила цей чудесний лад, цю чудову гармонію, цю чудесну різнобарвну красу природи. Живої природи. Так зродилося у рільника поняття доброго Бога і віра в його премудрість і всемогутність. Рільничі народи – глибоко побожні.

Мати годує свою дитину, аж доки та зможе сама себе прогодувати. Мати збирала дикі овочі, бульби, зерна, а потім домислила їх сіяти біля свого житла. Жінка-мати започаткувала землеробство. Вона сіяла, збирала, складала запаси їжі на зиму, варила страви. Годуючи дітей, годувала і старих своїх батьків, свого чоловіка. Жінка-мати домислила сіяти коноплі, льон, виробляти з них тканини, одяг. Мати у рільничих народів стала годувальницею й опікункою всієї родини, навіть і чоловіка. Мати стала головою родини, а від родини – головою роду, а далі – племені і народу. Так зародився і розвинувся у рільничих народів матріархат. А він не лише підніс жінку на ступінь, однаковий з мужчиною, а й дуже вплинув на духовність рільничих народів. Творець обдарував жінку материнською любов'ю. З розвитком культури первісної людини материнська любов поширилася на ширше коло споріднених родичів. У матріархаті жінка як голова родини, роду, племені мала владу, отже, й силу впливати на зміцнення, на поширення любові, толерантності, згідливості. Так закладалися духовні основи гуманності у матріархальних народів.

Землеробські народи здобувають собі їжу та одяг з рослин, отже, ця життєва обставина виховувала у них сердечну доброту, лагідність вдачі, милосердя. Серед народів рільничої культури зневажається жорстокість. Осілість життя, прив'язаність і любов до своєї землі виховували у цих народів домосидів, незагарбників чужих земель. Загарбництво (імперіалізм) чуже, гидке народам рільничої культури. Натомість питомими їм властивостями є миролюбність, компромісність, лібералізм, демократизм.

Творець обдарував жінку непереможним потягом до краси. Жінки ще за печерної доби любили прикраси. Взимку жінка землеробського народу мала досить вільного часу і виробляла свої прикраси, прикрашала їх орнаментом, розмальовувала хату, робила дітям іграшки, розважала їх казками, піснею. Так жінка рільничих народів розпочала мистецтво, музику, фольклор, культуру взагалі. Патріархат рільничих народів сприяв розвиткові культури значно більше, ніж патріархат кочових скотарських, мисливських народів.

Саме землеробство примушувало шукати пояснень природних явищ та змін, щоб їх передбачати й використовувати чи уникати. Мужчини рільничих народів мали, як і жінки, досить

вільного часу взимку міркувати про зміни року, про джерело дощів, причини вітрів, про таємницю сходу і заходу сонця, зміни дня на ніч та інші явища природи. Землеробські народи започаткували філософію, астрономію, математику, природничі науки, що недарма постали в землеробських країнах: Єгипті, Індії, Китаї, в Малій Азії і на берегах Чорного моря. Ось що таке праукраїнці. Не знаючи цього, не зрозуміємо причин непереможності української духовності і глибших причин ненависті москвина до всього українського.

Пралюдина існувала 500–100 тисяч років тому. В Індонезії знайшли частину її кістяка, а в Україні дві її оселі 140-тисячолітньої давності. Первісна напівлюдина існувала 40–10 тисяч років тому. Тоді Європу вкрив льодовик, і та пралюдина тут гинула. В Україні льодовик укрив лише її північну частину, отож у Криму та в Києві археологи знайшли людські кістяки 40-тисячолітньої давності. В інших місцевостях України знайшли житла, оселі давніх людей. Первісна людина жила 40–25 тисяч років тому. В Україні археологи знайшли чимало її кісток та багато осель. Ця первісна людина розселилася з України по Європі, коли там розтанув льодовик. Частина первісних жителів Праукраїни переселювалася до Малої Азії (берегами Чорного моря), коли льодовик в Україні насувався з півночі. Початок осілого землеробського життя – це початок розвитку культури. На холодній півночі не могло постати землеробства. На півдні, до доби великих посух, людина не вдавалася до рільництва, бо мала цілий рік урожай диких плодів. В Єгипті рільництво існувало лише в долині Нілу. Південь України перебував між цими двома крайностями. По літі приходила зима, вимагаючи запасів їжі, це змушувало праукраїнця думати, планувати, винаходити кращі знаряддя праці. Так розвивався його розум, винахідливість, ініціативність. Праукраїнець випереджав інших первісних людей у культурному поступі.

В передісторичні часи Європу вкривав величезний праліс. Зрубати велике дерево кам'яною сокирою – ціла подія. Початок землеробства міг бути тоді лише на безлісих землях. Український чорнозем лежить на кількаметровому шарі лесу (лес – це навіяний за льодової доби піщано-глинкуватий порох). На лесі ліс не росте, хіба в річкових долинах. Ця природна обставина спричинила те, що землеробство в Європі одним з перших постало в Україні. Праукраїнці орали волами вже в першому тисячолітті до Різдва Христова. А розвиток рільництва сприяв і розвиткові культури. Так праукраїнець випередив культурно інші європейські народи.

Культура подесятерює можливості людини вижити в боротьбі за існування. Праукраїнці розпросторилися швидше і більше за інших європейців. П'ять тисяч років тому існувала в Праукраїні якась величезна – від Волги по Дунай – держава. Вона була дуже перелюднена. Іноді оселі розташовувалися за 2–5 кілометрів одна від одної. Були і великі поселення з кількох тисяч осель. Культуру тих людей археологи назвали Трипільською, бо вперше знайшов її В. Хвойка біля містечка Трипілля, 40 км від Києва. Перенаселення змушувало праукраїнців переходити на сусідні і дальші землі. Тоді в Західній Європі жило мало людей, а серед них було багато нащадків тих праукраїнців, які переселилися туди за попередніх століть. Так Трипільці заселили значну частину середньої Європи, Подунав'я, Балкани, Грецію. На сході за Волгу вони не йшли, бо там був сухий степ, але західними берегами Каспійського моря заходили до Малої Азії. Вони заселили Кубанщину та Північний Кавказ. До далеких країн переселялися ті племена, що їхнім головним заняттям було скотарство, бо воно вимагало багато землі на випас худоби. Так, наприклад, переселилося з України (через Дарданелли) племено гітітів до Малої Азії.

Арабські історики X ст. пишуть, що українці мали свою азбуку задовго до хрещення Руси. Угоди королів Олега 907 року, 911 року, Ігоря – 944 року, Святослава – 972 року з Візантією писані грецькою і руською (українською) мовами. В угоді 911 року згадується про писані українською мовою заповіти та торговельні документи. Св. Кирило був 860 року у Херсонесі і там знайшов Євангеліє та Псалтир, писані староукраїнською мовою. Знайшов і українців, які читали йому ті книжки. Можна припускати, що св. Кирило, пристосовуючи грецьку азбуку до слов'янських мов, позичив літери з тих херсонеських книжок. Національна абетка та письменство утворюються якщо не тисячоліттями, то століттями. Маємо перлину нашої літератури XII ст. „Слово о полку Ігоревім". Вона не загинула безповоротно лише тому, що якийсь наш чернець-місіонер заніс цей твір до далекого монастиря на півночі Московщини, де його не знайшли московські патріархи чи царі, щоб знищити, як понищили в Україні багато таких творів.

На північному узбережжі Чорного моря праукраїнці заснували торговельні міста ще 4 тисячі років тому. Вже тоді вони почали торгувати з Єгиптом та Малою Азією, а через них з Індією та Китаєм, що були тоді осередками найвищої культури і цивілізації. Ці торговельні і культурні зв'язки поширювалися і поглиблювалися, надто з культурною тоді Малою Азією. Грецькі

торгівці, що приїздили з Малої Азії до наших чорноморських міст із своїм крамом, почали осідати в них. У першому тисячолітті до РХ вони там становили вже пануючу більшість, і ті міста – Херсонес, Ольбія, Пантикапея, Теодосія, Фенагорія, Танаїс та інші дедалі більше усамостійнювалися. З часом ті грецькі колонії захопили в свої руки всю зовнішню торгівлю Праукраїни, багатіли та розбудовувалися завдяки тому, що на північ від них існувала велика, упорядкована, культурна держава, яка не лише охороняла їх від нападів з півночі та зі сходу, а й забезпечувала вільну торгівлю у всій Східній Європі. Грецькі торговельні станиці були по всій Праукраїні аж до меж теперішньої Московщини. До Московщини греки не заходили, бо тамтешній багнистий праліс був непролазний, та й не було з ким торгувати, бо прамосквини були цілковитими дикунами: жили в ямах, їли сире м'ясо і навіть були людожерами. Чорноморські грецькі колонії платили праукраїнській державі щорічну данину, мито.

Мабуть, якась величезна пошесть вразила т. зв. трипільців. Багато землі обезлюднилося. Саме тоді (І-е тисячоліття до РХ) у Малій Азії народи безупинно воювали, мирне життя було неможливе. Нащадки колишніх переселенців з Праукраїни, дізнавшись про знелюднення в Праукраїні, почали десь у 8 ст. до РХ повертатися з Малої Азії до Праукраїни. Старогрецький історик Геродот, який був 450 року до РХ у Праукраїні, пише, що ті люди називали себе СКОЛОТАМИ. Греки любили перекручувати на свій смак чужомовні назви, отже прозвали сколотів „скіфами“, що цією грецькою назвою й увійшли до науки. Перси називали сколотів „саками“. Кількасотрічне перебування сколотів (скіфів) серед чужих народів у Малій Азії, самозрозуміло, дуже змінило їхню праукраїнську мову і культуру. Археологи визначають давно зниклі народи на підставі культури, що віддзеркалюється в археологічних знахідках. Цей спосіб досить приблизний. Археологи знайшли в скіфських могилах іншу культуру, ніж у трипільских, і зробили припущення, що в 7-му ст. до РХ на Україну прийшла з Ірану дика кочова орда, що її греки назвали скіфами. Придивимося ближче до цього припущення. Геродот сам розпитував визначних скіфів про походження їхнього народу. Вони казали, що називаються сколотами і нізвідки не приходили, а є споконвічним, тубільним народом Праукраїни. Таку величезну подію, як переселення цілого народу за тисячі кілометрів вони забути не могли, бо ж далеко менші події народ пам'ятає у своїх переказах та легендах тисячі років. А від їхнього вигаданого археологами переселення з Ірану до часів Геродота минуло лише 200 років.

Праісторію Східної Європи досліджували найбільше німці, запевняючи, що скіфи були дикими кочовиками. Безсумнівні історичні факти спростовують цю німецьку теорію. Скіфи відновили праукраїнську державу в її старих трипільських межах – від Волги по Дунай. Вона була впорядкована, що доводить розмір зовнішньої торгівлі. Зібрати зерно та інший товар з величезного обширу від Волги по Дунай, привезти до портів – завдання велике навіть і за наших часів. Щоб його виконати, скіфи потребували тисяч вишколених урядовців, добре налагоджених перевезень, охорони, складів тощо, тобто розвинутої держави. А грецькі історики пишуть, що Скіфія годувала своїм хлібом всю велику тоді Грецію, щороку продаючи десятки тисяч тонн (неймовірно величезна на ті часи кількість) самого лише зерна. Скіфська держава, як і кожна велика та культурна, мала всі суспільні стани: аристократію, урядовців, торгівців, промисловців, ремісників, селян, а також лікарів, священиків, науковців, філософів, як наприклад, філософа Анахарзиса, який був братом скіфського короля Дадуїна. Його мати була грекиня. Року 589 до РХ він був у Греції, де його дуже шанували грецькі філософи на чолі з Солоном. Атени надали йому навіть почесне громадянство – велика честь, що негрекам звичайно не давалася. Анахарзис пишався своєю скіфською народністю і за кожної нагоди підкреслював, що він – скіф. Тодішні грецькі письменники Люціан та Страбон також це підкреслюють. Анахарзис написав велику поему, багато писав про скіфські закони і про Скіфію. Його писання загубилися, крім кількох листів до короля Лідії Креза. У тих листах вражає глибина думки і світогляд, тотожний до світогляду українського філософа Г. Сковороди (1722–1794). Анахарзис ставив духовні цінності вище за матеріальні, вчив – як і Г. Сковорода – що Творчий Дух творить усе матеріальне життя. Ця духовна спорідненість двох українських філософів, віддалених один від одного 2400 роками, є вагомим доказом давності української духовності. Про Анахарзиса знаємо тому, що він був поза Україною, де про нього дізналися греки і розповіли світові. Його листи до Креза збереглися, бо були поза Україною. Його листи до матері і брата та інші писання загинули в Україні. Таких філософів, як Анахарзис, Праукраїна мала більше. На це вказує такий факт. Олександр Великий (356–323 до РХ) ходив війною на Скіфію. Перед початком боїв його відвідало скіфське посольство, голова якого виголосив велику промову, яку записав писар Олександра. Промова вражає глибиною думки та високими етичними, моральними поглядами на справедливість, честь, обов'язок громадянина і короля перед Богом і своїм народом. Історія не записала його імені.

Скіфський мудрець Абаріс був 570 р. до РХ послом Скіфії у Греції, приятелював з славетним філософом Піфагором. Батько грецької прози Пересід був скіфського походження. Англійський професор богослов'я о. Ф. Ферар пише, що рік народження Христа встановив учений скіф Діонісій Ексігус, що був ігуменом у Римі і помер там 525 року. Серед святих Української Церкви є три скіфи: Інна, Пинна та Римма.

Римський поет Овідій був на вигнанні в Добруджі. Там він дізнався про скіфів і писав, що вони ставилися до римлян з погордою, бо римляни вдавалися до хитрощів у війні, отож скіфи вважали їх за дикунів, а себе за лицарів (пригадаймо: „Іду на вас" нашого князя Святослава). Скіфи вважали свою мову, націю, культуру вищою за римську – пише здивований римлянин. І він визнає, що лицарства скіфів справді не можна заперечити: великий скіфський загін оточив удесятеро менший загін римлян. Римляни відмовилися здатися і хотіли битися до останнього вояка. За таку хоробрість скіфи випустили їх на волю. Кожний скіф від короля до селянина носив зброю і мав бойового коня. Коли приходила війна, кидав свою працю і їхав до свого полку. Отже, українське козацтво має 2-тисячолітню традицію. Народ, де кожний має зброю – це народ вільних людей. Кожний скіф будь-якого суспільного стану мав право на найвищу державну посаду, якщо він своїми діями довів, що гідний її. А це ж засада нашого Запорізького Лицарського Ордену. Теж 2-тисячолітня традиція.

Року 529 до РХ володар наймогутнішої тоді імперії Перської Кир на чолі величезного війська пробував воювати Скіфію. Скіфський король Ідантир розбив Кира. Наступник Кира Дарій знову пробував 513 р. до РХ воювати Скіфію і зазнав ще гіршої поразки, хоч мав величезне, як на ті часи, військо: 700 тисяч вояків, 600 бойових кораблів. Скіфи дощенту розбили 55 року в Дакії римське військо Маркуса Кракуса. Геродот писав про війну єгипетського фараона Сесостриса з Скіфією. Про ту війну писано й єгипетськими ієрогліфами, лише скіфів називають „рус". Сесостріс жив у другому тисячолітті до РХ – тисячу років до вигаданого археологами приходу скіфів в Україну.

Скіфи завоювали майже всю Малу Азію і панували там 28 років (634–606 рр. до РХ). Вони не зайняли Єгипет лише тому, що фараон Псаметікус відкупився великою даниною. Про завоювання скіфами Палестини пише єврейська Біблія. Перебуваючи в Праукраїні, Геродот записав від скіфів їхню легенду: бог неба (батько родоначальника скіфів короля Таргина) скинув їм з неба золоті плуг, ярмо для волів, меч і келих, тобто благословив

їх на життя, яке знаменували ті речі – рільництво, працю, цивілізацію, військову силу, державну незалежність, боротьбу, волю, шляхетність, лицарство, віру в Бога, пошану духовних цінностей, культуру. Коли вдуматися у зміст, у властивості всієї праісторії та історії України, то містика цих знамень виявиться пророчою. Хрест, меч, плуг знаменують історію України від Трипільської доби й досі, вказують на призначення України. Ця легенда створена нашими прапредками 3 тисячі років тому. У переговорах з Візантією наш король Святослав Великий сказав: „...без того скіфо-руси не замиряться“. Отож, наші предки ототожнювали себе з скіфами.

Німецькі історики (а за ними й наші) твердять, що в 4-му ст. до РХ прийшла з Азії в Україну дика орда сарматів. Вони завоювали скіфів і запанували в Україні. Це – чергова вигадка. Саме в 4 ст. до РХ майже вся Греція живилася українським хлібом, а грецька промисловість – українською сировиною. Війна в Україні зупинила б це постачання, спричинила б голод і безробіття. Таке велике нещастя грецькі історики записали б разом з причинами його, бо грецькі торгівці їздили по всій Праукраїні. А в грецькій літературі того й пізнішого часу нема й натяку на якусь війну в Україні в 5–3 ст. до РХ. Натомість Геродот ще в 5-му ст. до РХ (отже, до вигаданого німцями приходу сарматів) писав, що сармати живуть в Україні на правому березі Волги. Сармати були одним зі споконвічних племен великого праукраїнського народу. Грецькі історики пишуть, що сармати і скіфи – це племена одного народу. Сармати сиділи на Волзі, в їхніх руках був великий торговельний шлях до багатого і культурного півдня: Малої Азії, Індії, Китаю. Сармати багатіли матеріально і культурно, про що свідчить археологія. Чому ж вони з'явилися на місце скіфів?

Причиною причин занепаду великих держав є моральний занепад їхньої провідної верстви. Надмірно збагатіла, вона дбала про свій добробут і веселе життя більше, ніж про добробут і безпеку держави. Ця доля спіткала Єгипет, Вавилон, Рим. З цієї причини втратило владу в Праукраїнській державі плем'я скіфське, а перебрало владу плем'я сарматське без ніякої війни. В могилах скіфської аристократії археологи знаходили величезну кількість золотих речей. Скіфи не змішувалися з греками ні кровно, ні культурно, і взагалі не втручалися в життя грецьких колоній на Чорноморщині, задовольняючись даниною з них. Звиклі до торгівлі Волзьким шляхом, сармати задумали перебрати в чорноморських греків монополію на зовнішню торгівлю до своїх рук. Сарматські торгівці, майстри, ремісники, аристо-

кратія оселювалися в Танаїсі, Ольбії, Пантикапеї, Херсонесі, Фанагорії та в інших черноморських містах і помалу опановували торгівлю та промисел, а сарматські королі та урядовці сприяли їм. У чорноморських містах сармати і греки змішувалися культурно і кровно. Постала нова людина – греко-сармат. Розвинулася мішана греко-сарматська культура і релігія. Завершився цей розвиток створенням сарматсько-грецької держави – Босфор із сарматським родом королів Спартаків. Рим пробував підбити під свою владу Босфорську державу, але її королева Динама відбила ті спроби. Босфорська держава існувала тисячу років (480 до РХ – 360 по РХ).

Через наші чорноморські міста річками Дніпром, Доном, Кубанню, Дністром плила широким і глибоким потоком найвища культура світових її осередків: Єгипту, Малої Азії, Індії, Китаю, Візантії, Риму. І плила в Україну ця найвища культура дві тисячі років за Трипільської держави, тисячу років за скіфо-сарматської, півтисячі років за Антської, півтисячі років за Києво-Руської. Чотири тисячі років безперервного живого зв'язку України з осередками найвищої культури і цивілізації. Наша Чорноморщина від сивої давнини була великим вогнищем української культури. Нащадки босфорців – елінізованих праукраїнців, зукраїнізованих елінів – ці нащадки створили праукраїнську азбуку (другу по гітітській), переклали вже в перших століттях християнства Св. Євангеліє на праукраїнську мову. Вони, а не греки, побудували християнські храми на Чорноморщині і в самому Києві ще століття перед хрещенням Руси Володимиром. І першим митрополитом України-Руси був не чужинець грек, а українець Настас Корсунський (тобто з Херсонесу). І не чужинці, а самі українці побудували в Києві чудо тодішньої архітектури і мистецтва – Святу Софію.

Історики починають українську історію з IX ст., згадуючи лише кількома натяками про безмірно більше, безмірно багатше життя Праукраїни до IX ст. Читаючи їхні праці, можна подумати, що величезне культурне і матеріальне багатство і могутність Києво-Руської держави та її столиці Києва якось раптово постали з порожнечі і розвинулися до своєї величі за якихось два століття. Навіть школяр знає, що культура розвивається до великої тисячоліттями. А національну культуру творять і розбудовують не чужинці, а творчий геній власного народу. Коли ж народ і позичає щось у чужинців, то надає всьому власні національні форми і навіть зміст. Архітектура, мистецтво Київської Св. Софії – наскрізь своєрідні, таких немає ніде у світі. Мистецтвознавці ретельно шукали чужих впливів і не знайшли.

Не знайти їх і в інших творах українського творчого генія, наприклад, у законодавстві. Отруєні почуттям своєї національної нижчості, малоукраїнці хворіють на рабську хворобу „впливоманію“. Не лише в СРСР, а й у вільному світі малоукраїнські науковці чомусь вишукують і наголошують всілякі чужинецькі впливи на творчість українців.

Після хрещення України приїхало сюди багато греків-священиків, які привезли свої церковні закони, а тоді церковні закони правили і за державні. Наші законодавці читали грецькі закони, але складаючи українську збірку законів „Руську Правду“, відкинули грецькі. „Руська Правда“ – найетичніші, найлюдяніші, найпрогресивніші, найдемократичніші закони в тодішньому культурному світі. Чи могли вони виникнути за 2–3 покоління? Пригадаймо велику збірку гітітських законів з 16 ст. до РХ. Пригадаймо погляди скіфського філософа Анахарзиса, пригадаймо закони Босфорської держави. Вже в першому ж столітті після охрещення України з'являються в Києві значні богословсько-філософські твори. Не переклади, а написані українцями, які тоді їздили за кордон здобувати вищу філософську освіту, пригадаймо Св. Євангеліє і Псалтир праукраїнською мовою, що їх знайшов 860 року в Херсонесі св. Кирило.

В X–XV ст. українська порцеляна вважалася за кращу в Європі, бо українські гончарі мали понад 2-тисячолітній досвід. Пригадаймо, що мистецтвознавці XX ст. захоплюються мистецьким багатством трипільських гончарів з 2-го тисячоліття до РХ. В X–XV ст. у Європі найдорожче цінилися вироби українських ювелірів, бо їхня мистецька краса та техніка виробу перевершували інші. Нічого дивного: українські майстри мали тисячолітню школу ще з сарматських часів. Як свідчать чужинці, в X–XV ст. Київ був культурніший і багатший за Париж чи Лондон. Він займав понад 500 гектарів. Розбудувати таку культуру та багатство можна лише за тисячі років. І справді, Київ не набагато молодший за Дніпро-Славуту. Київські печери викопали пралюди старокам'яної доби 7 тисяч років тому. Ченці лише очистили їх від кісток, черепків, дивних кам'яних знарядь і т. п. речей безмірної археологічної вартості, слідів первісних людей Києва. Київ будувався і перебудовувався десятки разів. Споруджували великі будинки, прокладали вулиці, отже, копали і перекопували землю сотні разів, знищуючи тисячі археологічних свідків історії Києва. Проте археологи знайшли в Києві і печерах сліди великого поселення людей, що існувало безперервно 7 тисяч років тому. Навіть довше. В Києві знайдено кістки пралюдини, що жила 40 тисяч років тому.

Київ заселювали люди за Трипільської доби 5 тисяч років тому, за Скіфської і Сарматської 2 тисячі років тому і надалі безперервно. Отже, Київ чи не найстарша столиця в Європі. Київ упровдовж не століть, а тисячоліть був найбільшою на сході твердинею європейської культури і цивілізації. Є таким і сьогодні. Маємо повне право назвати Київ Вічним Містом. Він і за віком, і за своєю вагою у світовій історії коли не перевищує, то щонайменше дорівнює іншому Вічному Місту – Римові. Наш старезний Київ має повне право називатися III Римом. В його історичному сяйві претензії москвинів („Москва – III Рим“) виглядають карикатурно.

Про українську державу IV–XI ст. наші старі історики лише натякають. Молоді вчені лише починають шукати її сліди, проте вже видно, що в V–VIII ст. існувала в Україні велика держава антів. Загрожені азійською навалою наші осередки культурного і державного життя природно пересувалися на захід. Так столицею Антської держави стало місто Головське, розташоване на місці теперішнього Львова. Отже, Львів фактично на 600 років старший, ніж його офіційна метрика 1256 року. Головське-Львів став у наступних століттях головною брамою, через яку йшли в Україну здобутки європейської культури і цивілізації. Після знищення москвинами 1169 р. (і донищення татарами 1240 р.) Києва столицею української держави став Львів.

Доречно сказати про один з виявів почуття національної нижчості у наших істориків. Вони називають Олега, Ольгу, Святослава, Володимирів так, як називали їх наші літописці. А людська мова – це живий організм, що розвивається, з’являються нові слова, старі слова набувають нового змісту. В X–XV ст. український титул „великий князь“ означав якраз те, що в Західній Європі титул „король“. І справді, всі західно-європейські автори титулували тоді і титулують тепер Олега, Ольгу, Святослава, Володимирів та інших володарів України „королями“, а часом й імператорами. Тепер українське слово „князь“ означає особу вищої аристократії, як у західних європейців „герцог“, „граф“ тощо. До 1917 р. в московській імперії було кілька десятків князів. У маленькій Грузії теж кілька десятків. Перекладаючи літописи X–XVII ст., наші автори перекладають архаїчні слова, що тепер мають інший зміст, сучасними, інакше читач багато чого не зрозуміє. Чому ж вони не перекладають застаріле „великий князь“ на „король“? Адже знають, що володарі найбільшої і найкультурнішої тоді в Європі держави – України-Руси були ІМПЕРАТОРАМИ, а не графами, герцогами. Москвини назвали своїх дрібних князів „царями“, хоч вони не заслуговували навіть титула „князь“.

Українські міста і села мали повне місцеве самоуправління споконвіку ще й до Руської держави. За короля Ярослава Мудрого Україна мала вже свою власну збірку законів звичаєвого права „Руська Правда“, що їх створив наш народ за тисячоліття. Як ми вже згадували, упорядники „Руської Правди“ не взяли з грецького права нічого, що не узгоджувалося з українським звичаєвим правом, наприклад, жорстоких тілесних покарань, смертної кари, не взяли упослідження жінки, не взяли не християнського ставлення до невільників і т. п. Але за образу честі „Руська Правда“ карала тяжче, ніж за фізичне ушкодження. Московський професор права В. Владімірський-Буданов у книжці „Обзор русского права“ свідчить, що в московському законодавстві і правосвідомості немає найменшого сліду впливів „Руської Правди“.

За доби Литовсько-Руської держави наші правники доповнили в XVI ст. „Руську Правду“ і це доповнене видання назвали „Литовським Статутом“. Пригадаймо, що державною мовою була тодішня українська. Литовсько-Руська держава була вже конституційною монархією зі своїм парламентом – Сеймом, що зібрався вперше 1401 року. Разом з „Литовським Статутом“ наші правники кодифікували 1499 року українське звичаєве право міського самоуправління. Тоді в Західній Європі міста також мали самоуправління за т. зв. Магдебурзьким правом. Наші правники знали його, але, як і за Ярослава, не брали з Магдебургзького права нічого, що не узгоджувалося з українським. Отже, і збірка законів про самоуправління міст є власним твором українського народу. А німецькі історики (за ними і наші) чомусь назвали цю нашу збірку також Магдебурзьким правом. „Литовський Статут“ і „Магдебурзьке право“ були демократичні, самоуправління було справжнім. А це заперечувало московське централізоване, деспотичне безправ'я. Та скасувати їх Московщина не мала сили довго після Переяславської поразки 1654 року, лише поступово, в міру зміцнення своєї влади в Україні, щораз більше їх порушувала. Магдебурзьке право скасувала 1835 року, а Литовський Статут – 1842 року.

Українська літературна мова зародилася ще в першому тисячолітті до РХ. Найстаршу писану звістку про неї маємо в „Житії св. Костянтина“, де оповідається, що св. Костянтин (св. Кирило) знайшов 860 року в Корсуні (Херсонесі) св. Євангеліє та Псалтир, писані „руськими письменами“, і людину, що читала йому їх. Св. Кирило народився і виріс у грецькому місті Солунь, де половина населення були слов'яни, отже, знав обидві мови. Отже, та мова розвивалася століттями перед 860 роком. Тому-то

й змогли українці писати наукові твори в XI ст.– митрополити Іларіон (1051), Клим Смолятич (1155), єпископ Кирило Турівський (1130–1182), Данило Паломник (1108), Теодосій Печерський (1035–1074), невідомий на ім'я автор „Слова о полку Ігоревім“ (1187), літописи XI і пізніших сторіч, М. Смотрицький (1587), Х. Філарет (1596–1608), І. Вишенський (помер 1625), автор українського словника Л. Зизаній (1596), автор другого українського словника П. Беринда (1627), К. Ставровецький (1620), Е. Плетенецький (1617), З. Копистенський (1620), митрополит П. Могила (1596–1647), С. Косів (1653), П. Голятовський (1659), Л. Баранович (1666), А. Радивиловський (1676), С. Мокрієвич (1697), Д. Туптало (1689–1705) та інші[708]. Кожний з них мав найвищу європейську освіту, знав тодішні міжнародні наукові мови: латинську та старогрецьку. Вони переклали багато творів європейських філософів, науковців, письменників. В XVII ст., крім філософських та богословських творів, українці написали багато поетичних, театральних: К. Сакович, М. Довгалевський, С. Ляскоронський, В. Лашевський, Т. Прокопович, Л. Горка, М. Козачинський, Ю. Щербаківський та інші. Історичні праці писали Р. Ракушка, Г. Граб'янка, С. Величко, І. Гізель, П. Кохановський та інші.

Все XVII ст. тривала в Україні збройна боротьба з зажерливими сусідами. Навіть і за таких несприятливих обставин Україна йшла в перших лавах культурного європейського життя. Наприклад, чехи почали друкувати книжки 1478 року, українці – 1491, поляки – 1497, серби – 1553, москвини – 1664 року. Перша друкована книжка в Україні „Апостол“ вийшла 1574 року. „Біблію“ та „Псалтир“ надруковано в Острозі 1581 року. Львівська друкарня видала 1591–1722 роками понад 160 тисяч примірників книжок. Київська Печерська друкарня видала в другій половині XVII ст. понад 100 книжок. Чимало з них на 500 і тисячу сторінок. Е. Славинецький переклав 1658 року з латинської „Врачевську Анатомію“ Андрія Везалія. С. Русин написав 1534 року велику (870 стор.) книжку про лікарські рослини.

Москвини почали друкувати книжки на 160 років пізніше за українців, а першим московським друкарем був датчанин В. Гатон, а другим – українець І. Федорович. В. Гатона москвини втопили, а І. Федорович втік в Україну. Українці допомогли йому закласти нову друкарню, і він видав кілька українських книжок. Гатонову та Федоровичеву друкарні москвини спалили, і в Московщині не було жодної друкарні ще 100 років. В Україні було: чотири у Львові, три в Києві, по одній в Стрятині, Кри-

лосі, Угорцях, Уніві, Перемишлі, Острозі, Дермані, Почаєві, Рахоманові, Четвертні, Луцьку, Чорні, Кременці, Житомирі, Бердичеві, Чернігові[709]. В XVII ст. кожний освічений українець знав латинську та одну (часом і більше) європейську мову. Датський посол Ю. Юст, що був в Україні 1710 року, дивувався, що не лише українська шляхта, митрополит, а й ченці Києво-Печерської Лаври мали високу освіту та культурну, європейську поведінку і розмовляли бездоганною латиною. Ю. Юст не вірив своїм очам, бачучи письменних селянок[710]. А тоді в Західній Європі навіть аристократки були малописьменні, у Московщині – царі неписьменні, навіть князі – цілковито неписьменні. Українці читали європейську літературу від Аристотеля і до найновішого тоді (XVII–XVIII ст.) Вольтера. Київська Академія мала величезну книгозбірню. Всі середні школи (вони були тоді при монастирях) теж мали книгозбірні. Навіть приватні книгозбірні були великі, як от: у Т. Прокоповича – 3 тисячі книжок, у Т. Лопатинського – 1400, С. Яворського – 600, Д. Туптала – 300, Я. Маркевича – 300, а коштували книги тоді стократно більше. У всій Московщині не було тоді (XVIII ст.) стільки книжок, скільки їх мали ці кілька українців.

Від Скіфської доби аж до XVIII ст. український селянин орав своє поле зі зброєю при боці. Отже, понад 2 тисячі років український селянин не був пригнобленим гречкосієм, духовним рабом, а вільним рільником-вояком водночас. Через таке не пройшов жодний інший європейський народ, хіба що перші європейські поселенці в колись дикій Америці. І навіть пізніше кріпацтво не зробило українського селянина духовним рабом. Кожний кріпак знав, а найголовніше відчував, що він може, має силу сам скинути кайдани неволі, втікши у вільний, безмежний, український степ, що рятував українця від духовного рабства. Степ виховував і зміцнював в українця почуття власної гідності та прагнення до незалежності, до волі. Почуття власної гідності – основа духовного аристократизму. Чужинці, які побували в Україні, дивувалися з аристократизму українських селян[711]. І по століттях кріпацтва український селянин назагал лишився духовним і культурним аристократом. Теперішнє пригноблення, покірність нашого селянина – це лише поверховий, неглибокий вплив тимчасового (лише 200 років кріпацтва у 5-тисячолітній історії). А таке не є спадковим і мине у вільній Україні. Герої під Крутами, під Базаром, у чотирикутнику смерті, в українському війську 1917–1922 рр., в УПА, 500 безсмертних українок в Кінгірі і т. п.– майже всі вони були селянськими дітьми. Про аристократизм нашого селянства писали українські й іноземні

етнографи: „Український селянин-господар – це не духовний витвір чужого міста, як наприклад, українська інтелігенція. Ні, він – рідна дитина української, а не чужої землі. Землі, що її щедро зрошували своєю та чужою кров'ю тривалі покоління українців. Український селянин – це аристократ, що зберіг повагу цього стану, значно більше, ніж теперішня родова аристократія. Наш селянин погорджує голотою, бо й сам соромиться свого убозтва. Неробства, злодійства не забуває до десятого покоління. Не засмічений „современными огнями", він справжній духовний аристократ"[712] (писано до 1917 р.). Іноземці називають увесь наш народ лицарським, або „козацьким". Слушно, бо після спольщення нашої аристократії та шляхти козацтво походило переважно з селянства. До спольщення багато козацьких отаманів походили з старокиївської аристократії, скажімо, князі Заславські, Збаразькі, Ружинські, Пузини, Сапіги і т. п. Засновником Запорізької Січі був нащадок київських королів, князь Дмитро Вишневецький. За своїм звичаєм запорожці перезвали його на Байду. Д. Вишневецький мав високу освіту, багато подорожував по Європі, вивчаючи її культуру, державний лад та стан європейського лицарства. Був на острові Мальта гостем у Мальтійського Ордену, вивчаючи його лад. Д. Вишневецький мав широкий державницький світогляд, глибокі знання і провідницький хист. У роді Вишневецьких живими були традиції дружинників київських королів. На тих традиціях Д. Вишневецький заснував і Запорізький Орден (на 25 років пізніше за Мальтійський), додавши дещо з досвіду Мальтійського. Пізніше запорожці їздили на Мальту вивчати мальтійське військове мистецтво, а мальтійці приїздили на Запоріжжя вивчати козацьке. В Запорізькому Ордені було багато українських аристократів та шляхти, часто з європейською університетською освітою. Неписьменних запорожців майже не було. Посол до Запорізького Ордену від імператора Рудольфа II Еріх Лясота пише, що запорізькі лицарі досконало знали всі тонкощі європейського етикету і в товаристві поводилися, як європейські аристократи, що старшина добре знала латинську мову, а чимало з них ще й якусь європейську[713]. Європейські лицарські ордени були станові, тобто приймали лише аристократів та шляхту. Запорізький орден був демократичний, але не в сучасному, спотвореному розумінні цього слова, тобто одноправність усіх. У Запорізькому Ордені існував ієрархічний поділ. У всій Січовій Республіці були стани: аристократія (значне товариство), шляхта (старшини), лицарство (козаки), середній стан (промисловці, торгівці), селяни та ремісники. Але поділ існував не за походжен-

ням, а за заслугами, за професією. Двері до старшинської гідності і до „значного товариства“ були відчинені кожному, хто довів, що має розум, військові знання, провідницькі здібності, тверду вдачу і моральну чистоту. Старшину на чолі з кошовим обирали всі запорожці. Козаки вільно і відкрито критикували їх і скидали Козацькою Радою, але виконували кожний наказ старшини неухильно. Самодисципліна була дуже суворою: за крадіжку забивали києм прилюдно на смерть. Хоча й любили добре випити, проте в походах карали смертю того, хто бодай хильнув[714]. Історик XVI ст. писав: „Запорожці мають закони й дисципліну давніх римлян“[715]. Інший назвав запорожців „лицарі степу, герої в бою, забороло Європи на азійському кордоні“[716].

Запорізький Орден був чи не найбагатший з усіх європейських орденів: мав сотні тисяч гектарів власної землі, сотні тисяч людності, величезну кількість всілякого багатства і золота. Старі, заслужені старшини були, як на той час, мільйонерами[717]. Вони їздили до Західної Європи, бачили там лицарські замки. Могли побудувати в Січовій Республіці свої, багатші за європейські, але не хотіли. Жили багато, але скромно, носили одяг з найдорожчих тканин, але скромний, лише зброю любили оздоблювати золотом, самоцвітами. Посол Венеціанської республіки пише, що запорожці були б найкращим взірцем нових спартанців, якби не пили[718]. Запорожці любили показати своє багатство в оздобі церков та книгозбірнях. Скромна зовні церква Св. Покрови в Запорізькій Січі мала всередині золотих та самоцвітних оздоб вартістю в кілька мільйонів червінців (руйнуючи 1775 року Січ, москвини пограбували всі ті оздоби). Багато старшин побудували своїм коштом великі церкви по всій Україні. А при кожній церкві закладали школу та книгозбірню. В осередку Січової Республіки Орден побудував величну кафедру з багатою книгозбірнею європейської літератури. По зруйнуванні Запорізької Січі Московщиною запорожці переселилися до Туреччини, а згодом на Кубань, забравши туди і ту книгозбірню. Московщина боялася аж до 1917 року відібрати від кубанців книгозбірню та запорізькі прапори, бунчуки тощо. „Демократична“ Московщина відібрала 1920 року і багато з того понищила.

Запорізький Орден обрав 1648 року Б. Хмельницького на Гетьмана України. Французький історик пише про нього: „Козацький Кромвель – Б. Хмельницький є не менший політик за Кромвеля англійського“[719]. Ворожий польський історик пише: „Б. Хмельницький мав багато важче завдання, ніж О. Кромвель. Увесь обшир його (Богдана) держави мав відкриті з усіх

боків, загрожені ворогом кордони. Не мав Б. Хмельницький усталеної, досвідченої державної машини, як О. Кромвель. Військо, грошове і державне господарство, управління, зносини з чужими державами – все це треба було творити з основ і за буремних, воєнних часів, поспішно. Його військо не голодувало, мало зброю, гармати, набої, добру розвідку, спритних розвідників за кордоном, йому не бракувало грошей – все це є його особиста заслуга. Була це людина надзвичайна, геніальна“[720]. Лорд-протектор Британської імперії Олівер Кромвель титулував Б. Хмельницького: „Богдан Хмельницький, Божою милістю генераліссимус Грецької Церкви, імператор всіх Запорізьких Козаків, пострах і вигубник польської шляхти та здобувник твердинь, вигонитель римських священиків, гонитель поганців, антихриста і еврейства“.

А як виглядає українське козацтво і його провід за поглядами самих українців? Український народ у своїх піснях, переказах, байках малює козака взагалі, а запорожця особливо, людиною високоідейною, безкорисливою, відважного борця за правду, справедливість, за волю. І справді, таким він був. Бойовий ідейний клич козацтва: „За віру християнську, за Україну, за волю!“ знайдемо в багатьох документах в європейських державних архівах.

В уяві народу український козак, запорожець має всі властивості європейського лицаря: добровільний, безкорисний обов'язок служити вищій ідеї, козак – людина найшляхетніша, найкультурніша, найрозумніша, навіть характерник, мало що не надлюдина; духовний аристократ у всякому разі. І справді, маємо десятки свідчень, що підтверджують правдивість такої уяви про козака, надто запорожця. В українських піснях прославляють козаків за те, що вони рятували людей, жертвуючи власним життям (пісня „Про трьох братів“).

Наші історичні недруги москвини та поляки, зненавидівши українське козацтво за його оборону України, всіма способами намагаються принизити, оплюгавити його. Всі московські і польські історики, письменники, митці малюють українське козацтво і Запорізький Орден як ватаги розбишак, злодіїв, п'яниць-кріпаків, що повтікали від своїх панів, щоб не працювати. Ті історики та письменники не журяться тим, що не можуть пояснити: яким чином ті темні кріпаки, ледарі, розбишаки могли створити з нічого, у дикому степу велику, багату республіку та військо, яке перемагало війська найбільших тоді держав: Турецької та Польської; республіку, що до неї присилали послів європейські імператори та королі з проханням допомогти їм;

що з нею підписували міжнародні угоди найславніші тоді королі шведські; що давала Московщині тисячі своїх цивілізаторів, творців московської культури й державності. Одним із зразків приниження Запорізького Лицарського Ордену є карикатура І. Рєпіна „Запорожцы пишут письмо турецкому султану". Пишуть дипломатичного листа до наймогутнішого тоді в Європі володаря. Отже, пишуть не прості козаки-гультіпаки, а старшина Ордену, що її Е. Лясота ставив нарівні з європейськими герцогами, баронами щодо освіти та культури. А цей москвин (хоч народився і виріс в Україні) намалював ватагу диких, голих, п'яних харцизяк за нетесаним столом, на бочці, зодягнених у чудернацькі свити. Намалював п'яного гультіпаку, що спить під лавою в болоті; писар має вид бевзя – глумлива, злісна карикатура. Рєпін відмовився намалювати перемогу гетьмана І. Виговського під Конотопом чи оборону від москвинів Буші, Сміли, Батурина.

Після Переяслава 1654 р., а ще більше по Полтаві 1709 р. Московщина поспішила випити якомога швидше і якомога більше крові з України, щоби не дати їй часу й сили підвестися на ноги. Проте і знекровлена, знесилена Україна в XVII–XX ст. не вмирала, а лише завмирала, знепритомлювала. Вона напружувала рештки своїх сил, боронячи від московського варвара свою давню культуру і мову. Хоч український народ і втратив у Польщі свою провідну верству, проте ідея вільної України, власної незалежної держави вибухнула 1648 року з такою величезною силою, що зломила назавжди силу одного зі своїх поневолювачів – Польщі. Козацтво, Запорізький Орден, Гетьманщина відродили не лише українську державність, а й саму українську націю. Сили того відродження вистачило на боротьбу з Московщиною на наступні 300 років. Це особливо помітно, коли порівнювати з Західною Україною. В європейській, конституційній Австрії українці мали стократно більші, ніж в азійській, деспотичній московській імперії, можливості розвивати свою культуру і національно-політичну думку. Отже, Західна Україна мала б стати українським П'ємонтом. А вона не лише ним не стала, а й відстала навіть і від Східної. Котляревського, Шевченка, Міхновського, Донцова мала б дати Галичина. Вона таких не дала, бо не мала того, що відроджує націю – всенародної збройної війни з поневолювачем. Не мала ні козаччини, ані Хмельниччини. Сила національного відродження 1648 року виявилася після 1917 року, коли відродилася стара Хмельниччина – українсько-московська війна, старе козацтво – ОУН, старий Запорізький Орден – УПА. І знову сила національного відро-

дження 1917 року виявляється сьогодні в СРСР, Московщину чекає доля Польщі.

По Полтавській катастрофі 1709 р. наша козацька старшина на чолі з гетьманом Пилипом Орликом уклала і проголосила 5 травня 1710 р. в Бендерах Конституцію Української Держави. Її засади повторила Франція 80 років пізніше у своєму гаслі „Свобода, Рівність і Братерство". Здійснювати ж засади нашої Бендерської Конституції почали європейці аж 140 років пізніше (1848 р.). Конституція П. Орлика – це конституція сучасних демократичних республік. Якби не сталася катастрофа 1709 року під Полтавою, Україна була б першою нацією, що дістала демократичну конституцію держави. Україна була б випередила культурно весь світ, як випереджали наші пращури-трипільці 5 тисяч років; як випереджали гітіти своїми демократичними законами 1500 років до РХ; як випереджала Босфорська держава за часів Христа; як випереджала „Руська Правда" в XI ст. Так багато важить давність, тривалість національної культури у щоденному житті.

Після Переяслава Україна пробувала скинути московське ярмо. Гетьман І. Виговський розбив і знищив 1659 року під Конотопом московське стотисячне військо. Переляканий цар Олексій наказав своєму урядові підписати мир з Україною на будь-яких умовах. Приймаючи гетьманську булаву, гетьман І. Виговський сказав старшині: „Я присягав славному панові Богданові, а не московському цареві. Отже, і ви, панове полковники, маєте присягати мені, а не цареві московському"[721]. На Переяславську Раду не приїхали і цареві московському не присягали ні київський митрополит, ні жодний український єпископ. Хоч московський уряд заборонив українському духовенству обирати митрополита, як було раніше (бо хотів сам призначити), проте після смерті митрополита Сильвестра Косова (1657 р.) українці, не питаючи Москви, обрали на митрополита Діонісія Балабана, бо гетьман І. Виговський сказав українському духовенству: „Обирайте кого хочете, не оглядаючись на Москву, бо ми їй не підлеглі". Навіть і після Полтавської катастрофи Україна шукала можливостей визволитися з московської неволі. Граф Василь Капнист їздив 1791 року до Берліна довідатися, чи Німеччина підтримає Україну, коли б Україна розпочала війну з Московщиною за свою державну незалежність. Як уже говорилося, українська шляхта була поставила 1812 року своїм коштом 15 полків ніби до московського війська. Водночас послала генерала В. Закревського до Наполеона намовляти його йти через Україну, запевнити, що Україна повстане проти Московщини.

Поляки, довідавшись про це, переконали Наполеона не вірити українцям і повідомили московський уряд про заходи В. Закревського. Московщина, не гаючись, розігнала ті 15 полків, а В. Закревського заслала до Сибіру. Пізніше вона заслала до Сибіру і тих поляків, які повідомляли її про „зраду українців“. За Кримської війни 1854 р. М. Чайківський зорганізував військо із задунайських запорожців, що мало воювати Московщину разом з Туреччиною. Тоді ж кілька десятків тисяч селян самі, без інтелігенції, створили „Київську Козаччину“, щоб використовуючи ту війну, скинути московське ярмо.

Нарешті з'являється велетенська постать – Тарас Шевченко. Хто ж є Тарас Шевченко? Чому він безсмертний в Україні? Чому його „Кобзар“ є другою після Св. Євангелії книжкою всього українського народу? Чому вся Україна вважає Великого Тараса своїм Пророком? І чи є у світі якийсь поет, що його могилі уклоняються з року в рік уже сто років сотні тисяч прочан, зі всіх станів суспільства, з усіх земель великої країни? Український священик Н. Димитріїв знайшов 1898 р. у далекому від цивілізації канадійському лісі колибу українського малописьменного емігранта. У ній був на стіні саморобний хрест з образом Божої матері, а поруч – образ Т. Шевченка. Той селянин знав „Кобзаря“ напам'ять. Чи є десь поет, що його образ ставлять поруч з образом Христа?

Тарас Шевченко став уособленням вічної України. Він є сама Україна – не та, скалічена московською чи польською культурою інтелігенція, не та прибита рабством сірома. Він та Україна, що її сам визначив одним, але всеохоплюючим словом – Козацтво. Вустами Великого Тараса промовляє Україна. Козацька, лицарська, духовно вільна. Поневолена московською та польською культурою інтелігенція спочатку перелякалася (зізнається П. Куліш) громового голосу Козацької України, що закликала в „Кобзарі“: „і вражою злою кров'ю волю окропіте“. Не розуміла, що Тарас був, є, і доки Україна є Україною, буде архітектором самостійної держави. Москвини це розуміли ще 1847 року і вже тоді намагалися знищити його. Вустами Великого Тараса промовляє народ, нація, великою мовою тисячолітніх прадідів великих. Мовою трипільців, скіфів, сарматів, антів, київських князів, галицьких королів, українських гетьманів, запорізьких лицарів. Великий Тарас побожно шанував могили предків, його пошана походить з глибини духовності українського народу, що тисячі років тому піднесла на містичну височінь віру в безсмертя душі людини і народу. Національний інстинкт народу відчуває в могилах предків джерело своєї національної сили.

Тарас Шевченко, як і наш народ, відчував, розумів одну з найбільших таємниць життя мертвих – живих – ненароджених, тобто життя нації. Розумів таємницю сили нації, глибокий зміст культу нації. Культ нації є другим після релігії джерелом сили народу. Національні традиції дають народові непереможну силу витримати ворожий – духовний, ідейний, культурний наступ на нього. Майже до XX ст., хоч і малою іскрою, проте жеврів в українській провідній верстві національний дух. Лише в другій половині XIX ст., а надто в XX ст. вдалося московським т. зв. „соціалізмом“ задурманити розум і отруїти душу нашої інтелігенції, що відривало її від джерела її сили – українського національного духу, а отже, й від українського народу. Та москвини не здолали українське селянство. Не знаючи сили його національного духу, гадали, що захоплять українське селянство московськими ідеями так само легко, як ними захопилося московське. 1917 рік показав, що помилилися.

У березні 1917 року жменька українського студентства закликала українців у Києві до походу вулицями, щоб показати свою силу. Київ був тоді чи не найбільше змосковщеним містом, і старші українці гадали, що національно несвідомий народ (міщухи) не вийде, і спроба скінчиться нічим. Але на вулицю вийшло понад 100 тисяч „несвідомих“ київських міщан з портретами Т. Шевченка і жовто-блакитними прапорами (а не з червоними, як було в Московщині). Співали українських пісень, а найурочистіше – „Заповіт“. Навіть поза Україною виявляли українці національну свідомість. У московських (ворожих Україні) часописах читаємо про український похід у Петербурзі: „Одразу ж на початку революції, 23 березня 1917 р., українці в Петербурзі святкували визволення України. У величезному Казанському соборі відслужили панахиду по Тарасові. Прийшло понад 20 тисяч люду з жовто-блакитними стрічками на грудях. По панахиді вишикувалися і пішли до Таврійського палацу висловити урядові вимоги України. На чолі походу їхали кубанські козаки з прапорами і бунчуками Гетьманщини XVII–XVIII ст., що їх забрали з музею. За ними йшли у зразковому військовому строю українці – вояки петербурзького гарнізону – з жовтоблакитними прапорами. За ними тисячі невійськових. Всі співали українських національних пісень та Шевченків „Заповіт“. Упорядкованість, лад були такі досконалі, що москвини не вірили своїм очам. А вже справді отетеріли, почувши від учасників походу якісь нові, незнані москвинами, слова: „Україна“, „українці“, „український“. Такі національні українські походи були 1917 року навіть в українських поселеннях у Сибіру.

Вустами Великого Тараса мовить сам український народ. Ідеї та ідеали „Кобзаря“ – це ідеї та ідеали не самого геніального Тараса, але його геніального народу, що своєю душею та серцем знав значно краще за вчених істориків, що саме поховане в козацьких могилах. Іскра з тих могил вибухнула 1917 року таким величезним полум'ям, що спалило всі старшобратські теорії. Український народ знайшов, що переховувалося в козацьких могилах. „Воскресають лише там, де є могили“,– каже Ф. Ніцше.

Імперський міністр граф А. Орлов у своєму звіті цареві радив 1847 року покарати Т. Шевченка якнайтяжче, бо він може стати батьком української незалежної держави. Перебравши 1917 р. імперську владу, московська „демократія“ перебрала й обов'язок дбати про неподільність імперії. Вона побачила 1917 р., що віщування далекоглядного Орлова здійснюється і кинулася знову нищити Т. Шевченка. Завоювавши 1918 р. Україну, дерла, палила „Кобзарі“ та портрети Т. Шевченка, розстрілювала кожного, хто їх мав. За один лише тиждень у лютому 1918 року тільки в одному Києві вбила кілька тисяч власників „Кобзаря“ чи портрета Т. Шевченка. Українське селянство відповіло зброєю. Вся Україна горіла в пожежах повстань. „Радянська“ влада боялася висунути носа з більших міст. Московщина голодувала без української пшениці і мерзла без українського вугілля. Насувалася небезпека московській владі від голодних і холодних москвинів у самій Московщині. Ленін пригадав заповіт цариці Катерини II, що нищити все українське одразу – небезпечно. І дав наказ своїм „осадить шаг назад“, щоб потім можна було б зробити „два шага вперед“, пояснюючи, що „силой украинцев не возьмем, но только разозлим“[722]. І знайшлася формула: „Соціалістичний зміст в українській формі“, тобто „Московський зміст в українській формі“. І проголосили Т. Шевченка москволюбом, безбожником, соціалістом. Та виявилося, що навіть та клята українська форма нагадує українцям про український зміст. Українці читають у „Кобзарі“ слова: Бог, Господь, Божий і силу силенну іншого „опиума для народа“. Читають ще щось значно гірше, що Бог покарав навіть немовля українське за те, що воно несвідомо усміхнулося московській цариці. Читають, що Бог покарав дівчину, яка напоїла коня „того первого, що розпинав нашу Україну“. Читають про „високії ті могили“ і що в них заховано. Читають про славне лицарство, спборників святої волі у норах, без дна глибоких, у Сибіру, про праведних гетьманів і де їх могили, що кат нищить. Читають у „Кобзарі“ про политих московською блекотою, з кокардами на лобі, землячків, які з чужого поля в Україну принесли великих

слів велику силу і більше нічого; про пораду Тарасові: „співати про Матрьошу, про Парашу нашу“, і читають відповідь Тарасову: „Вмію та не хочу“, бо „розумне ваше слово брехнею підбите“. Нарешті, читають заповіт свого національного пророка: „Вставайте, кайдани порвіте, і вражою злою кров'ю волю окропіте“.

Чому Московщина дозволила існувати джерелу українського „национализма“? Не попалила всіх „Кобзарів“, не проголосила Т. Шевченка наймитом буржуазії, куркулем, фашистом, ворогом українського народу? Пробувала таке. Попеклась. Пішла іншим шляхом. Викинула з „Кобзаря“ „Розриту могилу“, „Чигирин“, „Великий льох“, „Якби ти, Богдане, п'яний“, „Стоїть в селі Суботові“, „Заступила чорна хмара“, „Іржавець“ і т. п. Але в Україні було ще багато „Кобзарів“ старих видань, тож українці змогли навіч переконатися, що саме пече Московщині. Ненадруковані твори Шевченка поширювалися по Україні таємно, переписані від руки. Московщина знову вдалася до шахрайства. Надто печуть москвинів Шевченкові слова: Московщина, москаль, московський. Всюди, де могли, замінювали їх на „земля царская“, пан, панський, цар, царський і т. п. Про фальшування перекладу „Кобзаря“ ми вже згадували. Водночас Московщина вдалася і до блюзнірства. Наказала 1920 р. поставити в Києві погруддя Т. Шевченка, замовивши його не українцеві М. Краткові, а той зробив дуже велику голову на малому погрудді. А щоб більше поглумитися, Московщина наказала стягнути з п'єдесталу (дуже низенького) статую Св. Ольги, а на ньому поставити велику Тарасову голову на маленькому погрудді. Вийшла цілковита карикатура.

Ще 1917 року українці поставили в Києві (на Олександрівському майдані) гіпсове погруддя Т. Шевченка (вирізьбив М. Балавенський). Захопивши 1919 р. Київ, москвини-монархісти зрубали шаблями голову з того погруддя. Українці ту відрубану гіпсову голову Тараса поклали на таріль і виставили в музеї за прикладом скульптури М. Антокольского „Голова Івана Хрестителя“. Коли москвини-більшовики знову захопили Київ, вони з люттю знищили її цілковито. Як бачимо, ненавиділи Т. Шевченка московські і монархісти, і соціалісти. Такий вандалізм щодо душі і серця українського народу, Мойсея України роздмухував вогонь ненависті українців до Московщини. Український патріотизм ширився і міцнів. Московщина всіма способами намагається захитати повагу українців до Шевченка. Москвини доводять (пером яничар), що Т. Шевченко був такий темний, що вірив у Бога, був такий реакціонер, що прославляв

Козаччину та гетьманів; мав селянську простацьку вдачу з дрібновласницьким світоглядом та ідеалами. А найбільша його провина – націоналізм. Т. Шевченко писав 30 вересня 1842 р. до Я. Кухаренка: „Переписав оце свою „Слєпую“ та й плачу над нею; який мене чорт спіткав, що я оце сповідаюся кацапам черствим кацапським словом. Не хочеться, дуже не хочеться друкувати „Слєпую“, але вже не маю над нею волі“. Ідеї Т. Шевченка відстали від сучасного життя на ціле століття, а світ, мовляв, іде вперед[723]. Втім, і тут немає нічого свого, нового, лише повторення старих наклепів на Т. Шевченка[724].

На святі 150-ої річниці народження Т. Шевченка в Києві виступали 30 промовців, говорили про комунізм, про московські добродійства Україні, про братерство і т. п. З них лише представник польських письменників Я. Івашкевич про таке не згадав. Натомість говорив про світову велич Т. Шевченка і зацитував слова І. Франка: „Я син народу, що вгору йде, хоч був запертий в льох. Я є пролог, не епілог“. Я. Івашкевич також сказав: „Ми дивимось на Тараса Шевченка і на його творчість, як на пролог нового, вільного життя, а не на епілог. Багато несповнених ще спільних завдань єднає український народ з польським“. Часописи УРСР не надрукували цієї промови Я. Івашкевича. Монархічна Московщина не дозволяла святкувати Шевченківські роковини. Хитріша „демократична“ дозволяє, лише пильнує, щоб ті ювілеї не підносилися вище за хохляцьке скигління над покриткою Катериною, за малоросійські тужливі пісні та гопак з горілкою і ковбасою.

Мало є народів у світі, які пов’язані з природою духовно так близько, як народ український – від матеріальних виявів (вишивки, квіти навколо хати і в хаті тощо) до духовних (мораль, пісні, релігія). У світі музичні знавці підкреслюють величезну силу творчого генія українського народу, що виявляється в українській пісні і мові, що засвідчують надзвичайно високі етичні ідеали українського народу, глибоке мистецтво звуку й слова. Німецький перекладач українських народних пісень писав: „Створити такі всебічно досконалі пісні міг лише народ надзвичайно високої культури“[725]. Інший перекладач пише: „Я перекладаю українські пісні вже багато років, проте, коли бачу новий збірник їх, то вони знову надихають мою душу. Українська народна пісня перевершує пісні інших народів своїм поетичним, етичним багатством і глибиною почуття. На українському культурно багатющому ґрунті виростає й українська література. Той ґрунт дає їй власні соки і такі живлющі, що створилася така багата, така самобутня, самостійна література, якою московська

ніколи не була і не є досі... українські народні пісні показують: яка то величезна поетична сила є в українській народній душі. Українська література також має ту силу, що вона корениться в українській народній пісні, стоїть на ній, зберігаючи її силу та глибину і додаючи ще чари великої особистості“[726].

Це українське багатство стало джерелом культурних, музичних скарбів людства. Німецькі композитори світової слави Бах, Вебер, Шуберт, Ліст, Моцарт, Бетховен використовували мелодії українських пісень у своїх творах. Бетховен приятелював у Відні із знавцем української народної пісні графом О. Розумовським і від нього записав чимало українських пісень. Знавець польської поезії ставить українську пісню вище за польську, бо, каже він, в українській пісні нема нещирості, штучності, що їх досить часто чути в піснях польських[727]. І хоча поляки – великі шовіністи, навіть і вони визнають цей факт[728]. Польський літературознавець М. Якубець пише: „Українські народні пісні правили за зразки деяким польським поетам XVIII ст.“ Польський критик М. Грабовські казав, що українська пісня – це одне з найбагатших джерел поезії всього світу. Адам Міцкевич, викладаючи в паризькому університеті слов'янську літературу, говорив, що Україна є невичерпним джерелом ліричної поезії, і українські пісні поширюються по всій слов'янщині. Німецький літературознавець і поет ставить українську пісенну поезію на найвищу не лише серед слов'ян, а й у світі[729]. Чеський мовознавець Ян Благослав писав ще в XVI ст. у своїй граматиці чеської мови, що українська мова є надзвичайно багатюща, милозвучна, гнучка. Німецький критик сто років тому стверджував: „Українська мова має гармонійність і м'якість найвищу серед слов'янських мов і тому з них усіх найліпше надається до співу й музики. Українська народна поезія – найбагатша в Європі, вона має величезні, невичерпні скарби; має найвищий поетичний розмах та яскравість вислову; має в собі щось дуже високе, чому немає назви в людській мові“[730]. Німець А. Мавриціус переклав і видав 1841 року збірку українських пісень[731]. Француз А. Рембо дуже захоплювався українською піснею і поширював її у Франції в XIX ст. в перекладі на французьку мову.

Українська пісня „Їхав козак за Дунай“ під назвою „L'adieu des fiances“ (Прощання з нареченою) поширена у Франції і війшла до збірки французьких народних пісень. Цю пісню залюбки співають німецькою мовою (змінивши деякі слова) німецькі селяни і військо. Звичайно, не знаючи її походження, мають за німецьку пісню. У Франції та в Німеччині співають також

„Ой не ходи, Грицю“, „Реве та стогне Дніпр широкий“ та інші. Датський міністр освіти Ю. Бомгольт відвідав 1956 року Київ і повідомляв, що в Данії співають чимало українських пісень датською мовою, не знаючи, що вони українські. В Данії є хор, що складається з самих датчан і співає українських пісень по всій Європі.

Державна капела диригента Олександра Кошиця в 1920 р. співала в Німеччині, Швейцарії, Чехії, Франції, Голландії, Бельгії, Англії, США, Канаді лише українські народні пісні, але там не вірили, що то народні, а не створені великими композиторами. Поїздка капели стала тріумфом української культури. Музичні критики, а серед них і політично неприхильні до України, змагалися в похвальних словах[732]. „Багатющу українську пісню зродила багатюща на героїв та на події історія України. Тому українські пісні є нерозривною частиною всього життя українців. Українська пісня живе в народі і з народом. І український народ живе своєю піснею. Українська пісня народилася в боях за волю, і тим-то в українській пісні так багато великих, високих поривань до волі“[733]. „Всю незрівнянну, магічну красу української пісні міг створити лише великий, дуже старої і глибокої культури народ і то довгими століттями. В тому і є непереможна, всевладна сила, божественна музичність української пісні і мови. Оскільки українська пісня і мова є витвором дуже давнього і дуже культурного народу, в них звучить велич високих ідей і тисячолітня глибина людського почуття. А це не може не захопити навіть і неукраїнську душу“[734].

Чеський композитор В. Балтазар переконаний: „Господь охоронив Україну від облудної новітньої музики. Вислухати новітню європейську музику, а після неї українську народну пісню – це однаково, що вийти з затруєної пахощами міської світлиці на свіже, чисте лісове повітря. Композитори всього світу можуть знайти багатющі музичні перлини в українській народній пісні. Українські народні пісні – це невичерпна криниця музичних перлин, що їх вистачить композиторам усього світу“[735]. Недарма москвини не раз подавали європейцям українські пісні під назвою „русский“.

Чехи є москволюбами і тому не люблять українців за протистояння Московщині. Проте чеський науковець науково-безсторонньо писав, що український фольклор, а надто пісні, вражають своєю моральною чистотою, високим ідеалізмом, глибиною думки, духовною красою, що створити їх міг лише народ дуже високої, старої культури, глибокого християнського світогляду[736]. Навіть україножер М. Горький зізнавався: „Я перейшов

пішки всю нашу землю від чорноморського степу до біломорської північної тундри, отже знаю її добре... Душа українця росте і купається в яскравих, гарячих променях південного сонця, а москвин все своє життя живе в сутінках та холоді північних лісів. Отже, природно, душа москвина є не лише іншою за українську, а й цілковито протилежною. Українська багатюща природа, ласкаве, погідне небо, яскраве гаряче сонце, сповнений піснями степ, тепле, прекрасне море – надали українській душі більше струн, більше барв, більше інших душевних багатств, ніж бідна, сумна, гола природа Московщини дала душі москвина. Отже, природно, що багатюща українська душа створила багатющу українську культуру, переповнену красою, світлом, теплом, радістю, вільнолюбністю, згармонізованою різноманітністю. Велика українська душа дала високий злет творчій думці та широчину погляду на всесвіт. Безперечно, культура українського народу значно перевищує культуру московського народу. Москвин і українець, маючи цілковито інакші (навіть протилежні) психіки, цілковито інші світогляди, природно, не можуть мати однакового громадського ладу. Це доведуть вам науково: народознавець, мовознавець, культурознавець, психолог, господарник, політик і дослідник релігії“[737]. Так вихваляв він українців лише тоді, коли 1917–1919 рр. Українська Самостійна Держава мала на московсько-українському кордоні гармати, спрямовані на Московщину, а безсила, голодна-холодна Московщина благала Україну продати пшениці та вугілля. А коли Московщина загарбала Україну, грабувала її і розстрілювала українців, тоді М. Горький заспівав інакшої.

Українське село не вдалося змосковщити до 1917 року, і воно стало основою і джерелом протимосковських сил. Щоби знищити його, Московщина взялася після 1917 року московщити наше село якомога швидше і більше. Тепер у сільських школах навчають московської мови, московських пісень. З пісень, що їх подає радіо – 75 % московські. Коли сільські книгозбірні (клуби) замовляють україномовні (навіть з московським змістом) книжки, журнали, часописи, то одержують москвомовні. Про це пишуть навіть часописи УРСР. А ще ж 1920 року етнограф Гнат Танцюра збирав пісні по селах, де знайшов: українських – 2157, московських – 135, польських – 20, „радянських“ – 103.

Сто років тому московський націоналіст М. Катков писав: „Польська революція є дрібницею порівняно з українським національним рухом. Польська революція може відірвати від імперії лише один край (Польщу), а втрата України – це кінець московської імперії“. А німецький політик і міністр твер-

див: „Хто має Київ, той переможе московську імперію“[738]. Вся величезна пропагандивна московська машина вдень і вночі роками не вгаває: всі держави світу не переможуть СРСР, якщо буде єдність і дружба його народів. І та ж московська пропаганда від Переяслава 1654 року по сьогодні закликає (навіть і українців) вигублювати „изменников, сепаратистов, мазепинцев, петлюровцев, бандеровцев“. Жодний москвин не назвав наш визвольний рух „українським“, а завжди чіпляє йому вищенаведені приклади. Іншими словами – Московщина боїться патріотизму поневолених нею народів, на чолі з найбільшим – українським. Українські комуністи відразу переконалися, що московські комуністи тримаються старої монархічної засади: „Не было, нет и быть не может никакой Украйны“. Нарком „радянської“ української республіки Василь Шахрай на власному досвіді побачив, що він не є ніяким міністром, а лише – московським попихачем. Проте найбільше, на що він спромігся – написав книжку („Революція на Україні“), якою намагався переконати північного хижака, що його здоров'ячку пошкодить їсти південних овець. Не переконавши, він – разом з С. Мазлаком – написали другу („До хвилі“), в якій закидали московським комуністам шовінізм та загарбництво і доводили право України мати свою самостійну радянську республіку та свою незалежну від Москви комуністичну партію.

Саме тоді точилася кривава війна за державну незалежність України. Заходила небезпека, що підпора Московщини в Україні – українські комуністи та соціалісти прозріють і відмовлять у послуху Ленінові, а приєднаються до УНР. Московщина змушена була відновити „Уряд Української Радянської Республіки“, а за першої ж нагоди вигубила Ю. Лапчинського, В. Шахрая, С. Мазлака та їхніх однодумців. Так само лицемірно Московщина мусила дозволити „українізацію України“. Провідні члени КПУ О. Шумський, М. Волобуїв, М. Яворський, М. Хвильовий та інші наважилися виступити проти шовінізму московської „демократії“. Сільський спротив „радянській“ владі став загрозливим. Використовуючи це ослаблення московської влади в Україні, недобиті українські патріоти гарячково кинулися до національної творчої праці. За жахливих матеріальних обставин, голодні-холодні, вони виконали за неповні 10 років величезну національно-культурну працю, на яку інші народи витратили десятки років за сприятливих обставин. Українська Академія Наук, заснована 14 листопада 1918 р. гетьманським урядом, а не радянським, розгорнула величезну діяльність: склала і видала 35 українських технічно-наукових словників, розпо-

чала наукові дослідження з усіх царин життя українського народу. Написали і видали українські шкільні книжки. Виходило десятки наукових, технічних, літературних журналів українською мовою. Твердо ставили на ноги українські часописи, видавництва, український театр, українське шкільництво. Розбудовували українські музеї, упорядковували українські архіви. З'явилися десятки молодих українських науковців, письменників, митців. Скинувши московські духовні кайдани, традиційна українська національна культура почала знову розквітати. Наслідком цього мала стати з'ява нових шевченків, бортнянських, боровиковських, могил, хмелів, мазеп, святославів, володимирів. Примара відродження Києво-Руської держави перелякала Московщину, і вона почала нищити весь цвіт нашого національного відродження, доки він ще не дав плодів. Вигубила 1933 року тисячі українських академіків, професорів, науковців, письменників, митців, учителів, священиків, кооператорів і всіх інших творців української культури. Кинулася нищити саму основу української нації – наше селянство. Лише одного 1933 року вигубила голодомором 8 мільйонів українців. Але...

Вісім років пізніше (30 червня 1941 р.) вся Україна почула радіо зі Львова, яке повідомляло, що відновлено Українську Самостійну Державу, що створено український, незалежний ні від кого уряд на чолі з Ярославом Стецьком і створено Українську Національну Раду. В жовтні 1942 року воскрес Запорізький Лицарський Орден – Українська Повстанська Армія (УПА) на чолі з Романом Чупринкою-Шухевичем. Світова історія записала багато прикладів героїчної боротьби осіб і народів, і серед них, безперечно, одне з найпочесніших місць посідає величезний подвиг українського народу на чолі з ОУН та УПА. Цей український героїзм є чимось унікальним. У вир смертельної, без надії на перемогу, боротьби кинулася вся нація. Навіть діти. Маленькі 10–12-річні дівчатка та хлопчики вмирали в руках московських катів, але не зізнавалися, кому і куди вони несли вістку, зброю чи їжу. Тисячі українських матерів самі посилали і благословляли своїх єдиних синів та дочок на смертельну боротьбу за волю України. Десятки тисяч юнаків та дівчат кидали все найдорожче: родину, школу, наречену, добре знаючи, що живими не повернуться. УПА здобувала собі зброю від ворога в бою. Ніхто в світі не поворухнув пальцем, щоб допомогти їй. Сам український народ її годував і допомагав усім, чим міг. УПА піднесла свій меч на дві найбільші світові потуги водночас і перемогла їх. Так, перемогла. Ось чому знекровленої, закованої в кайдани України Московщина боїться більше, ніж американ-

ської атомної зброї і подесятерила останніми роками вигубу української молоді національно (московщенням) і фізично на сибірських будовах. Вона примушує своїх пахолків в Україні нищити український націоналізм, але на місце знищених тисяч українських націоналістів з'являються мільйони нових. Ідею визволення і свободи несила вбити військам усього світу.

Війна 1941–1945 рр. розбила міф усемогутності СРСР. Лише за перші 7 місяців війни здалося до німецького полону 3600 тисяч вояків СРСР. Такої катастрофічної поразки не знає вся попередня військова історія. Щоправда, 80 % полонених були немосквини. За рік німецьке військо стояло на Волзі. Московщина пробувала знову обдурити немосковські народи всілякими обіцянками. Немосковським письменникам та науковцям дозволено було писати трохи вільніше, відважніше. Водночас кремлівські можновладці побачили, що навіть і москвини не будуть битися за III Інтернаціонал, і вони сховали його до архіву, витягли звідти III Рим. І москвини кинулися до бою. Величезна (II мільярдів доларів військового спорядження) американська допомога врятувала III Рим від смерті. Московщина опам'яталася і поспішила підтягнути віжки на немосковських народах СРСР. Насамперед на найнебезпечнішому для неї – українському.

Московської влади не було в Україні більше року (1941–1942 рр.). За той час українські патріоти встигли дати українській молоді, народженій по 1917 році, чимало знань, що їх Московщина приховувала. Та молодь на власні очі переконалася, що українські націоналісти – це борці за права українського народу. І Московщина по війні зазвичай переклала боротьбу з українським націоналізмом на яничарів, звісно, керуючи ними і не спускаючи пильного ока навіть з них. Один з тих яничарів подав таку картину: „Журнал „Вітчизна“ пропагує козаччину, Запорізьку Січ і т. п. націоналістичні ідеї. Надрукував націоналістичні оповідання, наприклад, В. Чередниченка „Я – щаслива Валентина“, що прославляє мертву старовину гетьманщини та пригадує, що гетьмана Д. Многогрішного заслав московський уряд до Сибіру з усіма його родичами. Яка мета цього нагадування? Стаття І. Пільгука „Кирило-Мефодіївське Братство“ пропагує реакційні, націоналістичні погляди Панька Куліша. Стаття Г. Лазаревського „Київська Могилянська Академія“ захоплено прославляє життя України XVII–XVIII ст., Т. Масенко у віршах з Відня прославляє європейську культуру і навіть емігранта О. Олеся (Кандибу). Л. Коваленко у статті: „Поет, новатор, патріот“ вважає „Енеїду“ І. Котляревського виявом націо-

нальної ідеї української народу. Д. Косарик вихваляє реакційні, націоналістичні повісті А. Кащенка. Редакція „Вітчизни“ (гол. ред. Ю. Яновський) не скритикувала „Нарисів історії української літератури“[739]. „Нариси історії української літератури“ заперечують вплив російської літератури на українську. М. Гоголя та В. Короленка показують як зрадників України. Українській радянській літературі дали лише кількадесят сторінок. Не вказано впливів В. Бєлінського, М. Чернишевського, М. Добролюбова. Не показана боротьба комуністичної партії проти троцькістів, шумськістів. Не показано розвитку марксизму в Росії, ролі комуністичної партії. Перебільшено вплив європейської літератури і нехтують впливами російської. Відривали українську літературу від російської. Вихваляли буржуазних письменників: П. Куліша, В. Винниченка, Б. Грінченка, І. Стешенка, О. Олеся. Київську Русь уважали лише за українську, заперечуючи всі права Росії на неї. Взагалі автори писали не так, як вимагав ЦК КПРС... Бюро Спілки письменників не допильнувало, не засудило вищенаведених націоналістичних збочень. Загальні збори Спілки письменників не засудили найбільшого злочину – виявів націоналізму в „Нарисах“. Самої критики замало. Треба викорінити, винищити націоналізм і націоналістів“[740]. „Бачимо лише тополі, гаї, козацькі могили непереможних предків. А де ж Дніпробуд, трактори на полях, могутня соціалістична промисловість... Занадто багато тих націоналістичних фетишів, тої вузької національної обмеженості, тої ідеалізації давно вже мертвої минувщини“[741]. „Журнал „Радянський Львів“ надрукував націоналістичні твори, напр. „Сім’я Басарів“ Ржепецької, „Сліди ведуть до лісу“ Мигаля, „Про І. Франка“ П. Карманського та інші“[742]. Проф. Є. Кирилюк назвав П. Куліша „великим сином України“. Проф. О. Дорошкевич поставив „Чорну Раду“ П. Куліша вище за „Війну і мир“ Л. Толстого. Л. Смілянський у повісті „Софія“ вважає зрадою українського народу розмовляти російською мовою. О. Кундзіч в оповіданні „Українська хата“ прославляє українське історичне минуле. М. Супруненко, критикуючи „Короткий курс історії ВКП (б)“, підкреслює, що там не згадано шовінізму комуністів-росіян“[743].

ЦК КПУ наказав 24 серпня 1946 р. Інститутові літератури АН УРСР посилити контроль над літературою, боротьбу з українським націоналізмом, провести чистку у видавництвах.

„Професори Одеського університету: А. Незвідський, М. Степняк, Н. Дашенко навчали студентів націоналістичного світогляду. Наприклад, А. Незвідський звеличував Панька Куліша. Н. Дашенко вчив, що Київська Русь належить лише Україні,

а Росія не має жодних прав на неї. М. Степняк учив, що „Наталці Полтавці“ І. Котляревського не дорівнює жодний російський твір, бо російський фольклор не дає матеріалу на такий шедевр. Студентка Євтухова у своїй дисертації доводить, що російська література є цілковито чужа Україні, а писання українцями російською мовою називає „неволею“. Студент П. Горох у своїй дисертації доводить, що російська література анітрохи не вплинула на українську, натомість європейська дуже вплинула. З 16 дисертацій філологічного факультету лише одна була на тему сучасної радянської літератури“[744].

„Автори „Історії України“ (видання АН УРСР) писали за М. Грушевським. Вони не показали войовничого духу, вирішальної ролі комуністичної партії. Вони цілковито не згадали про класову боротьбу в Україні, висунувши на перше місце боротьбу національну. Вони заперечили, що Київська Русь є спільною власністю росіян, українців і білорусів, приписуючи її лише Україні. Вони не показали, що український народ боровся за своє визволення завжди спільно з народом російським. Не показали, що російський народ багато допоміг українському визволитися з національної і соціальної неволі. Інститут суспільних наук АН УРСР припустився злочину, дозволивши видати таку явно ворожу працю. Цей Інститут взагалі не виходить за рамки національної обмеженості, занедбавши цілковито працю над історією російського народу. І добре зробив ЦК КПУ, що наказав ґрунтовно очистити Інститут від націоналістичних запроданців“[745].

„Українські письменники та композитори надто захоплюються старою історичною тематикою, а не творять на сучасні радянські теми. Найкращі українські композитори: Б. Лятошинський, П. Козицький, М. Вериківський, Л. Ревуцький, А. Штогаренко не творять опер на сучасні соціалістичні теми. Конкурс на такі теми не приніс жодних наслідків, хоч нагороди були дуже великі. З 40 опер та балетів на сучасні радянські теми виставлено лише одну оперу та три балети... Українські композитори виправдовуються теорією про неможливість писати опери на сучасні теми. Дві третини їхніх творів відстають від сучасного життя на 2–3 століття. В них панує перебільшена ідеалізація давнього побуту України. Вони й сучасних радянських партизанів одягають у запорізькі кунтуші, чіпляють їм чуби та пхають люльку в зуби. Не розуміють, що за нашої прогресивної соціалістичної доби треба по-новому співати навіть козацьку пісню. А сучасні українські композитори наслідують давно забутий спів XVII–XVIII століть. Навіть М. Вериківський, який створив чимало радянських пісень про соціалістичне будівництво, навіть

і він у своїх операх „Наймичка“, „Пан Каневський“ захопився мертвим етнографізмом та застарілими формами“[746].

Повість О. Копиленка „Чому не гаснуть зорі“ (на тему зруйнування запорожцями 1635 року Кодацької фортеці) просякнута козацькою реакційною романтикою та ідеалізацією мертвої минувшини. О. Копиленко пропагує безкласове українське суспільство XVII ст. і саме ним пояснює непереможність, героїчність українського народу, мовляв, він був тоді об'єднаний однією вищою національною ідеєю. Отже, бачимо справжню буржуазно-націоналістичну пропаганду. Тож не дивно, що гуртки художньої самодіяльності ставлять театральні твори, написані в дусі національної української обмеженості. Замилування історичним минулим, національну обмеженість треба негайно припинити, доки ця зараза не поширилася“[747]. „Наші театри засмічені мотлохом, що ідеалізує мертве минуле і нехтує живою сучасністю. Український театр виконає свій обов'язок лише тоді, коли пропагуватиме політику партії“[748].

Фільм „Українські мелодії“ безконечно милується мертвою давниною, ідеалізуючи її. Жодної сучасної пісні там немає. Зображено боротьбу українського народу з німецькими окупантами, а в ній нема нічого про радянську владу. Автори фільму захоплюються мертвою історичною давниною так, що показують, ніби радянську армію 1941–1945 років надихає не любов до СРСР, а старі козацькі традиції, що про них співає радянським воякам старий кобзар. Ті традиції показано у фільмі, як непереможне військо гетьмана Б. Хмельницького. Показують глибоку пошану молоді до того старого кобзаря, пропагуючи цим реакційний погляд, мовляв, старі люди є мудріші за радянських молодих“[749].

„Втечу від сучасного життя, надмірне замилування безповоротним минулим бачимо і в українському живописі. Наприклад, у творах І. Шульги „Пісня запорожців“, „Кобзар“, Г. Світлицького „Рідний край“, С. Шишка „Зустріч“ та „Селянське подвір'я“, В. Мироненка „Моя Україна“ і т. п. У них не бачимо нічого сучасного. Прославляти давнє минуле України – це національна обмеженість, реакційність, вкрай шкідливе і небезпечне сучасній радянській Україні, бо створює ґрунт для відродження буржуазно-націоналістичних впливів“[750].

Чи справді аж такий запеклий, відвертий український націоналізм заполонив журнали та книжки в УРСР? Ні. Такого не могло бути хоча б тому, що в кожній редакції сиділо не одне „око и ухо государево“. З мирної малоросійської мухи навмисне робили бойового націоналістичного українського слона. Згадав

український літературознавець, що Леся Українка знала кілька європейських мов і читала не в перекладах європейські твори, і яничар б'є на сполох, що так перебільшується вплив європейської літератури на українську і замовчується вплив московської. Пише літературознавець про українську літературу XVIII–XIX ст., а яничар доповідає, що автор мовчить про „радянську". Г. Лазаревський згадав знаний і москвинам історичний факт, що Київська Могилянська Академія давала високу освіту (у ній навчали мов: української, польської, латинської, грецької, німецької, французької. Викладали: історію, географію, математику, астрономію, риторику, філософію, логіку, фізику, метафізику, етику, психологію, природознавство), і яничар кричить, що вчений прославляє життя вже давно забутої України. Професор літератури згадує між іншими імена П. Куліша, В. Винниченка, і яничар страхався, що він їх вихваляє. О. Копиленко нагадав усьому світові відомий факт, що запорожці боронили Україну від татар, і яничар кричить, що письменник пропагує український буржуазний націоналізм і т. п. і т. д.

Чому Московщина робила і робить з мухи слона? Бо знає, що імперію збудували немосквини, що тільки-но немосквини відмовляться тягнути московського воза – впаде імперія. Відкрито заборонити українську мову – небезпечно. Отже, погрозами слід залякати усіх діячів української культури. У всіх московських атаках на українську літературу, мистецтво, музику аж пашить пекуча московська ненависть до українського культурного і політичного багатства минулих століть. Московщина тисячократно вбиває в українську голову ідею, що все минуле України (а не Московщини) ніколи не повернеться, бо воно давно мертве. Московське – не мертве. Отже, не трать, хохле, сили, спускайся на дно історичного забуття. Ставай безбатченком, або просися у прийми. І то твоє щастя і честь, що Ванька приймає тебе за молодшого брата. У подяку мусив його слухати і йому вірно служити, бо ж то честь тобі. А ті божевільні українці бачать у Києві пам'ятник Б. Хмельницькому, а не добачають М. Ватутінові. Малюють „Рідний край", а не „Рідна Москва". Шанують кобзаря, а не московського гармоніста. Навіть свою Святу Софію ставлять вище за московський „самовар". Чи ж не буржуазний націоналізм? Навіть насмілилися казати „моя Україна". Яка це „моя", коли вона є московська? Чи ж не „мазепинский сепаратизм"? То злочин проти України (України, а не Московщини!) написати оперу „Богдан Хмельницький". Україна потребує опери „Жизнь за царя". Україна потребує московських університетів. Взагалі українська мова нікому не потрібна, бо всюди

панує „общепонятная“, московська, а українська вже на наших очах стає мертвою минувшиною. Козацька романтика – це реакційність, згубна Україні. Козацькі пісні „треба по-новому співати“, мабуть, як „Ухарь-купец“. Все це треба розпеченим залізом випікати у впертих хохлів, і Московщина вигубила третину (десять мільйонів) українського народу – кожного, у кого відчула хоча б натяк звичайної любові до України, до української культури, хоча б дрібку українського патріотизму. Залишала живими національно несвідомих та переляканих духовних рабів, які боялися навіть вареники їсти, щоб московські кати не „пришили“ їм українського націоналізму. 85 % людності України народилося після 1917 року, і саме їх помосковщено, а решта 15 % вимре за 10–15 років, і всі 100 % українців забудуть, хто вони і звідки. Будуть змосковщені не лише мовно, а й культурно, навіть духовно. Московський план змосковщити всю Україну десь до 1980 року має тверду основу. Факти промовляють за це.

Московська влада не дозволяє оприлюднювати нічого, що шкодить імперії. Часописи СРСР не пишуть навіть про великі катастрофи. Але в останній війні Московщина вивезла до Сибіру багато тисяч іноземців, полонених німців і японців. Потім змушена була відпустити додому частину свого „ясиру“. Вони й понесли до вільного світу відомості про визвольну боротьбу немосковських народів СРСР. Відсилаючи читача до спогадів, що їх вони написали, тут перелічимо лише кілька фактів. Від 1946 року й досі не вщухають на московських землях СРСР заколоти, страйки і навіть повстання українців. Лише від січня 1948 року до червня 1949 року в десяти областях України було 1736 збройних виступів Української Повстанської Армії[751]. Безборонні, без зброї, відокремлені від усього світу українці-каторжани вже майже півсторіччя борються проти десятків тисяч енкаведистів, озброєних автоматами, гарматами, танками. Образ, гідний пензля і пера найгеніальніших художників і поетів. А що малюють і про що пишуть українські малярі, письменники у вільному світі? Історія колись поставить на них печатку ганьби.

Українські політв’язні страйкували, повставали:

1946 р. в Колимі.

1947 р. в Колимі, Караганді, Уст-Вімі.

1948 р. у Воркуті (повстало 80 тисяч).

1950 р. біля Воркути, в Тайшеті.

1951 р. біля Колими, біля Караганди.

1952 р. біля Красноярська, в Караганді, на Уралі.

1953 р. в Норильську (1500 убитих), у Воркуті (500 убитих),

Караганді, Кінгірі, Колимі. В Норильську страйк тривав 100 днів. У Воркуті – 60 днів.

1954 р. в Кінгірі (600 убитих, серед них 500 Безсмертних Українок 26 червня 1954), в Кірові, Тайшеті, на Уралі, Сахаліні, Караганді, Колимі, Красноярську, Казахстані. Страйкувало 60 тисяч на обширі 600 кілометрів.

1955 р. в Тайшеті, Воркуті, Магадані, Потьмі, Пермі.

1956 р. в Іркутську, Красноярську, Томську, Свердловську.

1957 р. в Хабаровському краї, Челябінській, Свердловській областях.

1959 р. в Темір-Тау[752].

1960 р. заколоти в Казахстані, в Донбасі.

1961 р. в Одесі, Кривому Розі, Севастополі, Єлизаветграді (Кіровограді), Краматорську, Бахмуті (Артемівську), Новочеркаську.

1962 р. в Новочеркаську, Донбасі, Одесі.

1963 р. в Кривому Розі.

1961 року біля Рівного спалено 98 тисяч тонн пшениці, призначеної для вивозу в Московщину[753].

Французький москволюб пише: „Духовні настрої в СРСР, що їх москвини називають „контрреволюцією“, є справді той самісінький революційний дух, що повалив царську владу“[754].

Заманивши в пастку „українізації“, Московщина знищила 90 % борців за вільну Україну. На їхнє місце прийшли нові. І тепер читаємо в україномовних журналах УРСР, хоч і прикриті личиною комуністичної балаканини, заклики молодої української інтелігенції порвати духовні кайдани. Глибоко християнський і український, побожний Григорій Сковорода (1722–1794) був замовчуваний в УРСР. А тепер молодий український письменник і критик Іван Дзюба підносить його до рівня найбільших філософів людства і підкреслює, що саме тепер Г. Сковорода і „потрібний насущно, як хліб щоденний, кожному мислячому юнакові і дівчині, щоб живити їхню думку і сумління, щоб допомагав розібратися у складних питаннях сучасності, в її моральній атмосфері, щоб промовляв до нас, як промовляв до Т. Шевченка, який перший збагнув велич Г. Сковороди...“. „А тому найбільше внутрішньо споріднений з Г. Сковородою є Т. Шевченко. Їх поєднує суто українське розуміння правди і сумління як непохитних людських основ так, як ті основи виявляються в українській народній філософії та фольклорі. А це – протест проти наруги над людиною, зневага до марноти, до позолоти і тяжка боротьба душі, що прагне справжнього, таємничого... Сковорода як український філософ ще не вивче-

ний. Його не можна зрозуміти поза тією історично-національною лавою, що в ній стоять: Іван Вишенський, полемісти XVII ст., Значко-Яворський, козацькі літописці, гайдамаки, борці проти єлізавето-катерининсько-петровської політики нищення української „розні“. А хіба ж ця українська „рознь“ не виявилася з величезною силою у Г. Сковороді? Хіба ж його вперте відкидання урядових благ не є стихійна впертість українського народу проти насильного ощасливлення, проти соціальної і національної „розні“? Хіба ж поза цією українською народною філософією можна збагнути Г. Сковороду? Хіба ж можна збагнути іншого Сковороду поза історичними аналогіями того, як людська думка та сумління противилися натискові фальшивої доби? У наших школах та вузах мало відкривають нам справжній зміст та красу, багатство української літературної спадщини“[755]. Таке пише теперішня передова молодь України.

Не могла й цього разу Московщина вигадати нічого нового і всоте вдалася до погроз, а потім і до переслідувань. КПРС наказала 10 січня 1960 р. своїм слугам в Україні винищувати український націоналізм, релігійні „забобони“, націоналістичну ідеологію[756]. Секретар ЦК КПУ А. Скаба закликав на засіданні ЦК КПУ: „Треба давати рішучу відсіч спробам використати критику культу особи з метою, далекою від інтересів компартії. Треба давати відсіч найменшим спробам завдати удару марксистсько-ленінській теорії і під цей гамір вибілювати націоналістичні ухили“[757].

У липні 1965 року Московщина ув’язнила понад 75 українських молодих науковців, письменників, студентів, а 1 квітня 1966 р. засудила їх за нелегальне розповсюдження протимосковської літератури на кількарічну каторгу. Московщина почала судити їх відкритим судом. Тоді будинки суду і вулиці біля суду були переповнені людьми, які захоплено вітали засуджених квітами. Московщина наказала т. зв. „урядові УРСР“ карати новітніх українських революціонерів потай, без суду. Тоді посипалися до того „уряду“ протести й обурення. Рукописні копії протестів розповсюджувалися по всій Україні, а деякі й поза Україною (напр., „Лихо з розуму“ В. Чорновола українці в Європі передрукували 1967 р. Перекладена на інші мови). Прізвищ всіх покараних ми не знаємо, бо Московщина заборонила оприлюднювати їх. Проте знаємо кілька їх, як, наприклад, Ярослав Геврич, Іван Гель, Богдан Горинь, Михайло Горинь, Микола Горинь, Ігор Герета, Іван Дзюба, Мирослава Зваричевська, Дмитро Іващенко, Святослав Караванський, Михайло Косів, Мирослав Маринович, Михайло Масютко, Ярослава Менкуш,

Валентин Мороз, Михайло Озерний, Михайло Осадчий, Іван Русин, Іван Світличний, Вячеслав Чорновіл, Методій Чубатий, Панас Заливаха та інші.

Року 1954-го 500 Безсмертних Українок в Кінгірі не боронилися, але самі наступали, нападали на Московщину. І вони перемогли. Їхні духовні нащадки, оті незлічені світличні, горині, караванські, чорноволи, морози, виконуючи заповіт 500 Безсмертних Українок, також не боронилися, але наступали, нападали на Московщину. Вони не просили, але вимагали, погрожували Московщині, добре знаючи, що тим копають собі особисто могилу. Отже, бачимо не покірних жертв, а нескорених, свідомих свого завдання і мети революціонерів, борців, національних героїв.

Україна не скорилася. Україна бореться. Бореться пограбована, спалена, кайданами скована, холодна-голодна, під залякуванням і доглядом зайдів-москвинів, осамітнена, зневажена світовою громадськістю. Цю запеклу, на життя чи смерть боротьбу не видно назовні; грому й блискавки не чути, небо ніби погідне, але повітря заряджене електрикою, як це завжди буває перед великою громовицею. Неухильно наближається новий 1917 рік.

Україна мала, має і завжди матиме борців, працівників на національному полі, ідеалістів, що жертовно працювали, працюють і працюватимуть задля України, її культури, її матеріальної і духовної величі та державної незалежності. І тепер у т. зв. УРСР вони за пекельно тяжких умов, у щогодинній, щохвилинній, напруженій, прихованій боротьбі з найпідлішим у світі ворогом мають снагу і відвагу творити своє українське життя. Та не лише еліта народу, а й весь український народ дедалі швидше і більше мужніє, міцніє духовно, морально, національно. В Україні зростає, набирає сил величезна духовна сила.

Хто ж сильніший? Сильніший – духом. Наголошуємо: духом, бо дух животворить. Дух творить усе життя. І саме духом український народ чи не найсильніший за всі інші народи. Історія його – найтрагічніша і водночас найгероїчніша за історії інших народів. Український народ тисячоліттями проливав свою кров за християнські ідеї та ідеали. Дикі орди зі сходу і заходу, з півдня й півночі плюндрували, палили до чорної землі Україну століттями. Кілька разів в історії половина України ставала диким полем. Україна всі ті орди перемогла. Від першого дня заснування Москви і по сьогодні точиться в формах невпинна, вперта, запекла війна між Києвом і Москвою. І ніщо, ніяка сила не може тієї війни зупинити, хоч би того й хотіли обидва вороги. Не може, бо ця війна не є звичайною війною, суперечкою

двох сусідів. Це – щось значно більше. Це – війна двох протилежних світів. Світів, що взаємно заперечують засади самих основ, на яких ті світи стоять. Це війна ідей. Ідей і законів Сотворителя Всесвіту з ідеями та законами Руїнника Всесвіту. Війна сил світла з силами темряви. Війна правди з брехнею. Війна сил Бога з силами сатани. Війна непримиренна, що й знали наші прадіди великі, а забули правнуки. „Дві стіни зударяться. Одна впаде, друга зостанеться“,– пророкував великий Богдан.

Москвини краще за будь-кого бачать глиняні ноги своєї імперії – її немосковські народи, а насамперед, найбільший – український. Приховати свою невдачу в їх змосковщенні Московщина не може і намагається залякати народи СРСР „капіталістичним рабством“. Московщина ліпше за будь-кого знає, що ніколи в історії не було навіть і тіні єдності та „дружби народів“, а навпаки була і є ненависть між москвинами і немосквинами в московській імперії, білій і червоній.

Ніколи не було, нема і бути не може союзу України з Московщиною. Не може бути, хоч би й хотіла Україна. Не може, бо український і московський народи – це дві протилежності, які самі себе взаємно заперечують в усіх, без винятку, царинах життя. А над усе в найголовнішій – в царині духовній.

Ніхто і ніщо не зможе привести до союзу України з Московщиною, як ніхто і ніщо не зможе призвести до союзу Христа з антихристом, християнство з сатанинством, релігію з безбожництвом, добро зі злом, правди з брехнею, любов з ненавистю, жорстокість з лагідністю.

ПРИМІТКИ

[1] Див.: G. N. Crocker. „Roosvelt's Road to Russia“; J. Beaty. „The Iron Curtain Over America“.
[2] Напр., W. Boczkowski. „Towards an Understanding of Russia“.
[3] Певна кількість їх є у нашій розвідці „Українець а Москвин“.
[4] F. A. Woods. „Mental and Moral Heredity“.
[5] А. Спіцин. „Владимирские курганы“.
[6] М. Покровський. „История Российского государства“.
[7] R. Meckelein. „Die Finnisch-Ugrischen elements in Ryssischen“; J. Kalma. „Die Ostseefinnischen Lehnwurter in Ryssischen“.
[8] В. Даль. Полное собрание сочинений.
[9] В. Ключевський. „Курс русской истории“.
[10] В. Ключевський, там же.
[11] В. Ключевський, там же.
[12] Ф. Достоєвський. „Дневник писателя“.
[13] Ф. Вовк. „Студії з української етнографії та антропології“.
[14] Г. Федотов. „Новый град“.
[15] М. Трубецькой. „Наследие Чингис-хана“.
[16] Довгі руки і короткі ноги є ознакою нижчих стадій розвитку.
[17] Є. Манойлов, в „Архиве криминологии“, 1926.
[18] Вживана назва „москвин“ є літературною формою народної „москаль“. Подібно: русин, татарин, грузин, литвин.
[19] М. Номис. „Українські приказки, прислів'я“.
[20] В. Розанов. „Апокалипсис нашего времени“.
[21] А. Пипін. „История славянской литературы“.
[22] С. Архангельський. „Лекции по истории русской литературы“.
[23] В. Ключевський, там же.
[24] Див.: А. Чудінов. „Словарь иностранных слов, вошедших в состав русского языка“.– Петербург, 1908.
[25] А. Салтиков. „Две России“.
[26] В. Бєлінський. „Литературные сны“.
[27] В. Розанов, там же.
[28] Д. Донцов. „За яку революцію“.
[29] Д. Донцов. „Наша доба і література“.
[30] М. Хвильовий. „Апологети писаризму“.
[31] American way of life – американський спосіб життя.
[32] А. Мордвинов. „Вопросы философии“, березень, 1950.
[33] Н. Кірпотін. „Русская культура“.
[34] Москвини прозивали глумливо „кінтошками“ грузинів.
[35] Т. Зіньківський. „Національне питання в Росії“ (написано 1890 року).
[36] В. Ключевський. „Сказания иностранцев о Московском государстве“; Г. Лукомський. „Московия в представлении иностранцев“.
[37] М. Горький. „Огарки“.
[38] К. Лєонтьєв. „Восток, Россия и Славянство“.
[39] Слова В. Леніна.

[40] П. Маслов. „Аграрный вопрос в России“.
[41] В. Ключевський. „Курс русской истории“.
[42] K. Kononenko. „Ukraine and Russia“.
[43] П. Хромов. „Экономическое развитие России в XIX веке“.
[44] Д. Чупров. „Железнодорожное хозяйство“.
[45] В. Ключевський. „Курс русской истории“.
[46] Див. спогади Д. Флетчера 1591 р., А. Мейерберга 1654 р., Й. Юста 1712 р., Е. Кларка 1816 р., А. де Кюстіна 1842 р., В. Чемберлена 1934 р. та десятки пізніших по сьогоднішній день.
[47] Див.: М. Костомаров. „Очерки домашней жизни и нравов великорусского народа в XVI–XVII веках“.
[48] „Правда“, 27 травня 1962.
[49] „Комсомольская правда“, 26 травня 1963.
[50] „Известия“, 22 липня 1962.
[51] „Известия“, 26 липня 1962.
[52] В. Ключевський, там же.
[53] В. Даль. Полное собрание сочинений.
[54] С. Соловйов. „История России“.
[55] A. Olearius. „Voyages faits en Moscovie“.
[56] М. Костомаров. Полное собрание сочинений.– Т. XIX.
[57] М. Альтман. „І. Прижов“.
[58] І. Родінов. „Наше преступление“.
[59] Д. Мережковський. „В тихом омуте“.
[60] В. Мельников-Печерський. „На горах“.
[61] М. Салтиков-Щедрін. „Следствие о раскольниках“.
[62] В. Ключевський, там же.
[63] Г. Ващенко. „Спогади“.
[64] А. Помяловський. „Очерки бурсы“.
[65] В. Ключевський, там же.
[66] В. Бєлінський у листі до М. Гоголя 1847 р.
[67] М. Арцибашев. „Повествование о России“.
[68] М. Арцибашев, там же.
[69] В. Ключевський, там же.
[70] В. Соловйов. „Россия и Вселенская Церковь“; V. Solovieff. „La Russia et l'Eglise Universelle“.
[71] Цар Йосиф І нагородив московського патріарха Олексія Семанського орденом Леніна.
[72] К. Аксаков. „Исторические сочинения“.
[73] В. Ключевський, там же.
[74] Журнал „Огонек“, жовтень, 1963.
[75] М. Арцибашев, там же.
[76] М. Арцибашев, там же.
[77] В. Липківський, митрополит. „Відродження Церкви в Україні“.
[78] М. Бердяєв. „Судьбы России“.
[79] „Журнал Московской Патриархии“, листопад, 1947.
[80] Див. часопис „Возрождение“, 26 вересня 1945, Париж.
[81] Єдиною метою того Т-ва є поширювати Біблію у світі всіма мовами. Немає жодної мови, яку б воно оминуло.

[82] Див. журнал „Вестник Европы“, червень, 1868.
[83] З. Шаховська. „Ma Russie habille en USSR“.
[84] М. Арцибашев, там же.
[85] В. Бєлінський у листі до М. Гоголя, 1847 р. (переказ).
[86] В. Розанов. „Апокалипсис нашего времени“.
[87] С. Степняк. „Підпільна Росія“.
[88] М. Альтман. „І. Прижов“.
[89] В. Чернов. „Рождение революционной России“.
[90] За Y. Boyko in symposium „Russian Bolshevism“.
[91] М. Горький. „Исповедь“.
[92] Геродот із Галікарнасу. „Опис Скіфії“.
[93] А. Родінов. „Наше преступление“.
[94] М. Арцибашев. „Повествование о России“.
[95] М. Арцибашев, там же, кн. VI.
[96] М. Костомаров. Собрание сочинений.– Т. І.
[97] А. Масаінов. „О дикарях океанийских и дикарях русских“.
[98] М. Арцибашев, там же.
[99] В. Плющ. „Досягнення української медичної науки“.
[100] Н. Крупська. „Воспоминания о В. И. Ленине“.
[101] В. Ключевський. „Курс русской истории“.
[102] „Енциклопедія Українознавства“.
[103] M. Kerhuel. „Le colosse aux pieds d'argile“.
[104] М. Арцибашев, там же.
[105] F. A. Woods. „Mental and Moral Heredity“.
[106] В. Ключевський, там же.
[107] М. Шкварко. „Ухта-Печерський концтабір“.
[108] E. Lipper. „Onze ans dans les bagnes sovietiques“, „Eleven Years in Soviet Camps“.
[109] V. Montiel. „Les musulmans sovietiques“.
[110] Commission Internationale Contre le Regime Concentrationnaire. „Livre Blanc“.
[111] „La Nation Georgienne“, 1957.– Ч. 18.
[112] Н. Краснов. „Незабываемое“.
[113] Н. Осіпов. „На переломе“.
[114] В. Антонов-Овсієнко. „Записки о гражданской войне“.
[115] Napoleon Bonaparte. „Lettres“.
[116] С. Соловйов. „Очерки по истории русской литературы“.
[117] А. де Кюстін. „Путешествие нашего времени“.
[118] П. Ткачов. „Избранные сочинения“.
[119] Я. Ільєнков. „Большая дорога“.
[120] Ю. Лазебник. „Творчість і догматизм у пресі“.
[121] „Правда“, 29 серпня 1956.
[122] „Робітнича газета“, 30 червня 1965.
[123] „Радянська Україна“, 7 серпня 1965.
[124] М. Лоський. „Характер русского народа“.
[125] М. Бакунін. „Письма о патриотизме“.
[126] A. Terc (A. Syniawskyj). „Sad idzie“.

127) A. Terc. „Co to jest socjalizm realistyczny“.
128) К. Сімонов. „Солдатами не рождаются“.
129) В. Ключевський, там же.
130) A. de Custin. „Journey of Our Times“.
131) „Новый Журнал“, травень, 1943.
132) H. Kohn. „Panslavism“.
133) П. Ткачов. Собрание сочинений.
134) М. Костомаров. Собрание сочинений.– Т. XIX.
135) Див.: „Плановое хозяйство“, червень, 1956.
136) Г. Орвелл. „Ферма тварин“.
137) Є. Замятін. „Мы“.
138) Більшість найвищої польської аристократії була українського походження: князі Острозькі, Сангушки, Чарторийські, Збаразькі, Вишневецькі, Воронецькі, Курцевичі, Четвертинські, Ружицькі, Пузини, Слуцькі, Пронські та інші.
139) Династія Рюриковичів вимерла в Московщині 1598 року: останній Рюрикович – Федір, син Івана IV. Німецький рід Цербст-Готторп почався 1762 року, коли вступив на трон чистокровний німець Петро III (Голштайн Готторп), що одружився з чистокровною німкенею Ангалт Цербст, яка по ньому царювала під іменем Катерини II.
140) J. Just. „Memoires“.
141) J. G. Korb. „Diarium initeris in Moskoviam Perillustris“.
142) М. Арцибашев. „Повествование...“.– Т. V.
143) G. Fletcher. „Of the Russia Common Wealth“.
144) В. Ключевський. „Курс русской истории“.
145) „Петербургские Ведомости“, 4 березня 1837.
146) Г. Бушуєв. „Ответственность за укрывательство преступлений и за недоносительство“.
147) В. Ключевський, там же.
148) „Известия“, 17 вересня 1958.
149) „Советская Россия“, 16 серпня 1963.
150) І. Тургенєв. „Новь“.
151) „Правда“, 28 серпня 1933.
152) М. Номис. „Українські народні прислів’я і приказки“.
153) Ф. Вовк. „Студії з української етнографії та антропології“.
154) A. Meyerberg. „Relazione“, 1661.
155) J. G. Korb. „Diarium“, 1701.
156) A. de Custin. „Jorney of Our Times“, 1841.
157) „Правда“, 2 жовтня 1963.
158) „Радянська Україна“, 21 березня 1961.
159) „Молодь України“, 27 січня 1961.
160) H. J. Berman. „The Dilemma of Soviet Law Reform“.
161) П. Струве. „Социальная и экономическая история России“.
162) Є. Маланюк. „Петербург“ („Літ.-наук. Вісник“, жовтень, 1931.).
163) В. Соловйов. „Национальный вопрос в России“.
164) C. Young. „Modern Man in Search of Soul“.
165) A. Carrel. „Man the Unknown“.

166) Д. Донцов. „Незримі скрижалі Кобзаря“.
167) „Известия,“ 2 грудня 1959.
168) Г. Успенський. „Общий взгляд на крестьянскую жизнь“.
169) К. Леонтьєв. „Восток, Россия и Славянство“.
170) А. Салтиков. „Две России“.
171) Н. Крупская. „Воспоминания о В. И. Ленине“.
172) В. Ленін.“Государство и революция“ (скорочений переказ).
173) П. Ткачов. Собрание сочинений.
174) П. Ткачов, там же.
175) С. Нєчаєв. „Катехизис революционера“.
176) М. Чернишевський. „Молодая Россия“.
177) „Правда“, 12 березня 1959.
178) „Казахстанская правда“, 2 жовтня 1963.
179) „Стенографический отчет о пленуме ЦК КПСС“, 26 грудня 1959.
180) „Партийная Жизнь“, 1963.– Ч. 22.
181) В. Фініков. „Україна цілині“ і „Правда“, 7 березня 1964.
182) Й. Сталін. „Вопросы ленинизма“.
183) „Стенографический отчет о пленуме ЦК КПСС“, вересень, 1953.
184) Л. Лисенко. „Сільське господарство України“.
185) Л. Лисенко, там же.
186) Л. Лисенко, там же.
187) „Радянська Україна“, 27 березня 1965.
188) М. Хрущов. Див.: „Радянська Україна“, 6 березня 1962.
189) E. Berg. „Hamburger Abenblatt“ 15 березня 1963.
190) „Радянська Україна“, 13 жовтня 1963.
191) „Радянська Україна“, 27 жовтня 1963.
192) „СССР в цифрах в 1960 году „ і „Вопросы экономики“, березень, 1961.
193) „Правда України“, 27 серпня 1964.
194) „Известия“, 21 березня 1959.
195) „Комуніст України“, березень, 1957.
196) „Стенографический отчет о пленуме ЦК КПСС“, 1959.
197) „Правда“, 17 серпня 1963.
198) Див.: „Socialist Commentary“ X. 1965. London.
199) М. Капустянський, „Краківські Вісті“, 24 жовтня 1940.
200) F. Halder. „The Halder's Diaries“.
201) Я. Шумелда. „Від Маркса до Малєнкова“.
202) В. Ключевський. „Курс русской истории“.
203) В. Січинський. „Історія українського мистецтва“.
204) S. Pidhayny. „The Black Deeds of the Kremlin“.
205) А. Нікітенко. „Дневник“.
206) М. Пісарєв. Собрание сочинений.
207) „Почаевский Листок“, 1908.– Ч. 21.
208) В. Ключевський, там же.
209) L. Trotsky. „Staline“.
210) Institute of Pacific Relations Hearing, 13-IV–1952, 4509.
211) В. Шульгін. „Три столицы“.

212) М. Іванін. „Военное искусство и завоевания татаро-монголов“.
213) В. Потьомкін (ред.). „История дипломатии“.
214) А. Свєчін. „Развитие военного искусства“.
215) В. Винниченко. „Відродження нації“.
216) Див.: „Собрание речей архиепископа Феофана“.
217) Див.: „Проповеди архимандрита Гавриила Бужинского“.
218) П. Штепа. „Українець а Москвин“.
219) A. Carell. „Voyages de Louvres“.
220) А. Кримський. „Розвідки, статті та замітки“.
221) М. Лемке. „Н. Стасюлевич и его современники“.
222) В. Богучарський. „Из истории политической борьбы“; П. Кашинський. „М. Драгоманов у світлі чужих таємних документів“.
223) М. Драгоманов писав: „Ми, українці, в Московщині свої люди, ми там удома“ (збірник „За сто літ“). А слов'янофіл І. Аксаков писав: „Ми, москвини, в Україні – чужинці“ („І. Аксаков в его письмах“, Москва, 1888).
224) А. Кримський. „Этнографическое образование“, 1895.– Ч. 27.
225) І. Витанович. „Володимир Навроцький“.
226) М. Мухин. „Драгоманов без маски“; К. Подолянин. „З минулих літ“.
227) Ю. Бачинський. „Вістник СВУ“, 15 серпня 1915.
228) І. Островершенко. „Богданівці знову в Києві“.
229) Є. Долинський, „Робітнича Газета“, 9 травня 1917.
230) „Украинская Жизнь“, вересень, 1916.
231) Т. Зіньківський, „Молода Україна“, 1890.
232) В. Станкевич. „Воспоминания“.
233) М. Ростовець. „Скоропадський і скоропадчуки“.
234) С. Шемет. „Полковник Петро Болбочан“.
235) Див. журнали, що їх вони видавали 1920 р. у Відні: „Нова Доба“, „Воля“, „Борітеся – поборете“.
236) „Вільна Україна“, лютий, 1906.
237) М. Химич. „Нові Дні“, липень, 1960.
238) Редактор Ол. Білецький.– Т. 2.
239) Ці слова (у вірші „Я не нездужаю нівроку“) Т. Шевченко написав 22 листопада 1858 р., а М. Чернишевський свій написав два роки пізніше, 1 березня 1860 р. у „Колоколі“ О. Гєрцена.
240) Ф. Гладков. „В дыму костров“.
241) Л. Новиченко, „Радянська Україна“, 6 липня 1952.
242) С. Червоненко, „Комуніст“, жовтень, 1959.
243) М. Рудницький, „Радянська Україна“, 26 червня 1946.
244) „Правда“, 15 липня 1952.
245) Г. Гусейнов. „Об историческом содружестве русского и азербайджанского народа“.
246) М. Добрянський. „Асоціяція проти Інституту“.
247) В. Ленін. „Критические заметки по национальному вопросу“.
248) Д. Донцов. „Розрита могила“ („Вісник“, квітень, 1937).
249) В. Ключевський. „Курс русской истории“.
250) G. Aleksinsky. „Modern Russia“.

251) В. Ключевський, там же.
252) „Новое Время“, жовтень, 1895, Петербург.
253) „Кієвская Старина“, 1885.– Ч. 4.
254) В. Мякотін. „Очерки социальной истории Украины“.
255) М. Слабченко. „Матеріяли до економічно-соціяльної історії України“.
256) Н. Полонська-Василенко. „Заселення Південної України“.
257) H. Tiltman. „Peasant Europe“.
258) „The Economist“, листопад, 1935.
259) Е. Маневич, „Вопросы Экономики“, червень, 1965.
260) „Правда“, 9 грудня 1953.
261) М. Чернишевський. „Литературное наследие“.
262) М. Катков. Собрание статей.
263) В. Затонський. „Національна проблема на Україні“.
264) М. Семевський. „Политические и общественные идеи декабристов“.
265) А. Бороздин. „Из писем и показаний декабристов“.
266) І. Курганов, „Посев“, 1958.– Ч. 41.
267) М. Катков, там же.
268) М. Костомаров. „Политические сочинения“.
269) М. Драгоманов. „Политические сочинения“.
270) „Единство“, 16 червня 1917.
271) Н. Сергєєвський. „Русское окраинное общество“.
272) М. Бобринський. „Националисты в 3-й Государственной Думе“.
273) А. Гредескул. „Россия и ея народы“.
274) В. Соловйов. „Национальный вопрос в России“.
275) H. Fleischhacker. „Russische Antworten auf die polnische Frage“.
276) В. Ленін. „Прощальное письмо к швейцарским рабочим“.
277) В. Ленін. Сочинения.– Т. XXII.– С. 331.
278) В. Ленін, там же.– Т. XV.
279) В. Ленін, там же.
280) В. Ленін. „Социалистическая революция и право наций на самоопределение“.
281) В. Ленін. „Лист до робітників і селян України“.
282) Телеграма В. Леніна Г. П’ятакову 28 грудня 1917.
283) В. Ленін. „О праве наций на самоопределение“.
284) В. Ленін. „Критические заметки по национальному вопросу“.
285) J. Lawrynenko. „Ukrainian Communism“.
286) „Письма и бумаги Петра Великого“.
287) Стенографический отчет о VII съезде ВКП(б).
288) Є. Бош. „Год борьбы“.
289) „Правда“, 15 січня 1918.
290) „Правда“, 30 травня 1918.
291) „Літопис Революції“, січень, 1928.
292) Телеграма В. Леніна від 19 січня 1918.
293) В. Антонов-Овсієнко. „Записки о гражданской войне“.
294) В. Антонов-Овсієнко, там же.
295) М. Рафес. „Два года революции на Украине“.

296) Ухвала Ради Директорів УККА від 20 березня 1965.
297) W. H. Chamberlin. „Russian Enigma“.
298) А. Пипін. „История славянской литературы“.
299) „Радянська Україна“, 14 вересня 1946.
300) „Вісті“, 1923.– Ч. 77.
301) „Нова Україна“, червень, 1925.
302) В. Чубар. „Господарство України“.
303) „Партробітник України“, липень, 1947.
304) „Червоний шлях“, вересень, 1933.
305) „Правда“, 24 листопада 1933.
306) С. Косіор. „Статті і промови“.
307) В. Голуб. „Конспективний нарис історії КПУ“.
308) М. Скрипник. „Статті і промови“.
309) „Український історичний журнал“, лютий, березень, 1961.
310) „Наша культура“, листопад, 1965.
311) Д. Соловей. „Українська наука в колоніальних путах“.
312) Д. Соловей, там же.
313) „Радянська Україна“, 7 серпня 1965.
314) „Народное хозяйство СССР в 1958 году“.
315) „Радянська Україна“, 4 липня 1965.
316) „Радянська освіта“, 16 січня 1965.
317) М. Слабченко. „Матеріяли до економічно-соціяльної історії України“.
318) М. Волобуєв. „Більшовик України“, 1928.– Ч. 3.
319) М. Слабченко, там же.
320) С. Бібіков (ред.). „Нариси стародавньої історії УРСР“.
321) Н. Полонська-Василенко. „Київська держава і Захід“.
322) К. Аксаков. „Исследование о торговле на украинских ярмарках“.
323) K. Kononenko. „Ukraine and Russia“.
324) А. Головачов. „История железнодорожного дела в России“.
325) А. Куломзін. „Наша железнодорожная политика“.
326) А. Білімов. „Товарное движение на русских железных дорогах“.
327) Ф. Ястребов. „Нариси з історії України“.
328) П. Лащенко. „История народного хозяйства СССР“.
329) П. Хромов. „Экономическое развитие России“.
330) „Вестник статистики“, березень, 1958.
331) Б. Брант. „Иностранные капиталы в России“.
332) М. Вольф. „Географическое размещение русской промышленности“.
333) Б. Кафенгауз. „Синдикаты в русской железной промышленности“.
334) П. Хромов, там же.
335) Б. Кафенгауз, там же.
336) П. Лащенко, там же.
337) В. Зів. „Иностранный капитал в русской промышленности“.
338) Д. Вірник. „Нариси розвитку народного господарства України“.
339) K. Kononenko. „Ukraine and Russia“.
340) П. Штепа. „Українець а Москвин“.
341) В. Ключевський. „Курс русской истории“.

342) В. Ключевський, там же.
343) K. Kononenko, там же.
344) М. Порш. „Україна в державному бюджеті Росії“.
345) В. Ключевський, там же.
346) „Радянська Україна“, 6 березня 1962.
347) Див.: „Экономическая жизнь“, ч. 294, 1933.
348) С. Остапенко. „Капіталізм в Україні“.
349) K. Kononenko, там же.
350) С. Вітте. „Конспект лекций о народном государственном хозяйстве“.
351) Д. Менделєєв. „Заветные мысли“.
352) Н. Гріневецький. „Послевоенные перспективы русской промышленности“.
353) М. Вольф. „Географическое размещение русской промышленности“.
354) Р. Полянський. „На строительстве трубопроводов“.
355) „Літературна Україна“, 3 серпня 1965.
356) С. Сірополко. „Народна освіта на совєтській Україні“.
357) J. Just. „Memoires“.
358) Див.: А. Волконський. „Историческая правда и украинофильская пропаганда“; Й. Кульжицький. „О зарождающейся т.наз. малороссейской литературе“; І. Лаппо. „Происхождение украинской идеологии“; С. Щеголєв. „Украинское движение“.
359) К. Гуслистий. „Нарис історії України“.
360) Л. Форостівський. „Київ під ворожими окупаціями“.
361) S. Pidhaynyj (red.). „The Black Deeds of the Kremlin“.
362) М. Прокоп. „Україна і українська політика Москви“.
363) Книжкова Палата УРСР. „Художня література, видана на Україні за 40 років (1917–1957)“.
364) І. Власовський. „Начерк історії Української Православної Церкви“.
365) L. Mydlowsky. „Bolshevist Persecution of Religion in Ukraine“.
366) О. Саліковський. „Спогади“.
367) І. Розгін. „Володимир Симиренко“.
368) В. Ленін. Твори.– Т. VIII.– С. 30.
369) Д. Вірник. „Нариси розвитку народного господарства УРСР“.
370) „Экономическая жизнь“, липень, 1930.
371) Лист уряду СРСР до АРА від 16 листопада 1921.
372) „The Bulletin of the ARA“.– № V.– 1922.
373) „Комуніст“, 27 липня 1922.
374) „The Bulletin of the ARA“.– № VII.– 1922.
375) „Пролетарская правда“, 5 травня 1922.
376) „Помощь голодным“, Харків, 1922.
377) В. Арнаутов. „Голод и дети в Украине“.
378) З. Гуревич. „Голод і сільське господарство України“.
379) N. N. Fisher. „The Famine in Soviet Russia“.
380) Р. Млиновецький. „Голод на Україні“.
381) АН УРСР, „Сільське господарство УРСР“, Київ, 1958.
382) В. Голуб. „Конспективний нарис історії КПУ“.
383) М. Ковалевський. „Україна під червоним ярмом“.

384) Ф. Правобережний. „8 000 000".
385) С. Бакулін. „Внешняя торговля СССР 1918–1937 годов".
386) А. Лихолат. „Разгром националистической контрреволюции на Украине".
387) Ф. Правобережний, там же.
388) „Saturne", лютий, 1956.
389) М. Рудницька. „Боротьба за правду про Великий Голод".
390) E. Ammende. „Muss Rassland hungern".
391) Про голод 1933 р. див.: А. Височенко. „СССР без маски"; Г. Сова. „Голод в Україні 1933 року"; М. Вербицький. „Найбільший злочин Кремля"; Ф. Правобережний. „8000000"; D. Solovey. „The Golgotha of Ukraine"; S. Pidhaynyj. „The Black Deeds of the Kremlin".
392) Й. Сталін. „Важнейшие решения по сельскому хозяйству".
393) М. Горький. „Жизнь Клима Самгина".
394) М. Горький, там же.
395) „Вестник Юго-Западной России", Київ, жовтень, 1863.
396) „Massenmord von Winniza"; Scottish Leage. „The Crime of Moscow in Vynnytsia"; S. Pidhaynyj. „The Black Deeds of the Kremlin".
397) Див.: „Report of the Kersten Committee U. S. Congress 31.XII.1954. House Report № 2684.
398) В. Коваль. „Не дискутувати, а викривати".
399) Див.: „Економіка Радянської України", грудень, 1963.
400) Кількість жертв Другої світової війни в колишньому СРСР і досі точно не встановлено (ред.)
401) M. Kerhuel. „Le colosse aux pieds d'argile".
402) Див.: V. Kosyk. „Concentration Camps in the USSR"; Commission Internationale. „Livre Blanc sur les camps concentrations sovietiques".
403) A. de Custin. „Journey of Our Times".
404) Д. Вірник. „Очерки развития народного хозяйства УССР".
405) М. Ляліков. „Советская Украина".
406) E. D. Clarke. „Travels in Russia".
407) A. Campense. „Lettera d'Alberto Campense"; S. F. Herberstein. „Rerum Moscoviticarum Commentarii".
408) В. Ключевський. „Курс русской истории".
409) Лист Академії до міністра внутрішніх справ від 8 травня 1897.
410) В. Січинський. „Історія українського мистецтва".
411) В. Січинський, там же.
412) В. Січинський, там же.
413) М. Пісарєв. „Посмотрим".
414) „Літературна Україна", ч. 54, 1963.
415) Про Київ 1941 р. див.: Л. Форостівський. „Київ під ворожими окупаціями"; Л. Шанковський. „Похідні групи ОУН"; С. Парфанович. „У Києві в 1940 році".
416) В. Бєлінський. „Письма".
417) Лист від 7 травня 1926 р. видавництву „Книгоспілка".
418) Ф. Гладков, „Вісті", 1930.– Ч. 121.
419) М. Куліш. „Народний Машлахій".

420) В. Ленін. „Статьи и речи об Украине“.
421) О. Лотоцький. „Українська книга“; А. Козаченко. „Минуле книги на Україні“.
422) „Радянська освіта“, 26 червня 1963.
423) „Радянська школа“, вересень, 1963.
424) „Український історичний журнал“, жовтень, 1965.
425) Статистичний збірник „Печать в СССР в 1961 году“.
426) Всесоюзна книжкова палата. „Печать СССР в 1962 году“.
427) „История СССР“, червень, 1962.
428) „Літературна Україна“, 21 травня 1965.
429) „Літературна Україна“, 30 травня 1961.
430) „Літературная газета“, 1961.– Ч. 70.
431) М. Грищенко. „Нариси з історії школи в УРСР“.
432) „Радянська освіта“, 25 травня 1966.
433) Див.: „Збірник наказів та інструкцій Міністерства освіти УРСР“, травень, 1965.– Ч. 13.
434) „Радянська Україна“, 5 грудня 1964.
435) „Літературна газета“, 23 жовтня 1963.
436) „Літературна Україна“, 23 жовтня 1964.
437) Див.: „КПСС о культуре, просвещении и науке“, М., 1963.
438) Див.: „Печать СССР в 1955 году“.
439) „Радянська Україна“, 5 грудня 1965.
440) „Правда“, 16 грудня 1965.
441) „Высшее образование в СССР“, 1961.
442) „Народное хозяйство СССР в 1965 году“.
443) „Высшее образование в СССР“, 1960.
444) „Українська мова в школі“, квітень, 1961.
445) Див.: „Вопросы истории КПСС“, червень, 1967.
446) „Радянська освіта“, 5 грудня 1962.
447) Див. оцінки УРЕ в „Известиях“, 16 березня 1960.
448) A. de Custin. „Journey of our Times“.
449) І. Кауфман. „Терминологические словари“ (бібліографія).
450) „Вітчизна“, березень, 1963.
451) „Літературна Україна“, 5 лютого 1965.
452) Там же, 24 лютого 1965.
453) Там же, 11 січня 1963.
454) „Літературна Україна“, 21 січня 1966.
455) „Робітнича газета“, 4 вересня 1965.
456) Т. Шевченко. Собрание сочинений. Ред. Н. Ушаков.
457) „Радянське мистецтво“, 3 вересня 1946.
458) „Радянська культура“, 2 березня 1965.
459) „Культура і життя“, 1965.– Ч. 25.
460) „Літературна газета“, 1960.– Ч. 80.
461) „Мистецтво“, червень, 1964.
462) „Радянське мистецтво“, 12 жовтня 1946.
463) К. Гуслистий. „Нарис історії України“.
464) „Літературна Україна“, 27 грудня 1963.

465) В. Станкевич. „Судьбы народов России“; П. Мілюков. „Национальный вопрос“.
466) Від XVIII ст. до 1906 року не скликали жодного Собору.
467) „Сборник Министерства Народного Просвещения“, 1870.
468) М. Попов, „Комуніст“, ч. 120, 1927.
469) Й. Сталін. „Статьи и речи об Украине“.
470) Л. Троцький, „Правда“, 12 квітня 1923.
471) „Стенографический отчет VIII конференции ВКП(б)“.
472) „Комуніст України“, 11 вересня 1961.
473) У журналі „Вопросы философии“, березень, 1950, у книжках: М. Кірпотін. „Русская культура“; А. Панкратова. “Великий русский народ“ і в тисячах інших.
474) Д. Донцов. „Нерозрита могила“ („Вісник“, квітень, 1937.).
475) Є. Чикаленко. „Спогади“.
476) І. Тургенєв. „Рудин“.
477) М. Костомаров. „Дві руські народності“.
478) М. Костомаров. „Книга битія українського народу“.
479) „Московский Еженедельник“, 1908.– Ч. 26.
480) Л. Тихомиров. „Воспоминания“.
481) Г. Зіновьєв. „В. І. Ленін“.
482) Н. Крупська. „Воспоминания“.
483) В. Ленін. „О национальной гордости великороссов“.
484) В. Ленін. „О чистоте русского языка“.
485) L. Trotzky. „Staline“.
486) А. Денікін. „Воспоминания“.
487) С. Лук’янов, у збірнику „Смена Вех“, 1922, Прага.
488) Н. Пешехонов, там же.
489) А. Бобріщев-Пушкін, там же.
490) С. Чехотін, там же.
491) В. Устрялов, там же.
492) І. Потєхін, там же.
493) „Смена Вех“, 1921.– Ч. 1.
494) П. Ключніков, там же.
495) Газета „Возрождение“, 16 червня 1927.
496) „Социалистический вестник“, травень, 1950.
497) В. Шульгін. „Три столицы“.
498) О. Керенський, „Новый журнал“, травень, 1943.
499) О. Толстой. „Накануне“, 1922.– Ч. 63.
500) Є. Бош. „Год борьбы“.
501) Л. Лойко. „Воспоминания“.
502) В. Станкевич. „Воспоминания“.
503) „Правда“, 28 грудня 1919.
504) Див. журнал НТС „Посев“, липень, 1963.
505) „Новое Русское Слово“, 1 жовтня 1963, Нью-Йорк.
506) „Социалистический вестник“, вересень, 1947.
507) J. Spengler. „Jahre der Entscheidung“.
508) „Нова рада“, 7 травня 1917.

509) І. Потєхін. „Советская этнография“, лютий 1949.
510) „Большевик“, жовтень, 1945.
511) „Правда Украины“, грудень, 1961.
512) УРЕ.– Т. 2.– С. 183.
513) М. Вовчук „Ленинизм и передовая русская культура XIX века“.
514) „Правда“, 21 червня 1951.
515) М. Кірпотін. „Русская культура“.
516) Див.: „Просвещение национальностей“, 1 лютого 1930.
517) АН СССР „Общественно-политические и философские взгляды Т. Г. Шевченко“.
518) J. C. Engel. „Geschichte der Ukraine“.
519) В. Ключевський. „Курс русской истории“.
520) М. Покровський. „История России“.
521) О. Оглоблін. „Московська теорія III Риму XVI–XVII ст.“.
522) О. Оглоблін, там же.
523) В. Малінін. „Старец Филофей и его послания“.
524) F. Paster. „Geschichte der Paste“.
525) В. Гришко. „Історично-правне підґрунтя теорії III Риму“.
526) „Большая Советская Энциклопедия“.– С. 358.
527) В. Каптєрьов. „Характер отношений России к православному Востоку в XVI–XVII веках“.
528) А. Шпаков. „Учреждение патриархата в России“.
529) П. Мілюков. „Очерки истории русской культуры“, М. Сперанський „Русские подделки рукописей“.
530) П. Мілюков, там же.
531) І. Жданов. „Сочинения“.
532) S. Herberstein. „Rerum Moscovitiarum Commentarii“.
533) W. Morfill. „Slavs“ (in „Encyclopedia Britanica“).
534) J. F. Muirhead. „Prussia“, там же.
535) С. Величко. „Летопись событий“.
536) В. Січинський. „Роксоляна“.
537) Mon. Germ. Dipl. 1.502.
538) В. Малінін, там же.
539) П. Мілюков, там же.
540) Митрополит Макарій. „История Русской Церкви“.
541) А. Шпаков. „Учреждение Патриаршества в России“; Ф. Терновський. „Изучение Византийской истории“; П. Мілюков. „Очерки истории русской культуры“; А. Бестужев-Рюмін. „Обзор событий“.
542) А. Шпаков, там же.
543) В. Гришко, там же.
544) М. Костомаров. „Памятники старинной русской литературы“.
545) E. Pelz. „Geschichte Peters des Grossen“.
546) Митрополит Хризостом. „Дві головні небезпеки“, (в „Еклезія“, жовтень, 1947.).
547) „Обозрение московской патриархии“, грудень, 1947.
548) Слова Б. Хмельницького, див.: М. Грушевський. „Історія України-Руси“.

549) Ф. Достоєвський. „Бесы“.
550) Ф. Достоєвський, там же.
551) Ф. Достоєвський. „Дневник писателя“.
552) М. Данилевський. „Россия и Европа“.
553) К. Лєонтьєв. „Восток, Россия и Славянство“.
554) М. Погодін. „Сочинения“.
555) О. Герцен. Собрание сочинений.
556) М. Бакунін. „Письма о патриотизме“.
557) „Литературная газета“, 5 листопада 1957.
558) Б. Пастернак. „Доктор Живаго“.
559) О. Панкратова. „Великий русский народ“.
560) О. Панкратова, там же.
561) Брокгауз і Ефрон. „Энциклопедический Словарь“.– Т. 37.– С. 404.
562) Журнал „Земля и Воля“, травень, 1875.
563) N. Berdyaev. „The Origin of Russian Communist“.
564) Д. Мережковський. „В тихом омуте“.
565) В. Ключевський. „Курс русской истории“.
566) Ф. Тютчев. „Сочинения и письма“.
567) Д. Донцов. „Підстави нашої політики“.
568) О. Герцен. „С того берега“.
569) Л. Толстой. „Война и мир“.
570) Г. Успенський. „Власть земли“.
571) В. Ковалевський „М. К. Михайловський“.
572) М. Морозов. „Повесть моей жизни“.
573) Я. Стєклов. „М. А. Бакунин“.
574) Н. Данилевський. „Россия и Европа“.
575) Л. Толстой. „Воскресение“.
576) Ф. Достоєвський. „Бесы“.
577) Д. Мережковський. „Больная Россия“.
578) Д. Донцов, там же.
579) Ф. Достоєвський, там же.
580) К. Леонтьєв, там же .
581) В. Андреєв. „Тьма“.
582) Ф. Достоєвський. „Дневник писателя“.
583) Д. Донцов, там же.
584) К. Лєонтьєв, там же.
585) А. Пипін. „Характеристика литературных мнений“.
586) М. Горький. „Огарки“.
587) Л. Толстой. „О существующем строе“.
588) М. Данилевський. „Россия и Европа“.
589) Д. Донцов. „Що таке інтернаціоналізм“.
590) J. Michelet. „Modern History“.
591) В. Страхов. „Борьба с Западом в нашей литературе“.
592) В. Маяковський. „Радоваться рано“, „Той стороне“.
593) Б. Козмін. „Нечаев и нечаевцы“.
594) А. Гамбаров. „В спорах о Нечаеве“.
595) Л. Тихомиров. „Воспоминания“.

596) А. Денікін. „Воспоминания“.
597) „Правда“, 26 квітня 1953.
598) M. Kerhuel. „Le colosse aux pieds d’argile“.
599) О. Салтиков. „Две России“.
600) K. Marx. „The Eastern Question“.
601) K. Marx. „Merx Versus Russia“.
602) Napoleon Bonaparte. „Lettres“.
603) H. Staden. „Aufzeihungen uber den moskowitschen Staat“.
604) П. Алепський. „Путешествие патриарха Макария в Россию“.
605) Ю. Кржанич. „Русское государство в XVII веке“.
606) G. Fletcher. „Of the Russe Common Wealth“.
607) A. Meyerberg. „Relazione“.
608) J. G. Korb. „Diarium itineris in Moscoviam Perillustris“.
609) J. Just. „Memoires“, 1712.
610) J. Michelet. „Modern History“.
611) О. Мерчанський. „Правда про Росію“.
612) A. de Custin. „Journey of Oue Times“ (вільний переказ)
613) Z. Krasinski. „Memoriali“, 1847–1854.
614) W. H. Chemberlin. „Russia’s Iron Age“, „Russian Enigma“ (переказ).
615) F. A. Voigt. „Unto Ceasar“.
616) A. Stevenson in „US Department of State Bulletin“, 5 листопада 1962 (переказ).
617) E. Ranschofen-Vertheimer. „Victory Is Not Enough“.
618) O. Spengler. „Jahre der Entscheidung“.
619) Т. Масарик. „Світова революція“.
620) R. Wraga. „Sowietski ustroj“ (переказ).
621) E. Lyons. „Stalin“ (переказ).
622) D. Piede. „Das russische perpetuum Mobile“.
623) M. Mikhailov in „New Leader“, 7.VI.1964.
624) M. Mikhailov, там же.
625) R. Essen. „Die russische Glaihung“.
626) J. Fischer. „Das sind die Russun“.
627) M. Nomad. „Apostles of Revolutions“.
628) J. F. Fuller. „Russia is Not Invincible“.
629) X. Ortega y Gasset. „The Revolt of the Masses“.
630) W. N. Bruford. „Chekhov and His Russia“.
631) F. Beck. „Russian Purge and the Extraction of Confession“.
632) Див. СВУ „Чужинці про українську справу“, 1917.
633) F. Utley. „The Lost Dream“.
634) В. Розанов. „Апокалипсис нашего времени“.
635) C. L. Lesur. „Histoire de Cosaques“.
636) Я. Маркович. „Записки о Малоросии“ (переказ).
637) Я. Маркович, там же.
638) Г. Квітка-Основ’яненко в листі до А. Краєвського 28 грудня 1841.
639) В. Соловйов. „Национальный вопрос в России“.
640) О. Герцен. „Былое и думы“.
641) Д. Мережковський. „В тихом омуте“.

642) К. Лєонтьєв. „Восток, Россия и Славянство“.
643) Г. Федотов. „Россия и свобода“.
644) Г. Федотов. „Русский человек“.
645) Див.: „Возрождение“, 1 жовтня 1963, Париж.
646) „Ost Probleme“, 31.VII.1950.
647) A. Tolstoy in „The Slavonic and East European Review“.– Vol. XIX, 1940.
648) О. Салтиков. „Две России“.
649) П. Чаадаєв. „Сочинения и письма“.
650) В. Соловйов. „Три разговора“.
651) В. Розанов. „Апокалипсис нашего времени“ .
652) А. Масаінов („Новое Русское Слово“, 21 травня 1932, Нью-Йорк.).
653) В. Ленін. Собрание сочинений.– Т. XVI.
654) І. Родінов. „Наше преступление“.
655) О. Масаінов. „О дикарях океанийских и дикарях русских“ („Новое Русское Слово“, 20 січня 1932, Нью-Йорк.).
656) Б. Вишеславцев. „Русская стихия у Достоевского“.
657) М. Бердяєв. „Судьба России“.
658) М. Бакунін. „Бог и Государство“.
659) А. Луначарський. „Религия и социализм“.
660) М. Горький. „Исповедь“.
661) М. Бердяєв. „Русская религиозная психология и коммунистический атеизм“.
662) Є. Соловйов. (Андрєєвич) „Очерки по истории русской литературы“.
663) М. Петров у своїй промові 1 травня 1908.
664) О. Салтиков, там же.
665) М. Бердяєв. „Истоки и смысл русского коммунизма“.
666) М. Бердяєв. „Судьба России“.
667) П. Чаадаєв, там же .
668) Його лист до дочки від 26 червня 1864.
669) М. Бердяєв. „Азиатская и европейская душа“.
670) С. Дмитрієвський. „Судьбы России“.
671) A. Terc (A. Siniawsky). „Co to jest socijalizm realistyczny“.
672) К. Лєонтьєв. „Восток, Россия и Славянство“.
673) М. Валентінов. „Чернышевский и Ленин“, „Встречи с Лениным“.
674) О. Салтиков, там же.
675) Г. Федотов. „Россия и свобода“ (переказ).
676) N. Berdyaev. „The Origin of Russian Communism“ (переказ).
677) О. Салтиков, там же (переказ).
678) Д. Мережковський. „В тихом омуте“.
679) М. Бердяєв. „Духовный кризис русской интеллигенции“.
680) А. Масаінов, там же (переказ).
681) О. Салтиков, там же.
682) Г. Фєдотов. „Судьба империи“ („Новый Журнал“, листопад 1947).
683) М. Бердяєв. „Миросозерцание Достоевского“.
684) Див. його: „Пророческие сны“, „Иным досталось“, „Святая ночь“, „Над этой темною толпой“ та інші твори.

685) М. Салтиков-Щедрін. „Помпадуры и помпадурши“.
686) Див.: „Россия“, „Возмездие“.
687) Ф. Достоєвський. „Бесы“, „Братья Карамазовы“.
688) W. von Bülov. „Denkwüdigkeiten“, квітень, 1931.
689) П. Ткачов. Собрание сочинений.
690) „Голос Народа“, 1952.– Ч. 21.
691) Журнал „Посев“, Великоденне число, 1952.
692) Б. Пільняк. „Его Величество Кнехт“, О. Толстой „День Петра“ (переказ).
693) І. Бунін. „Воспоминания“.
694) І. Аксаков у листі від 23 листопада 1855.
695) П. Биков. „Силуэты прошлого“.
696) Див.: „Русская мысль“, 20 травня 1958, Париж.
697) М. Фіндейзен. „Письма М. И. Глинки“.
698) Ф. Тютчев. „География России“.
699) В. Розанов. Избранное.
700) Г. Федотов. „Проблемы будущей России“ („Современные записки“, вересень 1930, переказ).
701) Г. Федотов. „СОС“, „За свободу“, грудень, 1943, (переказ).
702) Г. Федотов. „Судьба империи“.
703) М. Анциферов. „Душа Петербурга“.
704) Ф. Достоєвський. „Подросток“.
705) Д. Мережковський. „Больная Россия“.
706) Див.: І. Суворін. „Дневник“.
707) Див.: П. Штепа. „Українець а Москвин“. Там подано й літературу.
708) І. Огієнко. „Історія української культури“.
709) О. Лотоцький. „Українська книга“.
710) J. Just. „Memoires“.
711) Див.: В. Січинський. „Чужинці про Україну“; V. Sichynsky. „Ukraine in Foreign Comments“.
712) Д. Віконська. „За силу і перемогу“ (переказ).
713) E. Lassota. „Tagebuch“.
714) А. Скальковський. „История Новой Сечи“.
715) S. Starowolski. „Institutiones militares“.
716) O. Pirling. „La Russia et la Saint Siege“.
717) Н. Полонська-Василенко. „Майно Запорізької Старшини“.
718) P. A. Vimina. „Relazione dell origine e del costumi Cosacchi“.
719) P. Chevalier. „Histoire de la Guerre des Cosaques“.
720) L. Kubala. „Wojna Moskiewska“.
721) „Архив Министерства Юстиции“.– Ч. 5852.
722) В. Ленін. „Статьи и речи об Украине“.
723) Є. Шабліовський. „Т. Шевченко“.
724) М. Драгоманов. „Шевченко, українофіли і соціалізм“.
725) F. Bodenstedt. „Die poetische Ukraine“.
726) V. Frantzos. „Die Kleinrussen und ihre Sunger“.
727) A. Brukner. „Pamitniki literackie“.
728) I. Krzyzanowski. „Paralele“.

729) F. Bodenstadt, там же.
730) J. Jahrgang. „Slawische Bidtter“, червень, 1865.
731) A. Mauritius. „Ukrainische Lieder“.
732) Л. Безручко. „З піснею по світах“, О. Кошиць „З піснею через світ“.
733) „Berliner Tageblatt“, 30 квітень 1920.
734) „Free Press“, 1.X.1920, Winnipeg.
735) Див.:“Вітчизна“, листопад, 1958.
736) L. Niederle. „Puvod a pocatky slovanu vychodnich“.
737) М. Горький. Полное собрание сочинений (переказ).
738) P. Rohrbach „Weltpolitischen Wanderbuch“.
739) М. Бережний, „Радянська Україна“, 17 серпня 1946.
740) „Літературна газета“, 15 серпня 1946.
741) „Літературна газета“, 12 вересня 1946.
742) „Літературна газета“, 26 вересня 1946.
743) „Літературна газета“, 25 червня 1946.
744) „Літературна газета“, 19 жовтня 1946.
745) „Радянська Україна“, 20 вересня 1946.
746) „Радянське мистецтво“, 8 жовтня 1946.
747) Ухвали ЦК КПУ. Див. там же.
748) „Літературна газета“, 5 вересня 1946.
749) М. Соломонов, „Літературна газета“, 19 вересня 1946.
750) „Радянське мистецтво“, 17 вересня 1946.
751) Див.: ЗЧ ОУН „Українська Повстанська Армія“.
752) V. Kosyk „Concentration Camps in the USSR“.
753) Про московську каторгу див.: А. Княжинський. „На дні СССР“; І. Німчук. „359 днів совєтським в’язнем“; С. Підгайний. „Українська інтелігенція на Соловках“; М. Шкварко. „Ухта-Пєчорський концтабір“; А. Фурман. „Під прапором Бандери“; А. Фурман. „Кров і вугілля“; S. Pidhaynyj. „Islands of Death“; N. Prychodko. „One of the Fifteen Millions“; B. Roeder. „Katorga“; I. Mackiewich. „Kontra“; E. Lipper. „Eleven Years in Soviet Camps“; V. Kosyk. „Camps de concetration en URSS“.
754) A. Gide. „Return From the USSR“.
755) І. Дзюба („Літературна Україна“, 1962.– Ч. 97, переказ.).
756) „Правда“, 14 вересня 1960.
757) „Радянська Україна“, 1 листопада 1962.

ЗМІСТ

Науково-популярне видання

ШТЕПА Павло

МОСКОВСТВО
його походження, зміст, форми й історична тяглість

Видання четверте

Редакція Володимира КОВТУНА

Обкладинка Мирослава Маринюка

**ВФ «Відродження» заснована 21 листопада 1991 р.
Петром та Олександром Бобиками, Василем Іванишиним**

Президент фірми *Василь Іванишин*
Головний редактор *Ярослав Радевич-Винницький*
Директор фірми *Ігор Бабик*
Коректор *Наталя Мусійчук*

Підписано до друку з готових діапозитивів 17.02.2003.
Формат 60x84 $^{1}/16$. Папір офс. № 1. Гарнітура SchoolBookC.
Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 24,03. Обл.-вид. арк. 24,36.
Наклад 3000 прим. Зам. № 14-3.

Видавнича фірма «Відродження»
82100, м. Дрогобич, вул. Т. Шевченка, 2.
Тел. (office): (03244) 2-17-94, 3-73-59. Факс (office): (03244) 3-72-93.
79049, м. Львів-49, аб/с 10480.
Тел./факс (видавничий відділ): (0322) 40-59-39.
E-mail: babyk@lviv.farlep.net

ВАТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас»
79005, Львів, вул. Зелена, 20.
Тел.: (0322) 76-45-80. Факс: (0322) 76-47-84.

ШТЕПА Павло

Ш89 Московство: його походження, зміст, форми й історична тяглість: Видання четверте.– Дрогобич: Видавнича фірма „Відродження“, 2003.– 412 с.

ISBN 966-538-141-5

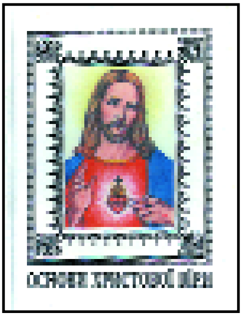
У книзі на багатому історичному матеріалі, фактах, свідченнях численних російських та закордонних авторів аналізуються передумови, витоки, закономірності виникнення, розвитку і занепаду Російської імперії. Автор з позицій патріота України всебічно розглядає історичне підґрунтя визвольних змагань свого народу за здобуття незалежності, створення української держави, пророкує їхнє переможне завершення. Ця книга є скороченим варіантом видання 1968 року, здійснене в Торонто (Канада). Зокрема, вилучено ряд використаних автором матеріалів тогочасної радянської преси, які спростовані плином часу, втратили свою актуальність.

Книга розрахована як на фахівців – істориків, політологів, так і на широкого масового читача.

ББК 63.3(РОС)

Ш $\frac{0503020902-3}{2003}$ Без оголошення **УДК 94(470+571)**

ВИДАВНИЧА ФІРМА «ВІДРОДЖЕННЯ»
ПРОПОНУЄ ЧИТАЧАМ СВОЇ КНИГИ:

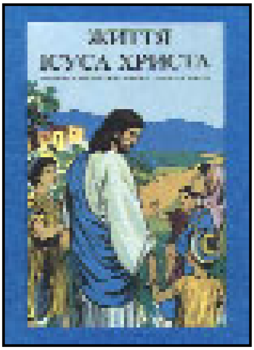
<u>**о. Микола СЕНІВ, упор.**</u>

Основи Христової віри

У цьому виданні читач знайде доступні й переконливі відповіді на питання, пов'язані з суттю Христової віри і науки, з життям за Божими законами, з християнським розумінням мети і сенсу буття людини в земному світі.
Книжка укладена для релігійної самоосвіти.

ISBN 966-538-010-9
Формат: 70x108 $^{1}/_{32}$. Обсяг: 188 с.

Ціна: 2-00 грн.

Життя Ісуса Христа

Мета цієї книги – зобразити для дітей дошкільного віку і учнів початкових, середніх класів дійсне життя Ісуса Христа на землі, як воно описане в Новому Заповіті. Книга в ілюстративній формі показує всі головні події із життя Ісуса Христа – Сина Божого.
Книга послужить збагаченню пізнання читача про життя та діяльність Ісуса Христа і буде дуже корисною школярам для вивчення предмету „Християнська етика“.

Формат: 84x108 $^{1}/_{32}$. Обсяг: 134 с., з іл.

Ціна: 50 коп.

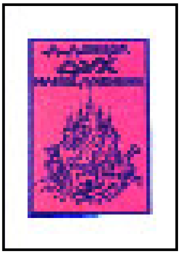

Історія України

Ця книжка розрахована для дітей дошкільного віку і учнів початкових класів. Рідна історія в короткому огляді подається у доступній для малечі формі.
Книга дуже корисна як для вивчення історії своєї країни, так і для написання творів по темі „Історія рідного краю“ в молодших класах.

Формат: 60x84 $^{1}/_{16}$. Обсяг: 48 с., з іл.

Ціна: 25 коп.

<u>Др. Дмитро ДОНЦОВ</u>

Дух нашої давнини

„Писав цю книгу для немногих, бо немногим лиш дано звершити многое; ... „не випадає говорити й радити з слабими про силу, з сліпими про світло, з розбійниками про мир і згоду, з безсоромними про побожність. Звертаюсь ... до шляхетних; ... до мудрих і зрячих; ... до мужніх. До тих, які покликані створити нову касту „луччих людей“ – єдиний маяк у божевільному хаосі нинішнього дня“.

Формат: 60x84 $^1/_{32}$. Обсяг: 342 с.

Ціна: 0-50 грн.

<u>Олег БАГАН, Зенон ГУЗАР, Богдан ЧЕРВАК</u>

Лицарі духу

Книжка містить серію статей та есе про українських письменників-націоналістів, що творили на еміграції (Є.Маланюк, Л.Мосендз, Ю.Липа, О.Ольжич, О.Теліга). Також у збірнику подаються деякі не друковані в Україні твори Ю.Драгана, Є.Маланюка, Л.Мосендза, Ю.Липи.

ISBN 5-7707-7766-4

Формат: 84x108 $^1/_{32}$. Обсяг: 288 с., з іл.

Ціна: 2-50 грн.

Василь ІВАНИШИН,
<u>Ярослав РАДЕВИЧ-ВИННИЦЬКИЙ</u>

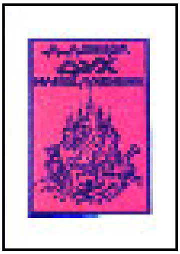
Мова і нація

Пропонована праця в лаконічній формі тез широко висвітлює мовознавчу проблематику, пов'язану із суттю, роллю та функціонуванням мови в суспільстві, розкриває механізм денаціоналізації народу на мовному ґрунті, подає науковий матеріал, необхідний кожному громадянинові для вироблення мовознавчого світогляду, належного ставлення до рідної та інших мов.

ISBN 5-7707-5898-8

Формат: 84x108 $^1/_{32}$. Обсяг: 218 с.

Ціна: 1-50 грн.

Др. Дмитро ДОНЦОВ

Дух нашої давнини

„Писав цю книгу для немногих, бо немногим лиш дано звершити многое; ... „не випадає говорити й радити з слабими про силу, з сліпими про світло, з розбійниками про мир і згоду, з безсоромними про побожність. Звертаюсь ... до шляхетних; ... до мудрих і зрячих; ... до мужніх. До тих, які покликані створити нову касту „луччих людей“ – єдиний маяк у божевільному хаосі нинішнього дня“.

Формат: 60х84 $^{1}/_{32}$. Обсяг: 342 с.

Ціна: 0-50 грн.

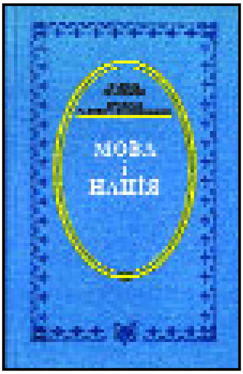
Олег БАГАН, Зенон ГУЗАР, Богдан ЧЕРВАК

Лицарі духу

Книжка містить серію статей та есе про українських письменників-націоналістів, що творили на еміграції (Є.Маланюк, Л.Мосендз, Ю.Липа, О.Ольжич, О.Теліга). Також у збірнику подаються деякі не друковані в Україні твори Ю.Драгана, Є.Маланюка, Л.Мосендза, Ю.Липи.

ISBN 5-7707-7766-4
Формат: 84х108 $^{1}/_{32}$. Обсяг: 288 с., з іл.

Ціна: 2-50 грн.

**Василь ІВАНИШИН,
Ярослав РАДЕВИЧ-ВИННИЦЬКИЙ**

Мова і нація

Пропонована праця в лаконічній формі тез широко висвітлює мовознавчу проблематику, пов’язану із суттю, роллю та функціонуванням мови в суспільстві, розкриває механізм денаціоналізації народу на мовному ґрунті, подає науковий матеріал, необхідний кожному громадянинові для вироблення мовознавчого світогляду, належного ставлення до рідної та інших мов.

ISBN 5-7707-5898-8
Формат: 84х108 $^{1}/_{32}$. Обсяг: 218 с.

Ціна: 1-50 грн.

Книги Видавничої фірми «ВІДРОДЖЕННЯ» можна придбати по перерахунку:

Видавнича фірма «Відродження»
(82100, м. Дрогобич Львівської обл., вул. Т. Шевченка, 2. Тел.: (03244) 2-17-94).
Р/р 26006319810390 у Дрогобицькій філії АТ «Кредит Банк (Україна)».
МФО 325202. ЗКПО 22407558
з поміткою у платіжці: за (вказати кільк.) прим. книги (вказати назву книги);

отримати поштою:

замовити книги можна за адресами та телефонами –

1. Бабик Ігор (тел./факс у Львові: (0322) 40-59-39): а/с 10480, м. Львів-49, 79049;
2. Надія Волянська (тел. у Дрогобичі: (03244) 2-17-94): 82100, м. Дрогобич Львівської обл., вул. Т. Шевченка, 2. ВФ «Відродження»

по електронній пошті –

babyk@lviv.farlep.net (тема: books)

придбати в книжкових магазинах у містах:

Дрогобич

Видавнича фірма «Відродження» (вул. Т. Шевченка, 2. Тел.: 2-17-94)

Івано-Франківськ

ТзОВ «Арка» (вул. Вічевий майдан, 3. Тел.: 3-04-60)

Київ

ТОВ «Книгарня «Сяйво» (вул. В. Васильківська, 6. Тел.: 235-61-44)

Львів

ТзОВ «Українська книгарня» (пр. Шевченка, 8. Тел.: 79-86-52),
ПП «Рідкісна книга» (м. Львів, вул. І. Федорова, 21. Тел.: 74-14-93),
ТзОВ «Еней» (вул. Тургенєва, 52/7. Тел.: 35-12-93),
ТзОВ «Глобус» (пл. Галицька, 12. Тел.: 74-01-77),
ПП «Читальня» (вул. В. Винниченка, 12. Тел.: 72-68-36)

Тернопіль

ЦУМ, 2-й пов.: відділ «Свій до свого» (бульв. Т. Шевченка, 12. Тел.: 22-55-42),
ТОВ «Джура» (вул. Лук’яновича, 3а. Тел.: 25-88-80)

Черкаси

Музей «Кобзаря» (вул. Байди Вишневецького, 37. Тел.: 35-52-11)

Будьмо разом!
Свій до свого – у єдності сила: наша і нашої держави!

ISBN 966-538-141-5
9 789665 381419 >